A nyíregyházi Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda, Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Mottó:

A teljes Szentírás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, és az igazságban való nevelésre, hogy tökéletes legyen az Isten embere, felkészítve minden jó cselekedetre.

(2.Tim.3.16,17)

Mi nem magunkat prédikáljuk, hanem a Krisztus Jézust, az Urat, magunkról pedig úgy beszélünk, mint akik a ti szolgáitok vagyunk Jézusért.

(2.Kor.4.5)

Vigyázz magadra és a tanításra; maradj meg ezekben, mert ha ezt cselekszed, magadat is megtarthatod és hallgatóidat is.

(1.Tim.4.16)

A nevelőtestület által elfogadva: 2024. május 15.
A fenntartó által elfogadva: 2024. május 21.
Fenntartó határozatának száma: **25/2024. (V.21.) Pb-NYEK** határozat
Hatályba lépés ideje: 2024. szeptember 1.
A pedagógiai program felülvizsgálatának ideje: 2029. 08. 31. (ha jogszabály másként nem rendelkezik)

Intézmény OM kódja:033432

TARTALOMJEGYZÉK

Működési előzmények, helyzetelemzés, önmeghatározás 3

1.1 Iskolatörténet 3

1.2. Óvodatörténet 5

2. ISKOLAI NEVELÉSI PROGRAM 7

2.1.1. Az iskolában folyó nevelő, oktató munka pedagógiai alapelvei 8

2.1.2. Az iskolában folyó nevelő, oktató munka pedagógiai értékei 10

2.1.3. Az iskolában folyó nevelő, oktató munka céljai 11

2.1.4. Az iskolában folyó nevelő, oktató munka pedagógiai feladatai: 16

2.1.5. Az iskolában folyó nevelő, oktató munka eszközei 18

2.1.6. Az iskolában folyó nevelő, oktató munka eljárásai 18

A nevelő munka eljárásai 18

2.2. A SZEMÉLYISÉG FEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK 20

2.3. A TELJESKÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK 21

2.3.1.Az iskolai egészségnevelés és környezeti nevelés célja: 21

2.3.2.Az egészségnevelés területei: 21

2.3.3. Színterei: 22

2.3.4.Az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok: 22

2.3.5. Egészségnevelési és környezeti nevelési program 24

2.3.6. Az egészségnevelési program mérhetősége és értékelése 26

2.4. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL, AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK 26

2. 5. A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI 30

2.5.1. Az osztályfőnöki munka tartalma 31

2.5.2. Az osztályfőnök feladatai 31

2.6. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG HELYI RENDJE 32

2.7. A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ RÉSZVÉTELI JOGAI GYAKORLÁSÁNAK RENDJE 34

2.8. A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTASRTÁSÁNAK FORMÁI 34

2.9. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI 37

2. 10. A FELVÉTEL ÉS AZ ÁTVÉTEL HELYI SZABÁLYAI 39

2. 11. AZ ELSŐSEGÉLY NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS TERV 41

3. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE 44

3.1. A VÁLASZTOTT KERETTANTERV TANÓRAI FOGLAKOZÁSAI, TANANYAGAI ÉS AZOK ÓRASZÁMAI 45

A 2020-as NAT-hoz illeszkedő kerettanterv szerinti kötelező tantárgyai és minimális óraszámai 47

3. 2. HELYI TANTÁRGYI TANTERVEK 52

3.3.AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK TANULMÁNYI SEGÉDLETEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI 105

3.4. A NAT-ban MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSÁNAK RÉSZLETES SZABÁLYAI 106

3.6.A VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK, TOVÁBBÁ EZEK ESETÉBEN A PEDAGÓGUS VÁLASZTÁS SZABÁLYAI 112

3.8. A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI 115

3.9. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK 117

3.10. AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK 118

3.11. A GYERMEK, A TANULÓ ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK 119

3.12. A TANULÓ JUTALMAZÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ, A TANULÓ MAGATARTÁSÁNAK, SZORGALMÁNAK ÉRTÉKELÉSÉHEZ, MINŐSÍTÉSÉHEZ KAPCSOLÓDÓ ELVEK 120

3.13. A NEVELŐTESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK 123

3.14. EGÉSZ NAPOS ISKOLA NEVELÉSI-OKTATÁSI PROGRAMJA 124

3.15. AZ ISKOLAVÁLTÁS, VALAMINT A TANULÓ ÁTVÉTELÉNEK SZABÁLYAI 124

3.16.AZ ISKOLÁBAN ALKALMAZOTT SAJÁTOS PEDAGÓGIAI MÓDSZEREK 125

3.16.1 Az angol két tanítási nyelvű oktatás sajátosságai 125

3.16.2 Digitális fejlesztési terv - EFOP 3.2.3-17-2017-00037 128

3.17. AZ ISKOLA ÍRÁSBELI, SZÓBELI GYAKORLATI BESZÁMOLTATÁSOK, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK RENDJE 137

3.18. A TNULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK TANTÁRGYANKÉNKÉNTI, ÉVFOLYAMONKÉNTI KÖVETELMÉNYEI 137

3.18. AZ OTTHONI, A NAPKÖZIS, A TANULÓSZOBAI FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEI ÉS KORLÁTAI 159

3.19. A TANULÓ MAGASABB ÉVFOLYAMRA LÉPÉSÉNEK FELTÉTELEI 160

3.20. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK FOGYATÉKOSSÁG TÍPUSÁHOZ ÉS FOKÁHOZ IGAZODÓ FEJLESZTŐ PROGRAM 161

3.20. II. PEDAGÓGIAI PROGRAM KIEGÉSZÍTÉSE (2013.március 31.) 161

3. 20. III. A 20/2012.(VIII. 31.) **EMMI** *rendelet szerinti SNI tanulók iskolai nevelése és* 165

oktatása fogyatékosság típusához igazodó fejlesztő program 165

3.20. IV. Tanmenet kiegészítés az IRÁNYELVEK figyelembevételével 173

3. 20.V. SNI-melléklet/1 174

4. AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS KÖVETELMÉNYEI ÉS TANTERVI PROGRAMJA 179

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG *181*

TÁNCMŰVÉSZETI ÁG *214*

SZÍNMŰVÉSZETI-BÁBMŰVÉSZETI ÁG *289*

5. ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM *431*

Legitimációs záradék: *560*

Hatályba léptető záradék *562*

1. BEVEZETŐ

Működési előzmények, helyzetelemzés, önmeghatározás

1.1 Iskolatörténet

Az iskolát 1996. szeptember 1-jén alapította a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség a megszüntetett, önkormányzati 5. Számú Általános Iskola tanulóiból, azok szüleinek és a nevelőtestület kérésére 193 tanulóval, 23 pedagógussal és a szükséges gazdasági, adminisztratív és kisegítő személyzettel.

Három tanéven át az iskola két szükség-helyszínen működött, amelyek egymástól 3 km-re voltak. Az iskola felső tagozatos részének körülményei különösen szegényesek voltak, szükség tantermekben, tornaterem és helyi étkezési lehetőség nélkül. Az iskola közösségei, szülők, gyermekek, pedagógusok és dolgozók vállalták a mostoha körülményeket is az elődiskola szellemiségi, szakmai és nevelési értékeinek megőrzéséért azzal a hittel, hogy mindez a keresztény hittel, szellemiséggel és erkölccsel bővítve még értékesebbé válhat.

/A megszüntetés előtt is az iskola a keresztény erkölccsel jól összhangban lévő nevelési elveket vallott, és az utolsó tanévekben is, a város 21 általános iskolája között kiemelkedő oktatási, verseny és felvételi eredményeket ért el. /

Az iskola előéletében 1999. év nyarán egy újabb jelentős változás következett be. A szintén megszüntetésre ítélt Báthory István Általános Iskola szülői, tanulói, pedagógusai és dolgozói csatlakoztak iskolánkhoz az egyházközség képviselőtestületének jóváhagyásával, megegyezve a város vezetésével is.

A közös munka, kölcsönös figyelmesség és fegyelem, együttműködés eredményeként jelentős helyet vívtunk ki magunknak a város iskolái között.

2009-ben intézményünk tevékenysége óvodai neveléssel bővült, 2011/2012. tanévtől bevezettük az angol két tanítási nyelvű tagozatos oktatást, valamint felvettük Túróczy Zoltán nagy múltú, és nagy tiszteletű Tiszai Evangélikus Egyházkerület volt püspökének és lelkészének (1939-1948) nevét.

A gyermekek összetétele az átlagosan jó , vagy annál jobb képességű gyermekekből áll minden tekintetben.

Egyházi fenntartású intézmény révén felvehetünk gyermekeket Nyíregyháza város egész területéről és vonzáskörzetéből, ennek köszönhetően beiskolázási lehetőségeink szélesebb alapon biztosítják az intézmény speciális programjaiba való bekerülés lehetőségét, figyelembe véve az evangélikus identitású családok kötődését, fokozott figyelmét intézményünk iránt.

Iskolánk életében az elkövetkező 4-5 évet a korszerű, digitális módszertani elemekkel bővülő, szakszerű és korszerű pedagógiai munka éveinek tekintjük több okból, tovább őrizve keresztyén elveinken nyugvó jó nevelési gyakorlatunkat, családias, gyermekszerető bánásmódunkat.

- ✓ Jelen tanulói és szülői közösség iskolához való kötődése a szakmai színvonalon, az iskola légkörén és közösségi kötődésen, valamint azon alapul, hogy az egyházi iskola az előbbiek mellett erkölcsi, neveltségi pluszt ad a gyermekeknek.
- ✓ Vallási, világnézeti, hitéleti szempontból ezek a partneri közösségek az elvek szintjén teljesen elfogadó, de az értékképviselet a minden napok gyakorlatában még nem teljes érvényű, az elvárt mértéknél alacsonyabb szintű.
- ✓ Az előző ok alapján továbbra is arra kell törekednünk, hogy fokozatosan kialakítsuk, teljessé tegyük az evangélikus egyházi mivoltunkhoz" természetesen" hozzátartozó nevelési és oktatási tartalmi bővítményeket, a hitélethez kapcsolódó alkalmak körét, formáit és tartalmát, ennek eléréséhez megismerjük és átve-

gyük a „***Teremjetek gyümölcsöket”*** elnevezésű új evangélikus köznevelési stratégia elemeit, gyakorlati útmutatásait.

- ✓ A 2000 nyarán a végleges, saját épületbe költözés után folyamatosan történtek felújítások és beruházások. A legnagyobb mértékben javított épületünk állagán, korszerűségén, a 2012 nyarán lebonyolított energetikai felújítás, belső csapadék és szennyvíz csatorna felújítás, a szülők segítségével megkezdett sport és játékudvar építés és felújítás.
- ✓ 2012-ben többcélú intézményünk egy teljesen új építésű óvodaépülettel bővült, a telephelyen 2012. decemberétől két óvodai csoport működik, a harmadik óvodai csoport 2013. őszén kezdte meg működését. A 4. csoport 2014. 09. 01-jétől indult a Luther tér 14. sz. alatti telephelyen.
- ✓ Az iskola épülete, udvara az elmúlt években folyamatosan felújításra szorult, aminek leglátványosabb elemei 2013-tól a sport és játékudvar teljes felújítása, a teljes burkolatcsere, nagyarányú digitális fejlesztés és felújítás, szertárfejlesztés, a tanulók által használt helyiségek, tantermek, könyvtár és egyéb, a mindennapi használat megnövekedett igényeit kiszolgáló földszinti gyermek és felnőtt mosdó teljes felújítása voltak.
- ✓ A MEE által támogatott digitális fejlesztéseink és az EFOP 3.2.3-17-2017-00037-„Hármas kötés”- digitális közösségben gyermekeink jövőjéért” című fenntartói konzorciumi pályázat megvalósításának köszönhetően tantermeink mindegyikében korszerű digitális tábla kerül elhelyezésre, 2018 szeptemberétől bevezetésre került a LearningApps alkalmazása és SAKKPALOTA képességfejlesztő oktatási program a matematika és természettudományi gyakorlatok oktatásának részeként.
- ✓ *Az intézmény a meglévő tehetséggondozó hagyományaira és az iskola képzési profiljára alapozóan megalkotta a „Túróczy tehetségfejlesztő programot”, megvalósításához felkészítette pedagógusait, mely program bevezetésére a 2022/2023. tanévtől, 2022. szeptemberében kerül sor, támaszkodva az óvodai tehetségfejlesztési eredményekre. Célunk az intézmény kiemelt tehetségponttá fejlesztése, a tehetséges tanulók, köztük a kiemelten tehetséges, a hátrányos helyzetben lévő, sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési és magatartási zavarokkal küszködő tanulók tehetségének kibontakoztatása, gondozása, esélyeik növelése.*
- ✓ Az előttünk álló években fő célunk az iskola nyolc páros évfolyamának teljessé tétele, az intézményi létszám maximalizálása, az óvoda bővítésével a 4. csoportjának végleges elhelyezése, jelen módosítással:
    - ✓ **Nemzeti alaptantervben /110/2012. (VI.4.) Korm. rendelet** /
    - ✓ a 2023.évi LII. törvény a Pedagógusok új életpályájáról
    - ✓ és a **20/2012. (VIII.31.) EMMI végrehajtási rendeletben megfogalmazott új elemek megvalósítása, a pedagógiai program és helyi tanterv szerint**
    - ✓ **a két tanítási nyelvű oktatás irányelvének kiadásáról) szerinti angol két tanítási nyelvű oktatás magas színvonalon való teljes kiépítése,**
    - ✓ **a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelve) szerinti különleges bánásmódban részesülő SNI tanulók további iskolai nevelése és oktatása**. (Nkt.21.§(5) bekezdés d) pont; 84.§ (2a)-(2b) bekezdések

A fent felsoroltak megvalósításával reméljük, hogy:

- A megnövekedett összlétszám mellett tovább nő az evangélikus vallású tanulóink aránya.
- A felújított épület adottságait és a Nagytemplom közelségét kihasználva tovább élünk a vallásos, spirituális alkalmakba való bekapcsolódás lehetőségével és javítjuk kapcsolatunkat, együttműködésünket a lelkészekkel, hitoktatókkal, testvérintézményekkel, ezen belül is különösen a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziummal és a Luther Márton Evangélikus Kollégiummal, a társegyházak által fenntartott intézményekkel.
- Továbbra is biztosítjuk, - az épületi és tárgyi lehetőségeket a tanulói létszám stabilizációját figyelembe véve – a kialakult speciális oktatási formáinkat, annak jól bevált működési gyakorlatát, szervezeti, szervezési módjait és tartalmi kereteit a módosított Helyi tantervünk szerint.
- Valljuk, és nevelőmunkánk gyakorlatában törekszünk arra, hogy gyermekeinkben a keresztyén világnézetet, értékrendet alakítsunk ki, és erősítjük Isten irgalmas szeretetének, az evangéliumnak és az erre felelő hálás, örömteli bizalomnak a hangsúlyozásával.
- Elfogadjuk és nevelői munkánk gyakorlatában képviseljük, hogy az ember tudatos élőlény, aki képes saját maga és az őt körülvevő emberi, technikai és természeti környezet megismerésére, aki megkülönböztetésre és szabad választásra képes jó és rossz, igaz és hamis, helyes és helytelen között, aki életét egyszeri és megismételhetetlen történésként éli meg, akinek élete másokkal való kölcsönhatásban teljesedik ki, és életének transzcendens távlatai is vannak.

1.2. Óvodatörténet

Az evangélikus általános iskola alapításával szinte egy időben fogalmazódott meg többekben az igény, hogy óvoda is működjön az egyház féltő, szerető gondozásában. Ennek az óvodaindításnak módjáról a fenntartó egyházközség 2009. március 13-án döntött oly módon, hogy a már 1996 óta jól működő általános iskola feladatellátását bővíti, és az iskolát a hatályos jogszabályok értelmében a 2009/2010. tanévtől óvodai neveléssel kiegészülő többcélú közös igazgatású közoktatási intézménnyé szervezi át. Az Alapító okirat módosítására ugyancsak 2009. március 30-án került sor.

Az óvoda helyiségeinek kialakítására a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség Lelkész Hivatalának épületében valósult meg, az e célra átalakított épületrészben az iskola telephelyeként kezdődött meg az óvodai feladatellátás, melynek élén intézményegység – vezető áll. Az oktatás és nevelés ebben az épületben 2012 decemberéig folyt.

Óvodánk történetében új fejezet indult a fenntartó egyházközségnek köszönhetően, amikor a régi kollégium épület helyére új óvoda épületet építtetett Nyíregyháza belvárosában. A város egyetlen új építésű óvodájaként három csoport fogadására alkalmas épület a mai korszerű építés elvárásainak megfelelően készült el

2014 szeptemberében kisebb átalakítások és berendezések beszerzése után ismét megnyílt a Luther tér 14. sz. alatti telephely, a Mustármag csoport 20 fővel indult a megnövekedett igények kielégítésére.

A Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség ezen épületének felújítása miatt a 2. számú telephely áthelyezésre került az önkormányzati fenntartású Gyermekek Háza Déli Óvoda Bóbita Tagintézmény épületébe (Nyíregyháza, Vécsey köz 4-6). Itt egy csoportszobát, öltözőt, mosdót, tornaszobát, udvarrészt használhatnak a Mustármag csoportos óvodásaink. *A MEE Nevelési és Oktatási Osztályához benyújtott sikeres pályázat eredményeképpen 2019-ben további egy csoportszobát alakítottunk ki a Közép utcán, így 2020. szeptember 1-jétől egy épületben van mind a négy csoport.*

2020/2021-es nevelési évet a 4. csoport a Közép utcai telephelyre való költözéssel a többi csoporttal egy fedél alatt kezdi meg, folytatja működését. Erre lehetőséget a 2019-ben megkezdett és 2020-ban befejezett eszközfejlesztési pályázat által megvalósított építési beruházás és felújítás nyújtott, mely pályázati forrást az Intézmény a Magyarországi Evangélikus Egyháztól nyert el. Saját 25 milliós önerőt képezve közel 90 millió Ft-os beruházással tetőteret építettünk be és plusz egy csoportszobát alakítottunk ki a földszinti tornaszoba helyén.

Az óvoda iránti érdeklődés igen nagy, a környező bokortanyákon élő evangélikus családok gyermekeinek esélyegyenlőségét szem előtt tartva széles bázison történik az óvodába történő felvétel.

Programjában kiemelt figyelmet foglal el *a tehetséggondozás* az egészséges életmódra nevelés, a testnevelés, a tartás és mozgásjavítás, a mozgás szegény életmód ~~helyett~~ *kompenzálása érdekében* a gyermekek sokirányú mozgásfejlesztése, a szűkebb és tágabb környezet, a magyar népi kultúra és néphagyomány széleskörű megismertetése, az óvodás gyermekek magyar identitástudatának erősítése, a keresztény kultúra értékeihez kapcsolódó ismereteinek bővítése az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján.

2013/2014-es nevelési évtől az angol nyelven történő foglalkozásokat is megvalósítjuk, biztos talajt teremtve az óvodások számára az angol két tanítási nyelvű való oktatásba való bekapcsolódásra.

Iskola - óvodatörténet

A **2013/2014**. tanévtől és nevelési évtől a következő közoktatási nevelési és oktatási feladatok kerülnek megvalósításra:

- 3-7 éves gyermekek óvodai nevelése: Az óvoda alaptevékenysége: alapszolgáltatás, óvodai nevelés. Az óvoda a gyermek 3 éves korától az iskolába lépésig nevelő intézmény.
- az óvodai nevelés a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások és tevékenységek keretében folyik,
- általános iskola 1-8. évfolyam tanulóinak nevelése, oktatása,
- óvodai integrációs oktatás, nevelés,
- egész napos nevelés és oktatás 1-4. évfolyam,
- tanulószoba 5-8. évfolyam,
- sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése, oktatása,
- különleges bánásmódban részesülő tanulók nevelése és oktatása
- alapfokú művészeti iskolaként a tanuló képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelés és oktatás biztosítása,

Intézményünk feladat ellátási kötelezettsége a Nyíregyháza (és vonzáskörzetének) közigazgatási területén az óvodai nevelésre, az általános iskola 1-8. évfolyamán nevelési-oktatási feladataira terjed ki.
Az intézmény jogállása: önálló jogi személy, világnézeti alapon szerveződő közoktatási intézmény.
Az intézmény önállóan gazdálkodó költségvetési szerv, amely tevékenységét az Alapító okirat szerint végzi.
Az intézmény szervezeti felépítése:
Többcélú, közös igazgatású közoktatási intézmény, mely óvodát-és egy 8 évfolyamot ellátó általános iskolát, valamint alapfokú művészeti iskolát működtet.
Az intézményben korai két tanítási nyelvű iskolai oktatás, az óvodában angol nyelven történő játékos óvodai csoportfoglalkozás is zajlik.
Az intézmény tevékenységében az elsődleges cél az egységes nevelési elvek érvényesítése és egységes nevelési folyamat megszervezése hároméves kortól tizennégy éves korig. A megvalósítás során kiemelt szerepet kap a keresztyén erkölcsi nevelés, a helyi sajátos igények felmérése, az egyedi, intézményi sajátosságok megjelenítése, hagyományok ápolása és az ehhez kapcsolódó feladatok megfogalmazása, az egészséges életmód támogatása, valamint az esélyegyenlőség egységes szempont, és feltételrendszerének megteremtése.

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ 2005. ÉVI VIII. TÖRVÉNY AZ EGYHÁZI INTÉZMÉNYEIRŐL TÖRVÉNYÉNEK 67. §-a értelmében az evangélikus köznevelési intézmény intézményi lelkésze az iskolalelkész. Intézményünkben 2007-től iskolalelkész végzi szolgálatát, tevékenysége az iskola keresztyén spirituális életének, gyakorlatának meghatározó eleme.

Mindezt a tevékenységet a lehető legmagasabb szakmai színvonalon, a szakos pedagógusellátottság teljes körű biztosításával és költség-hatékony szervezet fenntartásával kívánja megvalósítani.

A fenntartó - a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség - egy általános iskolával, (székhelyintézmény) és egy óvoda (telephely) fenntartásának keretén belül kötelezettséget vállal a feladatellátáshoz szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítására.

2. ISKOLAI NEVELÉSI PROGRAM

2.1. *AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI ÉS ELJÁRÁSAI*

Mindezen tartalmi elemek a NAT 2020-as módosításának megfelelően kerültek felülvizsgálatra, és fogalmaztuk újra azokat. Tartalmazza mindazon elveket és követelményeket, amelyeket a Nemzeti alaptanterv tartalmaz, és a köznevelés rendszerének minden szereplőjével szemben kiemelt és követendő érték - és célrendszerként fogalmaz meg. Tükrözi azokat a pedagógiai felfogásokat és alapelveket, amelyek szellemi útmutatást adnak ahhoz a pedagógiai munkához, amelyekkel a köznevelési intézmények pedagógusai jelen korunk hatékony, modern, gyermek és tanulóközpontú, a tanulók fejlődését, további előrehaladását hosszútávon szolgáló nevelési és oktatási feladatokat valósíthatnak meg. Mindezeket keresztény egyházi intézményként szoros egységben kívánjuk megoldani saját nevelési és oktatási feladatainkkal együtt, amelyben saját egyházunk, a Magyarországi Evangélikus Egyház nevelés filozófiája, emberarcúsága, a mindenkori fiatal nemzedék támogatása, szeretetteljes irányítása, a fiatalokért vállalt felelős magatartás iránti elkötelezettsége is tükröződik.

2.1.1. Az iskolában folyó nevelő, oktató munka pedagógiai alapelvei

Evangélikus önazonosságunk

Mi, akiket Isten kegyelme szabaddá tett, Jézus Krisztusban élő közösség vagyunk, és közösen munkálkodunk egy igazságos, megbékélt és Istenben összhangra lelt világért.

Az evangélikus önazonosság a Bibliában és az egyház történelmi hagyományaiban gyökerezik.

Evangéliumi. Életünkkel, tetteinkkel és szavunkkal hirdetjük Jézus Krisztus életének, kereszthalálának és feltámadásának örömhírét. Tanúságot teszünk arról, hogy bűneink és hibáink ellenére Isten feltétel nélkül elfogadott bennünket: Jézus Krisztusért, puszta kegyelemből megbocsátotta minden vétkünket, igaznak tekintett bennünket és a megszentelődés útjára vezette lépteinket.

Közösségi. Életünket az Egyház közösségében éljük, melynek középpontja a Szentháromság egy Isten köré szerveződő istentiszteletünk. Az evangélium hirdetése és a szentségek kiszolgáltatása egyszerre hivatásunk és létünk forrása.

Szolgáló. Jézus Krisztus ugyanis a hit által szabaddá tett bennünket arra, hogy felebarátainkat szeressük és segítsük. Társadalmi szolgálatunk és a teremtésvédelem szerves részét képezi evangélikus önazonosságunknak.

Hitvalló. Az evangélikus egyház vallja, hogy életének, tanításának és szolgálatának egyetlen forrása és mércéje az Ó- és Újszövetségből álló Szentírás, az ökumenikus hitvallásokat és az evangélikus hitvallási iratokat pedig Isten Igéjének megnyilvánulási formáinak tartja.

Ökumenikus. Hitet teszünk az „egy, szent, egyetemes és apostoli Egyház” mellett és elkötelezzük magunkat, hogy tevékenyen szolgáljuk és előmozdítjuk a keresztény egységet, és közösen tanúskodunk Jézus Krisztus evangéliumáról. A keresztények közötti egységen munkálkodunk a teológiai képzés és kutatás, a párbeszéd és a közös programok eszközeivel.

Nevelési értékeink

1. Evangéliumi

Jézus Krisztus a mérték. Pedagógusként is Hozzá mérjük magukat, Őt követjük, Tőle tanulunk, és a ránk bízott fiatalokat is a tanítványi élet útján vezetjük. Közös törekvésünk, hogy semmit ne helyezzünk Isten elé, egész életünk során keressük Isten közelségét és fölvállaljuk akaratának megvalósítását.

Jézus Krisztus a következő parancsolatot adta tanítványainak: „Az az én parancsolatom, hogy úgy szeressétek egymást, ahogyan én szerettelek titeket.” (Jn 15,12) A szeretet a teljes emberre irányul, nincs benne félelem, és szabaddá tesz. Az evangélikus nevelés és oktatás során az értékek továbbadása és a tanítás szeretetvezérelten valósul meg.

Luther Márton mondta: „A keresztény ember szabad ura mindennek, és nincs alávetve senkinek. A keresztény ember készséges szolgája mindennek, és alá van vetve mindenkinek.” A nevelési gyakorlatban képviselt krisztusi szabadság ezért természetszerűleg mindig felelős és elkötelezett.

2. Befogadó

Felismerve a másik emberben Isten képmását, a lelkészi, pedagógusi, a gyermeki, a tanulói és a szülői közösségek egymás közti és egymáson belüli kapcsolataiban is feladatunknak tartjuk,

hogy megadjuk egymásnak az emberi méltóságnak kijáró tiszteletet és a krisztusi szeretet szabadságát, hogy e képmás minél felismerhetőbben ragyogjon arcunkon.

Az evangélikusság a történelmi sajátosságai miatt is mindig nagy figyelmet fordított arra, hogy önazonosságát a kisebbségek hagyományainak fölvállalásával, sajátos jellemzőinek elismerésével, érdekeinek képviseletével összhangban szemlélje.

Minden tőlünk telhetőt megteszünk azért, hogy a nevelés és oktatás során egyetlen gyermeket se érhessen hátrányos megkülönböztetés nemzetiségi, nemi vagy szociális helyzetéből adódó meghatározottságai miatt.

3. Gyermekközpontú

Jézus Krisztus példaként állította elénk a gyermekeket. „Bizony az Úr ajándéka a gyermek, az anyaméh gyümölcse jutalom” (Zsolt 127,3). A ránk bízott gyermekek ezért Isten kegyelmének jelei a számunkra, kiknek élete és személyisége a keresztény nevelés során teljesedhet ki igazán.

A nevelői és oktatói munka megtervezésekor figyelembe vesszük, és isteni ajándékként tekintünk az egyéni sajátosságokra és adottságokra, és azokra építve a személyiség egészének fejlesztését és kibontakoztatását tűzzük ki célul. Az egyéni kiindulóponthoz igazított elvárások és fejlődési utak rendszerével célzottan, ugyanakkor sokoldalú módon fejlesztjük a gyermekek és a fiatalok képességeit és tehetségét

Az evangélikus nevelés a teljes emberre irányul. Az önismeret, az önállóság, az önértékelés, az érzelmi, lelki és társas képességek fejlesztése lényeges szerephez jut a csoportfoglalkozásokon és hittanórákon.

4. Életrevaló

Pedagógusként elkötelezzük magunkat a folyamatos fejlődés és megújulás mellett az egyéni lelki élet és a szakmai, módszertani ismeretek terén.

A kiemelkedő elméleti fölkészítés mellett hangsúlyt fektetünk a családi életre nevelésre, a szelíd viszálykezelésre, a társas kapcsolatok ápolására, az egyéni hivatás megerősítésére, a szociális érzékenység fejlesztésére és a teremtett világ védelmére.

A gyermekeket és a fiatalokat megismertetjük az Egyház számos szolgálati területével, és a közösségi szolgálat keretén belül lehetőséget biztosítunk a számukra, hogy önkéntesként bekapcsolódjanak egy vagy több egyházi munkaágba.

5. Közösségi

Pedagógusként testvérnek tekintjük egymást, a gyermekek és a fiatalok között is az otthonos, elfogadó légkör megteremtésére törekszünk. Kötelességünknek tartjuk az azonos szakmai alapokon nyugvó együttműködést, a kölcsönös segítségnyújtást, valamint az evangélikus értékek közösségi megélését is.

Az evangélikus hagyományok ápolása mellett tiszteletben tartjuk a többi keresztény felekezet létét és a tanításbéli különbségeit. Saját felekezetünk felelős és hűséges tagjaiként nem feledkezünk meg Jézus Krisztusról, aki azért könyörgött, hogy a keresztények „mindnyájan egy legyenek” (Jn 17,21), ezért a felekezeti különbségek elé helyezzük a mindnyájunkat összekötő, egységes keresztény tanításokat és értékeket.

Tisztelettel fordulunk más vallások képviselői felé, és hitelesen mutatjuk be tanításukat. Kapcsolatunkat a társadalomért végzett összefogás és a békés egymás mellett élés jellemzi.

2.1.2. Az iskolában folyó nevelő, oktató munka pedagógiai értékei

2.1.2.1. „Mi, akik egyházunk nevelési és oktatási intézményeiben különböző feladatkörökben dolgozunk, nyíltan vállaljuk felekezeti elkötelezettségünket. Ezért munkánkat, amelyet szolgálatnak tekintünk, a Biblia szellemében, a Jézus Krisztusról szóló evangélium középpontba helyezésével, Isten igéjének lutheránus értelmezését és az ebből következő tanítást szem előtt tartva, intézményeink hagyományaiból kiindulva végezzük."

Nevelő munkánk legmeghatározóbb értéke, hogy a nevelési folyamat minden résztvevője következetesen érvényesíti azon keresztyén elvárásunkat, hogy minden cselekedetünk fokmérője a Szentírás, azok megítélése e zsinórmérték szerint történik. Ezt önmagunkkal és tanulóinkkal szemben is gyakoroljuk.

2.1.2.2. „Nevelő és oktató munkánkkal elsősorban saját felekezetünk tagjait igyekszünk elérni, ökumenikus elkötelezettségünk okán ugyanakkor nyitottak vagyunk más keresztyén felekezetek tagjai, sőt az egyházhoz nem tartozók irányába is. Ennek során arra törekszünk, hogy a ránk bízott fiatalokban kialakítsuk és megerősítsük a keresztyén világképet, világnézetet és értékrendet, támogassuk személyes hitük megszületését és növekedését, és bevezessük őket a hitélet gyakorlatába."

Iskolánkban tiszteletben tartjuk mások felekezeti hovatartozását, a tanulók személyiségét, a gyermeki kor nyitottságát, ezt felismerve közvetítjük feléjük a tudást és keresztyén világképet pedagógiai eszköztárunk hatékony felhasználásával.

2.1.2.3. „Ennek érdekében tanrendünkbe szorosan beépül a hitoktatás, amelyet felekezet szerinti megoszlásban, ugyanakkor az intézmény egységét és felekezeti elkötelezettségét szem előtt tartva biztosítunk tanulóinknak. A hitélet egyéb alkalmai, pl. a hetenkénti közös áhítat, a rendszeres imádság, az egyházi ünnepek és jeles iskolai események istentiszteleti közösségben való megünneplése, a csendesnapok, -hetek és -hétvégék ugyancsak szerves részét képezik életünknek."

A tanulók személyiségének és a közösségi életnek fejlesztését változatos hitéleti alkalmakkal segítjük, ezzel is támogatva az aktív hitéletre való felkészülést, a keresztyén közösséghez való tartozás igényének kialakulását.

2.1.2.4. „Nagy hangsúlyt helyezünk a ránk bízott fiatalokkal való mindennapos foglalkozásra, személyiségük és jellemvonásaik megismerésére, hogy ezekhez igazodva, szeretetteljes bánásmóddal, következetességgel, türelemmel, az egymás iránti szeretet hiteles példájával segítsük őket a keresztyén értékek elfogadására, megerősítésére és gyakorlására. Komolyan vesszük diákjaink egyéni családi és társadalmi helyzetét."

Figyelembe vesszük a különböző élethelyzetekből, fejlődési útvonalakból adódó tanulói különbözőségeket, változatos tanórán kívüli foglalkozások biztosításával, egész napos oktatással, segítséget adunk a tanulók egyéni fejlődéséhez, tehetségük kibontakoztatásához, hátrányaik csökkentéséhez. A Nemzeti alaptantervben leírt közös értékek képviselete még erőteljesebben jelenik meg a két tanítási nyelvű képzés és matematika tehetséggondozás bevezetésével, ezeken belül is törekedve arra, hogy az angol idegen nyelv tanítása még jobban segítse a célnyelven beszélő népek történetének, hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának ismeretét és megbecsülését, az emelt szintű matematika oktatás pedig a természettudományos műveltség színvonalának emelését.

2.1.2.5. „Munkánk során számítunk a családok együttműködésére, ugyanakkor felajánljuk segítségünket, hogy a rendelkezésünkre álló eszközökkel közreműködjünk közös céljaink megva-

lósításában. Ennek horizontján felnövekvő tanítványaink olyan egészséges gondolkodású, keresztyén erkölcsű felnőttként állnak, akik tudnak választani jó és rossz, igaz és hamis, helyes és helytelen között, és akik egyházukhoz hű és hazájukhoz ragaszkodó emberként élik életüket."

Fontosnak tartjuk a családi életre nevelést, az ismeretek közvetítésében annak hangsúlyozását, hogy a család felnőtt tagjai felelősek a gyermekvállalásban, a gondoskodásban. Ennek egyik eszköze, hogy erősítjük a családok érzelmi kötődését intézményünkhöz, tiszteljük és megbecsüljük a szülői erőfeszítéseket, a családi összetartozást, szerepvállalást. A tanulók egészséges személyiséggé fejlődéséhez hozzájárulunk a derűs iskolai légkör biztosításával, a stresszmentes, de teljesítményre ösztönző tanítási - tanulási gyakorlat megvalósításával.

2.1.2.6. A köznevelés Nemzeti alaptantervben megfogalmazott fő feladatát, a nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadásában, megőrzésében, az egyetemes kultúra közvetítésében, az erkölcsi érzék és a szellemi - érzelmi fogékonyság elmélyítésében fogalmazza meg, mely szerint leírt feladatok megvalósítását mi is számontartjuk, azokat beépítjük a képzési és oktatási feladataink túl a nevelési, személyiségfejlesztési feladataink közzé is.
Kiemelten adunk teret az Alaptörvénybe foglalt két legfontosabb alapelvnek, az élet és az emberi méltóság tiszteletének.
Feladata továbbá:

- a tanuláshoz és munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök együttes fejlesztése,
- az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése,
- a közjóra való törekvés megalapozása,
- a nemzeti, a közösségi összetartozás és hazafiság megalapozása.

- Az iskolánk, mint az evangélikus egyház oktatási intézménye a Biblia szellemében, a Lutheri tanítások szerint és évszázados iskoláztatási hagyományaihoz híven neveli, oktatja tanulóit.
- Vállaljuk a felekezeti elkötelezettséget, de – az ökumenizmust szem előtt tartva – nyitottak vagyunk más keresztyén egyházak felé is. Az egyház irányítása meghatározza a nevelőmunkát. A keresztyén világnézetet, értékrendet kell gyermekeinkben kialakítani és megerősíteni. Ennek érdekében iskolánk tanrendjében, órarend szerint beépül a hitoktatás.
- A mindennapokhoz szervesen kapcsolódnak egyházunk hagyományai, szokásrendszere: közös áhítatok, imák, csendes napok, egyházi rendezvények, ünnepek, műsorok, tanévnyitó és – záró istentiszteletek stb.
- A gyerekekkel való rendszeres foglalkozás erősíti a pedagógusokban a keresztyén értékek elfogadását és gyakorlását, amit egyéni és egymás közötti alkalmakon is gyakorolhatnak. Iskolánk a személyre szóló szeretetteljes bánásmód, a következetesség, a türelem, a hitelesség, a pedagógusok egymás iránti szeretetének példája, a családokkal való összefogás által kívánja nevelni, oktatni a ránk bízott gyermekeket.
- Olyan iskolai szellem, szemlélet, tartalom és gyakorlat kialakítására törekszünk, amelyek segítségével elősegítjük a pozitív törekvéssel, reális önismerettel, egészséges önbizalommal és felelősségtudattal, jó együttműködő készséggel és optimista életszemlélettel rendelkező személyiségek kialakításának megalapozását.

2.1.3. Az iskolában folyó nevelő, oktató munka céljai

A nevelési célok mindig a hátteret adó értékeket tükrözik. Érintik az embernek Istenhez, a többi emberhez, a környezethez, a természethez, a társadalomhoz való viszonyát. Igyekszünk elérni azt, hogy a ránk bízott gyermekek döntéseiben a szabadság mellett a felelősség kapjon fontos szere-

pet, hangsúlyt. A közösségben tanulják meg az egymás iránti szeretet és kölcsönös tisztelet fontosságát.
Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy nevelés gyakorlatunk, módszereink megfeleljenek a tanulók életkori sajátosságainak. Ügyelünk arra, hogy a gyermekek maguktól fogadják el az általunk közvetített értékeket, személyes szabadságuk tiszteletben tartásával, többségében indirekt módszerekkel vezetjük rá őket a helyes út választására.
A nevelő, oktató munka tervezésekor figyelembe vesszük az adott időszak oktatáspolitikai céljait, a NAT kiemelt köznevelési céljait: éves munkaterv, munkaközösségi munka tervezése stb.
A részletes feladatok az éves munkatervekben kerülnek megtervezésre, a célok megvalósulását a munkaközösségek a félévi és év végi beszámolókban értékelik, mely munkatervek és beszámolók alapját képezik a jogszabály szerinti pedagógusi, vezetői és intézményi önértékelésnek.

2.1.3.1. A keresztyén egyházi, evangélikus felekezetiségi mivoltunkból fakadó nevelési célok részletezése

- A tanulók ismerjék meg a Biblia és az egyház tanítását, hogy ezek által indíttatást kapjanak a keresztyén világnézet, a személyes meggyőződés kialakításához.
- A tanulók sajátítsák el egyházuk hagyományait és szokásait, értsék meg és gyakorolják rendszeresen az istentisztelet rendjét, szokásrendszerükbe épüljön be az imádkozó élet és egyéb lelki tevékenység.
- A tanulók ökumenikus szellemben ismerjék meg más keresztyén egyházak életét, tiszteljék mások vallásos meggyőződését.
- Az iskola nevelje szeretetre tanítványait felebaráti iránt, tanítsa őket az együttélésre és megértésre a másként gondolkodókkal.
- Alakítson ki a tanulókban derűs, magabiztos keresztyén világszemléletet, hogy legyen erejük és bátorságuk új és meglepő nézeteket, élethelyzeteket helyesen és szeretettel kezelni.
- A nevelés során a tanulók sajátítsák el a Biblia tanításain alapuló keresztyén etika és értékrend szabályait, azokat építsék be a magatartásukba, életvezetésükbe, értékrendjükbe, segítse őket arra, hogy az erkölcsi élet választútján helyes döntéseket hozzanak.

2.1.3.2. A NAT kiemelt nevelési céljainak megvalósításából fakadó nevelési célok részletezése

A következő nevelési feladatok számba vételének, nevelési folyamatainkba való beépítésének biztosításával érjük el a NAT kiemelt nevelési céljainak megvalósítását:

- ✓cselekvő elkötelezettségre nevelés az igazság és igazságosság iránt,
- ✓a jó és szép iránt,
- ✓a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi társas és testi képességek fejlesztése.

Mindezekkel hozzájárulunk ahhoz, hogy a felnövekvő nemzedék:

- a haza felelős polgárává váljék;
- kifejlődjék benne a hazafiság érzelemvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyen szert;
- megtalálja helyét a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjék tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyen képes felelős döntések meghozatalára a maga és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- váljék képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre,
- ismerje meg és értse meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsa értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

Fejlesztési területek-nevelési célok:

A fejlesztési területek és célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét. A nevelési célok érvényesülnek a tartalmi szabályozás különböző szintjein és megvalósulnak a köznevelés folyamataiban:

- beépülnek a tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba,
- tantárgyként, vagy tananyagtartalomként jelen vannak a Helyi tantervben,
- tematizálják a tanítók nevelő munkáját, az osztályfőnöki órákat,
- feldolgozásra kerülnek tematikus napokon, egyéb iskolai foglalkozásokon.

Ezek a nevelési területek a következők:

- Az erkölcsi nevelés
  - ✓ kötelességtudat
  - ✓ a munka megbecsülése
  - ✓ mértéktartás
  - ✓ együttérzés
  - ✓ segítőkészség
  - ✓ tisztelet és tisztesség
  - ✓ korrupció elleni érdeklődés
- Nemzeti öntudat, a hazafias nevelés
  - ✓ nemzeti, népi kultúránk értékei, hagyományai
  - ✓ közösséghez tartozás, hazaszeretet, magyarságtudat
- Állampolgárságra, demokráciára nevelés
  - ✓ cselekvő állampolgári magatartás
  - ✓ kreatív, önálló, mérlegelő gondolkodás
- Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
  - ✓ fejlődő és fejleszthető képesség
  - ✓ képességeinek optimális alakulása
  - ✓ megalapozott önismeret
- A családi életre nevelés
  - ✓ harmonikus családi minták közvetítése
  - ✓ családi közösségek megbecsülése
- A testi és lelki egészségre nevelés
  - ✓ helyes táplálkozás
  - ✓ mozgás
  - ✓ stresszkezelés
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
  - ✓ segítő magatartás: együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntesség
  - ✓ saját élményű tanulás
- Fenntarthatóság, környezettudatosság
  - ✓ környezetkímélő
  - ✓ értéktartó
  - ✓ fenntarthatóság mellett elkötelezett cselekvő magatartás
- Pályaorientáció
  - ✓ átfogó kép a munka világáról
- Gazdasági és pénzügyi nevelés
  - ✓ értékteremtő munka
  - ✓ javakkal való gazdálkodás
  - ✓ pénzügyi rendszer alapismeretei
- Médiatudatosságra nevelés
  - ✓ értelmező, kritikai beállítódás
  - ✓ felelős részvétel a globális nyilvánosságban

- ✓ etikai és jogi szempontok
- A tanulás tanítása
  - ✓ egyénre szabott tanulási módszerek
  - ✓ információforrások
  - ✓ alkalmazható tudás, alkalmazkodás

2.1.3.3. Az oktatási célok részletezése:

Az oktatási célok kijelölésekor a NAT ajánlása szerint a következő elveket vesszük figyelembe:

Egységesség és differenciálás elvei
- ✓aktív tanulás
- ✓mérlegelő gondolkodás
- ✓tanulás társas jellege
- ✓differenciált egyéni munka
- ✓egyéni haladási ütem
- ✓akadálymentes tanulási környezet
- ✓többszintű tervezés és tananyagbeosztás

Az eredményes tanulás segítésének elvei
- ✓tanulási környezet:
  - digitális osztálytermi környezet
  - igazságos és méltányos mérés, értékelés
  - kiinduló állapot értékelése
  - esélyteremtés és méltányosság
  - tevékenységközpontú tanulásszervezés
  - jelenségalapú oktatás
  - bizalmi légkör
- ✓egyénre szabott tanulási lehetőségek
  - tanulók egyedfejlődéséhez való alkalmazkodás
  - hátránykompenzációs fejlesztés
  - speciális szükségletek kielégítése SNI, BTMN, HH, HHH, kiemelten kreatív és tehetséges tanulók
  - teamtanítás

Képesség-kibontakoztatás támogatásának elve
- nyilvános értékelési rendszer
- objektív tájékoztatás
- tanulók teljesítményének rendszeres és folyamatos értékelése
- kiinduló állapot értékelése (diagnosztikus mérés)
- visszajelzés az eredményekről
- a tanulók életkori sajátosságait figyelembe vevő fejlesztő értékelés
- egyéni fejlődés biztosítása

→ Az egyénre szabott tanulási módszerek megismertetésével, alkalmazásával tegyük képessé tanulóinkat a továbbtanulásra, a továbbfejlődésre. Alakítsunk ki bennük a környezeti változásokat gyorsan felismerő képességeket, mutassunk be nekik alkalmazkodási technikákat.

→ A tanítási órákon teret biztosítunk a csoportban, párokban való tanulásszervezésnek, egyéb kooperatív technikáknak, a projekt tervezésnek és munkának. Az aktív tanulási környezet biztosításával a cselekvő, tevékenykedtető tanulási folyamatot segítjük elő. Ennek kialakításához figyelembe vesszük a tanulók igényeit, szükségleteit, érdeklődésüket.

→ A műveltségterületek fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákat összetett rendszerben jelenítik meg, mely rendszerismeret elsajátítása minden pedagógus feladata.

→ Célunk, hogy a kulcskompetenciákat a diákok egyéni képességeinek megfelelően, a tanulókhoz optimálisan alkalmazkodó, saját igényeikhez igazodva, differenciáltan fejlesszük.

→ A műveltségterületek és tantárgyak tartalmaihoz kapcsolódóan a mikro (óravázlat, tervezet) és makro (tantárgyi program, tanmenet) tervezésben megjelenítjük a kulcskompetenciák fejlesztését, a fejlesztés tanulásszervezési formáit és módszereit. Mindezekben előnyben részesítjük a tanulás társas környezetben való megszervezését, a tanulói párokban, csoportokban végzett ismeretszerzést, kísérletezést, csoport és projekt munkát. Ösztönözzük a tantárgyfelosztás megvalósításában a teamtanítás alkalmazásának különböző változatait.

→ A legkorszerűbb ismeretszerzési eszközök alkalmazásának megtanításával, az adaptív oktatást alkalmazó tanulásszervezéssel (számítógép, internet, multimédiás eszközök) képessé tesszük tanulóinkat az önálló ismeretszerzésre, az eszközök alkalmazására, a digitális információs technológia megismerésére és használatára. Teret adunk az interdiszciplináris és jelenségalapú tanítási és tanulási formáknak, módszereknek.

→ A tanórán kívüli tevékenységek szervezésével elsősorban a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgáljuk. (felzárkóztatás, tehetséggondozás, szabadidős programok stb.) Különösen a különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében biztosítjuk az egyéni ütemben való előrehaladást, az egyéni módszerek alkalmazását.

→ Érvényre juttatjuk a NAT szerinti egységes alapokra épülő differenciálás elveit, a differenciált tanulásszervezés szempontjait. Alkalmazzuk a differenciált egyéni réteg munka speciális módszereit.

→ A sajátos nevelési igényű tanulók oktatását, képességeik fejlesztését és készségeik kialakítását a „Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve” *és* a nemzeti alaptantervben leírt:„ A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei” alapján szervezzük.

→ A korai két tanítási nyelvű oktatással célunk, hogy az anyanyelvi és angol nyelvi tudást egyidejűleg és kiegyensúlyozottan fejlesszük az ezt választó tanulókban, megtanítsuk őket az idegen nyelven való tanulásra, az idegen nyelvű információk befogadására, alkalmassá váljanak arra, hogy középiskolai tanulmányaikat magyarul, akár célnyelven is folytathassák, lehetőség szerint középfokú nyelvvizsgát tehessenek a 8. évfolyam végére.

→ Oktatási tevékenységünk, a gyermekek tanulmányi munkája során a klasszikus didaktikai és metodikai alapelvek maximális figyelembevételére, folyamatos alkalmazására törekszünk. Azok közül is kiemelten a sajátos, evangélikus egyházi iskolai mivoltunkkal a legjobban összhangban lévőket:

- Az egyéni sajátosságok figyelembevételének elvét.
- A pozitívumokra támaszkodás elvét.
- Az empátiát.
- A belső motiváció elvét.
- A fokozatosság elvét.

→ A Nemzeti alaptantervben leírt közös értékek képviselete még erőteljesebben megjelenik a két tanítási nyelvű képzés bevezetésével, azon belül is törekedve arra, hogy az angol idegen nyelv tanítása még jobban segítse a célnyelven beszélő népek történetének, hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának ismeretét és megbecsülését.

→ Nevelési – oktatási folyamatainkban törekszünk a NAT Európai Unió által ajánlott kulcskompetenciáira épített kiemelt céljait megvalósítani, fejlesztési feladatait megvalósítani, melyek a következő kulcskompetenciákra épülnek. Kiemelt kulcskompetenciák:

1. A tanulás kompetenciái.
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi).
3. A digitális kompetenciák.
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák.
5. A személyes és társas kompetenciák.
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái.
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák.

2.1.4. Az iskolában folyó nevelő, oktató munka pedagógiai <u>feladatai:</u>

- hitre, szeretetre nevelés,
- hűségre nevelés Istenhez és embertársainkhoz,
- az igaz értékek felismerésére, megbecsülésére és a mellettük való kiállásra nevelés,
- a helyes önértékelésre, önismeretre, józan, megfontolt ítélőképességre nevelés
- nyitottságra mások felé, befogadóképességre, szelídségre, türelemre,
- alaposságra, mértékletességre, önfegyelemre nevelés,
- bűnbánatra és megbocsátásra való képességre nevelés,
- a belső csendre, elmélyülésre való igényre és képességre nevelés,
- felelősségre nevelés magunk, mások és a teremtett világ iránt,
- aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés
- tanulás tanítása,
- környezettudatosságra nevelés,
- európai azonosságtudatra, hon- és népismeretre nevelés,
- gazdasági nevelés- tudatos fogyasztóvá nevelés.

Ennek sikeressége csakis a tanulók, szülők és pedagógusok együttes munkájának, egymást erősítő hatásának függvényében érhető el, ezért különösen fontos az érintettek erkölcsi elkötelezettsége a keresztyén nevelés iránt.
A pedagógusok fontos feladatuknak tekintik az alapkészségek és kompetenciák fejlesztését, egyre magasabb szintre juttatását. Kiemelten kezeljük a matematikai, számítástechnikai - informatikai, idegen nyelvi ismertek szilárd elsajátíttatását, a gyakorlati készségek általános jó színvonalú kialakítását.

2.1.4.1. Erkölcsi elvek és elvárások a pedagógusokkal kapcsolatban

A gyermekek nevelése felelősség teljes, örök életre szóló feladat. Ahhoz, hogy a diákok harmonikus, kellő önismerettel, önfegyelemmel rendelkező, szépre, jóra fogékony, Istent és embertársat szerető felnőttekké váljanak, a pedagógusoknak is ilyennek kell lenniük, hiszen az evangélikus iskola sajátos jellegének biztosítása nagyobb részben az ott tanítók tevékenységén, tanúságtételén múlik.

- ✓ A pedagógus legyen nyitott minden értékre, amelyet beépíthet saját életébe és nevelő-oktató munkájába, hiszen minden pillanatban értéket közvetít.

- ✓ Élete példázza az általa és az iskola által képviselt értékeket, szavai és tettei legyenek összhangban egymással. Vállalnia kell a diákok előtt teljes személyiségét, korlátaival együtt.
- ✓ Ezért fontos, hogy minden pedagógus belső indíttatásból pontos, fegyelmezett, alapos munkát végezzen, a diákoknak és kollégáinak tett ígéreteit megtartsa.
- ✓ Konfliktusait szeretettel, emberi módon kezelje, törekedjen megoldásra, tudjon megbocsátani.
- ✓ Ezt a feladatot csak magasan kvalifikált, hitükben elkötelezett gyerekeket szerető és értő pedagógusok tudják ellátni
- ✓ Az intézményben azok a pedagógusok dolgozhatnak – felekezetre való tekintet nélkül – akik elfogadják az iskola evangélikus sajátosságait, tanulmányozzák a Biblia tanításait, munkájuk közben nem tesznek elmarasztaló, sértő megjegyzéseket az egyházra és annak tanítására. Tanítványaikkal együtt részt vesznek az intézmény hitéleti tevékenységében, az egyházi alkalmakon, rendezvényeken segítik a hitoktatók munkáját.
- ✓ Elvárjuk, hogy az iskolában dolgozó, más felekezetű hitoktatók is tartsák tiszteletben egyházunk tanításait, iskolánk rendjét, tegyenek eleget az iskola erkölcsi elvárásainak.
- ✓ Az intézmény vezetőségének meg kell teremtenie azokat a feltételeket, amelyek között a nevelőtestület az elvárások szerint dolgozhat. Fáradoznia kell a szeretetteljes, derűs légkör kialakításán. Egymás elfogadása, tisztelete, a türelem és empátiakészség területén példát kell mutatnia, törődnie kell kollégái szellemi, lelki épségével, gondjaikat, problémáikat kezelni kell. Alkalmat kell teremteni a lelki épülésre, a szakmai tovább fejlődésre, meghatározott rend szerint.

2.1.4.2. Erkölcsi elvek és elvárások a tanulókkal kapcsolatban

A nevelés célja, hogy a diákok személyisége helyes irányba fejlődjön, hogy minél jobban megközelítsük azt a személyiség-ideált, amely az emberi kiteljesedésre vezeti a tanulókat. Az általános emberi értékeken túl mindig szem előtt kell tartani az egyénre jellemző értékeket is.
A legfőbb általános értékek keresztyén hitünkben, a Biblia tanításában – tízparancsolat, Jézus Krisztus szeretetparancsa, tanításai – gyökereznek, de legteljesebben Jézus életében mutatkoznak meg. Ezért kell az Ő alakját – életkori sajátosságokhoz igazítva – állítani követendő példaként a diákok elé.

Elvárások:

- részvétel az iskolai és a vallásának megfelelő egyházi programokban,
- tiszteletteljes, kulturált beszéd a felnőttekkel, egymással egyaránt,
- alapos, rendszeres, pontos munka,
- a rábízott feladatok lelkiismeretes elvégzése,
- a házirend felelős betartása,
- vállalja hitét és ez fejeződjön ki tetteiben,
- képességének megfelelő eredményeket érjen el.

2.1.4.3.Erkölcsi elvek és elvárások a szülőktől

Minden iskola létét, szükségességét a mögötte álló szülői társadalom igazolja. Az intézmény igazi keresztyén szellemisége csak akkor születhet meg, ha a szülői ház támogatja az egyház nevelési elképzeléseit.

- ✓ Ennek érdekében meg kell ismertetni a szülői közösségekkel az iskola szellemiségét, nevelési alapelveit, a szülők jogait és kötelességeit.
- ✓ Foglalkozni kell személyesen a családi problémákkal, alkalmat kell adni arra, hogy a gyakorlatban is megismerjék az intézmény munkáját.
- ✓ Ugyanakkor elvárható, hogy a szülők elfogadják és tiszteljék az intézmények evangélikus jellegét, értékrendszerét, nevelési elveit, becsüljék az ott dolgozó pedagógusokat.
- ✓ A családban is próbáljanak felelősen, a keresztyén értékrend szerint nevelni gyermekeiket.
- ✓ A szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás formái: szülői értekezletek, fogadóórák, főigazgatói tájékoztatás, szülői levelek, családlátogatások, közös rendezvények, kirándulások és a személyes beszélgetés.
- ✓ Kívánatos, hogy a szülők erkölcsileg támogassák az iskolát. Problémáikat beszéljék meg az érintettekkel, s közösen keressenek megnyugtató megoldást a gyermekek érdekében.
- ✓ Csak közösen, az egyház és a család segítségével sikerül a nevelési célokat megvalósítani.

2.1.5. Az iskolában folyó nevelő, oktató munka <u>eszközei</u>

Nevelőmunkánkban eszköznek tekintünk minden olyan ismeretet, magtartási megnyilvánulást, gyakorlati tevékenységet, környezeti, tárgyi kutatásokat, amelyek közvetlenül, vagy közvetve hatással vannak, lehetnek arra, hogy tanulóink világnézete, életszemlélete, életmódja, erkölcse nevelési elveinknek, céljainknak megfelelően alakuljon.

Így iskolai nevelésünk legfontosabb eszközei:

- A hittanórák, áhítatok, csendes napok és más iskolai és templomi alkalmak tartalmukkal, stílusukkal, módszereikkel, külsőségeikkel szervezési rendjükkel. (Úgy, hogy tartalmuk, stílusuk és módszereik maximálisan megfeleljen nevelési céljainknak, feladatainknak, minden más tekintetben pedig nevelési elveinknek és elvárásainknak.)
- Az osztályfőnöki órák és osztályfőnöki tevékenység.
- Közösségi alkalmak és tevékenységek, osztályrendezvények, kirándulások, rendezvények, ünnepi alkalmak, ismeretterjesztő, segítő foglalkozások, szociális és karitatív tevékenységek stb.
- Osztályfőnöki, pedagógiai egyéni foglalkozások, beszélgetések.
- Nevelői, pedagógusi és minden iskolai dolgozó részéről mutatandó pozitív példa.
- Iskolai ünnepélyek, rendezvények, alkalmak, bemutatók, versenyek stb.
- Minden tantárgy, tanítási óra, órán kívüli foglalkozás tartalma, az órák, foglalkozások, óraközi szünetek rendje és ezeknek minden olyan eleme, amelyik lehetőséget hordoz, tartalmaz, kínál a pozitív hatásra.

2.1.6. Az iskolában folyó nevelő, oktató munka <u>eljárásai</u>

A nevelő munka eljárásai

	Közvetlen módszerek	Közvetett módszerek
Szokások kialakítását célzó módszerek.	- Követelés. - Gyakoroltatás. - Segítségadás. - Ellenőrzés. - Értékelés. - Ösztönzés:	- A tanulói közösség tevékenységének megszervezése. - Közös (közelebbi vagy távolabbi) célok kitűzése, elfogadtatása.

	• ígéret • helyeslés • bíztatás • elismerés • dicséret • jutalmazás	- Hagyományok kialakítása. - Követelés. - Ellenőrzés. - Ösztönzés.
Magatartási modellek bemutatása, közvetítése.	- Elbeszélés. - Tények és jelenségek bemutatása. - Műalkotások bemutatása. - A nevelő személyes példamutatása.	- A nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében. - A követendő egyéni és csoportos minták kiemelése a közösségi életből.
Tudatosítás (meggyőződés kialakítása).	- Magyarázat, beszélgetés. - A tanulók önálló elemző munkája.	- Felvilágosítás a betartandó magatartási normákról. - Vita.
A Nevelő oktató munka eredményeinek nyomon követése.	- Középiskolai eredmények elemzése.	- Személyes kapcsolattartás, szóbeli tájékozódás.

Az oktató munka eljárásai

	Közvetlen eljárások, módszerek	Közvetett módszerek, eljárások
Tanulás, tanítás	szemléltetés bemutatás modellezés megfigyeltetés magyarázat kifejtés előadás kísérlet távoktatás	kutatás verseny játék vita dramatizálás társas tanulás házi feladat projektmunka téma nap, téma hét tanulmányi séta közösségi tanulás
Ellenőrzés, értékelés	fejlesztő értékelés önértékelés differenciált egyéni értékelés tanulói beszámoló tanulói előadás tanulói bemutatás	tanulmányi verseny projektmunka
Motiválás, aktivizálás	jutalom elismerés figyelemfelkeltés siker és célkitűzés	pályázat tanulmányi verseny házi verseny ösztöndíj
Egyéni fejlesztés, hátrány kompenzáció	egyéni munka differenciált rétegmunka egyéni távoktatás	tanulópárok fejlesztő projektek
Tehetségfejlesztés	egyéni munka	tanulói pályázatok

	differenciált rétegmunka egyéni távoktatás	projektek kutatás mester és tanítványa tehetségmérés

2.2. *A SZEMÉLYISÉG FEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK*

A módosított NAT /110/2012. (VI.4.) Korm. rendelet/ a nevelés folyamatával szemben igen nagymértékben várja el a gyermekekre, a tanulókra való hatást, leírja mindazokat a személyiségbe beépítendő értékeket, amelyek felelős állampolgári magatartás kialakításához vezetnek.

Ennek szellemében intézményünk nevelő munkájának alapvető feladata, hogy a tanulók személyiségét általános keresztyén és a NAT szerinti specifikus nevelési elvek figyelembevételével, iskolai céljainkra és feladatainkra irányulóan, azok minél teljesebb megvalósítására törekedve, elveinkhez igazodó eszközökkel és eljárásokkal – széleskörűen fejlessze.

A személyiség – és közösségfejlesztési feladatok közt a NAT alapján különös tekintettel minden pedagógus munkájában meg kell jelennie az éppen adott tanulói csoporthoz, az érintett tanulók életkorához, személyiségéhez, felkészültségéhez igazodó ismereteknek:

- az erkölcsi ismeretek
- a családi és közösségi kapcsolatok elmélyítését támogató fejlesztési feladatok, és azok részét képező ismeretek
- az előítéletek felismerésére, tudatosítására való képesség
- a testi és lelki egészség megőrzésére történő felkészítés
- a bűnmegelőzés
- a drogprevenció
- fogyasztóvédelmi nevelés

Ezeknek a feladatoknak a megoldása összhangban van „Az intézmény teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatai” -val, a tevékenységei beépül (het) nek annak éves munkaterv cselekvési programrészébe, valamint tartalmai az osztályfőnöki órák tematikájába.

A személyiségfejlesztés kiemelt színterei:

- ✓ osztályfőnöki órák
- ✓ hittan órák
- ✓ tanulói csendes napok
- ✓ hitéleti alkalmak
- ✓ egészség- és környezetvédelmi programok
- ✓ iskolán kívül szervezett szabad idős programok
- ✓ iskolai és családi összejövetelek

2.3. A TELJESKÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK

Jogi alapvetés:

A NAT értelmében az egészségnevelés a közoktatás kiemelt fejlesztési feladata, melynek az iskolai oktatás valamennyi elemét át kell hatnia, elő kell segítenie a tantárgyközi kapcsolatok erősítését, a tanítás-tanulás szemléleti egységét, a tanulók személyiségének fejlődését. A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128-130.§ alapján fogalmazzuk meg az egészségneveléssel és egészségfejlesztéssel kapcsolatos nevelési feladatainkat.

További fontos feladatokról rendelkezik a 96/2000.(XII. 11.) sz. Országgyűlési határozat, a „Nemzeti stratégia a kábítószer-fogyasztás visszaszorítására", a 46/2003. (IV. 16.) sz. Országgyűlési határozat, az Egészség Évtizedének Johan Béla Nemzeti Programjáról, továbbá az 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről, 38. § (1) bekezdés.

Ezek a jogszabályok körvonalazzák a célrendszert, valamint ahhoz rendelt jogi feltételrendszert. Ezeknek megfelelve fontos feladat, hogy az előírásoknak, társadalmi elvárásoknak megfelelően szervezzük egészségnevelési tevékenységünket.

2.3.1.Az iskolai egészségnevelés és környezeti nevelés célja:

Az *egészségnevelés* célja, hogy a tanulók képesek legyenek objektív módon felmérni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatását, elkerülésük módját. El kell érni, hogy alkalmazzák a tanultakat: tegyenek saját egészségük érdekében.

A *környezeti nevelés* célja a tanulók ösztönzése saját élő és élettelen környezetük megismerésére, alakítására, védelmére, a környezetet károsító jelenségek felismerésére, az azok elleni tudatos fellépésre.

A WHO egészségdefiníciója hangsúlyozza, hogy az egészség nem pusztán a betegségek hiánya, hanem testi-lelki és társadalmi jóllét, mely a fenntartható fejlődésnek is egyik elengedhetetlen alapfeltétele

2.3.2.Az egészségnevelés területei:

a) Egészségmegőrzés a helyes életmód kialakításával:
- mozgás, rendszeres testedzés, a helyes testtartás, játéklehetőség
- egészséges táplálkozási szokások kialakítása
- öltözködés
- higiénia, tisztálkodás
- egészségkárosító szenvedélyek (drog, alkohol, cigaretta) megelőzése a tanórai és tanórán kívüli nevelésben
- ésszerű napirend kialakítása
- a személyes biztonság (közlekedés, rizikóvállalás)
- a szexuális felvilágosítás-nevelés, a családtervezés alapjai, az AIDS prevenció
- a betegség és a gyógyulást segítő magatartás (elsősegélynyújtás, gyógyszerhasználat)
- rendszeres szellőztetés

b) Szűrővizsgálatok: gerinc, szemészet, fogászat, részképesség zavarok stb.
c) Egészségnevelési nap, sportnap, verseny szervezése.

2.3.3. Színterei:

Példamutató iskolai hatás:

- tantermek kialakítása és világítása,
- megfelelő padok, székek (a diákok testmagasságához igazodjon)
- folyosók, orvosi rendelő kialakítása
- az ülésrend időszakonkénti változtatása (nyújtson változatosságot a gyermekek szemének és gerincének terhelésében, vegye figyelembe az esetleges rövidlátást, vagy hallási zavart stb.)
- pedagógusok, dolgozók példamutatása
- ösztönzés az egészséges életmód napi gyakorlattá tételében
- az iskola által biztosított étkeztetés rendjére való odafigyelés tekintetében
- iskolai újság "egészség" rovatai
- a napi munkarend kialakítása, az órarend tervezése a mozgásigény kielégítését is célozza meg
- az iskolatáska súlya ne haladja meg az optimális mértéket.

Kötelező tanórai keretben végzett egészségnevelés:

- tantárgyakba beépített egészségnevelés: osztályfőnöki óra, testnevelés óra, biológia óra és egészségtan modul
- "egészségnapok".

Tanulókat különböző mértékben érintő, tanórán kívüli elemek:

- szakkörök
- egészségnevelési akciók
- táborok, túrák
- előadások, kiállítások.

Mindennapi testedzés megvalósítása:

- testnevelési órán Nkt. szerint
- rendszeres sportfoglalkozás keretében
- Diáksport Egyesület működtetésével
- sportversenyek lebonyolításával
- családi sportnap meghirdetésével
- korcsolyázási lehetőségek biztosításával
- testmozgás program játékokat és táncokat is tartalmazhat.

2.3.4.Az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok:

<u>Iskolai étkeztetés:</u>

Hazánkban kiemelkedően magas a cardiovascularis és a daganatos betegségek halálozási száma. Ennek nagyfokú javulása volna elérhető a helyes táplálkozással. Az átlagos magyar étkezési szokások miatt sok a túlsúlyos és – sajnos – egyre több az alultáplált fiatal. Ezért fontos, hogy már alsó tagozatban megismerjék a tanulók az egészséges táplálkozás alapelveit, a tápanyagokat, a táplálkozási piramist. Ismerjék a vitaminok, ásványi anyagok jelentőségét, fontosságát. Legyenek tisztában a megfelelő mennyiségű és minőségű folyadékbevitellel, valamint az energiaitalok káros hatásaival.

Az iskolai étkezés milyensége és mennyisége ezért kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon. A kulturált étkezés lehetőségének biztosítása pedig nevelőmunkánkat segíti.
Az iskola tágas, világos, megfelelően felszerelt ebédlővel, konyhával rendelkezik, a tanulóknak több mint 50%-a veszi igénybe az iskolában ebédelés lehetőségét. Az étkeztetés szervezésével igyekszünk biztosítani a kellő időt az ebéd elfogyasztására. (Ez irányú törekvésünk sajnos nem mindig tud megvalósulni, az órarenddel való egyeztetés nehézségei, olykor lehetetlensége miatt.)

Konyhánk minden tekintetben megfelel az előírt higiéniai követelményeknek. A konyha állapotát, az étel minőségét, az ételkezelés módját napi rendszerességgel ellenőrizzük.

Mindennapos testmozgás:

Statisztikai adatokkal igazolható, hogy a gyermekek felénél diagnosztizálható valamilyen tartási rendellenesség, gerincferdülés, statikai lábbetegség. Ezek az általános iskolában kezdődő és a középiskolában fokozódó elváltozások rendszeres testmozgással, célirányos gimnasztikával megelőzhetőek lennének. Az elváltozások gyakorisága nem igazolja a testnevelési órák hatékonyságát.
Nem az a fontos, hogy minél nagyobb erőkifejtésre serkentsük a fiatalokat, hanem azzal tudunk segíteni, ha megadjuk a lehetőséget a mindennapi testmozgásra. Ezt felismerve, a Nemzeti Köznevelési Törvény előírja a mindennapos testnevelési óra beépítését.
Iskolánkban, e törvényi előírást megelőzően is kiemelt feladatunknak tartottuk, hogy az 1-8. évfolyamig minden gyerek minden nap szervezett testmozgás foglalkozásban vegyen részt.

Ha az a célunk, hogy a gyerekek életelemévé váljon a mozgás, mert ez egészséges fejlődésük elengedhetetlen feltétele, e téren a belátás és a szándék kevés, ennek feltételeit meg kell teremteni.

A tanulók a délutáni foglalkozásokon az alábbi lehetőségek közül választhatnak:

- kosárlabda (edzés), illetve szabad játék,
- atlétika,
- labdarúgás (edzés), illetve szabad játék,
- ~~asztalitenisz.~~

A testnevelés foglalkozások (órák, sportköri foglalkozások) során különös gondot fordítunk annak (a testedzés melletti) másodlagos hasznára, örömforrást biztosító jellegére. A testnevelők igyekeznek olyan légkört teremteni az órákon, amely alkalmas a napi szellemi feszültség oldására és sikerélmény szerzésére.

A személyiség fejlesztése:

Minden nevelőintézmény alapvető feladata a fiatalok személyiségének kibontakoztatása, fejlesztése.
E program részeként az alábbi területeken végzünk tudatos fejlesztőmunkát:

- önismeret erősítése, az önelfogadás képességének kialakítása,
- kudarctűrő képesség fejlesztése,
- kapcsolatteremtési képesség fejlesztése,
- akaraterő fokozása,
- az igényes környezet kialakítására és fenntartására való törekvés erősítése,
- az egészséges táplálkozás iránti igény felkeltése,
- az öltözködési szokások, az ízlés alakítása.

A tudatos fejlesztőmunka színtere a tanóra, és minden szervezett iskolai és iskolán kívüli esemény, rendezvény, program, ahol spontán lehetőség kínálkozik a fiataloknak egymással és a pedagógusokkal közös tevékenységére.

A szülők körében egyrészt a felvilágosító munka (értekezletek, kiadványok) útján, másrészt a saját gyermekük fejlődéséről, problémáiról szóló közvetlen beszélgetések során tudjuk elveinket, az általunk elsőbbséget élvező értékeket közvetíteni.

Az antihumánus szenvedélyek, drogprevenció:

Az országban az elmúlt években ugrásszerűen megnőtt a tiltott szerek, a nem orvosi alkalmazás keretében használt nyugtatók, fájdalomcsillapítók, altatók együttes fogyasztása, de a legális szerek használata sem csökkent. A droghoz kétféle okból nyúlnak az emberek: az egyik a kaland, a kockázatkeresés, azért, hogy „jól érezzék" magukat, a másik csoport, aki valamilyen lelki bajára keres gyógyírt, ezek az „öngyógyítók".

Iskolánkban fel kívánjuk mérni a drogokkal kapcsolatos ismereteket, érintettséget a diákok között (attitűdvizsgálat), szorosan együttműködve a diákönkormányzattal. A bővebb ismeretekkel rendelkező, felvilágosult, az egészségről, a szexualitásról, az antihumánus szenvedélyekről nyíltabban beszélő fiatalokra megerősítő és kompetencianövelő módszerekkel kell hatni, a negatív hangadókra inkább információ átadó és ártalomcsökkentő módon, a visszafogottabb, gátlásosabb gyerekekre fejlesztő, támogató, státuszteremtő hatást kell gyakorolni. Az elsődleges drogprevenció lényege, hogy a nem drogozó fiatalokat megtartsuk ebben az állapotban.

Legfőbb célunk tanulóinkat olyan ismeretekkel, pszichésen megalapozott benső értékké vált normakultúrával felruházni, amelynek segítségével egyértelműen elhárítják a személyiségük integritását veszélyeztető szerek használatát, valamint a társadalmi normákhoz igazodó, életkoruknak, érdeklődésüknek megfelelő szabadidős elfoglaltságok nyújtása.

A drogprevenció összetett személyiségfejlesztő munka, ezért abban a tantestület minden tagjának részt kell vennie, és kiemelten fontos az osztályfőnökök szerepe. Pedagógusainknak tisztában kell lenniük a legális-, illegális drogok fogyasztása mögött meghúzódó okokkal. Közre kell működniük a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. Tudniuk kell, mi a teendőjük, kompetenciájuk, ha szembesülnek a kábítószerezés problémájával.
A szülő, a család a legfontosabb társ a tanulók érdekében végzett megelőző munkában, megfelelő előkészítés és információ-átadás után részvételükkel tudják támogatni az iskola programjait.
A pubertás kortól kezdve nagyon fontos a kortárs csoportbefolyása, amit a drogprevenciós munkában is fel tudunk használni. (DÖK, kortárs segítők)

2.3.5. Egészségnevelési és környezeti nevelési program

Szakmai programok:

- Heti egy napon az általános iskolásoknak védőnői ügyelet biztosítása;
- Egészségügyi szűrővizsgálatok (fogászat, szemészet, hallás vizsgálat, stb.);
- Egészségügyi felvilágosító előadások;
- Drogprevencióhoz kapcsolódó rendezvények;
- Osztálykirándulások, táborok, erdei iskola;
- Kreatív, cselekedtető akciók (pl.: szemétszedés, faültetés, stb.);
- A külső programokhoz kötődően balesetmegelőzési felvilágosító előadások;
- A külső programokhoz kötött környezetvédelmi előadások, tájékoztatók;
- Évente egy sportnap (futónap).

A médiában megjelenő, mértéktelen fogyasztásra ösztönző reklámok hatásainak ellensúlyozására egyfajta módszer az iskola példamutatása; úgymint:

- Szelektív szemétgyűjtés megszervezése;
- Laboratóriumi veszélyes anyagok, szárazelemek gyűjtése;

- Környezetbarát, újrahasznosítható anyagok használata;
- Takarékosság, takarékos megoldások alkalmazása (pl. energiatakarékos izzók, víztakarékos berendezések és eljárások, hőszigetelt nyílászárók stb.);
- Cserepes, élő növények az osztálytermekben, folyosókon.

Az egészségnevelési és környezeti nevelési program megvalósítása elsősorban a tantestület elkötelezettségén, a személyes példamutatáson és azon múlik, hogy mennyire sikerül a családokat az általunk képviselt értékek és követelmények mellé állítani.

A drogprevenció lehetséges színterei:

- Iskolai programok:

- Tanórai foglalkozások.
- Szaktárgyi órák témafeldolgozása, mert minden tantárgynak van konkrét csatlakozási pontja az egészségfejlesztéshez és így a drogprevencióhoz.
- Osztályfőnöki órákon konkrét témakörök feldolgozása, ismeretátadás és interaktív gyakorlatok, esetelemzések. Az ismeretátadó órákhoz szükség esetén külső előadókat, szakembereket lehet hívni.
- Tanórán kívüli foglalkozások.
- Napközis foglalkozások, mert a személyiségfejlesztő játékoknak, gyakorlatoknak kiváló színtere lehet a napközi.
- Sportprogramok, vetélkedők, versenyek, játékos programok, témával kapcsolatos filmvetítések.
- Szülői értekezletek, ahol osztály-, évfolyam- vagy iskolaszintű, esetleg külső előadó, pld. orvos, pszichológus, rendőr, volt szenvedélybeteg meghívása.
- Értekezletek, esetmegbeszélések, tréningek elsősorban a pedagógusok számára, de a DÖK, illetve a szülők képviselőit is meghívjuk, amikor a program, illetve a téma engedi.

- Iskolán kívüli rendezvények:

- Drogprevenciós rendezvények.
- Továbbképzések.
- Kirándulások, túrák, sportprogramok, erdei iskola, tábor.

- Segítő kapcsolatok, partnerek:

- szülők, család,
- tanárok, hitoktatók,
- iskolai szülői munkaközösség,
- iskolaorvos, háziorvos, védőnő,
- gyermekjóléti szolgálatok, nevelési tanácsadók, családsegítők,
- rendvédelmi szervek ifjúságvédelmi munkatársai (DADA program),
- Magyar Vöröskereszt helyi csoportja,
- ÁNTSZ,
- Országos programok koordinátorai.

2.3.6. Az egészségnevelési program mérhetősége és értékelése

Az egészségnevelési program mérhetőségét és értékelését a tanév rendjében biztosítjuk, az adott tanévre kidolgozott projekt ötlet megvalósításával, melynek részei:

- ✓ A célcsoport kiválasztása
- ✓ A célcsoporthoz illeszkedő konkrét tevékenységek felsorolása, felelősségi és támogatói körök meghatározása
- ✓ A program elemek lebonyolítása
- ✓ A programban részt vevő tanulók, szülők, partnerek véleményének kérdőíves felmérése, program elégedettség vizsgálata

2.4. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL, AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK

A közösségfejlesztés az a folyamat, melynek során az egyén olyan ismereteket, tapasztalatokat szerez, benne olyan tulajdonságok, képességek, szokások és meggyőződések alakulnak ki, amelyek segítik, alkalmassá teszik őt arra, hogy a társadalom különböző közösségeiben egészségesen, hasznosan, jól éljen, tevékenykedjen.

Iskolánkban a közösségfejlesztés fő területei:

- a tanítási órák:
  - szaktárgyi órák,
  - célnyelvi órák,
  - osztályfőnöki órák,
  - hittan órák.
- tanórán kívüli foglalkozások:
  - napközi otthon,
  - tanulószoba,
  - szakkörök,
  - művészeti és sportkörök,
  - képességfejlesztő foglalkozások,
  - kirándulások, séták,
  - erdei iskola,
  - versenyek.
- diákönkormányzati munka,
- szabadidős (szervezett) tevékenységek,
- iskolai alkalmak, ünnepélyek, rendezvények.

Minden terület sajátos foglalkoztatási formát, módszert követel, mások az egyes területek céljai, feladatai, abban azonban megegyeznek, hogy mind tevékenyen hozzájárul, hozzá kell járuljon:

- a közösségi szokások, normák megismeréséhez, gyakorlásához, elfogadásához,
- a gyermekek közösségi magatartásának kialakításához,
- a megfelelő véleményalkotó, vélemény nyilvánító képesség fejlődéséhez,
- a másság elfogadásához,
- az együtt érző magatartás kialakításához,
- a harmonikus embertársi kapcsolatok fejlesztéséhez.

Fontos leszögezni azt is, hogy az iskolai nevelésben általában is, így a közösségfejlesztés terén is elveinket, feladatainkat az iskola nem pedagógus dolgozóinak is figyelembe kell venni, ezek szerint kell iskolai közösségi – és lehetőleg iskolán kívüli – életüket is élni, gyakorolni, hiszen megjelenésükkel, viselkedésükkel, beszédstílusunkkal, társas kapcsolatainkkal példaként állnak a tanulók előtt.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink

- Törekedjünk arra, hogy minden tanuló:

  - ✓ Ismerje meg a társas együttélés azon alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolatok kialakításához elengedhetetlenek.
  - ✓ Sajátítsa el azokat az ismereteket és gyakorolja azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, egyháza, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez vezetnek.
  - ✓ Ismerje meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit.
  - ✓ Legyen nyitott, megértő a különböző kultúrák, vallások, szokások, életmódok; a másság iránt, becsülje meg ezeket.
  - ✓ Lehetőleg valamilyen módon közvetlenül is vállaljon részt az osztálya, az iskola közösségi munkájában.
  - ✓ Tanuljon meg tanulni.
  - ✓ Legyen képes önellenőrzésre, egymás segítésére és segítő szándékú ellenőrzésre.
  - ✓ Tudja, hogy életpályája során többször pályamódosításra kényszerülhet.
  - ✓ Tevékenysége erősítse a közösséghez való kötődést.
  - ✓ Tudjon társaival és a felnőttekkel is adott témáról szabatosan, kulturáltan kommunikálni.
  - ✓ Legyen életkorához képest jó szinten a különböző közösségek közös céljai érdekében a közös értékrendek elfogadására, az adott közösségekben azoknak megfelelően viselkedni, munkálkodni.

a.) A tanórán megvalósítható közösségfejlesztési feladatok:

- A tanulás támogatása:

  - kölcsönös segítségnyújtással,
  - közösségi ellenőrzéssel,
  - tanulmányi és munkaerkölcs erősítésével.

- A tanulók kezdeményezéseinek segítése.
- A közvetlen tapasztalatszerzés segítése.
- A közösségi cselekvések kialakításának segítése, fejlesztése (példamutatással; helyes cselekvések bemutatásával; bírálat, önbírálat segítségével.)
- A tanulók önállóságának, öntevékenységének, önigazgató képességének (ki) fejlesztése.
- A folyamatosság biztosítása: a már elért eredmények továbbfejlesztése, a következő évfolyamon, a már elért eredményekre való építés.
- Olyan nevelőkollektíva kialakítása, mely összehangolt követeléseivel és nevelési eljárásaival az egyes osztályokat vezetni és tevékenységüket koordinálni tudja.

- Különböző változatos munkaformákkal (homogén csoportmunka, differenciált csoportmunka, egyéni munka, kísérlet, verseny) az együvé tartozás, az egymásért való felelősség érzésének erősítése.

b.) A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztési feladatai:

A tanórán kívüli foglalkozások már kötetlenebb tevékenységi formái és a közösen átélt kirándulások, túrák, napközis szabadfoglalkozások érzelemmel teli élményei a közösségfejlesztés kiváló területei.

Feladatok:

- nevelje a tanulókat az önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére,
- átgondolt játéktervvel és a tevékenységek pedagógiai irányításával biztosítsa, hogy a különböző játékok, tevékenységek megfelelően fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez való tartozás érzését,
- ismertesse meg a tanulókkal a társas együttélés alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolathoz elengedhetetlenek,
- a sokoldalú és változatos foglalkozások (kulturális, sport, képzőművészeti) járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez,
- a séták, kirándulások, ~~az erdei iskola környezetnevelési programja~~ mélyítsék el a természet iránti tisztelet és a környezet iránti felelősség érzését.

c.) A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai:

A diákönkormányzatok a tanulók önirányító, önszervező közösségei, melynek keretében a tanulók a pedagógus irányítóval együtt, saját fejlettségüknek megfelelő szinten önállóan intézik saját ügyeiket.
A diákönkormányzat célirányos tevékenységéhez is szervezettségre van szükség. Demokratikus úton választja tisztségviselőit, hozza létre megfelelő szerveit, amelyek a közösség megbízásából hivatottak az ügyek megvitatására, határozathozatalra.

Feladatok:

- Olyan közös érdekeken alapuló közös és konkrét célok kijelölése, amelyek nem sértik az egyéni érdekeket, azokkal összhangban vannak.
- A kialakított, meglévő vagy hagyományokon alapuló közösségi munkálatok, közösségépítő tevékenységek fejlesztése.
- A régi tevékenységek mellett új hagyományok teremtése.
- Olyan tevékenységek szervezése, amelyek értékes esztétikai élményeket keltenek a közösség tagjaiban és ezzel erősödik, fejlődik maga a közösség.
- A közösség iránti felelősségérzet (felelősségtudat) kialakítása, fejlesztése.
- A közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre késztető tevékenységek szervezése.
- Olyan közösség kialakítása, fejlesztése, amely büszke saját közösségének sikereire, értékeli más közösségektől megkülönböztető tulajdonságait.

d.) A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

A szabadidős tevékenységek olyan örömet adó munkaformák köré szervezett foglalkozások, amelyek kötődnek a tanulók személyes életéhez, társadalmi és egyéni problémáihoz és hatása nem csak a csoporton belül érvényesül, hanem kihat az iskola más területeire is.

A tevékenységeket élményre épülő, problémamegoldást fejlesztő módszerekre kell építeni.

Feladatok:

- Jó kapcsolat kiépítése az adott korosztállyal, szüleikkel, valamint a tevékenységet segítő külső szakemberekkel.
- Olyan közösségek létrehozása, amelyek nem csak befogadják, hanem tevékenységük által elérhetővé és élővé teszik kulturális örökségünket.
- A csoporton belüli kapcsolatok erősítése.
- A csoportokban végzett közös munka során az önismeret elmélyítése, az önfegyelem fejlesztése, a társak és a foglalkozásvezetők elfogadása az együttműködés megalapozása / fejlesztése.
- A tevékenységformákat hassa át a kölcsönösség és az egyéni képességekre, aktivitásra való építés.
- Az egyes tevékenységformák tematikájának kidolgozását határozza meg az elsajátítandó ismeretek készségszintűvé alakítása mellett az életkor- és réteg specifikus jellemzők figyelembevétele és az egyedi személyiséghez alkalmazkodó kapcsolatteremtési mód.
- A tevékenységformák kialakításában törekedni kell arra, hogy a résztvevők adottságára építve érdeklődésük ne alkalmanként, véletlenszerűen érvényesüljön, hanem tartós aktivitásra ösztönözzön.
- Olyan erős érzelmi-értelmi felhívó erővel bíró témák kijelölése, amely során csodálkozva fedezhetik fel önmagukban a másik iránti érdeklődés, részvét, megértés, türelem szándékát és képességét, erősítve ezzel a közösséghez való kötődést.
- Olyan csoportok kialakításának segítése, amelyek az emberi kapcsolatok pozitív irányú elmélyítése mellett hatnak az egész személyiség fejlesztésére, valamint hatással vannak a pozitív töltésű életmód kialakítására.

e.) Az iskolai rendezvények közösségfejlesztési feladatai:

A teljes iskolai közösség számára szervezett alkalmaknak, ünnepélyeknek, rendezvényeknek különös szerepe és feladata van a tanulók nevelése, így a közösségi nevelésük tekintetében is.

Jellegüktől függően olyannak kell lenniük, hogy szervezettségükkel, tartalmukkal, érzelmi és minden más hatásukkal erősítsék, mélyítsék az iskolánkhoz tartozás pozitív tudatát, érzését.

Meg kell ismertetnünk tanulóinkkal:

- a nagy közösségi alkalmak, rendezvények sajátos viselkedési formáit,
- iskolánk sajátosságait és értékeit,
- evangélikus egyházi létünk mibenlétét és speciális többleteit,
- iskolai szintű alkalmaink, rendezvényeink hagyományokra épülő rendszerét.

2. 5. A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI

A pedagógusok feladatai

- ✓ A pedagógus felelősséggel és önállóan végzi munkáját a tanulók nevelése, oktatása érdekében. Munkaköri kötelezettségeinek tartalmát és kereteit a Köznevelési törvény az Egyházi intézményi törvény, az iskolai munkaterv, a nevelőtestület határozatai, továbbá a főigazgató, illetőleg közvetlen felettese útmutatásai alkotják. Nevelő- oktató munkáját egységes elvek alapján, módszereinek szabad megválasztásával végzi.

- ✓ A pedagógus alaptevékenysége azokat a tanórai és tanórán kívüli teendőket foglalja magában, amelyek az intézmény rendeltetése szerint nevelő – oktató munkából az egyes munkaköröknek megfelelően minden nevelőre kötelezően vonatkoznak.

- ✓ Oktató munkáját az iskola Helyi tantervének alapján valósítja meg. A tanítást egyénileg kialakított program, vagy adaptált tanmenet szerint végzi, amit folyamatosan aktualizál, a mindenkori körülményekhez igazít. A tanmenetet a főigazgatója által meghatározott határidőre a jóváhagyással megbízott személlyel engedélyezteti.

- ✓ A Helyi tantervben rögzített határidőre az írásbeli dolgozatokat, felmérőket és témazáró feladatlapokat kijavítja, illetőleg kijavíttatja, a kötelező házi feladatokat, gyűjtő munkákat ellenőrzi, javítja, vagy a tanulókkal javíttatja, s velük együtt értékeli.

- ✓ Megköveteli az esztétikus, egészséges környezetet, ezek kialakítására és megtartására nevel. Személyes példamutatással küzd az egészséget károsító szokásokkal szemben, környezettudatos magatartást tanúsít.

- ✓ Egységes pedagógiai elvek alapján részt vállal az iskolai közösségek munkájából, aktívan közreműködik az intézményben folyó korszerűsítési és innovációs törekvésekben, a nyugodt munkahelyi légkör kialakításában, az iskolai rendezvények szervezésében és lebonyolításába. Kötelezően részt vesz az ünnepélyeken, megemlékezéseken, sport – és egyéb vetélkedőkön, családi napon.

- ✓ Adminisztrációs munkáját a jó informálás igényével pontosan, határidőre végzi.

- ✓ Munkahelyére időben és felkészülten érkezik, kiemelt ügyeletesi munka ellátása céljából a tanítás előtt 1/2 órával, egyéb esetben tanítási órája előtt 10 perccel előbb érkezik.

- ✓ Ügyeleti munkája aktív, nem merülhet ki a gyerekek közti passzív jelenlétben. Munkájából, hivatásából adódó kötelessége az is, hogy az iskola nevelési elveivel összeegyeztethetetlen jelenségekre felfigyeljen és reagáljon.

- ✓ A személyi adataiban bekövetkezett változásokat egy héten belül köteles bejelenteni az intézmény főigazgatójának, vagy a gazdasági vezetőnek.

- ✓ Leltári felelőssége értelmében tanév elején és végén készletét a szakos leltárvezetővel egyezteti, illetve leadja. A nevére írt leltári készletért anyagi felelősséggel tartozik.

- ✓ Köteles megbízásait - akár írásban, akár szóban kapja - maradéktalanul végrehajtani, a főigazgatói utasításokat, szabályzatokat betartani.

- ✓ Köteles rendkívüli munkaidőben túlmunkát végezni, betegség, hivatalos elfoglaltság miatt eseti helyettesítési feladatokat ellátni.

- ✓ Az iskola jó hírnevének, keresztyén értékrendjének, hitelességének megőrzése, tovább erősítése erkölcsi kötelessége.

- ✓ Nevelő – oktató tevékenységében a tanítás során a tájékoztatást és az ismereteket tárgyilagosan és többoldalúan, valamint a keresztyén evangélikus egyház törvényeiben megfogalmazott elvárásoknak megfelelően adja át.

- ✓ Alkotó módon részt vállal:

  - a nevelőtestület újszerű törekvéseiből,
  - a közös vállalások teljesítéséből,
  - az iskola hagyományainak ápolásából,
  - a tanulók folyamatos felzárkóztatásából,
  - a tehetséggondozást szolgáló feladatokból,
  - a pályaválasztási feladatokból,
  - a gyermekvédelmi tevékenységből,
  - a tanulók egész napos foglalkoztatásának, projekt napnak tervezéséből, szervezéséből, irányításából.

- ✓ A tanítással kapcsolatos szervezési feladatokat időben elvégzi. A tanítási órákon, tanórán kívüli foglalkozásokon minőségi (szakszerű, tervszerű és korszerű) munkát végez, szakmai tudásának legjavát adja a felkészülés, szervezés, ellenőrzés, értékelés pedagógiai folyamatában. A szöveges értékelést s minősítést a Pedagógiai program és Helyi tanterv alapján végzi el.

- ✓ Önképzésben, belső és külső továbbképzésben, a munkaközösségi munkában igyekszik aktívan részt venni, faladatot vállalni.

- ✓ Figyelemmel kíséri a tanulók fejlődését. A szülőket és a tanulókat az őket érintő kérdésekről tárgyszerűen és rendszeresen, elsősorban a tanulmányi rendszeren keresztül, valamint fogadó órán, szükség esetén egyéni fogadó órán tájékoztatja. A szülő és tanuló kérdéseire, javaslataira érdemi választ ad.

2.5.1. Az osztályfőnöki munka tartalma

A főigazgató által kijelölt tanulócsoport /osztály pedagógiai, nevelési és oktatási elveink szerinti közösségi nevelése, ennek keretén belül a tanítványok személyiségének széles körű megismerése és fejlesztése, iskolán belüli és kívüli közösségi programok szervezése, a tanulók és szüleik közösségének iskolán képviselete. A tanulók tanórán kívüli kötelező programjainak irányítása, felügyeletük biztosítása.

2.5.2. Az osztályfőnök feladatai

- ✓ A nevelő munkájához osztályra szabott „Tanmenetet” készít.
- ✓ Együttműködik, összehangolja és segíti az osztályban tanító pedagógusok munkáját, a nevelési munkaközösség tagja.
- ✓ Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- ✓ Különös gondot fordít a hátrányos helyzetű tanulók segítésére.

- ✓ Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, valamint közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- ✓ Javaslataival és észrevételeivel, a kijelölt feladatok elvégzésével segíti az osztályközösség tevékenységének eredményességét.
- ✓ A Pedagógiai programban leírtaknak megfelelően elvégzi a szociometriai mérési, értékelési, elemzési feladatokat.
- ✓ A hétfői áhítatra, ünnepnapi istentiszteletre elkíséri a templomba osztályát, majd annak befejeztével a meghatározott rend szerint engedi el őket.
- ✓ Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, a velük kapcsolatos észrevételeit, javaslatait a tanártársai elé terjeszti.
- ✓ Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, segélyezésére, kitüntetésére, a tanulók véleményét figyelembe véve.
- ✓ Segíti a tanulók pályaválasztását, pályaorientációját, azok személyiségének ismeretében.
- ✓ Aktív kapcsolatot tart fenn az osztály szülői munkaközösségével, a tanítványait oktató tanárokkal, a tanulók életét, tanulmányait segítő személyekkel.
- ✓ Szülői értekezletet, szükség szerint egyéni fogadó - órát tart. Szükség esetén a gyermek – és ifjúságvédelmi felelőssel családot látogat, tájékoztató útján rendszeresen tájékoztatja a szülőket a tanulók magatartásáról, tanulmányi előmenetelésről, hiányzásáról.
- ✓ Ellátja az osztállyal kapcsolatos ügyviteli feladatokat:

  - KRÉTA elektronikus napló naprakész vezetése
  - mulasztások igazolása
  - értesítések, főigazgatói hirdetések, közlemények beíratása a tájékoztatóba
  - félévi és év végi, esetleg évközi statisztikák készítése
  - továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése
  - gyámüggyel, szakszolgálati szervekkel, hatóságokkal kapcsolatos feljegyzések készítése
  - szükség szerint baleseti jegyzőkönyv bejegyzésének segítése
  - törzslapok, bizonyítványok kitöltése

2.5.3. Intézményi önértékelés

- ✓ Az intézményi önértékelés alapját képező saját egyedi elvárás-rendszerünket az Önértékelési Szabályzat tartalmazza.

2.6. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG HELYI RENDJE

1. Jogi alapvetés
A köznevelési törvény /Nkt. 4. § (12)-(13)/ bekezdés újra definiálta az e körbe tartozó tanulókat, mely szerint kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

- a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

Továbbá kiemelten tehetséges gyermek, tanuló:

- az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránt erős motiváció, elkötelezettség.

2. A kiemelt figyelmet igénylő tanuló azonosításának helyi eljárás rendje:

- év eleji október 1-jei statisztika a HH és HHH gyermekekről, bejáró tanulókról (tagozati, évfolyami és osztály szintű)
- képesség felmérés a speciális programmal haladó csoportok kialakításához

3. A kiemelt figyelmet igénylő tanulók segítése, speciális igényeiknek kielégítése:

- az SNI és BTMN tanulók fejlesztő foglalkozásainak megtervezése, kontroll vizsgálatok és új vizsgálatok előkészítése, megbízatások kiadása
- tanulószobai foglalkozás iránti igény felmérése, biztosítása
- osztályfőnöki (osztályfőnöki tanmenet) pedagógiai munka, gyermek és ifjúságvédelmi munka (gyermek- és ifjúságvédelmi felelős éves munkaterve) tervezése a HH és HHH tanulók megsegítése érdekében
- DIFER mérés eredménye alapján történő egyéni fejlesztő foglalkozások tervezése
- tehetséggondozó és felzárkóztató tanórán kívüli foglalkozások szervezése
- versenynaptár készítése tantárgyanként a munkaközösségek gondozásában
- teljesítmény és képesség kritériumok alapján történő csoportszervezés a speciális programmal haladó csoportok indításához

4. Az intézmény feladatai az SNI, BTMN tanulók gondozása, esélyegyenlőségük javítása érdekében

- Az e sajátos gondok valamelyikével küzdő gyermekek „kiszűrése”, egyéni problémájuk, problémáik a lehetséges mértékig, mélységig való feltárása.
- Ennek érdekében és szükség szerint szoros kapcsolattartás a szakszolgálattal, a HH és HHH tanulók esetében a gyermekjóléti szolgálattal és a családsegítő központtal.
- Az illeszkedő, segítő pedagógiai elveink: megértés, szeretet, segítségnyújtás stb. egyénhez szabott, gyakoribb és fokozottabb alkalmazása.
- Szükség esetén speciális szakszolgálatok igénybevételéhez megértő meggyőzés és segítségnyújtás.
- Az egyéni képességekhez is igazodó tanórai tanulásszervezés, differenciálás speciális megvalósítása, egyénre szabott tanulási lehetőségek biztosítása, a Helyi tanterv tananyag elsajátítására a teljesítmények értékelésére vonatkozó speciális előírások betartatása.
- Esélyegyenlőségi program alapján a tehetséges HH és HHH tanulók tehetséggondozó szakkörökön való részvételének biztosítása.
- Napközi otthoni, tanulószobai és, vagy felzárkóztató foglalkozás.
- Családlátogatás a szociális segítő, gyermek és ifjúságvédelmi felelős bevonásával.
- A szülők, családok fokozottabb osztályfőnöki segítése.
- A pedagógusok gyakoribb fejlesztő, segítő személyes beszélgetése a gyermekekkel.

5. Az intézmény feladatai a tehetség fejlesztés és képesség kibontakoztatás érdekében

- A Pedagógia programban meghatározottak szerint emelt szintű matematika oktatás, angol két tanítási nyelvű oktatás, az érdeklődő tanulók számára szabadon választható órák biztosításával informatika, természettudományi gyakorlatok oktatás.
- Tehetséggondozó szakköri foglalkozások indítása, újszerű tehetséggondozó műhelyek, kis tudós körök szervezése: természettudományos tantárgyakból, kézművességből, alsó tagozaton idegen nyelvből.
- Testvérintézmény evangélikus gimnázium tehetséggondozó tanulmányi versenyeibe való bekapcsolódás.
- Alapfokú művészeti iskolák számára együttműködés biztosítása a néptánc, és hangszeres zeneoktatáshoz, képzőművészeti oktatáshoz,

- Minőségi sportcsoportok az iskolai sportkör, valamint tömegsport órák keretében.
- Időszaki versenyre való felkészítő foglalkozások.
- Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulásszervezés.
- Házi versenyek, vetélkedők, bemutatók szervezése, azokra való felkészítés; tantárgyi versenyek, kisiskolások versenye, természetismereti csapatverseny, célnyelvi civilizációs verseny, matematikai feladatmegoldó verseny stb.
- Továbbtanulásra felkészítő foglalkozások.
- Csoportbontás a feltételek megléte esetén.
- Az iskola könyvtárállományának gyarapítása az egyes tudományterületek korszerűbb megismeréséhez.

2.7. A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ RÉSZVÉTELI JOGAI GYAKORLÁSÁNAK RENDJE

A tanulók a Nkt. 46. § (1) szerinti jogaikat korlátozás nélkül gyakorolhatják, a 48.§ szerint szabályozott kérdésekben a döntés előtt véleményüket ki kell kérni. A jogok gyakorlásának fő színtere közvetett módon az osztályfőnökökből álló nevelési munkaközösség, a szülői választmány, közvetlen módon a 3-8. évfolyamos tanulók (osztályonként) képviseletével működő diákönkormányzat.

A tanulók véleményezési és döntési jogkörüket a DÖK szabályzatában leírt módon és időben diák közgyűlésen gyakorolhatják. A DÖK Szervezeti és működési szabályzata nyilvános, az intézmény honlapján olvasható, és diákönkormányzatot segítő pedagógustól elkérhető.

A tanulók a szabadon választható órákra való jelentkezését, az ezeket tartó tanárok megválasztását szüleiken keresztül gyakorolják

A diákönkormányzat véleményét ki kell kérni a Nkt. 48. § (4) bekezdése értelmében
a) az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
b) a tanulói szociális juttatások elosztási elvének meghatározása előtt,
c) az ifjúságpolitika célokra biztosított pénzeszközök felhasználásához,
d) a Házirend elfogadása előtt.

2.8. A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTASRTÁSÁNAK FORMÁI

Az iskola közösségeinek kapcsolattartása
Az intézményvezetés és a nevelőtestület

A nevelőtestület különböző közösségeinek kapcsolattartása a főigazgató segítségével a megbízott pedagógus vezetők és a választott képviselők útján valósul meg.

A kapcsolattartás formái:
- a főigazgatóság ülései,
- az igazgatótanács ülései
- a kibővített iskolavezetőség ülései,
- a különböző értekezletek,
- megbeszélések,
- a honlap (www.evangelikusisk.hu),
- KRÉTA elektronikus napló

A szóbeli fórumok időpontját, rendszerességét az iskola tanévi munkatervében kell meghatározni.
A főigazgatóság az aktuális feladatokról szükség szerint a nevelői szobában elhelyezett hirdetőtáblán értesíti a nevelőket.
A kibővített iskolavezetőség tagjai kötelesek:

- az iskolavezetőség ülései után tájékoztatni az irányításuk alá tartozó pedagógusokat az ülés döntéseiről, határozatairól,
- az irányításuk alá tartozó pedagógusok kérdéseit, véleményét, javaslatait közvetíteni az főigazgatóság, az iskolavezetőség felé.

A nevelők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban, egyénileg vagy munkaköri vezetőjük, illetve választott képviselőik útján közölhetik a főigazgatósággal, az iskola vezetőségével és az igazgatótanáccsal.

Nevelők és a tanulók

Az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról és eredményekről.

a.) a főigazgató
- az iskolai gyermekönkormányzat vezetőségi ülésén és a gyermekközgyűlés évente legalább egy alkalommal,
- hétfői ~~reggeli~~ áhítaton havonta legalább egy esetben,

b.) az osztályfőnökök
- osztályfőnöki órákon, vagy rendkívüli osztály megbeszélésen tájékoztatják a tanulókat. A tanulót és a tanuló szüleit, a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanároknak folyamatosan szóban és írásban tájékoztatni kell.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban, egyénileg vagy választott képviselőik, tisztségviselők útján közölhetik az iskola főigazgatóságával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel vagy az igazgatótanáccsal.

A nevelők és a szülők

A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról tájékoztatja, ehhez megszervezi a rendszeres fórumokat. Ugyanakkor az iskolának és a pedagógusnak is szüksége van a csak szülőtől megszerezhető információkra, hogy segítséget tudjon adni a gyermek neveléséhez, így törekszünk a nyitott iskola elvárásainak való megfelelésére.

a) A főigazgató:

- a szülői munkaközösség választmányi ülésén,
- szükség szerint iskolai szülői értekezleten,
- az iskola előterében elhelyezett hirdetőtáblán keresztül,
- honlapon,
- KRÉTA elektronikus naplón keresztül,
- egyéni fogadó óra keretében,

b.) Az osztályfőnökök:

- az osztály szülői értekezleten,
- KRÉTA elektronikus naplón keresztül,
- megbeszélt időpontokban tájékoztatja a szülőket a tanulókkal, gyermekekkel kapcsolatos fontos kérdésekben.

C.) A tanulók egyéni haladásával kapcsolatos, - a nevelők részéről a szülők felé – az alábbi fórumok szolgálnak:

- családlátogatások,
- szülői értekezletek,
- fogadó órák,
- nyílt napok,
- KRÉTA elektronikus naplós bejegyzések.

A szülői értekezletek és fogadó órák időpontját az iskolai munkaterv tanévenként tartalmazza.

- A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg vagy választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola főigazgatóságával, nevelőtestületével vagy az igazgatótanáccsal.

- A szülők, vagy más érdeklődők az iskola pedagógiai programjáról, szervezeti és működési szabályzatáról, házirendjéről az iskola főigazgatójától, valamint főigazgatóhelyetteseitől az iskolai munkatervben meghatározott fogadóórákon, vagy egyeztetett alkalmi fogadóórában kérhetnek tájékoztatást.

Az előzőkön túl természetesen együttműködési formák:

- Az iskolai rendezvények, ünnepélyek, alkalmak.
- Az ütemterv szerint megrendezésre kerülő családi nap.

Az evangélikus testvérintézményekkel való kapcsolat tartás rendje:

„Mint a nyíregyházi evangélikus oktatási és nevelési intézmények tagja a helyi evangélikus oktatás hagyományait figyelembe véve fontosnak tartjuk a gyermekek, tanulók evangélikus szellemiségű nevelését és oktatását az egymásra épülő intézményeinkben óvodás kortól egészen az érettségi megszerzéséig, ezért az intézmények a pedagógiai programok érték- és célkitűzéseiben egységesek. Fontosnak tartjuk a vezetők képviseletét a másik intézmény igazgatótanácsában.
Minél több alkalmat és lehetőséget kihasználunk (pl. ünnepségek, szakmai fórumok, szabadidős- és sport tevékenységek, közös pályázatok, csendes napok, stb.) az együttműködésre, bevonva az iskolai és gyülekezeti lelkészeket.”(Együttműködési megállapodás)

- A testvér nevelési és oktatási intézmények vezetői havonta megbeszéléseken egyeztetik intézményük programjait, konzultatív megoldásokat keresnek a programok közös megtartására, az együttlét alkalmaira. Az együttműködési formák az iskolai munkaterv részei, a közös tevékenységek a munkaközösségi munkatervben kerülnek kidolgozásra.

Az evangélikus gyülekezettel való kapcsolat:

- A gyülekezet és intézmény kapcsolatának szorosabbra fűzésével az evangélikus hagyományok további őrzését, a gyülekezet számára evangélikus fiatalok nevelését kívánjuk elérni.
- E célt szolgálják a szeretet alkalmak és szolgálatok, a közös programelemek kidolgozása és átvétele, a keresztség felvételében, a konfirmációs oktatásban való közös felelősség érvényesítése, az intézményi lelkész jelenléte, támogató szolgálata a belső misszióban.

2.9. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI

2.9.1.Jogi alapvetés

Az intézmény a tanulmányok alatti vizsgák rendjét a 20/2102.(VIII.31.) EMMI rendelet (a nevelési – oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról) alapján dolgozta ki.

A nemzeti köznevelésről 46. § (1) a) és b) pontja szerint: „*A tanuló kötelessége, hogy részt vegyen a kötelező és a választott, továbbá általános iskolában a tizenhat óráig tartó egyéb foglalkozásokon és szakmai gyakorlatokon, valamint eleget tegyen – rendszeres munkával és fegyelmezett magatartással, képességeinek megfelelően- a tanulmányi kötelezettségének.”*

A tanuló tevékenységének, munkájának értékelésével összefüggésben osztályzatait évközi teljesítménye alapján kapott érdemjegyeinek figyelembevételével, vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye alapján kell megállapítani.

Tanulmányok alatti vizsgát a tanuló a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 64. § alapján tehet. A vizsgára vonatkozó időpont maghatározását, a vizsga lebonyolítását az intézmény ugyancsak e rendelet a 65-72.§ alapján végzi. A vizsgázó javítóvizsgát az iskola főigazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet a tanuló. Osztályozó vizsgát a tanév során az intézmény bármikor szervezhet, a vizsgaidőszak kijelölése a vizsgát megelőző három hónapon belül történik.

Intézményünkben javító, osztályozó és pótló vizsgát az intézménnyel jogviszonyban álló nappali rendszerű oktatásban részt vevő tanuló és a magán tanuló számára szervezhető. *Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:*

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít
- aki írásbeli kérelemben fordult a vizsga letételére az intézmény főigazgatójához a vizsga napot megelőzően legalább két héttel.

2.9.2. A vizsgaszervezéssel kapcsolatos intézményi feladatok

Tájékoztatók a tanulmányok alatti vizsga lehetőségekről:

- ✓ év eleji összevont vezetői szülői értekezletek,
- ✓ év közben osztály szülői értekezletek formájában.

A félévi és év végi javító és osztályozó vizsgák szervezése:

- ✓ vizsgaidőpont (ok) megjelölése, felelősségi körök meghatározása az intézmény éves munkatervében,
- ✓ aktuális vizsgarend elkészítése,
- ✓ vizsgarend nyilvánosságra hozatala az intézmény honlapján,
- ✓ vizsgabizottság összeállítása, írásbeli megbízások kiadás a vizsga előtt legalább egy héttel,
- ✓ terembeosztás elkészítése, kifüggesztése a vizsga napján,

- ✓ a vizsga írásbeli, szóbeli és gyakorlati vizsgarészek lebonyolítása a vizsgarend alapján,
- ✓ a tantárgyi vizsga eredményének osztályzattal történő megállapítása a vizsga napján,
- ✓ eredményhirdetés legkésőbb a tantárgyi vizsgát követő második napon.

Az intézmény magán tanuló státuszban lévő tanulók esetében a nem magán tanulói státuszú tanulókkal kapcsolatos vizsgarendet folytatja le, figyelembe véve az intézmény főigazgatója által hozott főigazgatói határozatban foglaltakat, esetleges mentességeket.

2.9.3. Különbözeti vizsgát más intézményből jelentkező, külföldön tanulmányokat folytatott tanuló tehet, illetve szervezhet az intézmény abban az esetben, ha a tanuló tudásáról, előrehaladásáról az adott évfolyam követelményeinek teljesítési szintjéről az intézmény meg kíván győződni.

A tanulónak abból a tantárgyból vagy tantárgyrészből kell különbözeti vizsgát tennie, amelyet az intézmény a megkezdeni tervezett évfolyamtól a Helyi tanterve alapján alacsonyabb évfolyamon tanított, s amely tantárgy, tananyag ismerete feltétele a sikeres továbbhaladásnak.

Különbözeti vizsga letételére a tanév rendjében kijelölt első félév előtt három hónappal és a tanév megkezdése előtt három hónappal kitűzött időpontban van lehetőség az intézmény éves munkatervében meghatározott időpontban. A különbözeti vizsga szervezésére és lebonyolítására a javító és osztályozó vizsga szervezésére és lebonyolítására vonatkozó eljárások az irányadók. Különbözeti vizsgát más intézménnyel magán tanulói jogviszonyban lévő tanuló is tehet.

Osztályozó vizsgát január és június hónapban szervezünk, a vizsgára való jelentkezés határideje a kitűzött vizsganap előtt legalább két héttel írásban történik. Az főigazgató nevére és az intézmény címére keltezett írásos kérelmet tanköteles korú tanuló esetén a szülő nyújtja be.

Különbözeti vizsga előkészítésével kapcsolatos feladatok:
- ✓ vizsgaidőpontok kijelölése az intézmény éves munkatervében,
- ✓ vizsgaidőpontok nyilvánosságra hozatala az intézmény honlapján,
- ✓ aktuális vizsgarend elkészítése,
- ✓ különbözeti vizsga írásbeli, szóbeli és gyakorlati feladatainak összeállítása,
- ✓ a vizsga írásbeli és szóbeli lebonyolítása a vizsgarend alapján,
- ✓ a vizsga eredményének kihirdetése,
- ✓ főigazgatói döntés az átvételről vagy elutasításról.

2.9.4. A tanulmányok alatti vizsga írásbeli, szóbeli és gyakorlati követelményeinek meghatározása, az értékelés szabályai.

Írásbeli vizsga:

- a rendelkezésre álló maximális idő tantárgyanként 60 perc
- egy vizsganapon legfeljebb 3 írásbeli vizsgát lehet tartani
- a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani,
- a minimum szint teljesítéséhez az összpontszám legalább 30%-os teljesítése szükséges

Szóbeli vizsga:

- egy tantárgyból egy vizsgázó maximum 15 percig felel
- minden vizsgázónak legalább 30 perc felkészülési időt kell biztosítani
- a tétel kifejtéséhez szükséges segédanyagokat a vizsgázó választja ki a vizsgán, a segédanyagokról a vizsgáztató tanár gondoskodik

- egy vizsganapon legfeljebb 3 szóbeli vizsgát lehet tartani
- az egyes tantárgyak között legalább 15 perc pihenőidőt kell biztosítani a vizsgázó számára,
- a minimum szint teljesítéséhez az összpontszám legalább 30%os teljesítése szükséges.

2.9.5.Vizsgatárgyak:

✓ Magyar nyelv és irodalom:	írásbeli és szóbeli
✓ Történelem:	írásbeli és szóbeli
✓ Állampolgári ismeretek	írásbeli és szóbeli
✓ Idegen nyelv:	írásbeli és szóbeli
✓ Célnyelvi civilizáció:	írásbeli, szóbeli
✓ Matematika:	írásbeli
✓ Természettudomány:	írásbeli és szóbeli
✓ Természettudományi gyakorlatok:	szóbeli és gyakorlati
✓ Fizika:	írásbeli
✓ Földrajz:	írásbeli
✓ Biológia:	írásbeli
✓ Kémia:	írásbeli
✓ Digitális kultúra:	gyakorlati
✓ Testnevelés:	gyakorlati
✓ Ének-zene:	írásbeli és szóbeli
✓ Vizuális kultúra:	írásbeli és gyakorlati
✓ Dráma és színház:	szóbeli, gyakorlati
✓ Technika és tervezés:	írásbeli és gyakorlati
✓ Hon és népismeret:	írásbeli és szóbeli
✓ Hit és erkölcstan:	írásbeli és szóbeli

2. 9.6. Az egyes tantárgyak írásbeli szóbeli, gyakorlati vizsgarészei:
Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái c. fejezetben meghatározott témakörökből és témákból kerül összeállításra felső és alsó tagozaton.
Osztályozás:

100-90%=5
89-75% = 4
74-50% = 3
49-30% = 2
29-0% = 1

2. 10. A FELVÉTEL ÉS AZ ÁTVÉTEL HELYI SZABÁLYAI

A felvétel és átvétel rendje

Az intézmény a Nkt. 33. § (1) bekezdése és Alapító okirat alapján felvételi körzetének tekinti a székhely Nyíregyháza várost és vonzáskörzetének településeit. Az intézmény vallási, világnézeti tekintetben elkötelezett evangélikus keresztény intézmény, a szülő a gyermek iskolánkba való beíratásakor írásbeli nyilatkozatban elfogadja a keresztyén szemléleten alapuló nevelést, segíti gyermeke egyházi rendezvényeken való részvételét, az iskola szokásrendszerének elsajátítását. Az intézmény átvételkor és felvételkor a keresztény vallás iránti elkötelezettséget vizsgálhatja, a gyermek keresztlevelét bemutatásra beiratkozáskor kérheti.

A fenntartó engedélyével szükség szerint az osztálylétszám a maximális létszámtól eltérhet a törvényi korlátokat figyelembe véve. A kormányhivatallal kötött megállapodás alapján intézményünk részt vesz a kötelező felvétel biztosításában a Nkt. 33.§ (1) bekezdésben meghatározott mértékig a tanulók nevelésében és oktatásában.

Intézményünkben nem előírás, hogy csak megkeresztelt gyermek vehető fel, de intézményünk alapértékei közt fontosnak tartja. A még keresztségben nem részesült gyermekek esetben a tanulók az evangélikus hittanoktatáson vesznek részt.

Az iskola a következő tanévre történő 1. osztályos beiratkozást minden tanévben a helyi önkormányzati iskolák felvételi időpontjához igazítja, melyet a fenntartó és az intézmény a honlapján, és a helyben szokásos módon (Hirdetmény) teszi közzé a beiratkozás napja előtt legalább egy hónappal. Iskolánkba minden tanuló felvételt nyerhet és jogviszonyt alakíthat ki, aki az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget (iskolaérettség) eléri, az óvoda a gyermeket ennek megfelelő dokumentummal látja el és az Alapító okirat szerint az Intézmény illetékességi (felvételi) körzetébe tartozik.

A beiratkozásnál az intézmény biztosítja a tanulmányi rendszer e-ügyintézési moduljának on-line beiratkozási szolgáltatását.

Tanév közben átvesszük más iskolák tanulóit, ha az adott évfolyamon és osztályban azt a fenntartó által engedélyezett létszám megengedi, és a tanuló bizonyítványa az előző félévben a készségtantárgyak kivételével 4 - es átlagnál nem volt gyengébb, a tanuló magatartásának, szorgalmának minősítése legalább jó volt. Az átvételről az iskola főigazgatója dönt, ha az előbbi feltételek közül valamelyik nem teljesül, úgy a tantestület véleményét kikérheti a döntés előtt.

A más intézményből átvett tanuló egyes tantárgyi lemaradását az iskola lehetőségeihez képest korrigálja (felzárkóztató óra, egyéni differenciálás), de az ebből adódó esetleges gyengébb teljesítményt a szülőnek mérlegelnie kell. Az iskola pedagógusai az iskolán kívüli, otthoni segítségnyújtás lehetőségeiről a szülőket tájékoztatják.

Az intézmény a Nkt. 33. §(1) alapján részt vesz a kötelező felvételt biztosító iskola feladatainak ellátásában, az e paragrafusban meghatározott létszám mértékéig. A felvételi eljárásban a rangsorolás során ezen keretek figyelembevételével előnyben részesítjük a hátrányos helyzetű tanulót követően a különleges helyzettel indokolt tanulót is. Különleges helyzetnek minősül, ha a tanuló szülője, testvére tartósan beteg vagy fogyatékkal élő, vagy testvére az adott intézmény tanulója, vagy munkáltatói igazolás alapján szülőjének munkahelye az iskola körzetében található, vagy az iskola lakóhelyétől, ennek hiányában tartózkodási helyétől egy kilométeren belül található.

Az iskola a 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet 22-23.§-a alapján történő felvételi eljárás keretében, a kötelező felvétel teljesítése után, biztosítja a saját óvodai intézményegységébe beírt gyermekek számára a tankötelezettség teljesítését. A szülő választása alapján a tanév rendjéhez igazodva felveszi a tanköteles gyermekeket az első évfolyamra, túljelentkezéskor a saját intézményegységünkből felvételre jelentkezett és a 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet 22-23.§-a szerint felvételi eljárásban részt vett evangélikus felekezetű gyermekek előnyt élveznek.

Intézményünk felvállalja a magán tanulók nevelését-oktatását, a velük való haladást, tananyag elsajátíttatást. A teljesítményük értékelést és minősítését a Nkt. és végrehajtási rendeletei alapján végezzük.

Az osztályba sorolás rendje

A szülők számára igyekszünk biztosítani az első évfolyamra való beiratkozáskor a tanító megválasztásának szabadságát, de az egészséges osztályösszetétel kialakítása érdekében az induló osztályok végső besorolását az főigazgató dönti el, meghallgatva a leendő tanítók véleményét.

Az intézménybe felvett gyermekek osztályba sorolásáról az intézmény főigazgatója dönt. Az angol két tanítási nyelvű képzési programba való belépés előtt a többletterheknek kitett tanulók kudarcainak elkerülése érdekében irányított beszélgetést szervezünk, mely után javaslatot teszünk szükség szerint a tanuló számára az általános tantervű, matematika tehetséggondozó osztályba való beiratkozásra. A matematika tehetséggondozó osztályba sorolásról az első osztályos tanulók jelentkezése után az érintett pedagógusok meghallgatását követően a felvehető maximális létszám mértékéig az intézmény főigazgatója dönt.

A tanév folyamán az adott évfolyamon másik osztályba való átlépésről alapos indok alapján a szülő írásbeli kérelmére az intézmény főigazgatója adhat engedélyt.

2. 11. AZ ELSŐSEGÉLY NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS TERV

Jogi alapvetés

A NAT értelmében az egészségnevelés, mint a közoktatás kiemelt fejlesztési feladata mellett szerepet kap az elsősegélynyújtási alapismeretek oktatása is.
A köznevelésről szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 7.§ (1) bekezdése értelmében fogalmazzuk meg nevelési céljainkat.

Az elsősegély fogalma:
Azonnali segítségnyújtás vagy beavatkozás, amelyet a sérült kap valamely sérülésére, vagy hirtelen egészségkárosodás miatt a mentők, orvos vagy más személy megérkezése előtt.

Fejlesztési területek – nevelési célok

A testi és lelki egészségre nevelés

Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében.

Elvárható ismeretek

Évfolyamonként-életkori sajátosságoknak megfelelően:

- járványos betegségek megelőzése alapvető higiénés szabályok betartásával,
- balesetek elkerülése,
- sérülések ellátása
- tisztában legyen az iskolában előforduló lehetséges veszélyforrásokkal
- közlekedési kultúra, szabályok és közlekedési segédeszközök ismerete, alkalmazása

Lehetséges veszélyforrások:

TORNATEREMBEN: tornagyakorlatok, futás közben elszenvedett rándulás, ficam, törés, hámsérülés.
EBÉDLŐBEN: félrenyelés, fulladás, ételmérgezés higiénés szabályok be nem tartásából adódóan, padlóra kiömlött folyadékon elcsúszás.
UDVARON: futás, rohangálás, játszótérhasználat, focizás közben elszenvedett sérülés.

FOLYOSÓN, LÉPCSŐN: futás, lépcsőn megcsúszás.
TANTEREMBEN: széken való hintázás, elcsúszás, szünetben való szaladgálás, szakórákon kísérletek során
KIRÁNDULÁS: állati harapás, kullancscsípés, illetve az előbbi kültereknél felsoroltak.
ISKOLA KÖRNYÉKE: tekintettel arra, hogy az iskola a belváros szívében, forgalmas területen helyezkedik el, a városi közlekedés veszélyei úton iskolába és hazamenetelkor.

Évfolyamonként elvárható ismeretek:

1. és 2. osztály:

Tisztában legyen az alapvető veszélyforrásokkal:
- tanteremben taneszközök- pl. olló, teremben való rohangálás, folyosón, lépcsőn szaladgálás, tolongás elkerülése,
- udvaron a játszóeszközök szabályos használata, kültereken közlekedési kultúra ismerete,
- bekövetkező baleset esetén a sérült személyt ne mozgassa, szóljon felnőttnek, tudjon telefonálni mentőknek,
- enyhébb állapotváltozásokban a veszély lehetőségének felismerése /pl. hányinger, tartós csuklás, félrenyelés esetén/
- teendő szúnyog-, darázscsípés esetén.

3. és 4. osztály:
- az előbbieken felül tudjon orrvérzést ellátni,
- kullancscsípés esetén felismerni az állatot, szólni felnőttnek,
- teendő szúnyog-, darázscsípés esetén,
- szükség esetén tudja értesíteni a mentőket.

5. és 6. osztály:
- az előzőeken felül kötések ismerete, vérzések csillapítása, sebek, horzsolások ellátása.
- allergiás kiütések felismerése, kezelésének ismerete.

7. és 8. osztály:
- az előbb felsoroltakon felül újraélesztési ismeretek elméleti ismerete,
- eszméletvesztés tényének felismerése,
- természettudományi órákon a kísérletek során előforduló balesetveszély,
- veszélyjelek, biztonsági előírások szerepe, értelme, teendők egyes mérgezések esetén,
- kémia, fizika órákon a kísérletek során balesetvédelmi rendszabályok, sérülések ellátásának ismerete,
- az elektromos áram hatása az élő szervezetre,
- veszélyek, érintésvédelmi ismeretek.

Elsősegély nyújtási ismeretek tekintetében az iskola a gyerekek szempontjából hasonlóan óvó, védő hálót nyújt, mint az otthoni közeg. Hiszen baj esetén ott van a felnőtt, aki közbelép, segít. Ennek ellenére adódhat olyan helyzet, amikor sürgősen, a felnőtt érkezéséig közbe kell avatkozni. Ezért is szükséges ezen ismeretek elsajátítása. Egyben az iskolában is megtanulhatja az otthoni háztartási-, illetve utazás során fenyegető közlekedési balesetek elkerülését, teendőt baj esetén.

Személyi feltételek:

- ✓ iskolaorvos, védőnő, szakos tanár
- ✓ elsősegély nyújtást oktató, versenyre felkészítő tanár megfelelő képesítésének lehetősége.

Tárgyi feltétel:

- ✓ elsősegélyláda, különóra, szakkör biztosítása,
- ✓ 1-4. évfolyamig tanévenként 4 különóra biztosítása erre a célra,
- ✓ A balesetek megelőzésére bizonyítottan hatásos eljárások állnak rendelkezésre.

Eszközei:

1. Jogi szabályozás és annak betartatása.
2. Biztonságos termékek tervezése, előállítása és forgalmazása.
3. Biztonságos környezet kialakítása.
4. A családok, különösen a kisgyermeket nevelők számára személyre szabott tanácsadás.
5. Jogi szabályozás és annak betartatása.

Az alsós korosztálynak:
Keresd a hibát, veszélyforrást a képeken.

3. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE

Mottó:

> „Az iskola dolga, hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni. Hogy felkeltse a tudás iránti étvágyunkat, hogy megtanítson bennünket a jól végzett munka örömére és az alkotás izgalmára, hogy megtanítson szeretni, amit csinálunk, és hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni.”

Módosítás nevelőtestület által elfogadva: 2020. április hó 30. nap
A módosítás fenntartó általi elfogadása: 2020. augusztus hó 17. nap

Bevezetés

A 2011. évi CXC. törvény alapján a 2013/2014. tanévtől az új kerettanterv szerinti helyi tantervek bevezetése fokozatosan történt, első alkalommal a 2013/2014. tanévben az 1. és 5. évfolyamon.

Az angol két tanítási nyelvű oktatás bevezetésére a 2011/2012. tanévben került sor felmenő rendszerben, amely felfutást együtt kezeltük az új helyi tanterv bevezetésével. Helyi tantervünk együtt tartalmazta a kezdő, az átmeneti és az új Helyi tanterv teljes bevezetésére kidolgozott tantárgyi struktúrát és óraszámokat. A már megkezdetett képzési formák szintén kifutó rendszerben történtek megszüntetésre. Az emelt óraszámú idegen nyelvű oktatást, valamint az emelt óraszámú informatika oktatást utoljára a 2011/2012. tanévben hirdettük meg az 5. évfolyam számára. A 2. és 3. évfolyamon történő idegen nyelvoktatás és számítástechnika-informatika oktatás kimenő rendszerben a 2011/2012., valamint a 2012/2013. tanévben került meghirdetésre a választható órakeret terhére.

Az angol két tanítási nyelvű oktatás teljes nyolc évfolyamon a 2018/2019. tanévre valósult meg.

Az új NAT 2020-as bevezetésével a már meglévő és kidolgozott speciális programjaink kisebb óraszámi módosításokkal továbbvihetők, a tapasztalatok, jógyakorlatok továbbra is alkalmazhatók. Az óraszámi változás leginkább az angol két tanítási nyelvű osztályokban érezhető (csökkenés alsó tagozat 1-3. évfolyamán) az angol idegen nyelv terhére, de az egyéb lehetőségek felhasználásával, mint szakköri foglalkozás, idegen nyelvi tematikus napok, célnyelvi civilizációs verseny, lektori órák, továbbra is biztosítjuk az intézményünkben eddig folyó magas színvonalú idegen nyelvi oktatást.

A matematika tehetséggondozó tanítást emelt szintű matematika oktatásként visszük tovább. Ehhez a programhoz választjuk a Természettudományi gyakorlatok tantárgy kerettantervét, valamint továbbra is csoportbontásban valósítjuk meg felső tagozaton a matematika tantárgy oktatását, a differenciált tervezést, és ismeretelsajátítást.

A NAT felmenő rendszerű bevezetése a 2020/2021-es tanévben az 1. és 5. évfolyamon kezdődik, négy év alatt kifutórendszerben alkalmaztuk a 2012-es, és a 2020-sas NAT-hoz alkalmazkodó kerettanterveket, tantárgyi óraszámokat.

Az iskola nevelőtestületi döntés alapján az EMMI által engedélyezett és akkreditált a 2020-as NAT kerettantervi mellékletében (www.oktatas.hu) megjelent kerettanterveket alkalmazta a helyi tanterveinek elkészítéséhez.

3.1. A VÁLASZTOTT KERETTANTERV TANÓRAI FOGLAKOZÁSAI, TANANYAGAI ÉS AZOK ÓRASZÁMAI

Iskolánk tantárgyi rendszerét a fenntartói, szülői és tanulói partneri felmérés eredményeire alapozva, a mai szűkebb és tágabb társadalmi, gazdasági igényeket is szem előtt tartva alakítottuk ki.

A modern európaiság legfontosabb követelményeit (idegen nyelvtudás, a természettudományos tantárgyak tanítása iránti igény, az informatika és számítástechnika folyamatos fejlődése, esélyegyenlőség biztosítása) is figyelembe vettük a szabadon felhasználható órakeret tartalmának meghatározásakor. Az egyes tantárgyak prioritás célú (plusz óraszám, csoportbontás) kiemelésével célunk, hogy tanulóinkat versenyképes tudással, a változásokat követni tudó, rugalmas ismeret - rendszerekkel és kompetenciákkal lássuk el a következő életút állomás előtt.

A két tanítási nyelvű osztályaink tantárgyi struktúrájának és óraszámainak kialakításához a két tanítási nyelvű oktatás irányelvét vettük alapul. Így intézményünkben évfolyamonként nem egységes, hanem egymástól eltérő tantárgyi struktúrában és óraszámokban oktatjuk az általános és speciális (angol két tanítási nyelvű) tantervű tanulóinkat.

Helyi tantervünkben még a megengedett mértékben óraszámváltozást hajtottunk végre a tananyagtartalmakban. Értékelő munkánkban tovább alkalmazzuk a NAT, a központi kerettanterv követelményeire épülő szöveges minősítési rendszerünket 1. osztályban és 2. osztály félévéig.

A helyi tanterv több száz oldalas évfolyamonkénti és tantárgyankénti tananyagtartalmait témakörökre lebontva írható digitális melléklet tartalmazza, ezzel is törekedve a környezettudatos magatartásra.

A **2020-as NAT-hoz** illeszkedő kerettanterv szerinti kötelező tantárgyai és minimális óraszámai

Óraterv a kerettantervekhez 1-4. évfolyam számára angol két tanítási nyelvű osztály				
Tantárgyak **műveltségi terület** szerinti felosztásban				
	1. évf.	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**
Magyar nyelv és irodalom				
magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5
Matematika				
matematika	4	4	4	4
Hit és erkölcstan	1+1	1+1	1+1	1+1
Természettudomány és földrajz				
környezetismeret			1	1+1
Idegen nyelv				
első élő idegen nyelv	2+2	2+2	2+2	2+1+2
Művészetek				
ének-zene	2	2	2	2
vizuális kultúra	2	2	2	1
Technológia				
technika és tervezés	1	1	1	1
digitális kultúra			1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés				
testnevelés	**5**	**5**	**5**	**5**
Kötelező alapóraszám	**22**	**22**	**22**	**23**
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Maximális órakeret	**24**	**24**	**24**	**25**
Össz. órakeret	**27**	**27**	**27**	**28**

Óraterv a kerettantervekhez 5-8. évfolyam, angol két tanítási nyelvű osztály				
Tantárgyak **műveltségi terület** szerinti felosztásban				
	5. évf.	**6. évf.**	**7. évf.**	**8. évf.**
Magyar nyelv és irodalom				
magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3+0,5
Matematika				
matematika	4	4	3	3+0,5
Történelem és állampolgári ismeretek				
történelem	2	2	2	2
állampolgári ismeretek				1
hon-és népismeret		1		
Hit és erkölcstan	1+1	1+1	1+1	1+1
Természettudomány és földrajz				
természettudomány	2	2		
kémia			1	2
fizika			1	2
biológia			2	1
földrajz			2	1
Idegen nyelv				
első élő idegen nyelv	3+2	3+2	3+2	3+2
célnyelvi civilizáció	1	1	1	1
Művészetek				
ének-zene	2	1	1	1
vizuális kultúra	1	1	1	1
dráma és színház			1	
Technológia				
technika és tervezés	1	1	1	
digitális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés				
testnevelés	5	5	5	5
közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	**27**	**26**	**28**	**28**
Szabadon tervezhető órakeret	1	2	2	2
Maximális órakeret	**28**	**28**	**30**	**30**
Össz. óraszám	**31**	**31**	**33**	**33**

Óraterv a kerettantervekhez 1-4. évfolyam, tehetséggondozó matematika osztály				
Tantárgyak **műveltségi terület** szerinti felosztásban				
	1. évf.	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**
Magyar nyelv és irodalom				
magyar nyelv és irodalom	7+1	7	5	5+1
Matematika				
matematika	4+1	4+1	4+1	4+1
Hit és erkölcstan	1+1	1+1	1+1	1+1
Természettudomány és földrajz				
környezetismeret			1	1
Idegen nyelv				
első élő idegen nyelv		1	1	2
Művészetek				
ének-zene	2	2	2	2
vizuális kultúra	2	2	2	1
Technológia				
technika és tervezés	1	1	1	1
digitális kultúra			1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés				
testnevelés	**5**	**5**	**5**	**5**
Kötelező alapóraszám	**22**	**22**	**22**	**23**
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Maximális órakeret	**24**	**24**	**24**	**25**
Össz. órakeret	**25**	**25**	**25**	**26**

Óraterv a kerettantervekhez 5-8. évfolyam, emelt matematika				
Tantárgyak **műveltségi terület** szerinti felosztásban				
	5. évf.	**6. évf.**	**7. évf.**	**8. évf.**
Magyar nyelv és irodalom				
magyar nyelv és irodalom	4+1	4+1	3	3+1
Matematika				
matematika	4+1	4+1	3+2	3+2
Történelem és állampolgári ismeretek				
történelem	2	2	2	2
állampolgári ismeretek				1
hon-és népismeret		1		
Hit és erkölcstan	1+1	1+1	1+1	1+1
Természettudomány és földrajz				
természettudomány	2	2		
természettudományi gyakorlatok	1	1	1	1
kémia			1	2
fizika			1	2
biológia			2	1
földrajz			2	1
Idegen nyelv				
első élő idegen nyelv	3	3	3	3
Művészetek				
ének-zene	2	1	1	1
vizuális kultúra	1	1	1	1
dráma és színház			1	
Technológia				
technika és tervezés	1	1	1	
digitális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés				
testnevelés	**5**	**5**	**5**	**5**
közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Kötelező alapóraszám	**27**	**26**	**28**	**28**
Szabadon tervezhető órakeret	1	2	2	2
Maximális órakeret	**28**	**28**	**30**	**30**
Össz. óraszám	**31**	**33**	**33**	**33**

Amit figyelembe vettünk a tantárgyi rendszer kialakításakor a NAT alapján:

- ✓ nincs lehetőség a tantárgyak óraszámán változtatni, csak nagyon minimálisan, mely változtatásokat megtettük
- ✓ a változtatások a két speciális képzésű osztály óraszám igényeit elégítik ki: angol két tanítási nyelvű osztály, emelt szintű oktatás matematikából
- ✓ az ajánlott óraszámokba már beépítésre kerültek a Hon-és népismeret, illetve a Dráma és színház tantárgy óraszámai, amit mi is elfogadtunk a 6., illetve a 7. évfolyamon
- ✓ a tanulók maximális óraszáma a két tanítási nyelvű oktatásban 2 órával 1-8. évfolyamig emelhető meg, az emelt szintű oktatásban 5-8. évfolyamig emelhető meg, ezeket a lehetőségeket ki is aknáztuk
- ✓ a szabadon tervezhető órakeret és az emelés terhére beépítésre került az angol idegen nyelv az alsó tagozaton a két tanítási nyelvű osztályokban 1-3. évfolyamig 4 órában, 4. évfolyamon kiegészítettük 5 órára
- ✓ a hon és népismeret tantárgy szabadon választható, mint eddig, megtartjuk a 6. évfolyamon
- ✓ a dráma és színház kötelezően választandó a felső tagozaton, mi a 7. osztályban hagytuk az ajánlás alapján
- ✓ az angol két tanítási nyelvű osztályokban a célnyelvi civilizációt új tantárgyként 5-8. évfolyamig kívánjuk bevezetni, ezt az új Irányelveknek megfelelően történt kialakításra
- ✓ a természettudományi gyakorlatokat továbbra is tanítjuk a szabadon tervezhető órakeret terhére, van hozzá kerettanterv, ezt 5-8. évfolyamra továbbra is külön tantárgy
- ✓ a matematika tehetséggondozó osztályokban 1-4. évfolyamig a két óra felhasználása a következőképpen történt: megemeltük a matematika órákat 4-ről 5-re, hogy megfeleljünk az emelt óraszámú tantárgy oktatásához szükséges kritériumnak, azaz legalább 5 órában tanítani kell, illetve emeltünk a magyar anyanyelv óraszámán 4. osztályban 5-ről 6-ra, 2. és 3. osztályban ezt az 1 órát idegen nyelvre fordítottuk
- ✓ a plusz egy hittan órák mindenhol beépítésre kerültek, azok továbbra sem számítanak bele a tanulók heti óraszámának maximális óraszámába, napi terhelésébe

3. 2. HELYI TANTÁRGYI TANTERVEK

Magyar nyelv és irodalom

Kerettanterv megnevezése:
1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló Kerttantervi **mellékletei közül a Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára a Magyar nyelv és irodalom 1-4. évfolyam és Kerettanterv az általános 5-8. évfolyamára Magyar nyelv és irodalom 5-8. évfolyam kerettantervek kerültek alkalmazásra.**

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A tantárgy tanításának óraszáma a helyi osztályszervezési elveknek megfelelően került meghatározásra. Az angol két tanítási nyelvű osztály, valamint az általános tantervű matematika tehetséggondozó osztályok számára más-más óraszámok kerültek megállapításra.
2. Az angol két tanítási nyelvű osztályokban a kerettantervi alapóraszámok kerültek a pedagógiai szakaszokon belül szétosztásra, **A 8. évfolyamon plusz 0,5 órával az ajánlott óraszám a szabadon tervezhető órakeret terhére 3,5 órára lett megemelve.** A tehetséggondozó matematika osztályokban a szabadon tervezhető órakeret terhére plusz óraszám került megállapításra az alsó tagozaton **az 1. és 4. évfolyamon, valamint felső tagozaton az 5., a 6. és 8. évfolyamon.** A tantárgy szabad órakeretének felhasználásával, **ahol a kerettantervi óraszám megengedte**, valamennyi évfolyamon éltek a helyi tanterv készítők, melyek a témakörök között kerültek felosztásra. A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük.
3. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzését a helyi tanterv melléklete tartalmazza évfolyamonként. Az évfolyami bontások tartalmazzák a témakörökre szánt kerettantervi alapóraszámokat, valamint **a szabadon tervezhető órakeret** terhére betervezett óraszámok felhasználását. A plusz időkeret témakörökre szétosztott plusz tananyagra, illetve az alap készségek (írás, olvasás, szövegértés és elemzés, **felvételi előkészítés**) és anyanyelvi képességek alaposabb fejlesztésére fordítódnak.
4. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza külön-külön Magyar nyelvtan és Magyar irodalom tananyagbontásban.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:

1. A diszlexiával és diszgráfiával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénti csökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése, a tanuló teljesítményének értékelése.
2. Tevékenységek, munkaformák közül a szóbeli munkaformák érvényesítése**,** differenciált munkaformák (egyéni, páros, csoport, frontális) előnyben részesítése, közvetlen egyéni megsegítés.
3. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése, a képességek optimális szintre való fejlesztése.
4. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén.
5. Módszerek, eljárások, eszközök:
- differenciálásra alkalmas
- egyéni foglalkozás
- differenciált házi feladat adása
- értékelés, számonkérés, felmérés formái
- folyamatos gyakorlás
- speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)

- önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
- változatosság, manipuláció

6. Fejlődés mértékének nyomon követése („megjegyzés”)
   - diagnosztikus felmérés eredményei
   - formatív értékelés (1/4 évente, témák végén)

A tantárgy órakerete:

Alsó tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
1.	két tanítási nyelvű	7	*252*	*252*	-	-
2.	két tanítási nyelvű	7	*252*	*252*	-	-
3.	két tanítási nyelvű	5	*180*	*170*	*10*	-
4.	két tanítási nyelvű	5	*180*	*170*	*10*	-
1.	általános tantervű	8	*288*	*252*	-	*36*
2.	általános tantervű	7	*252*	*252*	-	-
3.	általános tantervű	5	*180*	*170*	*10*	-
4.	általános tantervű	6	*216*	*170*	*10*	*36*

Felső tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
5.	két tanítási nyelvű	4	*144*	*136*	*8*	-
6.	két tanítási nyelvű	4	*144*	*136*	*8*	-
7.	két tanítási nyelvű	3	*108*	*102*	*6*	-
8.	két tanítási nyelvű	3,5	*126*	*102*	*6*	*18*
5.	általános tantervű	5	*180*	*136*	*8*	*36*
6.	általános tantervű	5	*180*	*136*	*8*	*36*
7.	általános tantervű	3	*108*	*102*	*6*	-
8.	általános tantervű	4	*144*	*102*	*42*	*36*

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A társadalomtudományi munkaközösség ajánlásával évfolyamonként egységes tankönyvcsalád kerül alkalmazásra. Az eszköz megválasztásakor a tananyag jól áttekinthetősége, rendszert leképező tananyag feldolgozása és elrendezése, valamint a tanulók képességéhez igazodó differenciált feladatszerkesztés, folyamatos munkálkodtatás szempontjai érvényesülnek elsősorban.
2. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható óra, a tananyag a nélkül is teljesíthető. A kiegészítő ismeret, illetve a tanult ismeretek megerősítésére a tánc és dráma szabadon választható óra ad lehetőséget az egyéb tantárgyi koncentráció megteremtéséhez.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

Alsó tagozaton: 1-2.évf. Maleskovits Noémi, Hajdu Eszter Zsófia
3-4. évf. Frankné Somogyi Zsuzsanna, Kaszásné Somosi Gabriella, Szerdi Zsófia, Sebestyén Éva

Felső tagozaton: 5-8. évf. Joó Zoltánné, Urbán Györgyné

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsó tagozatos munkaközösség, felső tagozatos társadalomtudományi munkaközösség.

Matematika

Kerettanterv megnevezése:
1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló Kerttantervi **mellékletei közül A Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára Matematika 1-4. évfolyam és Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára Matematika 5-8. évfolyam kerettantervei kerültek alkalmazásra.** Emelt szintű oktatást szervezünk a matematika tehetséggondozó osztályok számára, a NAT kerettantervi óraszámok meghatározása alapján. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható óra, a tananyag a nélkül is teljesíthető. A kiegészítő ismeret, illetve a tanult ismeretek megerősítésére a Természettudományi gyakorlatok tantárgy szabadon választható óra ad lehetőséget az egyéb tantárgyi koncentráció megteremtéséhez.

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A tantárgy tananyagának meghatározása, a kerettanterv kiválasztása, az óraszámok megállapítása a helyi pedagógiai célok megvalósulását szolgálják, a helyi tantervek az osztályszervezési, csoportalakítási elveknek és szempontoknak megfelelően készültek el. Az angol két tanítási nyelvű osztály, valamint az általános tantervű emelt szintű matematika osztályok számára más-más óraszámok kerültek megállapításra.
2. Az emelt matematika tantárgy oktatásának keretén belül a többlet lehetőségeket két pedagógia szempont érvényesítésére szeretnénk fordítani. A többlet óraszámokat a lassabban haladó, alapismereteket és készségeket nehezebben elsajátító tanulók fejlesztésére, illetve a tehetséggondozásra szeretnénk felhasználni.
3. Az angol két tanítási nyelvű osztályokban a kerettantervi matematika alapóraszámok kerültek a pedagógiai szakaszokon belül szétosztásra 1-8. évfolyamig. A tantárgy szabad órakeretének felhasználásával, ahol a kerettantervi óraszám megengedte, valamennyi évfolyamán éltek a helyi tanterv készítők.
4. Felső tagozaton a matematika emelt szintű osztályok választott matematika kerettanterv részben feltöltötte a tantárgy óraszámát a szabadon tervezhető órakeretből. Évfolyamonként a szabadon tervezhető órakeretből elértük a heti 5 óraszámot. Az új fogalmak, magasabb szintű absztrakciót igénylő tudástartalmak bevezetésekor az egyéni adottságokhoz, ismeretekhez alkalmazkodó differenciálás biztosítja a megfelelő tempójú haladást minden tanulónak. Az esetlegesen lassabban haladó tanuló több szemléltetést igényel, mint a gyorsabban haladó. Ezért felső tagozaton igény szerint osztályon belüli csoportbontást alakítunk ki, így senki sem veszíti el érdeklődését és reményét a matematika megértése iránt. A tantárgy szabad órakerete a választott kerettantervben ugyancsak tervezésre és szétosztásra került a témakörök között. A tananyag elsajátítását minden évfolyamon és osztályban 36 oktatási héttel terveztük.
5. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzését a helyi tanterv melléklete tartalmazza évfolyamonként. Az évfolyami bontások tartalmazzák a témakörökre szánt kerettantervi alapóraszámokat, a helyi szabadon tervezhető óraszámokat a hozzákapcsolódó tananyagtartalommal együtt. A plusz időkeret témakörökre szétosztott plusz tananyagra, illetve az alapkészségek (szóbeli és írásbeli számolási készség, analógiák, számolási rutinok, gyakorlatok alkalmazása stb.) fejlesztésére kerültek felhasználásra.
6. A felsős matematikaoktatás jellemzői: a matematika tudomány értékeinek megismerése a tanulókat segíti, hogy hatékonyan tudják használni a megszerzett kompetenciákat az élet különböző területein: segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez (adatok, táblázatok, grafikonok értelmezése). Mindehhez elengedhetetlen egyszerű matematikai szövegek értelmezése, elemzése. A tanulóktól megkívánjuk a szaknyelv életkornak megfelelő, pontos használatát, a jelölésrendszer helyes alkalmazását írásban és szóban egyaránt.

7. Az emelt szintű matematika osztályok helyi tanterve azzal a céllal készült, hogy a magasabb óraszámot használjunk a tananyag elmélyítésére és új tananyagtartalmakkal való megismerkedésre. Így a matematikai kultúra, a természettudományos ismeretek megalapozása már ötödik évfolyamtól lehetőséget ad az átlagosnál érdeklődőbb tanulók számára. Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jártas a problémamegoldásban. Fontos a pénzügyi-gazdasági kompetencia kialakítása a matematikát alkalmazó pályák felé vonzódó tanulók gondolkodtató, kreativitást igénylő versenyfeladatokkal való motiválása.
8. Fejlesztendő területek mellett hangsúlyt kívánunk fektetni a matematikai fejlesztő játékokra és a számítógépeken megoldható feladatokra. Az IKT-eszközök biztonságos alkalmazása mellett a tanuló megismerkedik olyan matematikai szoftverekkel, amelyek a matematikai tudást és a digitális kompetenciáit együttesen fejlesztik.
   A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat fejleszti.
9. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában részletesen tartalmazza.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:

1. A diszkalkuliával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénti csökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése, a tanuló teljesítményének értékelése. A plusz eszközigényt minden tanórán biztosítjuk: zsebszámológép, segéd szorzó és bennfoglaló táblák, képletgyűjtemény.
2. Tevékenységek, munkaformák közül a szóbeli munkaformák érvényesítése**,** táblánál végzett feladatmegoldás, differenciált munkaformák (egyéni, páros, csoport, frontális) előnyben részesítése, pedagógus által történő közvetlen egyéni megsegítés az óra időtartamának legalább 10-15%-ban.
3. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése, az alapkészségek optimális szintre való fejlesztése.
4. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén.
5. Módszerek, eljárások, eszközök:
   - differenciálásra alkalmas
   - egyéni foglalkozás
   - differenciált házi feladat adása
   - értékelés, számonkérés, felmérés formái
   - folyamatos gyakorlás
   - speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)
   - önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
   - változatosság, manipuláció
6. Fejlődés mértékének nyomon követése („megjegyzés”)
   - diagnosztikus felmérés eredményei
   - formatív értékelés (1/4 évente, témák végén)

A tantárgy órakerete:

Alsó tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
1.	két tanítási nyelvű	4	*144*	*136*	*8*	-
2.	két tanítási nyelvű	4	*144*	*136*	*8*	-
3.	két tanítási nyelvű	4	*144*	*136*	*8*	-
4.	két tanítási nyelvű	4	*144*	*136*	*8*	-
1.	általános tantervű	5	*180*	*136*	*8*	*36*
2.	általános tantervű	5	*180*	*136*	*8*	*36*
3.	általános tantervű	5	*180*	*136*	*8*	*36*
4.	általános tantervű	5	*180*	*136*	*8*	*36*

Felső tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
5.	két tanítási nyelvű	4	*144*	*136*	*8*	-
6.	két tanítási nyelvű	4	*144*	*136*	*8*	-
7.	két tanítási nyelvű	3	*108*	*102*	*6*	-
8.	két tanítási nyelvű	3,5	*126*	*102*	*6*	*18*
5.	általános tantervű	5	*180*	*136*	*8*	*36*
6.	általános tantervű	5	*180*	*136*	*8*	*36*
7.	általános tantervű	5	*180*	*102*	*6*	*72*
8.	általános tantervű	5	*180*	*102*	*6*	*72*

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A természettudományi munkaközösség ajánlásával évfolyamonként esetenként eltérő tankönyvcsalád kerülhet alkalmazásra. Kiemelt fontosságú, hogy kompetencia alapú feladatok gyakorlását szolgáló munkafüzetek is alkalmazásra kerüljenek.
2. Az eszköz megválasztásakor a tananyag jól áttekinthetősége, rendszert leképező tananyag feldolgozása és elrendezése, valamint a tanulók képességéhez igazodó differenciált feladatszerkesztés, folyamatos munkálkodtatás szempontjai érvényesülnek elsősorban.
3. A szemléltetést és a megértést a tanulók által használható digitális eszközök, szoftverek és online felületek is támogatják. A különböző matematikai projektekben való részvétel segíti a későbbi munkavállalás szempontjából fontos készségek kialakulását (kreativitás, mérlegelő gondolkodás, problémamegoldás, kezdeményezőkészség, másokkal való együttműködés készsége).
4. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható óra, a tananyag a nélkül is teljesíthető. A kiegészítő ismeret, illetve a tanult ismeretek megerősítésére a Természettudományi gyakorlatok tantárgy szabadon választható óra ad lehetőséget az egyéb tantárgyi koncentráció megteremtéséhez.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

Alsó tagozaton: 1-2. évf. Kandaláné Nádasi Éva, Urbán Miklósné, Pásztorné Tőkés Regina
3-4. évf. Szabóné Sipos Gabriella, Tóthné Garai Klára, Opre Gabriella

Felső tagozaton: 5-8. évf. Szolnoki Enikő és Csengeryné Simkó Erika

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsó tagozatos munkaközösség, felső tagozatos természettudományi munkaközösség.

Történelem

Kerettanterv megnevezése:
1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló Kerttantervi **mellékletei közül A Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára Történelem 5-8. évfolyam kerettanterve került alkalmazásra.**

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:
1. A tantárgy tanításának óraszáma a felső tagozaton az angol két tanítási nyelvű és matematika tehetséggondozó osztály számára is egységesen került megállapításra.
2. A hatodik évfolyamon a hon-és népismeret tantárgy plusz lehetőséget teremt a tantárgyi koncentráció megvalósításához különösen a helyi történelmi, regionális ismeretek megerősítése terén.
3. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzését a helyi tanterv melléklete tartalmazza évfolyamonként. Az évfolyami bontások tartalmazzák a témakörökre szánt kerettantervi alapóraszámokat, valamint a 10 % terhére betervezett óraszámok felhasználását. A plusz időkeret minimális óraszámban a témakörök közt szétosztott plusz tananyagra, többségében ismétlésre és a tudásanyag felmérésére fordítódnak.
4. Évente két téma mélységelvű feldolgozásra kerül, amelyre több idő, a javasolt időkereten felül összesen további 6–10 óra tervezhető**,** melyeknek legalább 70%-a magyar történelmi témájú. A mélységelvű tanítás lehetőséget ad az adott téma részletesebb ismeretekkel, többféle megközelítési móddal és tevékenységgel történő feldolgozására. A mélységelvű témák esetében nagyobb lehetőség nyílik a projektmunkára, illetve a múzeumi órák és a témával kapcsolatos tanulmányi kirándulások szervezésére.
5. **A szabadon felhasználható helyi tervezésű órakeret felhasználása:**
   Helyi tervezésű órakeret 4 órában szabadon kerül felhasználásra, 3 óra pedig beépítésre került a kerettantervi órakeret 68 órájába.
6. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza a Történelem tantárgy tananyagbontásban.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:
1. A diszlexiával és diszgráfiával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénti csökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése, a tanuló teljesítményének értékelése.
2. Tevékenységek, munkaformák közül a szóbeli munkaformák érvényesítése**,** differenciált munkaformák (egyéni, páros, csoport, frontális) előnyben részesítése, közvetlen egyéni megsegítés.
   A gyengénlátó tanulók számára a térképhasználathoz optikai segédeszköz használata javasolt.
3. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése, a képességek optimális szintre való fejlesztése.
4. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén.
5. Módszerek, eljárások, eszközök:
   - differenciálásra alkalmas
   - egyéni foglalkozás
   - differenciált házi feladat adása
   - értékelés, számonkérés, felmérés formái
   - folyamatos gyakorlás

- speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)
- önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
- változatosság, manipuláció

6. Fejlődés mértékének nyomon követése („megjegyzés”)
   - diagnosztikus felmérés eredményei
   - formatív értékelés (1/4 évente, témák végén)

A tantárgy órakerete

Felső tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
5.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*68*	*4*	-
6.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*68*	*4*	-
7.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*68*	*4*	-
8.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*68*	*4*	-
5.	általános tantervű	2	*72*	*68*	*4*	-
6.	általános tantervű	2	*72*	*68*	*4*	-
7.	általános tantervű	2	*72*	*68*	*4*	-
8.	általános tantervű	2	*72*	*68*	*4*	-

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A társadalomtudományi munkaközösség ajánlásával évfolyamonként egységes tankönyvcsalád kerül alkalmazásra. Az eszköz megválasztásakor a tananyag jól áttekinthetősége, rendszert leképező tananyag feldolgozása és elrendezése, valamint a tanulók képességéhez igazodó differenciált feladatszerkesztés, folyamatos munkálkodtatás szempontjai érvényesülnek elsősorban.
2. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható óra, a. tananyag a nélkül is teljesíthető. A kiegészítő ismeret, illetve a tanult ismeretek megerősítésére a hon-és népismeret kötelező tantárgyi óra ad lehetőséget tantárgyi koncentráció megteremtéséhez

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:
Felső tagozaton: Kocsisné Gacsó Irén, Novák Zsolt, Kocsis Zsolt

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: a felső tagozatos társadalomtudományi munkaközösség

Állampolgári ismeretek

Kerettanterv megnevezése:
1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló Kerttantervi **mellékletei közül A Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára Állampolgári ismeretek 8. évfolyam kerettanterv került alkalmazásra.**

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések

1. A Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzését a helyi tanterv melléklete tartalmazza. A 8. évfolyami bontás tartalmazza a témakörökre szánt kerettantervi alapóraszámokat, valamint a szabadon tervezhető órakeret terhére betervezett óraszámok felhasználását. A plusz időkeret minimális óraszámban a témakörök közt szétosztott plusz tananyagra, többségében ismétlésre és a tudásanyag felmérésére fordítódnak.
A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza az Állampolgári ismeretek tantárgy tananyagbontásban.

2. Az állampolgári ismeretek tantárgy koncepciójának kialakításában meghatározó szerepet játszottak azok a társadalmi elvárások, amelyek szerint a mindennapi életben történő eligazodás, az állampolgári léthez szükséges ismeretek, készségek, képességek elsajátítása, összességében a felnőttkori szerepekre való felkészülés már az általános iskola záró szakaszában jelenjen meg. Fontos szerepet kap az a szakmai igény, hogy a demokratikus gondolkodás és a hazaszeretet megalapozása és erősítése már az általános iskolai nevelés időszakában kezdődjön meg.

3. Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulása révén a tanuló támpontokat kap a mindennapi életben történő tájékozódásához. Az alapvető ismeretek elsajátításán túl lehetőség nyílik a készség- és képességfejlesztésre, olyan tevékenységek kipróbálására és gyakorlására, amelyek segítik felkészülését a felnőtt szerepekre, megalapozzák a tájékozott, nyitott és érdeklődő személyiség és felelős polgári mentalitás kialakulását. A tantárgy fontos terepe a közösségért történő felelősségvállalás kialakításának, hazaszeretet, a nemzeti öntudat kialakításának és megerősítésének, a haza iránti kötelezettségek megismerésének.

4. Az új tantárgy több szállal kötődik a történelem tantárgyhoz. A közös tanulásterülethez tartozó ismeretek köre, a jelenségek és folyamatok értelmezése, az ok – okozati összefüggések érvényesítése, a mérlegelő gondolkodás megalapozása, a társas együttműködés, az egyén és közösség viszonyának kérdései, a közösségi értékek és a felelősségvállalás kiemelése, a társadalmi együttélés követelményeinek és dilemmáinak megbeszélése a történelem tantárggyal való folyamatos összehangolást és együttműködést feltételez.

5. Épít a hon – és népismeret tantárgy ismeretanyagára, nevelési céljaira is. A tantárgy a földrajz tanulásához is kötődik, hiszen a lokális és a regionális szemlélet kialakítása, a társadalmi alrendszerek funkcióinak és az intézmények szerepének vizsgálata mindkét diszciplína fejlesztési feladatai között szerepel.

6. Az állampolgári ismeretek tantárgynak is célja a pénzügyi tudatosság megalapozása és a fenntarthatóság kritériumainak megismertetése, ezért – mind az általános iskolai, mind a középiskolai képzés záró szakaszában – épít a földrajz keretében tanult gazdasági és pénzügyi ismeretekre.

7. **A szabadon felhasználható órakeret helyi tervezésű órakeret felhasználása:**
Helyi tervezésű órakeret 2 órában szabadon kerül felhasználásra, 1,5 óra pedig beépítésre került a kerettantervi órakeret 34 órájába.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:

1. A diszlexiával és diszgráfiával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénti csökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése, a tanuló teljesítményének értékelése. Az állampolgári ismeretek közt a tanuló ismereteket szerez az érdekvédelmi szerveződésekről, látássérültekre vonatkozó jogi szabályozásról.

2. Tevékenységek, munkaformák közül a szóbeli munkaformák érvényesítése**,** differenciált munkaformák (egyéni, páros, csoport, frontális) előnyben részesítése, közvetlen egyéni megsegítés. A gyengénlátó tanulók számára optikai segédeszköz használata javasolt.

3. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése, a képességek optimális szintre való fejlesztése.

4. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén.

5. Módszerek, eljárások, eszközök:

differenciálásra alkalmas

- egyéni foglalkozás
- differenciált házi feladat adása
- értékelés, számonkérés, felmérés formái
- folyamatos gyakorlás
- speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)
- önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
- változatosság, manipuláció

6. Fejlődés mértékének nyomon követése („megjegyzés”)

- diagnosztikus felmérés eredményei
- formatív értékelés (1/4 évente, témák végén)

Felső tagozat

Évf.	Tanulócsoport jellemzője	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret	Szabadon tervezhető órakeret
8.	két tanítási nyelvű	1	36	34	2	-
8.	általános tantervű	1	36	34	2	-

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A társadalomtudományi munkaközösség ajánlásával a 8. évfolyamon egységes tankönyvcsalád kerül alkalmazásra. Az eszköz megválasztásakor a tananyag jól áttekinthetősége, rendszert leképező tananyag feldolgozása és elrendezése, valamint a tanulók képességéhez igazodó differenciált feladatszerkesztés, folyamatos munkálkodtatás szempontjai érvényesülnek elsősorban.
2. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható óra, a. tananyag a nélkül is teljesíthető. A kiegészítő ismeret, illetve a tanult ismeretek megerősítésére elsősorban a történelem és a földrajz kötelező tantárgyi órák adnak lehetőséget tantárgyi koncentráció megteremtéséhez.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

Felső tagozaton: Kocsisné Gacsó Irén, Novák Zsolt, Kocsis Zsolt

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasol**ta:** a felső tagozatos társadalomtudományi munkaközösség

Hon - és népismeret

Kerettanterv megnevezése:
1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló Kerttantervi **mellékletei közül A Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára Hon és népismeret 5-8. évfolyam kerettanterv került alkalmazásra.**

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A tantárgy tananyagának meghatározása, a kerettanterv kiválasztása, az óraszámok megállapítása a helyi pedagógiai célok megvalósulását szolgálják, a helyi tantervek az osztályszervezési, csoportalakítási elveknek és szempontoknak megfelelően készültek el. Az angol két tanítási nyelvű osztály és matematika tehetséggondozó osztály számára azonos óraszámban került meghatározásra.
2. A tantárgyi koncentráció a hatodik évfolyamon tanított „*Történelem”* és „*Természetismeret”* tantárggyal valósítható meg, különösen a helyi történelmi, földrajzi, néphagyományi ismeretek témakörében. A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük.
3. Tananyag tartalom: Az egyes tematikai egységek elemzését a Helyi tanterv melléklete tartalmazza. A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük.
4. **A szabadon tervezhető helyi tervezésű órakeret felhasználása:** Helyi tervezésű órakeret 2 órában szabadon kerül felhasználásra, 2 óra pedig beépítésre került a kerettantervi órakeret 34 órájába.
5. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:

1. A diszlexiával, diszgráfiával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénti csökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése, a tanuló teljesítményének értékelése.
2. Tevékenységek, munkaformák közül a szóbeli munkaformák érvényesítése**,** differenciált munkaformák (egyéni, páros, csoport) előnyben részesítése, pedagógus által történő közvetlen egyéni megsegítés az óra időtartamának legalább 5%-ban.
3. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése.
4. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén. Engedmények az írásbeli munkák értékelésekor (esztétikum).
5. Módszerek, eljárások, eszközök:
   - differenciálásra alkalmas
   - egyéni foglalkozás
   - Differenciált házi feladat adása
   - értékelés, számonkérés, felmérés formái
   - folyamatos gyakorlás
   - speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)
   - önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
   - változatosság, manipuláció
6. Fejlődés mértékének nyomon követése („megjegyzés”)

A tantárgy órakerete

Felső tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
6.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*34*	*2*	-
6.	általános tantervű	1	*36*	*34*	*2*	-

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A társadalomtudományi munkaközösség ajánlásával került kiválasztásra.
   Az eszköz megválasztásakor a helyi történelmi, hon és népismeretei tananyag teljesége, tematikus differenciálhatósága kerül előtérbe.
2. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható óra, a tananyag a nélkül is teljesíthető.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:
Felső tagozat: Kocsis Zsolt, Kocsisné Gacsó Irén, Novák Zsolt

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felső tagozatos társadalomtudományi munkaközösség

Hit-és erkölcstan

Kerettanterv megnevezése:
A tantárgy tanításához a Magyarországi Evangélikus Egyház **„Hit-és erkölcstan" tantárgyi kerttanterve az 1-8. évfolyamok számára** lett választva.

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. Az intézmény elkötelezett evangélikus keresztény oktatását valósít meg a szabad vallásgyakorlás tiszteletben tartásával. A más felekezetű tanulók számára a felekezeti hitoktatás biztosított a társegyházak (református, görög és római katolikus) kerettanterve alapján. A tantárgy tanítása a kerettantervi alap óraszámon túl heti plusz egy órában történik 1-8. évfolyamig. A plusz óra a kötelező és szabadon választható órakereten fölüli óraszám, a tanulók napi és heti maximum óraszáma fölötti többlet óra, mely óra a **110/2012.(VI. 4.)Korm. rendelet 9. (1) a) pontja** alapján a napi és heti terhelésből figyelmen kívül hagyható.
2. A keresztségben nem részesült tanulók az evangélikus hitoktatásban vesznek részt kötelező jelleggel. A tantárgy tanulása, az ismeretek elsajátítása heti két órában teljesíthető. A választott tanterv a tananyag tartalom 100%-át tartalmazza.
3. Tantárgyi tartalom: a tananyag témaközpontú, felépítése spirális szerkezetű. Az egyes témacsoportok alsó tagozaton hat, felső tagozaton hét minden évben megjelennek más-más megközelítésben.
4. Az egyes tematikai egységek: *„Isten-én"kapcsolat*, *Az „én" kérdése, Emberi kapcsolataim*, *Társadalom*, *Egyház és egyházi közösségek, Teremtett világ és tárgyi környezet,Világvallások és vallási irányzatok* (csak felső tagozat).
5. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:

1. A diszkalkuliával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénti csökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése, a tanuló teljesítményének értékelése. A plusz eszközigényt minden tanórán biztosítjuk: zsebszámológép, segéd szorzó és bennfoglaló táblák, képletgyűjtemény.
2. Tevékenységek, munkaformák közül a szóbeli munkaformák érvényesítése**,** táblánál végzett feladatmegoldás, differenciált munkaformák (egyéni, páros, csoport, frontális) előnyben részesítése, pedagógus által történő közvetlen egyéni megsegítés az óra időtartamának legalább 10-15%-ban.
3. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése, az alapkészségek optimális szintre való fejlesztése.
4. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén.
5. Módszerek, eljárások, eszközök:
   - differenciálásra alkalmas
   - egyéni foglalkozás
   - differenciált házi feladat adása
   - értékelés, számonkérés, felmérés formái
   - folyamatos gyakorlás
   - speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)
   - önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
   - változatosság, manipuláció
6. Fejlődés mértékének nyomon követése („megjegyzés")
   - diagnosztikus felmérés eredményei

- formatív értékelés (1/4 évente, témák végén)

A tantárgy órakerete:

Alsó tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
1.	két tanítási nyelvű	*2*	*72*	*72*	-	-
2.	két tanítási nyelvű	*2*	*72*	*72*	-	-
3.	két tanítási nyelvű	*2*	*72*	*72*	-	-
4.	két tanítási nyelvű	*2*	*72*	*72*	-	-
1.	általános tantervű	*2*	*72*	*72*	-	-
2.	általános tantervű	*2*	*72*	*72*	-	-
3.	általános tantervű	*2*	*72*	*72*	-	-
4.	általános tantervű	*2*	*72*	*72*	-	-

Felső tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
5.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*72*	-	-
6.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*72*	-	-
7.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*72*	-	-
8.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*72*	-	-
5.	általános tantervű	2	*72*	*72*	-	-
6.	általános tantervű	2	*72*	*72*	-	-
7.	általános tantervű	2	*72*	*72*	-	-
8.	általános tantervű	2	*72*	*72*	-	-

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A MEE katechetikai munkacsoport ajánlásával egységes tankönyvcsalád kerül alkalmazásra.
2. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható óra, a tananyag a nélkül is teljesíthető, tantárgyi koncentrációra ad lehetőséget az ének-zene, magyar nyelv és irodalom, történelem, hon-és népismeret.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: MEE katechetikai munkacsoport
A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: Zsarnainé Urbán Nóra intézményi lelkész

Környezetismeret 1- 4.
Természettudomány 5-6.

Kerettanterv megnevezése:
Az 1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló Kerttantervi **mellékletei közül a Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára Környezetismeret 3-4. évfolyam és Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára Természettudomány 5-6. évfolyam kerettantervek kerültek alkalmazásra.**

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A tantárgy tananyagának meghatározása, a kerettanterv kiválasztása, az óraszámok megállapítása a helyi pedagógiai célok megvalósulását szolgálják, a helyi tantervek az osztályszervezési, csoportalakítási elveknek és szempontoknak megfelelően készültek el. A műveltség területhez tartozó tantárgy neve alsó tagozaton *„Környezetismeret,”* felső tagozaton *„Természettudomány”.* A tantárgy a 3. és 4. évfolyamon a matematika tehetséggondozó osztály számára magasabb óraszámban lett meghatározva a szabadon tervezhető órák terhére, támogatva az osztály természettudományos specializációjának érvényesülését.
2. A *„Természettudomány”* tantárgy integrált tantárgy, az óraszám keretén belül történik az egészségtan ismereteinek átadása, modulként, külön tantárgyi blokkban.
   A természettudomány tantárgy alapvető szerepet játszik a tudományos és technológiai műveltség kialakításában a természettudományokkal való ismerkedés korai szakaszában. Összekötő szerepet tölt be az alsó tagozatos környezetismeret és a 7. osztálytól diszciplináris keretek között oktatott természettudományos tárgyak (biológia, fizika, földrajz, kémia) között. A természettudomány tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat fejleszti. A természettudomány tanulási-tanítási folyamatában alapvető szerepe van a tanulók számára releváns problémák, életszerű helyzetek megismerésének, amit a felvetett probléma integrált szemléletű tárgyalásával, a tanulók aktív közreműködésével, egyszerű – akár otthon is elvégezhető – kísérletek tervezésével, végrehajtásával, megfigyelésével és elemzésével érhetünk el. Mindezeket nagyon fontos kiegészíteni terepi tevékenységekkel is, ami nem csupán a természetben történő vizsgálódást jelenti, hanem akár városi környezetben (pl. múzeum, állatkert, park stb.) is megvalósulhat. Az élményszerű, a tanulók gondolkodásához, problémáihoz közel álló, gyakorlatorientált, ún. kontextusalapú tananyagfeldolgozás jóval több sikerrel kecsegtet, mint a hagyományos, eddig megszokott tananyagszervezés, amennyiben az előbbi az ismeretek rendszerezésével zárul (Projekthetek, témahetek!).
3. A felső tagozatos természettudományos ismeretek mélyebb és gyakorlatiasabb elsajátítása iránt érdeklődő tanulók oktatást segíti a ***„Természettudományi gyakorlatok”*** szabadon választható tantárgy 5-6. évfolyamig. Tananyag tartalom: Az egyes tematikai egységek elemzését a Helyi tanterv melléklete tartalmazza évfolyamonként. Az évfolyami bontások tartalmazzák a tananyagtartalom 10%-os kiegészítését, valamint a plusz óraszámoknak megfelelő tananyagtartalmakat 3. és 4. évfolyamon. A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük
4. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:

1. A diszkalkuliával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénti csökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése, a tanuló teljesítményének

értékelése. A plusz eszközigényt minden tanórán biztosítjuk: zsebszámológép, segéd szorzó és bennfoglaló táblák, képletgyűjtemény.

2. Tevékenységek, munkaformák közül a szóbeli munkaformák érvényesítése**,** táblánál végzett feladatmegoldás, differenciált munkaformák (egyéni, páros, csoport, frontális) előnyben részesítése, pedagógus által történő közvetlen egyéni megsegítés az óra időtartamának legalább 10-15%-ban. A tananyag tartalmazza a gyengénlátással kapcsolatos biológiai ismereteket.
3. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése, az alapkészségek (diszkalkuliás esetében számolási készség) optimális szintre való fejlesztése. A gyengénlátó tanulók esetében a teljes látáshoz kapcsolódó alkalmazási szintű ismeretek esetében csak a téma egyszerű fogalmainak ismerete kérhető számon.
4. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén. Engedmények az írásbeli munkák értékelésekor (esztétikum).
5. Módszerek, eljárások, eszközök:
   - differenciálásra alkalmas
   - egyéni foglalkozás
   - differenciált házi feladat adása
   - értékelés, számonkérés, felmérés formái
   - folyamatos gyakorlás
   - speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)
   - önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
   - változatosság, manipuláció

6. Fejlődés mértékének nyomon követése („megjegyzés”)
   - diagnosztikus felmérés eredményei
   - formatív értékelés (1/4 évente, témák végén)

A tantárgy órakerete

Alsó tagozat

Évf.	***Tanulócsoport jellemzője***	***Heti órakeret***	***Évi órakeret***	***Kerettantervi órakeret***	***Helyi tervezésű órakeret***	***Szabadon tervezhető órakeret***
3.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*34*	*2*	-
4.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*34*	*2*	*36*
3.	általános tantervű	1	*36*	*34*	*2*	-
4.	általános tantervű	1	*36*	*34*	*2*	-

Felső tagozat

Osztály	***Tanulócsoport jellemzője***	***Heti órakeret***	***Évi órakeret***	***Kerettantervi órakeret***	***Helyi tervezésű órakeret***	***Szabadon tervezhető órakeret***
5.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*68*	*4*	-
6.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*68*	*4*	-
5.	általános tantervű	2	*72*	*68*	*4*	-
6.	általános tantervű	2	*72*	*68*	*4*	-

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A természettudományi munkaközösség ajánlásával évfolyamonként egységes tankönyvcsalád kerül alkalmazásra. A tankönyvek mellett nagy szerepe van az interneten elérhető digi-

tális tananyagbázisoknak, tudástáraknak, enciklopédiáknak. Fontos a számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása (információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata, kiselőadások tervezése).

2. Az eszköz megválasztásakor a tananyag jól áttekinthetősége, rendszert leképező tananyag feldolgozása és elrendezése, valamint a tanulók képességéhez igazodó differenciált feladatszerkesztés, folyamatos munkálkodtatás szempontjai érvényesülnek elsősorban.
3. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható óra, a tananyag a nélkül is teljesíthető. A kiegészítő ismeret, illetve a tanult ismeretek megerősítésére a természettudományi gyakorlatok 5-6.évf. szabadon választható óra ad lehetőséget az egyéb tantárgyi koncentráció megteremtéséhez.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

alsó tagozat: 3-4. évf. Székely Adrienn
felső tagozat: 5-6. évf. Nagyné Farkas Ibolya

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felső tagozatos természettudományi munkaközösség, az alsó tagozatos munkaközösség

Természettudományi gyakorlatok

Kerettanterv megnevezése:
Az 1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló Kerttantervi **mellékletei közül a Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára Természettudományi gyakorlatok 5-8. évfolyam kerettanterv került alkalmazásra.**

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A tantárgy tananyagának meghatározása, a kerettanterv kiválasztása, az óraszámok megállapítása a helyi pedagógiai célok megvalósulását szolgálják, a helyi tantervek az osztályszervezési, csoportalakítási elveknek és szempontoknak megfelelően készültek el.
2. Elsősorban az emelt matematika tantervű osztály számára a szabadon választott órakeret terhére kerül megszervezésre, de a matematika műveltségterület ismereteinek elsajátíttatása e nélkül is lehetséges. A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük.
3. Tantárgyi tartalom: a „***Természettudományi gyakorlatok***” szorosan kapcsolódik az emelt, hetei 5 órás matematikaoktatáshoz, a természettudományos műveltségterület iránt kiemelkedő érdeklődést mutató tanulók számára javasolt szabadon választható tantárgy. A tantárgy tanulásának célja, hogy a természeti jelenségek egy-egy aspektusának vizsgálatán keresztül fejlessze a tanulók természettudományos gondolkodását. A tanítása során az egyes biológiai, fizikai, kémiai és földrajzi tananyag tartalmakat, a hozzájuk kapcsolódó gyakorlati kísérleteket tanítjuk, illetve élményszerűen mutatjuk be a tanulók számára.
4. A természettudományos gyakorlatok tantárgyat egy, két, vagy akár több tanár is taníthatja. Ezt az is segíti, hogy a kerettanterv szerkezete lehetővé teszi az itt bemutatott tematikus csoportosítás helyett a biológia, fizika és kémia témái mentén megvalósuló tanulásszervezés megvalósítását. A helyi tantervünkben a helyi lehetőségeinkhez illeszkedő gyakorlatot követünk.
5. Miután a természettudományi gyakorlatok választható tantárgy, foglalkozásainkon a tanulók – főként a biológia, a fizika és a kémia, kisebb mértékben pedig a természetföldrajz vizsgálati körébe tartozó – természeti jelenségeket vizsgálnak. A természettudomány, illetve az említett szaktárgyak keretében szerzett ismereteiket mélyítik.
6. A természettudományi gyakorlatok hatására fejlődő problémaérzékenység, a tényeken alapuló érvelésre és döntéshozatalra való törekvés előkészíti a természettudományos vagy műszaki pályákon történő továbbtanulást. Ezen túl azonban nagy szerepe van abban is, hogy a tanuló az általános iskolából kikerülve mind életvezetésében, mind pedig közösségi-társadalmi szerepeiben is felelős polgárrá váljon. Emellett a tantárgy tanulása jó kiegészítője a környezeti nevelésnek, a fenntarthatóság pedagógiájának is (projecthetek, témahetek).
7. A természettudományi gyakorlatok során olyan kutatás alapú tanulás/tanítás (KAT, illetve angolul *'inquiry-basedlearning'*, IBL) módszerek kerülnek alkalmazásra, amelyek biztosítják, hogy a tanulók átéljék a tudásalkotás folyamatát. E cél eléréséhez az iskola biztosítja a tanulók számára természettudományos szaktanterem használatát, a kísérleti eszközöket.
8. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza.

A **tantárgy órakerete:**

Felső tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
5.	általános tantervű	1	36	32	4	-
6.	általános tantervű	1	36	32	4	-
7.	általános tantervű	1	36	32	4	-
8.	általános tantervű	1	36	32	4	-

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:

1. Adiszkalkuliával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénti csökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése, a tanuló teljesítményének értékelése. A plusz eszközigényt minden tanórán biztosítjuk: zsebszámológép, segéd szorzó és bennfoglaló táblák, képletgyűjtemény.
2. Tevékenységek, munkaformák közül a szóbeli munkaformák érvényesítése**,** táblánál végzett feladatmegoldás, differenciált munkaformák (egyéni, páros, csoport, frontális) előnyben részesítése, pedagógus által történő közvetlen egyéni megsegítés az óra időtartamának legalább 10-15%-ban.
3. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése, az alapkészségek optimális szintre való fejlesztése.
4. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén.
5. Módszerek, eljárások, eszközök:
   - differenciálásra alkalmas
   - egyéni foglalkozás
   - differenciált házi feladat adása
   - értékelés, számonkérés, felmérés formái
   - folyamatos gyakorlás
   - speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)
   - önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
   - változatosság, manipuláció

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. Egyes vizsgálatok elvégzésére, azok értékelésére a tanuló digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat használ, úgy, hogy a célszerű alkalmazás elsajátítása mellett saját fejlődését és tanulását támogatja. A gyakorlatok kiegészíthetők, illetve elvégezhetők digitális felületeken történő munkával és további digitális eszközök használatával.
2. A megvalósítást segíthetik a világhálón (többek között számos iskolai munkát támogató oldalon) nagy számban fellelhető kísérleti összeállítások, módszertani ötletek. Mindemellett kiváló segédletek, gyakorlati könyvek találhatók a biológia, a fizika, a kémia és a környezettan szaktárgyakhoz kapcsolódó irodalomban is.
3. A tantárgyhoz jól használhatóak a Természettudományi témakörben megjelent Kompetencia munkafüzetek, munkalapok, tanári segédanyagok. Ezek felhasználását digitális tananyagok is segítik (mozaBook, mozaWeb).

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:
Felső tagozat: Szolnoki Enikő

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: a természettudományi munkaközösség.

Kémia

Kerettanterv megnevezése:
Az 1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló Kerttantervi mellékletei közül **A kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára a Kémia 7-8. évfolyam** kerettanterv került alkalmazásra.
A kémia tantárgy oktatására az 5–6. osztályban tanult Természettudomány tantárgy oktatását követően kerül sor. A Kémia oktatható önálló tantárgyként is a 7–8. osztályban, illetve az ebben a nevelési szakaszban folytatódó Természettudomány tantárgy moduljaként. A helyi tantervünk a Kémiát, mint önálló tantárgyat kezeli.

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A tantárgy tananyagának meghatározása, a kerettanterv kiválasztása, az óraszámok megállapítása a helyi pedagógiai célok megvalósulását szolgálják, a helyi tantervek az osztályszervezési, csoportalakítási elveknek és szempontoknak megfelelően készültek el. A tantárgy az angol két tanítási nyelvű és a matematika tehetséggondozó osztály számára egységesen lett meghatározva, a kerttantervi ajánlástól az óraszámok a pedagógiai szakaszon belül átcsoportosításra kerültek.
2. A pedagógiai szakaszon belül a két évfolyam közt az óraszám egyenlő arányban lett elosztva, így a két évfolyam átlagában 3 óra kerül teljesítésre (7. és 8. évfolyamon is heti 1,5- 1,5 óra). A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük. Az egyes tematikai egységek elemzését, a két évfolyam közti tananyagfelosztást a helyi tanterv melléklete tartalmazza évfolyamonként. Az évfolyami bontások tartalmazzák a témakörökre szánt kerettantervi alapóraszámok átcsoportosítását, a lehetséges mértékű szabadon felhasználható órakerettel való kiegészítését.
3. A kémia oktatása során egyrészt be kell mutatni a kémiának az élet minőségének javításában betöltött alapvető szerepét, az új anyagok előállításának szépségét és hasznosságát. Az oktatás minden szakaszában törekedni kell az élményszerűségre. Az élményközpontú tanításnak arra kell összpontosítania, hogy a tanulók tudatába beépüljön: a kémiai ismeretek szükségesek az élőlényekben zajló folyamatok megértéséhez, a mindennapokban használt tárgyaink előállításához, feladata a tudatos vásárlási és anyagfelhasználási szokások kialakítása, az egészségvédelemhez és az élhető környezet megóvásához szükséges ismeretek és szemlélet biztosítása.
4. A kémia ismeretanyagát – a tanulók érdeklődési körétől függően – több szinten lehet megfogalmazni. Jelen tanterv a mindenki számára szükséges tartalmakat és fejlesztési célokat tartalmazza. A tananyagtartalom elsajátításakor egyre nagyobb szerepe van az internetes felületeknek. Az interneten vagy intraneten megjeleníthető önértékelő tesztek, feladatbankok segítik a tanulók felkészülését. Az IKT alapú vizsgateszteknek nagy jelentősége van a tanulók értékelésében.
5. A tevékenységközpontú pedagógia, a változatos módszerek, a csoport- és projektmunkák alkalmazása a kémia tanításának hatékonyságát növelik. A kémia tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat fejleszti. A tanítás során kiemelt szerepet kapnak a projekthetek, témahetek.

6. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:

1. A diszkalkuliával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénti csökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése, a tanuló teljesítményének értékelése. A plusz eszközigényt a kémiai számításokhoz minden tanórán biztosítjuk: zsebszámológép.
   A teljes látást igénylő jelenségek megismertetése csak az ismeret szintjén szükséges.
   A kísérletekben a gyengén látó tanuló is részt vesz szaglási, tapintási, hallási érzékelés bevonásával, a kísérletek adaptálásával.
2. Tevékenységek, munkaformák közül a szóbeli munkaformák érvényesítése**,** táblánál végzett feladatmegoldás, differenciált munkaformák (egyéni, páros, csoport, frontális) előnyben részesítése, pedagógus által történő közvetlen egyéni megsegítés az óra időtartamának legalább 10-15%-ban.
3. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése, az alapkészségek (diszkalkuliás esetében számolási készség) optimális szintre való fejlesztése.
4. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén. Engedmények az írásbeli munkák értékelésekor (esztétikum)
5. Módszerek, eljárások, eszközök:
   - differenciálásra alkalmas
   - egyéni foglalkozás
   - Differenciált házi feladat adása
   - értékelés, számonkérés, felmérés formái
   - folyamatos gyakorlás
   - speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)
   - önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
   - változatosság, manipuláció
6. Fejlődés mértékének nyomon követése („megjegyzés”)
   - diagnosztikus felmérés eredményei
   - formatív értékelés (1/4 évente, témák végén

A tantárgy órakerete

Felső tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
7.	két tanítási nyelvű	1,5	*54*	*51*	*3*	-
8.	két tanítási nyelvű	1,5	*54*	*51*	*3*	-
7.	általános tantervű	1,5	*54*	*51*	*3*	-
8.	általános tantervű	1,5	*54*	*51*	*3*	-

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A természettudományi munkaközösség ajánlásával évfolyamonként egységes tankönyvcsalád kerül alkalmazásra.
2. Az eszköz megválasztásakor a tananyag jól áttekinthetősége, rendszert leképező tananyag feldolgozása és elrendezése, valamint a tanulók képességéhez igazodó differenciált feladatszerkesztés, folyamatos munkálkodtatás szempontjai érvényesülnek elsősorban. A digitális

kompetencia fejlesztése ugyancsak szervesen kapcsolódik a kémia tantárgy tanításához. A tankönyvek mellett nagy szerepe van az interneten elérhető digitális tananyagbázisoknak, tudástáraknak, enciklopédiáknak. Fontos a számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása (információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata, kiselőadások tervezése).

3. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható óra, a tananyag a nélkül is teljesíthető. A kiegészítő ismeret, illetve a tanult ismeretek megerősítésére a természettudományi gyakorlatok 5-8. évf. szabadon választható óra ad lehetőséget az egyéb tantárgyi koncentráció megteremtéséhez. Ezzel a lehetőséggel az emelt matematika tagozatos osztályok tanulói élhetnek.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta: Nagyné Farkas Ibolya

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felső tagozatos természettudományi munkaközösség.

Fizika

Kerettanterv megnevezése:
A**z** 1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló **Kerttantervi mellékletei közül A kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára Fizika 7-8. kerettanterv k**erült alkalmazásra. A Fizika tantárgy oktatására az 5–6. osztályban tanult Természettudomány tantárgy oktatását követően kerül sor. A Fizika oktatható önálló tantárgyként is a 7–8. osztályban, illetve az ebben a nevelési szakaszban folytatódó Természettudomány tantárgy moduljaként. A helyi tantervünk a fizikát, mint önálló tantárgyat kezeli.

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A tantárgy tananyagának meghatározása, a kerettanterv kiválasztása, az óraszámok megállapítása a helyi pedagógiai célok megvalósulását szolgálják, a helyi tantervek az osztályszervezési, csoportalakítási elveknek és szempontoknak megfelelően készültek el. A tantárgy az angol két tanítási nyelvű és a matematika tehetséggondozó osztály számára egységesen lett meghatározva, a kerttantervi ajánlástól az óraszámok a pedagógiai szakaszon belül átcsoportosításra kerültek.
2. A pedagógiai szakaszon belül a két évfolyam közt az óraszám egyenlő arányban lett elosztva, így a két évfolyam átlagában 3 óra kerül teljesítésre (7. és 8. évfolyamon is heti 1,5- 1,5 óra). A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük.
3. Az egyes tematikai egységek elemzését, a két évfolyam közti tananyagfelosztást a helyi tanterv melléklete tartalmazza évfolyamonként. Az évfolyami bontások tartalmazzák a témakörökre szánt kerettantervi alapóraszámok átcsoportosítását, a tananyagtartalom lehetséges kiegészítését. A tananyagtartalom elsajátításakor, a különböző tanulói tevékenységek szervezése során egyre nagyobb szerepe van az internetes felületeknek. Az interneten vagy intraneten megjeleníthető önértékelő tesztek, feladatbankok segítik a tanulók felkészülését. Az IKT alapú vizsgateszteknek nagy jelentősége van a tanulók értékelésében. A tevékenységközpontú pedagógia, a változatos módszerek, a csoport- és projektmunkák alkalmazása a fizika tanításának hatékonyságát növelik, és nagymértékben hozzájárulnak a tanulók szociális és állampolgári kompetenciájának fejlesztéséhez, mivel a fizika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat fejleszti.
4. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:
1. A diszkalkuliával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénti csökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése, a tanuló teljesítményének értékelése. A plusz eszközigényt minden tanórán biztosítjuk: zsebszámológép, segéd szorzó és bennfoglaló táblák, képletgyűjtemény.
2. Tevékenységek, munkaformák közül a szóbeli munkaformák érvényesítése**,** táblánál végzett feladatmegoldás, differenciált munkaformák (egyéni, páros, csoport, frontális) előnyben részesítése, pedagógus által történő közvetlen egyéni megsegítés az óra időtartamának legalább 10-15%-ban.
3. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése, az alapkészségek (diszkalkuliás esetében számolási készség) optimális szintre való fejlesztése. A gyengénlátó tanulói munkához a követő, alkotó képzelethez kontrasztos ábrák, grafikonok stb. alkalmazása szükséges a csökkentett követelmények teljesítéséhez.
4. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén. Engedmények az írásbeli munkák értékelésekor(esztétikum)

5. Módszerek, eljárások, eszközök:
    - differenciálásra alkalmas
    - egyéni foglalkozás
    - differenciált házi feladat adása
    - értékelés, számonkérés, felmérés formái
    - folyamatos gyakorlás
    - speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)
    - önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
    - változatosság, manipuláció
6. Fejlődés mértékének nyomon követése („ megjegyzés”)
    - diagnosztikus felmérés eredményei
    - formatív értékelés (1/4 évente, témák végén)

A tantárgy órakerete

Felső tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
7.	két tanítási nyelvű	1,5	*54*	*51*	*3*	-
8.	két tanítási nyelvű	1,5	*54*	*51*	*3*	-
7.	általános tantervű	1,5	*54*	*51*	*3*	-
8.	általános tantervű	1,5	*54*	*51*	*3*	-

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A természettudományi munkaközösség ajánlásával évfolyamonként egységes tankönyvcsalád kerül alkalmazásra.
2. Az eszköz megválasztásakor a tananyag jól áttekinthetősége, rendszert leképező tananyag feldolgozása és elrendezése, valamint a tanulók képességéhez igazodó differenciált feladatszerkesztés, folyamatos munkálkodtatás szempontjai érvényesülnek elsősorban. A digitális kompetencia fejlesztése ugyancsak szervesen kapcsolódik a fizika tantárgy tanításához. A tankönyvek mellett nagy szerepe van az interneten elérhető digitális tananyagbázisoknak, tudástáraknak, enciklopédiáknak. Fontos a számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása (információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata, kiselőadások tervezése).
3. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható óra, a tananyag a nélkül is teljesíthető. A kiegészítő ismeret, illetve a tanult ismeretek megerősítésére a természettudományi gyakorlatok 5-8.évf. szabadon választható óra ad lehetőséget az egyéb tantárgyi koncentráció megteremtéséhez. Ezzel a lehetőséggel az emelt matematika tagozatos osztályok tanulói élhetnek.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:
Felső tagozat: Szolnoki Enikő
A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felső tagozatos természettudományi munkaközösség.

Biológia

Kerettanterv megnevezése:
Az 1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló **Kerttantervi mellékletei közül a Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára a Biológia 7-8. évfolyam kerttanterv** került alkalmazásra. A Biológia tantárgy oktatására az 5–6. osztályban tanult Természettudomány tantárgy oktatását követően kerül sor. A Biológia oktatható önálló tantárgyként is a 7–8. osztályban, illetve az ebben a nevelési szakaszban folytatódó Természettudomány tantárgy moduljaként. A helyi tantervünk a Biológiát, mint önálló tantárgyat kezeli.

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:
1. A tantárgy tananyagának meghatározása, a kerettanterv kiválasztása, az óraszámok megállapítása a helyi pedagógiai célok megvalósulását szolgálják, a helyi tantervek az osztályszervezési, csoportalakítási elveknek és szempontoknak megfelelően készültek el. A tantárgy az angol két tanítási nyelvű és a matematika tehetséggondozó osztály számára egységesen lett meghatározva, a kerttantervi ajánlástól az óraszámok a pedagógiai szakaszon belül átcsoportosításra kerültek.
2. A pedagógiai szakaszon belül a két évfolyam közt az óraszám egyenlő arányban lett elosztva, így a két évfolyam átlagában 3 óra kerül teljesítésre (7. és 8. évfolyamon is heti 1,5- 1,5 óra). A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük. Az egyes tematikai egységek elemzését, a két évfolyam közti tananyagfelosztást a helyi tanterv melléklete tartalmazza évfolyamonként. Az egészségtan ismereteinek tanítása külön tantárgyi blokkban, modulként kerül elsajátíttatásra. Az évfolyami bontások tartalmazzák a témakörökre szánt kerettantervi alapóraszámok átcsoportosítását, a tananyagtartalom lehetséges mértékű kiegészítését.
3. A biológia tanulása-tanítása továbbviszi a korábbi években elkezdett fogalmi fejlődés folyamatát, elmélyíti és rendszerezi a kulcsfogalmak köré szervezett elméleti tudást. Eszközöket ad a tanulók kezébe, amelyekkel a körülöttük lévő élővilágot tanulmányozhatják, meggyőzi őket az így szerzett tudás megbízhatóságáról. A tanulók önmagukat, mint biológiai lényt is vizsgálják, a sejtektől a szervrendszereken át a szervezet egészéig felépítve az emberi testről és szellemi, lélektani működéséről alkotott képüket. A tanulók képet kapnak a biológia kulcsfogalmairól, alapvető elméleteiről, de lehetőségük van az érdeklődésüknek megfelelő vizsgálódásra is, ami utat nyit az élettudományok és a hozzájuk kapcsolódó életpályák felé. Ezt szolgálhatja egy-egy részterület pl. projektalapú vizsgálata az iskolai laboratórium eszközeivel.
4. A tananyagtartalom elsajátításakor, a különböző tanulói tevékenységek szervezése során egyre nagyobb szerepe van az internetes felületeknek. Az IKT eszközök használatára nagy hangsúly kerül. A tevékenységközpontú pedagógia, a változatos módszerek, a csoport- és projektmunkák alkalmazása a biológia tanításának hatékonyságát növelik, és nagymértékben hozzájárulnak a tanulók szociális és állampolgári kompetenciájának fejlesztéséhez, mivel a biológia tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat fejleszti.
5. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:
1. Adiszkalkuliával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénticsökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése, a tanuló teljesítményének értékelése.

A teljes látást igénylő jelenségek megismertetése csak az ismeret szintjén szükséges.
A megismerés segítése szaglási, tapintási, hallási érzékelés bevonásával történik. A tananyag kiegészítésre került a gyengénlátással kapcsolatos biológiai ismeretekkel.

2. Tevékenységek, munkaformák közül a szóbeli munkaformák érvényesítése**,** táblánál végzett feladatmegoldás, differenciált munkaformák (egyéni, páros, csoport, frontális) előnyben részesítése, pedagógus által történő közvetlen egyéni megsegítés az óra időtartamának legalább 10-15%-ban.
3. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése.
4. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén. Engedmények az írásbeli munkák értékelésekor (esztétikum)
5. Módszerek, eljárások, eszközök:
   - differenciálásra alkalmas
   - egyéni foglalkozás
   - differenciált házi feladat adása
   - értékelés, számonkérés, felmérés formái
   - folyamatos gyakorlás
   - speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)
   - önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
   - változatosság, manipuláció
6. Fejlődés mértékének nyomon követése („megjegyzés”)
   - diagnosztikus felmérés eredményei
   - formatív értékelés (1/4 évente, témák végén)

A tantárgy órakerete

Felső tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
7.	két tanítási nyelvű	1,5	*54*	*51*	*3*	-
8.	két tanítási nyelvű	1,5	*54*	*51*	*3*	-
7.	általános tantervű	1,5	*54*	*51*	*3*	-
8.	általános tantervű	1,5	*54*	*51*	*3*	-

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A természettudományi munkaközösség ajánlásával évfolyamonként egységes tankönyvcsalád kerül alkalmazásra.
2. Az eszköz megválasztásakor a tananyag jól áttekinthetősége, rendszert leképező tananyag feldolgozása és elrendezése, valamint a tanulók képességéhez igazodó differenciált feladatszerkesztés, folyamatos munkálkodtatás szempontjai érvényesülnek elsősorban. A digitális kompetencia fejlesztése ugyancsak szervesen kapcsolódik a biológia tantárgy tanításához. A tankönyvek mellett nagy szerepe van az interneten elérhető digitális tananyagbázisoknak, tudástáraknak. Fontos a számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása (információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata, kiselőadások tervezése).
3. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható óra, a tananyag a nélkül is teljesíthető. A kiegészítő ismeret, illetve a tanult ismeretek megerősítésére a természettudományi gyakorlatok 5-8. évf. szabadon választható óra ad lehetőséget az egyéb tantárgyi koncentráció megteremtéséhez.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:
Felső tagozat: Nagyné Farkas Ibolya
A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felső tagozatos természettudományi munkaközösség

Földrajz

Kerettanterv megnevezése:
A**z** 1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló **Kerttantervi mellékletei közül a Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára Földrajz 7-8. évfolyam kerttanterv** került alkalmazásra. A Földrajz tantárgy oktatására az 5–6. osztályban tanult Természettudomány tantárgy oktatását követően kerül sor. A Földrajz oktatható önálló tantárgyként is a 7–8. osztályban, illetve az ebben a nevelési szakaszban folytatódó Természettudomány tantárgy moduljaként. A helyi tantervünk a Földrajzot, mint önálló tantárgyat kezeli.

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A tantárgy tananyagának meghatározása, a kerettanterv kiválasztása, az óraszámok megállapítása a helyi pedagógiai célok megvalósulását szolgálják, a helyi tantervek az osztályszervezési, csoportalakítási elveknek és szempontoknak megfelelően készültek el. A tantárgy az angol két tanítási nyelvű és a matematika tehetséggondozó osztály számára egységesen lett meghatározva, a kerttantervi ajánlástól az óraszámok a pedagógiai szakaszon belül átcsoportosításra kerültek.
2. Az egyes tematikai egységek elemzését, a két évfolyam közti tananyagfelosztást a Helyi tanterv melléklete tartalmazza évfolyamonként. Az évfolyami bontások tartalmazzák a témakörökre szánt kerettantervi alapóraszámok átcsoportosítását, a tananyagtartalom szabadon felhasználható órakeretével való kiegészítését. A pedagógiai szakaszon belül a két évfolyam közt az óraszám egyenlő arányban lett elosztva, így a két évfolyam átlagában 3 óra kerül teljesítésre (7. és 8. évfolyamon is heti 1,5- 1,5 óra).
3. A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük. A tananyagtartalom elsajátításakor, a különböző tanulói tevékenységek szervezése során egyre nagyobb szerepe van az internetes felületeknek. A földrajztudomány a természeti és társadalmi-gazdasági környezet jelenségeit, folyamatait – a természet- és társadalomtudományok vizsgálati módszereire egyaránt építve – mutatja be, ezáltal sajátos helyet foglal el, és összekapcsolja a természet és a társadalomtudományokat. A földrajz az a tantárgy, amelyből a tanulók megismerhetik szűkebb és tágabb természeti, társadalmi-gazdasági környezetünk jellemzőit, a körülöttük zajló folyamatokat – melyeknek önmaguk is részesei – és ezek összefüggéseit, kölcsönhatásait, a környezetben való tájékozódást, a benne történő eligazodást segítő alapvető eszközöket és módszereket.
4. A földrajzoktatás, az önálló földrajzi ismeretszerzés és - feldolgozás, valamint a problémaorientált, elemző és értékelő gondolkodás fejlesztésével hozzájárul az információs társadalomra jellemző hír- és információáradatban történő eligazodáshoz, a felelős és tudatos állampolgári szerepvállalás kialakításához.
   A földrajz tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:
   A <u>tanulás kompetenciái</u>: Szüntelenül változó és globalizálódó világunk megismeréséhez, megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás, információszerzés és a nyitott gondolkodás, amely elképzelhetetlen a tanuló kezdetben még irányított, majd egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége nélkül.
   <u>A kommunikációs kompetenciák</u>: A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával a földrajztanítás segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését.
   <u>A digitális kompetenciák:</u> A korszerű földrajzoktatás elképzelhetetlen a digitális világ nyújtotta aktuális információk tanításba való beépítése nélkül.

   <u>A matematikai, gondolkodási kompetenciák</u>: A földrajztanítás során a földrajzi problémák kezdetben közös, majd csoportos vagy önálló megoldásán keresztül lehetőség nyílik a gon-

dolkodási készségek, elsősorban az elemzés, a rendszerezés, és problémamegoldás fejlesztésére.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A kooperatív módszerek alkalmazása lehetővé teszi a tanuló szociális kompetenciáinak fejlesztését, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy későbbi élete során képes legyen hatékony és konstruktív módon részt venni a társadalmi életben, és szükség esetén kezelni tudja a felmerülő konfliktusokat.
A kreativitás, és kulturális tudatosság kompetenciái: A földrajzoktatás segíti a kulturális értékek megismerését, emellett hozzájárul a kulturális identitás tudatosításához, a kulturális értékeink és hagyományaink megőrzése iránti igény kialakításához.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: Az oktatás a modern gazdasági élet sikeres szereplőinek bemutatásával hozzájárul az innováció szerepének, a munkaerőpiac igényeinek megismeréséhez, ez pedig hatással van a munkavállalói és a vállalkozói kompetencia fejlődésére.

5. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza.

A tantárgy órakerete

Felső tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
7.	két tanítási nyelvű	1,5	*54*	*51*	*3*	-
8.	két tanítási nyelvű	1,5	*54*	*51*	*3*	-
7.	általános tantervű	1,5	*54*	*51*	*3*	-
8.	általános tantervű	1,5	*54*	*51*	*3*	-

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A természettudományi munkaközösség ajánlásával évfolyamonként egységes tankönyvcsalád kerül alkalmazásra.
2. Az eszköz megválasztásakor a tananyag jól áttekinthetősége, rendszert leképező tananyag feldolgozása és elrendezése, valamint a tanulók képességéhez igazodó differenciált feladatszerkesztés, folyamatos munkálkodtatás szempontjai érvényesülnek elsősorban. A digitális kompetencia fejlesztése ugyancsak szervesen kapcsolódik a tantárgy tanításához. A tankönyvek mellett nagy szerepe van az interneten elérhető digitális tananyagbázisoknak, tudástáraknak.
3. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható óra, a tananyag a nélkül is teljesíthető. A kiegészítő ismeret, illetve a tanult ismeretek megerősítésére a természettudományi gyakorlatok 5-8. évf. szabadon választható óra ad lehetőséget az egyéb tantárgyi koncentráció megteremtéséhez. Ezzel a lehetőséggel az emelt matematika tagozatos osztályok tanulói élhetnek.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:
Felső tagozat: Krisztyián Tiborné**,** Bogdány Lajos
A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felső tagozatos természettudományi munkaközösség.

Élő idegen nyelv
Általános tantervű emelt szintű matematika osztályok

Kerettanterv megnevezése:
A**z** 1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló **Kerttantervi mellékletei közül a Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára Élő idegen nyelv 4. évfolyam és Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára Élő idegen nyelv 5-8. (angol, német) évfolyam kerttantervek k**erültek alkalmazásra. Az angol és német idegen nyelv 2. és 3. osztályban önálló oktatható önálló kötelező tantárgyként került be. Tananyagtartalmainak kidolgozásához az Élő idegen nyelv 4. évfolyam számára kidolgozott kerettantervet vettük alapul.

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

7. A tantárgy tanításának óraszáma az angol két tanítási nyelvű osztály, valamint az általános tantervű emelt szintű matematika osztályok számára alsó és felső tagozaton is más-más idegen nyelvi óraszámok kerültek megállapításra
8. Az emelt szintű matematikai osztályban a szülő választása alapján angol, illetve német nyelvi oktatást tartunk, illetve évfolyamközi csoportbontást alkalmazunk. Az angol idegen nyelv a társadalmi igény és szükséglet kielégítése céljából került bevezetésre a 2. és 3. évfolyamon.
9. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzését a helyi tanterv melléklete tartalmazza évfolyamonként és nyelvenként. A tantárgy ajánlott kerettanterve témakör szerinti órajavaslatot nem tartalmaz, az évfolyami bontások tartalmazzák a témakörökre szánt kerettantervi alapóraszámokat, valamint a szabadon tervezhető órakeret terhére betervezett óraszámok felhasználását. A plusz időkeret minimális óraszámban a témakörök közt szétosztott plusz tananyagra, többségében ismétlésre és a tudásanyag felmérésére fordítódnak. Az egyes tematikai egységek elemzését a helyi tanterv melléklete tartalmazza évfolyamonként. Az évfolyami bontások tartalmazzák a témakörökre szánt kerettantervi alapóraszámokat, a helyi szabadon terv a hozzákapcsolódó tananyagtartalommal együtt.
10. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza az idegen nyelv (Általános tantervű matematika tehetséggondozó osztályok) tananyag bontásban.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:

1. A diszlexiával, diszkalkuliával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénti csökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése,
   a tanuló teljesítményének értékelése.
2. Tevékenységek, munkaformák közül a szóbeli munkaformák érvényesítése, táblánál végzett feladatmegoldás, differenciált munkaformák (egyéni, páros, csoport,) előnyben részesítése, pedagógus által történő közvetlen egyéni megsegítés az óra időtartamának legalább 10-15%-ban.
3. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése, az alapkészségek, idegen nyelvű kifejezési módok optimális szintre való fejlesztése.
4. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén.
5. Módszerek, eljárások, eszközök:
   - differenciálásra alkalmas
   - egyéni foglalkozás
   - differenciált házi feladat adása

- értékelés, számonkérés, felmérés formái
- folyamatos gyakorlás
- speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)
- önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
- változatosság, manipuláció
- kooperatív módszerek, valamint a projektmunkák
- digitális tartalmak felhasználása

11. Fejlődés mértékének nyomon követése („megjegyzés”)
    - diagnosztikus felmérés eredményei
    - formatív értékelés (1/4 évente, témák végén)

A tantárgy órakerete:

Alsó tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
1.	általános tantervű	-	-	-	-	-
2.	általános tantervű	1	36	-	36	36
3.	általános tantervű	1	36	-	36	36
4.	általános tantervű	2	72	68	4	-

Felső tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
5.	általános tantervű	3	108	102	6	-
6.	általános tantervű	3	108	102	6	-
7.	általános tantervű	3	108	102	6	-
8.	általános tantervű	3	108	102	6	-

A szabadon tervezhető órakeret terhére a helyi tervezésű órakeret felhasználása:
Helyi tervezésű órakeret a felső tagozaton 6 órában, alsó tagozaton 4 órában került beépítésre.

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. Az idegennyelvi munkaközösség ajánlásával külön taneszköz került kiválasztásra a speciálisabb tananyagot elsajátító, nagyobb óraszámban haladó osztályok és külön tankönyvcsalád az általánosabb tananyagot elsajátító osztályok számára. Az eszköz megválasztásakor a tananyag jól áttekinthetősége, rendszert leképező tananyag feldolgozása és elrendezése, valamint a tanulók képességéhez igazodó differenciált feladatszerkesztés, folyamatos munkálkodtatás szempontjai érvényesülnek elsősorban.

2. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható óra a 4-8. évfolyamokon, a tananyag anélkül is teljesíthető. A kiegészítő ismeret, illetve a tanult ismeretek megerősítésére a magyar nyelvtan és az informatika kötelező tantárgyi órák adnak lehetőséget tantárgyi koncentráció megteremtéséhez

3. A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

Angol nyelv 4. évfolyam:	Dancs Zsuzsanna
Angol nyelv 5-8. évfolyam:	Dancs Zsuzsanna, Gyöngyösi Lívia
Német nyelv 4. évfolyam:	Novák Zsolt
Német nyelv 5-8. évfolyam:	Novák Zsolt

4. A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsó tagozatos munkaközösség, felső tagozatos társadalomtudományi munkaközösség, idegen nyelvi munkaközösség.

Célnyelv
a magyar-angol két tanítási nyelvű osztályok számára

Kerettanterv megnevezése:
Az 1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló ajánlása alapján **Az angol két tanítási nyelvű osztály számára az intézmény az Irányelv és kerettantervek a két tanítási nyelvű iskolai oktatáshoz OH melléklet alapján került kidolgozásra.**

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A tantárgy tananyagának meghatározása, a kerettanterv kiválasztása, az óraszámok megállapítása a helyi pedagógiai célok megvalósulását szolgálják Az angol két tanítási nyelvű osztály, valamint az általános tantervű matematika tehetséggondozó osztályok számára más-más idegen nyelvi óraszámok kerültek megállapításra. A tehetséggondozó matematikai osztályban a szülő választása alapján angol, illetve német nyelvi oktatást tartunk, illetve évfolyamközi csoportbontást alkalmazunk. Az angol két tanítási nyelvű osztályban a célnyelvet csoportbontásban oktatjuk. Az angol két tanítási nyelvű osztályokban a kerettantervi alapóraszámban heti egy órában anyanyelvi lektor is részt vesz.
2. Feltételek: tárgyi, személyi, csoport biztosítása, szervezési feltételek kialakítása
3. A tantárgy ajánlott kerettanterve témakör szerinti órajavaslatot nem tartalmaz, a megadott tananyagtartalmat az Élő idegen nyelv kerettantervéhez hasonlóan valamennyi évfolyamon teljesen beépítésre kerültek. A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük.
4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzését a helyi tanterv melléklete tartalmazza évfolyamonként. Az évfolyami bontások tartalmazzák a témakörökre szánt kerettantervi alapóraszámokat, a helyi szabadon tervezhető óraszámokat a hozzákapcsolódó tananyagtartalommal együtt. Az angol cél nyelvi civilizáció szorosan kapcsolódik a célnyelv oktatásához, ami önálló tantárgyként kerül oktatásra.
5. Az értékelési szempontok a NAT és az Európai Közösség ajánlásai alapján lettek megválasztva. Az értékelés alapja az alkalmazás. A nyelvtanulási kompetenciák önmagukban nem mérhetők, ezért ezek fejlettségéről – a szókincs és nyelvi szabályok alkalmazásának szintjéhez hasonlóan – a négy alapkészség értékelésén keresztül kaphatunk megbízható képet. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza.
6. Módszertani alapelvek NAT 2020:
    - aktív tanulás
    - tanulói kompetenciafejlesztés
    - egyénre szabott tanulási lehetőségek
    - tanulói együttműködésen alapuló tanulás
    - differenciált tanulásszervezés
    - multidiszciplináris óraszervezés
    - team tanítás
    - digitális technológia alkalmazás

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:

1. A gyengénlátó tanulók hallás utáni idegen nyelv tanulásának maximális fokú érvényesítése az információkérés, tájékozódás, segítségkérés területén. Diktafonról történő tananyag visszahallgatás lehetőségének biztosítása az otthoni felkészüléshez. A diszlexiával, diszkalkuliával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénti csökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése. A tananyagtartalmak auditív elsajátítása és számonkérése minden témakörben érvényesül. A plusz eszközigényt minden tanórán biztosítjuk: gyengénlátók számára speciális nagyítógép, felnagyított feladatlapok.

2. Tevékenységek, munkaformák közül a szóbeli munkaformák érvényesítése, táblánál végzett feladatmegoldás, differenciált munkaformák (egyéni, páros, csoport) előnyben részesítése, pedagógus által történő közvetlen egyéni megsegítés az óra időtartamának legalább 10-15%-ban.
3. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése, az alapkészségek, idegen nyelvű kifejezési módok optimális szintre való fejlesztése.
4. Értékelés alsó tagozatban a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén.
5. Módszerek, eljárások, eszközök:
   - differenciálásra alkalmas
   - egyéni foglalkozás
   - differenciált házi feladat adása
   - értékelés, számonkérés, felmérés formái
   - folyamatos gyakorlás
   - speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)
   - önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
   - változatosság, manipuláció

A **tantárgy órakerete:**

Alsó tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
1.	két tanítási nyelvű	4	*144*	*144*	-	-
2.	két tanítási nyelvű	4	*144*	*144*	-	-
3.	két tanítási nyelvű	4	*144*	*144*	-	-
4.	két tanítási nyelvű	5	*180*	*180*	-	-

Felső tagozat

Évf.	*Tanulócsoport jellemzője*	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*	*Szabadon tervezhető órakeret*
5.	két tanítási nyelvű	5	*180*	*180*	-	-
6.	két tanítási nyelvű	5	*180*	*180*	-	-
7.	két tanítási nyelvű	5	*180*	*180*	-	-
8.	általános tantervű	3	*108*	*180*	-	-

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A társadalomtudományi munkaközösség ajánlásával külön taneszköz került kiválasztásra a speciálisabb tananyagot elsajátító, nagyobb óraszámban haladó osztályok és külön tankönyvcsalád az általánosabb tananyagot elsajátító osztályok számára. Az eszköz megválasztásakor a tananyag jól áttekinthetősége, rendszert leképező tananyag feldolgozása és elrendezése, valamint a tanulók képességéhez igazodó differenciált feladatszerkesztés, folyamatos munkálkodtatás szempontjai érvényesülnek elsősorban.
2. A műveltségterülethez 5-8. évfolyamon az angol két tanítási nyelvű osztályok számára szorosan kapcsolódik az angol nyelven oktatott „Célnyelvi civilizáció” tantárgy is, melynek választása a tanuló számára kötelező.
3. Az alkalmazott tankönyvcsaládok feleljenek meg a NAT által megfogalmazott elveknek.

3. A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

Angol nyelv 1-4. évfolyam: Kolosné Csesznák Orsolya

Angol nyelv 5-8. évfolyam: Lugosi Mónika, Szőcs Edit, Szűcsné Veress Katalin

4. A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsó tagozatos munkaközösség, felső tagozatos társadalomtudományi munkaközösség.

Célnyelvi civilizáció

Kerettanterv megnevezése:
Az 1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló ajánlása alapján **Az angol két tanítási nyelvű osztály számára az intézmény az Irányelv és kerettantervek a két tanítási nyelvű iskolai oktatáshoz OH melléklet alapján került kidolgozásra.**

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A Célnyelvi civilizáció önálló tantárgy a két tanítási nyelvű iskolákban, azonban elválaszthatatlan a Célnyelv tantárgytól, ennek értelmében a Helyi tanterv ezen része szorosan kapcsolódik a dokumentum Célnyelvi részéhez.
2. A két tanítási nyelvű oktatás órakeretében az 5. évfolyamon lép be a Célnyelvi civilizáció tantárgy, melynek ismereteit felhasználva további lehetőség nyílik az interkulturális ismeretek fejlesztésére. A tantárgy tananyagának meghatározása, a kerettanterv kiválasztása, az óraszámok megállapítása a helyi pedagógiai célok megvalósulását szolgálják, a helyi tantervek az osztályszervezési, csoportalakítási elveknek és szempontoknak megfelelően készültek el.
3. A Célnyelvi civilizáció tantárgy fejlesztési feladatai:
   - ismeretszerzés célnyelven
   - mérlegelő gondolkodás
   - kommunikáció és problémamegoldás célnyelven
   - tájékozódás időben és térben
4. A Célnyelvi civilizáció tantárgy komplex jellegéből adódóan számos kulcskompetencia fejlesztését támogatja. A tantárgy tanítása csoportbontásban történik. A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük.
5. Tantárgyi tartalom: A Célnyelvi civilizáció szorosan kapcsolódik az angol célnyelv oktatásához, tanítása során az iskola biztosítja, hogy a tanulók elsajátítsák a célnyelvi országok (Nagy-Britannia és volt gyarmatai, USA, Kanada, Ausztrália és más angol nyelvű országok kultúrájához, az ott élő népek életéhez kapcsolódó széles körű ismereteket párhuzamosan összehasonlítva a magyar nép kultúrájával.

A **tantárgy órakerete:**

Felső tagozat

Évf.	Tanulócsoport jellemzője	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret	Szabadon tervezhető órakeret
5.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*36*	-	-
6.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*36*	-	-
7.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*36*	-	-
8.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*36*	-	-

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A NAT két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelve alapján autentikus tankönyv. (Crossng Cultures, Cultural Links) A társadalomtudományi munkaközösség ajánlásával, a célnyelvi angol idegen nyelvű oktatáshoz alkalmazott taneszközök szolgálják az ismeretek elsajátítását.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

Felső tagozaton: Szűcsné Veress Katalin

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:
a társadalomtudományi munkaközösség

Ének-zene

Kerettanterv megnevezése:
A**z** 1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló Kerttantervi mellékletei közül a Kerettanterv az általános iskola1-4. évfolyama számára az **Ének-zene 1-4. évfolyam és Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára Ének-zene 5-8. évfolyam kerettantervek kerültek alkalmazásra.**

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A tantárgy tanításának óraszáma a helyi osztályszervezési elveknek megfelelően került meghatározásra. Az angol két tanítási nyelvű osztály, valamint az általános tantervű matematika tehetséggondozó osztályok számára azonos óraszámok kerültek megállapításra.
2. A tantárgy oktatására a kerettantervi alapóraszámok kerültek a pedagógiai szakaszokon belül szétosztásra. A tantárgy lehetséges szabad órakeretének felhasználásával valamennyi évfolyamon éltek a helyi tanterv készítők, melyek a témakörök között kerültek felosztásra, elsősorban a gyakoroltatást szolgálják. A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük.
3. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzését a helyi tanterv melléklete tartalmazza évfolyamonként. Az évfolyami bontások tartalmazzák a témakörökre szánt kerettantervi alapóraszámokat, valamint a szabadon tervezhető óraszámok felhasználását. A zenehallgatási anyag ugyancsak a helyi tanterv részét képezi évfolyamonként. A plusz időkeret témakörökre szétosztott plusz tananyagra (evangélikus énekek ismerete), illetve az alap készségek: zenei olvasás és írás, ritmizálás, ének zenei reprodukálás begyakoroltatására kerültek felhasználásra.
4. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza külön Ének-zene tananyagbontásban.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:

1. A diszlexiával és diszgráfiával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénti csökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése, a tanuló teljesítményének értékelése. A tanulók többlet ritmizálási gyakorlatokat végeznek, mely segíti a logopédiai ritmizálást. A gyengénlátó tanulók külön akusztikus élményének biztosítását speciális eszközök alkalmazásával segítjük.
2. Tevékenységek, munkaformák közül a gyakorlati, hangzós, ritmizálós munkaformák érvényesítése**,** differenciált munkaformák (páros, csoport, frontális) előnyben részesítése, közvetlen egyéni megsegítés.
3. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése, a ritmus és improvizáló készség optimális szintre való fejlesztése.
4. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén.
5. Módszerek, eljárások, eszközök:
   - differenciálásra alkalmas
   - egyéni foglalkozás
   - értékelés, számonkérés, felmérés formái
   - folyamatos gyakorlás
   - speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)
   - önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
   - változatosság, manipuláció
6. Fejlődés mértékének nyomon követése („megjegyzés”)

A tantárgy órakerete:

Alsó tagozat

Évf.	Tanulócsoport jellemzője	Heti órake-ret	Évi órake-ret	Kerettantervi órakeret	Helyi ter-vezésű órakeret	Szabadon tervezhető órakeret
1.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*68*	*4*	-
2.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*68*	*4*	-
3.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*68*	*4*	-
4.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*68*	*4*	-
1.	általános tantervű	2	*72*	*68*	*4*	-
2.	általános tantervű	2	*72*	*68*	*4*	-
3.	általános tantervű	2	*72*	*68*	*4*	-
4.	általános tantervű	2	*72*	*68*	*4*	-

Felső tagozat

Évf.	Tanulócsoport jellemzője	Heti órake-ret	Évi órake-ret	Kerettantervi órakeret	Helyi ter-vezésű órakeret	Szabadon tervezhető órakeret
5.	két tanítási nyelvű	**2**	***72***	***68***	***4***	-
6.	két tanítási nyelvű	1	*36*	***34***	***2***	-
7.	két tanítási nyelvű	1	*36*	***34***	***2***	-
8.	két tanítási nyelvű	1	*36*	***34***	***2***	-
5.	általános tantervű	**2**	***72***	***68***	***4***	-
6.	általános tantervű	1	*36*	***34***	***2***	-
7.	általános tantervű	1	*36*	***34***	***2***	-
8.	általános tantervű	1	*36*	***34***	***2***	-

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A társadalomtudományi munkaközösség ajánlásával évfolyamonként egységes tankönyvcsalád kerül alkalmazásra. Az eszköz megválasztásakor a tanulók képességéhez, egyéni adottságaihoz igazodó differenciált munkálkodtatás szempontjai érvényesülnek elsősorban.
2. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható óra, a tananyag a nélkül is teljesíthető. A kiegészítő ismeret, illetve a tanult ismeretek megerősítésére a **„Dráma és tánc”** szabadon választható óra ad lehetőséget az egyéb tantárgyi koncentráció megteremtéséhez.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

Alsó tagozaton: 1-2.évf. Urbán Miklósné, Hajdu Eszter Zsófia, Maleskovits Noémi
3-4. évf. Cserbán Tünde

Felső tagozaton: 5-8. évf. Joó Zoltánné, Kocsis Zsolt

3. **A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:** alsó tagozatos munkaközösség, felső tagozatos társadalomtudományi munkaközösség.

Vizuális kultúra

Kerettanterv megnevezése:
A**z** 1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló Kerttantervi mellékletei közül a **Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára a Vizuális kultúra 1-4. évfolyam és Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára Vizuális kultúra 5-8. évfolyam kerettantervek kerültek alkalmazásra.**

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A tantárgy tanításának óraszáma a helyi osztályszervezési elveknek megfelelően került meghatározásra. Az angol két tanítási nyelvű osztály, valamint az általános tantervű matematika tehetséggondozó osztályok számára alsó és felső tagozaton is azonos óraszámok kerültek megállapításra.
2. A tantárgy oktatására a kerettantervi alapóraszámok kerültek a pedagógiai szakaszokon belül szétosztásra. A tantárgy szabad órakeretének felhasználásával valamennyi évfolyamon éltek a helyi tanterv készítők. A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük.
3. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzését a helyi tanterv melléklete tartalmazza évfolyamonként. Az évfolyami bontások tartalmazzák a témakörökre szánt kerettantervi alapóraszámokat, valamint a szabadon felhasználható órakeret terhére betervezett óraszámok felhasználását, az ajánlott műtípusokat, műveket, alkotókat**.**
4. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza külön Vizuális kultúra tananyagbontásban.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:

1. A diszlexiával és diszgráfiával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénti csökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése, a tanuló teljesítményének értékelése. A tanulók a szerkesztési feladatok végrehajtása alól felmentést, a pontosság terén engedményeket kapnak. A gyengénlátó tanulók esetében a téma megjelenítése tér plasztikai eljárásokkal is (mintázás, makett, agyagozás) megvalósítható.
2. Tevékenységek, munkaformák közül a taktilis munkaformák érvényesítése**,** differenciált munkaformák (páros, csoport,) előnyben részesítése valósul meg, közvetlen egyéni megsegítés az óra időtartamának legalább 10-15%-ában történik.
3. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén.
4. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése, a téma kivitelezése során a tématartás értékelése a fő szempont.

1. Módszerek, eljárások, eszközök:
   - differenciálásra alkalmas
   - egyéni foglalkozás
   - értékelés, számonkérés, felmérés formái
   - folyamatos gyakorlás
   - speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)
   - önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
   - változatosság, manipuláció

6. Fejlődés mértékének nyomon követése („megjegyzés”)

A tantárgy órakerete:

Alsó tagozat

Évf.	Tanulócsoport jellemzője	Heti órake-ret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi ter-vezésű órakeret	Szabadon tervezhető órakeret
1.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*68*	*4*	-
2.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*68*	*4*	-
3.	két tanítási nyelvű	2	*72*	*68*	*4*	-
4.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*34*	*2*	-
1.	általános tantervű	2	*72*	*68*	*4*	-
2.	általános tantervű	2	*72*	*68*	*4*	-
3.	általános tantervű	2	*72*	*68*	*4*	-
4.	általános tantervű	1	*36*	*34*	*2*	-

Felső tagozat

Évf.	Tanulócsoport jellemzője	Heti órake-ret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi ter-vezésű órakeret	Szabadon tervezhető órakeret
5.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*34*	*2*	-
6.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*34*	*2*	-
7.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*34*	*2*	-
8.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*34*	*2*	-
5.	általános tantervű	1	*36*	*34*	*2*	-
6.	általános tantervű	1	*36*	*34*	*2*	-
7.	általános tantervű	1	*36*	*34*	*2*	-
8.	általános tantervű	1	*36*	*34*	*2*	-

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A társadalomtudományi munkaközösség ajánlásával évfolyamonként egységes tankönyv-család kerül alkalmazásra. Az eszköz megválasztásakor a gazdag képanyag, szemléletes technika leírás, alsó tagozatban munkálkodtatás a fő kiválasztási szempont.
2. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható óra, a tananyag a nélkül is teljesíthető.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:
Alsó tagozaton: Kandaláné Nádasi Éva, Cserbán Tünde 1-2. évf.
Kaszásné Somosi Gabriella, Cserbán Tünde 3-4.évf.
Felső tagozaton: Vassné Ekler Mária

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsó tagozatos munkaközösség, felső tagozatos társadalomtudományi munkaközösség.

Dráma és színház

Kerettanterv megnevezése:
Az 1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló Kerttantervi mellékletei közül a **Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára Dráma és színház 7-8.évfolyam kerettanterv került alkalmazásra.**

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A tantárgy tananyagának meghatározása, a kerettanterv kiválasztása, az óraszámok megállapítása a helyi pedagógiai célok megvalósulását szolgálják, a helyi tantervek az osztályszervezési, csoportalakítási elveknek és szempontoknak megfelelően készültek el. A matematika tehetséggondozó és angol két tanítási nyelvű osztályok számára 7. évfolyamon azonos óraszámban kerültek kidolgozásra.
   A tantárgy a felső tagozat 7. évfolyamán heti egy órában kötelezően választandó.
2. A tantárgyi koncentráció az évfolyamon tanított **„Magyar nyelv és irodalom”** tantárg--gyal valósítható meg. Osztály szinten szervezhető.
3. Tananyag tartalom: Az egyes tematikai egységek elemzését a Helyi tanterv melléklete tartalmazza. A tárgy közműveltségi tartalmai, fejlesztési feladatai elsősorban tevékenység-központú, gyakorlati képzés során sajátíthatók el. Az évfolyam. A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük. A dráma és színház tantárgy szervezése megvalósulhat projektnapok, témahét vagy tematikus hét keretében, továbbá tömbösítve.
4. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza.
5. **A szabadon tervezhető helyi tervezésű órakeret felhasználása:** Helyi tervezésű órakeret 2 órában szabadon kerül felhasználásra, 2 óra pedig beépítésre került a kerettantervi órakeret 34 órájába.

A tantárgy órakerete

Felső tagozat

Évf.	Tanulócsoport jellemzője	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret	Szabadon tervezhető órakeret
7.	két tanítási nyelvű	1	36	34	2	-
7.	általános tantervű	1	36	34	2	-

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A társadalomtudományi munkaközösség ajánlásával évfolyamonként egységes tankönyvcsalád kerül alkalmazásra.
2. Az eszköz megválasztásakor a tananyag jól áttekinthetősége, rendszert leképező tananyag feldolgozása és elrendezése, valamint a tanulók képességéhez igazodó differenciált feladatszerkesztés, folyamatos munkálkodtatás szempontjai érvényesülnek elsősorban.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:
Felső tagozat: Kocsis Zsolt
A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: felső tagozatos társadalomtudományi munkaközösség

Technika és tervezés

Kerettanterv megnevezése:
Az1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló Kerttantervi mellékletei közül a **Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára Technika és tervezés 1-4. évfolyam és Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára Technika és tervezés 5-7. évfolyam kerettantervek került alkalmazásra.**

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A tantárgy tanításának óraszáma a helyi osztályszervezési elveknek megfelelően került meghatározásra. Az alsó és felső tagozaton mind az általános tantervű matematika tehetséggondozó, mind az angol két tanítási nyelvű osztály számára azonos óraszámban. A 7-8. egységes pedagógiai szakasz tananyagtartalma 7. osztályban kerül elsajátíttatásra.
2. A tantárgy oktatására az alapóraszámok kerültek a pedagógiai szakaszokon belül szétosztásra, a szabadon tervezhető órák tananyagtartalmai a helyi tantervben kidolgozásra kerültek. A tantárgy lehetséges szabad órakeretének felhasználásával valamennyi évfolyamon éltek a helyi tanterv készítők. A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzését a helyi tanterv melléklete tartalmazza évfolyamonként. Az évfolyami bontások tartalmazzák a témakörökre szánt kerettantervi alapóraszámokat, a szabad órakeret terhére betervezett óraszámok hasznosítását. A Technika és tervezés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat fejleszti.
3. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza külön az Technika tananyagbontásban.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:

1. A diszlexiával, diszgráfiával diszkalkuliával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénti csökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése, a tanuló teljesítményének értékelése.
2. Tevékenységek, munkaformák közül a taktilis munkaformák érvényesítése**,** differenciált munkaformák (páros, csoport,) előnyben részesítése valósul meg, közvetlen egyéni megsegítés az óra időtartamának legalább 10-15%-ában történik.
3. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén.
4. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése, a tanulói munkák kivitelezése során a tématartás értékelése a fő szempont.
5. Módszerek, eljárások, eszközök:
   - differenciálásra alkalmas
   - egyéni foglalkozás
   - értékelés, számonkérés, felmérés formái
   - folyamatos gyakorlás
   - speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)
   - önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
   - változatosság, manipuláció
6. Fejlődés mértékének nyomon követése („megjegyzés”)

A tantárgy órakerete

Alsó tagozat

Évf.	Tanulócsoport jellemzője	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret	Szabadon tervezhető órakeret
1.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*34*	*2*	-
2.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*34*	*2*	-
3.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*34*	*2*	-
4.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*34*	*2*	-
1.	általános tantervű	1	*36*	*34*	*2*	-
2.	általános tantervű	1	*36*	*34*	*2*	-
3.	általános tantervű	1	*36*	*34*	*2*	-
4.	általános tantervű	1	*36*	*34*	*2*	-

Felső tagozat

Évf.	Tanulócsoport jellemzője	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret	Szabadon tervezhető órakeret
5.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*34*	***2***	-
6.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*34*	***2***	-
7.	két tanítási nyelvű	1	*36*	*34*	***2***	-
5.	általános tantervű	1	*36*	*34*	***2***	-
6.	általános tantervű	1	*36*	*34*	***2***	-
7.	általános tantervű	1	*36*	*34*	***2***	-

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A természettudományi és alsó tagozatos munkaközösség ajánlásával évfolyamonként egységes tankönyvcsalád kerül alkalmazásra.
2. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható óra, a tananyag a nélkül is teljesíthető.

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

Alsó tagozaton: 1-2. évf. Maleskovits Noémi, Hajdu Eszter Zsófia
3-4. évf. Vargáné Szerencsi Edit, Székely Adrienn
Felső tagozaton: 5-7. évf. Szabó Károly

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsó tagozatos munkaközösség, felső tagozatos természettudományi munkaközösség.

Digitális Kultúra

Kerettanterv megnevezése:
Az1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló Kerttantervi mellékletei közül a **Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára Digitális kultúra 3-4. évfolyam és Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára Digitális kultúra 5-8. évfolyam tantárgyi kerettanterve került alkalmazásra.**

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A tantárgy tanításának óraszáma a helyi osztályszervezési elveknek megfelelően került meghatározásra. Az angol két tanítási nyelvű osztályokban és az általános tantervű matematika tehetséggondozó osztályokban a kerettantervi óraszámnak megfelelően történik a tananyag elsajátítás.
2. A tantárgy oktatására elsősorban a kerettantervi alapóraszámok kerültek a pedagógiai szakaszokon belül szétosztásra. A lehetséges szabad órakeretének felhasználásával valamennyi évfolyamon éltek a helyi tanterv készítők. A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük.
3. A tantárgyat mindkét tagozaton csoportbontásban oktatjuk. A digitális átalakulás komoly kihívást jelent oktatási rendszerünk számára. Ahhoz ugyanis, hogy tanulóink sikeresen érvényesüljenek a társadalmi életben és megfeleljenek a gazdaság munkaerőpiaci elvárásainak, el kell sajátítaniuk a felmerülő problémák digitális eszközökkel történő megoldását is.
4. Az *információs technológiákat* nem csak a digitális szolgáltatások igénybevételéhez használjuk, azok ma már az állampolgári kötelezettségek teljesítéséhez is szükségesek.
   Mivel az informatikai eszközök fejlődése folyamatosan olyan új lehetőségeket tár fel, amelyekkel korábban nem találkoztunk, a tanulók digitális kompetenciájának fejlesztése nem csupán az informatikai tudás átadását jelenti, hanem a tanulók digitális kultúrájuk sokoldalú fejlesztését igényli.
5. A webes és mobilkommunikációs eszközök széles választéka, felhasználási területük gazdagsága lehetővé teszi a tanórák rugalmas alakítását: alkalmakként Digitális témahetek szervezésére is sor kerülhet. A témakörök feldolgozása során nem a technikai újdonságokra kell helyezni a hangsúlyt, hanem az „okos eszközök” „okos használatára”, vagyis a tudatos felhasználói és vásárlói magatartás alakítására, a biztonsági okokból bevezetett korlátozások megismerésére és elfogadására.
6. A két tanítási nyelvű csoportokban az angol célnyelvi informatika oktatása során nagyobb hangsúlyt kap az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése (angol nyelvű utasításkészletet tartalmazó programozási nyelvek, a program használatát bemutató dokumentumok, hibaüzenetek értelmezése). Sok feladathoz tartozik angol nyelvű minta vagy megoldási javaslat. Ezeken az órákon jelentősen mélyül a tanulók angol nyelvű tudása, fejlődik kommunikációs képességük.
7. A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat fejleszti. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzését a helyi tanterv melléklete tartalmazza évfolyamonként. Az évfolyami bontások tartalmazzák a témakörökre szánt kerettantervi alapóraszámokat, a szabadon tervezhető órakeret terhére betervezett óraszámok hasznosítását, valamint a szabad tervezésű órák tananyagtartalmait.
8. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza külön a Digitális kultúra tananyagbontásban.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:

2. A diszlexiával, diszgráfiával diszkalkuliával küszködő tanulók az SNI melléklet szerinti fejlesztő programban részesülnek, melynek részei a tartalom (helyi tanterv minimális tananyag) témánkénti csökkentése, a tananyag egyszerűsítése, új értékelhető területek beveze-

tése, a tanuló teljesítményének értékelése. A gyengén látó tanulók esetében az ismeret kiegészül felső tagozaton a tízujjas gépírás ismeretével (7. és 8. évfolyam), olvasó programok megismerésével, hangos könyvek alkalmazásának ismeretével.

3. Tevékenységek, munkaformák közül a taktilis munkaformák érvényesítése**,** differenciált munkaformák (páros, csoport,) előnyben részesítése valósul meg, közvetlen egyéni megsegítés az óra időtartamának legalább 10-15%-ában történik.
4. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén.
5. Követelmény meghatározása: a Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek számonkérése.
6. Módszerek, eljárások, eszközök:
   - differenciálásra alkalmas
   - egyéni foglalkozás
   - értékelés, számonkérés, felmérés formái
   - folyamatos gyakorlás
   - speciális módszerek, eljárások (gyógypedagógus javaslata)
   - önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
   - változatosság, manipuláció
7. Fejlődés mértékének nyomon követése („megjegyzés”)

A tantárgy órakerete

Alsó tagozat

Évf.	Tanulócsoport jellemzője	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret	Szabadon tervezhető órakeret
3.	két tanítási nyelvű	*1*	*36*	*34*	*2*	-
4.	két tanítási nyelvű	*1*	*36*	*34*	*2*	-
3.	általános tantervű	*1*	*36*	*34*	*2*	-
4.	általános tantervű	*1*	*36*	*34*	*2*	-

Felső tagozat

Évf.	Tanulócsoport jellemzője	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret	Szabadon tervezhető órakeret
5.	két tanítási nyelvű	*1*	*36*	*34*	*2*	-
6.	két tanítási nyelvű	*1*	*36*	*34*	*2*	-
7.	két tanítási nyelvű	*1*	*36*	*34*	*2*	-
8.	két tanítási nyelvű	*1*	*36*	*34*	*2*	-
5.	általános tantervű	*1*	*36*	*34*	*2*	-
6.	általános tantervű	*1*	*36*	*34*	*2*	-
7.	általános tantervű	*1*	*36*	*34*	*2*	-
8.	általános tantervű	*1*	*36*	*34*	*2*	-

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásával kapcsolatos szempontok:

1. A természettudományi és alsó tagozatos munkaközösség ajánlásával évfolyamonként egységes tankönyvcsalád kerül alkalmazásra. A műveltségterülethez nem kapcsolódik közvetlenül szabadon választható tankönyv, a tananyag a nélkül is teljesíthető.

2. Az elméleti tananyag és az informatikai eszközök megismerése felhasználói szemléletű: fontos a célnak megfelelő eszközök kiválasztása, a szövegszerkesztéssel, kép- és videoszerkesztéssel, multimédia-fejlesztéssel, prezentációkészítéssel, táblázatkezeléssel, adatbázis-kezeléssel kapcsolatos problémák megoldása közben az alkalmazott programok értő felhasználása, az alkalmazható eljárások megismerése, a használat közben felmerülő problémák megoldása.
3. Az alkalmazói ismeretek fejlesztése többféle program használatát igényli a pedagógustól, amelyek együttesen támogatják a kreativitását és az innovációt (saját készítésű tananyag tartalmak, jegyzetek, digitális segédanyagok).

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:

Alsó tagozaton: Dancs Zsuzsanna3-4. évf.
Felső tagozaton: Dancs Zsuzsanna 5-8. évf.

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta: alsó tagozatos munkaközösség, felső tagozatos természettudományi munkaközösség.

Testnevelés és sport

Kerettanterv megnevezése:
Az1-8. évfolyam számára a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló **Kerttantervi mellékletei közül a Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára Testnevelés 1-4. évfolyam és Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára Testnevelés 5-8. évfolyam kerettantervek kerültek alkalmazásra.**

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai alapelvek:

1. Az alapfokú nevelés-oktatás második szakaszába lépve az 1–4. évfolyamon elkezdett sokoldalú pszichomotoros, kognitív és emocionális képesség-összetevők fejlesztése tovább folytatódik. A személyiségformálás, a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével, a szenzitív időszakokhoz igazodó mozgástartalmakon keresztül történik.

2. A testnevelés tartalmi elemei közé az 5. évfolyamtól belép a sportági alaptechnikák és taktikák rendszere, a hozzájuk kapcsolódó elméleti ismeretekkel, miközben folytatódik a széles spektrumú koordinációs képességfejlesztés. A nevelési szakasz elején a kondicionális képességek differenciált fejlesztése itt is elsősorban a mozgáskészségek elsajátításán, játékos gyakorláson keresztül történik.

3. Ehhez kapcsolódóan prioritást kapnak a játékos feladatmegoldások, az élményalapú tananyagfeldolgozás. A változatos munkaformák alkalmazása, a gyakran változó összetételű, és képességű heterogén csoportok együttes sporttevékenysége a méltányosság, a társakhoz való alkalmazkodás, a tolerancia, a csapatszellem, az egymás tanításának lehetőségét is magába foglalja.

4. Az IKT-eszközök a mozgástanulás, a diagnosztika, az egészséges életvezetés kialakításának hatékony segítői, mindemellett a konstruktív jellegű elméleti ismeretszerzést is jelentősen támogatják.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:
A tanulás kompetenciái: A különböző mozgásformák elsajátítása, jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplexkognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.
A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés az érthetőség, és a pontosság elvárásainak mentén fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz, a karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát.
A digitális kompetenciák: A testnevelés tantárgy esetében is elengedhetetlen, a teljesítmény monitorozás, a mozgáselemzés, az információkeresés, szűrés és feldolgozás digitális eszközökkel történő megvalósítása.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös

gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság.
A kreativitás, és kulturális tudatosság kompetenciái: A testnevelés tanítás segíti az olimpiai eszmék, értékek megismerését, emellett hozzájárul a kulturális identitás tudatosításához, kulturális értékeink és hagyományaink megőrzése iránti igény kialakítását.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A testnevelés és egészségfejlesztés a tanuló ügyességét, erejét, állóképességét, mentális és érzelmi teherbírását fejlesztve teszi képessé az egyént a különböző munkatevékenységek elvégzésére. A sporttevékenység hozzájárul a munkaerkölcsi tulajdonságok kialakításához.

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

1. A tantárgy tanításának óraszáma a felső tagozaton az angol két tanítási nyelvű és az emelt matematikai osztályok számára is egységesen került megállapításra.
2. A tantárgy oktatására a kerettantervi alapóraszámok kerültek a pedagógiai szakaszokon belül szétosztásra. A tananyag elsajátítását 36 oktatási héttel terveztük, heti öt óraszámmal.
3. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzését a helyi tanterv melléklete tartalmazza évfolyamonként. Az évfolyami bontások tartalmazzák a témakörökre szánt kerettantervi alapóraszámokat.
4. A tantárgyi értékelés formáit, szempontjait a helyi tanterv táblázatos formában tartalmazza külön a Testnevelés és sport tananyagbontásban.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja:

1. A gyengén látó tanulók esetében az állapotuknak megfelelő speciális mozgásformában vesznek részt, beépítve lehetőség szerint gyógytestnevelés eljárásokat. A tananyag csökkentése egyszerűsítése, új értékelhető területek bevezetése.
2. Speciális mozgásformák pedagógus megsegítéssel beépülnek a tanítási óra legalább 10-15%-ában: mozgásbiztonság, mozgás-látás koordináció, tájékozódó képesség, helyes testtartás.
3. Lehetőség szerint biztosítani kell a szembetegség figyelembe vételével, a sportolási lehetőségeket.
4. Értékelés: a teljesítmény szöveges értékelésének alkalmazása az értékelő naplóban, mondatbankos szöveges minősítés fél évkor és év végén.
5. Követelmény meghatározása: a Helyi tantervi minimum szerint, a gyermek egyéni állapotától függően.
6. Módszerek, eljárások, eszközök:
   - differenciálásra alkalmas
   - egyéni foglalkozás

A tantárgy órakerete:

Alsó tagozat

Évf.	Tanulócsoport	Órakeret	Évi óra	Kerettanterv	Helyi tervezésű órakeret	Szabadon
1.	két tanítási nyelvű	5	*180*	*170*	*10*	-
2.	két tanítási nyelvű	5	*180*	*170*	*10*	-
3.	két tanítási nyelvű	5	*180*	*170*	*10*	-
4.	két tanítási nyelvű	5	*180*	*170*	*10*	-
1.	általános tantervű	5	*180*	*170*	*10*	-
2.	általános tantervű	5	*180*	*170*	*10*	-
3.	általános tantervű	*5*	*180*	*170*	*10*	-
4.	általános tantervű	*5*	*180*	*170*	*10*	-

Felső tagozat

Évf.	Tanulócsoport jellemzője	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret	Szabadon tervezhető órakeret
5.	két tanítási nyelvű	5	*180*	*170*	*10*	-
6.	két tanítási nyelvű	5	*180*	*170*	*10*	-
7.	két tanítási nyelvű	5	*180*	*170*	*10*	-
8.	két tanítási nyelvű	5	*180*	*170*	*10*	-
5.	általános tantervű	5	*180*	*170*	*10*	-
6.	általános tantervű	5	*180*	*170*	*10*	-
7.	általános tantervű	*5*	*180*	*170*	*10*	-
8.	általános tantervű	*5*	*180*	*170*	*10*	-

A tantárgy helyi tantervét kidolgozta:
Alsó tagozat: 1-2. évf. Urbán Miklósné, Pásztorné Tőkés Regina
3-4. évf. Tóthné Garai Klára, Szabóné Sipos Gabriella, Sebestyén Éva
Felső tagozat:5-8. évf. Krisztyián Tiborné**,** Bogdány Lajos

A tantárgy helyi tantervét véleményezte, a nevelőtestület számára elfogadásra javasolta:
felső tagozatos természettudományi munkaközösség

3.3.AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK TANULMÁNYI SEGÉDLETEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

Alapelvek :

A taneszköz választáskor iskolánk pedagógusai egységesen érvényesítik a következő alapelveket:

3.3.1. A taneszköz alkalmas legyen iskolánk differenciált képesség összetételű tanulói közösségünk oktatására, legyen lehetőség az egyéni képességek differenciált fejlesztésére.

3.3.2. A taneszköz kivitele, nyomtatás minősége legyen esztétikus, vegye figyelembe az életkori sajátosságokat, a tanulók motivációs igényeit.

3.3.3. Lehetőség szerint legyen alkalmas tartós tankönyvként való használatra.

3.3.4. Használata legyen egyszerű, jól szerkesztett, a tanulói önálló munkálkodtatást segítse.

3.3.5. Tartalmazzon bőségesen gyakorló feladatsorokat, legyen tekintettel az ismeretek elsajátításának egyes lépéseire, az alkalmazások fokozatos elmélyítésére.

3.3.6. Lehetőség szerint adjon módot az önálló javításra, az önértékelésre, az egyéni teljesítmények kimutatására.

3.3.7. A taneszköz értéke lehetőség szerint évfolyamonként közelítsen a költségvetésben meghatározott tanulói tankönyv támogatás normatívájához, az afölötti eltérések a szülők egyetértésével időben (legkésőbb tanév végén tájékoztató céllal) történjenek meg. A térítésmentes tankönyvekre szánt normatív keretet minden évfolyamon az optimális tanulói igényszintnek, sajátosságoknak megfelelően kell megválasztani, minden tanuló számára egyenlő eséllyel biztosítani.

3.3.8. A tankönyv kiválasztásának rendje a törvényben előírt mértékben biztosítsa a pedagógusok szabad taneszköz választási jogát.

3.3.9. Az alkalmazott taneszköz mennyisége, tömege ne terhelje meg fizikailag a tanulókat a mindennapi iskolába járás során.

3.4. A NAT-ban MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSÁNAK RÉSZLETES SZABÁLYAI

A NAT 2020 által meghatározott pedagógiai feladatok a nevelési és tanítási-tanulási folyamatokban teljesülnek.

Az egyes tantárgyak NAT szerinti kompetenciákat fejlesztő lehetőségeit az adott tantárgyat tanító szakpedagógusok tervezik meg és építik be a tanulás folyamatába a tantárgyi programok, tanmenetek szintjén, színterei a tanítási órák, teamtanítás különböző formái, tanórán kívüli foglalkozások, ezen belül a felzárkóztató és tehetséggondozó programok, tanulmányi versenyek.

A tantárgyi programok, tanmenetek a tanév előkészítő munkában kiegészülnek a különböző kompetencia alapú tananyagtartalmakkal, feltételeinket figyelembe vevő reális módszerek, eszközök használatával.

Különösen a Kommunikációs kompetenciák: anyanyelvi és idegen nyelvi, A matematikai, gondolkodási kompetencia, a Digitális kompetencia fejlesztésének területén rendelkezünk jó eszközökkel, gyakorlattal és tapasztalattal, melyet minden egyes tantárgyban érvényesíthetünk.

A nevelési pedagógiai feladatok megvalósításának leghatékonyabb színterei az osztályfőnöki órák, iskolán kívüli közös programok, hitéleti alkalmak, az egész napos iskolai évfolyamokon a szabad foglalkozással, közösségi játékokkal stb. eltöltött idő. A megvalósítás módjaihoz, a szabad időkeretek eltöltésének megtervezéséhez az egész napos nevelési-oktatási program ad iránymutatást.

Az egységesség biztosítása érdekében Pedagógiai programunk ehhez ad segítséget.

3.3.1. Nevelési feladatok:

A tanulók erkölcsi nevelése.

Feladat: Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása, hangsúlyosabban a keresztény értékrend szerinti közösségi és egyéni magatartással szembeni elvárások megismertetése és gyakorlása.

A tanulók nemzeti öntudatra, hazafiságra nevelése

Feladat: A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, a népi kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése. A szűkebb szülőföld és lakóhely múltjának, jelenének megismerése, jövőjéért érzett felelősség felkeltése a következő életútállomás (középiskolai beiskolázás) megválasztása előtt.

A tanulók állampolgárságra, demokráciára nevelése.

Feladat: Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre. Készsé-

gek kialakulásának megalapozása a demokratikus szabadságjogok gyakorlására, a cselekvő állampolgári magatartásformák követésére, a helyi intézményi előírások, a Házirend betartására, érdekérvényesítési formák, eljárások alkalmazására.

A tanulók önismeretre, és a társas kultúrára való fejlesztése.

Feladat: Az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése. A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása A saját fejlődő és fejleszthető képességek felismertetése, ennek ismeretében a kedvező szellemi fejlődés további segítése. Képesség kialakítása a mások helyzetébe történő beleélésre, az empátiára. Az emberi együttélés szabályainak megismertetése. A társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása. A kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása. Igény kialakítása a szeretetteljes társas kapcsolatokra, a szeretetközösségekbe való bekapcsolódás iránt.

A tanulók családi életre nevelése:

Feladat: Harmonikus családi minták közvetítése, példák bemutatása a családtagok egymás megbecsülésére: testvér-testvér, apa-anya, szülő-gyermek stb. A Szent család központi helyre emelése a példaadásban. Keresztyén ismeretek adása a felelősségteljes párkapcsolatok kialakítására. Elvárható szexuális kultúrát, magatartást tartalmazó ismeretek adása.

A tanulók testi és lelki egészségre nevelése.

Feladat: A tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése. Egészséges, edzett személyiség kialakítása. Az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása, az egészséges életmód iránti igény kialakítása: helyes táplálkozás, mozgás, stresszkezelés, betegségmegelőzés, testi higiéné. Képesség kialakítása a lelki egyensúly megőrzésére, gyakorlati minták a konfliktusok kezelésére, indulatok levezetésére.

A tanulók nevelése a másokért vállalt felelősségre, önkéntességre.

Feladat: A szociális érzékenység fejlesztése a fogyatékkal élők, rászorulók iránt. Hathatós segítő magatartásformák kialakítása a közvetlen környezetben élő fogyatékkal élők megsegítésére. Ismeretek átadása ezen csoportok speciális élethelyzetéről, igényeiről.

A tanulók nevelése a környezet fenntarthatóságára, környezettudatos magatartásra.

Feladat: Követő magatartás kialakítása az erőforrások takarékos használatára, az iskolai környezet megóvására. Ismeretek adása a természet és zöld környezet megóvásával, védésével kapcsolatos állampolgári kötelességekről, környezetünk jogszerű használatáról, a természet válságát előidézhető folyamatokról, változásokról. A tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása.

Pályaorientáció.

Feladat: Az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása. A tanulók érdeklődésének megfelelő sokszínű tevékenységek biztosításával az egyéni képességeinek kipróbálása, lehetőség biztosítása az elmélyültebb foglalkozásra. Átfogó kép nyújtása életkoruknak megfelelően a munka világáról. A segítéssel, együttműködéssel, a vezetéssel és versengéssel kapcsolatos magatartásmódok kialakítása.

A tanulók gazdasági és pénzügyi nevelése.

Feladat: A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudás megszerzése. Ismeretek az anyagi világról, az egyén számára fontos és értékes, valamint az egyén számára értéktelen anyagi „javakról". Váljanak tudatos fogyasztókká, alakuljon ki bennük takarékosság, a családtól kapott pénzzel való bánni tudás, a megszerzett anyagi javak, köztük saját tárgyaik, ruházatuk, felszerelésük megbecsülése. Elemi ismeretek átadása a pénzügyi rendszerekről, a pénz felhasználásáról, fogyasztóvédelmi jogokról.

Médiatudatosságra nevelés

Feladat: Kritikai beállítódás kialakítása a médiumokból érkező műsorok, információk iránt. Ismeretek átadása a médiák piac alapú működéséről, a valóságos és virtuális érintkezésről, a reklám hatásairól.

A tanulás tanítása

Feladat: Egyéni tanulási módszerek kialakításának segítése, a tanulók csoportban való egyéni tanulásának segítése, tanulói együttműködésen alapuló tanulási technikák kialakítása. Az önellenőrzés és önálló javítás képességének fejlesztése. A tanultak megtartása ismétléssel, ismételtetéssel, a tanultakat megerősítő egyéb információk megszerzésével: könyvtárhasználat, internethasználat stb.

3.3.2. Kompetenciafejlesztés, műveltségközvetítés, tudásépítés

A NAT az Európai Unió által ajánlott kulcskompetenciákból kiindulva, arra építve, de a hazai sajátosságokat figyelembe véve az alábbiak szerint határozza meg a tanulási területeken átívelő általános kompetenciákat, továbbá azokat, amelyek jellemzői, hogy egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban. (110/2012.(VI.4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról.

Feladat: Az oktatási folyamatokban törekedni kell arra, hogy a tanulók megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodáshoz, sorsuk alakításához:

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- Digitális kompetencia
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- A hatékony önálló tanulás
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás- és munkaalapú társadalomban. Felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik.

Feladat: A tanítási órákon előnyben részesítjük minden tantárgy oktatásában a tanulói együttműködésen alapuló tanulást, a pármunkát és a csoportmunkát, a pedagógus értékelésben a csoportban, párokban való tanulásszervezés, egyéb kooperatív technikák, a projekt tervezés és munka megszervezését kiemelt értékelési szempontként vesszük figyelembe.

Feladat: A műveltségterületek fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákat összetett rendszerben jelenítik meg, mely rendszerismeret elsajátítása minden pedagógus feladata.

Feladat: A műveltségterületek és tantárgyak tartalmaihoz kapcsolódóan a mikro (óravázlat, tervezet) és makro (tantárgyi program, tanmenet) tervezésben megjelenítjük a kulcskompetenciák fejlesztését, a fejlesztés tanulásszervezési formáit és módszereit.

Feladat: A legkorszerűbb ismeretszerzési eszközök alkalmazásának megtanításával, az adaptív oktatást alkalmazó tanulásszervezéssel (multimédiás eszközök, digitális technológiával támogatott oktatási módszerek,) képessé tesszük tanulóinkat az önálló ismeretszerzésre, az eszközök alkalmazására, az információs technológia megismerésére és használatára.

Feladat: A tanórán kívüli tevékenységek szervezésével elsősorban a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgáljuk. (felzárkóztatás, tehetséggondozás, egyénre szabott tanulási lehetőségek biztosítása a felzárkóztatásban, tehetséggondozásban, az egyéb szabadidős programokban stb.)

Feladat: Érvényre juttatjuk a NAT szerinti egységes alapokra épülő differenciálás elveit, a differenciált tanulásszervezést, az aktív tanulást, a multidiszciplináris tanulásszervezés szempontjait.

Feladat: A sajátos nevelési igényű tanulók oktatását, képességeik fejlesztését és készségeik kialakítását „a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve” és a Nemzeti alaptantervben leírt:„ A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei” alapján szervezzük.

Feladat: A magyar-angol két tanítási nyelven történő oktatás megszervezését, a Helyi tanterv kialakítását a két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelvének kiadásáról” című ágazati irányelv alapján végezzük el.

3.5.A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS TESTMOZGÁS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDJA

Jogi alapvetés:

A 2011. évi CXC. Nkt. törvény szerint az iskola köteles megteremteni és biztosítani tanulói számára a mindennapos testedzés feltételeit. Az iskola egységes nevelő-oktató munkájának szerves részeként az **iskolai testnevelés célja** a testkultúra eszközeinek kihasználásával, valamint a természet egészségfejlesztő tényezőinek figyelembevételével iskolánk járuljon hozzá, hogy a tanulók életigenlő, az egészséget saját értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé váljanak. Továbbá ismerjék fel a testnevelés és sport egészségügyi és prevenciós értékeit, a rendszeres fizikai aktivitás magatartásuk részévé váljon.

A testnevelés feladata az egészséggel kapcsolatban: A testi fejlődés-érés támogatása, a higiéniai szokások kialakítása, az ellenálló képesség, edzettség fejlesztése, az ortopédiai elváltozások megelőzése. Ismertessünk meg tanulóinkkal levezető és nyújtó gyakorlatokat. A testneveléssel, sporttal szolgálni kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.

Iskolánkban a mindennapi testedzés időkeretének részét képezi:
-A kötelező tanórai foglalkozások (1-8. évfolyamig a heti 5 testnevelés óra).
-A nem kötelező tanórai foglalkozások terhére történő egészségfejlesztő testmozgás.
-A nem kötelező tanórai foglalkozások terhére történő szervezett sportköri foglalkozások és tömegsport.
-Továbbá azok a tanórán kívüli foglalkozások, amit a szabadidős tevékenységek közt az iskola kínál: táborozás, szünidei kirándulások, családi nap, erdei iskola stb.

A kötelező tanórai testnevelést 1-től 4. évfolyamon tanító szakos pedagógus vagy testnevelő tanár, az 5-8. évfolyamon testnevelés szakos tanári végzettséggel rendelkező tanár látja el. A testnevelés órákat 5. és 6. évfolyamon a műveltségi területnek megfelelő képesítéssel rendelkező tanítói végzettségű pedagógus is elláthatja. A sportköri testedzés foglalkozásokat testnevelő szakos végzettséggel rendelkező tanár vezeti. A mindennapos testmozgást az egész napos nevelés és oktatás keretében, valamint a napközis foglalkozások alatt a napközis foglalkozást tartó nevelők szervezik meg.

A nem kötelező tanórai foglalkozások terhére történő testedzést, ami szabadon választható, abban az esetben köteles az iskola megszervezni, ha legalább négy évfolyama van, és évfolyamonként legalább egy-egy osztály működik. Az iskolai sportköri foglalkozások megszervezéséhez – sportágak és tevékenységi formák szerint létrehozott iskolai csoportonként – hetente legalább kétszer negyvenöt perc biztosítható.

Az iskola a tanórai foglalkozások mellett a tanulók érdeklődése, igényei szerint tanórán kívül is szervezhet ISK foglalkozásokat. Ha az iskolai sportkör foglalkozásait a nem kötelező tanórai foglalkozások időkerete terhére szervezi tanórán kívüli foglalkozás formájában, a törvény értelmében akkor is ingyenes köznevelési szolgáltatás**.**

Sportágak és tevékenységi formák szerint létrehozott iskolai csoportjaink vannak. Kilenc sportcsoportunk működik testnevelés szakos tanár vezetésével, az iskolai sportkörön belül.
Az egyes sportcsoportok működése sportáganként:

Sportág	**Sportcsoport**	**Heti időtartam**
Futball	2-8. évf. fiú	2X45 perc
Atlétika	2-7. évf. fiú-leány	2X45 perc

Az alsó tagozatos gyerekek a sportközi foglalkozásokon is részt vehetnek.

A kötelező tanórai foglalkozásokon túl szervezett sportközi foglalkozások /tömegsport/.
Ezeken a sporttevékenységi foglalkozásokon 1-8. osztályos tanulók vesznek részt. Félévente egy alkalommal aerobic, és táncház kerül megszervezésre az egész tanulóközösség számára. A tömegsport az ISK keretein túlmenően tartott sportmegmozdulás.

További tanórán kívüli foglalkozások, tevékenységi formák:
- Osztálykeretben természetjárás évente egyszer. (felelősök: osztályfőnök)
- Félévente egy kerékpártúra a DÖK szervezésében.
- Táborozás alsó-felső tagozatban évi egy - két alkalommal. (DÖK)
- Működik iskolánkban az alapfokú művészeti iskola keretein belül táncoktatás.
- A nem kötelező tanórai foglalkozásokon belül oldjuk meg a tehetséges tanulókkal való foglalkozásokat, versenyeztetésüket, egyéni, illetve csoportos formákban.

A gyógytestnevelésre utalt tanulóink számára a szakszolgálat által kijelölt gyógytestnevelő tart ingyenes foglalkozásokat. A könnyített testnevelés a kötelező tanóra keretében történik. A gyógytestnevlés besorolására javaslatot a szakorvosi vélemény alapján az iskolaorvos tesz, a csoportbeosztásokat a gyógytestnevelő alakítja ki.

3.6.A VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK, TOVÁBBÁ EZEK ESETÉBEN A PEDAGÓGUS VÁLASZTÁS SZABÁLYAI

A 2020-as NAT szerinti szabadon választható időkeret terhére az alábbi tantárgyak közül választhatnak a tanulók az EMMI 20/2012. (VIII. 31.) rendelete alapján. A kiskorú tanuló esetén a tantárgyválasztás jogát a szülő gyakorolja.

Tantárgy neve	**1.évf.**	**2.évf.**	**3.évf.**	**4.évf.**	**5.évf.**	**6.évf.**	**7.évf.**	**8.évf.**
angol célnyelv	x	x	x	x				
célnyelvi civilizáció					x	x	x	x
hon és népismeret						x		
dráma és színház							x	
természettudományi gyakorlatok					x	x	x	x

3.7. A TANULÓ TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ÍRÁSBAN, SZÓBAN, VAGY GYAKORLATBAN TÖRTÉNŐ ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDJA, DIAGNOSZTIKUS, SZUMMATÍV FEJLESZTŐ FORMÁI, VALAMINT A MAGATARTÁS ÉS SZORGALOM MINŐSÍTÉSÉNEK ELVEI

Intézményünk képességfejlesztő intézménynek vallja magát, folyamataival a tanulók egyéni képességeinek és kompetenciáinak hatékony fejlesztését kívánja szolgálni. A tanulók teljesítményeinek értékelésekor a gyermek önmagához képest elért eredményeit, a csoportjában elért teljesítményeit, és a követelményekhez képest elért eredményeit kívánjuk értékelni, célunk az értékelés ösztönző hatásának érvényesítése: a tanulás iránti vágy serkentése, a tudatos tanulás képességének kialakítása. Tanulóink teljesítményét rendszeresen és folyamatosan értékeljük. Az értékeléskor figyelembe vesszük a tanulók életkori sajátosságait, tagozat váltáskor az értékelés módját, formáját és idejét, a tagozatok közötti együttműködéssel valósítjuk meg. Az egyéni fejlődés biztosítása érdekében széles körben gyakoroljuk egyik legfontosabb pedagógiai elvünket: **a gyermek fejlődésében bekövetkezett legapróbb eredményeket is értékesnek tartunk, a gyermek erőfeszítéseit elismerjük**.

3.7.1. ALSÓ TAGOZAT TELJESÍTMÉNYÉNEK TANÉV KÖZBENI ÉRTÉKELÉSE ÉS FÉLÉVI, ÉV VÉGI SZÖVEGES MINŐSÍTÉSI RENDSZERE

1-2. évfolyamon a 2. osztály félévéig a tanulók ***tanév közbeni*** szóbeli és írásbeli teljesítményeinek értékelése rövid szöveges értékeléssel havonta történik az értékelő naplóban:
Jelölések:

- ***kiválóan teljesített***
- ***jól teljesített***
- ***megfelelően teljesített***
- ***felzárkóztatásra szorul***

Az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor tantárgyanként szöveges értékeléssel fejezzük ki a tanulók teljesítményét.

Értékelés:

- ***kiválóan teljesített***
- ***jól teljesített***
- ***megfelelően teljesített***
- ***felzárkóztatásra szorul***

Félévkor és év végén a tanuló egész teljesítményét összegző minősítő mondat kerül bejegyzésre a tantárgyi

minősítések arányait figyelembe véve az osztálytanítók javaslata alapján. A tanuló ……(betűvel) évfolyam /félévkor a félév megjelölésével/ követelményeit ……..……. (3.7.1. alatti első négy felsorolást alkalmazva) ***teljesítette,*** vagy követelményeiből ***felzárkóztatásra szorul.***

3. és 4. évfolyamon a tanév közbeni tantárgyi teljesítmények értékelését, valamint év végén a minősítését 1-5 fokú skála alkalmazásával végezzük. Ugyanígy értékeljük és minősítjük az idegen nyelvet is.

Felső tagozat 5 - 8. évfolyam

Az ***3-8. évfolyamon minden tantárgy***, (a kötelező és szabadon választott tantárgyak is) tanév közbeni értékelése ***1-5 fokú skálával***, a félévi és év végi minősítése ***osztályzattal történik***.

Az iskola tantárgyi minősítésének egységes alapelvei

Jeles (5)
A gyermek tudása eléri, vagy nagyon megközelíti a NAT és az iskolai dokumentumokban megfogalmazott optimum követelményeket. Az elsajátított ismeretekről, kompetenciákról önállóan, magasabb (7-8.) évfolyamon összefüggésrendszerbe építve ad számot. Befogadási képessége, válaszadása meggyőző. Ismereteinek alkalmazásában törekszik a kreativitásra. Írásbeli munkáinak teljesítménye rendre 90 %-on felüli.

Jó (4)
A gyermek tudása közelít a NAT és az iskolai dokumentumokban megfogalmazott optimális követelményszinthez. Az elsajátított ismeretekről, kompetenciákról meggyőzően ad számot, kisebb hiányosságokat tanítói, tanári rávezetéssel pótol, korrigál. Ismereteiről kevés segítő kérdéssel, vagy egy segítő résztéma felelevenítésével összefüggéseiben is számot ad. Írásbeli munkáinak teljesítménye nagyobb részt 75 % - 90 % közé esik. Befogadási képessége stabil, válaszadása kisebb pontatlanságokat tartalmazhat.

Közepes (3)
A gyermek tudása több lényegi hiányossággal felel meg a NAT és az iskolai dokumentumokban meghatározott optimális követelményszintnek, de alapvető tantárgyi kompetenciái a továbbhaladás feltételeként biztos fejlődést mutatnak Az ismeretekről hiányossággal ad számot. A rávezető kérdések segítségével képes lényegi információ megfogalmazására, de ezekben bizonytalanságot mutat. Írásbeli munkáinak teljesítménye általában 61% - 74% közé esik. Befogadási készsége változó, válaszadása az összefüggésrendszer ismeretének hiányosságára utal.

Elégséges (2)
A gyermek tudása elegendő arra, hogy a NAT- ban és az iskolai dokumentumokban meghatározott minimum követelményszintet a továbblépés feltételeként biztosítsa. Ismeretei, kompetenciái, valamint tárgyi összefüggésrendszere nagyobb hiányosságokat mutat, de egyéni differenciálással még fejleszthetők. Írásbeli munkáinak teljesítménye rendre 41% -60% között mozog. Befogadási készsége gyenge, válaszadása több lényegi információ hiányára utal.

Elégtelen (1)
A tanuló tudása nem elegendő a tantárgyi rendszer NAT –ban és az iskolai dokumentumokban megfogalmazott minimum követelmények teljesítéséhez. Ismeretei, kompetenciái nagymértékű lemaradást mutatnak, az egyéni fejlesztéssel sem pótolható. Az összefüggésrendszerben való tájékozottsága alapvetően hiányos. Írásbeli teljesítménye általában 0- 40 % közötti. Befogadási készsége rossz, válaszadásaiban általában nincsenek értékelhető adatok.

Az iskolában alkalmazott írásbeli beszámoltatás formái a pedagógiai folyamatban betöltött szerepük alapján

A.) DIAGNOSZTIKUS FELMÉRÉS

A folyamat elején annak feltárására irányul, hogy a tanulók milyen szintű előzetes ismeretekkel, kompetenciákkal rendelkeznek, képességeik és készségeik milyen fejlettségét mutatnak. Célja a kiinduló állapot értékelése. Ennek ismeretében fogalmazzuk meg a következő pedagógiai fokozat céljait, a fejlesztés irányait
Várható hatása: Segíti a pedagógiai munka tervezését, elsősorban a differenciálás szempontjainak kialakítását, pótlásra kerülnek fontos ismeretek.
Formája: év eleji felmérés
Alkalmazásának köre: munkaközösségi szinten szabályozott
Értékelése: Százalékos kimutatás

B.) FORMATÍV FELMÉRÉS

Fejlesztő célú beszámoltatás a tanulási folyamatban való előrehaladásról.
Várható hatása: Lehetővé teszi az elsajátított ismeretek mélységének és stabilitásának megismerését, megmutatja a további fejlődéshez szükséges korrekciót.
Formája: tanév közbeni felmérés
Alkalmazásának köre: szaktanári kompetencia, szükség szerint
Értékelése: érdemjeggyel, 1 – 5 fokozatú skálával (A Naplóban zöld jegy.)

C.) TANÉV KÖZBENI ÍRÁSBELI TEMATIKUS DOLGOZAT

Egy – egy rövidebb tanítási – tanulási szakasz eredményességéről, hatékonyságáról ad képet. A tanított ismeretek, kompetenciák számonkérését szolgálja.
Várható hatása: Elősegíti a tantárgyi ismeretrendszerek megszilárdulását.
Segíti a tanulók önértékelését, az egyes tanulót a csoporthoz viszonyított teljesítményének megismerésében, segíti a tanári értékelést.
Formája: témazáró dolgozat
Alkalmazásának köre: szaktanári kompetencia, a tárgy sajátosságai szerint
Értékelése: érdemjeggyel, 1 -5 fokú skála alkalmazásával (A Naplóban piros jegy.)

D.) TANÉV KÖZBENI ÍRÁSBELI FELELET

A tanulók teljes, vagy annál kisebb körében íratott írásbeli felelet.
Egy- egy rövidebb tananyagrész (lecke) egyéni elsajátításának gyors visszajelzését szolgálja. **Várható hatása**: A folyamatos tanulást ösztönzi, segíti egy – egy tanuló ismeretekben való előrehaladásának ellenőrzését.
Formája: írásbeli felelet
Alkalmazásának köre: szaktanári kompetencia
Értékelése: érdemjeggyel, 1 – 5 fokú skála alkalmazásával (A Naplóban kék jegy.)

E.) TANÉV VÉGI SZUMMATÍV FELMÉRÉS

A tanulást lezáró, a végállapot eredményeit tükröző lezáró – minősítő felmérés. Globális képet ad a követelmények teljesítéséről.
Várható hatása: a NAT és iskolai dokumentumok által rögzített követelményekhez képest ad képet

a tanuló tudásáról. Az év végi osztályzat kialakításában súlyozott szerepe van.
Formája: tanév végi felmérés
Értékelése: érdemjeggyel, 1 – 5 fokú skála alkalmazásával (A Naplóban piros jegy.)

Az írásbeli beszámoltatással szembeni elvárások:

- A teljesítmények felméréséül szolgáló eszközök (tesztlapok, feladatlapok, felmérő lapok) megválasztásakor, összeállításakor törekedjen minden szaktanár, munkaközösség a mérésekkel szembeni követelmények figyelembe vételére. (validitás, reliabilitás, objektivitás).
- Az értékeléskor, jutalmazáskor alkalmazott pontozási módok, eljárások, (az írásbeli felelet kivételével) a pontozás érdemjeggyé alakítása szélesebb körű - munkaközösségi, vagy az azonos évfolyamon, azonos tárgyat tanító pedagógusok megegyezésén alapuljon, tükrözze az egységességet, szolgálja az összehasonlíthatóságot.
- Az írásbeli beszámoltatás a tanulói tudás konkrét hiányosságaira mutasson rá, mutassa meg a gyermeknek, hogy miben kell fejlődnie.
- Mutasson irányt a továbblépéshez, erősítsen meg a biztos tudásról, szilárd ismeretekről.

Az írásbeli beszámoltatások rendje

Az írásbeli beszámoltatás biztosítsa a tanítási - tanulási folyamatban való folyamatos előrehaladást, vegye figyelembe a tanulók felkészülésének sajátosságait, alkalmazkodjon az iskolai életrendhez. (felkészülési idő, napirend, órarend, napi terhelés, ünnepnap, váratlan esemény stb.)

Egységes eljárások:
- Az év eleji diagnosztikus felmérés ideje: a tanév 1 és 2. hete
- A pedagógus a témazáró dolgozatok, a felmérések (év eleji, tanév közi, év végi) időpontját legkésőbb előző szakórán köteles a tanulókkal közölni.
- A hiányzó tanulóval az elmaradt (meg nem írt) írásbeli beszámoltatás pótolható.
- Az írásbeli munkákat a szaktanár a megírást követő két héten belül köteles kijavítani, a tanuló(k) számára azt érdemben értékelni. Köteles érdeklődésre a szülőt tájékoztatni, a tanuló teljesítményét, fejlődését értékelni.
- A dolgozatok, felmérések eredményét a kiosztást követően 3 munkanapon belül a tanulmányi rendszerben rögzíteni kell.
- Az írásbeli érdemjegyek a félévi és év végi osztályzatok megítélésében súlyozott szereppel bírnak.
- Az írásbeli és szóbeli érdemjegyek száma tanulónként érje el minimum az 5 db – ot tanévenként (kéthavonta egy érdemjegy).

Az írásbeli beszámoltatás korlátai
- Egy tanítási napon kettőnél több tantárgyból felmérés, (év eleji, évközi, év végi) témazáró dolgozat nem íratható.
- Adott napon előnyt élvez az írásbeli beszámoltatás megíratásában a heti egy órás tantárgyat tanító szaktanár.

3.8. A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI

3.8.1. Az intézmény Alapító okirata alapján az iskolában az alábbi speciális programok szerint működő osztályok, vagy csoportok szervezhetők: angol két tanítási nyelvű osztály és általános tantervű matematika tehetséggondozó osztály.

3.8.2. Ennek megfelelően működik két tanítási nyelvű csoport vagy osztály, és felső tagozaton gyakorló és haladó emelt matematika óraszámú csoport az emelt matematika tantervvel haladó osztályon belül. Az angol két tanítási nyelvű osztály kialakítása a beiratkozást követően történik, a matematika emelt helyi tantervű osztály 5. évfolyamtól évfolyamközi, vagy osztályon csoportbontással halad tovább.
A csoportbontás a tanulók képességátlaga, illetve 4. év végi felmérés eredményének átlaga alapján történik, az alsó tagozaton tanítók ajánlását figyelembe véve.

3.8.3. A csoportbontás szempontja, hogy a tehetségesebb, gyorsabb haladásra képesebb tanulók a plusz óraszámokat plusz tananyagtartalmak elsajátítására, míg a gyengébb teljesítményű tanulók ugyanazt az időt gyakorlásra fordíthassák.

3.8.4. Az egyéb szabadon választható tantárgyak meghatározásakor és egyéb foglalkozások szervezésekor a fő elv a speciális programokkal haladó tanulócsoportok ismeret elsajátításának segítése, támogatása, a tantárgyi koncentráció megteremtése és speciálisabb ismeretek nyújtása egyéb műveltségtartalmak bevonásával.

- ✓ Az angol két tanítási nyelvű osztályban csak ezen órákkal teljesíthető a tantárgyi ismeretanyag elsajátítása, a követelmények teljesítése.
- ✓ Az emelt szintű matematika tehetséggondozó osztály megalapozását alsó tagozaton a szabadon tervezhető órák felhasználásával segítjük nagyobb óraszámú matematika oktatással, sakk szakkörrel.
- ✓ A matematika tehetséggondozó osztály tanulói számára felső tagozaton kötelező a természettudományi gyakorlatok tantárgy választása a speciálisabb, gyakorlatiasabb ismeretek mélyítése céljából

3.8.5. Az egyéb szabadon választható tantárgyak oktatásának kínálatával a teljesebb körű műveltség kialakítása a fő cél: a hon- és népismeret szervezése a 6., a dráma és színház tantárgy oktatásának szervezése a 7.évfolyamon.

3.8.6. A további szakkörök, egyéni foglalkozások, tanórán kívüli foglalkozások a különleges bánásmódban részesülő tanulók nevelését-oktatását szolgálják, valamint az egész napos nevelés és oktatás valósul meg keretei között

3.8.7. Az intézményben szervezett felekezeti hittanoktatás folyik. A tanulók heti két óra kötelező órában tanulják a felekezetüknek megfelelő katolikus, református és evangélikus hittant. A nem megkeresztelt tanulók az evangélikus hittan óráin vesznek részt.

3.9. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK

A 20/2012 évi (VIII. 31.) törvény 7.§ előírja az iskola helyi tantervén belül a tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszereket. A tanulók fizikai és motorikus képességeit ősszel és tavasszal mérjük fel, az EMMI (Emberi Erőforrások Minisztériuma) által kiadott méréssorozat alapján. Ennek tükrében minden egyes tanulónak figyelemmel követhetjük a fejlődését évről-évre.

A motorikus felmérés és értékelésének szempontjai:

A motoros képességek fejlődését, fejlesztését két fő tényező befolyásolja:

- a biológiai fejlődés/érés,
- a sokoldalú általános és speciális fizikai képzés,

A motorikus képességek színvonala függ:

- az adottságoktól (öröklött fiziológiai, biológiai, testi adottságok),
- a gyakorlástól.

A biológiai érés során a szervrendszerek eltérő ütemű fejlődést mutatnak, s ennek következtében az egyes életkorokban, a képzésben, a sportbeli felkészítésben más és más képesség vagy tulajdonság fejlődése/fejlesztési lehetősége kerül előtérbe.

Az iskolai testnevelés értékelése és mérése kizárólag arra a tényre hagyatkozik, hogy a tanuló oktatásban eltöltött évei alatt a, pillanatnyi" fizikai állapotának megfelelő, képességek szerinti differenciált terhelése még a leggyengébb testi-fiziológiai adottságú fiatal, általános fizikai teherbíró képességét is fejleszti arra a szintre, ami gyenge fizikuma miatti, egészségileg „hátrányos" helyzetét megszüntetve, azonos esélyt biztosít a „nagybetűs életbe" való kilépéshez.

A pedagógiai programunkhoz igazodva, évente két alkalommal - tanév elején és végén a tanulók általános fizikai teherbíró-képességének minősítéséhez, az aerob kapacitás és az általános testi erő mérésére összeállított motorikus próbákban elért teljesítményt kell alapul venni, melyhez több év tapasztalatával összeállított teljesítménytáblázat ad támpontot adott életkorú tanulóink teljesítményének méréséhez, értékeléséhez.

Az egyes próbákban elért teljesítmény változása jól nyomon követhető, mivel minden eredményhez meghatározott pontérték rendelhető**.**

Motorikus próbák alsó tagozat:

1. - 600 méter kitartó futás (anaerob kapacitás mérésére)

2. - Helyből távolugrás: (az alsó végtag dinamikus erejének mérésére)

3. - 40 méter futás (aerob kapacitás mérése)

4. Négyütemű-fekvőtámasz gyakorlat. (a vállövi és a karizmok, illetve a hátizmok erő-állóképességének mérésére, (db)-max. időtartam 1 perc)

5. Kislabda dobás egy kézzel nekifutásból, távolságra (m.) (a váll és a törzsizmok dinamikus erejének mérésére)

A pontérték táblázatok alapján tanulóink besorolhatók a következő **minősített kategóriákba**, amelyek irányadók az elkövetkező időszak fejlesztési követelményeinek:

IGEN GYENGE: **(0 – 25 %)**

Az egésznapi tevékenységtől még gyakran fáradt, nem tudja kipihenni magát egyik napról a másikra.

GYENGE: (26 -49 %)

A napi tevékenységtől már ritkán fárad el, de egy-egy váratlan többletmunka még erősen igénybe veszi.

KÖZEPES: **(50 – 69 %)**

Elérte azt a szintet, amely már elegendő ahhoz, hogy az egészséges létezése stabil maradjon, azaz tartósan kiegyensúlyozottan, jó közérzettel élhessen.

JÓ: **(70 – 89 %)**

Rendszeres sportolással fenntartható, mindenféle terheléshez kellő kondícióval rendelkezik a tanuló.

KÍVÁLÓ: **(90 - 100 %)**

Fizikailag, és mentálisan is nagyon jól terhelhető, ami egyben azt is jelenti, hogy egyes sportágakban kiváló eredményt érhet el.

Felső tagozaton a NETFIT országos felmérést alkalmazzuk, központi informatikai rendszer használatával.

3.10. AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

3.10.1. Egészségnevelő, egészségfejlesztő és környezeti nevelési munkánk csak akkor lehet eredményes, ha közösen, egymást segítve és megerősítve végezzük azt diákjaink, gyermekeink egészsége érdekében.

3.10.2. A tanulók korszerű ismeretek, készségek és jártasságok birtokában képesek tenni egészségük védelméért, megőrzéséért.

3.10.3. Az életmód, a viselkedés és az egészségi állapot között szoros összefüggés van, mely ismeretek kialakítása és bővítése a teljes alapfokú nevelés-oktatási szakaszban szükséges. A tanulók egészséges életmódjának kialakulását viselkedésmódok, szokások, szabályok elsajátíttatásával tudjuk segíteni. Az egészség fenntartásának alapvető feltétele, hogy alakuljanak ki egészségtudatos magatartási szokások.

3.10.4. A természet megismertetése, megszerettetése révén lehet a tanulókban az aktív környezet és természetvédelem igényét kialakítani. Az ember és a környezete közt szoros kapcsolat van, melyek az ember egészségére kedvező és kedvezőtlen tényezők is lehetnek. A tanulók legyenek tudatában annak, hogy az egészséges emberi élet feltétele az egészséges környezet.

3.10.5.Ismereteik tegyék lehetővé az élvezeti és kábítószerek (szeszesital, dohány, drogok) elutasítását.

3.10.6. A környezettudatos tartós magatartásmód kialakulásának egyik alapfeltétele, ha a tanulók megismerik a környezetüket szennyező leggyakoribb káros anyagokat, folyamatokat, ezen ismeretek birtokában az általuk okozható károktól közvetlen környezetüket megkímélik.

3.10.7. Az új audiovizuális és informatikai környezet nem megfelelő használata is veszélyeket hordoz a környezet és egészség számára, ezen veszélyek ismerete segíti a tanulókat azok szelektív használatára.

3.10.8. Az intézmény vezetés elkötelezettsége a tanulók egészségének megőrzését, egészségi állapotának javítását, az egészséges iskolai környezet kialakítását és megóvását nagymértékben segíti.

- Folyamatosan figyeli a tanulókat veszélyeztető körülményeket, a balesetveszélyes helyzetek kialakulását, ennek érdekében jelzőrendszert működtet.
- A főigazgató azonnali (szükség szerint hatósághoz forduló) intézkedéseket tesz a tanulói balesetek elkerülése érdekében, saját hatáskörben balesetveszély kialakulását megelőző, egészség védő – óvó döntéseket hoz: járványügyi helyzet, baleset veszély, rendkívüli időjárási körülmények stb.
- Támogatja az egészséges környezet kialakítására szerveződő programokat, kezdeményezéseket, folyamatosan törekszik az egészséges iskolai környezet kialakítására, megőrzésére.
- Teljes munkatársi körben ellenőrzi a baleset megelőzésével, környezet megőrzésével kapcsolatos feladatok végrehajtását, az iskola tisztaságát.
- Segíti az egészségügyi, és egyéb szakszolgálatok feladatainak teljesítését.
- A gyermekvédelmi felelőssel együttműködve segíti a hátrányos és veszélyeztetett tanulók szociális támogatását, testi - lelki egészségük védelmében az iskolai eszközrendszer lehetőségeinek fejlesztését, a meglévők kihasználását.

3.11. A GYERMEK, A TANULÓ ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Iskolánk alapvető feladatai az esélyegyenlőség biztosítása területén:

- fel kell ismerni, és fel kell tárni a tanulók lemaradásának problémáit; minden pedagógus,
- meg kell keresni a problémák okait; osztályfőnökök, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős,
- segítséget kell nyújtani a problémák megoldásához; minden pedagógus,
- jelezni kell a felmerült problémát a gyermekjóléti szolgálat szakembereinek; osztályfőnök és gyermek- és ifjúságvédelmi felelő,
- a nevelők és a tanulók személyes kapcsolatainak és a családlátogatásoknak egyik fő célja a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő problémák feltárása, megelőzése.

A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetésének érdekében iskolánk együttműködik a területileg illetékes:

- nevelési tanácsadóval,
- gyermekjóléti szolgálattal,
- családsegítő szolgálattal,
- polgármesteri hivatallal,
- gyermekorvossal,
- további a gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal.

Iskolánk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják az esélyegyenlőség megvalósítását:

- a felzárkóztató foglalkozások,
- a tehetséggondozó foglalkozások,
- az indulási hátrányok csökkentése,
- a differenciált oktatás és képességfejlesztés,
- a pályaválasztás segítése,

- a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- a családi életre történő nevelés,
- a napközis foglalkozások,
- az iskolai étkezési lehetőségek,
- az egészségügyi szűrővizsgálatok,
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
- a tanulók szociális helyzetének javítása; tankönyvtámogatás, segély, természetbeni támogatás, térítési díj támogatás,
- a szülőkkel való együttműködés,
- tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

3.12. A TANULÓ JUTALMAZÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ, A TANULÓ MAGATARTÁSÁNAK, SZORGALMÁNAK ÉRTÉKELÉSÉHEZ, MINŐSÍTÉSÉHEZ KAPCSOLÓDÓ ELVEK

Iskolánk egyházi jellegéből adódó jutalmazással összefüggő elvárásai:

- Részvétel az iskolai és vallásának megfelelő egyházi eseményeken, rendezvényeken.
- Tiszteletteljes, kulturált beszéd a felnőttekkel, társaival.
- Alapos, rendszeres, pontos munka.
- A rábízott feladatok lelkiismeretes elvégzése.
- A Házirend felelős betartása.
- Képességének megfelelő eredményt érjen el.

Jutalmazás

A tanulói közösségek vagy az egyes tanulók magatartásában, tanulmányi munkájában, szorgalmában, vagy egyéb tevékenységében (társadalmi munka, közösségi közéleti feladatok, iskolán kívüli munkák, idősek segítése stb.) elért jó eredményeket kell ismerni, illetve jutalmazni kell.

- A tanuló közösségek elismerését, jutalmazását bármelyik pedagógus, pedagógus közösség, szülő, iskolán kívüli személy vagy közösség kezdeményezheti megfelelő indoklással. Az elismerés, jutalom odaítélését felső tagozaton az osztályfőnöki munkaközösség, alsó tagozaton a tanítói munkaközösségek véleményezik és az főigazgatóság hagyja jóvá.

a.) Közösségek elismerésének, jutalmazásának formái:

- Osztályfőnöki, szakkörvezetői, csoportvezetői írásbeli dicséret.
  Indokolása: több alkalommal, több héten végzett (tartós) egyenletes átlagon felüli munka, tevékenység.

- Főigazgatói elismerés.
  Indokolása: rendkívül alkalmi helytállás, jó munka, magatartás, iskolai szinten kiemelkedő tevékenység.

- Főigazgatói írásbeli dicséret.
  Indokolása: iskolai szintű évente 1-2 alkalommal megszerezhető legjobb eredmény, városi vagy kiskörzeti versenyen, szemlén, stb. elért jó helyezés, helytállás,

legalább egy félévig tartó egyenletes jó munka, magatartás, tevékenység.

- Nevelőtestületi dicséret.
  Indoklása: legalább egy évig tartó, egyenletes, kiemelkedő munka, magatartás, tevékenység, városi és körzeti versenyen, szemlén elért 1-3. vagy magasabb szintű versenyen elért jó helyezés, helytállás.

b.) Egyéni tanulói elismerési, jutalmazási formák.

- Szaktanári dicséret.
  Indokolása: iskolai, évfolyam versenyen, rendezvényen nyújtott kiemelkedő eredmény, teljesítmény.

- Osztályfőnöki szóbeli dicséret.
  Indokolása: szaktanári, tanítói vagy bármely más javaslatra, az osztályfőnök megítélése szerint.

- Osztályfőnöki írásbeli dicséret.
  Indokolása: mint a közösségi első – nél.

- Főigazgatói dicséret (írásban).
  Indokolása: mint a közösségi második – nál.

- Főigazgatói elismerő levél.
  Indokolása: mint a közösségi harmadik – nál.

- Dicséret az iskolaközösség előtt.
  Indokolása: egyedi, egy területen elért kiemelkedő eredmény, tett, tevékenység, nem feltétlenül általánosan átlagon felüli környezettel.

- Nevelőtestületi dicséret – jó tanuló – jó sportoló cím.
  Indokolása: mint a közösségi negyedik – nél.

- Jutalomkönyv, oklevél a tanévzáró ünnepélyen.
  Indokolása: esetenkénti elbírálás szerint.

- „Akikre büszkék vagyunk” tablón és albumban fénykép elhelyezése nevelőtestületi dicsérettel.
  Indoklása: mint a közösségi ötödik – nél.

Az főigazgató dicséretet és az annál magasabb fokú elismeréseket az egész tanulóifjúság tudomására kell hozni (iskolarádió, iskolagyűlés, iskolaünnepély alkalmával). A szakmai munkaközösségek sajátos elismerési formákat alkalmazhatnak.

<u>A tanulók magatartásának, szorgalmának megítéléséhez kapcsolódó elvek</u>

A magatartás: a gyermek a Pedagógiai programban megfogalmazott keresztény erkölcsi elvek és normák, valamint életkora alapján elvárható szint szerint minősített viselkedése.
A magatartás értékelésénél figyelembe kell venni a tanuló órai és órán kívüli iskolai viselkedését, viszonyulását a közösséghez, társaihoz, a felnőttekhez és a Házirendben foglaltakhoz. A különböző minősítési kategóriák közötti átmenetek megítélése a nevelőközösség mérlegelésének függvénye.

A szorgalom: a gyermek viszonyulása, igyekezete, odaadása, rendszeres, hosszan tartó erőfeszítése a feladatok végzésében.
A szorgalom értékelésénél és minősítésénél a megítélésnek ki kell terjednie a képességei és a teljesítmény közötti megfelelősségre, a felkészülésre, az órai munkájára, a felszerelésre, a közösségben végzett (órán kívüli) tevékenységére.
A magatartás és szorgalom értékelése viszonyít egyházi iskolánk elvárásaihoz, erkölcsi, nevelési értékrendjéhez.

A magatartás és a szorgalom értékelése csak a nevelő és a gyermek közötti pozitív érzelmi viszony esetén fejti ki kedvező hatását. A félévkor és év végén dokumentált minősítés módja a tanulói tevékenységek alatt megnyilvánuló, mások általtapasztalt viselkedési attitűdöket, viszonyulásokat kéthavonta érdemjeggyel értékeljük. Félévkor és év végén az érdemjegyeket átlagoljuk, osztályzattá alakítjuk.

A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelését tanév közben az osztályfőnök, az osztályban tanító nevelők véleményének figyelembevételével, félévkor, illetve a tanév végén a tagozaton tanítók közösen végzik.
A tanuló magatartásának értékelésénél és minősítésénél a példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2), szorgalmának értékelésénél és minősítésénél a példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2) érdemjegyet, osztályzatot alkalmazzuk.

A szülők, a tanulók a magatartás és szorgalom értékelésének, minősítésének rendjéről, eljárásairól az iskola Pedagógiai programjából tájékozódhatnak. Az osztályfőnökök minden tanév elején kötelesek az idevonatkozó elvárásokról, követelményekről tájékoztatni a szülőket, tanulókat.

A magatartás értékelése, minősítése:

Példás:
- A tanítási órákon, órán kívül munkáját önállóan, nagy felelősséggel végzi.
- A közösségben önként vállal feladatokat, aktív, kezdeményező, folyamatosan tevékenykedik. Véleményével, határozott állásfoglalásával formálja tanulótársai magatartását.
- Felnőttekkel, társaival szemben udvarias, segítőkész, kulturáltan, a szabályoknak megfelelően viselkedik.
- Törekszik a Házirendben foglaltak betartására, ebben társainak példát mutat.

Jó:
- A tanítási órákon és órán kívül munkáját képességeinek megfelelően, jól elvégzi.
- A közösségben a rábízott feladatot elvégzi, de nem kezdeményez. Véleményével, állásfoglalásával társait jó irányba befolyásolja.
- A felnőttekkel, társaival szemben udvarias, segítőkész, kulturáltan viselkedik.
- A Házirendben foglaltakat kisebb hiányosságokkal betartja.
- Osztályfőnöki figyelmeztetője lehet (tanévenként 1-2).

Változó:
- Tanítási órákon, magatartása több esetben kifogásolható, munkavégzése rendszertelen.
- A közösségben a rábízott feladatokat többszöri figyelmeztetéssel végzi el, nem pozitív irányban kezdeményező. Véleményével néha negatív irányba befolyásolja közösségét, ilyen irányba befolyásolható.
- Felnőttekkel, társaival szemben viselkedése kifogásolható.
- A Házirendben foglaltak betartására több esetben figyelmeztetni kell.

- Osztályfőnöki intése, megrovása van.

Rossz:

- Tanítási órákon, órán kívül munkáját rendszertelenül végzi. Több esetben zavarja társai munkáját.
- A közösségben nem kezdeményező, nem vállal feladatokat, negatív viselkedésével több esetben bomlasztja a közösséget.
- Felnőttekkel, társaikkal szemben udvariatlan, agresszív, hangneme, beszédstílusa sértő.
- A Házirendben foglaltakat több esetben megsérti, igazolatlanul mulaszt.
- Többszöri írásbeli figyelmeztetése van (tanévenként osztályfőnöki megrovás, főigazgatói figyelmeztetés).

A szorgalom értékelése, minősítése

Példás:

- Képességeinek, körülményeinek megfelelően tanul. Teljesítménye a tőle elvárhatónak megfelelően alakul, törekszik a maximumra.
- Felkészülése, órai munkája pontos, rendszeres. Órákon aktív, ismereteinek bővítésére törekszik.
- Felszerelését rendben tartja, és mindenkor magával hordja.
- A közösségekben (órán kívül), tanulásban társait rendszeresen segíti.

Jó:

- Képességeinek, adottságainak megfelelően tanul, jó teljesítményt mutat.
- Felkészülése, órai munkája pontos. Ismeretei bővítésére következetesen törekszik. Munkáját rendszeresen végzi.
- Felszerelését rendben tartja és magával hordja.
- A közösségekben (órán kívül) a különböző tevékenységekbe bekapcsolódik, társainak segít.

Változó:

- Nem a képességeinek és körülményeinek megfelelő teljesítményt mutat.
- Felkészülése, órai munkája rendszertelen, többször pontatlan, felületes. Házi feladatát nem készíti el rendszeresen. Figyelme szétszórt.
- Felszerelését nem mindig hozza magával.
- A feladatvégzésre figyelmeztetni kell, állandó ellenőrzést igényel.

Hanyag:

- Iskolai feladatainak nem tesz eleget.
- Órákra nem készül, írásbeli munkáját elhanyagolja. Az órai munkában nem vesz részt tantárgyi elégtelene van.
- Felszerelése sorozatosan hiányzik, írásbeli munkájának külalakja rendetlen.
- Kötelességére állandóan figyelmeztetni kell.

3.13. A NEVELŐTESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK

- ✓ A keresztyén értékrend mentén zajló következetes és kiszámítható nevelő és oktató munka.
- ✓ A testvérintézményekkel való szoros együttműködés és összetartozás az evangélikus közösség hagyományainak ápolása, fejlődésének növekedése érdekében.
- ✓ Az optimista humor és derű általános jelenléte a minden napi munkában és tevékenységekben.
- ✓ Törekvés arra, hogy minden gyermek és tanuló a lehető legjobban érezze magát kötelezett-

ségeinek teljesítése közben, a jó közérzet és aktív jelenlét az intézmény nevelő és oktató munkájában.

3.14. EGÉSZ NAPOS ISKOLA NEVELÉSI-OKTATÁSI PROGRAMJA

Intézményünk az 1-4. évfolyamon tanulók számára egész napos iskolai nevelést oktatást szervez. Az egész napos iskolai oktatásban és nevelésben tanulóink számára a kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen osztjuk szét.
Az egész napos iskola oktatás keretén belül biztosítjuk:

- ✓ a segítségnyújtást a házi feladatok elkészítéséhez,
- ✓ a tananyag megértéséhez és elsajátításához a többlet pedagógiai támogatást azon tanulók részére, akik bármely okból tanulási nehézséggel, a tananyag értelmezési problémájával küzdenek,
- ✓ biztosítjuk a különleges bánásmódot igénylő tanulók számára a szükséges felzárkóztatást és tehetséggondozást.

Az egész napos iskolai nevelés-oktatás keretében a tanulók számára biztosítjuk a főétkezéshez szükséges időt, az arra rászoruló gyermekek ingyenes étkezését, és tankönyvellátását.
A tanulók felszereléseiket az intézményben a számunkra kijelölt helyen tárolhatják a tankönyvek, füzetek és egyéb felszerelések biztonságos tárolása érdekében.
Az egész napos oktatásban részt vevő tanulók a könyvtár nyitvatartási idejében használhatják az iskola könyvtárát, felügyelettel tanórán kívüli időben számukra informatikai szaktanterem használata biztosítható.

3.15. AZ ISKOLAVÁLTÁS, VALAMINT A TANULÓ ÁTVÉTELÉNEK SZABÁLYAI

Tanév közben átvesszük más iskolák tanulóit, adott esetben különbözeti vizsgával, ha az adott évfolyamon és osztályban azt a fenntartó által engedélyezett létszám megengedi, és a tanuló bizonyítványa az előző félévben, a készségtárgyak kivételével, 4 - es átlagnál nem volt gyengébb, a tanuló magatartásának, szorgalmának minősítése legalább jó volt. Az átvételről az iskola főigazgatója dönt, ha az előbbi feltételek közül valamelyik nem teljesül, úgy a tantestület véleményét kikérheti a döntés előtt.

A más intézményből átvett tanuló egyes tantárgyi lemaradását az iskola lehetőségeihez képest korrigálja (felzárkóztató óra, egyéni differenciálás), de az ebből adódó esetleges gyengébb teljesítményt a szülőnek mérlegelnie kell. Az iskola pedagógusai az iskolán kívüli, otthoni segítségnyújtás lehetőségeiről a szülőket tájékoztatják.

Az osztályba sorolás rendje

Átvett tanuló esetében az iskola főigazgatója dönt az osztályba sorolásról.
Az angol két tanítási nyelvű osztályba történő felvételre tanév közben és év végén különbözeti vizsgával van lehetőség.
A felvételi döntésről a tagozaton tanító pedagógusok bevonásával a főigazgató dönt a különbözeti vizsga letételét követő napon.
A matematika tehetséggondozó osztályba sorolásról az első osztályos tanulók jelentkezése után az

érintett pedagógusok meghallgatását követően az intézmény főigazgatója dönt.

Az iskolánkból más iskolába való távozást a tanuló a tanév bármely időszakában megteheti, a tanuló addigi érdemjegyei a távozási dokumentumra kerülnek felvezetésre.

3.16.AZ ISKOLÁBAN ALKALMAZOTT SAJÁTOS PEDAGÓGIAI MÓDSZEREK

3.16.1 Az angol két tanítási nyelvű oktatás sajátosságai

Előzmények

A két tanítási nyelvű oktatás megszervezéséhez az elmúlt több mint tíz év emelt óraszámú angol nyelvoktatásban szerzett tapasztalat és eredményesség ad kellő szakmai indíttatást számunkra. Minden tanévben évfolyamközi, vagy osztálycsoportokban szerveztük meg az angol nyelvben jó vagy kiemelkedő teljesítményt elérő tanulók számára az emelt óraszámú nyelvoktatást. Ezt egészítette ki folyamatosan ugyan csak a tehetséges, érdeklődő tanulók számára az angol teaház (szakköri), amelyen anyanyelvi beszélgetést folytathattak tanulóink meghívott vendéggel.
A 7. és 8. évfolyamon emelt óraszámban haladó diákjaink kétévente angliai nyelvgyakorlaton vettek részt a SOL (SharingOneLanguage) Nyelviskolában, Barnstaple-ben. Ezeken a kurzusokon a partneriskolában különböző projektekben vettek részt más egyházi fenntartású iskolák diákjaival együtt, az anyanyelvi tanárok segítségével, családoknál elhelyezve gyakorolhatták az angol nyelvet.
A 2010. évben újabb keretek közt sikerült a nyelvgyakorlás lehetőségét bővíteni. Az eTwining programnak köszönhetően sikeres pályázat megvalósításában voltunk érdekeltek, a „Egész életen át tartó tanulás" program keretében. A „Comenius iskolai együttműködések" „Comenius makesitreal"-„Comenius valóra váltja" című pályázatnak köszönhetően iskolánk jó partneri kapcsolatot alakított ki a Grasse-i College Saint Hilarie iskolával Dél-Franciaországban, mely együttműködésnek a munkanyelve az angol volt. A programban részt vevő tanulók számos plusz ismerethez jutottak az angol nyelvről, ezáltal egyre biztonságosabban használva a nyelvet a közös kommunikációban. A projekt keretében 2011. márciusában 21 tanuló és 4 tanár utazott iskolánkból a partneriskolához, majd 23 tanuló és pedagógus fogadását bonyolítottuk le.

A sikeres oktatás még szélesebb körben való megvalósításának érdekében terveztük el az angol nyelv oktatását két tanítási nyelvű képzés formájában. Hasznosítani szeretnénk mindazt a tantárgyi plusz ismeretet, tartalmakat, produktumokat, amit eddig a külföldi nyelvtanulással, a Comenius programban tovább hasznosítható értékként alkottunk meg.
A két tanítási nyelvű oktatásunkban a Nemzeti alaptanterv követelményeit tartjuk irányadónak, kiegészítjük az irányelvek alapján a célnyelv műveltségi területét, és bővebben ismertetjük meg a célnyelv országainak kultúrájával a tanulókat.

Feltételrendszer

Személyi feltételek
Az induláskor három angol szakos pedagógus állt rendelkezésre, egy tanító- angol műveltségterület szakos tanári, egy angol nyelvszakos tanári, és egy angol-könyvtár szakos tanári szakképesítéssel rendelkező kolléga. Ez a szakos ellátottság az első négy év óraszámainak ellátásához volt elegendő, de a bővülő óraszám további pedagógusok beiskolázását, illetve óraadó tanárok alkalmazását tették szükségessé, mire az első ilyen programmal haladó tanulócsoport 5. évfolyamra ér. A meglévőkhöz jelen programban leírt tantárgyak célnyelven történő magas színvonalú oktatásának ellátása érdekében egy angol-informatika szakos, egy angol-biológia- testnevelés szakos kolléga határozatlan idejű felvételét, illetve az angol-testnevelés-biológia szakos kolléga további óraadóként való alkalmazását tervezzük. Az Országos Evangélikus Egyház Ökumenikus és Külügyi Osztályán keresztül folyamatosan van lehetőség intézményünkben idegen nyelvi lektor foglalkoztatására.

Tárgyi feltételek
Az emelt óraszámú oktatáshoz folyamatosan fejlesztettük tárgyi eszközeinket, szereztünk be tankönyveket és használtuk fel korszerű IKT eszközöket a tantermek kialakításához. (két x 16 fős XCLASS idegen nyelvi labor)
A csoportbontáshoz elegendő osztályteremmel rendelkezünk a főépületben, később a külön épületben lévő tantermek igénybevételére is szükség lesz az idegen nyelvi órák megtartásához.

A két tanítási nyelvű oktatás általános célkitűzései és feladatai

- Tudatosítsuk, hogy a tanulók anyanyelvükön kívül más nyelven is kommunikálhatnak, idegen nyelven is kifejezhetik magukat.
- Alakítsuk ki a nyelvtanulás iránti pozitív hozzáállásukat.
- Ösztönözzük a tanulókat az idegen nyelven való kommunikációra, s ehhez teremtsünk olyan légkört, amelyben önbizalmuk fokozatosan fejlődik.
- Fejlesszük kiemelten beszéd- és hallásértési készségüket életkoruknak és gondolkodási szintjüknek megfelelően.
- Érjük el, hogy tanulóink életkoruknak és egyéniségüknek megfelelően sajátítsák el az idegen nyelv tanulásának célravezető módszereit.
- Emeljük készségszintre az idegen nyelv jellegzetes hangjainak képzését, mondatdallamának, ritmusának és hangsúlyozásának helyes használatát.
- Célunk, hogy életkori sajátosságuknak megfelelő témákban tudjanak írásban és szóban megnyilvánulni, véleményt nyilvánítani. Tudjanak beszélgetést kezdeményezni, folytatni, és az idegen nyelvet a hétköznapi kommunikációs helyzetekben használni.
- Bővítsük a világról alkotott elképzelésüket, alakítsuk ki bennük az Európához tartozás érzését. Ismertessük velük azt a tényt, hogy ma már Európában alapkövetelmény egy idegen nyelv kommunikációképes ismerete.
- Adjunk betekintést a célországok kultúrájába és civilizációjába, hogy ezek értékeinek megismerésével és megbecsülésével, azokat a saját kultúrájukkal összehasonlítva a magyar kultúrát is tágabb összefüggéseiben lássák. Alakítsuk ki bennük más népek és etnikumok, társadalmi csoportok elfogadását, tolerálását, és hívjuk fel figyelmüket a hasonlóságokra és különbségekre.
- Hangsúlyozzuk, hogy egy idegen nyelv tudása alapja lehet egy újabb elsajátításának, és eszköze más ismeretek szerzésének.
- Jelentsen számukra örömet az idegen nyelvű kommunikáció, információszerzés, olvasás.
- Fejlesszük önbizalmukat az idegen nyelvű kommunikáció terén, s ehhez biztosítsunk számukra olyan lehetőségeket, hogy a célnyelvet szóban (televízió, diákcsere) és írásban (olvasás, levelezés) használhassák és ezeken keresztül személyiségükben is gazdagodjanak.
- Célunk, hogy a tanulók a más műveltségi területeken szerzett készségeket és ismereteket alkalmazzák idegen nyelven, valamint az idegen nyelvi órákon szerzett ismereteiket más tantárgyak tanulása során.
- Fejlesszük kreativitásukat projektek készítése által is.
- A projekt a tanuló munkája, amelyet vizuális vagy auditív eszközök felhasználásával önállóan, párban vagy csoportban készít, s ebben kifejezésre juttatja egyéni elképzeléseit, kreativitását. A projekt lehet tabló, hangfelvétel, videofelvétel, kollázs, kérdőív és ennek feldolgozása, a tanuló által írt vers, prózai alkotás, feladatsor, rejtvény stb.
- Juttassuk a tanulókat a nyolcadik osztály végére középszintű nyelvtudáshoz.

Az angol két tanítási nyelvű oktatás célja, feladata, eljárásai a két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelvei alapján

Az angol és magyar nyelv egyidejű tanításának célja, hogy az anyanyelvi és idegen nyelvi tudást egyidejűleg és kiegyensúlyozottan fejlessze, a tanulókat megtanítsa az idegen nyelven való

tanulásra. Célunk, hogy a tanulók már kisgyermekkorban kezdjék el a két nyelven történő kommunikációt, képesek legyenek a saját életkoruknak megfelelő szintű és helyzetű idegen nyelvű információk megértésére. Célja továbbá, hogy a magyar néptől eltérő más kultúrájú népek történetével is megismerkedhessenek, nőjön bennük a kíváncsiság más népek életének, kultúrájának, a gyermekvilághoz közel álló életterületek szokásaiknak megismerése iránt. Ezen keresztül alakuljon ki bennük pozitív én- és országkép, legyen nyitott és megértő a különböző kultúrákat képviselő és megtestesítő emberek iránt.

A nyolc év alatt alapozzuk meg a magyar kultúra megismerése mellett a magas szintű idegen nyelvtudás és idegennyelv-tanulás képességét, hogy az ezt követő idegen nyelvtanulási folyamatok (középiskola, nyelviskola) végére képesek legyenek az idegen nyelven való gondolkodásra, az idegen nyelv használatára az információszerzésben, - közlésben és –alkalmazásban. Célunk továbbá a tudás tartóssá tétele, valamint a tanulókkal annak megértetése, hogy ismereteik, készségeik megőrzése folyamatos erőfeszítéseket kíván tőlünk, csak így válhat a kétnyelvűségük megőrzése tartóssá, tudásuk magabiztossá.

A tanítás folyamatában az alkalmazott módszerek közt teret engedünk nagyobb mértékben a hagyományosabb tanulásszervezési módok mellett a kompetencia alapú módszerek érvényesülésének, a projekt és team munkának, a sokoldalú kommunikációs helyzeteknek, és gyakorlatoknak, a valós életben zajló idegen nyelvű kommunikációnak.

Az első tanítási évben ügyelünk a tanulók terhelhetőségére, az alapvető anyanyelvi írás és olvasás szilárd készségszintű elsajátítására. Ezért az első évben nincs idegen nyelvű írás és olvasás, a gyermekek után mondással sajátítják el a tananyagot. A foglalkozásokat szituációs játékok, rögtönzések teszik élet és élményszerűvé, versek, dalok, mondókák színesítik. Az első két évben a gyerekek csak nyelvhasználatot tanulnak, a nyelvtan tanítása csak később kezdődik.

A gyerekek hangképző szervei könnyen alkalmazkodnak az idegen nyelv artikulációs bázisához, így könnyen elérhető, megközelíthető a helyes kiejtés.

Az angol két tanítási nyelvű oktatás tartalma

Az idegen nyelv (célnyelv) tanításának alapja a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tananyagtartalmak, a megfogalmazott követelményeket magasabb szinten várjuk el az e programmal haladó tanulóktól.

Iskolánkban az alábbi tantárgyak tanulása és tanítása folyik angol célnyelven:

	1. o.	2. o	3. o	4. o	5. o	6. o	7. o	8. o
ének-zene								
rajz								
technika								
környezetismeret								
testnevelés								
természetismeret								
informatika								
biológia								
célnyelvi civilizáció								

A célnyelvű országok civilizációja tartalmú ismeretanyag az angol idegen nyelvi órák szerves részeként folyamatosan, az adott tananyaghoz kapcsolhatóan kerül feldolgozásra, mely kapcsolódási pontokat a tanmenet tartalmazza. A tantárgy oktatására fordítható heti óraszámból pedig egy tanítási órát kötelező a célnyelvű országok civilizációjára fordítani, fő tananyagként a műveltségi blokkból témát választani.

A KER szerinti követelmény szintek az általános képzéssel haladók és két tanítási nyelvű oktatásban részt vevő tanulók számára:

* Az elvárt minimális követelmény, melynek teljesítését szintméréssel is vizsgálják, az, hogy a tanulók legalább ötven százaléka a tizedik évfolyamon érje el a KER szerinti B2 szintet.
**Az elvárt minimális kimeneteli követelmény, melynek teljesítését szintméréssel is vizsgálják, az, hogy a tanulók legalább kilencven százaléka érje el a KER B2 szintet, de a kerettanterv általános nevelési-fejlesztési célja a középiskolai nevelés-oktatás végére a KER C1 szint.

1		2. évf.	4. évf.	6. évf.	8. évf.	10. évf.	12. évf.
2	Két tanítási nyelvű képzés	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1	B2*	B2**
3	Első idegen nyelv (általános képzés esetén)	-	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1 mínusz	B1
4	Második idegen nyelv	-	-	-	-	A1	A2

3.16.2 Digitális fejlesztési terv - EFOP 3.2.3-17-2017-00037

Támogatott fejlesztési irányok:

- Az informatika szaktantermek korszerűsítése, új, modern gépekkel való felszerelése
- Szaktantermek DOS szerinti eszközökkel történő felszerelése,
- Egyéb, oktatás céljára használt tantermek felszerelése modern gépekkel, eszközökkel,
- A tantermekben használt notebook-ok beszerzése, tárolóeszközök biztosítása,
- WIFI lefedettség épületen belüli bővítése, meglévő épületszárnyban kiépítése

Intézményi fejlesztési célok meghatározása

Pedagógiai célok

A Túróczy Zoltán Evangélikus Általános Óvoda és Angol-Magyar Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola digitális pedagógia céljai az EFOP 3.2.3-as pályázat kiírásával összhangban a következők a projekt által generált és azt követő időszakban:

- ✓ Az IKT használatára vonatkozó értékelési kultúra fejlesztése, a pedagógusok tanórai és tanórán kívüli IKT eszközhasználatának kiterjesztésével.
- ✓ Matematika kompetencia fejlesztése tanórába beépített élményalapú, interaktív, digitális matematika feladat- és tananyagrendszer feldolgozása a multimédiás szoftver alkalmazásával.
- ✓ A tanórák játékosságának, a tananyag feldolgozás szenzualitásának növelése a matematika és egyéb természettudományos órákon.
- ✓ Törekszünk az internetbiztonság és fogyasztóvédelem növelésére, a szülők és tanulók tájékoztatásával, alkalmazások bemutatásával.
- ✓ Kiemelt célunk, hogy a projektben kifejlesztett eredmények és kialakított módszertani elemek a projekt befejezése és fenntartása után is beépüljenek a mindennapokon. Fontos hangsúlyoznunk, hogy törekszünk arra, ne csak a projekt időszakában tartsunk a digitális pedagógia módszertan eszközeivel órákat, hanem utána is. E célt szolgálja, hogy intézményünk

pedagógiai programjába építünk majd be olyan elemeket, amelynek megvalósítása nem csak rövid- és közép, hanem hosszú távon is minden iskolában tanító összes tanár feladata is lesz.

Fejlesztési célcsoportok meghatározása

Közvetlen célcsoport bemutatása:

A fejlesztésbe vont tanulói csoportok a 6-14 éves általános iskolai korosztály tanulócsoportjai, amelyek természettudományos matematikai tehetséggondozó képzési specialitással működnek. Évfolyamonként egy osztály tanulói a matematikát emelt óraszámban (5óra/hét) tanulják.
A plusz óraszámok két egymást követő évfolyam között (5-6, 7-8) eggyel bővülő óraszámban kerülnek megtartásra, csoportbontásos szervezeti formát alkalmazva a tanulók képességbeli jellemzőihez igazodva.
A diákok átlagos tanulási képessége jó, de jellemzőek a csoportokon belüli kisebb-nagyobb differenciálódások, némely esetben az alul teljesítő, lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók jelenléte is.

A felső és alsó tagozat tanulócsoportbeli összetétele egymástól igen eltérő, az alsó tagozatos tanulók képességbeli összetétele, tanulási teljesítménye magasabb színvonalú, ott a tehetséggondozás további módszereinek fejlesztésére is lehetőséget biztosít a választott programcsomag alkalmazása.

A felső tagozaton a tananyag jobb megértetésére törekszünk, szélesíteni kívánjuk a tanulók IKT használatát, fejleszteni kívánjuk a digitális írásukat, olvasásukat, a különbözőtanulást támogató applikációk alkalmazását. Teret kívánunk biztosítani számukra a saját eszközeik nagyobb mértékű bevonására a tanítási órákon.

Az osztályokban tanító pedagógusok, tanítók és szakos tanárok IKER szerinti kompetenciája jó, de további fejlesztésükre látunk lehetőséget. A bevonásra kerülő pedagógusok motivációja, megfelelő, a tudás megosztására, az implementációs folyamat segítésére alkalmasak.

Közvetett célcsoport bemutatása:
A közvetve bevont tanulók az iskola további tanulói közössége, 100%. A tanulócsoportokat tanórán kívüli iskolai szabadidőben, az egésznapos oktatásban résztvevőket a délutáni tevékenységek alatt vonjuk be az eszközök használatába, kipróbálásába, továbbá minden pedagógusnak lehetőséget biztosítunk az eszközök megismerésére, használatban történő kipróbálására.

Szervezeti- és humán területhez kapcsolódó célok

Az információk áramlásának digitális módját részesíti előnyben iskolánk, ezzel is segítve a tanárok tudatos eszközhasználatát. Ennek érdekében általánossá tettük és rendszeresítettük a mozaNapló használatát a belső információk eljuttatására. Ezt szeretnénk tovább fejleszteni a kisebb szakmai közösségek digitális önszerveződésével, el szeretnénk érni a szakmai bezárkózásból való kilépést, bátorítani szeretnénk kollégáinkat a hálózati kommunikációs eszközök használatára saját információjuk gyors áramoltatása érdekében.

Infrastruktúra és eszközpark fejlesztésére vonatkozó célok

Az infrastrukturális fejlesztés elemei a következők:

- 4 tanterem felszerelése interaktív megjelenítő eszközzel;
- 4 tanterem felszerelése 4x 32 db érintőképernyős laptoppal melyek alkalmasak a Tankocka kiszolgálására, valamint szükség van ezeknek megfelelő tároló és töltő eszköz biztosítására;
- a projektben részt vevő kollégák ellátása 6 db érintőképernyős laptoppal;

- a tanterem IKT eszközeinek WIFI-hez történő hozzáférés és az internetre való csatlakozás biztosítása;
- a tanteremben található eszközök központi menedzsment szolgáltatással történő ellátása;
- a problémamegoldó gondolkodást fejlesztő 4 szoftver csomag biztosítása;
- 1 további terem felszerelése interaktív táblával, hangszóróval és hordozható számítógéppel;
- 6 db tanári laptop a készüléshez;
- épületszárnyban internet hálózat kiépítése

A fejlesztési feladatok, tevékenységek meghatározása

A digitális pedagógiai-módszertani csomag meghatározása

A matematika kompetencia fejlesztésének támogatása területéből a Tankockákkal az eredményes matematika tanulásért digitális pedagógiai-módszertani csomag a matematikai kompetencia fejlesztésének támogatására kipróbálását választotta az iskola mind az alsó, mind a felső tagozat számára.

A kiválasztás szempontja az volt, hogy a matematika kompetencia fejlesztésére olyan átfogó programcsomag kerüljön alkalmazásra, ami az oktató munka horizontális céljait is szolgálja, nevezetesen iskolai szinten javuljanak a kompetencia felmérések eredményei, valamint az, hogy az implementálás során a közvetett tanulói célcsoportok is hasznosuljanak az így megszerzett tapasztalatokból, tudáscsomagból.

Ezen túl a választott csomag könnyen illeszthető a már kialakított tantárgy pedagógiai módszerekhez és tananyagtartalmakhoz, a meglévőket, bővíti, korszerűsíti, a pedagógusokat hozzásegíti a módszertani váltásra való felkészülésben.

Alsó tagozatban szakköri foglalkozások keretében a Sakkpalota programcsomag is bevezetésre került.

Felkészítő tevékenységek meghatározása

A digitális módszertani csomagok adaptáláshoz első körben azon bevonható kollégák körét határoztuk meg, akik nyitottak az új módszerek bevezetésére és előzetes informatikai tudásuk alapján is alkalmasak a feladatok ellátására.

Nélkülözhetetlennek tartjuk, hogy belső továbbképzésekkel segítsük majd egymás munkáját mind az iskolán belül, mind pedig a bevont intézmények között.

Mind a módszertani csomagokat, mind a kollégákat annak figyelembevételével választottuk ki, hogy biztosíthassuk, az ismeretek átadásával a projektbe be nem vont tanáraik is képesek legyenek ezen módszerek tanórai és tanórán kívüli alkalmazására.

Pedagógiai szolgáltatások bemutatása

A rendszergazda lesz felelős a terem hardveres és szoftveres installációjáért, annak állandó frissítéséért, valamint a hálózat teljes szegmentálásáért és az internetes tartalmak szűréséért.

A pedagógia asszisztens feladata elsősorban a tanórák előkészítése, a pedagógus adminisztratív munkájának segítése lesz. Ez napi feladatot jelent neki mind az előkészítő tanévben, mind a végrehajtás éveiben, majd pedig a fenntartás ideje alatt is.

Az Evangélikus Pedagógiai Intézet szakértői pedig külső szemlélőként, ugyanakkor hozzáértő szakemberként tudják ellátni a minőségbiztosítási feladatokat félévente, valamint a Pedagógia program felülvizsgálata során is.

Infrastrukturális feltételek meghatározása

- A tanteremben felszerelése kerülő interaktív megjelenítő eszköz szolgálja mind frontális oktatást, mind a kooperatív és projekt munkát, mind pedig egyéni feladatmegoldást is, hiszen rajta a kívánt tartalmat mindenki láthatja. Ezen felül a HD felbontás biztosítja a digitális tartalmak élvezhető megjelenítését is.
- Elengedhetetlennek tartjuk, hogy a tanárok a tanórára való készülésükhöz ugyanolyan infrastrukturális feltételekkel rendelkezzenek, mint amivel az órán találkoznak, így számukra is érintő képernyős laptopokat szerzünk be.
- A tanteremben található IKT eszközöket rendszergazdai szolgáltatással látjuk el.
- A problémamegoldó gondolkodást fejlesztő szoftvercsomagot más tanulók számára is biztosítjuk, lehetőséget teremtünk rá egyéb tevékenységek bevezetése formájában.
- A módszertani csomagok implementálásának intézményi sajátossága, az épület széttagoltsága miatt további 1 termet kell felszerelnünk interaktív táblával, hangszóróval és hordozható számítógéppel. Így biztosítható a folyamatos digitális teremhozzáférés a kollégák és tanulók számára is.

Humánerőforrás bemutatása

A rendszergazda alkalmazása a tanulói létszám után intézményünkben kötelező, a projekt teljes időtartama alatt bevonásra kerül. A pedagógus szükségleteket kielégíti, szakmai kapcsolatai megbízhatóak, érdemben képviseli és támogatja az intézet digitális megújításának törekvéseit.

A csomagok bevezetésének tapasztalatai alapján a pályázatba bevont pedagógusok a digitális pedagógiai alkalmazásának lehetőségeit az iskola pedagógia programjában és specifikusan a helyi tantervekben is megjelenítik. Ehhez igénybe vesszük a Magyarországi Evangélikus Egyház Pedagógiai Intézetének szakértő munkatársainak segítségét.

Szeretnénk elérni, hogy az iskola honlapja megújuljon, új szolgáltatói lehetőségek felkutatásával animáltabb, a tanulócsoportok és szülők számára élvezhetőbb vizuális megjelenésű legyen, a felületen a projekt előrehaladásáról számukra is informatívabb módon kívánunk beszámolni.

Fenntarthatóság

A Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola célként fogalmazza meg, hogy a fenntartási időszakban a 6 fő bevont kolléga továbbra is legalább 40%-ban alkalmazza a digitális pedagógia módszereit meghatározott csomagokban.

Célként tűzi ki azt is, hogy a fenntartási időszakban tovább bővíti a digitális óraterv csomagjait, melyeket intézményen belül minden pedagógus számára elérhetővé tesz. Ezzel biztosítja azt, hogy a digitális kultúra nemcsak gyökeret ereszt a projekt révén az iskolában, hanem az fejlődésnek is indul.

Ennek érdekében vállaljuk, hogy a pályázat során módosított Pedagógiai programban a digitális pedagógiai eszközeire vonatkozó elemeket 3 évente felülvizsgáljuk és a szükséges változtatásokat átvezetjük a tantárgyak helyi tantervein is.

Disszemináció:

A projekt eredményeinek terjesztését, hasznosítást elsősorban a belső munkatársak, szakmai közösségek körében kívánjuk megvalósítani. Már a projekt megkezdésekor tájékoztatásra kerülnek a szakmai közösségek a bevont pedagógusok prezentációi által. Bemutató órát tervezünk félévente legalább egy alkalommal ugyancsak a bevont pedagógusok közreműködésével.
A rendszeres tantestületi megbeszéléseken (havonta egy alkalom) ugyancsak szélesítjük a pedagó-

gusok ismereteit, beszámolókat tartunk a program előrehaladásáról.

Iskolai jó gyakorlatnak megfelelően digitális projekt hetet szervezünk a további tanuló csoportok bevonása céljából.

Szülői fórumokon tájékoztatást adunk a program a várható eredményeiről, a honlapon színes beszámolókat teszünk közzé.

Az iskolai beszámoló éves szinten összefoglalja a projekt eredményeit, mely beszámolót megküldünk a fenntartónak.

A projekt beválás-vizsgálatát és értékelését célcsoportokra szabottan kívánjuk megvalósítani. A projektbe közvetlenül bevont pedagógusok digitális kompetenciájának újraértékelése, IKER szerinti besorolása. A program digitális pedagógiai követelményeinek teljesülése, (programcsomagok beépítése a tananyag feldolgozásba, digitális környezetben megtartott órák száma).

A digitális környezetben megtartott tanórák hatásának vizsgálata a tanulók növekedő motivációs szintjére (tanulási kedvére) kérdőíves felméréssel.

Szakmai együttműködések kialakításának és megvalósításának bemutatása

a) Köznevelési intézményekkel,
b) A Felhívásban előírt együttműködő szervezetekkel, projektmegvalósítókkal:
    - a Digitális Pedagógiai Módszertani Központtal,
    - a Nemzeti Köznevelési Portál működtetőjével, tartalmának fejlesztőjével.

3.16.3. Túróczy tehetségfejlesztő program

BEVEZETÉS

Iskolánk, a Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola azzal a céllal hozza létre a Túróczy tehetséggondozó programot, hogy az iskolában folyó tehetséggondozás szervezett formában folyjon tovább, távolabbi célként tehetségponttá szeretne válni, ezen célok eléréséhez építjük ki a tehetséggondozás rendszerét. Pedagógusaink elkötelezettek a tehetséggondozás mellett, szakirányú továbbképzéseken vesznek részt, így a tehetséges gyermekek megfelelő tehetséggondozásban részesülhetnek.
Ahhoz, hogy a program hatékonyan megvalósuljon, egyaránt alkalmazunk tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozást. Az eddig is végzett differenciált képességfejlesztést illesztjük be egy komplex tehetségfejlesztő tevékenységbe.
Szeretnénk emelni részvételünket a versenyek terén, növelni a megszerzett nyelvvizsgák számát, valamint az életkori sajátosságaikat figyelembe véve, olyan foglalkozásokat tartani a tehetségígéreteknek, ahol fenntarthatjuk motivációjukat, és biztosítjuk a tehetségük kibontakozását. Tanórai differenciált fejlesztést és tanórán kívül változatos gazdagító projekteket tervezünk.

CÉLOK ÉS ALAPELVEK

A tehetséggondozó program célja az iskolába járó tanulók egyéni adottságainak, képességeinek felderítése, a tehetségígéretek számára speciális foglalkozások szervezése, az intellektuális képességek minél magasabb szintre juttatása, valamint a tehetség kibontakozásához szükséges személyiségfejlesztés.

A PROGRAMBAN RÉSZT VEVŐK:

, melyek tantárgyfelosztásban történik tervezésre és kiosztásra, de bemutatjuk rendszerünk többi pillérét is. - felismerik saját tehetségüket,

- erősödik tudásvágyuk, tenni akarásuk,
- megtanulják a problémák többirányú megközelítését,
- megtanulják új helyzetekben alkalmazni ismereteiket,
- megtanulnak mind önállóan, mind csapatban dolgozni.

Célcsoportunkat egyaránt képezik olyanok, akik
- teljesen megfelelnek a tehetségkoncepciónak,
- csak részben felelnek meg a tehetségkoncepciónak – ahol a cél a tehetséggel összefüggő gyenge oldalak támogatása.

TEHETSÉG AZONOSÍTÁS ÉS BEVÁLOGATÁS

A tehetségazonosítást az alsó és felső tagozaton is elvégezzük, a tehetségígéretek az érdeklődési területüknek megfelelően kapcsolódnak be a programba.
Az azonosításnál irányadónak tekintjük, hogy az azonosítás folyamatos legyen, ne egyszeri, több különböző forrás, módszer alkalmazása szükséges, a nem intellektuális tényezőkre is figyelmet kell fordítani.
Az azonosítás módszerei:

- ✓ tehetségazonosítás a tanulmányi teljesítmény alapján, a tanulmányi versenyek révén történő identifikáció,
- ✓ a tehetségnapon elért kiemelkedő eredmény alapján vélemények gyűjtése a tanulókról (szubjektív módszerek: megfigyelés, interjú, kérdőív),
- ✓ pszichológiai vizsgálatok: (objektív tesztek, kreativitás, motiváció stb.).

Az azonosítás menete során a szülőket is bevonjuk, számukra tanácsadást biztosítunk, figyelembe vesszük véleményüket a szubjektív azonosítási módszer során. A beválogatást tehetségfejlesztési szakértő, pszichológus és az egyes tehetséggondozó kuckók vezetői végzik. A tehetségtanácsadást iskolánkban a tehetségfejlesztő szakértő és/vagy a pszichológus és a tehetségkuckók vezetői végzik.

Tanácsot kérhetnek:
- szülők,
- kollégák,
- tehetségazonosításban már részt vett diákok,
- még nem azonosított tanulók.

Az azonosítás során nyert információk alapján a tehetségígéretek iskolánkban gazdagító programokon vehetnek részt érdeklődésüknek megfelelően. Ha egy diák valamely speciális képesség területen kimagasló eredményt ér el, a szakemberek igyekeznek számára megjelölni azokat a tehetséggondozó intézményeket, ahol tovább mélyíthetik tudásukat.

A tehetséggondozás iskolánkban több pillérre épül. A tanulók délelőtti és délutáni foglalkozásai szerves egységet alkotnak, de míg délelőtt minden a tantervvel teljes összhangban folyik, addig délután tehetségkuckókban valósul meg a munka. A délelőtti *tanórák* tehetséggondozása ezzel összhangban elsősorban arra fókuszál, hogy a tanulók minél magasabb szinten sajátítsák el a tantervi anyagot, és ez teljesítményükben is megmutatkozzon, s a diákoknak az eredményeknek megfelelően van lehetőségük a tehetségkuckó foglalkozásokon is részt venni, tehetségüket kibontakoztatni. A gazdagító munka mellett iskolánkban a tehetséggondozás másik legfőbb területe a versenyekre való felkészítés, valamint versenyek megszervezése és lebonyolítása. Mindezt kiegészítik az egyes, tehetséggondozáshoz kapcsolódó további programjai, a tehetségnap, a versenynapok és a nyári tábor. Kiemelt területei a dráma, az angol nyelv és a természettudomány.
A tehetséggondozó tevékenység legnagyobb részét a Tehetséggondozó Műhely foglalkozásain végezzük

A TEHETSÉGKUCKÓK TEHETSÉGKÖREI

DRÁMA

1.

Név: *TUDÓS BAGLYOK TEHETSÉGKUCKÓ*

Rövid bemutatás: A 2021/2022-es tanévben 8 fővel beindult tehetséggondozó program folytatása.

Gyakoriság: heti 2. óra

Cél: Nyelvi, irodalmi, kommunikációs képességek fejlesztése. Felkészítés nyelvi, irodalmi, próza és szavalóversenyekre.

2.

Név*: VARÁZS-SZÍNPAD TEHETSÉGKUCKÓ*

Rövid bemutatás: Beszédművelés, érzékszervi finomítás, térközszabályozás, üzenetváltások szavak nélkül és improvizációs technikák elsajátítása drámajátékok, helyzetgyakorlatok és szöveges mímes improvizációk segítségével. A kuckó tagjai megismerkednek a színházi dramaturgiai alapfogalmakkal. Önismereti játékok segítségével megismerik erősségeiket, nő az önbizalmuk, önértékelésük. Ezen ismeretek birtokában színi előadás megjelenítése díszlet, kellék- és jelmezkészítéssel. Színházban tett látogatás során betekintés a kulisszák mögé. Szavaló, prózamondó versenyek és színjátszó találkozók.

Gyakoriság: heti 1-1. óra (alsós, felsős csoport)

Cél: Komplex személyiség fejlesztés. Színjátszási, versmondási, versírási készségek fejlesztése. Szociális, interperszonális, és intraperszonális képességek fejlesztése. Bemutatók, előadások. Felkészítés versenyekre.

3.

Név*: BUKSITÖRŐ TEHETSÉGKUCKÓ*

Gyakoriság: heti 3 magyar órán

Cél: Tanórai differenciált tehetséggondozás. Anyanyelvi kompetencia fejlesztése kooperatív tanulás szervezéssel.

ANGOL NYELV

1.

Név: *„BOOKWORMS" TEHETSÉGKUCKÓ (KÖNYVKLUB)*

Rövid bemutatás*:* Angol nyelvű könnyített olvasmányokat, regényeket olvasnak a Könyvmoly kuckó tagjai, amit teaház keretében megvitatnak.

Gyakoriság: heti egy (tömbösítve 2 heti)

Cél: A olvasást szerető diákok idegen nyelven is olvasóvá nevelése, motivációjuk fenntartása. Az olvasáson keresztül szókincsbővítés, a szövegértés fejlesztése, kommunikációs készségek fejlesztése.

Angol nyelvű könyvadaptáció megtekintése, valamint színházlátogatás.

2.

Név: *„EXAM BOOSTER" (Turbó vizsga) Tehetségkuckó* (nyelvvizsga)

Rövid bemutatás: A tehetséges diákok ismereteinek fejlesztése, a nyelvvizsgára készülés keretein belül, a témakörök adta lehetőségeket kihasználva a nyelvi jártasság magas szintre emelése.

Gyakoriság: heti egy vagy kettő

Cél: komplex B/C típusú nyelvvizsga

TERMÉSZETTUDOMÁNY

1.

Név: *VEGYÉSZBONTÓK*

Rövid bemutatás: maximum 12 fő végez előre meghatározott kísérleteket, megfigyeléseket, számításokat. Ellátoganak külső helyszínekre tudásbővítés céljából, de tudás átadás is történik.

Gyakoriság: heti egy alkalom
Cél: tudásukat versenyen eredményesen megmutatni, magabiztosan tudjanak laboratóriumi eszközökkel dolgozni, szakkörön tanultakat eredményesen alkalmazni.
2.
Név: *KALÁSZKÖTÖZŐK*
Rövid: bemutatás elsajátítják az elsősegély nyújtás alapjait, versenyen, bemutatón vesznek részt, mentőállomásra látogatnak
Gyakoriság: heti 1 alkalom
Cél: tudásukat versenyen eredményesen megmutatni, a csoporttagok szem előtt tartják az, „ahol tud, segít" alapelvet-megszerzett tudásukat valóban a mindennapi sérülések ellátásában hasznosítják

3.
Név: *FÖLDÓVÓK*
Rövid bemutatás: elsősorban környezetvédelmi témákkal foglalkoznak a csapattagok, ahol tud, segít" elvet szem előtt tartva, védik iskolájuk környezetét
Gyakoriság: heti 1 alkalom
Cél: tudásukat versenyeken eredményesen megmutatni

AZ ISKOLÁN KÍVÜLI TEHETSÉGGONDOZÁS

Tervezünk az iskola falain kívül is programokat, melyekhez partner intézményeket is keresünk. Terveink között szerepel meglátogatni, és programokat szervezni olyan helyszíneken, mint pl. könyvtár, művelődési ház, mentőállomás, Nyíregyházi Egyetem, Nyírerdő, Állatbarát Alapítvány, méhészet, színház, mozi, nyelviskola.

A TEHETSÉGGONDOZÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ EGYÉB PROGRAMOK/ESEMÉNYEK
Tehetséggondozó tevékenységünkhöz kapcsolódó iskolai események:

- ✓ szülői workshop / tanácsadás, tájékoztatás,
- ✓ tehetségnap programokkal,
- ✓ versenyek szervezése és lebonyolítása,
- ✓ versenyre felkészítés,
- ✓ tábor

melyek helyét, rendjét és időpontját az éves munkatervben rögzítjük tanévenként.

SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Személyi feltételeink adottak. A tehetségkuckók vezetői részt vettek továbbképzésen tehetséggondozás témakörben, van köztük tehetséggondozás- tehetségfejlesztés témakörben szakvizsgázott pedagógus, és élvezzük a 30 órás akkreditált tehetséggondozói tanfolyamot is. Emellett a pedagógiai szakszolgálat és pszichológus is fogja segíteni munkánkat.

Tehetségkuckó	**Kidolgozza és vezeti**
Buksitörő	Frankné Somogyi Zsuzsanna
Tudós Baglyok	Frankné Somogyi Zsuzsanna
Varázs-Színpad	Frankné Somogyi Zsuzsanna
Bookworm (Könyvmoly)	Szűcsné Veress Katalin
Exam Booster (Turbó vizsga)	Szűcsné Veress Katalin
VegyÉszbontók	Nagyné Farkas Ibolya
Kalászkötözők	Nagyné Farkas Ibolya
Földóvók	Nagyné Farkas Ibolya

TÁRGYI FELTÉTELEK

A tehetségkuckókban különféle eszközökre is szükségünk lesz, ezek egy része már adott.
Az alsó tagozaton:
-magnó
-kamera
-jelmezek
-díszletekhez anyagok, kartonok, festékek, alkoholos filcek, ragasztók, ollók
-gyerek szótárok, lexikonok
-betű és szójátékok(társasjátékok)

Az idegennyelvi kuckókban:

- könnyített olvasmányok
- felkészítő könyvek
- nyelvi társasjátékok
- pendrive-ok
- nyomtatópapír, nyomtatófestékek
- kartonok

Természettudomány:

- laborköpeny
- védőszemüveg
- gumikesztyű
- vegyszer
- (pendrive-ok)
- nejlonzsákok
- virág, virágföld
- plakátokhoz kartonok
- rajzeszközök
- kötszerek

CÉLOK ÉS INDIKÁTOROK

CÉL	INDIKÁTOR
Tehetségazonosítás	Az adott korosztály minden tagjának bevonása
Személyi feltételek (megfelelő képzettség)	Továbbképzés eredményes elvégzése
Egyéni differenciálás	Versenyeredmények, nyelvvizsga eredmények javulása
Motiválás	Tehetségterületnek megfelelő továbbtanulás
Az iskola jó hírnevének megőrzése	Beiskolázási mutatók

A program hatékonyságának vizsgálatához méréses módszereket szeretnénk alkalmazni pszichológus, mérésértékelő szakértő bevonásával. A mérések a következő területekre terjednének ki:
- általános intellektuális képességek mérése standardizált módszerrel,
- tanulási stratégiák vizsgálati módszere,
- diákjaink szereplése versenyeken, nyelvvizsgákon,

- motivációs kérdőív,
- szorongásvizsgálat,
- önértékelés
- komplex személyiségvizsgálati kérdőív

Eredményesnek ítéljük meg a programot akkor, ha segíti a diákokat személyiségük sokoldalú kibontakoztatásában, a tevékenységek során fejlődnek a diákok inter- és intraperszonális készségei, szóbeli, vizuális, illetve mozgásos kifejezőkészségük, logikus gondolkodásuk, fantáziájuk, erősödjön önbizalmunk. A kiemelkedően tehetséges tanulók eljussanak olyan intézményekbe, ahol lehetőségük van további fejlődésre, tehetségük kibontakoztatására.
A program beválóságát az első kezdeti időszakban (2-3 év) tanévente, majd négyévente vizsgáljuk, eredményeinket a digitális felületeken folyamatosan közreadjuk.

3.17. AZ ISKOLA ÍRÁSBELI, SZÓBELI GYAKORLATI BESZÁMOLTATÁSOK, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK RENDJE

Iskolánkban egységes eljárások alapján alakítottuk ki az egyes tantárgyak tanév közbeni értékelését, az ismeretek számonkérésétnek módját. A táblázatok (3-8. évfolyamig) tartalmazzák a tanévben, vagy félévben teljesítendő:

- írásbeli és szóbeli dolgozatok, feleletek számát,
- a dolgozatok, feleltek tanév végi osztályzatban betöltött súlyát,
- az értékelés szempontjait,
- az írásbeli dolgozatok témaköreit és témáit

Az értékelés formái és szempontjai az ehhez kapcsolódó eljárások nyilvánosak, kialakításakor az alábbi szempontokat vettük figyelembe:

- objektív tájékoztatás,
- tanulók teljesítményének rendszeres és folyamatos értékelése,
- visszajelzés az eredményekről,
- a tanulók életkori sajátosságait figyelembe vevő fejlesztő értékelés,
- egyéni fejlődés biztosítása.

3.18. A TNULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK TANTÁRGYANKÉNKÉNTI, ÉVFOLYAMONKÉNTI KÖVETELMÉNYEI

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti és évfolyamonkénti követelményeit a Pedagógiai program CD melléklete tartalmazza.

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: MAGYAR NYELVTAN 5 - 8. évfolyam	**TANTERVI TÉMAKÖRÖK, ÉRDEMJEGYEK SZÁMA/ÉVFOLYAM**			
	ötödik	**hatodik**	**hetedik**	**nyolcadik**
	Helyesírás			
Év eleji felmérés/ tollbamondás	1	1	1	1
Nyelvtani tematikus dolgozat előtti helyesírás	4	1	1	1
Tanév végi felmérés/ tollbamondás	1	1	1	1
Tanév végi felmérés6 teszt	1	1	1	1
Ped. program szerinti mérési feladat				
	Nyelvtani ismeret			
Év eleji felmérő dolgozat		1		1
Témazáró dolgozat	3	5	4	3
	Témakörök	Témakörök	Témakörök	Témakörök
	Hangtan - mgh.-k Hangtan - msh.-k Szavak jelentése és szerkezete	Igék Névszók Névmások Igenevek Egyéb szófajok	A mondat A mondat főrészei +tárgy Határozók Jelzők	Mellérendelő mondatok Alárendelő mondatok Szóösszetétel, szóképzés
Szóbeli felelet írásbeli kiegészítéssel	2-4	2-4	2-4	2-4
Írásbeli felelet	2	2	2	2

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: MAGYAR IRODALOM 5-8. évfolyam	**TANTERVI TÉMAKÖRÖK, ÉRDEMJEGYEK SZÁMA/ ÉVFOLYAM**			
	ötödik	**hatodik**	**hetedik**	**nyolcadik**
Szövegértés tanév eleji felmérés	1	1	1	1
Hangos olvasási tanév eleji felmérés	1	-	-	-
Írásbeli szövegszerkesztés	2	2	2	2
Írásos beszámoló kötelező és ajánlott olvasmányokból	1- (2)	1- (2)	1 (2)	1 (2)
Érdemjeggyel értékelt házi feladat	1	1	1	1
Szóbeli felelet + memoriter	5-6	5-6	5-6	5-6
Szövegértés felmérés tanév végén	1	1	1	1
Hangos olvasási felmérés tanév végén	-	-	-	-
Témazáró dolgozat	***4***	4	4	4
	- Népdalok, mesék Petőfi: János vitéz Természet, táj, szülőföld - Család, szülők, gyerekek Élethelyzetek, emberi kapcsolatok elbeszélő művekben	- Monda, rege, ballada - Arany János: Toldi - Hősök a történetmondás műfajában - Képek és formák a költészetben	- Ritmus, kép, kifejezésmód – líra Alapformái (dal, elégia, óda, epigramma) -A kisepika műfaji változatai Novella – elbeszélés- anekdota -A regény változatai Egy drámai mű - Irodalom és kulturális élet a reformkorban	- Az irodalom hatásterületei: a népszerű irodalom műfajai - Az irodalom nagy témáiból -A Nyugat első nemzedékének irodalmából - Kortárs irodalom- kortárs írók és olvasók - A dráma világa

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: IDEGEN-NYELV 4-8. évfolyam/angol	**4. évf.**	**5. évf.**	**6. évf.**	**7. évf.**	**8. évf.**
Év eleji felmérés diagnosztizáló céllal	1	1	1	1	1
Témazáró dolgozat: nyelvtani és lexikai tudást mérő összetett feladatsor minden téma után.	5	10	9	8	10
Rövid írásbeli/szóbeli felelet: nyelvtani vagy lexikális anyag mérésére.	alkalmanként, félévente 1-2	alkalmanként, félévente 1-2	alkalmanként, félévente 1-2	alkalmanként, félévente 1-2	alkalmanként, félévente 1-2
Év végi felmérő	1	1	1	1	1

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: IDEGEN-NYELV 4-8. évfolyam/német	**4. évf.**	**5. évf.**	**6. évf.**	**7. évf.**	**8. évf.**
Év eleji felmérés diagnosztizáló céllal	-	1	1	1	1
Témazáró dolgozat: nyelvtani és lexikai tudást mérő összetett feladatsor minden téma után.	5	7	7	7	7
Rövid írásbeli/szóbeli felelet: nyelvtani vagy lexikális anyag mérésére.	alkalmanként, félévente 1-2	alkalmanként, félévente 1-2	alkalmanként, félévente 1-2	alkalmanként, félévente 1-2	alkalmanként, félévente 1-2
Év végi felmérő	1	1	1	1	1

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: MATEMATIKA 5-8. évfolyam	**TANTERVI TÉMAKÖRÖK, ÉRDEMJEGYEK SZÁMA/ ÉVFOLYAM**			
	ötödik	**hatodik**	**hetedik**	**nyolcadik**
Év eleji felmérés diagnosztizáló céllal	1	1	1	1
Év végi dolgozat	1	1	1	
Rövid írásos beszámoló, vagy szóbeli felelt írásbeli feladat	3	3	3	3
Teljesítmény megfigyelése, órai munka értékelése	1	1	1	1
Témazáró dolgozat	5	5	5	5
A diagnosztikus felmérés teljesítményét százalékos kimutatással értékeljük, a többi esetben 1-5 fokú skálát (érdemjegyet) alkalmazunk. Az év végi dolgozat (felmérés) érdemjegyét súlyozottan vesszük figyelembe az év végi osztályzat megállapításakor.	**Témakörök / témák:** 1.Természetes számok 2.Geometriai alakzatok, szerkesztések 3.A törtek,Tizedestörtek 4.Összefüggések, nyitott mondatok 5.Az egész számok	**Témakörök / témák:** 1.Számok, műveletek 2.Geometriai vizsgálatok, szerkesztések 3.Százalékszámítás 4.Tengelyes tükrözés 5.Nyitott mondatok	**Témakörök / témák:** 1.Gondolkozz és számolj 2.Hozzárendelések, függvények 3.Egybevágóság 4.Algebra 5.Síkidomok, testek	**Témakörök / témák:** 1.Gondolkozz és számolj 2. Testek, felületek, síkidomok 3.Algebra 4.Geomertiai transzformációk 5.Relációk, függvények, sorozatok

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: **TÖRTÉNELEM 5-8. évfolyam** **ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK** **8. évfolyam**		**TANTERVI TÉMAKÖRÖK, ÉRDEMJEGYEK SZÁMA/ÉVFOLYAM**		
	ötödik	**hatodik**	**hetedik**	**nyolcadik**
Év eleji felmérés az ismétlés után	Nincs	1	1	1
Év végi dolgozat	1	1	1	1
Rövid írásos beszámoló ill. szóbeli felelet (leckére vagy egy lecke részére vonatkoztatva).	alkalmanként félévente 1-2	alkalmanként félévente 1-2	alkalmanként félévente 1-2	alkalmanként félévente 1-2
Témazáró dolgozat		Minden évfolyamon lehetőség szerint a témakörök számának megfelelően		
A ***diagnosztikus*** felmérés teljesítményét ***százalékos kimutatással*** értékeljük, a többi esetben ***1-5 fokú skálát*** (érdemjegyet) alkalmazunk. Az ***év végi dolgozat*** (felmérés) érdemjegyét ***súlyozottan vesszük*** figyelembe az év végi osztályzat megállapításakor.	**Témakörök**: - Az emberiség őskora - Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája - Az ókori görög-római világ - A középkori Európa világa - A magyarság történetének kezdetei és az Árpádok kora	**Témakörök**: - A magyar királyság virágkora - A világ és Európa a kora újkorban - Magyarország a kora újkorban - A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon	**Témakörök**: - A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei - Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon. -A nagyhatalmak versengése és az első világháború. - Európa és a világ a két háború közt. -A második világháború	**Témakörök**: - Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése. - Magyarország a második világháború végétől az 1956-os forradalom és szabadságharc leveréséig. -A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása. -A Kádár-korszak jellemzői. - Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése. - Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon. - Társadalmi szabályok. - Állampolgári alapismeretek. - Pénzügyi gazdasági kultúra. - Háztartás és családi gazdálkodás. - Médiakörnyezet, a média funkciói, a nyilvánosság. -A médiamodellek és intézmények. -A média társadalmi szerepe, használata- Reklám és hír a hagyományos és az új médiában.

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: TERMÉSZETTUDOMÁNY 5 - 6. évfolyam	**TANTERVI TÉMAKÖRÖK, ÉRDEMJEGYEK SZÁMA/ ÉVFOLYAM**	
	ötödik	**hatodik**
Év eleji felmérés diagnosztizáló céllal	1	-
Év eleji felmérés (szummatív)	-	1
Szóbeli felelet	2	2
Rövid írásos beszámoló	4	4
Órai munka értékelése	2	2
Gyűjtőmunka	2	2
Témazáró dolgozat	6	6
	Témakörök: ***Élet az őszi kertben*** ***Állatok a házban és a ház körül*** ***Anyagok és tulajdonságaik*** ***Tájékozódás a térképen*** ***A Föld és a Világegyetem*** ***Élet a tavaszi kertben***	Témakörök: ***Kölcsönhatások, energia*** ***Az erdő életközössége*** ***A rétek életközössége, Alföldi tájakon*** ***Vizek, vízpartok életközössége*** ***Hegyvidékek, dombvidékek*** ***Az ember egészsége***

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: FIZIKA 7-8. évfolyam	**TANTERVI TÉMAKÖRÖK, ÉRDEMJEGYEK SZÁMA/ ÉVFOLYAM**	
	hetedik	**nyolcadik**
Év eleji felmérés diagnosztizálócéllal	-	1
Év végi dolgozat	1	1
Rövid írásos beszámoló/kisdolgozat/gyűjtőmunka	3	3
Szóbeli felelet, órai munka értékelése	1	1
Témazáró dolgozat	6	7
A diagnosztikus felmérés teljesítményét százalékos kimutatássalértékeljük, a többi esetben 1-5fokú skálát (érdemjegyet) alkalmazunk. Az év végi dolgozat (felmérés) érdemjegyétsúlyozottan vesszük figyelembeaz év végi osztályzat megállapításakor.	**Témakörök / témák:** 1. Testek, folyamatok mérhető tulajdonságai 2.Testek mozgásának vizsgálata 3.Az erő 4.Külcsönhatások 5.Hőmérséklet, halmazállapot 6.A hang, hullámmozgás a természetben	**Témakörök / témák:** 1.A fény 2.Az energia 3.Elektromos alapjelenségek 4.Az elektromos áram 5.Az elektromágneses indukció 6.Naprendszer 7.Környezetünk és a fizika

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: **KÉMIA 7-8. évfolyam**	**TANTERVI TÉMAKÖRÖK, ÉRDEMJEGYEK SZÁMA/ÉVFOLYAM**	
	7. osztály	**8. osztály**
Év eleji felmérés szummatív	-	1
Témazáró	5	4
Rövid írásos beszámoló, vagy szóbeli felelet írásbeli feladattal	3-4	3-4
Teljesítmény megfigyelése, órai munka értékelése, külalak értékelése	2	2
A ***diagnosztikus*** felmérés teljesítményét százalékos ***kimutatássa***l értékeljük, a többi esetben 1-5 fokú skálát (érdemjegyet) alkalmazunk. Az ***év végi dolgozat***(felmérés) érdemjegyét ***súlyozottan vesszük*** figyelembe az év végi osztályzat megállapításakor.	**Témakörök, témák**	**Témakörök, témák**
	- Bevezetés, a kísérlettől a modellalkotásig	- Ismétlés, rendszerzés
	- Kémiai alapismeretek, anyagi halmazok	- Nemfémes elemek és vegyületek
	- Anyagi részecskék: atomok, ionok, molekulák	- Fémes elemek és vegyületek
	- Kémiai reakciók	- Hétköznapi kémia, (mindennapokban, természetben)
	- Környezetünk néhány fontos anyaga (mindennapokban, természetben)	- Év végi ismétlés, rendszerzés

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: BIOLÓGIA 7-8. évfolyam	**TANTERVI TÉMAKÖRÖK, ÉRDEMJEGYEK SZÁMA/ ÉVFOLYAM**	
	hetedik	**nyolcadik**
Év eleji, szummatív felmérés	1	1
Szóbeli felelet	2	2
Kisdolgozat	2	2
Gyűjtőmunka, kiselőadás	1	1
Órai munka értékelése	2	1
Témazáró dolgozat	4	5
Összes érdemjegy	12	12

Témakörök:

I. A biológia tárgya, élet kialakulása
II. Az élőlények rendszerezése, élővilág fejlődése
III. A földi élővilág általános jellemzése
- A rendszerezés
- A sejtmagnélküli és a sejtmagvas egysejtűek
- A gombák
- A növények
- Az állatok

IV. Bolygónk élővilága
- A forró övezet élővilága
- A mérsékelt övezet élővilága
- A hideg övezet élővilága
- A hideg övezet élővilága
- A hegyvidék élővilága
- A tengerek és tengerpartok élővilága

V. Életközösségek kapcsolata és védelme

I. Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság
II. Az emberi test szerveződése
- Az emberi bőr
- A táplálkozás
- A légzés
- A keringés
- A kiválasztás
- A szaporodás
- Az ember egyedfejlődése
- Idegi és hormonális szabályozása

III. Életmód és egészség

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: **FÖLDRAJZ** **7-8. évfolyam**	**TANTERVI TÉMAKÖRÖK, ÉRDEMJEGYEK SZÁMA/ ÉVFOLYAM**	
	hetedik	**nyolcadik**
Év eleji diagnosztizáló felmérés	1	1
Írásbeli felelt	4	4
Szóbeli felelet	2	2
Gyűjtőmunka, kiselőadás	1	1
Topográfiai gyakorlatok	2	2
Órai munka értékelése	2	2
Témazáró dolgozat	4	4
	Témakörök, témák - Afrika - Ausztrália és Óceánia - Amerika - Ázsia - Európa - Általános természeti és társadalmi földrajza: - Észak-Európa - Nyugat - Európa - Dél - Európa - Kelet - Európa	Témakörök, témák - Közép- Európa természeti és társadalmi földrajza - A Kárpát – medence földrajza - Magyarország - Földrajzi adottságai - Társadalma és gazdasága - A hazai tájak komplex bemutatása Földrajzi adottságai

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: ÉNEK-ZENE 5-8. évfolyam	**TANTERVI TEMAKÖRÖK, ERDEMJEGYEK SZAMA / EVFOLYAM**			
	ötödik	**hatodik**	**hetedik**	**nyolcadik**
Szóbeli felelet: - dallaméneklés - ritmustapsolás - zenetörténet - zeneelmélet	1	1	1	1
Irásbeli felelet: - kottázás - zenetörténet - zeneelmélet	2	2	2	2
	Témakörök, témák: Jeles napok, népszokások, ünnepeink Népzenei ismeretek: - régi és új stílusú népdalok - népi hangszerek - Kodály: Kállai kettős - Bartók: Este a székelyeknél Zeneelméleti ismeretek. - ritmusértékek: kis éles, kis nyújtott, tizenhatod - hangsorok: dúr és moll - hangközök: tiszta hangközök - zenei ábécé Zenetörténeti ismeretek: középkor, reneszánsz, barokk	***Témakörök, témák:*** Jeles napok, népszokások, ünnepeink Népzenei ismeretek: - új stílusú magyar népdalok - Kodály: Mátrai képek Zeneelméleti ismerezek: - hangsorok: dúr,moll Hangközök: szekund, terc - forma: szonátaforma, periódus - előadásmód: parlando, rubato Zenetörténeti ismeretek: - bécsi klasszicizmus - a szimfónikus zenekar	***Témakörök, témák:*** Jeles napok, népszokások, ünnepeink Népzenei ismeretek: - régi és új stílusú népdalok - Kodály és Bartók munkássága Zeneelméleti ismeretek: - hangközök: szext, szeptim - zenei szakkifejezések (tempójelzések, dinamikai jelek) Zenetörténeti ismeretek: - romantika - nemzeti opera - a szimfónikus zenekar	***Témakörök, témák:*** Ünnepeink Népzenei ismeretek Zeneelméleti ismeretek: - ismétlés, rendszerezés Zenetörténeti ismeretek: - a XX. szd. zenéje - a szimfónikus zenekar

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái:
VIZUÁLIS KULTÚRA
5-8. ÉVFOLYAM

Rajz: Értékelés:
- Év eleji szintfelmérés
- Érdemjegy - az órai munkák után
- Feladatsor után
- Havonta legalább egy jegy
- Művészettörténeti kiselőadás
- Gyűjtőmunka, szorgalmi feladat

Témakörök
(feladatsorok)

5. osztály **Rajz és vizuális kultúra**
A Betű – szerkezet, felépítése, alkalmazása
Síkbeli szerkezetű elemzések
Színtani tanulmányok
A fa szerkezete
Gömbölyű természeti formák
Mesterséges, téri formák síkból való alakítása
Műelemzés: Ókor
Műelemzés: Középkor

6. osztály **Rajz és vizuális kultúra**
Betű - szerkezete
Egyszerű forgástestek
Összetett forgástestek
Egyszerű és összetett forgástestek
térbeli helyzetének elemzése
Díszítés - tervezés
Az adott felület kompozíciója

7. osztály ***Vizuális kultúra***
Betű – álló v. szabványkeretű szerkezete, felépítése, alkalmazása
Bevezetés a perspektívába
Különböző helyzetű síklapok perspektivikus elváltozásai
Egyszerű szögletes testek mértani formák térbeli elemzése
Összetett szögletes testek perspektivikus elváltozásai
Belső nagy térformák ábrázolása
Az épített környezet rajzi megfigyelései
A műszaki ábrázolás alapjai
Műelemzés: Újkor

8. osztály **Vizuális kultúra**
Betű – dőlt szabványbetű szerkezete felépítése,
alkalmazása
Egy- és kétiránypontos perspektíva
Egyszerű és összetett forgástestek szögletes
testekkel való kombinálása
Összetettebb ipari formák ábrázolása
Vegyes, változatos technikák alkalmazása
Műelemzés: Legújabbkor

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: DIGITÁLIS KULTÚRA 5-8.	**ötödik**				**hatodik**				**hetedik**				**nyolcadik**			
	I. félév		II. félév		I. félév		II. félév		I félév		II. félév		I. félév		II. félév	
Ahogyan/Amit értékelünk	Elméleti ismeretek – Ismeretek a gyakorlatról	Alkalmazás, gyakorlat	Elméleti ismeretek – Ismeretek a gyakorlatról	Alkalmazás, gyakorlat	Elméleti ismeretek – Ismeretek a gyakorlatról	Alkalmazás, gyakorlat	Elméleti ismeretek – Ismeretek a gyakorlatról	Alkalmazás, gyakorlat	Elméleti ismeretek – Ismeretek a gyakorlatról	Alkalmazás, gyakorlat	Elméleti ismeretek – Ismeretek a gyakorlatról	Alkalmazás, gyakorlat	Elméleti ismeretek – Ismeretek a gyakorlatról	Alkalmazás, gyakorlat	Elméleti ismeretek – Ismeretek a gyakorlatról	Alkalmazás, gyakorlat
Rövid Írásos beszámoló	1		1		1		1		1		1		2		1	
Teszt- feladatlap	2		2		1		1		1		1		1		1	
Záródolgozat (év végi felmérés)							1									1
A teljesítmény megfigyelése	***folytonos***		***folytonos***		***folytonos***		***folytonos***		***folytonos***		***folytonos***		***folytonos***		***folytonos***	
Gyakorlati tevékenység (egyéni)		2		2		2		2		2		1		1		2
Csoportos produktum										1		1		1		1

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: HON –és NÉPISMERET 6. évfolyam	**TANTERVI TÉMAKÖRÖK, ÉRDEMJEGYEK SZÁMA/ ÉVFOLYAM**
	hatodik
Szóbeli felelet Pontozás	Összefüggő szöveg elmondása, vagy kérdések alapján összefüggő felelet. Célja: a tanulói munka segítése, motiválása. 5 fekete pont: 1-es érdemjegy 5 piros pont: 5-ös érdemjegy
Összegző értékelés: 1-5 fokú skála alkalmazásával	Egy téma befejezése után írásbeli beszámoló: kérdések - rajz
	2
A szóbeli értékelés szempontjai: Együttműködő képesség. Aktivitás. Egyéni képességek egy feladat elvállalásában – gyűjtőmunka	
A 36 tanítási óra alatt a tanulóknak rendelkeznie kell legalább 2 szóbeli, 2 gyakorlati és 2 írásbeli jeggyel	

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: HITTAN 5-8. évfolyam	**TANTERVI TÉMAKÖRÖK, ÉRDEMJEGYEK SZÁMA/ÉVFOLYAM**			
	ötödik	**hatodik**	**hetedik**	**nyolcadik**
Év eleji felmérő dolgozat	**1**	**1**	**1**	**1**
Házi dolgozat	**1**	**1**	**1**	**1**
Témazáró dolgozatok	**5**	**5**	**5**	**6**
	Témakörök	***Témakörök***	***Témakörök***	***Témakörök***
A felmérések és dolgozatok teljesítményét ***1-5 fokú skálát*** (érdemjeggyel) alkalmazunk. ***A témazáró dolgozatok, a házi dolgozatok, a memoriterek*** érdemjegyét ***súlyozottan vesszük*** figyelembe az év végi osztályzat megállapí-tásakor. ***Az egyházi énekek szövegét számon kérjük,*** de érdemjeg--gyel nem értékeljük.	Ószövetség: A világ teremtésének története A zsidó nép ősatyái József és testvérei Kivonulás Egyiptomból – a pusztai vándorlás Isten törvényei Tízparancsolat- Törvénykönyv	Ószövetség: Letelepedés Kánaánban (Józsué) Izrael bírái: Elizeus, Sámson, Sámuel Saul és Dávid A kettészakadt ország Az asszír és babiloni fogság	Újszövetség: Jézus születése Jézus tanításai Jézus csodái és gyógyításai	Újszövetség: Apostolok cselekedetei Pál apostol levelei Apostoli levelek Egyháztörténet (a kereszténység kialakulása és terjedése) Reformáció Világvallások
Év végi felmérő dolgozat	**1**	**1**	**1**	**1**
Szóbeli számonkérés: memoriterek imádságok, igeszakaszok	**4**	**4**	**4**	**4**
Egyházi énekek	**6**	**6**	**6**	**6**

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: **ANGOL CÉLNYELV** **3-8. évfolyam**	**TANTERVI TÉMAKÖRÖK, ÉRDEMJEGYEK SZÁMA/ÉVFOLYAM**					
	harmadik	**negyedik**	**ötödik**	**hatodik**	**hetedik**	**nyolcadik**
Év eleji felmérő dolgozat	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Házi dolgozat	**1**	**1**	**2**	**2**	**3**	**3**
Témazáró dolgozatok	**5**	**5**	**7**	**6**	**8**	**5**
	Témakörök/témák	**Témakörök/témák**	**Témakörök/témák**	**Témakörök/témák**	**Témakörök/témák**	**Témakörök/témák**
A felmérések és dolgozatok teljesítményét ***1-5 fokú skálát*** (érdemjeggyel) alkalmazunk. ***A témazáró dolgozatok, a házi dolgozatok, a memoriterek*** érdemjegyét ***súlyozottan vesszük*** figyelembe az év végi osztályzat megállapításakor.	1. Az én világom 2. Család, barátok 3. Környezetünk 4. Életmód 5. Vásárlás, ételek	1. Környezetünk 2. Család, barátok 3. Mindennapi életünk 4. Étkezés 5. Életmód	1. Az én világom 2. Emberi kapcsolatok 3. Szűkebb és tágabb környezetünk 4. Mindennapi életünk 5. Az iskola világa 6. Természeti környezetünk 7. Környezetvédelem	1.Emberi kapcsolatok 2. Természeti környezetünk 3. Utazás 4. Vásárlás 5. Öltözködés 6. Szabadidő, szórakozás	1. Szűkebb és tágabb környezetünk 2. Az iskola világa 3. Környezetvédelem 4. Utazás 5. Szabadidő, szórakozás 6. Egészség 7. Étkezés 8. Ember és társadalom	1. Ember és társadalom 2. Tágabb környezetünk 3. Környezetvédelem 4. Az iskola és a munka világa 5. Tudomány és technika
Év végi felmérő dolgozat	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Szóbeli számonkérés: ***Minden tanuló adjon*** elő célnyelven ***emlékezetből,***törekedve a szöveghűségre életkorának megfelelő terjedelmű, ***alsó tagozaton 4-5*** mondókát, verset, éneket, rövid mesét, ***felső tagozaton 6-8*** rövid szöveget, verset, dalt, szépirodalmi szövegrészletet, párbeszédet.	4 -5 soros vers, 3-4 mondóka, 2-3 versszakos gyermekének.	2-3 versszakos vers és dal, rövid, 6-8 soros meserészlet, párbeszéd.	8-10 mondatos dialógus, meserészlet, 6-8 soros összefüggő szépirodalmi szöveg, legalább 3-4 versszakos dal.	Legalább 10-12 soros összefüggő szépirodalmi szöveg, 4-5 versszakos vers, dal, 10-12 mondatos párbeszéd.	Legalább fél oldal (A4) terjedelmű szöveg, 4-5 versszakos vers és dal, 12-14 soros dialógus. A meglévő dal és verskészlet bővítése két új dallal, verssel.	Legalább két különböző fél oldal (A4) terjedelmű szöveg, 4-5 versszakos vers és dal, 16-20 soros dialógus.

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: DRÁMA és SZÍNHÁZ 7. évfolyam	**TANTERVI TÉMAKÖRÖK, ÉRDEMJEGYEK SZÁMA/ ÉVFOLYAM** **hetedik**	
Alakító értékelés: szóban és pontozással	Célja: a tanulói munka segítése, motiválása. 5 fekete pont: 1-es érdemjegy 5 piros pont: 5-ös érdemjegy	
Összegző értékelés.1-5 fokú skála alkalmazásával	Egy téma befejezése után beszámoló szóban, vagy (a téma jellegétől függően) egyéni előadás formájában.	
	1	1
Év végi dolgozat. 1-5 fokú skála alkalmazásával	1	1
A szóbeli értékelés szempontjai: Együttműködési képesség. Kreativitás mértéke. Aktivitás. A verbális és nonverbális kifejezések használatának mélysége. Egyéni képességek egy feladat elvállalásában. Mozgás koordináció és ritmuskészség fejlettsége. Jártasságok és készségek a színházi és drámai formák használata során.		
A 36 tanítási óra alatt a tanulóknak rendelkeznie kell legalább 2 szóbeli, 2 gyakorlati és 2 írásbeli jeggyel.		

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái TERMÉSZETTUDOMÁNYI GYAKORLATOK 5-8. évfolyam	**TANTERVI TÉMAKÖRÖK, ÉRDEMJEGYEK SZÁMA/ ÉVFOLYAM**			
	ötödik	**hatodik**	**hetedik**	**nyolcadik**
Formatív mérés szóban, írásban	4	4	4	4
Szummatív mérés év végén	1	1	1	1
A formatív teljesítménynél ***1-5 fokú skálát*** (érdemjegyet) alkalmazunk. Az ***év végi dolgozat*** (felmérés) érdemjegyét ***súlyozottan vesszük*** figyelembe az év végi osztályzat megállapításakor.	***Témakörök / témák:*** Az ember mint megfigyelő Levegő Víz Talaj, ásványok és kőzetek	***Témakörök / témák*** Fény Hideg, meleg Elektromosság, mágnesség Önálló megfigyelések, gyakorlatok	***Témakörök / témák:*** Méretek és nagyságrendek Alak és forma Szín Illatok és hangok	***Témakörök / témák:*** Irány Ritmus Mennyiségek és arányok Önálló megfigyelések, gyakorlatok

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: TESTNEVELÉS 5-8. évfolyam	**TANTERVI TÉMAKÖRÖK, ÉRDEMJEGYEK SZÁMA/ ÉVFOLYAM**			
	ötödik	**hatodik**	**hetedik**	**nyolcadik**
Rendgyakorlatok (testfordulat, vonulás).	**1**	**1**		
Teljesítmény teszt felmérés: őszi: diagnosztikai-százalékos tavaszi: szummatív-érdemjegy	 **1** **1**	 **1** **1**	 **1** **1**	 **1** **1**
NETFIT szöveges értékelés	**1**	**1**	**1**	**1**
Témakört lezáró ellenőrző gyakorlatok, érdemjegy	**10**	**10**	**11**	**11**
Órai munka, aktivitás	alkalomhoz illeszkedő	alkalomhoz illeszkedő	alkalomhoz illeszkedő	alkalomhoz illeszkedő
Versenyeken való részvétel	alkalomhoz illeszkedő	alkalomhoz illeszkedő	alkalomhoz illeszkedő	alkalomhoz illeszkedő
	Rendgyakorlatok: kétütemű fordulatok ***Motoros képességek felmérése, őszi-tavaszi,*** -NETFIT mérés ***Atlétika:*** *állórajt,* kislabda hajítás helyből, átlépő magasugrás, távolugrás, Torna: összefüggő talajtorna: - guruló átfordulás, előre-hátra, - fejenállás, - tarkónállás. szekrényugrás: gurulóátfordulás kötélmászás technikája Kosárlabda: helyből egykezes kosárra dobás Labdarúgás: - labdaátadás külső-belsővel ***Úszás: mellúszás***	***Rendgyakorlatok:együtemű fordulatok*** ***Motoros képességek felmérése, őszi-tavaszi,*** *-NETFIT mérés* ***Atlétika:*** - térdelőrajt - kislabdahajítás három lépés nekifutásból - átlépő magasugrás - távolugrás Torna: összefüggő talajtorna: - mérlegállás - kézenállás, szekrényugrás: átguggolás, kötélmászás félig v. technika, Kosárlabda: - egyleütés kétkezes mellső átadással Labdarúgás: Labdavezetésből kapura lövés. ***Úszás: gyorsúszás***	***Rendgyakorlatok: vonulások*** ***Motoros képességek felmérése őszi-tavaszi,*** - NETFIT mérés ***Atlétika:*** - kétkezes váltás - kislabda hajítás hosszú nekifutásból - átlépő magasugrás - távolugrás - súlylökés helyből Torna: összefüggő talajtorna: - vetődés gyűrűn - hátsófüggés - fészekfüggés szekrényugrás: terpeszugrás kötélmászás Kosárlabda: - fektetett dobás egy leütésből Labdarúgás: - társtól kapott labdától, kapura lövés.	***Rendgyakorlatok:ellenvonulások*** ***Motoros képességek felmérése őszi-tavaszi,*** - NETFIT mérés ***Atlétika:*** - kislabda hajítás távolságra - átlépő magasugrás - távolugrás - magasugrás - súlylökés becsúszásból Torna: összefüggő talajtorna: - tigrisbukfenc - gyűrűn: - lefüggés, - leugrás háttal szekrényugrás: átguggolás kötélmászás: függeszkedéssel Kosárlabda: 3-as, 8-as Labdarúgás: - háromszögelésből, kapura lövés.

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei, formái: **TECHNIKA és TERVEZÉS** **5-7. évfolyam**	**TANTERVI TÉMAKÖRÖK, ÉRDEMJEGYEK SZÁMA/ ÉVFOLYAM**		
	ötödik	**hatodik**	**hetedik**
Munkadarabok készítése	3	3	3
Lezárásakor szóbeli, vagy írásbeli felelet	4-5	4-5	4-5
	Témakörök/témák:	***Témakörök/témák:***	***Témakörök/témák:***
	Ember és környezete. Kommunikáció eszközei, módja.	A természet változásai. Energia, munka, hő. A természet energiáinak felhasználása: energia hordozók. A földkéreg anyagai.	Energiahálózatok. A lakóhely közmű – és energiaellátó hálózata. Energia és környezet. Közlekedési hálózatok irányítása.
	Anyagok és átalakulásuk, hulladék hasznosítás. (papír, textil,fa)	Gépek, berendezések. A rendszerek működésének irányítása. A jelek. A kommunikáció. Anyagok és tulajdonságai (építőanyagok, fémek nyersanyagai, energiahordozó ásványok).	Gépek szerkezete, irányítása. Műszaki dokumentáció. Információs rendszerek és hálózatok.
	Épített tér, lakóhely. Műszaki ábrázolás.	Hogyan működik? (óra, magnetofon, CD) Műveletek és technológiák, a gazdaság különböző területei: energia-termelő technológiák (erőművek).	Építészeti stílusok. Közlekedés: közúti, nagyvárosi, vasúti stb.
	Közlekedési eszközök. Közlekedés fejlődése. Kerékpározás szabályai.	A közlekedés fejlődése, szervezése. Az építészet fejlődése.	Gazdálkodás a háztartásban. Reklám és fogyasztói társadalom. Általános iskolában tanult ismeretek technikatörténeti vonatkozásai
	Lakás: textíliák, virágok, dísztárgyak. Táplálkozási alapismeretek.	Táplálkozás: tápanyagaink, konyhai eszközök, gépek Lakás: részei, vízellátás, takarítás stb.	Ruházkodás: textíliák tulajdonságai, fajtái. Ruhaneműk gondozása.

3.18. AZ OTTHONI, A NAPKÖZIS, A TANULÓSZOBAI FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEI ÉS KORLÁTAI

Az otthoni házi feladat adásával célunk, hogy a tanulók képességeihez mérten, önállóan tudják alkalmazni a tanórán elsajátított eljárásokat, megoldási technikákat, a tanult ismereteket önállóan rögzítsék, mélyítsék, a rendszeres tanulásra neveljük őket.

Az házi feladat kijelölésekor a következő alapelveket vesszük figyelembe:

- A hazai tudományos pedagógiai szemlélet egyre inkább hangsúlyozza a gyermekek terheinek csökkentését, elvárja az intézmények önkorlátozó, a gyermekek egészséges fejlődését szolgáló gyakorlat kialakítását.
- A házi feladat kijelölésekor figyelembe vesszük a tanulók életkori sajátosságait, a képességek szerinti differenciált házi feladat kiadásának lehetőségét.
- A tanítási hét alatt figyelembe vesszük az egyenletes terhelést, a napközis és iskola-otthonos rendszerben a pedagógus által munkaidő alatt ellenőrizhető írásbeli házi feladat mennyiséget jelölünk ki.
- A közoktatási törvényből adódó pedagógiai „korlátokat” az iskola minden pedagógusa betartja, tiszteletben tartja a tanulók pihenéshez, szabadidőhöz való jogát.

Egységes eljárások

- Az írásbeli házi feladat adásának korlátai minden évfolyamra érvényesek.
- A kötelező írásbeli házi feladat mennyisége annyi legyen, aminek ellenőrzése tíz percnél több időt nem vesz igénybe.
- A házi feladat elkészítését a szaktanár minden órán ellenőrzi.
- A hiányzó házi feladat a tanulóval pótoltatható.
- A rendszeresen elmulasztott házi feladatért (3-5 egymást követő eset) elmarasztaló érdemjegy (1 – es) adható, vagy bejegyzés kerül az ellenőrzőbe a pedagógus belátása alapján.

Az otthoni írásbeli házi feladat kiadásának korlátai

- Péntekről hétfőre, valamint tanítási szünetekre kötelező írásbeli házi feladatot nem adunk, de az egyes tanulókat (versenyre készülők, a tárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal elláthatjuk, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.
- Az otthoni tanulási idő (írásbeli és szóbeli feladatok elvégzésének együttes ideje) maximum 20 – 30 percet vehet igénybe tantárgyanként.
- A felkészülés otthoni (napközis, iskola otthonos) ideje nem lehet több napi 1-1,5 óránál.

3.19. A TANULÓ MAGASABB ÉVFOLYAMRA LÉPÉSÉNEK FELTÉTELEI

Egységes eljárások

- ✓ 2-8. évfolyamon a tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Az előírt tanulmányi követelményeket, a magasabb évfolyamra lépés feltételeit az egyes helyi tantárgyi tantervek tartalmazzák.
- ✓ A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A 2-8. évfolyamon minden tantárgyból az „elégséges" év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a továbbhaladáshoz.
- ✓ Ha a tanuló a 2-8. tanév végén egy vagy két tantárgyból szerez „elégtelen"osztályzatot, a következő tanévet megelőző augusztus hónapban javítóvizsgát tehet.
- ✓ Ha a tanuló a 2-8. évfolyamon a tanév végén három vagy több tantárgyból szerez „elégtelenosztályzatot, az évfolyamot ismételni köteles.
- ✓ Ha a tanuló az első évfolyamon első alkalommal nem tesz eleget az előírt követelményeknek, munkája előkészítő jellegűnek minősül, és tanulmányait az első évfolyamon folytatja.
- ✓ 2-8. évfolyamon a magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha:
- ✓ az iskola főigazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól;
- ✓ az iskola főigazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse;
- ✓ egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott;
- ✓ magántanuló volt.
- ✓ A 250 óránál többet mulasztott tanulók és a magántanulók esetében az osztályozó vizsga tantárgyai a következők:
  2-4.évfolyam: magyar irodalom, magyar nyelvtan, történelem, matematika, természetismeret, informatika, hittan, idegen nyelv
  5-6.évfolyam: magyar irodalom, magyar nyelvtan, történelem, matematika, természetismeret, informatika, hittan, idegen nyelv
  7-8.évfolyam: magyar irodalom, magyar nyelvtan, történelem, matematika, fizika, biológia, kémia, földrajz, informatika, hittan, idegen nyelv
- ✓ Az első évfolyamon a köznevelési törvény előírásainak megfelelően a tanuló a szülő kérésére egy alkalommal évet ismételhet.
- ✓ Az angol-magyar két tannyelvű csoportból a szülő kérésére kerülhet a tanuló az általános tantervű csoportba.

3.20. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK FOGYATÉKOSSÁG TÍPUSÁHOZ ÉS FOKÁHOZ IGAZODÓ FEJLESZTŐ PROGRAM

3. 20. I. BEVEZETŐ

Iskolánk 2008 szeptembere óta felvállalta az SNI tanulók integrált keretek között történő speciális nevelését-oktatását, 2010 szeptemberétől pedig óvodai intézményegységünk az SNI gyermekek óvodai nevelését és oktatást.
Az SNI tanulókra is érvényesek a NAT kiemelt fejlesztési feladatai, de figyelembe kell venni az iskolai Pedagógiai program és a helyi tanterv elkészítésénél:
1./ a 2011. évi CXC. törvény a köznevelési törvény a NAT sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei, a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében megfogalmazott rájuk vonatkozó előírásait.
2./ Az SNI tanulók jogait (2011. évi CXC. törvény „A nemzeti köznevelésről")
3./ A gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban résztvevő óvodának és iskolának rendelkeznie kell a szükséges személyi és tárgyi feltételekkel, amelyek az SNI tanulók ellátásához szükségesek.
4./NAT 2020-hoz kapcsolódóan az Irányelvek tartalmi korrekciójának, átdolgozásának figyelembevétele

3.20. II. PEDAGÓGIAI PROGRAM KIEGÉSZÍTÉSE (2013.március 31.)

3. 20. II.1. Alapító okirat alapján: intézményünk újradefiniálta 2018. májusi felülvizsgálattal a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló fogalmát:

„sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd." (2011. évi CXC. törvény 4. § 25. bek.)

Az intézmény alapfeladatában elláthatja a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján a **látási fogyatékos (gyengénlátó); beszédfogyatékos; egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem,- vagy magatartásszabályozási zavarral)- ezen belül: diszlexia, diszkalkulia, diszgráfia és kevert specifikus tanulási zavarok; hiperaktivitás és figyelemzavar; szocio-adaptív folyamatok zavara- küzdő gyermekek, tanulók nevelését, oktatását.**

Személyi és tárgyi feltételek: biztosítottak, illetve folyamatosan bővítendők (gyógypedagógusok részmunkaidős, teljes munkaidős és megbízásos jogviszonyban való foglalkoztatása, fejlesztő pedagógus végzettségű teljes munkaidős pedagógus alkalmazása, fejlesztő szoba, speciális tanulói asztal és egyéb tanulói eszközök, együttműködés Pedagógiai Szakszolgálattal, a Látásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központtal Budapest).

3.20. II.2. Iskola céljai

- Egész oktatási, nevelési rendszert átfogó, hosszú távú rehabilitációs célok.
- SNI tanulók jogaiénak érvényesítése (Nkt. 47.§) a Nkt. 6. melléklet szerinti sajátos nevelési igényű tanulók heti egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások biztosítása.
- Megfelelő módszerekkel, pozitív pedagógiai attitűddel minden gyermeknek esélyt kell adni, hogy azzá válhasson, amivé lehet – képességei, adottságai alapján.
- Lehetőséget teremteni a pozitív tulajdonságok megerősödéséhez.

- A meglévő pozitív tulajdonságokra, képességekre építeni a hiányzó vagy hiányos képességek kialakulásában. Ebben a fejlesztési folyamatban az egész ember a fontos, az egész személyiség minősége.
- Személyközpontú, képességfejlesztő képzés.
- Az életkori sajátosságok figyelembevételén túl fokozott óvatossággal, kellő toleranciával kell kezelni az eltérő egyéni képességeket s ezek hatásait.

3.20. II.3. Iskolai képzés jellemzői – a sikeres integrációhoz elengedhetetlen:
- Az iskola szakmai, módszertani, szemléletbeli megújulása.
- A kulcsszó és kiindulási alap: az egyéni differenciálás.
- Mindenekelőtt a tanári attitűd: a gyerek képességeinek alapos ismerete, fejlesztésének érdekében a nevelésben résztvevők összehangolt, egymás munkáját ismerő, arra épülő együttműködése.
- A NAT 2020 olyan iskolai munkát feltételez, amelyben a tanulók tudásának, képességének, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban.
- Az egyéniesített pedagógiai segítséget minden gyermeknek meg kell adni, illetve minden gyermeket képességei szerint kell terhelni.
- Az ilyen pedagógus pedagógiai eszköztára gazdag és kiterjedt:
    - A tanítási program változatos feldolgozására.
    - A gyerek sokoldalú tevékenykedtetésére.
    - A tananyag differenciált feldolgozása.
    - Az egyéni tanulási stílus és ütem tekintetbe vételével kiszabott vagy éppen a gyermek által önként választott feladatokra
    - A teljesítmény szintek széles sávjának elfogadására.
    - A tanári irányítás mellett az együttműködő tanulás (gyermeki pármunka, csoportmunka, egyéni feladatmegoldás) sűrű érvényesítésére.

3.20. II.4. Főbb (sajátos) feladatok a SNI tanulók speciális fejlesztésében.
a.) A sajátos nevelési igény a szokásosnál nagyobb mértékű differenciálását, speciális eljárások alkalmazását, ill. kiegészítő, fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.
b.) A NAT alapelveinek és az Irányelvek szerves beépítése:
a Helyi tantervbe,
a tantárgyi tanmenetekbe,
az egyéni fejlesztési tervekbe,
a mindennapos nevelő-oktató munkába.

c.) A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása az SNI tanulók számára
- Sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása.
- Az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára nevelés.
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével.
- Annak felismerése, hogy az SNI tanulók egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képesek.
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása az SNI gyerekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához.
- Az iskola pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a SNI gyerekek befogadására, együttműködés a sérült gyerekek családjával.

d.) A habilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása; alkalmazkodás az SNI tanulók típusához, az elmaradás súlyosságához, az egyéni fejlődés sajátosságaihoz a szakértői vélemények javaslata alapján.

e) Speciális eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazása – egyes tanulók igényei szerint.

3.20.II.5. A Nemzeti köznevelési törvény által biztosított megsegítés lehetőségei

- felzárkóztatás (tantárgyi ismeretek, képességek)
- egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs tanórai foglalkozás
- mentesítés az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazása
- egyéni foglalkozás biztosítása a felzárkóztatáshoz, egyéni fejlesztéshez (tantárgyak) tantárgyrészek,
- egyéni fejlettséghez igazodó továbbhaladás (1. évfolyam 2 év alatt történő teljesítés)
- egyéni haladási ütem szerinti tanulás (alsó tagozat végéig)
- SNI normatíva
- gyógypedagógus szakember jelenléte
- 2-3 főnek számító tanulók (osztálylétszám megállapításakor)
- segédeszközök, speciális tanszerek, tankönyvek használata, útiköltség, tankönyvkészítés

3.20. II.6. Kiemelt nevelési feladatok a személyiségfejlesztés és a közösségi nevelés területén:

a) Személyiségfejlesztés céljai:

- hátrányos megkülönböztetés tilalma,
- egyenlő bánásmód elve,
- (kizárás, korlátozás vagy kedvezés, zaklatás, hátrányos helyzetbe hozás, elkülönítés – ne!)
- a gyermek mindenek felett álló érdeke,
- mivel iskolánkban különböző személyiségtípusok, öröklött adottságokkal, pozíciókkal rendelkező gyermekek nevelése – oktatása folyik, akiknek családi és társadalmi háttere nagyon változatos lehet, ezért személyiségfejlesztő munkánknak azt a célt kell szolgálnia, hogy tanulóink:
    - különböző szintű adottságokkal,
    - eltérő mértékű fejlődésükkel,
    - iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal,
    - érdeklődési körének megfelelő tevékenységekkel minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

b) Feladatok:

- olyan iskolai légkör kialakítása szükséges, melyben a kölcsönös megértés, együttérzés, segítőkészség előnyeinek hiánya káros következményeként megtapasztalása megvalósul;
- pozitív érzelmi légkör kifejlesztése, fenntartása az osztályban – tanulók érzelmi karaktere, személyisége optimálisan fejlődjön;
- olyan segítő légkör kialakítása és fenntartása, melyben a segítés elvárt és elismert viselkedés;
- iskola épülete, helységei igényesek, esztétikusak legyenek, ahol a tanulók jól érzik magukat, fejlődhet ízlésük, igényességük;
- nevelőmunka során: önismeret fejlesztés legyen folyamatos.

3. 20. II.7. Közösségi nevelés területén

Igazi nevelő közösség messzemenően figyelembe veszi a közösség tagjainak egyéni sajátosságait.

Célja: a közösségi keret segítse az egyén fejlődését képességeinek kibontakoztatását úgy, hogy azok egyéni lehetőségeinek maximumára jussanak el.

Feladatok:

- másság tolerálása;
- együttérző magatartás kialakítása;
- harmonikus embertársi kapcsolatok;
- a tananyag elsajátítása során – minden pedagógus – fejlessze a beteg, sérült fogyatékos embertársak (tanulótársak) iránti elfogadó és segítőkész magatartását;
- az alkalmazott változatos munkaformák (egyéni, páros munka, csoportmunka, differenciált tanulás szervezés) erősítsék az együvétartozás és az egymásért való felelősség érzését;
- a közösség alakítás nem zárja ki az egyéni bánásmódot;
- a célok, feladatok, mindenkire érvényesek, de az egyéni adottságok, sajátos, szociális fejlettségnek megfelelően – egyéni szükséglet felismerése és az ahhoz való alkalmazkodás – fokozatosan válnak a közösség tagjaivá.

3.20. II.8. A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában részt vevő, a tanuló fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus:

Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését.

Javaslatot tesz a fogyatékosság, az egyéb pszichés fejlődési zavar, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.).

Segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről.

Javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására.

Figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra.

Együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait.

Támogatást nyújt a többségi pedagógus számára a differenciáláshoz a tantervi követelmények szintjén.

3.20. II.9. A habilitációs, rehabilitációs eljárás jellemzői

- Alapja a szakértői bizottság szakvéleménye.
- A gyermek és a befogadó gyermekcsoport igényeihez igazodó fejlesztő munkát (időkeret, eszközök, módszerek, terápia) valósít meg.
- A habilitációs, rehabilitációs egyéni fejlesztést a fogyatékosság típusának megfelelő gyógypedagógus végzi. (logopédus, tiflopedagógus)
- Az egyéni fejlesztési tervet a fogyatékosságnak megfelelő szakképesítésű gyógypedagógus készíti el.
- Az iskolai nevelőmunka során a sérült tanulót befogadó, segítő környezet kell, hogy körülvegye, a tanuló iránti elvárást a fogyatékossága határozza meg, terhelhetőségét biológiai állapota, személyiségjegyei befolyásolják.

3.20. II.10. A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékosságból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
- A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatának megtanítása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

- A fejlesztés rövid távú céljai a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira épül.

3. 20. III. A 20/2012.(VIII. 31.) EMMI *rendelet szerinti SNI tanulók iskolai nevelése és oktatása fogyatékosság típusához igazodó fejlesztő program*

3.20.III.1. Tananyag és követelményrendszer módosítás:
Irányelvek célja: az SNI tanulók esetében a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosság összhangba kerüljenek.
Biztosítja:
- a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg;
- segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést;
- az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez;
- ha szükséges a fejlesztés az iskoláskor előtti képességek fejlesztési területeire is terjedjen ki;
- rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az iskolai pedagógiai program tartalmi elemeivé;
- a tanulókat a nevelés-oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.

Meghatározza:
- a tartalmak kijelölésekor egyes területek módosítását, elhagyását vagy egyszerűsítését ill. új területek bevonásának lehetőségét.
- a sérült képességek rehabilitációs, habilitációs célú korrekciójának területeit
- a nevelés-oktatás és fejlesztés szokásánál nagyobb mértékű időbeli kiterjesztésére vonatkozó javaslatokat.

3.20. III.2. A NAT sajátos elveinek figyelembevétele a SNI tanulók nevelésében, oktatásában – helyi tantervben:
- A NAT egységes követelményrendszerét hozzá kell igazítani az SNI tanulók fogyatékosságának lehetőségéhez, korlátaihoz és speciális szükségleteihez:
- a követelményteljesítéshez hosszabb idősávok, keretek megjelölése,
- az előírt minimális teljesítményre (szükség esetén) sajátos a fogyatékosságnak megfelelő tartalmak és követelmények kialakítása és teljesítése,
- segítő megkülönböztetéssel, differenciáltan, egyénileg is segítsük ezeket a tanulókat a követelmény elérésében, elsősorban önmagukhoz viszonyított fejlődésüket értékelve,
- a NAT irányadó, de az egyes tantárgyak tartalmai és fejlesztendő képességek (azon fejlődési útjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók fejlődésének a függvénye.

3.20. III.3. A kerettanterv ajánlásának alkalmazása a Helyi tantervben: a tananyag differenciálására,
az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire, amelyek a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők (ha a tanulót állapota akadályozza, akkor az IRÁNYELV- ben megadott, módosítások figyelembevételével javasolt a helyi tanterv elkészítése.)

Sajátos módszerek, alkalmazása – fejlesztési színterek szerint
a.) Tanórán
- differenciált munkaforma rendszeres és tudatos alkalmazása
- egyéni szükségletek felismerése, képességfejlesztés – változatos tevékenységek tervezése
- egyéni bánásmód – pedagógiai megsegítés

- apró lépésekben haladás elve
- hosszas, változatos begyakorlás
- túlterhelés csökkentése, elkerülése
- minimális ismeretek szem előtt tartása
- formatív értékelést előzze meg: a diagnosztikai felmérés és értékelés (visszajelzés az elért szintről)
- segítő, ellenőrző eszközök használatának elfogadása és biztosítása
- szakvélemény által javasolt
  - időtényező módosítás
  - szóbeli vagy írásbeli számonkérés előtérbe helyezése
  - mentesítő minősítés alól (szöveges értékelés ¼ évente - fejlődéséről visszajelzés)
- számonkérés változatos egyéni szükségleteihez igazodó formáinak alkalmazása
- differenciált házi feladatok tervezése

b.) Rehabilitációs foglalkozásokon: a szakvélemény által megjelölt fejletlen vagy hiányos részképesség, pszichés funkció célzott fejlesztése- egyéni tervek alapján, (kész terápiák felhasználása) helyi gyógypedagógus által.
c.) Egyéni foglalkozásokon tantárgyi ismeretek, képességek felmérése után egyéni szükségleteknek megfelelő fejlesztés szaktanárok által – felzárkóztatás céljából, egyéni fejlesztési terv alapján.
d) Differenciált foglalkozás: az oktatás differenciálása (mint az integráció alapvető pedagógiai feltétele).
- Feltételei:
  1. Célok szerinti differenciált tanulás elve
  2. Módszerek individualizálása (differenciált tanulási segítségnyújtás elve)
  3. Teljesítményértékelés individualizálása (egyéni teljesítmény értékelés elve)

- Célja: A tanulók hatékony tanulásának segítése, az egyéni, a páros vagy csoportmunkában aktív részvétel biztosítása

3.20. III.4. A NAT 2020 kompetenciák az integrációs oktatásban nevelésben (pedagógus tulajdonságai)
a./ A pedagógus kötelessége:
- a nevelés és oktatás során figyelembe vegye a gyermek, a tanuló egyéni képességét, tehetségét, fejlődésének ütemét, szociális helyzetét és fejlettségét, fogyatékosságát.
- segítse a gyermek, tanuló képességének tehetségének kibontakozását, ill. bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben levő gyermek, tanuló felzárkóztatását társaihoz.

b./ Az együttneveléshez (integrációhoz) szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógus (Irányelvek a sajátos nevelésű igényű tanulók oktatásához) rendelkezik magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség).
Aki:
- tananyag feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyak, tartalmak (egyes SNI tanulók csoportjaira jellemző) módosulásait
- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít;
- a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz
- a tanórai tevékenység során, foglalkozás során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyság, vizsgálat, a tanulói tevékenység, elemzése alapján – szükség esetén – megváltoztatja eljárásait, az adott szükségletekhez igazodó módszereket alkalmaz.
- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedéshez

- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatba.

c./ A szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógiai tanár kompetenciája

- programok, programcsomagok összeállítása
- re(ha)bilitációs, habilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztés
- közreműködés az integrált, nevelés-oktatás keretein belül a tanítási órákba beépíthető re(ha)bilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, ezt követően a konzultációban.

3.20. III. 5. A fejlesztésben résztvevő pedagógusok együttműködése

- Az egy osztályban tanító szaktanárok és az osztályfőnökök között folyamatos a tájékoztatás, tapasztalatcsere.
  Felelős: osztályfőnökök
- Osztályfőnökök – helyi gyógypedagógus közti rendszeres konzultációk (1/4 évente); szöveges értékelés közösen, szülői tájékoztatás összehangolása.
  Felelős: gyógypedagógus
- Munkaközösség-vezetők, egyéni foglalkozást vezető szaktanárok és gyógypedagógusok között (tervezés: helyi tanterv – tanmenet – egyéni fejlesztési terv)
  Felelős: főigazgató, gyógypedagógus
- Gyógypedagógus – szakszolgálat között félévente konzultációk
- Szakszolgálat – osztályfőnökök, szaktanárok igény szerinti kapcsolattartás
  Felelős: gyógypedagógus
- Gyógypedagógus – szülők (havi fogadóóra)

3.20. III.6./ A fejlesztés eredményességének minősítése

- szűrés, felmentés, szakvélemények elemzése
- kontrollvizsgálat figyelemmel kísérése (Szakértő Bizottsághoz jegyzőkönyv készítése)
- szakmai együttműködés, kapcsolattartás
- szakmai dokumentumok vezetése (egyéni fejlődési lap: 2008. szeptembertől + munkanapló - rehabilitációs foglalkozás
- egyéni (felzárkóztató) órák
- félévi, év végi osztályozó értekezletek,
- beszámolók évi fejlesztő munkáról
- ¼ évi szöveges értékelések (tanulók tájékoztató füzetében)

3.20. III.7./Gyengénlátó tanuló fejlesztése

A látássérülés a látószerv (a szem, a látóideg és/vagy a látásért felelős agykérgi /kéreg alatti területek) sérülése következtében kialakult állapot, mely megváltoztatja a tanuló megismerő tevékenységét, alkalmazkodóképességét, kihat személyiségének alakulására. Gyengénlátók azok a tanulók, akiknek az életvitelét nagymértékben korlátozza a csökkent látásteljesítmény (vízus: 0,1 – 0,3).

Az eltérő életkori jellemzők miatt a személyiségfejlesztés speciális feladatai a következők.

Az alsó tagozaton:

- az önállóság iránti igény fejlesztése elsősorban az önkiszolgálás, a mozgás és tájékozódás terén;
- az érdeklődés felkeltése a környezet, a látható, hallható, tapintható világ megismerése iránt a speciális segédeszközök használatával;
- az érzékszervek használatának tudatosítása;
- az önbizalom, a pozitív énkép alapozása, a látássérülés megértése és elfogadása;

- kapcsolatépítés az ép látásúakkal, felkészítés az inkluzív közösségbe való beilleszkedésre;
- az egészségvédő viselkedés szokásainak kialakítása, a higiénés tevékenységek elsajátítása, a szem védelme.

A felső tagozaton:

- az önállóság további fejlesztése a tanulási és a mindennapi élet tevékenységeiben;
- a látásteljesítménnyel rendelkező tanulók esetében a látás kihasználását maximálisan segítő speciális optikai segédeszközök használata iránti igény kialakítása;
- az érdeklődés irányítása a látóképesség szempontjából reális pályaválasztási területek felé;
- a céltudatosság, kitartás kialakítása az önálló tanulás és a pályaorientáció céljából;
- az önfejlesztés igényének kialakítása különösen az ismeretszerzés terén és az egyéni tehetség kibontakoztatásában;
- az önbizalom és az önkritika egyensúlyának megteremtése, reális énkép kialakítása;
- az egészségvédő magatartás szokásainak továbbfejlesztése, az egészséges életmód iránti igény kialakítása;
- az egyéni igényeknek megfelelő közvetlen környezet tudatos át-, illetve kialakításának ismerete.

<u>Érzékelés fejlesztése gyengénlátó tanulók részére</u>

1. Látási (vizuális) percepció fejlesztése
    1. Alaplátás, formaállandóság fejlesztése
    2. Tapintásos észlelés fejlesztése
    3. Mozgásos észlelés fejlesztése
    4. Térészlelés, a térbeli tájékozódás fejlesztése
    5. A hallási (auditív) észlelés fejlesztése
    6. A különféle észlelési területek együttes fejlesztése

Íráshibák javítása

1.Grafomotoros hibák
2.Olvasásban is elkövetett hibák
3. Lassú írás
4. Többletidő biztosítása helyesírási szótárak használatára

A foglalkozás felépítése (általános menet)

A/ - 10 perces nagymozgás
- 2-3 iránygyakorlat (2-3 perc)
- Testséma fejlesztés, téri tájékozódás (5-6 perc)
- Percepció fejlesztés (15-20 perc)- vizuális, auditív, verbális fejlesztés
- Finommozgás fejlesztése
- Fejlesztő játék (5-7 perc)

B/ - Betű, szótagsor vagy szósor olvasása időre
- Írás diktálás után szómagyarázattal
- Nyelvhelyességi, nyelvtani gyakorlás – szókincs bővítés
- Összefüggő szöveg olvasása
- Didaktikai játék (memóriajáték, dominó, szólottó, társasjáték, kártya, barkóba)

Mérés, értékelés és visszajelzés

- A gyengénlátó tanuló esetében az egyéni látásteljesítményből adódó adottságokat (munkatempó, pontosság stb.) nagymértékben figyelembe kell venni.
- A gyengénlátó tanuló fejlődése esetenként csak önmagukhoz viszonyítható.

- Felmérések, értékelések esetén a gyengénlátó tanuló számára egyéni igény szerint a feladatlapok nagyítása szükséges. Így is lehetséges, hogy bizonyos feladatokat (grafikonok, térképek, képek, grafikák stb.) a tanuló látásteljesítménye miatt nem képes megoldani.
- A gyengénlátó tanuló felmérés, vizsga esetén engedményeket vehetnek igénybe (többletidő, adaptált feladatok stb.).

3.20. III.8./Beszédfogyatékos tanuló fejlesztése

A beszéd- és nyelvi zavarok diagnosztikus kategóriái az iskolába lépéskor és az iskoláskorban jellemzően az alábbiak:

Beszédzavarok:

Hangképzési zavarok
Rezonanciazavarok (hipernazalitás, hiponazalitás)
Beszédfolyamatossági zavarok (dadogás, hadarás)
Artikulációs zavarok (beszédhanghibák)

Nyelvi zavarok:

A nyelvi kifejezőkészség különböző nyelvi szinteken megjelenő zavarai (expresszív nyelvi zavarok).
A nyelvi feldolgozás, nyelvi megértés zavarai

Nevelési-oktatási folyamat:

- Változatos, az egyes tantárgyak nyelvi sajátosságaihoz igazodó tanulási, tananyag-feldolgozási stratégiák kialakítása, folyamatos fejlesztése.
- A tananyag-feldolgozásban és a számonkérésben előnyben részestjük a nem nyelvi megoldási módokat. Pl. a különböző művészeti ágak segítségével mozgásos, dramatikus, rajzos vagy más képi feldolgozás, digitális alkalmazások.
- A pozitív önkép kialakulásának segítése az iskolai, sport-, művészeti és egyéb tevékenységekbe való irányítással: ISK, képzőművészeti foglalkozás, rajz szakkör, énekkar.
- A habilitációs-rehabilitációs célú egyéni vagy kiscsoportos fejlesztésre biztosított időkeretben a nyelvi képességek (fonológiai tudatosság fejlesztése, szókincs aktivizálása és bővítése, grammatikai készségek fejlesztése, nyelvhasználat alakítása), az írott nyelvi képességek (olvasástechnika, szövegértési és szövegalkotási képesség egyaránt) és felső tagozattól az adaptálható tanulási technikák tanítása (pl. pókhálóábra, idővonal, gondolattérkép készítése).
- A habilitációs-rehabilitációs célú egyéni vagy kiscsoportos fejlesztő órákon a szaktárgyi szövegek esetén is a sérülésspecifikus hatékonyabb nyelvi szempontú feldolgozás: egy-egy tárgy alapszókészletének, szó- és mondatfordulatainak megértetése, használatának gyakoroltatása.
- Kommunikációs-nyelvi akadálymentesítés.

Az alapfokú képzés első szakaszának (1–4. osztály) feladatai:

- frontális, hosszan egy feladatra koncentráló, esetleg hosszú füzetmunkát igénylő órafelépítés kerülése,
- az óra közben legalább ötperces „kilélegzés” biztosítása, pl. a terem egy nyugalmasabb sarkában rövid pihenő beiktatása vagy egy rövid udvari, folyosói mozgás lehetőségének biztosítása,
- a statikus feladatok közé rövid, mozgást is igénylő készségfejlesztő modulok beiktatása

A foglalkozás felépítése (általános menet).

Az alapfokú képzés második szakaszának (5-8.osztály) feladatai:

- a szakórákon és fejlesztő foglalkozásokon az egyéni tanulási és kompenzációs stratégiák tudatos felépítése, mnemotechnikai stratégiák megtanítása és gyakoroltatása,
- az egyéni képességeknek és az egyes tantárgyak jellegének megfelelő tanulási, feldolgozási technikák kiválasztása,
- a kognitív funkciók, kiemelten a deduktív, az induktív és a problémamegoldó gondolkodás és a nyelvi funkciók közös fejlesztése,
- a szaktanár a gyógypedagógussal egyeztetve prioritásokat jelöl ki az egyes témakörökön belül, a tanuló egyéni adottságaihoz feltárják és megmutatják a feldolgozás lehetséges módjait,
- különös figyelemmel gondozzuk a szövegalkotási és a helyesírási képességüket.

Mérés, értékelés és visszajelzés:

- Minimalizáljuk a szóbeli számonkérését, megfelelő írásbeli tevékenységekkel vagy alternatív számonkérési módokkal: montázs, képregény, animációs film (az érintett tanulók általában jó képességeket mutatnak a vizuális átlátásban), de akár idővonal, pókhálóábra vagy kérdéssor készítése, esetleg dramatizálás.

- A nyelvfejlődési, ennek következtében törvényszerűen írott nyelvi zavarral küzdő tanulók helyesírása jelentősen elmarad tipikus fejlődésű társaikétól. A szóelemzés elve szerinti helyesírás megszilárdítása is a felső tagozat első felének feladata.

- Az 5-6. osztálytól elengedhetetlen a géppel írás, a klaviatúrahasználat és a digitális tananyag-feldolgozás (pl. felolvasó programok) használatának elsajátítása.

3.20. III.9./ Egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló fejlesztése

Általános alapelvek, módszertani ajánlások:

- ✓ az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- ✓ a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége
- ✓ előzetes tudás felmérése;
- ✓ érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- ✓ énhatékonyság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;
- ✓ módszertani sokrétűség megvalósítása;
- ✓ differenciálás megvalósítása:
- a feladatok megoldásához hosszabb idősávokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbírásához szükséges igazítani;
- a tanuló önmagához mért fejlődésének értékelése;
- a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;
  - ✓ NAT 2020 kiemelt kompetenciaterületek fejlesztésének SNI irányelvek szerinti érvényesítése a tantárgyi oktatásban.

Az iskolai nevelés-oktatás során kiemelt feladat a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása, vagyis a tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie:

- ✓ a tantárgyi tartalmak tanulói sajátosságokhoz való illesztését,
- ✓ az adaptív tanulásszervezési eljárások előnybe részesítését: egyéni vagy kiscsoportos korrepetálás, fokozatos felzárkóztatás, irányított otthoni gyakorlás, drámapedagógiai, kooperatív technikán alapuló tanulási-tanítási folyamat, továbbá csoport- és páros munka,

- ✓ a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelmű megismertetését a tanulási folyamat elején,
- ✓ az alkalmazott mérési és felmérési eszközök megválasztását oly módon, hogy az összhangban legyen a tanulótól elvárt teljesítménnyel.

Mozgásfejlesztés programja

1. Testtudat, testséma
2. Nagymozgások
3. Térérzékelés, téri orientáció
4. Figyelem, gondolkozás és emlékezet
5. A mozgás időbelisége, ritmikája
6. Az erő, a mozgás dinamikája
7. Mozgás-szimbolika, a kifejező mozgás

Olvasás-írászavarok korrekciója
(Különösen az iskolakezdés időszakában)

1. Látási (vizuális) észlelés területei
2. Auditív észlelés területei
3. Mozgásészlelés területei
4. Emlékezet területei
   - verbális (szóbeli) emlékezet
   - vizuális (képi) emlékezet
5. Verbális területek
   - artikuláció
   - szókincs
   - fogalmi gondolkodás
   - összefüggések megfogalmazása
6. Folyamatos olvasás fejlesztése, olvasógyakorlatok, olvasó játékok
7. Olvasó szoftverek alkalmazása

Írástanulási zavarokkal küzdő tanulók fejlesztése

1. Grafomotorikus hibák megelőzése:
   - ceruzafogás, testtartás
   - ujjgyakorlatok
   - írás-előkészítés
   - íráselem vagy betű vázolása
2. Mozgásfejlesztés:
   - nagymozgások
   - egyensúlygyakorlatok
   - finommotorika fejlesztése
   - szem-kéz, szem-láb koordinációs fejlesztése
3. A testséma ismeret fejlesztése:
   - testrészek ismerete
   - testfogalom

Diszkalkulia fejlesztése, számfogalom előkészítése, kialakítása

1. A pedagógiai diagnózis – szempontok
2. A természetes szám fogalmának kialakítása
3. Számfogalom erősítése, kialakítása

4. A matematikai relációk nyelvi megalapozása
5. A műveletfogalom kialakítása a manipuláció előtérbe helyezésével
6. Vizuális-téri képességek erősítése

Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavarral, magatartászavarral küszködő tanulók fejlesztése

A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló a figyelmi, aktivitási és impulzivitási nehézségei ellenére elsajátítsa az osztályfokának megfelelő ismereteket és kompetenciákat minden tantárgy esetében. Cél, hogy az ismeretszerzés és -alkalmazás, a tudásgyarapítás és képességfejlődés osztálytermi és hétköznapi színtereken is megvalósuljon.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- ADHD esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése;
- a társas szabályok, a mindennapi együttéléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;
- a mindennapi együttéléshez szükséges szociális/társas készségek kialakítása, fejlesztése;
- a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
- speciális figyelemtréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
- koncentráció fejlesztése;
- utasításkövetés gyakorlása, fejlesztése;
- a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;
- mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásos aktivitás biztosítása.

A magatartásszabályozási zavar esetében kiemelt feladat a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

Fő célkitűzések:

- az önszabályozás fejlődésének támogatása pedagógiai eszközökkel;
- kihívást jelentő viselkedések/viselkedésproblémák csökkentése;
- adaptív viselkedés, szabálykövetés, szabálytartás kialakulásának támogatása;
- társas készségek, kapcsolatok fejlesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- düh- és agressziókezelés fejlesztése,
- érzelemfelismerés és érzelemkifejezés fejlesztése,
- kommunikáció fejlesztése,
- konfliktuskezelési képesség, problémamegoldás fejlesztése,
- megküzdési képesség fejlesztése,
- figyelmi működés fejlesztése.

Eszközei lehetnek:

- kognitív viselkedésterápiás eljárások egyes elemeinek alkalmazása pedagógiai helyzetben;
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása (napirend);
- tevékenységek végzésének, iskolai feladatok teljesítésének lépésekre bontása (folyamatábra/forgatókönyvek);
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása;
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel

3.20. IV. Tanmenet kiegészítés az IRÁNYELVEK figyelembevételével

(módosított helyi tanterv alapján)
Leírásos tartalmak részei:
Tananyag = tartalom (helyi tanterv minimális tananyag)
- témánként –
  - mennyiségi csökkentés
  - egyszerűsítés
  - új területek bevezetése

Tevékenységek, munkaformák
- szóbeli, írásbeli
- differenciált munkaformák
(egyéni, páros, csoport, frontális)

Követelmény
Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek, képességek.

Módszerek, eljárások, eszközök
- differenciálásra alkalmas
- egyéni foglalkozás
- differenciált házi feladatok
- értékelés, számonkérés, felmérés formái
- folyamatos gyakorlás
- speciális módszerek, eljárások
- (gyógypedagógus javaslata)
- önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
- változatosság, manipuláció

Fejlődés mértéke („megjegyzés” rovat)
- diagnosztikus felmérés eredményei
- formatív értékelés (1/4 évente, témák végén)
- szöveges értékelés

Feladatok a következő fejlesztési szakaszra (1/4 évre vagy félévre)

3. 20.V. SNI-melléklet/1

3. 20.V. Egyéni fejlesztési tervek készítése (1/4 vagy fél évente)

Pedagógiai program – módosított helyi tanterv – irányelvek – tanmenet figyelembevételével
= tájékozódó mérések (diagnosztikus felmérések)

1. Egyéni (sajátos) nevelési szükséglet felismerése:
   - megfigyelések
   - év eleji felmérések
   - Szakértői Bizottság szakvélemény javaslatai; mentesítés értékelés, minősítés alól
   - helyi gyógypedagógus megfigyelése, javaslatai
   - szülő véleménye (igénye)

2. A fejlesztendő képességek:
A hiányzó - tartós - ismeretek kiemelése (továbbhaladáshoz szükséges minimális követelmények alapján – témakörönként = feladatok kijelölése

3. A folyamatos (rendszeres) gyakorlás terve

4. Önellenőrzéshez használt tanulói eszközök használatának biztosítása = tevékenységek, módszerek, eszközök megnevezése.

5. ¼ évente: fejlődés megállapítása (- önmagához képest- pozitívumok kiemelése- további feladatok megjelölése)
- pedagógus munkájának (módszer, eszközök) felülvizsgálata = önértékelés

6. Fejlesztésben résztvevő pedagógusok konzultációja, vélemények kicserélése, javaslatok.

Rehabilitációs foglalkozások fejlesztési programja

/rehabilitációs és habilitációs kötelező óra SNI tanulóknak a Nkt. 47. § (8). és 6. melléklet alapján/
A foglalkozások célja, helye ideje az integrációs oktatás-nevelésben
A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai IRÁNYELVEK 2020.

Gyógypedagógus kompetenciája IRÁNYELVEK 2020.

Dokumentáció IRÁNYELVEK 2020.

A gyermek, tanuló nevelésével, oktatásával kapcsolatos sajátos követelmények, fejlesztési feladatok, javaslat a mentesítésre a 2011. évi CXC. törvény, valamint a 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló rendelet alapján.

A fejlesztés tartalma:
(igazodó terápiák, rehabilitációs lehetőségek képességfejlesztés – Fejlesztőprogramok (I-VI.)
   1. a foglalkozás alapelvei,
   2. feltételei,
   3. általános alapelvek,
   4. sajátos alapelvek,
   5. módszerek
   6. képességfejlesztés – fejlesztő programok
   7. a sérülés specifikumhoz igazodó terápiák, rehabilitációs lehetőségek
   8. a foglalkozások általános felépítése

A foglalkozások célja – helye – ideje az integrációs oktatás-nevelésben
Nkt. 47. §.

- A gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban résztvevő nevelési-oktatási intézményben az SNI tanulók részére a kötelező tanórai foglalkozásokon túl kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni.
- A tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényéből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges.
- Időkeret: az évfolyamra meghatározott heti tanítási órán felüli plusz 7 óra a gyengénlátó tanuló esetén és 3 óra az egyéb fogyatékosság esetén. (Nkt. 6. melléklet a 2011. évi CXC. törvényhez.)

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység céljai és feladatai

1. Az értelmi, a beszéd – és egyéb fogyatékosságból, az autizmusból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.
2. A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
3. A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
4. A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
5. Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

A habilitációs, rehabilitációs egyéni és /vagy kiscsoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia helyi fejlesztőpedagógus (Pedagógiai Szakszolgálat gyógypedagógusai: logopédus, oligofrénpedagógus, tiflopedagógus.)

Dokumentáció:

- A rehabilitációs foglalkozásokat központilag kiadott egyéni fejlődési lapon kell dokumentálni.
- A tanulók személyi anyagának, kontrollvizsgálatának figyelemmel kísérése (osztályfőnök + gyógypedagógus feladata).
- A tanuló fejlődésének rögzítése negyedévente – szöveges értékeléssel – önmagához képest fejlődött-e?

Követelmények, fejlesztési feladatok, javaslatok

- A mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékosság megállapítása vagy kizárása.
- Az autizmus spektrum zavarok megállapítása vagy kizárása.
- Egyéb pszichés zavar (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavar) megállapítása vagy kizárása.
- A sajátos nevelési igény fennállásának megállapítására vonatkozó szakértői vélemény készítése, benne a gyermek, a tanuló különleges gondozás keretében történő ellátásra, fejlesztésre és mentességre vonatkozó tartalommal, a kontroll vizsgálat időpontjával.

A fejlesztés tartalma

A foglalkozások alapelvei:

- Biztosítani kell, hogy az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődési üteméhez.
- A fejlesztés a képességeikéhez adekvát legyen – támaszkodva az ép funkciókra, elkerülve a túlterhelést.
- A fejlesztő tevékenységet meghatározza:
    - a fogyatékosság típusa, súlyossága,
    - a fogyatékosság kialakulásának ideje,
    - az SNI tanulók életkora, pszichés és egészségi állapota; képességei, kialakult készségei; kognitív funkciói, meglévő ismeretei,

- a társadalmi integráció kívánalmai, lehetséges egyéni életút, továbbtanulás, pályaválasztás, életút,
- sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása (alkalmazkodás az SNI típusához, elmaradás súlyosságához, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz),
- gyógypedagógiai, specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazása,
- a feladatok megválasztása: a fejlesztendő alapfunkció függvényében, a feladatok nehézségi foka, ütemezése pedig a kiinduló állapotnak megfelelően történik.

A foglalkozások feltételei:

- A Szakértői és Rehabilitációs Bizottság részletes szakvéleményének, diagnózisának értelmezése.
- Együttműködés a többi pedagógussal (osztályfőnökkel, szaktanárral) véleményük, tapasztalataik, észrevételeik figyelembevétele.
- A szakvéleményben javasolt pszichés képességek fejlesztéséhez terápiák, fejlesztő programok összeállítása, eszközök vásárlása, készítése.
- Egyéni fejlesztési tervek készítése (negyedévente)
- Külön fejlesztő szoba (fejlesztéshez használt eszközök, játékok, számítógép beépítése – CD- fejlesztő terápiák).

Általános alapelvek (a nevelés terén):

- Szeretet, megbecsülés, motiváció, hitelesség, példamutatás, bizalom, türelem, megértés, adekvát elvárások, következetesség, demokrácia.

Általános alapelvek (az oktatás terén):

- Komplexitás, szakszerűség, rendszeresség, fokozatosság, életkori sajátosságok figyelembevétele, szemléletesség, aktivitás, egymásra épülő fejlesztés, életszerűség.

Sajátos alapelvek (a nevelés terén)

- Egyéni bánásmód, alkalmazkodás
- Személyiségek különbségeinek figyelembevétele
- Játékosság, örömpedagógia
- Sikerélmény biztosítása
- Empátia, tolerancia
- Pozitívumokra való építés

Sajátos alapelvek (az oktatásban)

- Pontos, sokoldalú megismerésre épülő fejlesztés
- Kis lépések elve
- Cselekvés, érzékszervi megismerés dominanciája
- Hosszabb rögzítési intervallum alkalmazása
- Egyénre szabott terhelés és értékelés
- Sokeszközű differenciálás

Módszerek

- Dicséret szerepe
- Játék, mozgás
- Felszabadult, derűs légkör
- Többirányú ráhatás, rávezetés indirekt megközelítés, részfunkciók megerősítése,
- Önismeret, énkép kialakítása
- Tanulást segítő módszerek
- Manipulációs tevékenységek

A tanuló fejlődésének nyomon követése.

Házi lexikon (SNI) tanulókról

Differenciálás
Az a folyamat, amelynek eredményeképp a tanítást az egyes tanulók egyéni szükségleteihez igazítjuk.
Egészségügyi (re)habilitáció
Elsősorban a fogyatékosság jellegének, tüneteinek kivizsgálását és a diagnózisnak megfelelő medicinális ellátást, annak folyamatosságát, kontrollálják, valamint a pedagógiai a rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába.
(Pl. gyógytorna, gyógy-úszás, gyermek-neurológiai gondozás)
Habilitáció
A társadalomba való behelyezésére irányuló pedagógiai, gyógypedagógiai, orvosi, jogi, szociális munkaügyi tevékenységek köre.
Különleges gondozási igény:
Biológiai, pszichológiai és szociális tulajdonság együttes, amely a tanuló nevelhetőségének, oktathatóságának, képezhetőségének az átlagtól eltérő jellegzetes különbségeit fejezi ki:

- a tanuló életkori sajátosságának fogyatékosság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását;
- az iskolai tanuláshoz szükséges képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőséget.

Pedagógiai (re)habilitáció
Funkcionális képességfejlesztő, egyéni terápiás programok alkalmazásával szolgálja az eredményes oktatást, bizonyos kompenzáló eszközök használatának megtanítása, gyakorlása (pl. gépírás, számológép, helyesírási program)
Rehabilitáció
A társadalomba visszahelyezésére irányuló pedagógiai, gyógypedagógiai, orvosi, jogi, szociális, munkaügyi tevékenységek köre.
Sajátos nevelési igény
A szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárás alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárás alkalmazását teszi szükségessé.
Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló (SNI) Nkt. 4.§ (25)

„az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.”

Az SNI gyermek, tanuló joga Nkt.47.§ (1)
Különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai ellátásban részesüljön, attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

5. AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS KÖVETELMÉNYEI ÉS TANTERVI PROGRAMJA

I. Rész

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A követelmény szerepe a művészetoktatás tartalmi szabályozásában

1. A közoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatásról szóló törvény) 10. § (3) bekezdése kimondja, hogy a gyermeknek, tanulónak joga, hogy adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeihez mérten tovább tanuljon, valamint tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében alapfokú művészetoktatásban vegyen részt. Az alapfokú művészetoktatás a művészi kifejezőkészségeket alapozza meg, illetve felkészít a szakirányú továbbtanulásra. A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában.
2. A közoktatásról szóló törvény 8/B. § (5) bekezdésében foglaltak alapján az alapfokú művészetoktatási intézményekben folyó nevelő és oktató munka, illetve a helyi tanterv a művelődési és közoktatási miniszter által - művészeti áganként - kiadott alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjára épül.

   Az alapfokú művészetoktatás követelménye a művészeti-kulturális műveltség azon tovább építhető alapjait tartalmazza, amelyeket ezekben az intézményekben elsajátíthat minden tanuló. A követelmény és a tantervi program szakít a központi tantervi szabályozás formájával, ehelyett alap a helyi tantervek, a tantárgyi programok kidolgozásához.
3. A követelmény a tartalmi szabályozást úgy valósítja meg, hogy az egységesítést szolgáló közös alapra az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége épülhessen. Lehetőséget ad az iskolafenntartók, a szülők, a tanulók érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére, valamint az adott körülmények, feltételek figyelembevételére. Lehetővé teszi, hogy az iskolák és a tanulók a tananyag feldolgozásához, elmélyítéséhez és kiegészítéséhez, a követelmények teljesítéséhez, sajátos szükségleteik, igényeik kielégítéséhez megfelelő idővel rendelkezzenek. E célok érdekében a tantervi program és óraterve az egységes követelményeket úgy állapítja meg, hogy azok teljesítéséhez - átlagos feltételek mellett - a jogszabályokban meghatározott képzési idő keretében lehetőség nyíljon kiegészítő tartalmak és követelmények meghatározására is.
4. A követelmény és tantervi program lehetővé teszi különböző tankönyvek, segédletek és taneszközök alkalmazását, illetve az iskolai pedagógiai programok és a helyi tantervek kidolgozását, ezeket a tartalmi szabályozás elengedhetetlen részeként kezeli.

Irányelvek

1. Az alapfokú művészetoktatási intézmény a zeneművészet, táncművészet, képző- és iparművészet, valamint a színművészet és bábművészet területei iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, az alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja (a továbbiakban: követelmény és tantervi program) a speciális művészeti készségek és ismeretek fejlesztését képező tartalmakat és tudásszintet meghatározó alapdokumentum. A követelmény és tantervi program segítséget nyújt ahhoz, hogy az alapfokú mű-

vészetoktatás valamennyi hazai iskolájában az alapvető nevelési és oktatási tartalmak egységesen és arányosan érvényesüljenek.

2. A követelmény és tantervi program határozza meg azon kötelező és alapvető tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják. Az egységesítést szolgáló közös alapra építhetik az alapfokú művészetoktatási intézmények pedagógiai programjukat és tantervüket, melyet a helyi igények és célok figyelembevételével fogalmazhatnak meg.
3. Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a meghatározott követelmények teljesítésével történő képességfejlesztésen van. A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene-, a tánc-, a képző- és iparművészeti, valamint a szín- és bábművészeti műveltség megalapozásához. A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében. A művészetoktatás a készség- és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást, a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.
4. A művészetoktatás tantervi programja az egyes művészeti területek követelményeire, a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára épül.

Az alapfokú művészeti nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében

1. A művészeti tevékenység, mint minden tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés alapja a nemzeti és egyetemes kultúra és a mindennapi élet esztétikai jelentéssel bíró tartománya. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerűen tapasztalhatják meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző- és iparművészetben, valamint a színművészetben és bábművészetben ötvöződnek.
2. Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás a legértékesebb emberi alapképesség.
3. A művészeti nevelés megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az értékes alkotások iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén az eredményes szereplés összetevői.
4. A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarati, az alkotó-alakító cselekvőképesség fejlesztéséhez.
5. A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót segíti abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja másságát, elfogadja és másoknak is megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődést.

Az alapfokú művészetoktatás követelményrendszerének értelmezése

1. E dokumentum a teljesítendő, elvárható követelmények tartalmát, mélységét az egyes szakaszok végére tervezi. A követelmények az alapfok és a továbbképző évfolyam befejezésére írják elő a tanulóktól elvárható alapvető tudást, ezzel lehetőséget kíván adni a tanulók tudásának elmélyüléséhez, az egyéni fejlődési különbségek, gyorsabb vagy lassúbb tanulási tempó figyelembevételéhez.

2. A követelmény és tantervi program a nélkülözhetetlen ismeretek megértésére, feldolgozására, rendszerezésére, kellő elsajátítására, s ezzel párhuzamosan azok alkalmazására helyezi a hangsúlyt. Mindezzel a tanulóknak az ismeretek eredményes alkalmazását lehetővé tevő jártasságait, készségeit, a tevékenységek széles körében érvényesíthető képességeit, azok fejlődését, fejlesztését kívánja megalapozni úgy, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelően, egymásra épülően határozza meg a követelményszinteket.
3. A követelmények meghatározásának célja az, hogy a különböző intézményekben azonosan érvényesüljenek az elvárások. A követelmények jelzik azokat a feladatokat és feltételeket, amelyeket minden alapfokú művészetoktatási intézménynek teljesítenie, biztosítania kell.
4. A követelmények az egyes tanszakokon az adott szakaszokban (alapfok, továbbképző) a tanulók elérendő tudását, készségszintjét határozzák meg.
5. A követelmény és tantervi program kötelező jellege azt jelenti, hogy a különböző helyi tantervekben olyan tananyagokat, tevékenységeket kell előtérbe állítani, amelyek megalapozzák az általános és részletes követelmények megvalósítását.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET MŰFAJ

A képző- és iparművészet műfajának célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás olyan művészetpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly az aktív tevékenységek formájában megvalósuló képesség és személyiségfejlesztésen van. A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető, és sajátos tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a képző- és iparművészeti, műveltség megalapozásához. A tananyag a tanulók művészeti készségfejlesztésének, esztétikai, személyes és társas kompetenciafejlesztésének eszköze. A művészetoktatás az ismeretgazdagítás, a készség- és képességfejlesztést a személyiségformálás kivételes lehetőségeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit. Az alapfokú művészetoktatás tantervi programja és követelménye lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység, nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság alakítására, a látás kiművelésére. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek finomítják a kézügyességet, technikai érzékenységet, valamint erős motivációs bázist teremtenek, melyek fejlesztik az érzelmek, gondolatok, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

Az alapfokú művészeti iskola feladata, hogy kiegészítse az általános iskolában folyó művészeti nevelést, fejlessze a művészi tehetségeket, igény esetén felkészítsen szakirányú továbbtanulásra. A tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző- és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, alakítja készségeiket. A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott tanszak sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megismertesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében. A program integrált óraszervezési

lehetőséget biztosít arra, hogy a főtárgy órakeretéhez közvetlenül kapcsolódhasson valamely kötelező tantárgy tananyagának elsajátítása, feldolgozása. A tanuló mindkét tantárgyból osztályzatot kap, és a helyi tantervben rögzített feladatok szerint tehet művészeti alapvizsgát, illetve művészeti záróvizsgát.

Az alapfokú művészeti iskolában az első szak tanulása kedvezményes térítési díj mellett, a második szak tanulása tandíj (a költségek térítése) mellett lehetséges. Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó művészeti nevelés és oktatás céljában, tartalmában, eszközeiben, személyi és tárgyi feltételeiben eltér a Nemzeti alaptanterv által biztosított művészeti neveléstől. Tantervi programjáról, vizsgakövetelményeiről, személyi, tárgyi feltételeiről külön jogszabály rendelkezik.

Az alapfokú művészeti iskola egyes művészeti ágai oktatásának cél- és feladatrendszere

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság – alakítására, a látás kiművelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kézügyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi– motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

Nevelési program

A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző– és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző–és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s alakítja készségeiket.

Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot. A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A képző– és iparművészeti ág sajátosságai

- tevékenységközpontúság
- a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját,
- feladattudatosság – egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését,
- alkotói magatartás – amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,
- folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben,
- kreatív cselekvőképesség, melynek fontos részterülete a kísérletező kedv, bátorság, lényeglátás, szituativitás, döntésképesség, nézőpontváltás, sorrendmódosítás,
- interaktivitás és együttműködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt,
- tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott feladatok, egyéni korrektúra megvalósulása révén,
- szociális érzékenység és empátia, az én– tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

A képző- és iparművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei

Kiemelt kompetenciák a képző–és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik. Olyan tulajdonság–együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

- A környezet által közvetített üzenetek befogadása
- A környezet által közvetített üzenetek értelmezése
- Tervezési készség
- Alkotói magatartás
- Kreativitás
- Vizuális gondolkodás
- Vizuális kifejezőkészség
- Eszközhasználati készség
- Anyaghasználati készség
- Komplex szemlélet
- Tudatos környezetformálás igénye
- Biztonságos munkavégzés képessége
- Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség
- Problémaérzékenység
- Véleményformálási képesség
- Személyes kompetenciák:

- Nyitottság
- Fejlődőképesség
- Önállóság
- Önkifejezés
- Rugalmasság
- Érzékenység
- Kísérletező kedv
- Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).

Társas kompetenciák:

- Motiválhatóság
- Empatikus készség
- Együttműködési készség
- Kezdeményezőkészség
- Segítőkészség

Módszerkompetenciák:

- Figyelemösszpontosítás
- Gyakorlatias feladatértelmezés
- Ismeretek helyénvaló alkalmazása
- Következtetési képesség
- Kreativitás, ötletgazdagság
- Módszeres munkavégzés
- Nyitott hozzáállás
- Probléma felismerés, –megoldás
- Tervezési készség
- Új ötletek, megoldások kipróbálása
- A munkakörnyezet tisztántartás

TANSZAKOK

Az alapfok 3. évfolyamáig:

- Képzőművészet tanszak

Az alapfok 4. évfolyamtól az alapfok 8. évfolyamáig:

- Grafika és festészet tanszak

TANTÁRGYAK

Főtárgy: Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1–2. évfolyama)

Vizuális alkotó gyakorlat (alapfok 1-6. évfolyam)

Kötelező tantárgy: Grafika és festészet alapjai (alapfok 1–3. évfolyam)

Grafika és festészet műhelygyakorlat (alapfok 4-8 évfolyam)

Óraterv

Képző- és iparművészeti műfaj

Tanszakok		*Képzőművészeti tanszak*		*Egyedi szakmai tanszakok*									
Évfolyamok		**Előképző (E)**		**Alapfok évfolyamok (A)**						**Továbbképző évfolyamok (T)**			
		(1.)	**(2.)**	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**10.**
Főtárgyak	*Vizuális alapozó gyakorlatok*	*2-4*	*2-4*										
	Grafika és festészet alapjai			*2*	*2*	*2*							
	Tanszaki műhelygyakorlat						*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
Kötelező tárgy	*Vizuális alkotó gyakorlat*			*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
Választható tantárgyak	*Népművészet*			*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*
	Művészettörténet					*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*	*(1-2)*
Összes óra:		*2-(4)*	*2-(4)*	*4 -(6)*	*4-(6)*	*4-(6)*	*4-(6)*	*4-(6)*	*4-(6)*	*4-(6)*	*4- (6)*	*4-(6)*	*4-(6)*

Az összes óra rovatában az első szám a heti minimális óraszámot jelöli, a második szám a szakmai program megvalósítása során az egyéni, páros, kis-és nagycsoportos tehetséggondozás számára is időkeretet biztosít.

Az összevont osztályok működéséből következően, valamint az integrált óraszervezés lehetőségét figyelembe véve a tanéven belül a tantárgyi óraszámok átcsoportosíthatók.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A tantárgyak tartalma

Moduláris rendszer szerint alapmodul a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alapjai, egyedi szakmai modul a műhelygyakorlat.

A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékra ad lehetőséget. A legkülönfélébb anyagok, eszközök, technikák megisme-

rése segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

A vizuális alkotó gyakorlat a képző–és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás, a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.

A grafika és festészet alapjai tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével. A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett. Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként különkülön osztályzattal kell minősíteni. A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső eredményének a meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő. Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette. Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama:

Vizuális alkotó gyakorlat

- vizsgamunka bemutatása 15 perc
- -helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot úgy határozza meg a művészetoktatást végző pedagógus (intézmény), hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanuló a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből áll:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport. A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet: - tárgy, tárgyegyüttes, - festészeti, grafikai alkotássorozat, - szobor, térkonstrukció és variációi.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet: - tárgy, - festészeti, grafikai alkotás, - szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja

VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése. Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előképző évfolyamok 1–2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
– A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.
– A hagyományok élményszerű megismertetése.
– Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:
– Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
– Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.

– Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

<u>Feladatcsoportok az 1-2 évfolyamok számára</u>

Bemeneti mérések

I. Érzékszervi tapasztalások
- Színek, formák, hangok megfigyelése
  - A formákhoz (pl. citrom, szilva, eper…), illetve hangokhoz (dó, mi, lá…) színek kapcsolása és fordítva
- A különböző formák, színek, hangok hasonlóságaik észrevétele
  - Formai hasonlóságok észrevétele (pl. tojás-citrom; narancs-labda…). A színhasonlóságok (árnyalati különbségek) észrevétele. A hangszín azonosság észrevétele, kifejezése színes papírlapokkal.
- Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
  - Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése. – A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése - Nagyméretű papírra nyomhagyással.

II. Vonal és forma
- A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben
  - Kalligráfiák, a gesztusfestészet, illetve a lírai absztrakt művészet néhány szép példájának bemutatása. Fotók segítségével természeti jelenségek (pl. pókháló, a vihart jelző égbolt vagy a víztükör) vonal és színfoltjainak szemléltetése. Vonalképződmények kialakítása a legkülönbözőbb eszközökkel. Formaképzés tépéssel.
- A forma gazdasága
  - Formavariációk kialakítása tépéssel, vágással. A képzett forma jelentésének átalakítása tagoló vonalakkal.
- Pont–, vonal–, folt– és formaképző játékok
  - Gyűjtött természeti anyagokkal (pl. homok, kavics, fűszál, bot, levél, kéreg), a meglevő képzőművészeti eszközökkel (pl. ceruza, zsírkréta, vízfesték, illetve ecset, újbegy, tenyér) pont, vonal és folthatásra épülő alkotás létrehozása. Formaképzés a fenti anyagokkal.

III. Felületek
- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
  - Becsukott szemmel a különböző felületi minőségi különbségének (pl. simaság, érdesség) érzékelése. A különböző felületek nyomainak rögzítése. Frottázs-gyűjtemény kialakítása. A gyűjtött anyagok felhasználásával képi kompozíciók kialakítása
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal
  - Az iskola által keltett érzelmi benyomás kifejezése az iskolában rögzített felületnyomok felhasználásával. Az iskolát körülvevő természet plasztikus felületnyomai agyagba rögzítve, gipszbe kiöntve.

IV. Méretek és arányok
- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása
  - A kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér kifejezése síkban és plasztikában

- Játékos arányváltó feladatok
  - A környezeti elemek megváltoztatásával annak érzékeltetése pl. Hogyan lehet egy parányi gyomnövényből mesebeli óriásfa; Hogyan lehet egy parányi hangyából, szitakötőből rettegett vagy jószívű óriás; Hogyan lehet egy sárkányból parányi gyíkocska; Hogyan lehet a Babszem-Jankóból Gulliver?

V. A színek világa
- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
  - Expresszionista alkotások pl. a Der Blaue Reiter csoport alkotásainak bemutatása. Egy-egy festmény színvilága mit fejez ki számodra? Milyen érzetet kelt a sárga, piros, kék, zöld, fehér, fekete, rózsaszín? Öltöztethető babák, dobozok felhasználásával játékos kísérletek: Milyen színűre festenéd a házatokat, a szobádat? Milyen színű ruhát adnál a különböző tulajdonságú mesehősökre?
- Színkeverési játékok
  - Egry József és Udvardi Erzsébet alkotásainak szemléltetése Színkeverési gyakorlatok színes ceruzával, színes filctollal pl. színárnyalat, tónusfokozat képzés Színkeverési gyakorlat vízfestékkel, temperával pl. a főszínekből mellékszínek képzése.

VI. Téri élmények
- A sík és a tér megtapasztalása
  - Vizuális téri-illúziók bemutatása (Kepes György ábrái).
- Térjátékok
  - A kinn, benn fent, lent megtapasztalása, kifejezése.
- Zárt és nyitott terek
  - Nyitott ablakkal, ajtóval a tér kitárása. A zártság feloldása átlátszósággal.
- Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése
  - A tanulók térmegjelenítési szintjéhez igazodva egymásmellettiséggel, egymásfölöttiséggel vagy méretkülönbséggel tér kifejezése.

VII. Idő élmények
- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
  - Közös munkával egy kör tárcsán a tavasz, nyár, ősz, tél legjellemzőbb jegyeinek bemutatása.
- Eseménysort kifejező képsorozat készítése
  - Leporellóval a nap eseményeinek megjelenítése.
- Egyszerű animációs játék
  - Egy tárgy életre keltése animációval.

VIII. Mese és valóság
- A mesebeli világok, lények, történések síkban és plasztikában
  - Szekeres Erzsébet, Baán Magdolna alkotásainak bemutatása. Rajzzal, festéssel, mintázással kialakított alkotások létrehozása
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában Természeti (pl. virágok, fák, ember) és mesterséges (pl. ház, autó) tárgyak rajzolása, festése, mintázása.

IX. Tárgykészítés
- Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása
  - Állatplasztika kialakítása drótvázas, tapétaragasztós papírból.

- Hagyománytárgyak készítése
  - Hagyománytárgyak bemutatása A különböző dobozokban található perforált lapok (pl. tubusok rögzítésére használt anyag) felhasználásával, festékhengerléssel keszkenők díszítése.

X. A kifejezési eszköztár bővítése
- Rajzolás ceruzával, színessel, filctollal, zsírkrétával.
- Festés vízfestékkel, ecsettel, ujjal, tenyérrel, szivaccsal.
- Nyomhagyás rajzeszközökkel, kézzel, bottal, szivacs hengerrel.
- Nyomrögzítés ceruzával, agyaggal, gipsszel.
- Formaképzés tépéssel, vágással.
- Mintázás agyagból.
- Konstruálás dróttal, tapétaragasztós papírral.
- Animáció tárgyakkal.
- Kísérletek színes papírlapokkal, öltöztethető babákkal, játék szobabelsővel.

XI. A tanultak összegzése
- Közös munkával, a munkák rendszerezésével a tanultak összegzése.
- Kimeneti mérés.
- A legszebb munkák kiállításra történő előkészítése, bemutatása.

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLATOK

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával. A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset–, munka– környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Fejlesztési feladatok

- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönzés
- A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismerés
- A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése

Tananyag

- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- Mesék jellegzetes történetvezetése
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok 1. évfolyam

- Mesék, kalandos történetek
  - Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
  - Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
  - Vonalrajzos kompozíciók különféle alapformák, hangsúlyos kontúrok (ceruza, filc-toll, zsírkréta és vízfesték)
- Színes világok megelevenítése
  - Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
  - A színek hatása, érzelmi ereje
  - Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)
- Plasztikus figurák
  - A szereplők megjelenítése – mesehősök, állatfigurák (agyag, gipsz, papírmasé)
  - Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Megszemélyesítés
  - Síkfigurák kialakítása
  - Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)
- Mesék birodalma
  - A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal
  - A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újrateremtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
  - Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)
- Varázslatos tárgyak, különös eszközök
  - Edények, eszközök kialakítása
  - Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
  - Különféle kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
  - Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Figura és mozgás
  - A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal
  - Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel
- Minta, jel, jelkép
  - A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
  - A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés
  - Papírkivágások – szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
  - Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
  - Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
- Időkerék – évszakváltások
  - Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
  - A kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó ábrázolási formákat, az alapvető ábrázolási technikákat
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- rajzok, színes képek és plasztikus tárgyak készítésére
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására
- ügyelni a képek kidolgozottságára

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismerése
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedezése
- A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése
- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása
- A tanuló érdeklődésének felkeltése és fenntartása, a kitartó munkavégzés képességének fejlesztése

Tananyag

- Ábrázolás és tárgyalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve
- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata
- A formák, színek tudatos használata
- Kézműves és képzőművészeti technikák
- A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Hagyományok, művészettörténeti érdekességek
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok
- Feladatcsoportok 2. évfolyam
- Elbeszélés vonalakkal
  - Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése
  - Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
  - Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
  - Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával
- A színek érzelmi ereje
  - Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
  - Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színesceruza, pasztell, tempera)
- Plasztikus figurák - formai felfedezések
  - Kedvenc állatok - állatfigurák és figurális dombormű mintázása
  - Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
  - Plasztikák, figurák készítése, díszítésük
- Szabadon formálható anyag
  - Ünnepek régen és ma - Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
  - Az ünnep díszletei
- Tér és idő feldolgozása
  - Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
  - Eseménynaptár - képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal

- Az otthoni környezet modellezése agyagból.

- A tér átalakítása
  - A mi városunk - színes kompozíciók, csoportmunkában
- Minta, jel, jelkép
  - A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
  - A magyar népművészet mintakincse - motívumgyűjtés
  - Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
  - Növények stilizált megjelenítése
  - Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
- Tárgykészítés
  - Ismerkedés a gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
  - Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
  - Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
  - Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
  - Ékszerkészítés talált anyagok tovább alakításával
- Évszakváltás
  - Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
  - A kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Megszemélyesítés
  - Én és a külvilág
  - Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
  - Az önismeret útjai - az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
  - Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások - fénymásolatok segítségével)
  - Maszkok, készítése (papír, agyag, papírmasé)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:
- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető ábrázolási technikákat
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- vázlatok, rajzok, színes képek és plasztikus tárgyak készítésére
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységeken keresztül a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása
- A népművészeti, művészettörténeti példák alkotótevékenységhez kapcsolódó beépítése

- A vizuális kifejezés, az alkotókészség fejlesztése

Tananyag

- Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek
- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- Kézműves és népművészeti technikák
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok 3. évfolyam

- Elbeszélés vonalakkal
  - Történetek megjelenítése, feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
  - Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
  - Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával
- A színek érzelmi ereje
  - Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
  - A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)
- Plasztikus figurák - formai felfedezések
  - Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
  - Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok - képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása)
  - Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell) Tér és idő feldolgozása
  - Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával
  - A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)
- Minta, jel, jelkép
  - Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
  - Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
  - Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
  - Az elvonatkoztatás útja és célja – anyaggyűjtés
  - A tűz, víz, föld, levegő - szimbólumok a különböző kultúrákban
  - Színszimbólumok (papírragasztás, kivágott színes motívumok kompozíciói)
- Tárgykészítés
  - Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
  - Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
  - Állat alakú vagy antropomorf edény készítése
  - A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
  - Nemezfigura készítése
  - Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
  - Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
  - Ékszerkészítés különféle alapanyagok felhasználásával
- Évszakváltás

        - Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
        - Mozgatható bábfigurák készítése
        - Pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, festés)
        - Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)
    - Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:
- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető ábrázolási technikákat
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat - a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit.

Legyen képes:
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- a látvány és jelenségek értelmezésére
- vázlatok készítésére, átírásra
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására
- ügyelni a képek kidolgozottságára

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI

A tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különbféle módjainak megismertetése. A fantázia kibontakozása és a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez. A tantárgy feladat előkészíteni a és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz-és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés

Tananyag

- Grafikai és festészeti ismeretek
- A vonal megjelenési formái
- A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében
- A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei
- A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai Részlet és nagyítás
- A díszítés sajátosságai
- A nyomhagyás egyszerű technikái
- Kompozíciós alapismeretek

- Az illusztratív ábrázolás
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok 1. évfolyam

- A vonal
  - A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben - játékos felfedezések
  - A vonal, mint mozgásnyom - Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
  - Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más-más felületeken és anyagokon
- A szín
  - Szín és mozgás
  - Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
  - Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
  - Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
  - Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal - A kedvenc tárgy, lény tulajdonságainak, jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
  - A tárgy megszemélyesítése, a lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével
- Felület és forma
  - Különféle felületek és formák által kiváltott érzelmek
  - Játékos forma- és felületalakítási kísérletek
  - Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
  - Különböző érzelmi állapotok lenyomata
- Felület és textúra
  - A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
  - Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
  - Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosítása
  - A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
  - Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése
- Minta a környezetben
  - Környezetünk tárgyain található mintákból gyűjtemény létrehozása
  - A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése
- Díszítés, díszítmények
  - Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal
- Nyomhagyás
  - Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
  - Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékkel
- Kompozíció
  - Képi elemek rendezése
  - Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázzsal, egyszerű nyomhagyással

- Képalkotás
  - Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával
  - Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:
- a vonal megjelenési formáit
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit
- a díszítés sajátosságait
- a nyomhagyás egyszerű technikáit
- a kompozíciós alapismereteket
- az illusztratív ábrázolás alapjait

Legyen képes:
- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére
- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása
- forma, folt, felület és textúra létrehozására
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására
- képalkotásra - gyűjtemény létrehozására
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés

Tananyag

- Grafikai és festészeti ismeretek
- A vonal a térábrázolásban
- A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben
- A színek és lelki minőségek
- Felület és textúra kontrasztok és létrehozása
- A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai
- A díszítés sajátosságai
- A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat
- Egyszerű nyomatok
- A kiemelés
- Az illusztratív ábrázolás
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok 2. évfolyam

- A vonal
  - Vonalak a térben
  - Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
  - A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel
  - Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában
- A szín
  - A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
  - Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
  - A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázzsal
  - Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
  - Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
  - Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével Felület és forma
  - Ellentétek, felületi kontrasztok
  - Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
  - A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk
- Felület és textúra
  - Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítása
  - A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
  - Az elkészült lapokból, illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése
- Minta a környezetben
  - Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található mintázatok
  - A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással
- Díszítés, díszítmények
  - Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal
- Egyszerű nyomatok
  - Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással)
- Kompozíció
  - A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a művészetbe
  - A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)
- Képalkotás
  - Illusztrációk készítése
  - Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:
- a vonalak térképző szerepét
- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit
- a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait
- a díszítés sajátosságait

- a kiemelés módjait
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait

Legyen képes:

- vonalas térábrázolás létrehozására
- a lelki minőségek kifejezésére
- felület és textúra kontrasztok létrehozására
- egyszerű nyomatok készítésére
- képalkotásra - gyűjtemény létrehozására
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés
- Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása

Tananyag

- Grafikai és festészeti ismeretek
- A vonal és a mozgás-változás
- A színek egymáshoz való viszonya
- A színek érzelmi minősége
- Színharmóniák, színkontrasztok
- A forma, folt, felület és textúra kifejező használata
- A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei
- A funkció és díszítés
- Egyedi motívumok, motívumrendszer
- Dombornyomat
- Kompozíciós variációk
- Illusztratív sorozatok
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok 3. évfolyam

- A vonal
  - Változások vizuális nyomai
  - A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
  - Improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok
  - Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése
- A szín
  - A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
  - Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése

        - Egy-egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése
        - Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák
        - Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által - Színkontrasztok, tartalmi ellentétek A felület
        - Felület és ábrázolási szándék
        - Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal
        - Foltok, folthatárok
        - A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítése
        - Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága
    - Textúra képzés
        - Különböző anyagok felhasználásával változatos textúrájú felületek létrehozása
        - Az elkészült lapokból képtárgyak készítése
    - Minta a környezetben
        - Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
        - A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon
    - Díszítés, díszítmények
        - Funkcióval, jelentéssel bíró mikro terek külső-belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
        - A mikro terek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése
    - Sablon nyomatok
        - Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)
    - Dombornyomatok
        - Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése
        - Kompozíció
        - Komponálási módok - Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére
    - Képalkotás
        - Illusztrációk készítése
        - Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípia, kollázs - vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal)
    - Értékelés és kiállításrendezés

<u>Követelmény</u>

A tanuló ismerje:

- a mozgás-változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit
- a színek egymáshoz való viszonyát
- a színek érzelmi minőségét
- a színharmóniákat, színkontrasztokat
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit
- a funkció és díszítés kapcsolatát
- a dombornyomat készítésének technikáját

Legyen képes:

- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára
- egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására
- dombornyomat készítésére
- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

A tanszakok közös, kötelező tantárgya

Vizuális alkotó gyakorlat tantárgy

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése
- A tárgyalkotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése
- A vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátítása
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése
- A képi műveltség bővítése
- A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése

Tananyag

- A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése
- Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései
- A tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
- Hagyományos és új médiumok
- Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok /4. évfolyam

- Történetszövés
  - történetábrázolás
  - Képzeletbeli utazás a múltban – jelenben – jövőben
  - A megidézett kor hétköznapjainak megjelenítése
- Környezetábrázolás
  - hangulatteremtés –
- A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)
- Kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal
- Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különféle anyagok felhasználásával
- Színharmóniák
- A monokróm színhasználattól a komplementer színpárokig
- Egy főszínre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
- Tiszta színekből és szürkékből építkező képek
- Rész és egész
- Papírmozaik készítése
- Rózsaablak - színes kép készítése
- Képeskönyv
  - A mai életünk kódexe
  - A könyvkötés, irkafűzés alapfogásai
  - A papír tulajdonságai
  - Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás
- Mintakincs
  - Az adott témához illő minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása

        - A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
        - Ornamentika rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)
    - Plasztika
        - Oszlopszobrok
        - Fantasztikus figurák, állatalakok (kisplasztikák, vízköpők)
        - Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával
    - Öltözéktervezés
        - A viselhetőség és a méretek figyelembevétele
        - A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)
    - Arcképtár
        - Arckép/önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
        - Arckép/önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)
    - Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje
- a témához választható vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:
- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására - változatos
- forma - faktúra és felületminőségek létrehozására - különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására
- egyéni eszközhasználatra
- a műalkotások értő befogadására
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése
- A kézműves tárgyalkotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése
- A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során
- A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag
- A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása

- Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök
- Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
- A formai, színtani alapismeretek
- A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
- Hagyományos és új médiumok használata
- Az előképek megismerése, feldolgozása
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok 5. évfolyam

- Történetábrázolás
  - Életképek egy elképzelt színhelyen
  - Ünnepek megjelenítése a megismert ábrázolási formák (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)
  - Tornyok, várak, paloták
  - Épületábrázolás tusrajzzal
  - Struktúra - textúra, formaszerkezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
  - Makettkészítés különféle anyagok felhasználásával csoportmunkában
  - Színharmóniák
  - Tájképek különböző fényviszonyok között - csak színfoltokkal festve - hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
  - Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellel, rajzolás krétával, kevert eljárással)
- Környezetábrázolás - kép és valóság
  - A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
  - Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt-krétával, festéssel)
  - A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
  - Előtér - középtér - háttér (tusrajzok, szénrajzok)
- Képeskönyv
  - A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése
  - Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
  - Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)
- Mintakincs
  - A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
  - Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
  - Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)
  - Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív-negatív formákká, ritmussá rendezése
  - Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín- és forma-variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)
- Fény- árnyék jelenségek
  - Titokzatos terek létrehozása, a fény-árnyék hatások felhasználásával
  - Vázlatok készítése jellegzetes fény-árnyék viszonyok bemutatására
  - Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)

- Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához választható vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására
- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra
- a műalkotások értő befogadására
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására
- a baleset- s munkavédelmi szabályok betartására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány, a tanult ábrázolási módok és a személyes mondanivaló összhangba hozása
- A természet- és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése
- A stílus- és arányérzék továbbfejlesztése
- Az önálló kézműves tárgyalkotás technikájának megválasztására, az alkotótevékenységek eszköztárának használatára való képesség fejlesztése
- A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása
- A képi műveltség bővítése

Tananyag

- Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok
- A képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok 6. évfolyam

- Történetábrázolás
  - Mozgalmas jelenetek
  - Groteszk, vígjátéki történetek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)
- Tornyok, várak, paloták
  - Épületek belseje

        - Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
    - Színharmóniák
        - Öltözetek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
    - Öltözék
        - Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele
        - A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)
    - Kép és valóság
        - A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
        - A perspektíva és az axonometria fintorai (Escher rajzai, térformái - gyűjtések)
        - Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból - alulnézet, felülnézet, közelről - és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)
    - Mintakincs
        - Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
        - Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
        - Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)
    - A tárgyak egyedi vonásai
        - Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)
    - A tárgyak összhangja
        - Klasszikus és saját kompozíciós megoldások
        - Csendélet – drapériák hétköznapi és különös tárgyak beállításával (zsúfolt és összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások)
    - Vizsgamunka készítése
    - Értékelés és kiállításrendezés

<u>Követelmény</u>

A tanuló ismerje:
- a témához választható vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:
- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására
- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására
- egyéni eszközhasználatra
- a műalkotások értő befogadására
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására

- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- a vizuális művészetek eszköztárát
- a tárgytervezés és tárgykészítés alapvető fázisait
- a rajzolás, festés, térművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit
- a különböző ábrázolási és tárgyalkotó technikákat
- a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:
- az alkotói munka végigvitelére
- a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására
- színtani ismereteinek felhasználására
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- a kifejezés érdekében sokféle eszköz- és anyaghasználatra
- konzekvens munkák elkészítésére
- a művészettörténeti példák értő befogadására
- a baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT

A grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével. A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet és a valóság, a vizuális kommunikáció területének és látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

Alapfokú évfolyamok 4. évfolyam

<u>Fejlesztési feladatok</u>
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése
- Az önállóság kialakítása
- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása

<u>Tananyag</u>
- Grafikai és festészeti ismeretek

- Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai
- Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük
- A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje
- A fekete-fehér kontraszt hatása
- A tónus szerepe
- A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása
- A sötét-világos, a hideg-meleg színkontraszt
- A faktúra és textúra alakítás lehetőségei
- Képépítési és kompozíciós lehetőségek (elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)
- Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- A ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz technikája Az anyag nyomatok, a monotípia, a magas nyomás műveletei
- Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei
- Az akvarell- és temperafestés eltérő technikai sajátosságai
- A pasztellkép készítés technikája
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok 4. évfolyam

- Vonal
  - A vonal ritmust kifejező hatása
  - A vonal karaktermegjelenítő szerepe
  - A vonal pszichikai kifejezőereje
  - Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal
  - Vonal a festészetben és a grafikában
  - Vonal a térben és képtárgyakon
  - Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art
- Szín
  - Színes fonalak, drapériák - színes terek, színkontrasztok
  - A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)
  - A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal
- A fény és a sötét differenciálódása
  - A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
  - Játék a fénnyel (lámpákkal, vetítőkkel)
  - Külső-belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése
  - A fekete szín használata, a fekete-fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
  - A szürkétől a feketéig - grafikában és festészetben
- Felületképzés
  - Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
  - Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázzsal)
  - Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
  - A gyors, könnyed festés technikája
  - Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések Kifejezés, képalakítás
  - Organikus képalkotás (szerves elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)
  - Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek
- Képalkotás

        - Illusztráció készítése
        - Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
        - Egyedi nyomtatással monotípia készítése
    - Tér - környezet
        - A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek
        - Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang-, taktilis-, hőtérképek)
        - Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével
    - A betű és kép
    - Jel (egyedi, saját jel) - betűkarakter, monogram
        - Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
        - A nyomtatott írás és a kép használhatósága
        - Miniatúrák, óriásképek
    - Műalkotások
        - A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációi
        - A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
        - Műalkotások a környezetünkben, galériákban
    - Értékelés és kiállításrendezés

<u>Követelmény</u>

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz, anyag nyomatok, monotípia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni
- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

<u>5. évfolyam Fejlesztési feladatok</u>

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése
- A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban
- A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése

<u>Tananyag</u>

- Grafikai és festészeti ismeretek
- A megvilágítás szerepe

- A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei
- A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok
- A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe
- A felületgazdagítás lehetőségei
- A szín perspektíva szerepe
- A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje
- Variációk, sorozatok készítése
- Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása
- Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása
- A sablonnyomat, dombornyomat technikája
- A linómetszés technikája
- Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia - plakát tervezése
- Egyszerű akció, performance létrehozása
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok 5. évfolyam

- A fény és a sötét
  - Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
  - A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
  - Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására
- Kontrasztok
  - Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene-hang, mozgás-tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására
  - További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével
- Kifejezés - karakterek
  - Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
  - Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
  - A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel
  - Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus- és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
  - Felületgazdagítási lehetőségek
  - Dramatikus játék a kész alkotásokkal
- Tér - környezet
  - A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek
  - Tárgyátalakítások, átfestéssel
  - Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése
  - Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
  - Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
  - A fantázia és látvány képi elemeinek összekapcsolása az ábrázolás során
- Írás - kép
  - A tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
  - A képhez felirat tervezése (manuálisan vagy számítógép segítségével)
  - A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása
- Szín
  - „Szín-tér”, külső-belső terek színviszonyai
  - Az illúziókeltés lehetőségei

        - Színperspektíva
        - Kompozíciós változatok a színkontrasztra
        - A szín kifejezőereje, mélysége a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése
    - Képalkotás
        - A linómetszés technikája, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag- és eszközhasználat specifikumai
        - Egydúcos linómetszet
        - Színes linómetszet kialakítása a dúc tovább vésésével
        - Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal
    - Műalkotások
        - A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációi
        - A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
        - Műalkotások a környezetünkben, galériákban
    - Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:
- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét
- a különböző színviszonyok hatását
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját

Legyen képes:
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni
- a fény-árnyék-szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése
- A kísérletező kedv, a döntésképesség és az alkotói magatartás fejlesztése
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése
- A tudatos környezetformálás igényének kialakítása

Tananyag
- A szín-önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai
- A túlzás, fokozás szerepe
- Az egyensúly feltételei
- Az átírás módjai
- A dekoratív festészet sajátosságai
- A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai
- Többdúcos linómetszet létrehozása
- Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek

- Látványterv létrehozása
- Akrilfestés gyakorlata
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok 6. évfolyam

- Képalkotás
  - Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
  - Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában
  - Többdúcos linómetszet készítése
  - A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával
- Stílus-variációk, átiratok
  - Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
  - Stílusjegyek átváltoztatása, méret- és léptékváltások
  - Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
  - Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata
  - Művek összehasonlítása
- Egyéni vizuális kifejezés
  - Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által - önálló kísérletezések
  - Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése
  - Improvizációk és tervezett művek
  - Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúlyvesztések megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon
- Vizsgamunka
  - Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.
- Műalkotások
  - A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
  - Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban
  - Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról
  - Művészeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
  - A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
  - Műalkotások a környezetünkben, galériákban
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit

Legyen képes:

- különbséget tenni a magas- és mélynyomás között

- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép-, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni
- munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:
- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni
- a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra
- az egyedi- és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára
- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre
- esztétikus képi megjelenítésre
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban
- a munkavédelmi szabályok betartására

A Grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy művészeti alapvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből állhat.

A vizsga tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat
- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének szempontjai:
- tervezési, képalkotási készség
- színhasználat, kompozíciós készség

- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség
- az elkészült munka összhangja

A szóbeli vizsga értékelése:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága
- kommunikációs készség

A Grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy művészeti záróvizsga követelménye

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 50 perc
- tárgyalkotás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség
- tervezői, kivitelező készség
- színtani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete
- a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje
- a felületalakítás módja - kreativitás, egyediség
- az elkészült munka összhangja

A szóbeli vizsga értékelése:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága
- kommunikációs készség funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni - megadott szempontok alapján önálló

6. AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS ALAPPROGRAMJA

TÁNCMŰVÉSZETI ÁG

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A magyar művészetoktatás olyan értékközvetítő pedagógiát képvisel, amely a személyiség sokoldalú fejlesztésére, az egyéni képességek feltárására és differenciált fejlesztésére irányul.
Az értékközvetítéshez kreatív alkotói folyamat társul, amely új értékek létrehozását eredményezi.

I./1.Az alapprogram szerepe a művészetoktatás tartalmi szabályozásában

Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja a művészeti-kulturális műveltség azon részeit, tovább építhető elemeit tartalmazza, amelyeket az alapfokú művészeti iskolákban elsajátíthatnak a tanulók.

Az alapprogram a táncművészet, képző- és iparművészet, népművészet, a színművészet iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását.

A művészetoktatás tantervi programja az oktatás szerkezetéhez igazodva előképző, alapfokú és továbbképző évfolyamokból álló, legfeljebb 12 éves program.

A tantervi program lehetővé teszi, hogy az iskolák és a tanulók a tananyag feldolgozásához, elmélyítéséhez és kiegészítéséhez, a követelmények teljesítéséhez, sajátos szükségleteik, igényeik kielégítéséhez, a tehetséggondozás feladatainak megvalósításához megfelelő tanulmányi idővel rendelkezzenek. A művészeti iskola kultúraközvetítő szerepvállalása, társadalmi felelősségvállalása és jó gyakorlatainak átadása révén hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók minél eredményesebben vegyenek részt ismereteik megszerzésében, gyarapításában, tudásuk és tehetségük komplex kibontásában.

A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztéséhez, a személyiség sokoldalú fejlesztéséhez.

A művészetoktatás a készség- és képességfejlesztést, az ismeretek és tapasztalatok gazdagítását a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a tanuló életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.

A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene-, a tánc-, a képző- és iparművészeti, a színművészeti és bábművészeti, cirkuszművészeti műveltség megalapozásához, a különböző kompetenciák fejlesztéséhez.

A tananyag feldolgozását a **kompetenciafejlesztő szemlélet** jellemzi, amely négy kulcsterületre fókuszál: ismeretre (kognitív kompetencia), képességre (személyes kompetencia) és attitűdre (társas-szociális kompetencia) és mindezek fejlesztését megvalósító módszerkompetenciára.

A magyar művészetoktatás tevékenységrendszere kortárs közösségek létrehozását generálja, amelyek kulturális szerepvállalásuk révén jelentős értéket képviselnek, és elősegítik a társadalmi együttműködést.

I./2.Az alapfokú művészetoktatás célja a táncművészet, képző- és iparművészet területein

Az alapfokú művészetoktatás célja:

- képességfejlesztés (a személyiséget alkotó- és szakspecifikus képességek kompetencia alapú fejlesztése) a művészeti ág eszközrendszerével és formanyelvével, az élménypedagógia módszereivel
- a tanuló megismerése, a személyiség integrációjának támogatása, a kulcskompetenciák fejlesztése
- értékközvetítés, értékmegőrzés, új értékek létrehozása, művészeti tudatosság kialakítása
- a tanulói tevékenység középpontba állítása, a felfedező tanulás támogatása
- az önkifejezés, a kreatív alkotóképesség és a kommunikáció fejlesztése
- a mérlegelő gondolkodás képességének alakítása
- a magyar és egyetemes kulturális hagyományok átörökítése, a nemzeti identitás erősítése
- kortárs közösségek létrehozása, a társas együttműködés, az érzelmi intelligencia és az empátia fejlesztése, a különböző nemzeti vagy etnikai kisebbség kulturális értékeinek elismerése
- a tehetségek azonosítása, fejlesztése és gondozása, a pályaorientáció segítése
- a tehetségek bemutatása szakmai fórumokon, rendezvényeken, versenyeken
- esélyteremtés, a szociokulturális hátrányok csökkentése
- egészséges életmód igényének kialakítása, fenntarthatóságra nevelés
- művészeti irányzatok és stílusok és a kortárs művészet megismertetése
- alkotói és előadóművészeti tevékenységek színvonalas megvalósítása, közzététele
- a digitális térben rejlő lehetőségek kihasználása, a tanulók felelősségteljes közreműködésével.

I./3.Az alapfokú művészeti oktatás - nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében

A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét, a személyiség integrációjának segítését, támogatja a képességek aktiválását, fejleszti a tehetség kibontakoztatásának képességét is.

A rendszeresen átélt pozitív, cselekvő élmények alakítják ki azon emberi személyiségtulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészeti tevékenységek során, vagy a munkában az eredményesség összetevői.

A művészeti tevékenységek hozzájárulnak az érzékelés és észlelés érzékenységének, a kifejezés árnyaltságának fejlesztéséhez. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját, melynek során a tanulók közvetlenül átélhetik a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző- és iparművészetben, a színművészetben és bábművészetben, cirkuszművészetben ötvöződnek.

Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás az egyik legértékesebb emberi alapképesség.

Megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az alkotómunka iránti igényét.

Az egyéni és a csoportos foglalkozások segítik a szociális érzékenység, az együttműködési készség kialakulását, a felmerülő problémákra való rugalmas reagálás képességét és előmozdítják az infokommunikációs eszközök célszerű használatát.

A nemzetiséghez tartozókat segíti abban, hogy megtalálják és vállalják identitásukat, őrizzék hagyományaikat, jelenítsék meg értékeiket, erősítve ezzel is a közösséghez való kötődésüket.

I. A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A tanuló az alapfokú és továbbképző tanulmányi szakaszok végén művészeti alap- és záróvizsgát tehet. A továbbképző évfolyamain az a tanuló tanulhat tovább, aki sikeres művészeti alapvizsgát tett. A vizsga eljárásrendjét, módját, a vizsga tételsorait az iskola határozza meg.

II./1.A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett. Az alapfokú művészeti vizsga, záróvizsga az adott tanév végi vizsgával összevontan is megszervezhető.

II./2.A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, az erre épülő konkrét vizsgafeladatokat az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével határozzuk meg. Elméleti tantárgyból történő kötelező vizsga az iskola helyi szabályozása szerint írásban történik. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézményünk állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja. A vizsga tantárgyait a művészeti ágak és ezen belül tanszakok - főtárgyai és kötelezően választható, vagy választható tárgyai alkotják.

II./3.A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte.

II./4.A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként különkülön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

II. A TÁNCMŰVÉSZETI ÁG ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a táncművészeti ágon

Szakmai kompetenciák
A helyes testtartás, a tudatos légzés megismerése, a test felkészítése a táncos tevékenységre
A testi-kinesztetikus érzékelés, a mozgáskogníció, mozgástudatosság kialakítása
A táncstílusok és technikák általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása
A zenéhez igazodó és alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása
Ritmika, plasztika, dinamika, és energia tényezőinek, törvényszerűségeinek, szabályainak alkalmazása
A tánc általános jellemző vonásainak, stílusának, struktúrájának, funkciójának, jellemzőinek ismerete és gyakorlati alkalmazása
Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek, szabályainak ismerete, alkalmazása, a tudatos térszervezés megvalósítása
A hagyományos népi és egyéb játékok, természetességének megőrzése, a játékköröm kialakítása
A táncokhoz kapcsolódó énekek, különböző koreográfia zenék, zenei kíséretek, hangszerek, jellemző viseletek, jelmezek szokások és a társasági, közösségi táncélet alkalmainak megismerése
A színpad általános törvényszerűségeinek megismerése, improvizáció, táncetűd, koreográfia bemutatása
A táncos viselkedéskultúra alapszabályainak és magatartásformáinak elsajátítása, alkalmazása
Előadói táncos magatartás kialakítása, a tartalom és a forma egységének érvényesülése, érzelmek kifejezése
A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak, történeti hátterének, valamint a kortárs táncművészet hazai és nemzetközi alkotóinak megismerése, táncelőadások látogatása
A szaknyelv megismerése és alkalmazása, idegen szavak, kifejezések alkalmazása

Személyes kompetenciák
Művészi, előadói kifejezőkészség, érzelmek kifejezése
Alkotói képzelet, a kreativitás, hatáskeltés, önkifejezés, esztétikai érzék fejlesztése
Az érzelmi intelligencia fejlesztése
Nyitottság, a múlt és a jelen értékeinek befogadásának támogatása
Folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmód kialakítása

A nonverbális és verbális kommunikáció, a döntésképesség fejlesztése, véleményalkotás érvelés és értékelés kultúrájának kialakítása
Helyzetfelismerő problémamegoldó, mérlegelő és absztrakt gondolkodás, a figyelemmegosztás fejlesztése, a flexibilitás elősegítése.
Egészséges és környezettudatos életmód értékeinek, jelentőségének tudatosítása, a külső megjelenés - testtartás, ápoltság, öltözködés – igényességének kialakítása
Lelkiismeret, önfegyelem, önkontroll, kitartó munka és elkötelezettség kialakítása, a saját erőforrások felismertetése és aktivizálása
A társművészetek megismerése iránti igény kialakítása

Társas kompetenciák
Kezdeményezőkészség, egyéni és közösségi feladat- és szerepvállalás támogatása, az egyéni és a közösségi érdekek összehangolása
A csoportos, közösségi alkotás és együttműködés örömének megélése, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása
A kapcsolatteremtő és alkalmazkodóképesség, fejlesztése, szociális tanulás támogatása
Szociális érzékenység fejlesztése, a segítő attitűd kialakítása
A befogadó, elfogadó szemlélet, a társak felé irányuló figyelem és a közösségi szemlélet erősítése, a szabálytudat, a csoportnormák kialakítása és betartása, a normáknak megfelelő viselkedéskultúra megvalósítása, a konfliktusmegoldó képesség fejlesztése
A csoportfeladatok, projektek során a kölcsönös elfogadáson, egymás tiszteletén alapuló együttműködés kultúrájának kialakítása

Módszerkompetenciák
Az ismeretbefogadás, hatékony önálló tanulás és ismeretfeldolgozás, a tanulói tevékenységek tudatos tervezése
Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló elemző szemlélet kialakítása
Önálló ismertszerzés során, valamint az archív felvételek tanulmányozása és elemzése során digitális anyagok, eszközök alkalmazása
A kreatív alkotói folyamatok megismerése és megvalósítása
Az ismeretek gyakorlati alkalmazásának, újra fogalmazásának támogatása más környezetben
Nyitottság az alternatív tanulásszervezési formák, projektek, tematikus közösségi alkalmak megvalósítására, a társművészeti ágakkal közös együttműködésre
Részvétel a tanórán kívüli szakmai tevékenységeken, rendezvényeken, tehetséggondozó műhelyfoglalkozásokon
Felkészülés a szakirányú továbbtanulásra

I. A TÁNCMŰVÉSZETI ÁG TANSZAKAI ÉS TANTERVI PROGRAMJA

A TANSZAKOK ELNEVEZÉSE

A) Balett B) Moderntánc

A) BALETT TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ BALETTOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú balett oktatás tantervi programja lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására, a szép és harmonikus, koordinált mozgás elérésére.

Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra nevel. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.

A klasszikus balett, tanulása erős koncentrálást, fegyelmezett, tudatos munkát igényel. Tanítása fiatal korban kezdődik, hiszen a test ekkor még laza; az izmok alakíthatóak, az ízületek tágíthatóak.

A klasszikus balett tantárgy mellett megismerkedhetnek a néptánc, a történelmi társastánc, a társastánc és a moderntánc formanyelvével. Oktatásuk célja, hogy kiegészítsék a tanulók ismereteit, közös mozgásélményt nyújtsanak, fejlesszék a testi ügyességet, valamint lehetőséget teremtenek a tanulók számára az életkoruknak megfelelő szélesebb körű táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tantárgyak

Főtárgy:
Balett előkészítő gimnasztika (1-2. előképző évfolyamon)
Klasszikus balett (1-6. alapfokú évfolyamon és a 7-10. továbbképző évfolyamon)
Kötelező tantárgy:
Balett előkészítő gimnasztika (1-2. alapfokú évfolyamon)
Balett elmélet tantárgy a klasszikus balett tantárgyhoz történő tantárgyi integrációban kerül elsajátításra

Kötelezően választható tantárgy az összevont osztályokban
Balett elmélet

Kötelezően választható tantárgy
Egy, a klasszikus balettől eltérő táncnyelv
Jazz-technika (3-6. alapfokú évfolyamon)
Graham-technika (7-8. továbbképző évfolyamon)

Választható tantárgyak
Kreatív gyermektánc (1-2. előképző évfolyamon)
Jazz-technika (3-6. alapfokú évfolyamon)
Graham-technika (7-8. továbbképző évfolyamon

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző **(E)**		Alapfok **(A)**						Továbbképző **(T)**			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	2	2	2-(3)	2-(3)	2-(3)	2-(3)	3	3	3	3
Kötelező tantárgy			2	2	1-(0)	1-(0)	1-(0)	1-(0)			1	1
Kötelezően választható tantárgy					1	1	1	1	1	1		
Választható tantárgy	2	2	1-2	1-2	1	1	1	1	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Az Összes óra rovatában az első **szám a** heti minimális **óraszámot jelöli,** a második **szám** a szakmai program **megvalósítása során** az egyéni, páros, kis-és nagycsoportos tehetséggondozás számára is időkeretet biztosít.

Az összevont osztályok működéséből következően, valamint az integrált óraszervezés lehetőségét figyelembe véve a tantárgyi óraszámok tanéven belül átcsoportosíthatók.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.
A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati és elméleti részből áll

A vizsga tantárgyai
Klasszikus balett
Balett elmélet

A klasszikus balett vizsga módja és időtartama
Csoportban 40-60 perc, gyakorlati vizsga

A klasszikus balett vizsga tartalma
Rúdgyakorlatok
Technikailag emelkedő nehézségi fokú, több gyakorlatból álló, egymást követő gyakorlatsorok a rúdnál (plié, battement tendu, battement tendu jeté, rond de jambe par terre, fondu, frappé, adagio, grand battementjeté gyakorlatok)
Középgyakorlatok
Különböző dinamikájú, a tananyagban előírt elemekből álló gyakorlatok, gyakorlatsorok középen (battement tendu, jeté, fondu, adagio, grand battementjeté gyakorlatok, a pózok alkalmazásával)
Allegro
Kis ugrások egyszerű kombinációk formájában (temps levé sauté, petit changement, petit échappé, assemblé, petit jeté, sissonne simple, glissade alkalmazásával)
Nagy ugrás (sissonne fermée)
Tourok
Forgások középen és diagonálban (egy tour sur le cou-de-pied II. IV. V. pozícióból, tour sur place középen, tour pas de bourrée diagonálban) választhatóan

A vizsga értékelése
A gyakorlatok értelmezése és pontos bemutatása
Technikai biztonság
Koordinált, esztétikus előadásmód
A gyakorlatok zenével összehangolt kivitelezése
Fegyelmezett együttműködés a csoportos munkában

A balettelmélet vizsga módja és időtartama
Egyénileg, 5-8 perc, elméleti és gyakorlati vizsga

A balettelmélet vizsga tartalma
A bemutatott gyakorlatok nevének felismerése és értelmezése szóban és gyakorlatban.
Rúdgyakorlatok
A gyakorlatok neve, preparációja, kiinduló lábhelyzete
A lábmagasságok megkülönböztetése
Dinamikai jellemzők

A pózok szabályai a rúdnál

Középgyakorlatok
A battement-ok en tournant formái
Kis és nagy pózok szabályai
I. II. III. IV. port de bras

Allegro
Az ugrások csoportjai és elnevezésük
Az en tournant szabályai
A nagy ugrások jellemzői
Tour-ok
Tour preparációk II. IV. és V. pozícióban
A diagonál tourok elnevezései

A vizsga értékelése
A gyakorlatok értelmezése és pontos bemutatása
A szabályok ismerete
A helyes kiejtés

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből, vagy két gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgyai
Klasszikus balett
Graham-technika

A klasszikus balett vizsga módja és időtartama
Csoportban 45-50 perc, gyakorlati vizsga

A klasszikus balett vizsga tartalma
Rúdgyakorlatok
Technikailag emelkedő nehézségi fokú, több gyakorlatból álló, egymást követő gyakorlatsorok a rúdnál (plié, battement tendu, battement tendu jeté, rond de jambe par terre, fondu, frappé, adagio, grand battement jeté gyakorlatok)
Középgyakorlatok
Különböző dinamikájú, a tananyagban előírt elemekből álló gyakorlatok, gyakorlatsorok középen (battement tendu, Jeté, fondu, adagio, grand battement jeté gyakorlatok, a pózok alkalmazásával)
Allegro
Kis ugrások egyszerű kombinációk formájában
Nagy ugrások
Tourok
Forgások középen és diagonálban

A vizsga értékelése
A gyakorlatok, gyakorlatsorok pontos bemutatása
Technikai biztonság
Koordinált, esztétikus előadásmód
A gyakorlatok zenével összehangolt kivitelezése

Fegyelmezett együttműködés a csoportos munkában

A Graham-technika vizsga módja és időtartama
Csoportban 20-25 perc, gyakorlati vizsga

A Graham-technika vizsga tartalma
A tanult technika alapelemeinek és az alapsorozatoknak a magabiztos bemutatása

A vizsga értékelése
Alapelemek és alapsorozatok felismerése
Az alapsorozatok helyes végrehajtása, technikai, dinamikai és stiláris szempontok teljesülése.

BALETT TANSZAK TANTÁRGYAI

BALETTELŐKÉSZÍTŐ GIMNASZTIKA

A balettelőkészítő gimnasztika célja, hogy az előképzős tanulók testét a helyes testtartás elsajátításával, izomfejlesztő és erősítő gyakorlatokkal tegye alkalmassá a balettoktatás megkezdésére. Lelkileg és fizikailag egyaránt hangolja rá a nehéz, figyelmes munkára, készítse fel az izmokat a nehezedő gyakorlatok elvégzésére. A gimnasztika mozgásanyaga a legmegfelelőbb a balettoktatás előkészítésére. Egyszerű mozgásformáiból adódóan, tananyagtartalma az életkor és az érettség szempontjából arányosan alakítható. Felkészíti a tanulót testileg és szellemileg az egészséges, fegyelmezett, harmonikusan képzett, kifinomult mozgások elsajátítására. A gimnasztikai gyakorlatok széles skálája lehetővé teszi az izomerő fejlesztését, az állóképesség növelését, az ízületek flexibilitását, a koordinált plasztikus mozgáskészséget, ami segíti a balett speciális követelményeinek elsajátítását. Ez a mozgásrendszer az egész mozgatórendszerre ható nyújtó és erősítő mozgások összessége, amely alapkoordinációs képességeket fejleszt, és harmonikusan alakítják és formálják a testet, elősegítik a mozgásérzékelés fejlődését, valamint ismeretet közvetítenek a mozgás, tér, idő és dinamika összetevőiről.

Előképző évfolyamok (E)

E/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
A helyes testtartás, a különböző járás és futásformák, az álló, ülő, térdelő és fekvő helyzetek, a kartartások és karvezetések megismertetése. Az izomzat erősítése, a különböző izomcsoportok nyújtása.
A tanuló hajlékonyságának, állóképességének, egyensúlyérzékének, rugalmasságának, ízületi mozgékonyságának, koordinált mozgásának, kitartásának ritmusérzékének fejlesztése. A tudatos testhasználat, fegyelmezett és céltudatos hozzáállás, megfelelő önértékelés, térben való tájékozódás képességének kialakítása.

Tananyag

- Bemelegítő gyakorlatok
  - -Különböző járás- és futásformák
- Gyakorlatok középen, állásban
- Lábfejgyakorlatok
  - -Féltalp - spicc
  - -Lábcsúszatás előre és zárás parallel pozícióban
  - -Lábfelhúzás parallel-passé helyzetben
- Nyújtó gyakorlatok
  - -Guggolásban rugózás,
  - -Zárt állásban hátul összefogott kézzel előrehajlás
  - -Terpeszállásban törzsdöntés előre
- Gyakorlatok ülőhelyzetben
- Nyújtott ülésben
  - -Lábfej gyakorlatok
  - -Nyújtó gyakorlatok
  - -Hát- és törzserősítő gyakorlatok
  - -Oldalizmok nyújtása
  - -Csípő-váll kontrollálása
- Hajlított ülésben
  - -Hasizom erősítő gyakorlatok
  - -Gerinc hajlékonyságát elősegítő gyakorlatok
- Terpeszülésben
  - -Nyújtás
- Gyakorlatok térdelésben
  - -Rüszt fejlesztés
  - -Combizom erősítés
  - -Derékhajlítás
  - -Grand battement előkészítés
- Gyakorlatok fekvő helyzetben
  - -Háton fekvésben
  - -Hasizom fejlesztés
  - -Combizom erősítés
  - -Gerinc hajlékonyságának fejlesztése
  - -Nyújtás
- Hason fekvésben
  - -Hátizom gyakorlatok
- Nyújtások
  - -Béka
  - -Híd
  - -Haránt spárgák
  - -Angol spárga
- Ugrások
  - -Allegro előkészítésére
  - -Ugrás 2 lábra érkezve - ugrás 1 lábra érkezve
- Kargyakorlatok
  - -Kartartások
  - -Karvezetések
  - -Helyes kézfej és ujjtartás

Követelmények
A tanuló ismerje a helyes testtartást, a különböző járás és futásformákat, álló, ülő, térdelő és fekvőhelyzeteket, a kartartásokat és a karvezetéseket. A tanuló legyen képes a tanult gyakorlatok csoportos bemutatására tanár segítségével.

E/ 2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Az en dehors járásformák, a ritmizált járás- és futásformák megismertetése. A középgyakorlatok és az ugrások kifordítása en dehors helyzetben.
A tanuló rugalmasságának, hajlékonyságának, izomerejének, állóképességének, ritmusérzékének, koordinációs képességének fejlesztése.

Tananyag
- Bemelegítő gyakorlatok
  - -Járás csípőre tett kézzel, lefeszített spiccel, egyszerű ritmus tapsolása járással együtt
  - -Féltalpon járás karvezetésekkel
  - -Járás kifelé fordított lábakkal, később ritmizált járás
  - -Járás nyújtott térddel, törzshajlítással és döntéssel kombinálva
  - -Futás térdemeléssel, sarokemeléssel
  - -Szökdelés páros lábbal, guggolásban
  - -Oldal chassé
  - -Előre chassé
- Gyakorlatok középen
  - -Spicc, féltalp en dehors I. pozícióban, II. pozícióban karhasználattal
  - -Lábcsúsztatás előre és oldalra en dehors helyzetben
  - -Terpeszállás kifelé fordított lábbal: törzshajlítás, előre törzsdöntés
- Gyakorlatok ülő helyzetben
- Nyújtott ülésben
  - -Lábfej és nyújtó gyakorlatok
- Hajlított ülésben
  - -Hasizom erősítő gyakorlatok
  - -„Z”-ülésben
    Láblendítés Z ülésből oldal irányba, oldalt alkartámaszra érkezve és vissza kiinduló helyzetbe
- Keresztező ülésben
  - -Derék – váll elfordítás
- Terpeszülésben
  - -Nyújtás
- Gyakorlatok térdelő helyzetben
  - -Rüszt fejlesztése
  - -Nyújtó és erősítő gyakorlatok
- Gyakorlatok fekvő helyzetben
- Hason fekvésben
  - -Lábemelés hátra váltott lábbal
  - -Páros lábemelés hátra
  - -Páros lábemelés hátra – vízszintes olló spiccben – flexben
- Háton fekvésben
  - -Hasizom erősítő és nyújtógyakorlatok

- Előre irányú tágítás
  - -Nyújtott lábbal függőleges olló mozdulatok – vízszintes olló spiccben – flexben (hasizom)
  - -Grand battementjeté előre – zárás, felüléssel
- Ugrások
  - -En dehors I. pozíció demi pliébe érkezés
  - -En dehors II. pozícióba érkezés
- Kargyakorlatok
  - -I-II-III. kartartások

Követelmények
A tanuló ismerje a járásformákat en dehors helyzetben, a ritmizált járás- és futásformákat, a középgyakorlatokat en dehors helyzetben, az ugrásokat en dehors helyzetben.

A tanuló legyen képes a tananyag technikailag pontos elsajátítására, a tudatos kivitelezésre, zenével összhangban, koordinált mozgásra, a tanult gyakorlatok bemutatására csoportosan, tanár segítségével.

Alapfokú évfolyamok (A)

A/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
A kombinációs készség fejlesztése a járás- és futásformákban, valamint a középgyakorlatokban. A tér beosztása az en tournant gyakorlatokban.
A tanuló rugalmasságának, hajlékonyságának, izomerejének, állóképességének, ritmusérzékének, koordinációs képességének fejlesztése.

Tananyag
- Bemelegítő gyakorlatok körben
  - -Féltalpon járás kifelé fordított lábbal, karvezetésekkel
  - -Ruganyozó futás
  - -Guggoló támaszból jobb láb kilépés előre haránterpeszbe, törzshajlítás előre
  - -Felugrás két lábról egy lábra majd a felhúzott láb előre kinyújtásával összeugrás két lábra, majd ellenkezőleg
  - -Chassé előre kombinációk.
- Gyakorlatok középen
  - -Lábfejgyakorlatok,
  - -Lábnyújtások,
  - -Passé helyzetek parallelben
- Gyakorlatok ülő helyzetben
- Nyújtott ülésben
  - -Csípőemelés, lábkivezetés oldalra
  - -Lábemelés előre spiccben, majd flexben en dehors helyzetben
- Hajlított ülésben
  - -Hasizom erősítő gyakorlatok „Z-ülésben
  - -Attitude és arabesque helyzet előkészítés
- Keresztező ülésben
  - -Nyújtás

- Gyakorlatok térdelő helyzetben
  - -Combizom és hajlékonyság
  - -Nyújtó és erősítő gyakorlatok
- Terpeszülésben
  - -Nyújtás
- Gyakorlatok fekvő helyzetben
- Hason fekvésben
  - -Hátizom gyakorlatok
- Háton fekvésben
  - -Developpé előkészítés
  - -Fondu előkészítés
  - -Grand battement jeté előkészítés

Követelmények
A tanuló ismerje a járásformák kombinációit en dehors helyzetben, a ritmizált járás- és futásformákat, a középgyakorlatok kombinációit en dehors helyzetben, az ugrásokat en tournant helyzetben.
A tanuló legyen képes a tananyag technikailag pontos elsajátítására, a tudatos kivitelezésre, zenével összhangban, koordinált mozgásra, a tanult gyakorlatok bemutatására csoportosan, tanár segítségével.

A/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A kombinációs készség fejlesztése a járás és futásformákban, az összetett törzs és lábgyakorlatokban.
A tanuló rugalmasságának, hajlékonyságának, izomerejének, állóképességének, ritmusérzékének fejlesztése.
A tudatos testhasználat, a koordinációs képesség, a megfelelő önértékelés elősegítése.
A térben való tájékozódás, a dinamikai érzék, a fizikai képességek, és az egymás iránt érzett kölcsönös bizalom növelése.

Tananyag
- Gyakorlatok körben
  - -Járásformák kombinálása, ritmizálása karhasználattal
  - -Futásformák kombinálása, ritmizálása karhasználattal
  - -Szökdelések variációi, két lábról egy lábra, két lábról két lábra, egy lábról két lábra
  - -Előre láblendítéssel járás
  - -Láblendítés hátra, törzshajlítással előre, kéz érintéssel a talajon
- Gyakorlatok rúdnál
  - -Demi plié paralel helyzetben és I. pozícióban
  - -Lábkivezetés előre majd oldalra
  - -Csípővel kidőlés a rúdtól jobbra, majd vissza tengelybe, a láb elenged, megtart, majd zár.
  - -Rúddal szemben I pozíció, jobb láb passé, jobb kézzel térdfogás és lábkihúzás hátra, majd elenged, megtart, kinyújt és zár
- Középgyakorlatok
- Álló gyakorlatok

- Ülő gyakorlatok
  A tanult gyakorlatok kombinálása karhasználattal nyújtott és terpeszülésben
- Páros nyújtó és erősítő gyakorlatok
  -Egymással szemben nyújtott ülés, talpak összeillesztenek és kézfogás, egymást felváltva húzzák
  -Terpeszülés egymással szemben, vállfogás, váltva húzzák egymást előre
  -Nyújtott ülés háttal egymásnak. Egyik tanuló megfogja a másik csuklóját magas tartásban, és előre hajol úgy, hogy a társát magára húzza
  - tanuló háton fekszik, a másik terpeszállásban a feje fölött. A fekvő lábat emel, az álló visszalöki a lábát úgy, hogy a fekvő ellent tart
  -Egyik tanuló hason fekszik, karok oldalsó középtartásban, a másik a bokáját fogja. A fekvő kiemelkedik mellkas emelésbe majd vissza
- Ugrások
  -Szökdelés, zárt állásban negyed fordulatokkal, majd félfordulatokkal, később egész fordulattal

Követelmények

A tanuló ismerje a járásformák és futásformák kombinációját, az összetett törzs és lábgyakorlatokat, a különböző helyzetekben végzett gyakorlatok kötését, a párosan végzett erősítő és nyújtógyakorlatokat, az ugrásokat egy lábon. A tanuló legyen képes tudatos testhasználatra, fegyelmezett, céltudatos hozzáállásra, megfelelő önértékelésre, térben való tájékozódásra, egymás iránt érzett kölcsönös bizalomra, az előírt tananyagot pontosan, plasztikusan, a zenével összhangban, csoportosan bemutatni.

KLASSZIKUS BALETT

A klasszikus balett tanításának célja, hogy e zárt rendszerbe foglalt mozdulatnyelv segítségével a tanuló képes legyen a szép, harmonikus, koordinált mozgásra. Ez az évszázadokon keresztül csiszolódott tánctechnika erős koncentrálást és fegyelmezett, tudatos munkát igényel. A tananyag a Vaganova-metodika alapján készült, melynek legfontosabb szempontjai az életkori sajátosságok figyelembevétele, az izmok megmunkálásában és az ésszerű fokozatosság elve a terhelésben.

A balettoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók képességeinek kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanuló személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotótevékenységek és művészetek iránt. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező készségét, a kulturális és általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér- és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra.

Alapfokú évfolyamok (A)

A/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A helyes testtartás kialakítása, a rúdfogás technikájának megismertetése, a lábhelyzetek: I., II., III., V. pozíciók és a karpozíciók: I., II., III. pozíciók gyakoroltatása.
A tanuló testtudatának, önismeretének, ritmusérzékének, alapvető koordinációs készségének fejlesztése, a zenével való összhangjának növelése a gyakorlatok kivitelezése alatt.

Tananyag

- Rúdgyakorlat
  - -Pozíció váltás rúddal szemben és rúd mellett
  - -Demi plié I., II., V. pozíciókban
  - -Battement tendu I. pozícióban rúddal szemben
  - -Battement tendu I. pozícióban rúd mellett
  - -Battement tendu passé par terre
  - -Battement tendu jeté I. pozícióban rúddal szemben oldalra és hátra, rúdnak háttal állva előre
  - -Demi rond en dehors és en dedans rúddal szemben, rúdnak háttal és rúd mellett
  - -Rond de jambe par terre en dehors és en dedans
  - -Plié soutenu I. pozícióból rúddal szemben, rúdnak háttal, és rúd mellett
  - -Relevé lent 45° rúddal szemben, rúdnak háttal, és rúd mellett
  - -Sur le cou-de-pied helyzetek: alacsony, rendkívüli passé
  - -Relevé I., II. pozícióban rúddal szemben
  - -Hajlások rúddal szemben hátra
- Középgyakorlat
  - -Pozícióváltás.
  - -Demi plié I., II., V. pozícióban
  - -Battement tendu en face I. pozícióból előre, oldalra és hátra
  - -Karpozíciók: előkészítő karhelyzet, I., II., III. karpozíció
  - -Port de bras-k: 1/2 és I. port de bras.
- Allegro
  - -Temps levé saute I., II.
  - -Petit échappé I. pozícióból II. pozícióba ugorva rúddal szemben és középen
  - -Galopp-lépés
  - -Pas de bourrée suivi párhuzamos lábbal előre haladva féltalpon

Követelmények

A tanuló ismerje a megfelelő rúdfogás technikáját, a kar és lábpozíciókat, a helyes testtartást a gyakorlatok kivitelezése során.
A tanuló legyen képes testének tudatos használatára, a tanult gyakorlatok csoportos bemutatására.

A/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

-Az V. pozíció pontos zárása a battement gyakorlatokban
-A belső combizom erősítése

-A tanuló önismeretének, egyensúlyérzékének fejlesztése
-Önmagával szemben támasztott igényének növelése az eredmények hatékony elérésére
-A zenével való összhang fontosságának kiemelése

Tananyag

- Rúdgyakorlat
  - -Grand plié I. II. V. pozíciókban
  - -Battement tendu V. pozícióban
  - -Battement tendu jeté rúd mellett
  - -Rond de jambe par terre demi plié-vel
  - -Fondu 45°-on rúddal szemben állva oldalra és hátra, rúdnak háttal állva előre
  - -Átfont sur le cou-de-pied III. pozícióból indítva
  - -Frappé spiccel érintve a földet előre, oldalra, hátra
  - -Relevé lent 45° fölé
  - -Grand battement jeté rúddal szemben állva oldalra és hátra, rúdnak háttal állva előre
  - -Relevé V. pozícióban
  - -Dőlés előre rúdnak háttal állva
  - -Hajlás oldalra rúddal szemben állva
- Középgyakorlat
  - -Battement tendu V. pozícióban
  - -Battement tendu passé par terre
  - -Demi rond lábujjheggyel földet érintve en dehors és en dedans
  - -Rond de jambe par terre en dehors és en dedans
  - -Plié soutenu
  - -Relevé I., II. pozícióban
  - -II. Port de bras
- Allegro
  - -Temps levé sauté V. pozícióban
  - -Petit échappé V. pozícióban
  - -Petit changement de piéd
  - -Sissonne simple rúddal szemben
  - -Assamble rúddal szemben állva oldalra
  - -Pas marché lépések

Követelmények

A tanuló ismerje a grand és demi pliék, battement-ok dinamikai különbségét, az alapvető ugrásokat.
A tanuló legyen képes a tananyagból összeállított egyszerű kombinációk előadására csoportosan, a zenével összhangban.

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

-A dinamikai különbségek pontos technikai kivitelezése a battement gyakorlatokban
-A különböző lábmagasságok rögzítése
-A csípő, sarok és váll koordinációja a pózokban
-A fej és karkíséretek elsajátítása
-A művészi kifejezőkészségnek, esztétikai érzéknek, memóriának, és a koncentrációs képességnek fejlesztése

Tananyag

- Rúdgyakorlat
  - -IV. pozíció megtanítása
  - -Battement tendu demi plié-vel
  - -Battement tendu jeté demi plié-vel
  - -Battement tendu jeté pointé előre, oldalra, hátra
  - -Preparáció a rond de jambe par terre-hez
  - -Fondu 45°-on rúd mellett
  - -Soutenu 45°-on előre, oldalra, hátra
  - -Frappé 35°-on előre, oldalra, hátra
  - -Double frappé 35°-on, előre, oldalra, hátra
  - -Petits battements sur le cou-de-pied
  - -Relevé lent 90°-on előre, oldalra, hátra
  - -Developpé 90°-on előre, oldalra, hátra
  - -Grand battement jeté előre, oldalra, hátra
  - -Hajlások rúd mellett
  - -Félfordulat V. pozícióból V. pozícióba rúd felé és rúdtól elfordulva
  - -Balance féltalpon I., II., IV., V. pozíciókban állva
  - -Pas de bourrée lábváltással rúddal szemben en dohors és en dedans
- Középgyakorlat
  - -Grand plié I., II. pozícióban
  - -Battement tendu demi plié-vel
  - -Battement tendu marché
  - -Battement tendu jeté
  - -Battement tendu jeté demi plié-vel
  - -Rond de jambe par terre demi plié-vel
  - -Relevé lent 45°-on
  - -Frappé lábujjheggyel érintve a földet
  - -Pózok lábujjheggyel érintve a földet, nagy kartartással croisé, éffacée előre, hátra, valamint I., II., III. arabesque-ben
  - -Temps lié par terre tagoltan en dehors, en dedans
  - -II. Port de bras
- Allegro
  - -Petit echappé egy lábra érkezve
  - -Assemblé oldalra
  - -Glissade oldalra
  - -Sissonne simple en face
  - -Changement 1/4 és 1/2 fordulattal
  - -Pas chassé előre és oldalra

Követelmények

A tanuló ismerje a különböző rúd- és középgyakorlatok plié-s formáit, legyen képes a lábmagasságok - 35 fok, 45 fok, 90 fok - látható megkülönböztetésére, ismerje az I., II., III. arabesque pózokat.

A tanuló legyen képes a súlyláb, és a szabadláb használatának megkülönböztetésére, a lábmagasságok - 35 fok, 45 fok, 90 fok - pontos kivitelezésére, egyszerű kombinációk csoportos előadására a tanult lépésekből.

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

-A súlyláb izomzatának fejlesztése egyes gyakorlatok féltalpra emelésével
-A csípő, a sarok és a váll koordinációja az écarté póznál
-Az egyensúly érzék fejlesztése a balance helyzetben és a tour preparációknál
-A tanuló tér és formaérzékének, az önálló tudatos munkára való képességének fejlesztése
-A csoportos munkában való együttműködés magatartásformájának kialakítása

Tananyag

- Rúdgyakorlat
  -Demi plié és grand plié IV. pozícióban
  -Battement double-tendu előre, oldalra, hátra, nyújtott lábbal és demi-plié-vel
  -Battement tendu jeté passé par terre
  -Battement tendu jeté-developpé előre, oldalra, hátra
  -Grand rond de jambe par terre en dehors és en dedans
  -Fondu 45°-on féltalpra emelkedéssel
  -Double fondu 45°-on talpon
  -Demi rond 45°-on talpon en dehors és en dedans
  -Grand ronde 45°-on talpon en dehors és en dedans
  -Frappé és double frappé féltalpon
  -Előkészítő a rond de jambe en l'air-hez
  -Developpé passé, en face
  -Petits battement sur le cou-de-pied féltalpon
  -Attitude helyzetek
  -Relevé egy lábon
  -Balance lábujjhegyen rendkívüli sur le cou-de-pied-ben tartott szabadlábbal
- Középgyakorlat
  -Grand plié IV. és V. pozícióban
  -Battement tendu pózokban nagy kartartással
  -Battement double-tendu oldalra, nyújtott lábbal és demi-plié-vel
  -Battement tendu jeté pointé
  -Battement tendu jeté marché
  -Fondu 45°-on en face
  -Soutenu 45°-on en face
  -Frappé 35°-on en face
  -Double frappé 35°-on en face
  -Relevé lent 45°-on pózokban
  -Relevé lent 90°-on en face
  -Developpé 90°-on en face
  -Écarté előre és hátra pózok nagy kartartással, spiccel a földön
  -Temps lié par terre hajlással
  -Pasde bourré en dehors
  -3/4 fordulat V. pozícióból V. pozícióba
- Tour-ok
  Preparáció a tour sur le cou-de-pied-hez II., IV., V. pozícióból en dehors és en dedans V. pozícióba zárva
  Tour sur place
- Allegro
  -Temps levé sauté volé V. pozícióban előre haladva

-Petit jeté oldalra, rúddal szemben
-Échappé 1/4 és 1/2 fordulattal
-Double assemblé oldalra
-Sissonne fermé 45°-on oldalra
-Pas de chat (olasz forma)

Követelmények

A tanuló ismerje a nagypózok használatát középen, elsősorban a battement-oknál, a 1/2 és 3/4 fordulatok technikáját rúdnál és középen.
A tanuló legyen képes az adott év meghatározott lépéseinek féltalpra emelésére, a 1/4 és 1/2 fordulatos ugrások bemutatására, a gyakorlatok tempóinak gyorsítására, a tananyagból összeállított egyszerű kombinációk előadására csoportos formában.

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

-A forgások technikájának fejlesztése
-A tér beosztása az en tournant gyakorlatokban
-A combizom erősítése, az ugrások magasságának növelése
-A tanuló fizikai állóképességének fejlesztése, igényének növelése a feladatok pontos kivitelezésére
-A művészi kifejezés iránti nyitottság és az esztétikai-művészeti tudatosság fejlesztése

Tananyag

- Rúdgyakorlat
  -Battement tendu pózokban nagy kartartással
  -Battement tendu jeté pózokban nagy kartartással
  -Battement tendu jeté pointé pózokban nagy kartartással
  -Double fondu 45°-on féltalpra emelkedéssel
  -Soutenu 45°-on féltalpra emelkedéssel
  -Demi rond 45°-on féltalpon
  -Grand ronde 45°-on féltalpon
  -Rond de jambe en l'air talpon
  -Fouetté talpon 1/2 fordulattal
  -Relevé lent pózokban
  -Developpé pózokban
  -Grand battement jeté pointé előre, oldalra, hátra
  -Mély hajlások előre és hátra
  -Balance lábujjhegyen, 45°-on tartott szabadlábbal
- Középgyakorlat
  -Battement tendu en tournant 1/8 és 1/4 fordulatokkal
  -Battement double-tendu előre és hátra, nyújtott lábbal és demi plié-vel
  -Battement tendu jeté en tournant 1/8 és 1/4 fordulatokkal
  -Battement tendu jeté passé par terre
  -Battement tendu jeté-developpé előre, oldalra, hátra
  -Grand rond de jambe par terre
  -Fondu 45°-on talpon, pózokban kis kartartással
  -Soutenu 45°-on talpon, pózokban kis kartartással
  -Relevé lent 90°-on talpon, pózokban
  -Developpé 90°-on talpon, pózokban

-Grand battement jeté
-Pas balancé en face és 1/4 fordulattal
Pas bourrée en dedans
IV. port de bras

- Tour-ok
  -Egy tour sur le cou-de-pied II., IV., V. pozícióból
  -Tour pas de bourrée diagonálban
  -Tour chainé diagonálban
- Allegro
  -Changement egy fordulattal
  -Assemblé előre és hátra
  -Glissade előre és hátra
  -Petit jeté oldalra

Követelmények
A tanuló ismerje a nagy pózokat a rúdnál, a battement-ok en tournant formáit, a kispózokat középen, a tanult diagonál forgásokat.
A tanuló legyen képes egy tour sur le cou de pied kivitelezésére, en tournant ugrásokra, ebben az évben előírt gyakorlatokat 45 fokon lévő szabad lábbal féltalpon bemutatni a rúdnál, a tananyagból összeállított egyszerű kombinációk előadására, csoportos formában.

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
-Az első öt évfolyamban elsajátított tananyag elmélyítése
-A törzs, a fej, a végtagok harmonikus, koordinált mozgásának fejlesztése, az izomzat teherbíró képességének és az ízületek mozgáshatárának fokozása
-A mozgás szépítése, a kivitelezés tökéletesítése
-A korábbi évfolyamokon tanultak összegzése

Tananyag
-Az első öt év tananyagának összegzése
-A gyakorlatok pontos technikai kivitelezése
-Nagy pózok a rúdnál
-Kis és nagy pózok a középgyakorlatokban
-Helyben forgások és diagonál tour-ok
-Az ugrások en tournant formái
-Az alapfokú művészeti vizsga anyaga

Követelmények
A tanuló ismerje az előző évek lépésanyagát, az alapfokú művészeti vizsga anyagát.
A tanuló legyen képes a gyakorlatok koordinált kivitelezésére összhangban a zenével, a térben való eligazodásra, a koreográfiák pontos megvalósítására, a tananyagból összeállított egyszerű kombinációk előadására csoportosan, a pozitív beállítódások, magatartások és szokások kialakítására, az alapfokú művészeti vizsga teljesítésére.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje
-A kar- és lábpozíciókat
-A klasszikus balett alapelemeit
-A tanult tananyag szakkifejezéseit
-A szakkifejezések jelentését
-A színpad törvényszerűségeit
-Az alapfokú művészeti vizsga anyagát

A tanuló legyen képes
-A tanult gyakorlatok pontos kivitelezésére
-A kombinációk használatára
-A zene és a tánc összhangjára
-A zenei periódusokhoz és hangsúlyokhoz való alkalmazkodásra
-A térben való eligazodásra, a koreográfiák pontos megvalósítására
-A táncos partnerkapcsolat kialakítására
-A csoportos munkában való fegyelmezett együttműködésre
-Az alapfokú művészeti vizsga teljesítésére, a továbbképző évfolyamainak elvégzésére

Továbbképző évfolyamok (T)

T/7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
-A tér beosztása a pózok használatánál a rúdgyakorlatokban
-A forgások technikájának tökéletesítése, a battírozás előkészítése, IV. arabesque elsajátítása
-A tanuló kreativitásának fejlesztése
-A már elsajátított tudás alkalmazása az új ismeretekben
-Igényének növelése a feladatok művészi kivitelezésére
-Fokozni a művészi kifejezés iránti nyitottságát, és az esztétikai-művészeti tudatosságot

Tananyag
- Rúdgyakorlat
  - -Battement double-tendu nyújtott lábbal és demi-plié-vel pózokban
  - -Battement tendu jeté-developpé pózokban
  - -Battement tendu jeté enveloppé
  - -Fondu 45°-on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
  - -Fondu 45°-on tombé-val
  - -Soutenu 45°-on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
  - -Fouetté 45°-on rúd felé és rúdtól elfordulva
  - -Frappé ritmizálva
  - -Rond de jambe en l'ar féltalpon
  - -Relevé lent lábujjhegyre emelkedéssel
  - -Passé developpé lábujjhegyre emelkedéssel
  - -Petits battements ritmizálva
  - -Battement pour batterie
  - -Developpé ballotté 45°-on
  - -Allongé pózok
  - -Grand battement jeté developpé-val

-Coupé-piqué V. pozícióban talpon és féltalpon
-Balance passé helyzetben

- Középgyakorlat
  - Battement tendu en tournant 1/2 fordulattal
  - Battement tendu jeté en tournant 1/2 fordulattal
  - Fondu 45°-on lábujjhegyre emelkedéssel előre, oldalra, hátra
  - Soutenu 45°-on lábujjhegyre emelkedéssel előre, oldalra, hátra
  - Frappé talpon demi pliével
  - Grand battement jeté pózokban
  - Grand battement jeté marché
  - Pas de bourrée en tournant 3/4 fordulattal
  - arabesque lábujjheggyel a földet érintve
  - port de bras
  - port de bras
  - Pas faiili előre és hátra
- Tour-ok
  - Tour sur le cou-de-pied IV. pozícióból 2 fordulattal
  - Tour posé en dehors, en dedans
  - Tour tire-bouchon 1 fordulattal
  - Tour piqué diagonálban
- Allegro
  - Échappé 1 fordulattal
  - Temps levé sauté 1 lábon
  - Assemblé pózokban
  - Glissade pózokban
  - Petit jeté pózokban
  - Sissonne fermé 45°-on pózokban
  - Sissonne ouverte 45°
    Sissonne tombé előre, hátra, oldalra
  - Ballonná 45°-on oldalra helyben, és coupé-val
  - Échappé battu rúddal szemben

Követelmények

A tanuló ismerje a rúdgyakorlatokat (soutenu, fondu) pózokban és féltalpon, 45 fokon végzett szabad lábbal, adagio elemeket féltalpra emelkedéssel a rúdnál, IV. arabesque pózt lábujjheggyel a földet érintve, V., VI. port de bras-t, az ugrásokat pózokban (assamble, glissade, sissonne fermé), tour piqué-t diagonálban.
A tanuló legyen képes a tour sur le cou-de-pied bemutatására II., IV., V. pozícióból, a tananyagból összeállított összetett kombinációk előadására csoportosan.

T/ 8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

-A súlyláb izomzatának erősítése plié-relevés gyakorlatok alkalmazásával rúdnál, és középen
-A grand tourok technikájának megismertetése
-Az entrechat battu-k előkészítése
-A tour lent szabályainak tudatos alkalmazása
-A tanuló súlyláb izomerejének fejlesztése speciális gyakorlatokkal
-A tanuló belső motivációjának növelése, önállóságának, fejlődés igényének kialakítása

Tananyag

- Rúdgyakorlat
  - -Battement tendu en cercle
  - -Battement tendu jeté en cercle
  - -Battement tendu jeté enveloppé
  - -Fondu 90°-on talpon
  - -Fondu 90°-on talpon
  - -Frappé plié-relevé-vel
  - -Double Double frappé plié-relevé-vel
  - -Rond de jambe en l'air plié-ben befejezve
  - -Relevé lent plié-relevé-vel
  - -Developpé plié-relevé-vel
  - -Developpé passé féltalpon
  - -Developpé ballotte 90°-on
  - -Demi rond 90°-on talpon
  - -Grand rond 90°-on talpon
  - -Fouetté 90°-on
  - -Grand battement jeté passé par terre
  - -Grand battement jeté developpé-val, talpon pózokban
- Középgyakorlat
  - - Fondu 45°-on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
  - - Soutenu 45°-on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
  - - Fouetté 45°-on talpon
  - - Relevé lent 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel.
  - - Passé developpé 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel
  - - Tour lent nagy pózokban, kivéve IV. arabesque
  - - IV. arabesque 45°-ra megemelt lábbal
  - - Grand battement jeté pointé-val
  - - Pas de bourrée dessus-dessous
- Tour-ok
  - - Tour sur le cou-de-pied 1 fordulattal rúd mellett V. pozícióból indítva
  - - Tour tire-bouchon 2 fordulattal
  - - Grand tour 1 fordulattal éffacée attitude-ben tartott lábbal
  - - Tour posé en suite
- Allegro
  - - Ballonná 45°-on haladva pózokban
  - - Échappé battu
  - - Pas de chat 45°-on hátra (orosz forma)
  - - Temps lié sauté
  - - Sissonne fermé 90°-on oldalra
  - - Sissonne fermé 90°-on pózokban

Követelmények

A tanuló ismerje az év anyagából a plié-relevével végzett gyakorlatokat, a 90 fokon végzett demi és grand rondokat talpon, tour lent nagypózokban, tour pose-t en suite.

A tanuló legyen képes a hatékony önálló tanulásra, az önálló feladatvállalásra és szerepvállalásra, a tananyagból összeállított, összetett kombinációk előadására csoportos formában.

T/ 9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grand fouetté, a grand allegro-k, magasságának növelése
- A balance helyzetek nagy pózokban való elsajátítása
- A tanuló kombinációs készségének, mozgás memóriájának fejlesztése
- A tánc-technikai biztonság erősítése, a művészi kifejezés sokfélesége iránti nyitottság, fogékonyság kialakítása

Tananyag

- Rúdgyakorlat
  - Fondu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel
  - Double fondu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel
  - Soutenu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel
  - Frappé posé-val
  - Double frappé posé-val
  - Rond de jambe en I'air 45°-on plié-relevé-vel
  - Demi rond 90°-on féltalpon
  - Grand rond 90°-on féltalpon
  - Grand battement jeté pointé-vel
  - Balance féltalpon nagy pózokban
- Középgyakorlat
  - Fondu 90°-on talpon en face és pózokban
  - Soutenu 90°-on talpon en face és pózokban
  - Relevé lent 90°-on plié-relevé-vel
  - Developpé 90°-on plié-relevé-vel
  - IV. arabesque 90°-on
  - Grand fouetté a la seconde-ból I. arabesque-be fordulva
  - Temps lié par terre 45°-on talpon
  - Pas de bourrée dessus-dessous en tournant
- Tour-ok
  - Grand tour 1 fordulattal I. arabesque-ben és a la secondban
  - Tour tire-bouchon 2 fordulattal diagonálban chassé indítással
- Allegro
  - Entrechat quatre
  - Royal
  - Jeté coupé-val 45°-on croisé-ban és effacée-ban előre haladva
  - Grand assemblé
  - Pas failli előre haladva
  - Contre temps
  - Jeté entrelacé.

Követelmények

A tanuló ismerje rúdnál az előírt tananyag mozdulatait féltalpon, fouetté-kat 90 fokon tartott szabad lábbal, temps lied par terre-t hajlással és 45 fokon, grand tour-t egy fordulattal 1.arabesque-ből, entrechat-kat: quatre royal, grand allegro-kat: assamble, pas failli, entrelacé.

A tanuló legyen képes a megszerzett ismeretanyagot beépíteni az általános műveltség más területeire, a szakkifejezések, fogalmak megismerésére és gyakorlati alkalmazására, a tananyagból összeállított összetett kombinációk előadására, csoportos formában.

T/ 10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tánc színpadi követelményeinek megfelelő magatartás, előadásmód, tánctechnikai minőség fejlesztése
- A záróvizsga anyagának gyakorlása
- A tanuló előadóművészi készségének fejlesztése

Tananyag

- Rúdgyakorlat
  - Fondu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
  - Double fondu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel pózokban
  - Soutenu 90°-on féltalpon pózokban
  - Frappé posé-val 1/2 fordulattal
  - Double frappé posé-val 1/2 fordulattal
  - Demi rond 90°-on plié-relevé-vel
  - Grand rond 90°-on plié-relevé-vel
  - Grand battementjeté balancoire
- Középgyakorlat
  - Fondu 90°-on lábujjhegyre emelkedéssel en face és pózokban
  - Soutenu 90°-on féltalpon en face és pózokban
  - Grand fouetté 1/2 fordulattal
  - Temps lié par terre en tournent 1 fordulattal
  - Temps lié par terre 90°-on talpon
  - Grand battementjeté developpé-val en face és pózokban
- Tour-ok
  - Tour degagé diagonálban
  - Pas emboité diagonálban
- Allegro
  - Grand jeté
  - Grand assemblé en tournant
  - Grand fouetté 1/2 fordulattal
  - Pas couru
- Spicc
- Ajánlott gyakorlatok:
  - Relevé-k I., II., V. pozícióban
  - Échappé en face
  - Glissade előre, oldalra, hátra
  - Temps lie
  - Assamble soutenu
  - Pas de bourrée lábváltással en dehors és en dedans
  - Pas de bourrée suivi párhuzamos lábbal előre és hátra haladva
  - Pas de bourrée suivi V. pozícióban diagonálban és en tournant
  - Tour pas de bourrée

Követelmények

A tanuló ismerje rúdnál az előírt tananyag mozdulatait féltalpon, plié-relevé-s gyakorlatokat, tour degagé-t, pas emboité-t diagonálban, a grand allegro-kat: grand jeté, grand assamblé, grand fouetté.

A tanuló legyen képes a megszerzett ismeretanyagot beépíteni az általános műveltség más területeire, a dinamikai különbségek megvalósítására, a kifejező előadásmódra, a kombinációk szólisztikus előadására, a tananyagból összeállított összetett kombinációk előadása csoportosan.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje
A tanult tananyagot, szakkifejezéseket, fogalmakat, a lépések helyes kivitelezésének szempontjait, a tudásszintjének megfelelő bonyolultabb kombinációkat és azok szabályait, az alapvető zenei jellemzőket, a művészeti záróvizsga anyagát.

A tanuló legyen képes

- a balett gyakorlatainak harmonikus, koordinált bemutatására,
- a zene és a tánc összhangjának megvalósítására,
- a dinamikai különbségek megvalósítására,
- a kifejező előadásmódra,
- az élmények és érzések kreatív kifejezésére,
- művészi önkifejezésre,
- a hatékony önálló tanulásra,
- az önálló feladatvállalásra,
- a táncok színvonalas teljesítésére,
- színpadi megjelenítésére,
- a megszerzett ismeretanyag beépítésére az általános műveltség más területein,
- az előadások elemzésére, saját nézőpont kialakítására,
- a pozitív beállítódások, magatartások és szokások kialakítására,
- az egészséges életvitelre, kapcsolatépítésre hazai és nemzetközi vonatkozásban.

BALETT ELMÉLET

A balett elmélet tanítása a tanult tananyaghoz kapcsolódik. A klasszikus balett szabályait 1661-ben a francia Táncakadémia foglalta rendszerbe. Ez idő óta a klasszikus balett terminológia nyelve a francia. A balett elmélet oktatás célja, hogy a tanuló a francia szakkifejezéseket értse és az ahhoz kapcsolódó gyakorlatokat be tudja mutatni.

Alapfokú évfolyamok (A)

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanuló nyelvi képességének, memóriájának, koncentrációs képességének fejlesztése

Tananyag

Az alábbi lépések, elemek felismerése, megnevezése, értelmezése
- I., II., IV., V. pozíciók
- Demi plié
- Grand plié
- Battement tendu
- Battement tendu jeté
- Battement tendu jeté pointé
- Rond de jambe par terre
- Fondu
- Soutenu
- Frappé
- Double frappé
- Relevé lent
- Developpé
- Grand battement jeté
- Pas de bourrée
- Sur le cou-de-pied helyzetek
- Passé helyzet
- Croisé póz nagy kartartással előre és hátra
- Éffacée póz nagy kartartással előre és hátra
- I., II., III. arabesque.
- Temps lié par terre tagoltan en dehors, en dedans.
- I., II., III. Port de bras.

Allegro
- Sauté
- Petit echappé
- Assemblé oldalra.
- Glissade oldalra
- Sissonne simple en face
- Changement
- Pas chassé előre és oldalra

Követelmények

A tanuló ismerje a rúd- és középgyakorlatok különböző elemeit, neveit, és azok magyar jelentését. A lábmagasságokat 35 fok, 45 fok, 90 fok, a croisé és effaceé pózokat és az I., II., III. arabesque pózokat.

A tanuló legyen képes felismerni a különböző gyakorlatokat, azokat megnevezni és a nevük alapján azokat csoportos formában bemutatni.

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanuló idegen nyelvi kompetenciájának, memóriájának fejlesztése
- Az önálló, tudatos munka kialakítása

Tananyag

Az alábbi lépések, elemek felismerése, megnevezése, értelmezése
- Demi plié és grand plié IV. pozícióban

- Battement double-tendu nyújtott lábbal és demi-plié-vel
- Battement tendu jeté passé par terre
- Battement tendu jeté-developpé
- Grand rond de jambe par terre en dehors és en dedans
- Fondu 45°-on féltalpra emelkedéssel
- Double fondu 45°-on talpon
- Demi rond 45°-on talpon
- Grand ronde 45°-on talpon
- En dehors és en dedans jelentése
- Frappé és double frappé féltalpon.
- Előkészítő a rond de jambe en l'air-hez
- Developpé passé,
- Petits battement sur le cou-de-pied
- Attitude helyzetek
- Relevé egy lábon
- Balance lábujjhegyen rendkívüli sur le cou-de-pied-ben tartott szabadlábbal
- Écarté előre és hátra pózok nagy kartartással, spiccel a földön
- Temps lié par terre hajlással
- Pas de bourré en dehors

- **Tour-ok**
  - Preparáció a tour sur le cou-de-pied-hez II., IV., V. pozícióból en dehors és en dedans V. pozícióba zárva
  - Tour sur place
- **Allegro**
  - Temps levé sauté volé V. pozícióban előre haladva
  - Petit jeté oldalra, rúddal szemben
  - Échappé 1/4 és 1/2 fordulattal
  - Double assemblé oldalra
  - Sissonne fermé 45°-on oldalra
  - Pas de chat - olasz forma

Követelmények

A tanuló ismerje a nagy pózok használatát rúdnál, elsősorban a battement-oknál, a 1/2 és 3/4 fordulatokat rúdnál és középen.
A tanuló legyen képes az adott év meghatározott lépéseinek felismerésére, megkülönböztetésére és a nevük alapján azok csoportos bemutatására.

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Nyelvi és táncmemória fejlesztése
- Az esztétikai-művészeti tudatosság és a fizikai állóképesség növelése

Tananyag

Az alábbi lépések, elemek felismerése, megnevezése, értelmezése

- Battement tendu pózokban nagy kartartással
- Battement tendu jeté pózokban nagy kartartással
- Battement tendu jeté pointé pózokban nagy kartartással
- Double fondu 45°-on féltalpra emelkedéssel
- Soutenu 45°-on féltalpra emelkedéssel

- Demi rond 45°-on féltalpon
- Grand ronde 45°-on féltalpon
- Rond de jambe en l'air talpon
- Fouetté talpon 1/2 fordulattal
- Relevé lent pózokban
- Developpé pózokban
- Grand battement jeté pointé előre, oldalra, hátra
- Mély hajlások előre és hátra
- Balance lábujjhegyen 45°-on tartott szabadlábbal

- Középgyakorlat
  - Battement tendu en tournant 1/8 és 1/4 fordulatokkal
  - Fondu 45°-on talpon, pózokban kis kartartással
  - Soutenu 45°-on talpon, pózokban kis kartartással
  - Relevé lent 90°-on talpon, pózokban
  - Developpé 90°-on talpon, pózokban
  - Pas balancé en face és 1/4 fordulattal
  - Pas bourrée en dedans
  - IV. port de bras
- Tour-ok
  - Egy tour sur le cou-de-pied II., IV., V. pozícióból
  - Tour pas de bourrée diagonálban
  - Tour chainé diagonálban
- Allegro
  - Changement egy fordulattal
  - Assemblé előre és hátra
  - Glissade előre és hátra
  - Petit jeté oldalra

Követelmények

A tanuló ismerje a nagy pózokat a rúdnál, a battement-ok en tournant formáit, a kispózokat középen, a tanult diagonál forgásokat.
A tanuló legyen képes az adott év meghatározott lépéseinek felismerésére, megkülönböztetésére és a nevük alapján azok csoportos bemutatására.

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A korábbi évfolyamokon tanultak összegzése
- Az alap és összekötő lépések megkülönböztetése
- A dinamikai különbségek felismerése
- Az ugrás csoportok megkülönböztetése
- A francia nevek memorizálása
- A kiejtés tökéletesítése

Tananyag

- Az előző három év tananyagának összegzése
- A gyakorlatok neveinek memorizálása
- A helyes kiejtés rögzítése
- Nagy pózok szabályai a rúdnál
- Kis és nagy pózok szabályai a középgyakorlatokban

- Összekötő lépések
- A tour preparációk formái
- A diagonál forgások fajtái
- Az ugrások csoportjai és elnevezései
- Az alapfokú művészeti vizsga anyaga

Követelmények
A tanuló ismerje az előző évek lépésanyagát, az alapfokú művészeti vizsga anyagát.
A tanuló legyen képes megkülönböztetni az alaplépéseket az összekötő lépésektől, ismerje fel a gyakorlatok közötti dinamikai különbségeket, a forgások helyben és diagonálban végzett formáit, az alapvető ugrások csoportjait, a kar- és lábpozíciókat, valamint a tanult pózokat.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje a rúd- és középgyakorlatok különböző elemeit, neveit, és azok magyar jelentését. A lábmagasságokat, a croisé és effaceé pózokat, és az I., II., III. arabesque pózokat. A nagy pózok használatát rúdnál és középen. A battement-ok en tournant formáit, a kispózokat középen, a tanult ugrásokat és forgásokat.
A tanuló legyen képes felismerni a különböző gyakorlatokat, azokat megnevezni, a gyakorlatok neve alapján azokat csoportos formában bemutatni.

KREATÍV GYERMEKTÁNC

A képzés feladata az önkifejezés mozgásban történő realizálása, az önfeledt játék megvalósítása, a különböző játékszabályok megismerése és alkalmazása, a játék örömének megélése. A képzés célja, hogy a tanuló az önfeledt, ám a későbbiekben egyre tudatosabb mozgás segítségével jobban megismerkedjen testének képességeivel, a tér használatával, a dinamikai variációkkal és az idő, mint a zeneiség alkotóelemével. Megtanulja figyelni, érteni és használni saját és mások nonverbális kommunikációját. Elsajátítja az együttműködés számtalan fajtáját. A képzés hozzájárul a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményezőkészségének, önismeretének fejlesztéséhez.

Előképző évfolyamok (E)

E/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanuló mozgáskészségének fejlesztése
- A tanuló tér és formalátásának fejlesztése
- A tanuló önfegyelmének növelése
- A koncentrációkészség növelése
- A megfigyelőképesség kialakítása
- A kommunikációs képesség, játékbátorság, szabálytudat fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése

- A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

- Ismerkedő táncok
- Ábrázoló táncok
- Csoportos táncok
- Ünnepi táncok
- Izom puzzle/testtudati táncok
- Kitalálós játékok
- Ábrázoló és csoportjátékok
- Anyaggal való játékok

Követelmények

A tanuló ismerje a tanév során ismertetett táncjáték-fajtákat.
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a pár- és csoportválasztásra, a játéktevékenységre.

E/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kreativitás fejlesztése
- A testrészek mozgáslehetőségeinek megismertetése
- A test térben való mozgáslehetőségeink feltárása
- A tempókülönbségek felismerése, alkalmazása
- Egyszerű ritmusképletek megszólaltatása
- A helyzetfelismerő képesség fejlesztése
- A megoldási lehetőségek feltérképezése
- A döntésképesség növelése
- A mozgás kapcsolatteremtő lehetőségeinek alkalmazása
- A szociális érzékenység fejlesztése

Tananyag

- Energia levezető, összehangoló játékok
- Koncentrációt növelő játékok
- A feladatok egyénileg, páros, kis és nagycsoportos formában
- Alap mozgásformák elsajátítása, variálása, tudatosítása (kúszás, mászás, gurulás, lépés, járás, futás, ugrás)

Alapvető gyakorlattípusok használata

- Vezetés-követés: alárendeltség, fölérendeltség megtapasztalása
- Másolás-tükrözés: szinkronicitás, kánonforma,
- Kontraszt variációk: mozgás-mozdulatalanság, kicsi-nagy mozgások, gyors-lassú mozgások tudatosítása
- Akció-reakció: párbeszédformák, folytatáson alapuló játékok
- Zenei táncjátékok
- Bizalmi játékok
- Fogócska és más, gyors reakciókészséget fejlesztő játékok
- Koncentrálós és kitalálós játékok
- Ábrázoló és csoportjátékok
- Anyaggal való játékok

Követelmények
A tanuló ismerje az alapvető gyakorlattípusokat (vezetés-követés, másolás-tükrözés, kontrasztvariációk, akció-reakció) és a tanév során elsajátított különböző táncjátékfajtákat.
A tanuló legyen képes az alap mozgásformák szabad variálására, a tanult mozgásformák gyakorlati megvalósítására, az új kapcsolatteremtési formák felhasználására, valamint a térbeli és ritmikai alapfogalmak gyakorlati alkalmazására.

JAZZ-TECHNIKA

Nélkülözhetetlen az új táncstílusok ismerete. A klasszikus balett szigorú kötöttségei mellett fontos megismertetni a tanulókat a test használatának újabb lehetőségeivel, az izolációval, a lazítás-feszítés módozataival. Ezen technikák összessége fejleszti a tanuló stílusérzékét, a test izomfunkcióinak széles skálán történő alkalmazását és nyitottságát az újabb tánctechnikák iránt.

Alapfokú évfolyamok (A)

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A testrészek izolált mozgásai
- A jazz-technika alapjainak, alappozícióinak, kartartásainak, alaplépéseinek megismertetése
- A tanuló koordinációs készségének fejlesztése
- A klasszikus balettől eltérő mozgásnyelv befogadásának elősegítése

Tananyag
- Izolációs tréning
  - A kiinduló helyzet parallel II. pozíció.
- Hajlítások, hajlások
  - A nyaki szakasz hajlítása és nyújtása előre, oldalra, hátra koordinálva demi plie-vel, majd szaggatott irányú fejkörzés demi plie-vel és nyújtással koordinálva
  - Vállízületek mozgatása előre, hátra koordinálva demi plie-vel és nyújtással, majd körzése előre illetve hátra indítva.
  - Nyaki-, háti szakasz vállizületekkel együttes hajlítása és nyújtása előre, oldalra és hátra koordinálva demi plié-vel
  - Szaggatott törzskörzés koordinálva demi plie-vel és nyújtással.
  - Nyaki, háti, deréki szakasz hajlítása és nyújtása előre, oldalra, hátra, majd szaggatott törzskörzés koordinálva demi plie-vel és nyújtással.
- Döntések
  - Csípőízületből törzsdöntés és visszaemelés előre, oldalra, hátra koordinálva térdnyújtással és demi plie-vel, majd körzés szaggatottan térdek nyújtva.
- Fordítások
  - Nyaki szakasz fordítása oldalra
  - Nyaki, háti és deréki szakasz fordítása oldalra majd vissza, koordinálva demi plie-vel és nyújtással, karok II. pozícióban, kézfej flex-tartásban
  - Törzsdöntésben előre, törzsfordítás oldalra, jobbra, illetve balra koordinálva demi plie-vel, és nyújtással, karok II. pozícióban, kézfej flex-tartásban
  - Hátra dőlésben törzsfordítás jobbra és balra grand plie-ben, karok II. pozícióban, kézfej flex-tartásban

- Tolások
  - Nyaki szakasz tolása előre, oldalra, hátra, majd szaggatott körzés
  - Csípő tolása előre, oldalra, hátra, majd szaggatott körzéssel
  - Csípő tolása előre, oldalra, hátra demi plié-ben, majd szaggatott körzéssel
- Törzsgyakorlatok kombinációi
  - Törzshajlítások és döntések kombinációi koordinálva demi plie-vel és nyújtással előre, hátra, oldalra karhasználattal
  - Contraction-release törzsfordítással kombinálva karhasználattal demi plie és nyújtással, egyenes tartásban, előre döntésben és homorításban a release helyzetben
  - Törzshullámok melyben szerepel az összes tanult helyzet, előre, hátra és oldalra karhasználattal
  - Battement tendu és jeté parallel I. pozícióban, kombinálva jazz port de bras-val
  - Demi és grand plié parallel és en dehors pozíciókban, jazz port de bras-val
  - Grand battement jeté jazz port de bras-val
- Lépések
  - Előre-hátra, jobbra-balra, illetve négyszögben, kar koordinációkkal és különböző tempóban gyakorolva
  - Merenge
  - Swing
  - Afró
  - Funki
  - Boogi walk egy csípőkörrel majd két csípőkörrel
  - Lebegő funki
- Jazz kartartások és port de bras-k
- Ugrás
  - Soutte parallel I. pozícióban jazz-port de bras-val, majd negyed, fél és egész fordulattal.

Követelmények

A tanuló ismerje a jazz-technika alapjait, alappozícióit, kartartásait, testrészeinek izolált mozgását, az alap jazz lépéseket.
A tanuló legyen képes a koordinált izolált mozgásra, a parallel és en dehors helyzetek használatára, a tudatos testhasználatra, amit a jazz-technika megkövetel.

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testrészek izolált mozgásai
- A jazz-technika alapjainak, alappozícióinak, kartartásainak, alaplépéseinek megismertetése
- A tanuló koordinációs készségének fejlesztése
- A klasszikus balettől eltérő mozgásnyelv befogadásának elősegítése

Tananyag

- Izolációs tréning
  - A tréning tananyaga megegyezik az előző évben tanultakkal. A különbség a technikai kivitelezésben és a stílusos előadásmódban látható.
- Törzsgyakorlatok kombinációi
  - Törzshajlítások és döntések kombinációi koordinálva demi plie-vel és nyújtással előre, hátra, oldalra karhasználattal

- Contraction-release törzsfordítással kombinálva karhasználattal demi plie és nyújtással, egyenes tartásban, előre döntésben és homorításban a release helyzetben
- Törzshullámok melyben szerepel az összes tanult helyzet, előre, hátra és oldalra karhasználattal
- Battement tendu és jeté parallel I. pozícióban, és en dehors I. pozícióban, kombinálva jazz port de bras-val
- Demi és grand plié parallel és en dehors pozíciókban, jazz port de bras-val
- Grand battement jeté jazz port de bras-val

- Lépések
  - Előre-hátra, jobbra-balra illetve négyszögben, kar koordinációkkal és különböző tempóban gyakorolva
  - Merenge
  - Swing
  - Afró
  - Funki
  - Boogi walk egy csípőkörrel majd két csípőkörrel
  - Lebegő funki
  - Chassé-k diagonálban
- Jazz kartartások és port de bras-k
- Ugrás
  - Sauté parallel I. pozícióban jazz-port de bras-val, majd negyed, fél és egész fordulattal.

Követelmények

A tanuló ismerje a jazz-technika alapjait, alappozícióit, kartartásait, testrészeinek izolált mozgását, az alap jazzlépéseket.
A tanuló legyen képes a koordinált izolált mozgásra, a parallel és en dehors helyzetek használatára, a tudatos testhasználatra, amit a jazz-technika megkövetel.

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testrészek izolációja
- A gyakorlatokon belül alkalmazott kar, láb és törzs koordinációja
- A tanuló stílusérzékének, előadó képességének fejlesztése
- A tanuló technikai sokoldalúságának növelése

Tananyag

- Középgyakorlatok
  - Plie gyakorlat: jazz port de bras-val, sarokemelés vállizolációval, II. I. IV. V. pozícióban
  - Battement tendu és jeté gyakorlatok: csípőízületből lábfordítások parallel helyzetből en dehors helyzetbe hangsúlyos váltásokkal, előre, oldalra és hátra,
  - Grand battement jeté gyakorlatok: előre és oldalra, váltva hajlítva és nyújtva relevével, majd hajlított, és nyújtott lábbal
  - Mellkas tolások: oldalra, előre és hátra port de bras-val, contraction-ból indított hátrahajlással
- Fekvő gyakorlatok
  - Háton fekvésben, homorítás és contraction

- Hajlított lábhúzások parallelben kifelé és befelé
- Nyújtott lábhúzások spiccben és flex-ben, előre
- Felülés contraction-val és mellkas emeléssel, előre törzshajlítás belenyújtással döntésbe és törzsfordítás karnyitással harmadikból második karpozícióba
- Lábemelés a fej mögé a talajra, boka visszafeszítése, flex helyzetben saroktolások hátra, majd visszagördülés fekvésbe
- Felülés contraction-val, hajlított lábemeléssel, törzs- és lábnyújtás lebegőülésbe, majd contraction és hanyattfekvés, páros lábemelés előre, majd leengedés (3x)

- Ülő gyakorlatok
  - Terpeszülésben döntés és hajlítás belenyújtással előre, oldalra
- Lépések
  - Triplett
  - Lépésvariációk izolációs port de bras-val
  - Jazz pas de bourée, majd forgással

Követelmények

A tanuló ismerje a technika speciális gyakorlatainak mozgásanyagát, a technikára jellemző harmonikus, esztétikus, stílusjegyeket.
A tanuló legyen képes az elsajátított technika gyakorlatokban történő alkalmazására, a stílusos előadásmódra.

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testrészek izolációja
- A gyakorlatokon belül alkalmazott kar, láb és törzs koordinációja
- A tanuló stílusérzékének, előadó képességének fejlesztése
- A tanuló technikai sokoldalúságának növelése

Tananyag

- Középgyakorlatok
  - Plié gyakorlat: jazz port de bras-val, sarokemelés vállizolációval, II. I. IV. V. pozícióban
  - Törzsgyakorlatok époulement helyzetekben: törzsfordítás, törzsdöntések és hajlások kombinációi különböző irányokban port de bras-val
  - Battement tendu és jeté gyakorlatok: csípőízületből lábfordítások parallel helyzetből en dehors helyzetbe hangsúlyos váltásokkal, előre, oldalra és hátra, doubl tendu-vel, utána jeté plie-vel, sur le cou-de-pied-ből indítva. A végén passé-k, relevé-vel
  - Grand battement jeté gyakorlatok: előre és oldalra, váltva hajlítva és nyújtva relevé-vel, majd hajlított, és nyújtott lábbal
  - Mellkas tolások: oldalra, előre és hátra port de bras-val, contraction-ból indított hátrahajlással
- Fekvő gyakorlatok
  - Háton fekvésben, homorítás és contraction
  - Hajlított lábhúzások parallelben kifelé és befelé
  - Nyújtott lábhúzások spiccben és flex-ben, előre
  - Felülés contraction-val és mellkas emeléssel, előre törzshajlítás belenyújtással döntésbe és törzsfordítás karnyitással harmadikból második karpozícióba

- Lábak hajlítva terpeszben a talajon bokafogás. Csípő emelésben rugózás majd leereszkedés contraction-val csigolyánként majd csípőemelés fejtetőig, utoljára kéztámasszal a vállaknál hídba feltol, térdnyújtás súlypontáthelyezéssel a karokra
- Lábemelés a fej mögé a talajra, boka visszafeszítése, flex helyzetben saroktolások hátra, majd visszagördülés fekvésbe
- Felülés contraction-val, hajlított lábemeléssel, törzs- és lábnyújtás lebegőülésbe, majd contraction és hanyattfekvés, páros lábemelés előre, majd leengedés (3x)

- Ülő gyakorlatok
  - Terpeszülésben döntés és hajlítás belenyújtással előre, oldalra
- Lépések
  - Triplett
  - Lépésvariációk izolációs port de bras-val
  - Jazz pas de bourée, majd forgással
  - A tananyagra épülő lépéskombinációk
- Tour-ok
  - Parallel helyzetben lábváltással és a nélkül
  - Parallel helyzetben pliében
  - Chainé

Követelmények

A tanuló ismerje a technika speciális gyakorlatainak mozgásanyagát, a technikára jellemző harmonikus, esztétikus, stílusjegyeket.
A tanuló legyen képes az elsajátított technika gyakorlatokban történő alkalmazására, a stílusos előadásmódra.

GRAHAM-TECHNIKA

A Graham-technika az első önálló mozdulatkinccsel, táncnyelvvel, dinamikai elvekkel, didaktikai rendszerrel felvértezett moderntánc rendszer, mely a mai napig inspirációs forrás a színpadi tánc, a tánckultúra fejlesztés világában, nem utolsósorban a táncpedagógia hatékony eszköze.
A tantárgy tanításának célja a speciális és széles körben hasznosítható dinamikai alapelveket tartalmazó technika megismertetése.

Továbbképző évfolyamok (T)

T/9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testtudat fejlesztése, ritmikai, dinamikai, előadói képességek, a mozgáskultúra tudatosságának fejlesztése, a fogalmi ismeretek, a szakterminológia bővítése
- A tananyagból nyert ismeretek beépítése más tánctechnikák gyakorlati és elméleti ismereteibe, megtalálva a különbségeket és párhuzamokat
- Az alapelemek, alapsorozatok és azok technikai, dinamikai és stiláris jellemzőinek, a Graham-technika speciális térhasználatának felismertetése.
- A diagonális mozgás fejlesztése

Tananyag

- Alapelemek, alapsorozatok
- Talajon végzett gyakorlatok
  - Bounces: a törzset és a medenceízületeket fokozatosan bemelegítő, rugózó gerincmozgások
  - Breathing: a légzés bevonása a törzs, majd a teljes test mozgásába
  - Spiral: a spirális mozgások alapja, a gerincforgatás, mely előkészíti a talajról föl-emelkedés és az oda-vissza ereszkedés technikáját
  - Contraction-release: a testközpont, mint minden mozgás kiindulópontja
- Álló helyzetben végzett gyakorlatok
  - Brush: a lábfő, boka, térd bemelegítése
  - Plié: az emelkedés, ereszkedés és az ugrás előkészítése
  - Plié-contraction-release, a lábak combtőből való mozgatása, lendítések, emelések s azok kombinációinak formájában, a központból indítva
- Térben haladó gyakorlatok
  - Walk - diagonális lépés-, járás-, futásgyakorlat
  - Triplet - hármaslépések, irányváltásokkal, ritmizálással
  - Skip - ugrások egyik lábról a másikra, haladva

  év végére az alapelemek és sorozatok ritmikai, tempóbeli, térbeli variációkkal gazdagíthatók

Követelmények

A tanuló ismerje a Graham-technika, mint a klasszikus balettől eltérő, első teljes moderntánc rendszer alapelveit, a technika alapelemeit, alapsorozatait, azok helyes végrehajtásának szempontjait és a Graham-technika helyét a tánctörténetben.
A tanuló legyen képes az alapelemek és alapsorozatok felismerésére, azok technikai, dinamikai és stiláris szempontból helyes végrehajtására.

T/10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testtudat fejlesztése, a ritmikai, dinamikai, előadói képességek, a mozgáskultúra tudatosságának fejlesztése, a fogalmi ismeretek, a szakterminológia bővítése
- A tananyagból nyert ismeretek beépítése más tánctechnikák gyakorlati és elméleti ismereteibe, megtalálva a különbségeket és párhuzamokat
- Az alapelemek, alapsorozatok és azok technikai, dinamikai és stiláris jellemzőinek, a Graham-technika speciális térhasználatának felismertetése
- A diagonális mozgás és a mozgáskombináció fejlesztése

Tananyag

- **Talajon végzett gyakorlatok**: bounce, breathing, spiral, contraction-release ritmikai és dinamikai nehezítésekkel
  - Spirál IV. pozícióban, fold - a bonyolultabb törzsfordítási gyakorlat a testközpont-indítású „contraction-release” és a spirális mozgások ötvözése, föl/leereszkedés a talajról/talajra
- **Álló középgyakorlatok:** a gravitáció felhasználásával és leküzdésével, valamint a lendület felhasználásával és fékezésével
  - Brush, plié, plié-contraction-release, a lábak combtőből való mozgatása, lendítések, emelések, s azok kombinációinak formájában

- Weight shift, suspension: testsúly eltolással, elbillentéssel

- **Térben haladó gyakorlatok:**
  - Walk - diagonális lépés-, járás-, futásgyakorlat
  - Triplet - hármaslépések, irányváltásokkal, ritmizálással
  - Skip - ugrások egyik lábról a másikra, haladva. A diagonális-haladó gyakorlatok bővítése: lépéskombinációk; az eddig álló helyzetben végzett gyakorlatok kimozdítása különböző terekbe, fordulatok kidolgozása a spiral elv alapjain
  - Alapugrások különböző terekben, eltérő ritmikával, a „contraction-release", valamint a „spiral" elemeinek alkalmazása az ugrások közben

  Gyakorlatsor, füzér összeállítása koreografált formában, az elvégzett 2 év anyagának szemléltetésére, az egyéni képességek bemutatására

Követelmények

A tanuló ismerje a Graham-technika, mint a klasszikus balettől eltérő, első teljes moderntánc rendszer alapelveit, a technika alapelemeit, alapsorozatait, azok helyes végrehajtásának szempontjait és a Graham-technika helyét a tánctörténetben.

A tanuló legyen képes az alapelemek és alapsorozatok felismerésére, azok technikai, dinamikai és stiláris szempontból helyes végrehajtására.

B) MODERNTÁNC TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ MODERNTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A XXI. század társadalmi elvárásainak következtében állandóan alakuló, formálódó tánckultúrák megjelenési formájának központi kérdése az önálló individummal rendelkező ember. A testi, szellemi, valamint lelki folyamatokra épülő mozgás megnyilvánulási formái elősegítik az emberi kapcsolatok kialakulását, az értelmi és érzelmi képességek kibontakoztatását és az önfejlesztés lehetőségének megélését.

A moderntánc oktatása megteremti a harmonikus, egészséges személyiséggel rendelkező, társas kapcsolatokban jártas embert. Nyitott és értő közönséget nevel, miközben biztosítja a hivatásos pályaorientációt.

A technikai képzés elősegíti az oktatási folyamatban résztvevők számára a saját adottságaik szerinti képességfejlesztést. Az évenként meghatározott fejlesztési feladatok és a tananyag spirális elrendeződése lehetővé teszi az összevont osztályokban történő oktatást és nagyobb szabadságot teremt a pedagógus számára az oktatási folyamat megszervezése során.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tantárgyak

Főtárgy
Berczik-technika (1-2. előképző évfolyamon, 1-2. alapfokú évfolyamon)
Jazz-technika (3-6. alapfokú évfolyamon és a 7-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgy
Kreatív gyermektánc (1-2. előképző évfolyamon, 1-2. alapfokú évfolyamon)
Limón-technika (5-6. alapfokú évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgy az összevont osztályokban
Limón-technika

Választható tantárgyak
Kreatív gyerektánc (1-2. előképző évfolyamon, 1-2. alapfokú évfolyamon)
Berczik-technika (1-2. előképző évfolyamon, 1-2. alapfokú évfolyamon)
Jazz-technika (3-6. alapfokú évfolyamon)
Kontakt improvizáció (5-6. alapfokú évfolyamon)
Graham-technika (9-10. továbbképző évfolyamon)
Improvizáció és kompozíció (9-10. továbbképző évfolyamon)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző (E)		Alapfok (A)						Továbbképző (T)			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	1	1	3	3	(3) -4	(3) -4	3	3	(3)- 4	(3)- 4	4	4
Kötelező tantárgy	1	1	1	1			1	1				
Kötelezően választható tantárgy az összevont osztályokban					(1)-0	(1)-0			(1)-0	(1)-0		
Választható tantárgy	2	2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Az Összes óra rovatában az első **szám a** heti minimális **óraszámot jelöli,** a második **szám** a szakmai program **megvalósítása során** az egyéni, páros, kis-és nagycsoportos tehetséggondozás számára is időkeretet biztosít.

A zárójeles óraszámot az összevont osztály esetén kell alkalmazni.
A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)
Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.
A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak, valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga két gyakorlati vizsgarészből áll

A jazz-technika vizsga módja és időtartama
Csoportban 35-40 perc, gyakorlati vizsga

A vizsga tartalma
A jazz-technika vizsga anyaga előre kijelölt és a szaktanár által összeállított gyakorlatokból, gyakorlatsorokból, térben elmozduló lépés, forgás és ugráskombinációkból és néhány perces tánckombinációból áll, melyet a tanulók párosan vagy csoportos formában, önállóan mutatnak be.
Témakörök
Parallel és en-dehors pozíciók
Balett és jazz karpozíciók
Gördülések, döntések, hajlások, mellkas emelések, rotációk, kontrakció, release
A jazztánc által használt speciális mozgáselemek: twist, flat-back, tilt, hinge, tour, tombe, pas de bourre, chassé, pivot
Izoláció: minimum két testrész egyidejű, összehangolt, izolált munkája
Ötféle ugrásfajta
A jazz-technika által használt balett technikai elemek: plié, tendu, battement, battement tendu jeté, rond de jambe, developpé, enveloppé, attitude, grand battement jeté használata a jazz tánc sajátosságainak megfelelően
A jazz-technika sajátosságainak megfelelő, minimum 1,5 perces kombináció bemutatása

A vizsga értékelése
A bemutatott tananyag pontos ismerete
A gyakorlatok technikai biztonsága
A jazz-technika sajátosságainak stílusos bemutatása

A Limon-technika vizsga módja és időtartama
Csoportban 30-40 perc, gyakorlati vizsga

A vizsga tartalma
A Limón-technika vizsga anyaga a szaktanár által összeállított, talajon, állásban és haladással végzett egyszerű majd összetett gyakorlatokból álló tréning sor, melyet a tanulók csoportos formában, önállóan mutatnak be. 2-3 perces etűd kis csoportokban történő bemutatása

A vizsga értékelése
A bemutatott tananyag ismeretének minősége, a technika dinamikai változatosságának megjelenési szintje
A gyakorlatok technikai végrehajtásának biztonsága
A Limón-technika stílusának megfelelő előadásmód minősége

A kontakt improvizáció vizsga módja és időtartama
Csoportban 40-50 perc, gyakorlati vizsga

A vizsga tartalma

- A szaktanár által összeállított kontakt improvizáció technikai alapgyakorlatok csoportos bemutatása tantermi körülmények között.
- Improvizációs feladatok bemutatása szóló és duett formákban.
- 3-4 perces adott szabályokon alapuló és/vagy szabad kontakt improvizáció duett bemutatása tantermi körülmények között.

A vizsga értékelése

- A Kontakt improvizáció elveinek és alaptechnikáinak gyakorlati ismerete - mértéke, mennyisége és minősége.
- A tananyag által szerzett ismeretek alkalmazásának minősége.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és elméleti, két gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgyai

Jazz-technika
Graham,-technika

A jazz-technika vizsga módja és időtartama

Csoportban 35-40 perc, gyakorlati vizsga

A vizsga tartalma

A vizsga anyaga a szaktanár által összeállított és meghirdetett témakörökből áll, melynek ismeretéről a tanulók egyénileg, párosan vagy csoportos formában adnak számot

Témakörök

Parallel és en-dehors pozíciók
Balett és jazz karpozíciók
Gördülések, döntések, hajlások, mellkas emelések, rotációk, kontrakció, release használata
A jazz-technika által használt speciális mozgáselemek: twist, flat back, tilt, hinge, tours, tombe, pas de bourré, chassé, pivot
A testsúlyáthelyezések különböző formái
Izoláció minimum három testrész egyidejű, összehangolt, izolált munkájával
Forgások helyben és térben elmozdulva
Térben elmozduló gyakorlat szintváltásokkal és irányváltásokkal
Ötféle ugrásfajta
A jazz-technika által használt balett technikai elemek - plié, tendu battement, battement tendu jeté, rond de jambe, developpé, enveloppé, attitude, grand battement jeté - használata a jazz-technika sajátosságainak megfelelően
A jazz-technika sajátosságainak megfelelő, minimum három 1,5 perces kombináció bemutatása, melyek tartalmaznak rövid improvizációs részt is

A vizsga értékelése

A bemutatott tananyag pontos ismerete
A gyakorlatok tudatos alkalmazása
A jazz-technika sajátosságainak bemutatása
A művészi előadásmód

A Graham-technika vizsga módja és időtartama
Csoportban 20-25 perc, gyakorlati vizsga

A Graham-technika vizsga tartalma
A tanult technika alapelemeinek és az alapsorozatoknak a magabiztos bemutatása

A vizsga értékelése
Alapelemek és alapsorozatok felismerése
Az alapsorozatok helyes végrehajtása, technikai, dinamikai és stiláris szempontok teljesülése

A MODERNTÁNC TANSZAK TANTÁRGYAI

BERCZIK-TECHNIKA

A Berczik-technika olyan - értékes zenékre, azokkal teljes harmóniában végrehajtott és az esztétikai törvényszerűségeknek megfelelő - gimnasztikai alapú mozgásanyag és tánctechnikai mozgásformák összessége, amely magában foglalja a szükséges és egészséges természetes mozgásfajtákat. Ízlés, jellem és személyiségformáló ereje a pozitív érzelmek felkeltésével kreativitásra, alkotásra, logikus gondolkodásra nevel.

Olyan izomérzékelést fejleszt ki, amely később megfelelő önkontrollt biztosít és fokozott plasztikitáshoz vezet, egyben elősegíti a formaérzék és formalátás kialakulását is. Ismereteket ad át a tér, az idő és az erő összetevőiről és a mozgással való kapcsolatukról.

A zene és a mozgás összhangja, a zenei periódusokhoz és hangsúlyokhoz való alkalmazkodás külön hangsúlyt kap.

A profilaxis, az alkatalakítás és a rekreáció módszere is. A képzés által olyan előkészítést kap a test, amelyre később bármely más tánctechnika is ráépíthető.

Előképző évfolyamok (E)

E/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok, valamint a testrészek egymástól függetlenített mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejű összehangolásának, a zenei műveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
- Az alkat optimalizálása.
- A formaérzék kialakítása.
- A légzőizmok működésének tudatosítása.
- A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttműködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az erő, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.

- A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kézügyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.

Tananyag

- Alapgyakorlatok
  - Járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, kargyakorlatokkal körben
  - A természetes járás, mint a mozgásformák változatainak alapja (Lábvezetés, testsúlyáthelyezés, törzs-, kar kísérő kilengései)
  - A természetes testtartás, mint a testkidolgozás mozgásanyagának alapja, a helyes tartás kialakítása, tudatosítása, az eltérések korrekciója
  - Alapjárás, lábujjon-, sarkon-, külső talpélen, hajlított térddel-, nyújtott lábemeléssel járás, érintőjárás, futás térd/sarokemeléssel
  - Alaptartás, pihenőtartás állásban, ülésben
  - Középgyakorlatok fentről lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekből, kombinációkkal, variációkkal, szimmetrikus kivitelezésben
  - Törzsgyakorlatok nagy alátámasztással fekvésben, ülésben: a gerincoszlop nyaki-, háti-, központi- és keresztcsonti szakaszának nagyobb egységekben történő átmozgatása, változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal kombinálva
  - Törzsdöntés, törzsdőlés, rész- és teljes törzshajlítás
  - Ülésmódok
  - Kar-, kéz- és ujjgyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben, szimmetrikusan
  - A lapocka és felkar, az alkar, a kézfej és az ujjak az anatómiai lehetőségek szerint végrehajtható minden irányú foglalkoztatása: emelés, fordítás, körzés, hajlítás, nyújtás, távolítás, összezárás, takarás, a gyakorlatok segítése, az előadásmód finomítása
  - Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben
  - A talp, a lábfej, az ujjak, az alsó lábszár, a felső lábszár izmainak megfelelő erősítése, a természetes tartás, a helyes járás kialakítása, a deformációk megelőzése, kiküszöbölése: átgördülés, körzés, behúzás-nyújtás, távolítás, hajlítás, emelés, körzés, fordítás
  - Szökdelő gyakorlatok, lendületvételek
- Kiegészítő gyakorlatok és feladatok
  - Koordinációs és táncos feladatok
  - Népi játékok és néptánc egyszerű lépéseinek és dallamainak felhasználásával végzett gyakorlatok
- Improvizáció, szabadtánc: az egyes mozgásformák változatos testhelyzetekben való gyakorlása a tanult motívumok, gyakorlatok alapján saját, egyéni mozgásrendszere és mozgáskulcsai segítségével a zene által keltett gondolatok táncban történő kifejezése
- Etűd: az egyes mozgásformák változatos testhelyzetekben való gyakorlása érdekében a tanár által készített etűd elsajátítása
- Bemutató szerek használata a középgyakorlatokban
  - Tanévenként egy fő szer választható: similabda, fél-karika, 2 db ritmusbot (kiegészítő lehet a korong, a dob a négy évfolyamon végig)
- Ismerkedés a mozgás esztétikai tényezőivel
  - Tér: a testrészek egyidejű egymáshoz való viszonya a térben
  - Mozdulatplasztika: a mozdulat iránya (a relatív fő front, konkrét irányskála), magassági foka, hajlítási szöge
  - A mozgásfolyamat rendezettsége, a mozdulatok egymáshoz való viszonya: a moduláció, a térrajz
  - Idő: a mozdulatok egyidejű időbelisége, a mozdulat ritmikája: metrum, ritmus, tempó és összhangja

- A mozgásfolyamat egymásutániságának időbeli rendje, motívum, mondat, periódus
- Erő: a mozdulatrészek egyidejű egymáshoz való viszonya az erőadagolás szempontjából
- A feszülő skála erőváltozatai: vezetett, ellenálló, fékezett, hangsúlyozott, rögzítő
- A lazító skála erőváltozatai: ernyesztés, rázás, ejtés, esés
- Ezek kombinációja: lendítés, ruganyozás
- A mozgásfolyamat egymásutániságának erőbeli rendje, hangsúlyelhelyezések, erősítés-gyengítés

Követelmények

A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsők alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerűségeit a korosztályának megfelelő szinten.
Legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgatására, függetlenítésére, együttes, egyidejű összehangolására, valamint az alap motorikus mozgásokra előre-, hátra-, oldalt-, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén. Határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon.
Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, precíz végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek korosztályi szintnek megfelelő, tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövető magatartásra, a feladat- és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etűdök zenével összehangolt csoportos előadására, társas együttlétre, mások elfogadására, fizikai kontaktus létesítésére.

E/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok, valamint a testrészek egymástól függetlenített mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejű összehangolásának, a zenei műveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
- Az alkat optimalizálása.
- A formaérzék kialakítása.
- A légzőizmok működésének tudatosítása.
- A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttműködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az erő, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.
- A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kézügyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.

Tananyag

- Bemelegítő járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, kargyakorlatokkal körben, alapjárás, lábujjon, sarkon, külső talpélen, hajlított térddel, nyújtott lábemeléssel járás, érintőjárás, passzé járás, hintajárás, futás párhuzamos és terpesztett térd emeléssel, sarokemeléssel
- Középgyakorlatok fentről lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekből, kombinációkkal, variációkkal szimmetrikusan
- Törzsgyakorlatok nagy alátámasztással fekvésben, ülésben, térdelésben
- A fekvő- és ülőhelyzetekben tanult gyakorlatok végrehajtása térdelésben és rövid ideig állásban, nehezített változatban

- A mozgásnak és kidolgozásnak megfelelő változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal a gerincoszlop nyaki-, háti-, központi- és keresztcsonti szakaszának nagyobb egységeiben, a nehézségi szint, a tempó fokozásával, változó dinamikával
- Kargyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben, szimmetrikusan: lapocka és felkar, alkar, kézfej és ujjak
- Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben, rúdnál: talp, lábfej, ujjak, alsó lábszár, felső lábszár
- Szökdelő gyakorlatok, lendületek, ugrás-előkészítő gyakorlatok

Kiegészítő gyakorlatok és feladatok

Koordinációs, táncos feladatok a magyar néptánc egyszerű lépései és dallamai felhasználásával

Improvizáció-szabadtánc: a test önálló „gondolatainak", érzéseinek a külső szemlélő által észlelhető kifejezése az addig tanult motívumok, gyakorlatok alapján saját, egyéni mozgásrendszere és mozgáskulcsai segítségével

Etűdkészítés: a tanár által készített etűd elsajátítása és diktálásra bemutatása, önálló etűdkészítés számolásra, rövidebb, egyszerűbb zenei egységre készített „koreográfia" szólóban

Bemutató szerek használata a középgyakorlatokban

Tanévenként egy fő szer választható: műanyag labda, kiskarika, egy-két kisszalag, bot (kiegészítő lehet: korong, dob a négy évfolyamon végig)

A mozgás esztétikai tényezői: Tér, Idő, Erő

Követelmények

A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsők alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerűségeit

Legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgatására, függetlenítésére, valamint együttes, egyidejű összehangolására, az alap motorikus mozgásokra, előre-, hátra-, oldalt-, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén, határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon

Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, plasztikus végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövető magatartásra, a feladat- és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etűdök zenével összehangolt csoportos előadására Legyen képes együttműködésre és társas együttlétre, mások elfogadására és fizikai kontaktus létesítésére.

Alapfokú évfolyamok (A)

A/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok, valamint a testrészek egymástól függetlenített mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejű összehangolásának, a zenei műveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
- Az alkat optimalizálása.
- A formaérzék kialakítása.
- A légzőizmok működésének tudatosítása.
- A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttműködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az erő, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.

- A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kézügyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.

Tananyag

Bemelegítő járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, aszimmetrikus kargyakorlatokkal körben, hintalépés előre-hátra, hármaslépés, táncos alapjárás, lábujjon, sarkon, külső talpélen járás, hajlított térddel, nyújtott lábemeléssel járás, érintőjárás, passzéjárás, hintajárás, futás párhuzamos és terpesztett térdemeléssel/sarokemeléssel, galopp, alap tánclépések

Az alsó végtag gyakorlatai rúdnál

- Középgyakorlatok fentről lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekből, kombinációkkal, variációkkal, szimmetrikusan
- Törzsgyakorlatok fekvésben, ülésben, térdelésben, állásban. A térdelő-, fekvő-, ülőhelyzetekben tanult gyakorlatok végrehajtása állásban, nehezített és kombinált formákban, változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal, kisebb gerinc-egységekben, a nehézségi szint, a tempó fokozásával, változó dinamikával
- Kargyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben, szimmetrikusan
- Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben, térdelésben, állásban
- Szökdelő gyakorlatok, lendületek, ugrás-előkészítő gyakorlatok, egyszerűbb ugrások
- Kiegészítő gyakorlatok és feladatok
- Koordinációs, táncos feladatok
- A magyar néptánc egyszerű lépései és dallamai felhasználásával
- Improvizáció-szabadtánc-etűdkészítés: számolásra szólóban, párban, rövidebb, egyszerűbb zenei egységre készített „koreográfia” szólóban, majd párban
- Önálló feladatként csoportos etűd készítése „központilag adott” és szabadon választott zenére: 1-2 perces, az életkornak megfelelő zenére való saját koreográfiák
- Bemutató szerek használata a középgyakorlatokban
- Tanévenként egy fő szer választható, itt: műanyag labda, karika, 3 m-es szalag, bot (Kiegészítő lehet: korong, dob a négy évfolyamon végig)
- A mozgás esztétikai tényezői: Tér, Idő, Erő

Követelmények

A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsők alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerűségeit.

A tanuló legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgatására, függetlenítésére, valamint együttes, egyidejű összehangolására, az alap motorikus mozgásokra, előre-, hátra-, oldalt-, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén, határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon.

Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, precíz végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövető magatartásra, a feladat- és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etűdök zenével összehangolt csoportos előadására Legyen képes együttműködésre és társas együttlétre, mások elfogadására és fizikai kontaktus létesítésére.

A/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok, valamint a testrészek egymástól függetlenített mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejű összehangolásának, a zenei műveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
- Az alkat optimalizálása.
- A formaérzék kialakítása.
- A légzőizmok működésének tudatosítása.
- A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttműködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az erő, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.
- A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kézügyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.
- Önállóság, saját etűd-összeállítás bemutatásának képessége.

Tananyag

- Bemelegítő járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, aszimmetrikus kargyakorlatokkal körben: hintalépés előre-hátra, hármaslépés, szökkenő hármas, táncos alapjárás, lábujjon, sarkon, külső talpélen járás, hajlított térddel, nyújtott lábemeléssel járás, érintőjárás, passzéjárás, hintajárás, futás párhuzamos és terpesztett térdemeléssel/sarokemeléssel, galopp, saszszé, alap tánclépések
- Az alsó végtag és a törzs gyakorlatai rúdnál
- Középgyakorlatok: fentről lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekből, kombinációkkal, variációkkal, aszimmetrikusan is
- Törzsgyakorlatok fekvésben, ülésben, térdelésben, támaszban, állásban. A mozgásnak és kidolgozásnak megfelelő változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal, kisebb gerincegységekben, kombinációkban, variációkkal, a nehézségi szint, a tempó fokozódásával, változó dinamikával.
- Kargyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben és állásban szimmetrikusan és aszimmetrikusan
- Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben, térdelésben, állásban, elmozdulásban
- Diagonál gyakorlatok 1-4 fős csoportokban
- Szökdelő gyakorlatok, lendületek, ugrás-előkészítő gyakorlatok, ugrások összekötő lépésekkel
- Kiegészítő gyakorlatok és feladatok
- Koordinációs, táncos feladatok
- A magyar néptánc egyszerű lépései és dallamai felhasználásával
- Improvizáció-szabadtánc-etűdkészítés: rövidebb, egyszerűbb zenei egységre készített „koreográfia” szólóban, majd párban, csoportos etűd készítése „központilag adott” és szabadon választott zenére, 1-2 perces, az életkornak megfelelő zenére való önálló koreográfiák
- Bemutató szerek használata a középgyakorlatokban és az etűdökben
- Tanévenként egy fő szer választható: műanyag labda, 1 vagy 2 karika, 3-5 m-es szalag, bot (Kiegészítő lehet: korong, dob a négy évfolyamon végig)

Követelmények

A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsők alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerűségeit.

A tanuló legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgatására, függetlenítésére, valamint együttes, egyidejű összehangolására, az alap motorikus mozgásokra, előre-, hátra-, oldalt-, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén, határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon.

Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, plasztikus végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövető magatartásra, a feladat- és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etűdök zenével összehangolt csoportos előadására. Legyen képes együttműködésre és társas együttlétre, mások elfogadására és fizikai kontaktus létesítésére.

KREATÍV GYERMEKTÁNC

A képzés feladata az önkifejezés mozgásban történő realizálása, az önfeledt játék megvalósítása, a különböző játékszabályok megismerése és alkalmazása, a játék örömének megélése. A képzés célja, hogy a tanuló az önfeledt, ám a későbbiekben egyre tudatosabb mozgás segítségével jobban megismerkedjen testének képességeivel, a tér használatával, a dinamikai variációkkal és az idő, mint a zeneiség alkotóelemével. Megtanulja figyelni, érteni és használni saját és mások nonverbális kommunikációját. Elsajátítja az együttműködés számtalan fajtáját. A képzés hozzájárul a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményezőkészségének, önismeretének fejlesztéséhez.

Előképző évfolyamok (E)

E/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló mozgáskészségének fejlesztése
- A tanuló tér és formalátásának fejlesztése
- A tanuló önfegyelmének növelése
- A koncentrációkészség növelése
- A megfigyelőképesség kialakítása
- A kommunikációs képesség, játékbátorság, szabálytudat fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
- A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

- Ismerkedő táncok
- Ábrázoló táncok
- Csoportos táncok
- Ünnepi táncok
- Izom puzzle/testtudati táncok

- Kitalálós játékok
- Ábrázoló és csoportjátékok
- Anyaggal való játékok

Követelmények
A tanuló ismerje a tanév során ismertetett táncjáték-fajtákat.
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a pár- és csoportválasztásra, a játéktevékenységre.

E/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A kreativitás fejlesztése
- A testrészek mozgáslehetőségeinek megismertetése
- A test térben való mozgáslehetőségeink feltárása
- A tempókülönbségek felismerése, alkalmazása
- Egyszerű ritmusképletek megszólaltatása
- A helyzetfelismerő képesség fejlesztése
- A megoldási lehetőségek feltérképezése
- A döntésképesség növelése
- A mozgás kapcsolatteremtő lehetőségeinek alkalmazása
- A szociális érzékenység fejlesztése

Tananyag
- Energia levezető, összehangoló játékok
- Koncentrációt növelő játékok
- A feladatok egyénileg, páros, kis és nagycsoportos formában
- Alap mozgásformák elsajátítása, variálása, tudatosítása (kúszás, mászás, gurulás, lépés, járás, futás, ugrás)
- Alapvető gyakorlattípusok használata:
- Vezetés-követés: alárendeltség, fölérendeltség megtapasztalása
- Másolás-tükrözés: szinkronicitás, kánonforma
- Kontraszt variációk: mozgás-mozdulatalanság, kicsi-nagy mozgások, gyors-lassú mozgások tudatosítása
- Akció-reakció: párbeszédformák, folytatáson alapuló játékok
- Zenei táncjátékok
- Bizalmi játékok
- Fogócska és más, gyors reakciókészséget fejlesztő játékok
- Koncentrálós és kitalálós játékok
- Ábrázoló és csoportjátékok
- Anyaggal való játékok

Követelmények
A tanuló ismerje az alapvető gyakorlattípusokat (vezetés-követés, másolás-tükrözés, kontrasztvariációk, akció-reakció) és a tanév során elsajátított különböző táncjátékfajtákat.

A tanuló legyen képes az alap mozgásformák szabad variálására, a tanult mozgásformák gyakorlati megvalósítására, az új kapcsolatteremtési formák felhasználására, valamint a térbeli és ritmikai alapfogalmak gyakorlati alkalmazására.

Alapfokú évfolyamok (A)

A/1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Önálló, aktív, kreatív mozgássorok létrehozásának ösztönzése
- A testtudat fejlesztése, a központ tudatosítása, izolációja, koordinációja
- Release alapok: az ellazulás technikájának megismerése, a földön való sérülésmentes mozgás illetve a földre való érkezés sérülésmentes formáinak feltérképezése
- Imaginációs alapok: a tanult lépések, mozgássorok képzeletben történő megjelenítésének kialakítása, képzettársítások összekötése a gyakorlati mozgással
- A mozgásmemória fejlesztése
- A problémák felismertetése előre és utólag
- A tér-, ritmika-, dinamika az életkornak megfelelő szintű alapelemek használata
- A kölcsönösségen alapuló szociális magatartás ösztönzése

Tananyag

- Energia kiegyenlítő, összehangoló játékok
- Koncentrációt növelő játékok
- Alapmozgásformák: döntések, dőlések, esések, gurulások párban és egyénileg
- Lendített, ejtett, vezetett, tartott mozdulatok variálása, adaptálása más szabályrendszerekhez
- Térben haladás változatai, két- és háromdimenziós terek, térábrázolások megkülönböztetése
- Többszereplős térbeli képletek kialakítása, melyek megalapozzák a kompozíciókészítést
- Csoport improvizáció a tanultak felhasználásával
- 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es metrum ismerete és mozgásban való alkalmazása
- Hangok, szavak, énekhang játékos használata
- A végtag ízületek szabadságfokának megismerése a fő irányokban
- Az érzékszervek adta világ felfedezése
- A belső kép, tükörkép és a társak jelzései alapján kialakult énkép összevetése

Követelmények

A tanuló ismerje az alapmozgás formákat.
A tanuló legyen képes tudatosan játszani a gravitáció és a teste adta lehetőségek széles spektrumával mind egyénileg, mind kis és nagy csoportban. Legyen képes aktívan, jó helyzetfelismeréssel részt venni egy csoport improvizációban, felhasználva a ritmika és a tér új ismereteit.

A/2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az absztrakció értése, létrehozása, más kontextusba való helyezése
- A koordinációs készség fejlesztése
- A térlátás, térfelosztás, téralkotás, térforma alkotás képességének fejlesztése
- A zenei szövetek értelmezése és az azokhoz való viszony definiálása, variálása

Tananyag

- Energia összehangoló játékok
- Bemelegítő, állóképesség javító, erősítő játékos gyakorlatok
- Koncentráló képességet javító feladatok
- A csont-, izom- és szalagrendszer feltérképezése, lehetőségeinek mozgásban való kipróbálása, a tapasztalatokból mozgásfolyamok alakítása
- Térformák (kocka, mozgásgömb), egy, két és háromdimenzionális irányok használata
- Az alap mozgásformák kötésének variációi, egyéni mozdulatsorrá való rögzítése
- Testkapcsolatok (bodyhalf, diagonális kapcsolat, fejtető-farokcsont, ülőcsont-sarokcsont, tengelyek mentén való elválasztás, illetve forgatás)
- Zenei ritmusok, szerkezetek analizálása, megértése, ritmikai képletek variálása, kánon, felezés, kiegészítés
- Etűdök készítése egyénileg és kiscsoportban
- Imagináció: képzeletbeli mozgások, tárgyakra való mozdulati reflektálás
- Mozgáselemzés, stíluselemzés
- Csoportimprovizáció stílusok, irányzatok szerint

Követelmények

A tanuló ismerje saját testének lehetőségeit és korlátait, tudatosan használja és koordinálja testrészeit. Otthonosan mozogjon a tér rendszerében, tudatosan formálja a teret maga körül, ismerje a zene alapvető alkotórészeit.
A tanuló legyen képes egy egyszerűbb zenemű szerkezetének felismerésére, mozgásfolyamok létrehozására és rögzítésére mind egyénileg, mind párban, illetve kiscsoportban.

JAZZ-TECHNIKA

A jazz-technika a klasszikus balett, az afrikai és latin-amerikai táncok hagyományaira épülő színpadi táncforma.
Jellemzői az izoláció és koordináció, az éles ritmikai és dinamikai kontrasztok, törekvés a könnyed, közérthető, expresszív előadásmódra

Az oktatási folyamat célja, hogy a tanulók, a táncpedagógus irányításával tudatosan koordinált, plasztikus, egészséges testet fejlesszenek. A tanulók képessé válnak a művészi munkára, melyben az izolációs technika által magas szintre fejlődik koordinációs készségük és létrejön a dinamikai különbségekre épülő tudatos, harmonikus mozgás

Az egyes évfolyamok számára összeállított tréningek a testi képességek, a fizikai erő és a koncentrációs készség fejlesztését szolgálják. A képzés során képesség szintjéről jártasság szintjére fejlesztik az izolációs technikát.

Tudatosítják a test központ használatát, a kontrakciót és release-t. A tanulók megismerik és biztonsággal alkalmazzák a jazz-technika általános és stiláris jegyeit.

Alapfokú évfolyamok (A)

A/3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A helyes testtartás megismertetése és kialakítása, a központ helyének, valamint fontosságának megéreztetése.

- A jazz technika elsajátításához szükséges alapok megismertetése.
- Az en dehors és a parallel lábtartás helyzetek begyakoroltatása balett és jazz karpozíciókat alkalmazva.
- Az alapgyakorlatok megismertetése, az alaptechnikai elemek alkalmazása.
- A jazz-technikára jellemző izolációs képesség kialakítása.
- A testrészek mozgáslehetőségeinek felismertetése, megtapasztalása.
- A térben való mozgás lehetőségeinek előkészítése.
- A térhasználati képesség, készség kialakítása.
- Az alap szakkifejezések megismertetése és értő alkalmazása.

Tananyag

- Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása, a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználása
- Először földön, majd folyamatosan építkezve álló helyzetben, kapcsolódva az előző években tanultakhoz
- Erősítő és nyújtó gyakorlatok az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

- Középgyakorlatok
  - Jazz karpozíciók és karvezetések
  - Klasszikus balett karpozíciók I., II., III.
  - Lábhelyzetek és pozícióváltások I., II., VI. pozícióban
  - Port de bras szögletes karpozíciókkal
  - Demi plié I., II., VI. pozícióban
  - Relevé és plié relevé - parallel és en dehors pozíciókban váltakozva folyamatos átmenetekkel
  - Battement tendu parallel és en dehors lábfejgyakorlatba ágyazva
  - Passé parallel és en dehors pozíciókban
  - Degagé II. pozícióban parallel és en dehors pozíciókban
  - Hajlások, döntések pozícióváltásokkal különböző irányokban
  - Flat back
  - Developpé először földön, majd álló helyzetben
  - Enveloppé először földön, majd álló helyzetben
  - Grand battement először földön, majd álló helyzetben
- Izolációs gyakorlatok
  - a fej és váll izolálása kettő majd négy irányba a középponton mindig áthaladva
- Térbeosztás, térirányok
- Összekötő lépések
  - Chaissé, keresztlépés (pas croisé)
  - Jazzfutás csúsztatott lábbal, karral
- Ugrások
  - Két lábról-két lábra
  - Két lábról-egy lábra
  - Egy lábról-egy lábra

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és lábpozíciókat, valamint a technika szakkifejezéseit.

A tanuló legyen képes a gyakorlatok pontos kivitelezésére, a biztonságos térhasználatra, a tanult mozgásanyagból összeállított tréningsor és egy rövid kombináció bemutatására, mely tartalmazzon rövid improvizációs részt is.

A/4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Ismeretbővítés, az ismeretanyag más kombinációkban és komplexebb formában történő alkalmazása.
- A pozíciók és tempóváltások hangsúlyos alkalmazása.
- Az új tréning elsajátítatása, a koncentrációs idő intervallumának bővítése.
- A testrészek sokszínű mozgáslehetőségeinek kihasználása, bővülő mozgásrepertoár létrehozása.
- A forgások előkészítése alapozó forgás előkészítő gyakorlatokkal.
- A térben való elmozdulás lehetőségének bővítése a szintek és irányok kombinációja által.

Tananyag

- Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális felhasználásával
- Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

  - Középgyakorlatok
    - Demi plié, battement tendu parallel és en dehors pozíciókban karváltásokkal
    - Port de bras IV. pozíció grand plié
    - Passé parallel és en dehors pozíciókban karváltásokkal
    - Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban
    - Relevé és plié relevé - parallel és en dehors pozíciókban váltakozva karral
    - Twist előkészítő második pozícióból karral
    - Hajlások, döntések pozícióváltásokkal különböző irányokban kar használattal
    - Fiat back. Developpé álló helyzetben
    - Enveloppé álló helyzetben
    - Rand battement álló helyzetben
  - Izoláció: A fej és váll izolálása, egy-egy testrésszel négy irányba, ritmizálva, a középponton áthaladva és a körívek mentén
  - Térbeosztás, térirányok, fönt-lent helyzetek
  - Összekötő lépések irányváltásokkal
    - Féltalpon és féltalpról lassan legördülve
    - Pas de bourrée
    - Triplet
  - Forgás előkészítő gyakorlatok, helyben és térben elmozdulva
  - Ugrások
    - Két lábról-két lábra
    - Két lábról-egy lábra
    - Egy lábról-két lábra
    - Egy lábról-egy lábra

Követelmények
A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, valamint a technika szakkifejezéseit.
A tanuló legyen képes a gyakorlatok pontos kivitelezésére és a stiláris jegyek képesség szintjén történő alkalmazására, az izolációs technika értő alkalmazására, a tanult mozgásanyagból összeállított tréningsor és egy rövid kombináció bemutatására, mely tartalmazzon rövid improvizációs részt is.

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Ismeretbővítés, az ismeretanyag más kombinációkban és komplexebb formában történő alkalmazásával, hosszabb időtartalmú tréningsorok által
- Az izolációs gyakorlatok pontos, ritmizált formában történő alkalmazása
- Az előkészített forgáselemek készség szinten történő alkalmazása gyakorlatokba építve
- A szintváltások, dinamikai váltások biztonságos alkalmazása helyben és térben elmozdulva
- A testtudat kialakításának megalapozása

Tananyag
Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása, a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális felhasználása
Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok
- Középgyakorlatok
    - Battement tendu és battement tandu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal
    - Port de bras gyakorlat
    - Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal
    - Developpé, enveloppé
    - Attitudé
    - Adagio
    - Grand battement
    - Térben elmozduló grand-battement.
    - Twist
    - Hinge
    - Arch
- Izoláció: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása - legalább kettő egy idejű alkalmazásával - alapirányokba a síkok mentén, a centrumon mindig áthaladva és ritmizálva
- Összekötő lépések: kombinálva más elemekkel féltalpon, pliében és féltalpról lassan leereszkedve, legördülve
    - Pas de bourrée
    - Croisé-ból change
    - Triplet
    - Pivot
    - Tombé
- Forgás gyakorlatok: helyben és térben elmozdulva
- Ugrások: a jazz stílusra jellemző törzs és kar használattal
    - Két lábról - két lábra
    - Két lábról - egy lábra

- Egy lábról - két lábra
- Egy lábról - egy lábra
- Egyik lábról a másik lábra

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, valamint a technika szakkifejezéseit, a stílusjegyeket, azok jellemzőit és gyakorlati alkalmazási lehetőségeit.
A tanuló legyen képes az izolációs technika pontos, tudatos alkalmazására a trénig során elsajátított gyakorlatokon belül. A gyakorlatok pontos kivitelezésére és a stiláris jegyek képesség szintjén történő alkalmazására, a tudatos munkára.

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretanyag elmélyítése, a mozgásrepertoár bővítése.
- A mozgásminőség javítása és a technikára jellemző stiláris jegyek tisztázása.
- A tréning kombinatív gyakorlatainak képesség szinten történő elsajátítása.
- Az izolációs technika komplex formában történő alkalmazása.
- A biztos forgástechnika kialakítása a helyben és térben való elmozdulás lehetőségeinek figyelembevételével.
- A tér és idő, magasság-mélység és a dinamikai váltások biztonságos alkalmazása a kombinációkban.

Tananyag

- Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása, a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális felhasználása
- Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

- Középgyakorlatok
  - Battement tendu és battement tandu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal
  - Port de bras gyakorlat
  - Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal
  - Developpé, enveloppé
  - Attitude
  - Adagio
  - Grand battementTérben elmozduló grand-battement
  - Tilt
  - Twist
  - Hinge
- Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása - legalább kettő egy idejű alkalmazásával - alap irányokba, a síkok mentén, a köríveken is áthaladva és ritmizálva
- Összekötő lépések: kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül féltalpon, pliében
  - Piqué plié-féltalpról lassan leereszkedve, legördülve

        - Pas de bourrée
        - Change
        - Triplet
        - Pivot
        - Tombé
    - Forgás gyakorlatok helyben és térben elmozdulva
    - Ugrások: a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használattal
        - Két lábról - két lábra
        - Két lábról - egy lábra
        - Egy lábról - két lábra
        - Egy lábról - egy lábra
        - Egyik lábról - másik lábra

Követelmények
A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, valamint a technika szakkifejezéseit, a stílusjegyeket, azok jellemzőit és gyakorlati alkalmazási lehetőségei.
A tanuló legyen képes az jazz-technikára jellemző izolációs képesség elsajátítására, a stiláris jegyek képesség szintjén történő alkalmazására, a tudatos munkára.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje
A tanult technika mozgásanyagát, rendszerét, szaknyelvét és főbb stílusalkotó elemeit.

A tanuló legyen képes
Az elsajátított anyagot biztonsággal alkalmazni a jazz-technika stílusára és összetevőire jellemző előadásmód során.
Testi adottságait és azokból adódó erősségeit-gyengéit elfogadni és tudatosan használni. Rendelkezzen a technika végrehajtásához szükséges izomerővel, lazasággal, gyakorlati biztonsággal és stílusosan alkalmazza a technika elemeit.
Legyen képes a tréningsor és a tananyag mozgáselemeiből építkező önálló vagy csoportos etűd, kombináció harmonikus bemutatására és színpadi formában történő előadására.

Továbbképző évfolyamok (T)

T/7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az előző évek tananyagainak ismétlése, a technikai tudás elmélyítése, az ismeretanyag folyamatos bővítése.
- A tudatosság megélése a megértés, megérzés, a stílusbeli sajátosságok és összefüggések felismertetése által.
- A jazz-technikára jellemző stílusjegyek, dinamikai váltások, a helyes légzéstechnika megismertetése és állandó fejlesztése.
- A tanult mozgásanyag készség szinten történő elsajátítása.
- A tanuló motiválása az izolációs gyakorlatok tudatos végrehajtására és kivitelezésére.
- A koordinációs készség, a ritmusérzék, a forgástechnika, az improvizációs készség fejlesztése.

- A térben való tájékozódás képességének szinteken és irányokban történő fejlesztése.

Tananyag

- Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása és a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználása
- Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

  - Középgyakorlatok
    - Battement tendu és battement tendu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal és dinamikai váltásokkal kombinálva
    - Port de bras gyakorlat. Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal. Rond de jambe en l'airen dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal
    - Developpé-enveloppé adagio és grand battement gyakorlatokba ágyazva
    - Attitude parallel és en dehors
    - Grand battement parallel és en dehors pozíciókban
    - Térben elmozduló grand battement
    - Térben elmozduló rond de jambe par terre és en l'air
    - Tilt
    - Twist
    - Hinge
    - Arche
    - Balance és offbalance helyzetek
  - Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása - kettő, később három egyidejű alkalmazásával - ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva
  - Összekötő lépések: kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül
    - Féltalpon, pliében, piqué, plié-féltalpról lassan leereszkedve, legördülve
    - Pas de bourrée
    - Pas de bourrée en tournant
    - Keresztlépés - pas croisé
    - Triplet
    - Pivot
    - Tombé
    - Soutenu
  - Forgás gyakorlatok: helyben és térben elmozdulva, a stílusra jellemző törzs, kar használattal és dinamikával, parallel és en dehors pozíciókban
  - Ugrások: a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használattal
    - Két lábról - két lábra - sauté
    - Két lábról - egy lábra - sissone
    - Egy lábról - két lábra - assemblé
    - Egy lábról - egy lábra - sauté
    - Egyik lábról - a másik lábra - jeté

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemző szakkifejezéseket.

A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minőségi kivitelezésére, az izoláció pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazására és a térben való tudatos tájékozódásra a különböző jazz kombinációkban is.
Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különböző, eltérő dinamikájú, két 1,5 perces kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid, improvizációs részt is.

T/8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előző évek tananyagainak ismétlése, a technikai tudás elmélyítése, az ismeretanyag folyamatos bővítése.
- A tudatosság megélése a megértés, megérzés, a stílusbeli sajátosságok és összefüggések felismertetése által.
- A jazz-technikára jellemző stílusjegyek, dinamikai váltások, a helyes légzéstechnika megismertetése és állandó fejlesztése.
- A tanult mozgásanyag készségszinten történő elsajátítása.
- A tanuló motiválása az izolációs gyakorlatok tudatos végrehajtására és kivitelezésére.
- A koordinációs készség, a ritmusérzék, a forgástechnika, az improvizációs készség fejlesztése.
- A térben való tájékozódás képességének szinteken és irányokban történő fejlesztése.

Tananyag

- Bemelegítő gyakorlatsor: melyben az ízületek átmozgatásán és a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználásán van a hangsúly
- Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

  - Középgyakorlatok
    - Battement tendu és battement tendu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal és dinamikai váltásokkal kombinálva
    - Port de bras gyakorlat
    - Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban (pliével és spirállal)
    - Rond de jambe en l'airen dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban (pliével és spirállal)
    - Developpé-enveloppé adagio és grand battement gyakorlatokba ágyazvaAttitude parallel és en dehors
    - Grand battement parallel és en dehors pozíciókban
    - Térben elmozduló grand battement
    - Térben elmozduló rond de jambe par terre és en l'air
    - Tilt
    - Twist
    - Hinge
    - Arch
    - Balance és offbalance helyzetek
  - Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása - kettő, később három egyidejű alkalmazásával - ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva
  - Összekötő lépések kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül

        - Féltalpon, pliében, piqué plié-féltalpról lassan leereszkedve, legördülve
        - Pas de bourrée
        - Pas de bourrée en tournant
        - Keresztlépés - as croisé
        - Triple
        - Pivot
        - Tombé
        - Soutenu
    - Forgás gyakorlatok helyben és térben elmozdulva, a stílusra jellemző törzs, kar használattal és dinamikával, parallel és en dehors pozíciókban
    - Ugrások a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használattal
        - Két lábról - két lábra - sauté
        - Két lábról - egy lábra - sissone
        - Egy lábról - két lábra - assemblé
        - Egy lábról - egy lábra - sauté
        - Egyik lábról - a másik lábra - jeté

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemző szakkifejezéseket.
A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minőségi kivitelezésére, az izoláció pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazására és a térben való tudatos tájékozódásra a különböző jazz kombinációkban is.
Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különböző, eltérő dinamikájú, két 1,5 perces kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid improvizációs részt is.

T/9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előző évek anyagainak ismétlése, a technikai tudás folyamatos bővítése és tovább mélyítése.
- A meglévő mozgásanyag ismeret szintjén történő elsajátítása.
- A tudatos légzéstechnika, a koordinációs készség, az egyensúlyérzék és a folyamatos koncentrációs készség fejlesztése.
- A jazz-technikára jellemző izolációs-, forgás- és ugrástechnika, valamint az improvizációs készség fejlesztése.
- A szimmetrikus izolált mozgásformák mellett az aszimmetrikus izolált mozgás fejlesztése.
- A tudatosság, a dinamikus mozgásminőség, az igényes, harmonikus mozgás kialakítása

Tananyag

- Bemelegítő gyakorlatsor: melyben az ízületek átmozgatásán és a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználásán van a hangsúly, a törzs valamennyi mozgáslehetőségére építve
- Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

    - Középgyakorlatok
        - A teljes mozgásanyag felhasználásával összeállított komplex gyakorlatok, melyek tartalmazzák az előző évek teljes lépésanyagát

        - Parallel és en dehors pozíciókban végzett összetett gyakorlatsorok, különös tekintettel a pozícióváltásokra, a stílusra jellemző törzshasználatra és a tudatos végrehajtásra
        - Az ok-okozati összefüggések megértetése, a dinamikai váltások alkalmazása
    - Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása - kettő, később három egyidejű alkalmazásával - ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva
    - Összekötő lépések kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül
        - Féltalpon, pliében
        - Piqué plié-féltalpról lassan leereszkedve, legördülve
        - Pas de bourrée
        - Pas de bourrée en tournant
        - Keresztlépés - pas croisé
        - Triplet
        - Pivot
        - Tombé
        - Soutenu
        - Glissade
        - Pas couru
    - Forgásgyakorlatok helyben és térben elmozdulva, a stílusra jellemző törzs, kar használattal és dinamikával, parallel és en dehors pozíciókban és pózokban, folyamatos átkötésekkel és váltásokkal. Összetett forgás gyakorlatok kombinálva grand battement-nal vagy térben elmozduló rond de jambe lépéssel vagy ugrással
    - Ugrások a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használattal
      A klasszikus balett által használt ugrások és azok kombinációi
        - Két lábról - két lábra - sauté
        - Két lábról - egy lábra - sissone
        - Egy lábról - két lábra - assemblé
        - Egy lábról - egy lábra – sauté
        - Egyik lábról - a másik lábra - jeté

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemző szakkifejezéseket.

A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minőségi kivitelezésére, az izolációs gyakorlatok pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazására és a térben való tudatos tájékozódásra, a légzéstechnika tudatos használatára és a stílusnak megfelelő előadásmódra a különböző jazz kombinációkban is.

Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különböző, eltérő dinamikájú, három 1,5 perces kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid improvizációs részt is.

T/10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előző évek anyagainak ismétlése, a technikai tudás folyamatos bővítése és tovább mélyítése.
- A meglévő mozgásanyag jártasság szintjén történő elsajátítása.
- A tudatos légzéstechnika, a koordinációs készség, az egyensúlyérzék és a folyamatos koncentrációs készség fejlesztése.

- A jazz-technikára jellemző izolációs-, forgás- és ugrástechnika, valamint az improvizációs készség fejlesztése, az aszimmetrikus izolált mozgás, a tudatosság, a dinamikus mozgásminőség, az igényes, harmonikus mozgás kialakítása.

Tananyag

- Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatásán és a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználásán van a hangsúly, a törzs valamennyi mozgáslehetőségére építve
- Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

o Középgyakorlatok
  - A teljes mozgásanyag felhasználásával összeállított komplex gyakorlatok, melyek tartalmazzák az előző évek teljes lépésanyagát
  - Parallel és en dehors pozíciókban végzett összetett gyakorlatsorok, különös tekintettel a pozícióváltásokra, a stílusra jellemző törzshasználatra és a tudatos végrehajtásra

o Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása - kettő, később három egyidejű alkalmazásával - ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva

o Összekötő lépések kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül
  - Féltalpon, pliében
  - Piqué plié-féltalpról lassan leereszkedve, legördülve
  - Pas de bourrée
  - Pas de bourrée en tournant
  - Keresztlépés - pas croisé
  - Triple
  - Pivot
  - Tombé
  - Soutenu
  - Glissade
  - Pas couru

o Forgásgyakorlatok helyben és térben elmozdulva
  - A stílusra jellemző törzs, kar használattal és dinamikával, parallel és en dehors pozíciókban és pózokban, folyamatos átkötésekkel és váltásokkal. Összetett forgásgyakorlatok kombinálva grand battement-nal, vagy térben elmozduló rond de jambe lépéssel vagy ugrással.

o Ugrások a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használattal

  A klasszikus balett által használt ugrások és azok kombinációi egyszerű akrobatikus elemekkel kombinálva
  - Két lábról - két lábra - sauté
  - Két lábról - egy lábra - sissone
  - Egy lábról - két lábra - assemblé
  - Egy lábról - egy lábra - sauté
  - Egyik lábról - a másik lábra - jeté

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemző szakkifejezéseket.

A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minőségi kivitelezésére, az izolációs gyakorlatok pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazásá-

ra és a térben való tudatos tájékozódásra, a légzéstechnika tudatos használatára és a stílusnak megfelelő előadásmódra a különböző jazz kombinációkban is.
Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különböző, eltérő dinamikájú, három 1,5 perces kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid improvizációs részt is.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje és alkalmazza biztonsággal
A tanult technika mozgásanyagát, szaknyelvét, kifejezési formáit, stiláris jegyeit. Ismerje a zene és a tánc összhangját segítő és kifejező ritmikai váltásokat: gyorsítások, lassítások, folyamatok, megállítások. A tanuló ismerje és folyamatosan fejlessze testi adottságait és ellensúlyozza azokból adódó hátrányait. Ismerje a technika táncosokra vonatkozó módszertanát, lássa és alkalmazza az ok-okozati összefüggéseket, valamint ennek ismeretében legyen képes az önfejlesztésre

A tanuló legyen képes
A magas szintű igényes technikai kivitelezésre, rendelkezzen a táncművészethez szükséges munkamorállal, a technika végrehajtásához szükséges izomerővel és lazasággal. Biztonsággal tudja bemutatni az elsajátított anyagot, miközben a stiláris sajátosságait alkalmazza. Legyen képes belső motiváltságú, tudatos munkavégzésre, a harmonikus, esztétikus mozgásra. A technika sajátosságainak megfelelő önálló és csoportos etűdök, bonyolult kombinációk, koreográfiák előadására. Legyen képes felvállalni jó teljesítményét és hibáit, alkotóként beépülni a művészi alkotófolyamatba, miközben vállalja félelmeit, érzéseit, érzeteit.

LIMÓN-TECHNIKA

A Limón-technika lendítésekre, excentrikus forgásokra, a repülést, a szabadság érzetét keltő mozgásokra épül, melyben a test folyamatos zuhanásban és emelkedésben tartózkodik. A hangsúlyt a folyamatosságra és az energia átalakulására, újra felhasználhatóságára helyezi. A technika egyszerre igényli a fizikai erőt, a kontrollált, összeszedett (koordinált) mozgást, a gravitációnak való ellenállást és engedést, valamint a könnyedséget és a kifinomult érzékenységet.

A tantárgy oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a Limón-technika alapjait képező és a többi modern tánctechnikától eltérő alapmozgás elveket tapasztalás útján és az alapelveket képesek legyenek alkalmazni egyszerű ülő, álló és haladó gyakorlatokban, kombinációkban, összetett mozgássorokban és etűdökben. A Limón-technika nyelvezetének elsajátítása. A test tudatos használata és finom, érzékeny koordinációjának fejlesztése.

Alapfokú évfolyamok (A)

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az alaptartás, testtartás megismertetése és kialakítása.
- A Limón-technika elsajátításához szükséges alapok megismertetése.

- A súlyhasználat megtapasztalása és kialakítása a test izolált mozgásai közben.
- A gravitáció használatának elősegítése.
- A légzés és a mozdulat összehangoltságának ösztönzése.
- A mozgástanulási képesség, a mozgáskoordináció, a ritmikai készség és a térérzékelés fejlesztése.
- A Limón-technika nyelvezetének megismertetése.

Tananyag

- Talajon fekvésben végzett gyakorlatok
  - A gerinc izolált mozgásai
  - Légző gyakorlatok
  - Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípő-, térd-, bokaízületek) izolált mozgáslehetőségeinek feltárása és elsajátítása
  - Ülésben végzett gyakorlatok:
  - Folyamatos gerincgördülések előre, oldalra, véghelyzetben kitartással, elnyújtással
  - Gurulások, kar támasz helyzetekkel
  - Láb pozíciók (előkészítő, első, második pozíció) elsajátítása
  - Fej, kar, láb izolációs mozgáslehetőségeinek feltárása többnyire még az adott testrész súlytalanításával
  - A gerincoszlop szakaszainak egymást követő mozgatása folyamatos gördülések által először előre, majd oldalirányban is
  - Fej, kar, láb izolált zuhanások a gravitáció használatával
  - Gerincgördülések, vezetések különböző lábpozíciókban végrehajtva
  - Talajon végzett haladó gyakorlatok
  - A karok súlyátvevő szerepének megismerése
  - A végtagmozgások és a törzs lendületének felhasználása
  - A testközpont ereje lendületekben
  - Folyamatos gurulások fekvésben, ülőhelyzetekben
  - Ülésből fekvésbe érkezések lendületekkel
  - Kéz és lábtámasz helyzetek
  - Álló középgyakorlatok
  - Alaptartás helyzete
  - Kar, törzs és láb alap pozíciók
  - Kar és láb izolált mozgásai
  - Plié, parallel és en dehors pozíciókban függőleges nyugalomban lévő törzs munkával
  - Plié, parallel és en dehors pozíciókban gerincgördítéssel, karlendítéssel, majd törzs- és karlendítéssel
  - A gerinc szakaszainak mozgatása gördülés által, szakaszonként megállítva és visszagördítve
  - Törzsnyújtás, zuhanások, suspention
  - Lábfő, boka, ízületek artikulációi
  - Diagonális-haladó gyakorlatok
  - Testsúlyáthelyezés siklásba, a testközpont folyamatos mozgása
  - Kis ugrások előrehaladással, egy lábról egy lábra és egy lábról két lábra érkezéssel, parallel és en dehors pozíciókban

Követelmények

A tanuló ismerje a technika alapelemeit, egyszerű gyakorlatait, a technikára jellemző kar, láb, törzs egyszerűbb koordinációját, a gravitáció, mint erő felhasználását (földhasználat és könnyedség), a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait.

A tanuló legyen képes az adott gyakorlatok, rövid kombinációk pontos végrehajtására, a gyakorlatok kivitelezéséhez szükséges és megfelelő energia használatára és a tanult mozgásanyagból összeállított rövid etűd bemutatására.

Alapfokú évfolyamok (A)

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alaptartás, testtartás tudatos használatának fejlesztése.
- Az ismeretanyag elmélyítése, a mozgásszótár és mozgásminőségek bővítése.
- A Limón-technika gyakorlatainak képesség szinten történő elsajátítása.
- A súlyhasználat megtapasztalása és kialakítása a test összetett mozgásai közben.
- A gravitáció használatának vizsgálata.
- A légzés és a mozdulat összehangoltságának ösztönzése.
- A mozgástanulási képesség, a mozgáskoordináció, a ritmikai készség és a térérzékelés fejlesztése.
- A technikára jellemző összetett mozgássorok biztonságos alkalmazása rövid etűdökben.
- A Limón-technikára jellemző előadásmód kialakításának elősegítése.

Tananyag

- Talajon fekvésben végzett gyakorlatok
- A gerinc izolált mozgásai
- Légző gyakorlatok végtag és törzsmozgásokkal koordinálva
- Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípő-, térd-, bokaízületek) izolált mozgásainak egymás után kötése
- Mellkas emelés fekvőhelyzetből vállig, fejtetőig, majd ülésig
- Ülésben végzett gyakorlatok
- Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípő-, térd-, bokaízületek) izolált mozgásainak egymás után kötése
- A különböző alap láb és karpozíciók összekötve a gerinc szakaszainak egymást követő mozgatásával (rugózás, gördülés és visszaépítés) előre, oldalirányban, spirális helyzetekben
- Törzszuhanások előre és oldalirányokba
- Talajon végzett haladó gyakorlatok
- Gurulások központ és végtagindítással, lendületekkel
- Ülésből, középhelyzetekből fekvésbe érkezések lendületekkel, esésekkel
- Kéz és lábtámasz helyzetekben kitartások majd zuhanások
- Álló középgyakorlatok
- Kar, törzs és láb alap pozícióik és rotációs gyakorlatok
- Kar és láb izolált mozgásai a technika stílus jegyeinek alapján (ujjak, kézfej mozgása)
- A gerinc szakaszainak mozgatása gördülés által, szakaszonként megállítva és visszagördítve
- Törzsnyújtás, zuhanások és körkörös irányok különböző lábpozíciókban

- Plié és relevé gyakorlatok parallel és en dehors pozíciókban
- Egyszerű tendu gyakorlatok, kar- és törzslendítéssel, ejtéssel koordináltan
- Láblendítések, lengetések, karmozgással összekötve
- Egyszerű támadások különböző térirányokba
- Támadások karejtéssel
- Diagonális-haladó gyakorlatok
- Siklás előre, oldalra, hátra haladással, kar- és törzsmozgásokkal koordinálva, fordulattal
- Siklás tempóváltással, kis ugrásokkal
- Kis ugrások előrehaladással, ritmikai változtatásokkal
- Láblengetések előrehaladással
- Egyik lábról a másikra történő átugrások
- Etűdökkel, rövid koreográfiák
- Egyszerű talajon végzett etűdök támaszhelyzetekkel, lendületekkel
- Etűdök álló helyzetben, térbeli elmozdulás nélkül és haladással
- Rövid koreográfia dinamikai váltásokkal, nehezebb zenei beosztásban

Követelmények
A tanuló ismerje a technika alapelemeit, egyszerű gyakorlatait, a technikára jellemző kar, láb, törzs összetett koordinációját és variációs lehetőségeit, a gravitáció, mint erő felhasználását (földhasználat és könnyedség), a tér használatát, a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait.
A tanuló legyen képes összetett gyakorlatok, hosszabb kombinációk pontos végrehajtására, a gyakorlatok kivitelezéséhez szükséges és megfelelő energia használatára, a technika dinamikai és érzelmi változásainak érzékeltetésére a kombinációkban, valamint rövid koreográfia meggyőző előadására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje
A Limón-technika alapjait képező és a többi moderntánc-technikáktól eltérő alapmozgás elveket, a technika jellemző gyakorlatait és térhasználatát.

A tanuló legyen képes
Finom, koordinált mozgásra, a megfelelő súlyhasználatra és a gravitáció érzékelésére, az alapelvek megfelelő alkalmazására ülő, álló és haladó gyakorlatokban, kombinációkban, összetett mozgássorokban és etűdökben. Legyen képes a technika dinamikai és érzelmi változásainak érzékeltetésére kombinációkban, és rövid koreográfia meggyőző előadására.

KONTAKT IMPROVIZÁCIÓ

A kontakt improvizáció spontán fizikai dialógusok sora, amelyek a mozdulatlanságtól az erőteljes, energikus mozdulatokig terjednek. A tánc a két mozgásban lévő test közötti kommunikáción ala-

pul, valamint a táncosok mozgását irányító fizikai törvényekhez való közös viszonyulásukon, úgymint a gravitáció, a lendület, a tehetetlenség, a súrlódás. Ahhoz, hogy ezeket az élményeket átélhessük, a test megtanulja az izom többlet-feszültségeit felszabadítani és a mozgás természetes folyamának, teret engedni egy bizonyos minőségű akaratlagosság elhagyásával. A gyakorlatok tartalmazzák a gurulást, esést, a fejjel lefelé levést, a fizikai kapcsolat pontjának követését, a súly megtámasztását és átadását. A mozgásanyag a befelé figyelést és a mozgás folyamata iránti nyitottságot tükrözi. A mozdulatok forrása az a kreatív mozgatóerő, amit az egyensúlyi helyzetekből való kibillenés, a dezorientáltság idéz elő. Általános a duett-forma, de többen is táncolhatják egyszerre. A kontakt improvizáció eltér a többi tánctechnikától, célja a spontán kialakult helyzetekre adott egyedi válasz megtalálásának támogatása.

A kontakt improvizáció célja, hogy a tanuló megismerje és megtapasztalja e táncforma technikai elemeit és tanulmányozza az érintésből adódó információk fogadását és adását, megfigyelje a test reflexeinek működését. Célja az egyéni mozgásszótár, az improvizációs készség, az érintés nélkül és érintésen keresztül történő kommunikáció, a figyelem, a váratlan helyzetek megoldási képességének, a belső mozgások érzékelésének fejlesztése. A kreatív kompozíciós készség fejlesztése. A tanuló a különböző területekről jövő információk megszerzésével képes lesz testének tudatosabb használatára, az improvizációkban mozgásainak, reflexeinek és döntéseinek megfigyelésére. A technikai elemek gyakorlásával „izom emlékezet” alakul ki, amely emlékezet képessé teszi a tanulót testének leggazdaságosabb és legmegfelelőbb használatára.

Alapfokú évfolyamok (A)

A/5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A figyelem fenntartásának, a tanuló testismeretének, a mozgás gömbszerű térérzékelésének, improvizációs készségének, verbális és non verbális kommunikációjának és kreativitásának fejlesztése.
- A belső történések megfigyeltetésének képességfejlesztése.
- A puha izomtónusú és a gördülékeny talajra érkezés kialakítása.
- Az érintéssel és érintés nélkül történő kommunikációs készség fejlesztése.
- A saját test megtapasztalásának ösztönzése a társ viszonylatában.
- Duett és trió improvizációkban a súly, a gravitáció, a tér, az érintés megfelelő használatának kialakítása.
- Az érzékelés, észlelés és a figyelem által irányított mozgások az adott pillanatban megfelelő kiválasztásának fejlesztése.
- Az érzékszervek differenciált használatának fejlesztésével a figyelem belső irányításának elsajátítása.
- Csoportos játékokon keresztül a kapcsolatteremtés fejlesztése, a felszabadult mozgás ösztönzése, a figyelem megosztásának elősegítése és a váratlan helyzetekre való felkészülés vizsgálata.
- Az átélt fizikális élmény verbális megfogalmazásának elősegítése, ösztönzése.

Tananyag

- Egyéni mozgásfelfedező feladatok
- Mozgások különböző testrészek indításával
- A testközpont mint motor felfedezése
- A perifériáról indított mozgások: kézfej, lábfej, fejtető, farok csont
- A gerinc mozgásaink megismerése, mozgások alacsony, közép és magas szinteken

- Tér, idő, dinamikai játékok

- **Test tudatossági feladatok**
  - Az elengedés és feszítés állapotai
  - A különböző izomtónusok használata
  - Aktív/passzív szerepek
  - Információ adása és vétele érintéssel
  - Az érintés minőségei
  - Nyak, váll-kar, csípő-láb grafika a test általános ellazulási állapotának megteremtésére
  - Ízületek izolálása végtagmozgatással
  - Végtagok súlyérzékelése aktív, passzív szerepekkel
  - A légzés megfigyelése, a légző mozgás szabadsága
  - Gyakorlatok képek használatával: olvadás, gyökerezés/ellebegés

- **A talajon végzett gyakorlatok**
  - Gurulások különböző testrészek indításával (medence, kézfej, lábfej, fej, spirál, banán, vállon át előre/hátra)
  - Tolások, kúszások, mászások, gördülés
  - Támaszok. Fekvésben végrehajtott partner gyakorlatok

- **A partner gyakorlatok**
  - Súlyérzékelési feladatok talajon, aktív/passzív szerepek
  - Egyszerű figyelemirányító gyakorlatok
  - Vezető/követő szerep feladatok
  - Impulzusadással improvizációba vezetés

- **A táncforma alaptechnikai elemei**
  - Gurulások: egyénileg, párban, súlyadással/átvétellel
  - Dőlések: egyénileg - talajon, középhelyzetben, állásban; párban - talajra vitel nélkül; csoportban
  - Csúszások: egyénileg - talajon, falon; párban - társon: fekvő-, közép- és álló helyzetekben
  - Mászások: egyénileg (kéz és lábtámaszok); párban társon: fekvő-, közép- és álló helyzetekben
  - Tolások: egyénileg talajon, középhelyzetben, párban fekvő-, közép- és álló helyzetekben, haladás közben
  - Húzások: párban fekvő-, közép- és álló helyzetekben, haladás közben
  - A kontakt „gördülő pontja”: Egyénileg talajon, labdával, falnál, párban állásban (csak karok és a hát használatával)
  - Emelések: test központra
  - Statikus helyzetekben, földre vitellel
  - Ugrások, elkapások: egyénileg - a talajra érkezések gyakorlása (álló- és támaszhelyzetekbe); párban - medence és válltámasszal, központra érkezések
  - Ellensúlyozás: párban - álló helyzetben, szintváltással
  - Fejjel lefelé történő dezorientáló gyakorlatok: egyénileg - kéztámaszok, kézállások
  - Asztal pozícióból földre kerülések kéztámaszon át
  - Bizalmi feladatok: csukott szemes feladatok, vezető/követő szerep feladatok
  - Vezetett és szabad improvizációk
  - Egyéni, páros improvizációk
  - Páros gyakorlatokból felfedező improvizációk

- Fej-fej, hát-hát, tenyér-tenyér, talp-talp érintéssel
- Strukturált improvizáció

- **Az érzékeléses feladatok**
  - Csukott szemes bizalmi feladatok: vezető/követő szerepek
  - Periférikus látás megfigyelése
  - Tapintás, hallás, nyomásérzékelés
- **Csoportos játékok**
  - Térjátékok
  - Dinamikai játékok
  - Ügyességi játékok
  - Figyelemvezetéses játékok, labdával, tapssal

Követelmények

A tanuló ismerje a táncforma alaptechnikai elemeit, az érintés különböző minőségeit.
A tanuló legyen képes saját testsúlyát érzékelni és használni, a gördülékeny és puha izomtónusra és földhasználatra, a technikai elemek improvizáció közbeni előhívására, kreatívan használni a helyzetek adta lehetőségeket.

A/6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A figyelemfenntartás képességének, testismeretnek, a mozgásszótárnak, a gömbszerű térérzékelésnek, a döntéshozatali képességnek, a kreativitásnak, az improvizációs készségnek, a verbális és nonverbális kommunikációnak a fejlesztése.
- Az elengedés/engedés érzet további fejlesztése, differenciálása, finomítása.
- Az izomtónus differenciált használatának fejlesztése, a figyelem hosszabb időn át való fenntartásának kialakítása.
- A gravitáció testre gyakorolt hatásának megismertetése, használatának megtapasztalása.
- A biztonságos súlyadás/átvétel kialakítása.
- Magasabb helyekről (lendületekből) a puha izomtónusú és gördülékeny talajra érkezés elsajátítása.
- Az érintéssel és érintés nélkül történő kommunikációs készség fejlesztése.
- Szóló, duett és trió improvizációkban a súly, a gravitáció, a tér, az érintés és a dezorientáció használatának további fejlesztése.
- Az érzékelés, észlelés és a figyelem által irányított mozgások kiválasztásának fejlesztése az adott pillanatnak megfelelően.
- A döntési képesség fejlesztése.
- Az érzékszervek differenciált használatának további fejlesztése, a figyelem belső irányításának tudatosítása.
- A verbális kifejezés fejlesztése véleményformálás nélkül.

Tananyag

- -Egyéni mozgásfelfedező feladatok
- Mozgások különböző testrészek indításával
- Belső és külső tereket felfedező táncok
- A testközpont, mint motor használata
- A perifériáról indított mozgások: kézfej, lábfej, fejtető, farok csont

- A testközpont és a periféria kapcsolata
- A gerinc mozgásaink felfedezése kéztámasz helyzetekben, átjárhatóság az alacsony, közép és magas szinteken történő mozgások között
- Tér, idő, dinamikai játékok

- Test tudatossági gyakorlatok
  - Az előző év anyagának ismétlése
  - Nyak, váll-kar, csípő-láb grafika a test általános ellazulási állapotának megteremtésére
  - Végtagok súlyérzékelése, passzív szerepből aktívvá válás
  - Ízületek szabad mozgásai végtagmozgatással
  - Gyakorlatok képek használatával: fejfonál, hálók, természeti képek
  - Autentikus mozgás, a partner tanúja a csukott szemmel mozgó társ táncának
- A talajon végzett gyakorlatok
  - Gurulások: ismétlések különböző testrészek indításával
  - Tolások, kúszások, mászások, gördülések: ismétlések és a mozgások kombinálása, improvizációba vezetése
  - Támaszok, gyors és dinamikus átmenetek
  - Fekvésben végrehajtott partner munkák
- Partner gyakorlatok
  - Súlyérzékelési feladatok középhelyzetekben
  - Összetett figyelemirányító gyakorlatok
  - Vezető/követő szerepek váltakozása, majd egybeolvadása
  - Impulzusadás, ellenállás, kiegészítés, hozzáadás, ellensúlyozás
- Technikai elemek
  - Gurulások: ismétlések: egyénileg, párban, súlyadással/átvétellel, érintő kísérettel, ellenállással
  - Dőlések: egyénileg - talajon, középhelyzetben, állásban, haladással; párban - talajra vitel nélkül és talajra vitellel, hármas csoportokban, minden irányba, 6 fős csoportban, emelésekbe, elkapásokba, improvizációval
  - Csúszások: párban - társon: fekvő-, közép- és álló-helyzetekben, haladás közben, a társ követésével, földre vitellel, súlyadással befejezve
  - Mászások: egyénileg - kéz és láb támaszok, párban - társon: fekvő-, közép- és álló-helyzetekben, haladás közben, csoportban, földre vitellel
  - Tolások: egyénileg talajon, középhelyzetben; párban fekvő-, közép- és álló-helyzetekben, haladás közben
  - Húzások: egyénileg talajon, középhelyzetben, párban fekvő-, közép- és álló-helyzetekben, haladás közben, csoportban, eltérő dinamikai végrehajtások
  - A kontakt „gördülő pontja”: egyénileg talajon, párban állásban az egész testfelület használatával, szintváltásokkal
  - Emelések: testközpontra, felgurítások statikus és dinamikus helyzetekben, dőlésből hátra vételek támaszba érkezéssel
  - Ugrások és elkapások: egyénileg - a talajra érkezések gyakorlása álló- és támasz helyzetekbe, gurulásban, párban - előre, oldalra, hátra ugrások - medence támasszal, központra érkezéssel, statikus és dinamikus helyzetekben
  - Ellensúlyozás: párban - álló helyzetben, szintváltással, kipörgetéssel, dinamikus helyzetben forgással
  - Fejjel lefelé történő dezorientáló gyakorlatok: egyénileg - kéztámaszok, kézállások, asztal pozícióból földre kerülések kéztámaszon át
  - Bizalmi feladatok: csukott szemes feladatok, vezető/követő szerep feladatok

- Vezetett és szabad improvizációk
    - Egyéni, páros és csoportos improvizációk
    - Páros és kis csoportos gyakorlatokból felfedező improvizációk
    - Strukturált improvizáció
    - Improvizáció képekkel
    - A tanár vezetésével vagy anélkül
- Érzékeléses feladatok
    - Csukott szemes bizalmi feladatok: vezető/követő szerepek
    - A periférikus látás használata
    - A látás, nézés mozgásirányító szerepe
    - Tapintás, hallás, nyomásérzékelés, energia, erő, inercia
- Csoportos játékok
    - Térjátékok
    - Dinamikai játékok
    - Páros és csoportos szerepjátékok
    - Figyelemvezetéses játékok labdával

Követelmények

A tanuló ismerje a táncforma alaptechnikai elemeit, az érintés mélységeit és azok információtartalmát, a tér gömbszerű használatát, a döntéshozáshoz szükséges fizikális készenléti állapotot.
A tanuló legyen képes saját testsúlyát érzékelni és használni, a gördülékeny és puha izomtónusra és földhasználatra, a technikai elemek improvizáció közbeni előhívására, az érintésen keresztül kommunikálni, engedni a táncot történni, kreatívan használni a helyzetek adta lehetőségeket.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje a kontakt improvizáció mozgásnyelvét, alap technikai elemeit, a puha izomtónus használatát, a súly, az érintés, a környezettel és partnerekkel kialakított kontaktus törvényszerűségeit.
A tanuló legyen képes a technikai ismereteit a szabad táncban (duett, trió) előhívni és alkalmazni, döntést hozni és kreatívan megoldani a váratlan helyzeteket.

GRAHAM-TECHNIKA

A Graham-technika az első önálló mozdulatkinccsel, táncnyelvvel, dinamikai elvekkel, didaktikai rendszerrel felvértezett moderntánc rendszer, mely a mai napig inspirációs forrás a színpadi tánc, a tánckultúra fejlesztés világában, nem utolsósorban a táncpedagógia hatékony eszköze.
A tantárgy tanításának célja a speciális és széles körben hasznosítható dinamikai alapelveket tartalmazó technika megismertetése.

Továbbképző évfolyamok (T)

T/9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testtudat fejlesztése, ritmikai, dinamikai, előadói képességek, a mozgáskultúra tudatosságának fejlesztése, a fogalmi ismeretek, a szakterminológia bővítése.
- A tananyagból nyert ismeretek beépítése más tánctechnikák gyakorlati és elméleti ismereteibe, megtalálva a különbségeket és párhuzamokat.

- Az alapelemek, alapsorozatok és azok technikai, dinamikai és stiláris jellemzőinek, a Graham-technika speciális térhasználatának felismertetése.
- A diagonális mozgás fejlesztése

Tananyag

- Alapelemek, alapsorozatok
- Talajon végzett gyakorlatok
  - Bounces: a törzset és a medenceízületeket fokozatosan bemelegítő, rugózó gerincmozgások
  - Breathing: a légzés bevonása a törzs, majd a teljes test mozgásába
  - Spiral: a spirális mozgások alapja, a gerincforgatás, mely előkészíti a talajról fölemelkedés és az oda-vissza ereszkedés technikáját
  - Contraction-release: a testközpont, mint minden mozgás kiindulópontja
- Álló helyzetben végzett gyakorlatok
  - Brush: a lábfő, boka, térd bemelegítése
  - Plié: az emelkedés, ereszkedés és az ugrás előkészítése
  - Plié-contraction-release, a lábak combtőből való mozgatása, lendítések, emelések s azok kombinációinak formájában, a központból indítva
- Térben haladó gyakorlatok
  - Walk - diagonális lépés-, járás-, futásgyakorlat
  - Triplet - hármaslépések, irányváltásokkal, ritmizálással
  - Skip - ugrások egyik lábról a másikra, haladva
  - Az év végére az alapelemek és sorozatok ritmikai, tempóbeli, térbeli variációkkal gazdagíthatók

Követelmények

A tanuló ismerje a Graham-technika, mint a klasszikus balettől eltérő, első teljes moderntánc rendszer alapelveit, a technika alapelemeit, alapsorozatait, azok helyes végrehajtásának szempontjait és a Graham-technika helyét a tánctörténetben.
A tanuló legyen képes az alapelemek és alapsorozatok felismerésére, azok technikai, dinamikai és stiláris szempontból helyes végrehajtására.

T/10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A testtudat fejlesztése, a ritmikai, dinamikai, előadói képességek, a mozgáskultúra tudatosságának fejlesztése, a fogalmi ismeretek, a szakterminológia bővítése.
- A tananyagból nyert ismeretek beépítése más tánctechnikák gyakorlati és elméleti ismereteibe, megtalálva a különbségeket és párhuzamokat.
- Az alapelemek, alapsorozatok és azok technikai, dinamikai és stiláris jellemzőinek, a Graham-technika speciális térhasználatának felismertetése.
- A diagonális mozgás és a mozgáskombináció fejlesztése.

Tananyag

Talajon végzett gyakorlatok: bounce, breathing, spiral, contraction-release ritmikai és dinamikai nehezítésekkel
Spirál IV. pozícióban, fold - a bonyolultabb törzsfordítási gyakorlat a testközpont-indítású „contraction-release” és a spirális mozgások ötvözése, föl/leereszkedés a talajról/talajra

- **Álló középgyakorlatok**: a gravitáció felhasználásával és leküzdésével, valamint a lendület felhasználásával és fékezésével

- Brush, plié, plié-contraction-release, a lábak combtőből való mozgatása, lendítések, emelések, s azok kombinációinak formájában
- Weight shift, suspension: testsúly eltolással, elbillentéssel

- **Térben haladó gyakorlatok,**
  - Walk - diagonális lépés-, járás-, futásgyakorlat
  - Triplet - hármaslépések, irányváltásokkal, ritmizálással
  - Skip - ugrások egyik lábról a másikra, haladva. A diagonális-haladó gyakorlatok bővítése: lépéskombinációk; az eddig álló helyzetben végzett gyakorlatok kimozdítása különböző terekbe, fordulatok kidolgozása a spirál elv alapjain
  - Alapugrások különböző terekben, eltérő ritmikával, a „contraction-release", valamint a „spirál" elemeinek alkalmazása az ugrások közben
  - Gyakorlatsor, füzér összeállítása koreografált formában, az elvégzett 2 év anyagának szemléltetésére, az egyéni képességek bemutatására

Követelmények

A tanuló ismerje a Graham-technika, mint a klasszikus balettől eltérő, első teljes moderntánc rendszer alapelveit, a technika alapelemeit, alapsorozatait, azok helyes végrehajtásának szempontjait és a Graham-technika helyét a tánctörténetben.

A tanuló legyen képes az alapelemek és alapsorozatok felismerésére, azok technikai, dinamikai és stiláris szempontból helyes végrehajtására.

IMPROVIZÁCIÓ ÉS KOMPOZÍCIÓ

Az improvizáció elnevezésű tantárgy Rudolf Lábán elméleti rendszerére épül. Ez a struktúra nem stílus, táncnyelv, hanem táncnyelv alkotó módszer. Lábán táncalkotó elveire épülő, mindig az adott pedagógus adott tanulókra tudatosan szerkesztett gyakorlatsora. Célja a táncművészet tudatos táncolás útján történő továbbfejlesztése.

Az improvizáció, mint táncforma alkalmazása elősegíti a tanuló egyedi mozgásszótárának bővítését. A képzés célja, hogy a tanuló képes legyen a tánc alkotóelemeinek megismerésére, tudatos alkalmazására.

A Lábán módszer a mozgás egyetemes szabályszerűségeire, lehetőségeire mutat rá, fejlesztve ezzel a már előző évfolyamokban megismert moderntánc-technikák megértését, tudatosabb kivitelezését.

A kompozíció az improvizáció rendszere mentén integrálja a különböző művészeti ágak kompozíció elméleteiben felhalmozott tudást. A tantárgy a tanuló saját mozgásmemóriáját, struktúrafelismerő, illetve alkotóképességét, kommunikációs eszközeit fejleszti, valamint megalapozza a lehetőségét annak, hogy a későbbiekben aktív alkotóvá váljon egy koreográfus mellett vagy önállóan is.

Továbbképző évfolyamok (T)

T/9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Kreativitásfejlesztés
- Az integrált gondolkodásmód: érzelmi-szellemi-fizikai önvaló összekapcsolása
- Testtudat fejlesztés: a test és az idegrendszer, izom, csont és szalagrendszer közötti kapcsolat tudatosítása
- Az érzelmek verbalizálásának elősegítése

- Az érzelmek mozdulati absztrahálásának elősegítése
- A struktúrában való gondolkodás képességének fejlesztése

Tananyag

- A test, a tudat és az érzelmek kapcsolatán alapuló egyéni illetve csoportos kooperációt igénylő improvizációs feladatok
- Szabályrendszeren alapuló kötött és szabad improvizációk
- Szabálykövető és szabályteremtő jelenlét
- Zártkörű improvizációs bemutatók az előadói helyzet megtapasztalása érdekében
- Hazai és külföldi, példaértékű előadások megtekintése és elemzése
- Kortárs alkotókkal való eszmecsere

Követelmények

A tanuló ismerje az anatómia alapjait mind elméletben mind gyakorlatban. A tanuló képes legyen kifinomult idegrendszerről tanúskodó egyéni jegyeket viselő mozgás-improvizációs folyamatokat létrehozni

A tanuló legyen képes önállóan és kisebb csoportokban is - felismerhető rendszeren alapuló - rövid mozgásetűdök alkotására

T/10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kreativitás fejlesztése
- A tér, mint absztrakció felismerése
- A tér, mint eszközzel való játék fejlesztése (távolságok, irányok, formák, képzőművészeti eszközök alkalmazása)
- A tér szerkeszthetőségének felismerése (2 és 3 dimenziós művek példája alapján)
- A tér, mint színpadi eszköz feltérképezése (díszlet, színpadi szabályok, perspektíva)
- A téridő kapcsolat élményének megtapasztalása
- Az idő, mint absztrakció felismerése
- Az idő szerkeszthetőségének felismerése (zenei struktúrák, előadás struktúrák, irodalmi struktúrák)
- Az idő, mint színpadi eszköz feltérképezése (színpadi idő, film idő, real time)
- Az idő, mint eszközzel való játék fejlesztése

Tananyag

- A tér és az idő témájában adott egyéni, illetve csoportos kooperációt igénylő improvizációs feladatok
- Szabályrendszeren alapuló kötött és szabad improvizációk
- Szabálykövető és szabályteremtő jelenlét
- Alkotói rendszerek ismertetése
- Alkotói rendszerek másolása
- Új alkotói rendszerek létrehozása
- Zártkörű és nézők számára is nyitott improvizációs bemutatók az előadói helyzet megtapasztalása érdekében.
- Zártkörű és nézők számára is nyitott kompozíciók bemutatása a visszajelzés (negatív és pozitív bírálat) megtapasztalása érdekében

Követelmények

A tanuló ismerje a tér és az idő kulturálisan elfogadott szabályait, a társművészetek szerkesztési modelljeit, egyéni, kiemelkedő megoldásait.

A tanuló legyen képes a tér és az idő kulturálisan elfogadott szabályainak újra értelmezésére, a régi modelleket új kontextusba helyezni.

SZÍNMŰVÉSZETI-BÁBMŰVÉSZETI ÁG

I. AZ ALAPFOKÚ SZÍNMŰVÉSZETI-BÁBMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉL-RENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi-bábszínházi nevelés - figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait - lehetőséget biztosít a színművészet-bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására és fejlesztésére, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, illetve felkészít a művészeti alapvizsgára és záróvizsgára

A képzés lehetővé teszi mindkét területen

- A tanulók számára önmaguk tudatos megfigyelését
- Az önértékelést annak érdekében, hogy képessé váljanak saját eredményeik felismerésére és azok színházi (bábszínházi) munka során történő alkalmazására
- Az önkifejezést, a közös alkotómunka örömteli együttlétének megtapasztalását
- Az élet más területein elsajátított tanulói ismeretek, készségek, attitűdök színjátékban (bábjátékban) való alkalmazását
- Drámával és színházzal (bábszínházzal) kapcsolatos tanulói aktív szókincs bővítését
- A verbális megnyilvánulások tisztaságát
- Színházi (bábszínházi) előadások egyéni vagy csoportos készítését, illetve mások által bemutatott produkciók megtekintését, értelmezését
- Az infokommunikációs eszközök adta lehetősége tükrében, valamint a kibővült módszertani eszköztár felhasználásának segítségével egyes tananyagtartalmak újszerű megismerését, megvalósítását
- A hasznos gyakorlati tudás megszerzését, az elméleti ismeretek integrálásával gyakorlatorientált feldolgozás során

A színművészet területén kiemelten

- Változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt
- Az alapvető dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban
- A színházi-drámai formával való kísérletezést, a színpadi megjelenítés jellemzőinek megismerését
- A színjáték kulturális hagyományainak megismerését
- A színjátéknak, mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását

A bábművészet területén kiemelten

- Változatos bábos tevékenységformákban való részvételt;
- Az alapvető bábszínpadi technikák megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban;
- A bábjátékos technikákkal való kísérletezést, továbbá a bábszínházi megjelenítés jellemzőinek megismerését
- A bábos és maszkos játékok kulturális tradícióinak megismerését;
- Bábjátéknak, mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását.

A képzés struktúrája

Tanszakok és tantárgyak

Színjáték tanszak

Főtárgy: Dráma és színjáték
Kötelezően választható tantárgyak:
Beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)
Mozgás és tánc (1. alapfokú évfolyamtól)
Zene és ének (1. alapfokú évfolyamtól)
Színházismeret (3. alapfokú évfolyamtól)
Választható tantárgyak: a színjáték és bábjáték tanszak bármelyik tantárgya

Bábjáték tanszak

Főtárgy: Bábjáték
Kötelezően választható tantárgyak:
Bábkészítés (1. alapfokú évfolyamtól)
Beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)
Mozgás és tánc (1. alapfokú évfolyamtól)
Zene és ének (1. alapfokú évfolyamtól)
Színházismeret (3. alapfokú évfolyamtól)
Választható tantárgyak: a bábjáték és színjáték tanszak bármelyik tantárgya

Óraterv
Színjáték tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelezően választható tantárgyak			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgyak	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Óraterv
Bábjáték tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelezően választható tantárgyak			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgyak	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Az összes óra rovatában az első szám a heti minimális óraszámot jelöli, a második szám a szakmai program megvalósítása során az egyéni, páros, kis-és nagycsoportos tehetséggondozás számára is időkeretet biztosít.

Az összevont osztályok működéséből következően, valamint az integrált óraszervezés lehetőségét figyelembe véve a tanéven belül a tantárgyi óraszámok átcsoportosíthatók. Előképző évfolyam Választható tantárgyi órája a Főtárgy tantárgyból választható.

A tanszak kötelezően előírt tantárgyainak és azok óraszámainak a figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak, valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.
A dráma és színjáték tantárgy heti óraszáma a helyi tantervekben heti 2 óra is lehet, ha a beszéd és vers, valamint a mozgás és tánc tantárgyakat minimálisan heti 1-1 órában önálló tantárgyként is oktatja az iskola.
A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)
Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.
Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.
A tanítási órák időtartama: 45 perc

A színművészeti-bábművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei

Kiemelt kompetenciák a színművészet területén

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák
Színházi alapfogalmak/szakkifejezések alkalmazása
Drámai/színházi konvenciók alkalmazása
Meghatározó történeti és kortárs színházi stílusok felismerése
A színházi műfajok felismerése
A szöveg- és előadáselemzés meghatározó szempontjainak, a színészi alkotómunka fázisainak, főbb összetevőinek megismerése, alkalmazása
Drámai szövegek értő - színészi szempontokat figyelembe vevő - olvasása
Különböző színészi technikák megismerése és alkalmazása
Színházi improvizáció
Karakterábrázolás nyelvi, beszédtechnikai, illetve mozgásos eszközökkel
Előadásban (játékban) szerepek megformálása (nonverbális: testbeszéd, szereplés, mimika, vokális jelek; jól értelmezhető verbális kommunikáció használata)
A verbális megnyilvánulások tisztasága
A rendezői instrukciók mentén végzett munka
Más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazása a szerepalkotás során
Színházi előadások elemzése, értékelése
Digitális alkotáselemzés

Személyes kompetenciák
Helyzetmeghatározás és döntéshozatal
Empátia (érzelmek megértése, elfogadása)
Mozgáskoordináció (térérzékelés)
Műveltség és információszerzés
Önállóság
Önismeret (önkifejezés, önértékelés, érzelmi kontroll, attitűd formálás)
Rendszerezés (lényegkiemelés)

Társas kompetenciák

Kapcsolatteremtés
Kommunikáció és együttműködés (vitakultúra, kooperáció, több nézőpont érvényesítése, konstruktív alkalmazkodás)
Kompromisszum és tolerancia
Konfliktuskezelés
Nyitottság (másokra történő odafigyelés)
Szociális interakció
Tanulói együttműködésen alapuló tanulás

Módszerkompetenciák

Figyelem összpontosítás
Felhasználható digitális tartalmak
Helyzetfelismerés
Kreativitás, ötletgazdagság
Memória (rövid távú, hosszú távú)
Mérlegelő gondolkodás
Problémamegoldás

Kiemelt kompetenciák a bábművészet területén

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

Bábszínházi alapfogalmak/szakkifejezések megismerése, alkalmazása
Az animáció útján történő kifejezés sajátosságainak megismerése, alkalmazása
A főbb báb- és színpadtechnikák elméletének és gyakorlatának megismerése
A bábjáték kultúrtörténeti szerepének, tradícióinak megismerése
A darab-, szerep- és előadáselemzés szempontjainak megismerése, alkalmazása
A bábjátékos tevékenység összetevőinek, azok egymásra épülésének megismerése, alkalmazása
A rögzített előadásmód és az improvizációs technika közti különbség felismerése, alkalmazási lehetőségeik megtapasztalásai különböző játékstílusok felismerése
A társművészetekkel való kapcsolódás lehetőségeinek megtapasztalása
A bábszínház működési struktúrájának megismerése
A bábjáték alkotófázisaiban való részvétel
A partnerekkel való alkotó együttműködés
A színpadi szituációnak megfelelő improvizáció
A bábjáték komplexitásában rejlő lehetőségek felismerése és alkalmazása
Egy-egy bábtechnika és színpadtechnika alkalmazási lehetőségeinek felismerése
Egy-egy téma bábtechnikai és színpadtechnikai lehetőségeinek felismerése, alkalmazása
Önálló feladatmegoldás esetén témaválasztásának és a technikai megoldásának indokolása, megvalósítása (tanári segítséggel)
Tanári/rendezői instrukciók fogadása
Jelenet vagy jelenetsor gyakorlás útján történő eljátszása és reprodukálása
Különféle szerepek megformálása
Előadás/próba folyamán szükség szerinti háttérmunka elvégzése
A verbális megnyilvánulások tisztasága
Digitális alkotáselemzés

Személyes kompetenciák
Helyzetmeghatározás és-döntéshozatal
Empátia (érzelmek megértése, elfogadása)
Kézügyesség
Mozgáskoordináció (térérzékelés)
Műveltség és információszerzés
Önállóság
Önismeret (önkifejezés, önértékelés, érzelmi kontroll, attitűd formálása)

Társas kompetenciák

Kapcsolatteremtés
Kezdeményezőkészség
Kompromisszum és tolerancia
Konfliktuskezelés
Kommunikáció és együttműködés (kooperáció, mások megértésére törekvés, több nézőpont érvényesítése, konstruktív alkalmazkodás)
Tanulói együttműködésen alapuló tanulás

Módszerkompetenciák

Figyelem összpontosítás
Felhasználható digitális tartalmak
Gyakorlatias feladatértelmezés
Helyzetfelismerés
Kreativitás, ötletgazdagság
Mérlegelő gondolkodás
Problémamegoldás
Új ötletek, megoldások kipróbálása

A művészeti alapvizsga és záróvizsga

Vizsga tantárgyak

Színjáték tanszak

A művészeti alapvizsga tantárgyai:
1. Dráma és színjáték (főtárgy) valamint
2. Egy a kötelezően választott tantárgyak közül
   - Beszéd és vers
   - Mozgás és tánc
   - Zene és ének
   - Színházismeret

A művészeti záróvizsga tantárgyai:
1. Dráma és színjáték (főtárgy), valamint
2. egy a kötelezően választott tantárgy közül
   - Beszéd és vers

- Mozgás és tánc
- Zene és ének
- Színházismeret

Bábjáték tanszak

A művészeti alapvizsga tantárgyai:

1. Bábjáték (főtárgy) valamint
2. egy a kötelezően választott tantárgyak közül
   - Bábkészítés
   - Beszéd és vers
   - Mozgás és tánc
   - Zene és ének
   - Színházismeret

A művészeti záróvizsga tantárgyai

1. Bábjáték (főtárgy) valamint
2. egy a kötelezően választott tantárgyak közül
   - Bábkészítés
   - Beszéd és vers
   - Mozgás és tánc
   - Zene és ének
   - Színházismeret

Színjáték és bábjáték tanszakon a fent megjelölt választható tantárgyak közül vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

Ha a tanuló már rendelkezik a színművészeti és bábművészeti ág valamelyik tanszakán beszéd és vers, mozgás és tánc, zene és ének, színházismeret tantárgyakból megszerzett művészeti alapvizsga vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A színjáték-bábjáték sajátságosan extrovertált, közönség felé forduló műfajok. A művészeti alapvizsgán és záróvizsgán, ezért a tanulótól a tananyag tartalomra épülő színpadi ismeretek (artikuláció, beszédtempó, beszédértés, kapcsolattartás, jelenlét, térhasználat, jelenlét, takarás stb.) kérhetőek számon.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményét az egyes tantárgyi programok záró szakasza tartalmazza.

II. A SZÍNJÁTÉK ÉS A BÁBJÁTÉK TANSZAK TANTÁRGYAI ÉS TANTERVI PROGRAMJA

A színjáték tanszak tantárgyai és tantervi programja

Dráma és színjáték

A dráma és színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet - ezen belül is elsősorban a színjáték - iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a drámán és színjátékon keresztül történő önkifejezésre, közösségi alkotásra, a kommunikációs és előadói képességeik fejlődésére, a színházi alkotófolyamaton keresztül a színpadi munka alapjainak elsajátítására, a színházon keresztül önmagukra és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére.

A tantárgy oktatása során a célokat a közösségben végzett dramatikus tevékenység élményén, a játék örömén keresztül érjük el. A dráma és színjáték főtárgy tevékenységközpontú élménypedagógia.

A tantárgy feladata, hogy a folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül, tanulótársaival együtt, drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos játék örömét
- a csoportos játék szabályait
- az érzékszervek működésének jelentőségét
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
- a szerepjátékokban való részvétel élményét
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes-táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket
- a jól érthető beszédet

Fejlessze a tanulók

- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő- és utánzóképességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- koncentrálóképességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát
- beszédkészségét

Ösztönözze a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- egymás elfogadására, megértésére
- mondókák, versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- a beszéd tisztaságra
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a játék örömének másokkal való megosztására

Tananyag

Bemelegítő mozgásos játékok

- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Népi kiszámoló- és fogócskajátékok
- Egyszerű mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Egyszerű mímes játékok tanári narrációra
- Mondókák, rövidebb, versek, mesék kísérése mozgással

Érzékelőjátékok

- Színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése
- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok

- Egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókázással
- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás (gyors és lassú) különböző térformákban
- Természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése

Beszédgyakorlatok

- Hangok utánzása
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában (ajak-, nyelvgyakorlatok)
- Beszédre késztető játékok

Utánzó játékok

- Testtartás és mozgás utánzása
- Hétköznapi tevékenységek utánzása
- Állatok mozgásának utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Mondókák, kiszámolók, találós kérdések
- Mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok
- Énekes-táncos játékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok
- Egyszerű szerkezetű drámajátékok

Csoportos improvizációs játékok

- Mondókák, gyerekdalok feldolgozása
- Gyerekversek feldolgozás

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az érzékszervek működésének funkcióját, jelentőségét
- a jelenet kezdetének és befejezésének jelentőségét
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes-táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket (mindegyikből legalább egyet)

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően a látáshoz és halláshoz kapcsolódó differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
- minimum egy vers vagy rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos improvizációs játékörömét
- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez használható mozgásos (testnevelési) játékokat
- az alapvető ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges újabb népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket
- a jól érthető beszédet
- egyes drámajátékok szabályait

Fejlessze a tanulók

- érzékszerveinek működését, érzékelését
- beszédkészségét
- ritmusérzékét
- megfigyelő- és utánzóképességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- koncentrálóképességét
- kifejezőkészségét
- helyzetfelismerési képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- beszéd tisztaságra
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- az önállóan olvasott versek, mesék élményének megosztására
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a játék örömének másokkal való megosztására

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Fogójátékok
- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Mozgáselemeket tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Mímes játékok tanári narrációra

Érzékelőjátékok

- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Színkompozíciók összehasonlítása
- Tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok

- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás különböző térformákban
- Futások irányváltoztatással
- Ritmushangszerek és mozgás
  - *Beszédgyakorlatok*
  - Beszédre késztető játékok
  - Beszédgimnasztikai gyakorlatok
  - Beszédszervek ügyesítése játékos formában

Utánzó játékok

- Egyszerű mozgástükrözések
- Hétköznapi tevékenységek és mesterségek jellemző gesztusainak utánzása
- Állatmozgások, természeti jelenségekhez kapcsolódó mozgások utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Versek, mondókák szöveg nélkül, csak mozgással
- Összetettebb mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok
- Egész csoportos és páros munkára épülő drámajátékok
- Vetélkedőjátékok

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet, vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, közös rajzolás, üzenetek, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat

- a bemelegítéshez során használt mozgásos (testnevelési) játékokat
- a megismert ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket (az újonnan - tanultak közül mindegyikből legalább egyet)
- egyes drámajátékok szabályait

Legyenek képesek
- adottságaiknak megfelelően differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
- mondókák ritmusos hangoztatására
- legalább egy újonnan tanult vers és rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására a játékok során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a képzelet és az emlékezet szerepét, fontosságát
- az egyszerű mozgáselemek összekapcsolását
- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a beszéd jól érthetőségét
- rövidebb prózai mesék dramatikus feldolgozásának folyamatát
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Fejlessze a tanulók
- együttműködő képességét
- beszédkészséget
- képzelőerejét
- mozgásos improvizációs képességét
- térbeli tájékozódását
- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- problémamegoldó képességét
- ritmusérzékét
- légzőkapacitását
- hangképzését
- artikulációs képességét

Ösztönözze a tanulókat
- maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére
- a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására
- társaikkal való együttműködésre
- gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére
- beszéd tisztaságra
- a csoporton belüli aktív és kezdeményező munkára
- kiscsoportokban önállóan végzett tevékenységre

Tananyag

Mozgásgyakorlatok
- Összekapaszkodó, érintésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait
- játékos szituációba tevő gyakorlatok (pl. váll-, térdérintős játékok, nehezített speciális
- helyzetű fogók)
- Lazító és feszítő gyakorlatok
- Térformáló, térérzékelő játékok: játékos formában különböző térformák felvétele,
- formálása, kikerüléses gyakorlatokban térérzék-fejlesztés körjátékok, lánc-típusú népi
- játékok
- Szabad mozgás zenére önállóan és a társakkal együttműködve

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- A saját és a társak légzésének megfigyelése nyugalmi állapotban, tevékenység során (pl. tűzfújás), beszéd közben; a tapasztalatok megfogalmazása
- Fúvójátékok (pl. lyukas kulcs, síp, szájharmonika fúvása) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására; folyamatos és szaggatott fúvások
- Indirekt légzőgyakorlatok (pl. „lufi-fújása" és leeresztése)
- Hanggyakorlatok
- A hangadás megfigyelése (ásítás, nevetés, lelkiállapotok, hangulatok tükröződése a hangban)
- A hang tulajdonságairól szerzett tapasztalatok megfogalmazása (magas-mély, halk hangos)
- Egymás hangjának felismerése, utánzása
- Hangkitalálás (a saját hangtól eltérő hangzások játékos próbálgatása)
- Szavak, rövid mondat párok játékos variálása
- Játékos hangerő-gyakorlatok
- Artikulációs gyakorlatok
- A kiejtés, az artikulációs mozgások megfigyelése
- A beszédszervek mozgásának „ügyesítése" szavak, szólamok ismételgető ejtésével
- Szájról olvasás - kezdetben hangok, majd szavak
- Szóláncok pontos hangzó- és szóvégejtéssel
- Hangsúlygyakorlatok
- A szóhangsúly gyakorlása (az első szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban)
- Az összetett szavak előtagjának és a teljes személynév első tagjának hangsúlya

Fantáziajátékok
- Elképzelt tárgyak, helyszínek, figurák részletes kigondolása csoportban
- A közösen kitalált figurák, helyszínek, tárgyak köré szervezett játék

Ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatok
- Játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok (pl. versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással különböző tempóban)
- Térkitöltő gyakorlatok

- Ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolós gyakorlatok
- Gyermekversek, mondókák ritmus- és mozgásváltással

Dramatikus játékok

- Mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére
- Szituációs játékok pl. szó, mondat, helyszín megadásával

Komplex drámafoglalkozások

- Központi figura köré épülő dráma (hangaláfestés, szerep a falon, térképek és ábrák készítése, állókép, gyűlés, véletlenül meghallott beszélgetés, képaláírás, maszkok, beépített szereplő, gondolatkövetés konvenciók felhasználásával)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a beszéd érthetőség alapjait
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Legyenek képesek

- egyszerű képzettársításra, annak játékbeli alkalmazására
- egyes érzelmi állapotok verbális és mozgásos kifejezésére
- a tanult mozgáselemek összekapcsolására
- az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra
- a helyszín fogalmának alkalmazására, jelentőségének felismerésére
- a tanult beszédgyakorlatok tudatos alkalmazására
- tanári irányítás mellett zajló komplex dramatikus tevékenységben való részvételre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a figyelem-összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a beszédtevékenység részeinek egymásrautaltságát
- a feszítés-lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Fejlessze a tanulók

- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- együttműködő képességét
- verbális megnyilvánulásainak tisztaságát
- fogalmazási és kifejező képességét

- dramatizáló képességét
- rögtönzési képességét
- elméleti, drámaelméleti tudását

Ösztönözze a tanulókat
- figyelmük tudatos összpontosítására
- a külvilág és önmaguk aprólékos megfigyelésére
- önálló és tudatos kapcsolatteremtésre
- a nemkívánatos viselkedésformák konstruktív visszajelzésére, megváltoztatására
- önálló verbális megnyilvánulásra
- pontos és kifejező szerepjátékra
- önálló dramatizálásra

Tananyag

Mozgásgyakorlatok
- Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetben
- Indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály - típusú játékok)

Lazító gyakorlatok
- Feszítés-lazítás fekve, állva, ülve
- Az arc ellazítása, „kirázása" kilégzés közben

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- A különböző légzéstípusok megfigyelése (váll, mellkas, rekesz)
- A célszerű beszédlégzés folyamatának ismertetése
- Saját légzés megfigyelése nyugalmi állapotban és beszéd közben
- Zörej nélküli belégzést követő kilégzés a laza testtónus megőrzése mellett
- Kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 40-50 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Játékos hangerőpróbálgatás
- Hangok próbálgatása az erős érzelmi-indulati állapotok kifejezésére
- Artikulációs gyakorlatok
- Az áll nyitó mozdulatát megerősítő gyakorlatok
- Nyelvmozgást ügyesítő gyakorlatok
- Ritmus és tempógyakorlat
- Versek ütemezése kötött mozgással
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A kijelentés hanglejtése

Koncentrációs gyakorlatok
- Játékok számokkal
- Kérdés-felelet típusú játékok
- Mozgáskoncentrációs játékok
- Kapcsolatteremtő és bizalomgyakorlatok
- Kapcsolatteremtés szemkontaktussal, érintéssel, kézfogással, hanggal
- Vakvezető játékok alapváltozatai

Improvizációs játékok
- Mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)

- Hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel
- Szituációs játékok (pl. befejezetlen történetre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával)
- Rövid történetek (ismert mesék) elmesélése zenére, kisebb csoportokban előkészített improvizációkkal

Komplex drámafoglalkozások

- Reális (de eltávolított) szituációk kibontása drámán keresztül
- Csoportról szóló drámaóra (a jelmezöltés, befejezetlen anyagok, interjú, forró szék, szerepcsere, kiscsoportos improvizáció, mímes játék, az igazság pillanata, belső hangok, szertartás, vita konvenciók felhasználásával)

Drámaelméleti alapok

- Verses mesék, mesék, elbeszélések szerkezetének érzékeltetése (történet, jelenet, jelenet kezdete és vége, főhős, szereplők, helyszín)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a figyelem-összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a feszítés-lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Legyenek képesek

- figyelmük tudatos összpontosítására
- társaik, önmaguk és a felnőttvilág megfigyelésére
- a bizalom megélésére
- érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására
- tiszta és kifejező verbális megnyilatkozásokra
- egy nagyobb lélegzetű vers vagy próza pontos, tiszta, érthető elmondására
- aktív szerepjátékra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- a feszültség élményét és fogalmát
- az analógiás gondolkodás alapjait
- a karakter fogalmát
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat

Fejlessze a tanulók

- légzéskapacitását
- térhez igazodó beszédét
- artikulációs képességét
- empátiás képességét
- verbális és nonverbális kommunikációs képességét
- fantáziáját és kreativitását
- differenciált kifejezőképességét
- fogalmi gondolkodását
- kooperációs készségét

Ösztönözze a tanulókat

- elfogadó együttműködésre
- érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére, tisztaságára
- a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára
- a nonverbális kommunikációs jelek minél pontosabb értelmezésére

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Versenyjátékok, különböző típusú fogójátékok, nehezített fogó és üldözéses játékok a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére és a feszültség elvezetésére
- Különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok
- Testrész-vezetéses futások, páros fogó, a vezetőt követő futás
- Lazító gyakorlatok
- Feszítés-lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlat
- A be- és kilélegzett levegő mennyiségének fokozatos növelése a laza testtónus megtartása mellett kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (legfeljebb 50-60 szótag)
- Hanggyakorlatok
- A térhez igazodó hangerő gyakorlása
- Az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelő tónusának összehangolásával (pl. rikkancs, piaci árus, idegenvezető)
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák
- A hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok)
- Ritmus és tempógyakorlat
- Ütemezés változó tempóban kitalált mozgássorral, tánccal, tapsjátékkal
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlat
- A kérdezés hangsúlya kérdőszóval és anélkül
- A kérdezés hanglejtése kérdőszóval és anélkül

Kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok

- Az arc, tekintet, gesztusok kifejezőképességét fejlesztő játékok, gyakorlatok
- Érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal
- Üzenetek (pl. utasítások, parancsok, kérések) küldése tekintettel és gesztusokkal

Fantáziajátékok

- Tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak
- Képzelt lények megszemélyesítése, beszéltetése
- Belső képek megjelenítése mozgással és beszéddel

Improvizációs játékok

- Szituációs játékok vázlat megadásával
- Különböző karakterek megjelenítése páros vagy kiscsoportos improvizációkban
- Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése
- Látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése improvizációkban

Páros és kiscsoportos kooperációs játékok

- Tükörjátékok
- Távolságtartó játékok
- Szoborjátékok

Ön- és társismereti játékok

- Tulajdonságok megfogalmazásával járó játékok (apróhirdetés, tulajdonságok vására)
- Egyszerű visszajelzésekre építőjátékok

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi dilemmákat vizsgáló drámaórák (pl. a szakértő köntösében, telefonbeszélgetés, az élet egy napja, fórum-színház, Hogyan történt? konvenciókkal)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- az analógiás gondolkodás alapjait
- egyes karakterjellemzőket
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
- a belső feszültség élményét, szerepét a drámai történésekben

Legyenek képesek

- a szavak nélküli közlések különböző élethelyzetekben való felismerésére
- a nonverbális kommunikációs csatornák használatára
- aktív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, komplex drámaórákban
- feszültségteremtő drámai jelenetek létrehozására
- beszédüket a térhez igazítani és abban a beszéd tisztaságra figyelni
- pontosan körülírt feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az elemző gondolkodás lényegét, használatát
- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét
- verbális megnyilvánulás tisztaságát
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait

- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Fejlessze a tanulók
- légzéskapacitását
- kifejező beszédét
- testkontrollját
- elemző gondolkodási képességét
- szóbeli és nem szóbeli kifejezőképességét
- verbális megnyilvánulási tisztaságát
- fogalmazási képességét
- helyzetfelismerési képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- megfigyelési képességét
- analógiás gondolkodását
- előadói képességét
- improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat
- önmaguk és környezetük tudatos megfigyelésére
- mérlegelő és önfejlesztő gondolkodásra
- különböző élethelyzetek és morális problémák erőszakmentes kezelésére
- beszédük és mozdulataik koordinált, kifejező és tiszta használatára
- a különböző közlésformák differenciált alkalmazására
- egy-egy életkoruknak megfelelő rövid vers vagy prózai mű részletének bemutatására
- a munkaforma önálló megválasztásra egy-egy probléma feldolgozása során
- életkoruknak megfelelő rangos színházi előadások, színházi nevelési programok, filmek megtekintésére és a látottak közös feldolgozására a dráma eszközeivel

Tananyag

Mozgásgyakorlatok
- Futásos és kikerüléses gyakorlatok: ritmus és irányváltásos futások (szituációval), testrészvezetéses futások
- Egyensúly-játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában
- Lazítógyakorlat
- Feszítés-lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- Légzéskapacitás növelése a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 60-70 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Hangkitalálás
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörők, versek pontos, pergő kiejtéssel
- Magánhangzók gyakorlatai (különös figyelemmel az időtartamra)
- Szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel
- Ritmus- és tempógyakorlat
- Időmértékes versek ritmizálása
- Hangsúlygyakorlat

- A tagadás hangsúlyai

Bizalomgyakorlatok
- Vakvezetéses gyakorlatok

Improvizációs játékok
- Rögtönzések életkori témákra
- Hétköznapi szituációkat feldolgozó páros rögtönzések
- Rögtönzések közmondásokra
- Rögtönzések megadott konfliktusra
- Rögtönzések megadott témára
- Rövid monológok különböző élethelyzetekben

Komplex drámafoglalkozások
- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (pl. riportkészítés, montázs, újrajátszás, stílusváltás, analógia, mélyítés konvenciók által)

Színjátékos gyakorlatok
- A színpadi létezés alapszabályai
- Rövid vers vagy prózai mű részletének önálló előadása
- Rögzített kiscsoportos improvizációk nézők előtt
- A figyelem felkeltése és megtartása

Követelmények
A tanulók ismerjék
- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Legyenek képesek
- mozgásuk, testtartásuk kontrollálására a csoportos gyakorlatok során
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- különböző élethelyzetek realisztikus elemzésére
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldására
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására
- jól érthető verbális megnyilvánulásokra

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a bizalom fontosságát
- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát, tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő használatát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a dramatikus tevékenységek alapvető munkaformáit

Fejlessze a tanulók
- megismerő, önmegismerő képességét
- önfegyelmét, színpadi fegyelmét
- asszociációs képességét
- konstruktivitását
- elemző gondolkodási képességét
- reflektáló, önreflektáló képességét
- előadói képességeit
- beszédkészségét
- improvizációs képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- analógiás gondolkodását
- előadói képességét

Ösztönözze a tanulókat
- önálló döntéshozatalra
- hiteles és őszinte színpadi jelenlétre
- verbális megnyilvánulások tisztaságára
- mérlegelő gondolkodásra
- a feszültségteli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre
- más csoportok munkájának beható megismerésére
- színházi és mozgásszínházi előadások megtekintésére
- színházi előadásokat bemutató tévéfelvételek, videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
- Egyensúlygyakorlatok
- Vezetéses gyakorlatok
- Forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák légzésszabályozással
- Hanggyakorlat
- Erős érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel
- Artikulációs gyakorlat
- Szinkronizálás

- Ritmus- és tempógyakorlat
- Az időmértékes versek gyakorlása tetszőleges ritmuskísérettel
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlat
- Számnevek, évszámok, összetett szavak, nevek, ikerszavak hangsúlya
- Az összetett mondatok hangsúly- és hanglejtés-variációi

Fantáziajátékok
- Irodalmi művek „új címe”
- Képzőművészeti alkotások „előzménye”
- Kevéssé ismert irodalmi művek befejezése, folytatása
- Tárgyak nem rendeltetésszerű alkalmazása

Bizalomgyakorlatok
- Dőléses, billenéses gyakorlatok

Improvizációs gyakorlatok
- Versek indulati tartalmaira épülő improvizációk
- Versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk
- Mozgáselemekből építkező improvizációk
- Rögtönzés zenei effektek beépítésével
- Rögtönzések szimbólumok, ellentétek megadásával
- Etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)

Komplex drámafoglalkozások
- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (az eddig tanult konvenciók alkalmazásával)

Ön- és társismereti játékok
- Vélemények közlését és fogadását lehetővé tévő szabályjátékok (pl. Mi lenne, ha?, telefon, ilyennek látlak)

Színjátékos gyakorlatok
- Rövid monológ önálló előadása
- Rögzített páros improvizációk nézők előtt
- Kapcsolattartás a partnerrel

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Legyenek képesek
- ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő alkalmazására
- egy-egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére
- a beszédfolyamat részeinek tudatos irányítására, tisztaságára
- bonyolultabb feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére
- a munka eredményének bemutatására
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor

- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a színházi formanyelv alapelemeinek alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre" és a monológ technikai alapjait

Fejlessze a tanulók
- színházi fogékonyságát
- véleményalkotó, önreflektáló, önelemző képességét
- más művészetek iránti fogékonyságát
- önállóságát, magabiztosságát

Ösztönözze a tanulókat
- az előző évek során tapasztaltak, tanultak alkalmazására
- kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra
- konstruktív együttműködésre
- drámai művek olvasására
- színházzal rokon művészeti tevékenységek megismerésére, gyakorlására
- önálló, magabiztos megnyilvánulásra
- jól érthető beszédre
- más, hasonló művészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére
- őszinte, fejlesztő hatású megnyilvánulásokra
- nyilvánosság előtti fellépésre

Tananyag

Mozgásgyakorlatok
- Lassított mozgás (különböző helyzetekben)
- A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerő-gyakorlatok
- Életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása
- Artikulációs gyakorlatok
- Pontos, laza pergő artikuláció járás, mozgás, fizikai terhelés közben

- Egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása
- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok tempóváltással
- Hangsúly-, hanglejtésgyakorlatok
- Az alárendelő mondatok hangsúly- és hanglejtés variációi

Színházi alapismeretek
- Színházi térformák (pl. dobozszínház, körszínház)
- Mozgás a dobozszínház terében (a tér hangsúlyos pontjai és irányai)
- A „félre” technikája
- Monológ

Színjátékos gyakorlatok
- Különböző drámai konvenciók (pl. állókép, gondolatkövetés) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének előkészítésében
- Különböző drámai konvenciók (pl. belső hangok, „forró szék”) alkalmazása a szerepépítés folyamatában
- Rögtönzések érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával
- Rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplők érzelmi állapotának kibontásával

Felkészülés a vizsgára
- Improvizációk létrehozása és javítása tanári segítséggel
- Jelenet létrehozása és javítása tanári segítséggel vagy rövid előadás létrehozása tanári irányítással

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre” és a monológ technikai alapjait
- az előző évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetőségét
- a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat, beszédgyakorlatokat

Legyenek képesek
- alkotó és eredeti módon hasznosítani az előző évek tapasztalatait
- munkaformát választani az adott gondolat, érzelem kifejezése érdekében
- a munkaformák alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- a munkaformák tudatos alkalmazására egy komplex drámafoglalkozás során
- részvételre egy adott mű színpadi feldolgozásának előkészítésében
- a helyes színpadi beszédre dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt
- az alapfokon elsajátított képességeiknek megfelelő improvizációban, jelenetben vagy színházi előadásban való közreműködésre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék
- saját testük lehetőségeit, illetve annak érzékszervei hatékonyságát
- a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában
- a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- azokat a dramatikus technikákat, valamint a társművészetek alapvető kifejezőeszközeit, amelyek a körülöttük lévő világról való gondolkodásban, véleményalkotásban, s azok kommunikációjában segítséget nyújtanak

Legyenek képesek
- a figyelmük tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre
- társaik, önmaga és a felnőttvilág érzékeny megfigyelésére
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára
- a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben
- személyes élményeik felszínre hozására és a szerepjátékokban való alkalmazására
- drámában és színjátékokban a szerepnek és a helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtésre
- pontos és érzékletes szerepjátékra társaival és egyénileg
- a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására, kreatív dramatizálásra
- saját testük, mozgásaik, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai - szöveg megjelenítésének előkészítésében
- társadalmi, életkori és erkölcsi problémákról szóló drámajátékokban való aktív közreműködésre, valamint a problémák életkorának megfelelő szintű vizsgálatára és megfogalmazására

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Dráma és színjáték
improvizáció 2-3 perc színpadi produkció
- jelenet 3-5 perc
vagy
- előadás 15 perc

A vizsga tartalma
A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

1. Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, szereplői/karakterei tárgyai/eszközei, helyszíne, ideje) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli 2-3 fős jelenet lehet. A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat.
Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat (helyszín, szereplők, cselekmény, konfliktus).
A felkészülési idő 5 perc.

2. Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján tanári irányítással készített prózai színházi produkció (2-3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A tanuló a csoportban, közös feladatban, együttes játékban, páros gyakorlatokban, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

A vizsga értékelése
- Improvizáció
- Az instrukciók megértése, követése
- Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése),
- Színpadi jelenlét
- Figyelem, koncentráció (játékban maradás képessége, egyértelmű szerepbe lépés, szituációban maradás, egyértelmű kilépés a szerepből)
- Sűrítés képessége
- A jelenet szerkezete, íve (a jelenet indítása, zárása, jelenetépítés)
- Színpadi produkció
- A színpadi helyzetek megértése
- Együttműködés (a partner impulzusainak elfogadása, a partner felé irányuló impulzusok erőssége, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
- Figyelem, koncentráció
- Színpadi jelenlét
- Ritmusérzék (a jelenet tempójának közös kialakítása, együttes tempóváltás)
- Atmoszférateremtés
- Verbális kifejezőeszközök használata

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a túlzó karakteres ábrázolás formajegyeit
- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás törvényszerűségeit, hatásmechanizmusát
- az intenzitás fogalmát
- a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjátékait

- a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
- a fokozás, kiállás, váltás gyakorlatát
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
- a kollektív alkotás „játékszabályait", a közös munka meghatározó normáit
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
- az idő múlását, a helyszínváltozást, a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat (etűdön belül)
- a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és -zárás szerepét, fontosságát

Fejlessze a tanulók
- koncentrációját
- kezdeményezőkészségét
- megfigyelőkészségét önmaga és a társak reakcióinak megfigyelése terén
- arányérzékét hatás, idő, tempó, játékmód vonatkozásában
- együttműködési készségét

Ösztönözze a tanulókat
- az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
- közösségi alkotásra
- diákszínjátszó előadások megtekintésére
- drámai művek olvasására
- a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
- közösségi alkotásra
- színházi előadások megtekintésére felvételről

Tananyag

Ezen az évfolyamon az alapfokot elvégző, többnyire kamaszkorú fiataloknak a valóságtól a színpadig vezető út megkezdését kívánjuk lehetővé tenni. Önmaguk megismerése, saját személyiségük, képességeik adta lehetőségeik és korlátaik felismerése, a körülöttük lévő világ és a másik ember megfigyelése jelenti a munka első szakaszát. Ehhez szükséges, hogy félelem és gátlás nélküli légkör jöjjön létre a foglalkozásokon, amelyben mindenki képes felszabadultan játszani, ugyanakkor kíváncsian és türelemmel tudja követni társai játékát. Alkotó közösséggé kell, hogy formálódjon a csoport, ahol ki-ki kiteljesítheti a játékban személyiségét. Számos szabályjátékra, koncentrációs gyakorlatra, csoportépítő- és bizalomjátékra van szükség, hogy mindenkinél kialakuljon a felszabadult, egyben koncentrált színjátszói állapot.
Az alapfokú képzés során elsajátítottak tapasztalatait figyelembe véve a hétköznapi életanyagból építkező, kevés szereplős, rögtönzésre épülő etűdök létrehozása, kidolgozása jelentheti a színpad, a színpadi munka felé vezető út, következő fázisát.

Szabályjátékok
- Ismerkedő játékok
- Csoportépítő játékok
- Önismereti játékok
- Verbális és mozgásos koncentrációs játékok
- Bizalomjátékok
- Agresszióelvezető gyakorlatok
- Feloldó, felszabadító gyakorlatok
- Fantáziajátékok

Szobrok, állóképek
- Egyéni szobrok
- Páros szobrok
- Csoportos állóképek (pl. szobrok, megadott helyszínek, megadott figurák, megadott hangulatok, kapcsolatok pillanatai - két- és háromszereplős állóképek)
- Történetmesélés állóképekkel
- Drámai tartalmú állóképek (tablók)

Szabályokhoz kötött szituációs játékok
- Szinkronjátékok
- Hotelportás
- Ismételd a mozdulatot
- Lavina
- Stoppos játékok

Hangjátékok
- Történetmesélés hangokkal
- Atmoszférateremtés hangokkal
- Hangjátékok helyzetre, témára

Spontán improvizációk
- Csoportos (egyidejű, egyénre épülő) improvizációk
- Spontán improvizációk egyéni vagy páros munkában, az improvizáció alapszabályainak betartásával (légy jelen; tartsd a szabályokat; tartsd a kapcsolatot; abba ne hagyd; ne nézz ki)

Etűdök
- Etűdök szöveg nélkül
- Etűdök szöveghelyettesítő eszközökkel
- Etűdök tárgyak használatával
- Etűdök megadott szövegre
- Etűdök vágyképekre, álmokra, félelmekre, konfliktusos élethelyzetekre
- Etűdök indítása, fordulatai, tetőpontja, lezárása
- A kontraszt szerepe, alkalmazása; az ellenpont-technika
- Etűdök túlzó, elrajzolt, szélsőséges játékmódban
- Etűdsorozatok szerkesztési elvei
- Etűdsorozatok összeállítása önálló munkában

Mozgásgyakorlatok
- Versenyjátékok és egyéb játékfajták: különböző típusú, a korábbi évek anyagában szereplő játékok ismételt feldolgozása a színházi jelenlét elvárásainak megfelelő intenzitással
- Lépés- és járásgyakorlatok: karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok figyelembevétele különböző típusú lépés anyag és járásgyakorlat esetén
- A gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetőségeinek kibontása tervezési feladatban

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- Kapacitásnövelés (90-100 szótag)
- Légzésszabályozás növekvő szólamokkal
- Koncentrációs légzőgyakorlatok a figyelem megosztásával (pl. kötött mozgássor

végrehajtása közben)
- Hanggyakorlatok
- A hangerőt szabályozó gyakorlatok (folyamatos és fokozatos erősítés és halkítás)
- A hangmagasságot szabályozó gyakorlatok
- Fizikai állapotok és azok változásának tanulmányozása hangadásban
- Artikulációs gyakorlatok
- A pontos, pergő artikuláció gyakorlása folyamatos szövegmondás közben
- Artikulációs gyakorlatok suttogva és hang nélkül
- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Időmértékes versek gyakorlása néma szövegmondással, ritmizálva
- Verssorok fölismerése ritmusképük hallatán
- Saját és a társak nevének fölismerése azok ritmusa alapján
- Gyakorlatok a tempó fokozásával és csillapításával
- Hangsúlygyakorlatok
- Az értelmi-, érzelmi hangsúly tanulmányozása

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás szabályszerűségeit
- a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
- a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjátékait
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
- a fokozás, kiállás, váltás eljárásait, hatását
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
- az idő múlását, helyszínváltozását, figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat
- a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és -zárás szerepét, fontosságát

Legyenek képesek
- a túlzó, szélsőséges, elrajzolt játékmód verbális és nem verbális eszközeit a kifejezés érdekében mozgósítani
- gesztusok felnagyítására, túlzó mimikára, karakteres megszólalásmódokra
- saját testi adottságaik, személyiségük szerint fogalmazni
- alkalmazni az idő múlását, a helyszín változását, illetve a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat egy jeleneten (improvizáción) belül
- csendben figyelni társaik játékát
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit figyelembe véve társaikkal együtt dolgozni
- a szituáció alapelemeit figyelembe véve improvizálni

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a típus fogalmát, jelentőségét a színház művészetében
- a tipizáló és egyénített ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét
- a túlzó ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét, fokozatait
- az egyes színészi kifejezőeszközök (pl. arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának jelentését, hatását, az ebben rejlő kifejezőerőt

- a történetmesélés színházi lehetőségeit
- a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait", morálját
- a szerepek kontextusba ágyazottságának fontosságát

Fejlessze a tanulók
- képességét a koncentrált állapot megtartására
- a befelé figyelési képességét
- a helyes önértékelését, önreflexióját
- az odaadó, önfeledt, mégis tudatos játékképességét
- a vitakészségét, az érvelés kultúráját
- az ötleteinek, gondolatainak artikulációját
- a nyitottságát, empátiáját
- a felelősségérzetét a közösségi alkotás és annak produktumai iránt

Ösztönözze a tanulókat
- az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
- saját ötleteik megfogalmazására, megvalósítására, önálló alkotásra a foglalkozásokon
- a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
- közösségi alkotásra, azok bemutatására
- diákszínjátszó előadások, fesztiválok megtekintésére
- színházi előadások megtekintésére
- a színházi portálok figyelemmel követésére
- a látottak, olvasottak értelmezésére, megbeszélésére

Tananyag

A 8. évfolyam során végzett munka célja, hogy a tanulók legyenek képesek típusfigurákat, tipikus élethelyzeteket megjeleníteni improvizációkban és rögzített jelenetben egyaránt. Ismerjék meg és bátran használják a túlzó játékmód színjátékos eszközkészletét. Tudjanak lényegi vonásokat sűríteni és kiemelni. Előtérbe kerülnek az együttes játék, a közösségi alkotás munkaformái, mint a kórusos megszólalás, csoportos improvizáció.

Szabályjátékok
- Összetett, többirányú figyelmet követelő koncentrációs gyakorlatok
- Ön- és társismereti játékok
- A bizalomgyakorlatok összetett változatai

Improvizációk típusfigurákkal
- A lélektani típusok a hétköznapokban, típusfigurák megfigyelése
- Hétköznapi típusok megjelenítése: jellemzőik sűrítése
- Egyéni típusfigura-tanulmányok
- Hétköznapi típusfigurák különböző szituációkban
- Típusfigurák típushelyzetei

Színjátékos eszközök fejlesztése
- A színészi kifejezőeszközök elkülönített használatára rávezető gyakorlatok
- A gesztusok felerősítésének, a megszólalások felhangosításának gyakorlatai
- A váltás technikái
- Kórusgyakorlatok
- Térérzékelés, térhasználat gyakorlatai

Etűdök, improvizációk
- Csoportos improvizációk
- Etűdök típusfigurákkal
- Etűdök tipikus élethelyzetekkel
- Páros, hármas és csoportos improvizációk felkészüléssel és felkészülés nélkül, a szituáció több alapelemének megadásával
- Etűdök műalkotás (festmény, fotó, zene) alapján
- Etűdsor adott figurákra
- Jelenet építése

Drámaórák
- A színpadra állított alkotás erkölcsi problémáit feldolgozó drámamunka
- A próbamunka során felmerült problémákat feltáró drámamunka

Mozgásgyakorlatok
- Gyakorlattervezés: különböző típusú gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színpadi elvárások figyelembevételével
- Tréningtervezés: egy adott feladathoz szükséges tréning megtervezése, s önálló levezetése, önálló, a saját színházi feladatának megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- Kapacitásnövelő gyakorlatok legfeljebb 100-110 szótag
- Légzőgyakorlatok fizikai igénybevétel közben
- Légzőgyakorlatok a suttogott és a hangos beszéd váltogatásával)
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerőgyakorlatok
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok
- A lágy/meleg hangvétel; a kemény/hideg hangvétel; a hangerő és a hangmagasság váltásai szöveges gyakorlatokban
- Az érzelmek, indulatok hangformáló szerepének tanulmányozása, megszólaltatása
- Artikulációs gyakorlatok
- A suttogott és a halk beszéd célszerű artikulációja
- Gyakori artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- A beszédtempótól, hangerőtől és -színtől független, pontos, kifejező artikuláció gyakorlása
- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Ritmusjátékok hangos és néma szövegmondással
- A hangsúlyos verselésű és az időmértékes versek gyakorlása; egyszerű prózai szövegek ritmizálása
- Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok
- Az érzelmek hangsúlyai
- A szórend és a hangsúly kapcsolata

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tipizáló és egyénített, a túlzó és személyes ábrázolásmód sajátosságait, különbségeit, viszonyát, eszközkészletét
- az egyes színészi kifejezőeszközök (pl. arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának gyakorlati alkalmazását
- a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös

megjelenítése, a narráció formái)
- egy előadás feszültségének, fordulatainak, a kezdetnek és végnek jelentőségét
- a történetmesélés színházi eszköztárát
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját

Legyenek képesek
- alkalmazni a tipizáló ábrázolás eszközeit
- a színészi váltás alaptechnikáinak alkalmazására
- egyes színészi kifejezőeszközök együttes és elkülönített használatára
- személyes élményeiket, gondolataikat figurába, jelenetbe fogalmazni
- a kontextust figyelembe véve rögtönözni
- instrukciókat az improvizációba építeni
- különböző munkaformákban együtt dolgozni társaikkal
- ötleteiket az alkotófolyamathoz igazítani, mások ötleteit eljátszani
- jelenet nyitni és zárni, jelenetet építeni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- tipizáló ábrázolásmód mélyítésének, egyénítésének lehetőségeit
- a kellékhasználat szabályszerűségeit, alapelveit
- a jelmez figurateremtő jelentőségét
- a realista-naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
- az élményfelidézés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan - „eszköztelen játék”, ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
- az elmélyítés technikáit (figurák előélete, jelenet előzményei, feszítő körülmények, cselekvések, döntések következményei)
- szó és gesztus ellentmondásának jelentését és hatását
- a drámai dialógus sajátosságait
- az egyszerű státusjátékokat

Fejlessze a tanulók
- képességeit az érzetek felidézése terén
- verbális kifejezőerejét
- érzékenységét
- toleranciáját
- konfliktuskezelő képességét
- megjelenítési képességét az összetett, ellentmondásos figurák és helyzetek ábrázolása során

Ösztönözze a tanulókat
- önálló alkotásra egy előadás elkészítésének során
- a diákszínjátszás legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
- különböző műfajú színházi előadások megtekintésére
- jelentős színházi alkotások megtekintésére felvételről
- az ismertebb színházi folyóiratok olvasására

Tananyag
A típusfigurák egyéni vonásokkal való felruházása (egyénítése) a jellemábrázolás felé tett jelentős lépés: a tanév első szakaszában ezzel foglalkozunk- tudva azt, hogy az egyénített típus nem azonos a jellemmel. Az embert megmutatni változásai folyamatában, fejlődésében, a vágyaival és törekvéseivel, kinyilvánított akaratával és titkaival, érzelmeivel és gondolataival - mindez a színészi munka magasiskolájához tartozik. Ezt az alapfokú művészeti képzés során csak elemeiben sajátíthatják el a tanulók.
A jellemábrázolás felé törekedve ismerik meg a realista-naturalista játékmód színészi eszközkészletét, és azokat az eljárásokat, amelyek segítségével elmélyíthetik, gazdagíthatják és árnyaltabbá tehetik az ábrázolást. Megtapasztalják a szöveg és a nem verbális jelek ellentmondásainak jelentését, az ebben rejlő kifejezőerőt, és képessé válhatnak összetett jelentés színjátékos megfogalmazására, annak megértésére. Ellentmondásos és szélsőséges érzelmeket követelő élethelyzetekben hitelességre törekedve tudnak megnyilvánulni. Megvizsgálják az emberi cselekedetek mozgatórugóit, a kommunikáció természetét, ezáltal gazdagodik önismeretük és emberismeretük.

A típusfigurák egyénítése improvizációkban
Típusfigurák atipikus helyzetben
Egyéni jellemrajz-tanulmányok
Egyazon figura különféle helyzetekbe helyezésével
Jellem változását ábrázoló etűdsor
Etűdök a figura „hátterének" kidolgozására
A realista-naturalista játékmód sajátosságai, eszközkészlete
A drámai feszültség növelésének technikái
Egy drámai mű jelenetének kapcsán a lélektani háttér kidolgozása
Az élményfelidézés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségei, technikái
A színjáték hitelességének feltételei, törvényszerűségei
A színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan - „eszköztelen játék")
„belülről kifelé": az érzetektől a kifejezésig
„kívülről befelé": a cselekvéstől az érzetekig, állapotig
A kellékhasználat szabályszerűségei, alapelvei
A kellékhasználat gyakorlatai
Etűdök kellékekkel
A jelmez figurateremtő jelentősége
Színjáték jelmezben
Szó és gesztus ellentmondása a színészi kifejezésben
A drámai dialógus természete
Emberi taktikák és stratégiák: páros vagy csoportos improvizációk egy cél elérésének különböző stratégiáira
Emberi taktikák és stratégiák: fórum-színház
Egyszerűbb státuszjátékok

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a kellékhasználatra épülő rögtönzések gyakorlatát
- a jelmez figurateremtő jelentőségét
- az élményfelidézés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan - „eszköztelen játék", ellenpontozó játék, elhallgatottat

feltáró cselekvés)
- a drámai feszültség növelésének technikáit
- egy-egy jelenet lélektani hátterének jelentőségét
- a realista-naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
- a drámai dialógus sajátosságait

Legyenek képesek
- egyszerűbb státusjátékokat játszani
- a rögtönzések visszaidézésére, újraformálására, csiszolására
- önállóan, tanári instrukciók nélkül alkalmazni a sűrítés, drámai feszültség növelésének egyes technikáit
- kelléket használva improvizálni
- jelmezben improvizálni
- hitelességre törekedve játszani
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek valamelyikének alkalmazására
- emberi taktikák és stratégiák jelentbe emelésére
- típusfigurák elmélyítésére

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a stilizáció eljárásait
- szimbolikus ábrázolás eljárásait
- a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl. belső monológ, szereplők elő- és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus)
- a szerep felépítésének nélkülözhetetlen feltételeit (pl. szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
- a jellemábrázolás legfontosabb követelményeit
- a cselekvő elemzés alapjait
- egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
- a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
- egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl. tempó, kontraszt, várakozás)
- a státuszok jelentőségét
- a különböző státuszjeleket

Fejlessze a tanulók
- közös célért, közösségben végzett tevékenységének lelki feltételeit
- szimbolikus színpadi jelek alkotására és értelmezésére irányuló képességeit
- szerepformálási képességeit
- a jeleneteken átívelő folyamatos jelenlét képességét

Ösztönözze a tanulókat
- rendszeres színházlátogatásra (ezen belül diákszínpadi előadások megtekintésére)
- a diákszínjátszás és az alternatív színházi világ legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
- színházi irodalom és szaksajtó olvasására
- az elsajátított színjátszói képességek, készségek, ismeretek közönség előtt történő bemutatására

- legalább egy - a tanultak elsajátítását segítő - színvonalas (élő) színházi előadás megtekintésére

Tananyag

A záró évfolyamon a tanulókkal magasabb szinten ismételjük a továbbképző legfontosabb gyakorlatait, ezáltal tudatosítjuk bennük az általuk és velük bejárt utat, lehetőséget nyújtunk a színjátszói készségek, képességek és ismeretek szintetizálására. Új elem, hogy stlilizációval, szimbolikus ábrázolással tudjanak összetettebb, ambivalensebb, egyetemesebb jelenségek kifejezésére kísérletet tenni. Ezáltal elmélyülnek a művészi ábrázolás, színházi jelentésképzés kérdéseiben.
A tanulók megismerkednek a státuszjátékok alapjaival és a bonyolultabb szerkezetű, hosszabb időt igénybe vevő improvizációkkal.
A tanév során készülő jelenetek, ezekből szerkesztett játék vagy előadás egyfajta szintézisre ad lehetőséget, ezzel együtt a képzés során megszerzett tudás alkalmazására: a következetes, igényes színházi alkotómunka megismerésére, annak megtapasztalására, hogy a színházi jelek rendszerében minden elemnek tudatos alkotói szándékot kell tükröznie. Ennek részeként a tanulók a színészi munka mellett kapjanak módot arra, hogy egy produkció létrehozásához szükséges más színházi tevékenységekben is (csoport szinten: az összes alapvető fontosságú színházi munkában) kipróbálhassák magukat.

Szabályjátékok
Ön- és társismereti játékok („helyem a csoportban”)
Összetettebb, nagyobb koncentrációt igénylő bizalomgyakorlatok
Fantáziát fejlesztő feladatok a szimbolikus kifejezés jegyében
Státuszjátékok alapjai, „sajátstátusz”-játékok, státuszok váltogatása
Etűdök különböző stílusokban - stílusgyakorlatok
A szerepek, a kontextus, az atmoszféra tartása hosszú improvizációkban
Hosszú improvizációk a stílus, a státusz, a színpadi kapcsolat tartásával, illetve ezek tudatos váltásával
A színész játéka - amikor a mozgásé, a gesztusé a főszerep
Gesztikus tartalmak a szimbolikus kifejezés érdekében)
A vokális kifejező eszközök színpadi használata
Etűdök zenei motívumok alapján
A különböző auditív színházi eszközök alkalmazása (pl. emberi és zenei hang, zörej)
A szöveg, mint a stilizáció kiindulópontja (asszociációkeltő alapanyag)
A szöveg, mint vokális alkotás alapja

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
- a cselekvő elemzés alapjait
- egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
- a szimbolikus ábrázolás és a stilizáció gyakorlati jelentőségét, hatását
- a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl. belső monológ, szereplők elő- és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus) illetve feltételeket (szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
- a státusz jelentőségét
- a különböző státuszjeleket
- egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl. tempó, kontraszt, várakozás)
- a stilizáció és a szimbolikus ábrázolás színpadi lehetőségeit

Legyenek képesek
- a megszerzett készségek alkalmazására a kifejezés érdekében
- a kifejezés érdekében az „eszköztelen" színpadi létezéstől az expresszív játékmódig tartó skálán különböző megnyilvánulásokra
- több jeleneten áthúzódó szerepív ábrázolására
- különböző státuszú figurák megformálására
- jeleneten belül státuszt módosítani
- jellemfejlődés alapszintű bemutatására
- társaikkal kisebb csoportokban önálló jelenetalkotási munkára
- az improvizáció stiláris egységének megőrzésére, a stiláris váltás tudatos használatára
- ötleteiket az éppen készülő jelenethez, illetve a színre állított produkcióhoz, a színre állítás folyamatához igazítani

<u>Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után</u>

A tanulók ismerjék
- a leggyakoribb drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását
- a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat
- egy jelenet indításának, zárásának, fordulatainak, feszültségének, tétjének gyakorlati jelentőségét és hatását
- a színházi alkotófolyamatot, illetve az együttjátszást szolgáló cselekvésformákat, technikákat
- a szerepépítés legfontosabb módszereit, a színészi játék alapvető iskoláit
- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit

Legyenek képesek
- koncentráltan, társaira figyelve, velük együttműködve részt venni tréningeken, próbamunkában, előadásokon
- a színjátékot, mint kommunikációs formát használni az önkifejezésre, a valóság tanulmányozására,
- színházi improvizációra
- az improvizációk elemzésére, értékelésére
- egyes színészi technikák tudatos alkalmazására
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel
- alkattól, képességektől függően különféle szerepek megformálására
- rendezői instrukciók mentén végzett munkára
- drámai szövegek értő, színházi megközelítésű olvasására

<u>A művészeti záróvizsga követelményei</u>

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Dráma és színjáték
improvizáció 3-5 perc
színpadi produkció
- jelenet 5-7 perc
vagy
- előadás 15-30 perc

A vizsga tartalma
A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

1. Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges és szöveg nélküli két fős jelenet lehet. A szaktanárnak - a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő - legalább tíz két fős improvizációs feladatból álló tételsort kell összeállítania. A tételsornak szöveggel és szöveg nélkül elvégzendő feladatokat egyaránt kell tartalmaznia. Az egyes tételekben meg kell adni a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat. A vizsgán a tanulók szabadon vagy a szaktanár irányításával párokat alkotnak, és közösen húznak a feladatokat tartalmazó tételek közül. Az etűd bemutatása után a vizsgabizottság instrukciókalapján variációk bemutatását kéri. A felkészülési idő 5 perc.

2. Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített prózai színházi produkció (2-3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A produkcióban a tanulónak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell közreműködnie.

A vizsga értékelése
- Improvizáció
- Az instrukciók megértése, követése
- A színpadi megjelenítés alapvető szabályainak alkalmazása (érthetőség, láthatóság)
- Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése, rugalmasság - reakció váratlan történésekre)
- Stílusérzék (közös játékstílus kialakítása, a választott stílus megtartása, illetve együttes stílusváltás, vagy a játékstílusok tudatos ütköztetése a kifejezés érdekében, az egyes elemek
- gesztus, beszédmód, nyelv, mozgás -egysége)
- Figyelem, koncentráció
- Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága)
- A színjáték hitelessége (az ábrázolás mélysége, igazságtartalma, személyessége, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
- Az improvizáció „dramaturgiája” (a jelenet indítása, jelenet zárása, cselekményépítés, sűrítés képessége, feszültségteremtés, fordulatok)
- Atmoszférateremtés
- Színjátszói kifejezőeszközök, intenzitás
- Fantázia, ötletesség, humor
- Színpadi produkció (előadás, jelenet)
- Koncentráció, figyelem
- Együttműködés (a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
- Hiteles játékmód (nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, személyessége, életélmények, tapasztalatok játékká formálása, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
- A játék intenzitása
- Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága, a karakterábrázolás elmélyítése, személyessé

tétele)
- Stílusérzék (alkalmazkodás a produkció játékstílusához, közös stílushoz illeszkedő színjátékos kifejezőeszközök)
- Ritmusérzék (a játék tempójának érzékelése, tartása, pontos, társakhoz igazodó tempóváltás)
- Feszültségteremtés
- Atmoszférateremtés
- Verbális kifejezőeszközök használata

Bábjáték tanszak tantárgyai és tantervi programja

Bábjáték

A tantárgy célja, hogy a tanulók a bábjátékot, mint komplex művészeti kifejezési formát élményszerűen, elsősorban játékba ágyazottan ismerjék meg. A képzés feladata, hogy biztosítson lehetőséget az önkifejezésre, a tanulók által elkészített egyszerűbb kivitelezésű bábok használatára, képességeik szerint nagyobb technikai tudást igénylő bábtechnikák megismerésére és alkalmazására, a megszerzett ismeretek bővítésére és a kialakított készségek továbbfejlesztésére. Biztosítson lehetőséget, továbbá csoportos produkciók létrehozására és bemutatására, de a kísérletezést szolgáló tevékenységformákra is.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a kapcsolatteremtés lehetőségeit hangok, mozgás által
- a természetes és mesterséges környezet formai gazdagságát
- saját testi adottságainak lehetőségeit a bábjátékban
- a természetes és a mesterséges világ tárgyaival való játék különböző lehetőségeit
- az ember alkotta tárgyak funkcióinak sokféleségét, a tárgyak formai gazdagságát
- a csoportos játék szabályait
- a tárgyaknak játék során a megszokottól eltérő funkcióba helyezését
- a tárgyak játék során történő átalakításának lehetőségét
- egy tárgymozgás, mozgatás általi életre keltésének lehetőségét
- a nyitott és zárt terek közötti különbséget

Fejlessze a tanulók
- csoportos megszólalásának képességét
- az egyénnek a csoporttal való együttműködési képességét
- egyéni megszólalásának képességét
- érzékelésének és megfigyelésének képességét
- szerepek iránti érzékenységét
- finom motoros képességét
- tárgyalkotó és tárgyátalakító képességét

Ösztönözze a tanulókat
- csoportos játékra
- a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- környezetük és saját adottságaik megfigyelésére
- a testbeszéd megfigyelésére
- élőlények jellemző mozgásának megfigyelésére, annak ujjakkal, kézzel történő felidézésre (pl. fű, virágok, fa, hangya, pók, kígyó)
- saját mozdulatainak összehangolására
- egyszerű átalakító vagy tárgyalkotó tevékenységre
- tárgygyűjtemény kialakítására
- rövid, egyszerű történet megjelenítésére kézjátékkal, párban
- csoportos bábjátékban való részvételre

Tananyag

A közvetlenül körülöttünk létező épített-világ és Én
- Előttem, mögöttem, jobbra, balra, lent, fent - térirányok a teremben, tájékozódás és tárgyak felismerése csukott szemmel
- Testem (pl. külsőm, belsőm)
- Hangom (pl. természetes és elváltoztatott, beszéd és ének)
- Ritmusaim (pl. a természet ritmusai és én, testem ritmusai)
- Mozgások (pl. rám jellemző mozdulatok, testem adottságaiból fakadó mozdulatok, mozdulatlanság és gyorsaság általam, bennem, körülöttem)
- Egyszerű utánzó mozgások ujjakkal, kézzel, testtel
- A képmutogató játékok: a kép és én, önarckép (saját festmény), teljesalakú kép (fotó) alapján rövid történet magamról

A közvetlenül körülöttünk létező épített-világ és Mi
- Én és Te, páros- és utánzó-, tükörjátékok ujjakkal, kézzel, mimikával, testtel
- Egyszerű történet eljátszása párban, a szereplők fő jellemzőit (mozgás, forma) utánzó kézjátékkal
- Én és a Többiek, csoportos helyzetgyakorlatok, a csoport által kialakított ritmusok, mozgások, mozdulatok „színháza” (ehhez népi gyermekmondókák, gyermekdalok, csúfolók, kiszámolók akár egy-egy népszokás ünnepköréhez készített szerkesztett vázlat alapján)
- Csoportos játék tárgyhasználattal

A közvetlenül körülöttünk létező épített-világ és tárgyainak felfedezése
- Tárgygyűjtemény kialakítása a közvetlen környezetünk tárgyaiból
- Nyitott és zárt terek kialakítása a tanteremben testünkkel és bútorokkal, tárgyakkal, ezekben rövid történetek eljátszása

A közvetlenül körülöttünk tárgyak felruházása többletjelentéssel
- Vonulós gyermekjátékok, ahol a tárgyhasználat természetes, és tárgy nélkül nem megvalósítható
- Tárgyhasználatot igénylő népi gyermekjátékok

Bábos játék
- Mondókák, gyerekdalok feldolgozása tárgyhasználattal
- Gyerekversek feldolgozása tárgyhasználattal
- Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tárgyhasználattal, tanári közreműködéssel

Követelmények

A tanulók ismerjék

- saját testi adottságaik lehetőségeit a bábjátékban
- a természetes és a mesterséges világ tárgyaival való játék különböző lehetőségeit
- a tárgyaknak játék során a megszokottól eltérő funkcióba helyezésének lehetőségét
- a tárgyak játék során történő átalakításának lehetőségét
- egy tárgy mozgás, mozgatás általi életre keltésének lehetőségét
- a nyitott és zárt terek közötti különbséget

Legyenek képesek

- önmaguk és környezetük megfigyelésére
- élőlények jellemző mozgásának megfigyelésére, annak ujjakkal, kézzel történő felidézésre
- saját mozdulataik összehangolására
- egyszerű átalakító vagy tárgyalkotó tevékenységre
- rövid, egyszerű történet megjelenítésére kézjátékkal, párban
- egyéni és csoportos megszólalásra
- kapcsolatteremtésre hangok, mozgás által
- csoportos játékra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a tér irányait, az ebben való tájékozódás módjait
- a tér átalakításának következtében létrejövő tartalmi változásait, ezek összefüggését
- a tér benépesítésének lehetőségeit
- a tárgyakkal alkotott mesei tér belső szabályait,
- a hangok, a hangokat adó tárgyak, ritmus hangszerek fajtáit, az ezekkel való játék különböző lehetőségeit
- a termésekből való figurák kialakításának módjait
- a tárggyal való és az élőszereplős játék közötti különbséget
- a leggyakrabban előforduló mesei figurákat és azok változatos megjelenítési lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- fantáziáját
- figyelmét
- megfigyelőképességét
- önismeretét
- gesztusnyelvi kifejezőképességét
- verbális kifejezőkészségét
- kapcsolatteremtő és együttműködő képességét
- térbeli tájékozódását, térhasználatát
- finommotoros kézmozgását
- tárgyalkotó képességét
- instrukciókövető képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a testbeszéd megfigyelésére, gyakorlására
- mesei helyzetek tárgyakkal való eljátszására
- a mese folyamatának követésére, annak önálló alakítására

- szerepjátékokban minél több szerep kipróbálására
- a mesei szerepekhez tárgyak, jelzések kialakítására
- csoportos bábjátékban való részvételre

Tananyag

A közvetlenül körülöttünk létező természeti világ és Mi
- Előttünk, mögöttünk, jobbra, balra, lent, fent-térirányok felfedezése
- A tér határainak tágítása a tárgygyűjtemény felhasználásával
- A természet hangjainak megfigyelése
- Hangkeltés a természetben talált tárgyakkal
- Termések, gyökerek, zöldségek, virágok, ágak, kövek, madártollak, szálas anyagok gyűjtése, figurák létrehozása

A közvetlenül körülöttünk létező természetes és a mesterséges tárgyak tudatos összekeverése
- Legkedvesebb tárgyam, kabalám, játéktárgyam bemutatása (pl. Miért és mióta kedves? Mi az eredeti funkciója? Mit lehet még vele tenni? Át lehet-e alakítani valami mássá?)
- A gyűjtött terményeink és kedves tárgyaink közös térbe helyezése
- A közös térbe helyezett tárgyakról saját történetek kialakítása, a történet egyes részeinek megelevenítése
- Termények és tárgyak egyszerű technológiával történő átalakítása
- Az egyszerű technológiával átalakított termények és tárgyak megmozgatása, szerepbe hozása

Típusok és karakterek megjelenítése tárgyakkal
- A leggyakrabban előforduló mesefigurák megjelenítése a tárgygyűjtemény tárgyaival
- A megjelenítés lehetőségeinek keresése (sémák és saját utak)

Bábos játék
- A tárgygyűjtemény elemeivel játszott saját történetek fejlesztése, összefűzése
- Mesei figurák szituációba helyezése
- A mesék csodás erővel rendelkező tárgyainak megjelenítése a tárgygyűjtemény elemeivel
- A szituációk történetté fűzése
- A szituációk és a történet térbe helyezése

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a tér irányait
- a tér átalakításának és használatának változatos lehetőségeit
- a tárgyakkal történő hangkeltés lehetőségeit a termés- vagy terményfigurák készítésének lehetőségeit
- a leggyakrabban előforduló mesei figurákat és azok változatos megjelenítési lehetőségeit

Legyenek képesek
- csoportos térkialakításra
- tanári instrukciók követésére
- a mese folyamatának követésére
- történetalkotásra
- mesei szerepekhez tárgyak, jelzések kialakítására, azok használatára
- a játékban a tárgyak helyének, funkciójának felismerésére
- mesei helyzetek tárgyakkal való eljátszására
- terménybábok készítésére, játékba helyezésére

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- bábok, tárgyak mozgatással történő megelevenítésének egyes módjait
- a karakteralkotás összetevőit (ábrázolás, mozgás, beszéd)
- a bábos játék szabad térben lehetséges módjait
- néphagyományunk egyes mágikus elemeit
- a szertartás (rítus) fogalmát
- rítusaink, népszokásaink bábos elemeit, eszközeit és ezek használatának módjait, funkcióváltásait
- a szertartásmester szerepét (pl. mint vőfély, mint öreg pásztor, mint farsangi alakoskodó)
- az embert helyettesítő bábuk szerepét a népszokásokban
- az ünnepteremtés folyamatát, eseményeit, eszközeit

Fejlessze a tanulók

- koncentrációját
- kommunikációját a nonverbális jelek észlelése és értelmezése kapcsán
- testbeszédét
- problémaérzékenységét, problémamegoldási készségét
- képességét a tárgyat mozgató kéz és a mozgatott tárgy közötti összhang megteremtésére
- ritmusérzékét
- karakterábrázoló képességét
- beleélőképességét
- lényegkiemelő képességét

Ösztönözze a tanulókat

- hangutánzásra
- saját hangi adottságaik kipróbálására, hangjukkal való játékra
- az életkoruknak megfelelő, minél többféle szerep kipróbálására
- ellentétes karakterek mozgásban és hangban való megjelenítésére
- a maguk által készített bábuval, tárggyal való játékra

Tananyag

A tárgy bábbá alakításának első lépései, az átlényegítés fázisai

- Az egyszerű technológiával átalakított terményeink és kedvenc tárgyaink megmozgatása, eredeti funkcióiktól való eltávolítása, új szerepbe emelése
- Tárgy-metamorfózis játékok különböző tárgyakkal
- Ellentétes tulajdonságú tárgyak keresése, azokhoz karakterek társítása
- Emberi tulajdonságok kifejezéséhez tárgyak társítása

Kialakított játékterünkben ünnepek teremtése népszokásaink bábos elemeivel

- Embert helyettesítő bábok közös felépítése, a velük való vonulás
- Őszi, téli tavaszi játékok (pl. kisfarsang, betlehemes bábtáncoltatás, farsangi alakoskodás, kiszézés)
- Lány- és legénycsúfolók

Bábos játék (törekedve arra, hogy a fontos dramaturgiai egységeket bábuval, bábjátékkal

oldják meg)
- Egyszerű állatmesék
- Tündérmesék epizódjai

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tárgyjáték fogalmát
- bábok, tárgyak mozgatással történő megelevenítésének egyes módjait
- a karakteralkotás összetevőit (ábrázolás, mozgás, beszéd)
- néphagyományunk egyes mágikus elemeit
- a megismert rítusok, népszokások bábos elemeit
- az ünnepteremtés folyamatát, eseményeit, eszközeit

Legyenek képesek
- a tanári instrukciót követő munkavégzésre
- egyszerű, botból kialakított bábuk mozgatására
- tárgyakból egyszerű bábokat alkotni, ezekkel típusfigurák alapvonásait megjeleníteni
- rövid jelenetekben tárgyak segítségével szerepet formálni

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- az egyszerű zsinóros és pálcás marionett anatómiai részeit
- a felülről és hátulról mozgatás módjait, technikáit
- az ízesüléssel mozdítható és az átváltozó bábuk mozgatásának technikáit
- a valóságos és a színpadi tér közti legfőbb különbségeket
- egyszerű színpadi terek használatát
- a bábu fölött vagy mögött való megszólalás sajátosságait

Fejlessze a tanulók
- finommotoros mozgását
- figyelmét, koncentrációs készségét
- képességét a mozgás- és tekintetirányok összehangolására
- térérzékelő képességét, térhasználatát
- játékiránynak megfelelő hangképzését
- színpadi ritmusérzékét

Ösztönözze a tanulókat
- saját ötleteik megvalósítására
- csoportos alkotóforma gyakorlására
- a beszéd és a mozgás harmóniájának, egyensúlyának kialakítására
- koncentrált bábmozgatás begyakorlására
- a felülről és a hátulról mozgatott bábokkal kapcsolatos ismereteik önálló bővítésére

Tananyag
Játéktér kialakítása asztalon
- A játéktér kijelölése, részei, arányai
- Az asztalon kialakítható különböző játékterek alkalmazási lehetőségei

A felülről mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa

- Tárgy bábuvá alakulásának bábjátékos eszközei (pl. koncentráció, tekintet, mozdulat)
- A felülről való mozgatás technikai elvárásai (pl. a test, a törzs, a fej helyzete; a tömeg és a testsúly arányának elosztása; láb nélküli figurák használata)
- Játék a maguk által készített egyszerű, rögtönzött merevpálcás és zsinóros marionettekkel
- A tér és a lehatárolás (doboz-színház) lehetőségeinek feltérképezése
- Asztalon papírdobozból bábszínház kialakítása oldaljárásokkal, kipróbálása az egyszerű marionett bábokkal.

A hátulról mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa
- Hátulról mozgatott, kisméretű plasztikus bábok használata (a fejet pálcával, a végtagokat kézzel mozgatva)
- A hátulról mozgatott bábu fejében elhelyezett mozgatóval (markolattal) való játék
- A fej-nyak-törzs és a kezek mozgatásának összehangolása
- Bunraku típusú báb használata
- A hátulról nyitott színpad lehetőségei

Színpadi bábjáték
- Felülről vagy hátulról mozgatott, plasztikusan megformált bábokkal népmesékből vagy legendákból jelenetek létrehozása 2-3 fős csoportokban, tanári közreműködéssel

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a bábszínpadon felülről és hátulról való játék lehetőségeit
- a néma- és a hangokkal kísért játék különféle lehetőségeit
- a beszéd, a hangsúlyok, a légzés módjait a bábu mozgatása közben

Legyenek képesek
- egyszerű felülről és hátulról mozgatott plasztikus bábok mozgatására
- mesék és legendák alakjainak megjelenítésére egyszerű felülről és hátulról mozgatott plasztikus bábokkal
- papírdobozból színpadi tér létrehozására és használatára

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a sík és a plasztikus felületek, formák közötti különbségeket, ezek hatását a színpadi játékban
- a képmutogató játék műfaji sajátosságait
- a síkbábok mozgatásának szabályait
- árnyékok létrehozásának lehetőségeit
- az árnyék és a fény színpadon betöltött szerepét
- a mágikus eredetű árnyjátékot
- a pontfénnyel létrehozott árnyjáték-technikát, és annak bábtörténeti vonatkozásait
- az árnyfigurák különböző fajtáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés), ezek összefüggéseit
- a takarás mögötti megszólalás sajátosságait
- a jelenetszerkesztés főbb szabályait

Fejlessze a tanulók
- síkbeli látásmódját

- mozgásos karakteralkotó technikáját
- beszéddel történő karakterábrázolását

Ösztönözze a tanulókat
- saját ötleteik megvalósítására
- csoportos alkotóforma gyakorlására
- koncentrált bábmozgatás begyakorlására
- a síkbábokkal és az árnyjátékkal kapcsolatos ismereteik önálló bővítésére

Tananyag
Síkbábok és síkfelületek világa
- A körülöttünk lévő térbeli világ síkba fordításának lehetőségei
- A doboz-színház síkbábjai alulról, felülről, hátulról mozgatva
- Ember méretű síkbábok hátulról mozgatva (bábu játokban történő összeépítése, szétesése)
- Felülről mozgatott síkbábok: kétoldalú (elől - hátul, jobb - bal oldal), egyszerű ízekből összeállított, merevpálcás sík-marionettek
- Alulról mozgatott síkbábok paraványhasználattal

Árnyak világa
- Fényforrások és vetítőfelületek az árnyjátékban
- Árnyékok létrehozása fény elé tartott tárgyakkal, testekkel, síkká alakulásuk megfigyelése
- Az árnyfigurák különböző fajtái (pl. telített, áttört felületű, áttört felületű színezett)
- Játék alulról mozgatott árnyfigurákkal
- Síkbábok és különböző drapériák, vetített felületek (pl. képzőművészeti alkotások, fotók) együttes alkalmazása

Árnyjáték kezekkel
- A pontfényben alulról mozgatott (jávai, indiai, egyiptomi, török) technika
- Kísérletek a fényforrás mozgatásával (fel, le, előre, hátra)

Bábtörténet
- A képmutogató játék műfaji sajátosságai
- Az árnyjáték mágikus eredete, megőrzött mágikus elemei
- A tanult árnyjáték-technikák bábtörténeti vonatkozásai

Színpadi bábjáték
- Jelenetszerkesztés
- Az ókori világok mítoszaiból és/vagy a keresztény kultúrkör legendáiból válogatva történetek feldolgozása a tanult technikákkal és műfajokban
- Szabadon választott téma rövid etűdben való feldolgozása a tanult technikák keverésével, egyedi stílusban

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a síkbábok mozgatásának szabályait
- a pontfénnyel létrehozott árnyjáték-technikát
- az árnyfigurák különböző fajtáit

Legyenek képesek
- a tanári instrukciót követő munkavégzésre
- a sík és plasztikus formák megkülönböztetésére

- árnyképek létrehozására pontfény megvilágítással
- paravánon és árnyjátékban egyszerű síkbábok mozgatására
- jelenetszerkesztésre
- doboz-színházban kisméretű bábokkal jelenetek előadására
- a megfelelő technikák kiválasztására a jelenetek készítése során
- karakterek mozgásban, hangban történő megformálására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a botbáb képi világának jellemzőit
- a botos bábok fő szerkezeti és esztétikai elemeit
- az egyszerű bot bábokat és azok játéklehetőségeit
- a titiri doboz-színház sajátosságait
- a paraván mögül, felfelé irányuló megszólalás sajátosságait
- a kellékhasználat alapvetéseit
- a tánckoreográfia és a bábu mozdulatsorának összekapcsolását
- a méretek fontosságát a bábok világában
- a vajang történetiségét

Fejlessze a tanulók
- arányérzékét
- együttműködési készségét
- verbális kifejezőerejét
- állóképességét
- testtudatát
- jeleneteken átívelő folyamatos jelenlétre való készségét
- érzelmek, gondolatok gesztusokba való tömörítésének képességét
- ritmusérzékét

Ösztönözze a tanulókat
- önálló gyakorlásra, egymás jelenetsorainak megtekintésére
- minél több különböző karakter megformálására bábjátékában
- tükör előtti mozgásgyakorlásra, a hibák javítására
- állóképességét, testének karbantartását szolgáló gyakorlatok végzésére
- bábelőadások megtekintésére, ezek elemzésére, a bábjátékos munkájának megfigyelésére

Tananyag

Alulról mozgatható egyszerű botbábok
- Bábtáncoltatás titiri doboz-színházban
- Ízesülésekkel (felkar, alkar) és kézhez rögzített mozgatópálcával ellátott bábu használata
- Több segédpálca alkalmazása (lábak)
- Óriásfigurák hosszú mozgatópálcákkal/rudakkal, két-három mozgató munkájának összehangolása
- A kellékhasználat alapjai
- Paraván és háttérelemek, díszletek használata
- Díszletekkel térkialakítási gyakorlatok
- Térhasználat a tanult technikákkal
- Ritmus- és dinamikai gyakorlatok, egyszerűbb koreográfiák tanulása
- A színpadi kommunikáció alapjai (játszó-játszó, játszó-néző)

Bábtörténet
- A mitikus bábjáték, a rítus helye és szerepe a bábszínházban
- A vajang tradicionális megjelenési formája

Színpadi bábjáték
- Láncmese feldolgozása titiri doboz-színházban
- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal
- A méretek, arányok különbségeire épülő mitikus, csodás tartalmú játék létrehozása

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a botos bábok fő szerkezeti és esztétikai elemeit
- az egyszerű bot bábokat és azok játéklehetőségeit
- a titiri doboz-színház sajátosságait
- a méretek fontosságát a bábok világában

Legyenek képesek
- lazító és koncentrációs gyakorlatok végzésére
- szöveg nélküli és szöveges légző-, hang- és artikulációs gyakorlatokra
- a megismert bábtechnikák és mozgatási elvek tudatos alkalmazására
- a pálcás mozgatás egyszerűbb módjaival jelenet bemutatására
- kellék használatára
- a színpad, a paraván terében feladatok végrehajtására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a színpadi jelenlét, a szerepbelépés fogalmát
- a bábjáték létrehozásának munkafázisait, azok egymásra épülését, kölcsönhatását
- az idő múlásának különféle megjelenítései lehetőségeit
- a tempó, a ritmus, mint a kifejezőeszközök lehetőségeit
- a helyszínváltás lehetőségeit
- a kéz bemelegítő gyakorlatait
- a kézjáték, kézpantomim alapjait
- a kesztyűs játék szabályait
- a rögzített jellemek, szereptípusok fogalmát
- a vásári bábjáték magyar hagyományait
- a vásári bábjáték jeles magyarországi képviselőit

Fejlessze a tanulók
- karakteralkotó, jelentésteremtő nyelvi és beszédtechnikai eszköztárát
- bábos improvizációs képességét
- szöveg- és előadáselemzési képességét
- koncentrációs készségét
- önértékelését, önreflexióját
- ritmusérzékét

Ösztönözze a tanulókat
- saját ötleteik megvalósítására

- a társakkal való toleráns magatartásra
- a bábszínpadi előadás különböző feladatainak ellátására
- a kesztyűbábbal kapcsolatos ismereteik önálló bővítésére
- az érdeklődésüknek és képességüknek megfelelő bábjátékos területen való elmélyülésre

Tananyag

A kesztyűbáb világa
- Az emberi kéz, mint forma, mint bonyolult szerkezet, mint anatómiai egység
- A kéz, mint a kommunikáció eszköze
- A könyök-alkar-tenyér-kézfej kapcsolata
- A kéz bemelegítő gyakorlatai
- Kézjátékok: csupasz és felöltöztetett kéz
- Mozdulatsorok gyakorlása kötetlen ritmusban és zenére
- Ábrázolás a könyök-alkar-tenyér-kézfej formai lehetőségeivel (pl. fa, ház, erdő, kukac, lepke)
- A kesztyűk tárháza, a különböző kesztyűk kínálta jelentésteremtési lehetőségek
- A kézpantomim megjelenítő képessége, alkalmazási lehetőségei
- A takarás, a paraván, a háttér- és díszletelemek használata
- Paravános játék kesztyűbábbal (karakterábrázolás, ellentétes karakterek)
- A bábjáték létrehozásának folyamata
- A bábos és közönség kapcsolattartásának lehetősége (pl. köszönés, kitekintés, kikérdezés, kiszólás)
- A játék akusztikus elemekkel (zenével, zajkeltő tárgyakkal, szöveggel) való kiegészítése
- Ismerkedés a magyar vásári bábjáték hőseivel (Paprika Jancsi, Vitéz László)

Bábtörténet
- A vásári bábjáték magyarországi tradícióit

Színpadi bábjáték
- Kézpantomimmel különböző tartalmak megjelenítése szólójátékban (kellékhasználattal) vagy csoportosan
- Egyéni, majd páros jelenetekben ellentétes karakterek megformálása, szerepcsere, szerepátvétel
- Vásári bábjáték-etűdök létrehozása
- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a bábjáték létrehozásának munkafázisait, azok egymásra épülését, kölcsönhatását
- az idő múlásának különféle megjelenítései lehetőségeit
- a helyszínváltás lehetőségeit
- a kézjáték, kézpantomim alapjait
- a kesztyűs játék szabályait
- a vásári bábjáték magyar hagyományait
- a vásári bábjáték jeles magyarországi képviselőit

Legyenek képesek
- a kéz bemelegítő gyakorlatainak önálló elvégzésére
- a kesztyűbáb technikájának alkalmazására
- kesztyűbábbal rövid jelenetek eljátszására
- együttműködésre a paraván mögötti térben

- az eddig megismert bábtechnikák és mozgatási elvek alkalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a maszk szerepét a természeti népek rítusaiban és magyar népszokásainkban
- a maszk színháztörténeti vonatkozásait
- a maszkok fajtáit, funkcióit
- a maszkos játékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatok
- a maszkos játékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatok
- a maszkkal történő játék szabályait
- a maszkban való megszólalás sajátosságait
- a jelentős méretkülönbségű figurák megszólaltatásának lehetőségeit
- a főbb bábszínpad-típusokat
- a színpadtechnika egyszerűbb elemeit
- a zene, zaj, zörej funkcióit az előadásban
- a bábos nyílt színi játékához kötődő elvárásokat
- a pantomimtechnikában használt alapfogalmakat
- a pantomimes test-technikát segítő gyakorlatokat

Fejlessze a tanulók
- arányérzékét
- mozgásos és gesztusnyelvi kifejezőkészségét
- lényegkiemelő képességét
- karakterábrázoló képességét
- színpadi jelenlétét
- játékintenzitását
- társművészetekhez tartozó (elsősorban zenei, táncos) kifejezőeszközeit

Ösztönözze a tanulókat
- tanári irányítás nélküli feladatmegoldásra
- az elvégzett feladatok elemző értékelésére, önértékelésre
- társaik ötletének elfogadására
- arányos feladatmegosztására
- bábszínpadi előadások megtekintésére elemzésére, értékelésére
- bábszínpadi előadásban való részvételre

Tananyag

Maszkok világa
- A maszkos játékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatok
- A maszkos játékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatok
- A maszk a természeti népek rítusaiban és magyar népszokásainkban
- A maszk mögé bújás különféle jelentései
- Félmaszk, teljes maszk, elöl-hátul maszk
- A maszkos játékok jellegzetességei
- A tekintet és a fej iránya maszkos játékban
- Maszkos szerep megformálása
- A test kommunikációs eszközei maszkos játékban
- A pantomim a maszkos játékban

- Tánc a maszkos játékban
- Kísérletezés a hangok torzításával
- Élőszereplő, óriásbáb, maszkos figura, és kisméretű báb együtt a színpadon

Színpadtechnika
- A főbb bábszínpad-típusok (pl. fekete- és kulisszaszínház, marionett-, forgószínpad)
- A színpadtechnika egyszerűbb elemei
- Kísérletezés különböző technikai eszközökkel színpadi effektek létrehozására (pl. diavetítő, írásvetítő, számítógép)

Bábtörténet
- A maszk színháztörténeti vonatkozásai

Színpadi bábjáték
- Csoportos előadás létrehozása az eddigiekben tanult bábtechnikák kevert alkalmazásával
- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a maszkok fajtáit, funkcióit
- a maszkos játékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatokat
- a maszkos játékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatokat
- a maszkkal történő játék szabályait
- a maszkban való megszólalás sajátosságait
- a jelentős méretkülönbségű figurák megszólaltatásának lehetőségeit
- a főbb bábszínpad-típusokat
- a színpadtechnika egyszerűbb elemeit
- a bábos nyílt színi játékához kötődő elvárásokat

Legyenek képesek
- a maszkos játékot előkészítő gyakorlatok önálló elvégzésére
- egyszerű ritmuskíséret rögtönzésre
- rövid zenei részletre mozgás rögtönzésére
- a beszédfolyamat részeinek és egészének tudatos irányítására
- helyes színpadi beszédre maszkos színpadi munkájában egyaránt
- testtudatos szerepformálásra
- pantomimes alapismeretek alkalmazására
- az eddigiekben megismert bábtechnikák és mozgatási elvek alkalmazására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék
- a bábjáték meghatározó tradícióit
- az alapvető bábtípusokat és bábtechnikákat
- a főbb bábszínpad-típusokat
- az általuk használt bábu felépítését, főbb alkotórészeinek elnevezését
- a bemelegítő, kondicionáló, fejlesztő beszéd - és mozgásgyakorlatokat
- az alapvető improvizációs technikákat
- az alapvető szakkifejezéseket (pl. paraván, mozgatókereszt, gapit)

Legyenek képesek
- a tanári instrukciók mentén végzett munkára
- a bemelegítő, kondicionáló, fejlesztő beszéd- és mozgásgyakorlatok önálló elvégzésére
- testtudatos mozgásra
- a bábu általi kapcsolatteremtésre, illetve érzelmi, gondolati tartalmak kifejezésére
- a megfigyelt és/vagy önállóan megtervezett mozdulatsor elvégzésére, megismétlésére
- egyszerű bábmozgatási technikák színpadi tartalomnak megfelelő alkalmazására
- az anyag életre keltéséhez szükséges egyszerű átalakító vagy tárgyalkotó tevékenységre, eszközhasználatra
- a lényegkiemelésre
- improvizációra
- verbális produkcióban a szöveg kifejező megszólaltatására
- a partnerekkel alkotó együttműködésre
- bekapcsolódni az adott bábjátékhoz szükséges, egyszerűen kivitelezhető látványelemek (bábu, díszlet, kellék) csoportos megtervezésébe és kivitelezésébe
- adottságaiknak és képességeinek megfelelően az adott tartalmak kifejtésére komplex játék (jelenet vagy jelenetsor vagy előadás) formájában

<u>A művészeti alapvizsga követelményei</u>

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Bábjáték 2-3 perc

A vizsga tartalma
A tanuló egy vagy több szabadon választott tárgy animálásával improvizáción alapuló egyéni vagy páros jelenetet készít és mutat be. A vizsga helyszínén biztosítani kell a tanulók létszámának megfelelő, de legalább tizenöt darab környezetükben található használati tárgyat (pl. cipők, üvegpalackok, konyhai eszközök). A jelenetnek reprezentálnia kell az eddig tanultak egységben való kezelését, alkotó módon való felhasználását (pl. a bábjátéki elemek hatásmechanizmusa, a jelenetszerkesztés).

A jelenethez kapcsolódhat szöveg, zene, hanghatás, tánc is. Szükség szerint igénybe vehet segítőt (pl. kellékhasználatához, zenei, illetve hangtechnikai eszközök, hangeffektusok alkalmazásához).

A vizsga értékelése
- A bábuval történő kifejezés ereje, hitelessége
- A mozdulatok, mozgássorok kivitelezésének pontossága, folyamatossága
- Verbális produkció esetén a nyelvi kifejezőeszközök használata
- A tekintet tudatos irányítása
- A bábos és bábuja, valamint a bábok közötti kontaktus elevensége, összehangoltsága
- A zene és hanghatások figyelembevétele
- A díszletek, kellékek használata
- Páros vagy csoportos produkció esetén a koncentráció, az együttműködés
- Eredetiség, kreatív megoldások
- A jelenet kifejezőeszközeinek összhatása

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- az egyensúly és a gravitáció központi szerepét
- az egyensúlygyakorlatokat
- a felülről lefelé irányuló hang képzésének technikáját
- a bábu súlypontjait, függesztési pontjait, a felzsinórozás módját
- a marionett-technikában rejlő speciális ábrázolási lehetőségeket
- a bonyolult marionett-technikákat és alkalmazásukat
- a marionett-játék hagyományait
- a marionett színpad szerkezetét és szcenikai megoldásait
- a bábu felépítésével, mozgatásával kapcsolatos szakkifejezéseket

Fejlessze a tanulók
- térérzékelését, térhasználatát
- finommotoros képességeit
- mozgáskoordinációját
- egyensúlyérzékét
- állóképességét
- koncentrációját
- improvizációs készségét
- együttműködési készségét
- a felülről lefelé irányuló hang képzésének technikáját

Ösztönözze a tanulókat
- a bábjáték során használt bábuik, eszközeik megtervezésére, elkészítésére
- bábszínpadi előadások megtekintésére, abban a bábszínész munkájának elemzésére, értékelésére
- bábelőadás bemutatására
- a marionett játékkal kapcsolatos ismereteik önálló bővítésére

Tananyag

Marionettekvilága
- Az egyensúly és a gravitáció központi szerepe
- Egyensúlygyakorlatok
- Egymás testének felzsinórozása, közös játék: engem mozgatnak, én mozgatok
- A bábu súlypontjai, függesztési pontjai, felzsinórozása
- Mozdulatsorok tervezése és kivitelezése önállóan és csoportban
- Mozgáskompozíciók zenére
- A naturalisztikus és szürreális ábrázolás speciális lehetőségei
- A mozgatók kiemelt és segítő szerepben
- Különböző marionett-technikák (pl. pálcás, egy- és többzsinóros, átváltozó, szétváló) alkalmazása
- A marionett bábu hagyományainak, fajtáinak, működési elvének összefoglalása
- A marionett színpad szerkezete és szcenikai megoldásai (járatok és függönyök fajtái, takarások módjai, használata)

Bábtörténet
- A marionettjáték színháztörténeti vonatkozásai

Színpadi bábjáték
- Csoportos előadás létrehozása marionett-technikákkal
- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal

Követelmények
A tanulók ismerjék
- az egyensúlygyakorlatokat
- a felülről lefelé irányuló hang képzésének technikáját
- a bábu súlypontjait, függesztési pontjait, a felzsinórozás módját
- a marionett-technikában rejlő speciális ábrázolási lehetőségeket
- a bonyolult marionett-technikákat
- a marionett-játék hagyományait
- a marionett színpad szerkezetét és szcenikai megoldásait
- a bábu felépítésével, mozgatásával kapcsolatos szakkifejezéseket

Legyenek képesek
- a szerepelemzési, szerepépítési módszereket gyakorlatban alkalmazni
- zsinóros marionett mozgatására
- a megismert mozgatási technikák improvizáció során történő alkalmazására
- a marionett bábu mozdulatsorának megtervezésére, a mozdulatsor begyakorlására
- zenei ritmusokra való bábmozgatásra
- a felülről lefelé irányuló megszólalás helyes alkalmazására
- a naturalisztikus és szürreális megoldások megvalósítására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a bunraku bábu felépítését, mozgatását, játékmódját
- a bunraku bábszínpadot
- a feketeszínházat és változatait
- a fényutcás játékmódot
- a különböző bábkesztyű-fajtákat
- a különböző kesztyűbábok arányait, szerkezetét, mozgatását
- a kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatokat
- a kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatokat
- az európai vásári bábjáték műfaji sajátosságait
- a különböző paravánok és állványokra szerelhető háttér-díszletelemek használatát
- kétkezes játék sajátosságait
- a kétkezes kesztyűs bábjátékot előkészítő mozgásgyakorlatokat
- az európai vásári bábjáték-hősöket
- egyszerű diavetítők, elemlámpák, állványra szerelhető halogének alkalmazását a színpad szemből történő megvilágításához
- a színpadi fény és az idő kapcsolatát
- a látvány és az akusztikus mező összekapcsolásának lehetőségeit

Fejlessze a tanulók
- koordinációs készségét
- a tanulók együttműködési készségét
- a bábu és mozgatóinak összjátékát
- verbális kifejezőkészségét
- hangkarakter-formáló képességét
- érzelemfelidéző képességét
- rögtönzésben való jártasságát

Ösztönözze a tanulókat
- a megszerzett mozgatástechnikai szint gyakorlás útján történő megtartására
- a bábkészítés, bábmozgatás és szerepformálás kölcsönhatásának kialakítására
- a választott bábjátékmódnak megfelelő színpadi játékra
- a kivitelezési munka részfeladatainak összehangolására
- látott előadások, jelenetek elemzésére, értékelésére, önértékelésre
- egyéni megoldások keresésére
- önálló kezdeményezések kidolgozására
- a rögtönzésen alapuló játékra

Tananyag
A bunraku bábok világa
- A bunraku bábu felépítése, mozgatása
- A bábu és mozgatóinak összjátéka
- A bunraku színpada
- A feketeszínház és változatai (technikai megoldások kipróbálása, fényutcák kialakítása)
- Feketeszínház: játék fényutcában
- A mozdulat folyamatának megtervezése, végigkövetése, megvalósítása, mozdulatok begyakorlása
- Jelenetek szerkesztése, előadása

Kesztyűbábok világa
- Különböző bábkesztyű-fajták
- A bábu aránya, szerkezete, mozgatása
- A kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatok
- A kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatok
- Az európai vásári bábjáték műfaji sajátosságainak összegyűjtése (pl. ellentétes karakterek, állandó figurák, jó és rossz küzdelme, dinamikus és pergő ritmus, rögtönzés, a közönséggel való közvetlen kapcsolat)
- Ellentétes karakterek tervezése (egyéni munka), etűd felépítése, mozgássor megtanulása és bemutatása
- Különböző magasságú, mélységű, szélességű paravánok és állványokra szerelhető egyszerű háttér-díszletelemek használata
- Kétkezes játék gyakorlása
- Humor és groteszk hangnem a színpadon
- Ismerkedés az európai vásári bábjáték-hősökkel (pl. Punch, Guignoll, Hans Wurst)
- A szemből megvilágított színpad (egyszerű diavetítők, elemlámpák, állványra szerelhető halogének kipróbálása)
- A fény és az idő kapcsolata (az időmúlás fénnyel való jelzése)
- Fényvisszaverő, csillámló felületek kipróbálása (pl. tükrök, üvegfelületek, tűz- és vízhatás)
- Akusztikai terekkel, hangokkal, zajkeltő eszközökkel való kísérletezés

- A látvány, az akusztikus mező és a mozgás összekapcsolása

Bábtörténet
- A bunraku történeti hagyományainak megismerése
- A vásári bábjáték és mutatványosság története, az utcaszínházi műfaj megjelenése
Színpadi bábjáték
- Bunraku technikájú bábuval jelenetek, jelenetsorok létrehozása
- A tradicionális vásári bábjáték-részlet bemutatása
- Etűd készítése szabadon választott témára, az eddigiekben tanult bábtechnikákkal

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a bunraku bábu felépítését, mozgatását, játékmódját
- a bunraku bábszínpadot
- a feketeszínházat és változatait
- a fényutcás játékmódot
- a különböző bábkesztyű-fajtákat
- a kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő, lazító és kondicionáló mozgásgyakorlatokat
- a kesztyűs bábjátékot előkészítő bemelegítő és fejlesztő beszédgyakorlatokat
- az európai vásári bábjáték műfaji sajátosságait
- a különböző paravánok és állványokra szerelhető háttér-díszletelemek használatát
- kétkezes játék sajátosságait
- a kétkezes kesztyűs bábjátékot előkészítő mozgásgyakorlatokat
- az európai vásári bábjáték hőseit és műfaji sajátosságait

Legyenek képesek
- a bábjátékos munkájukat a bábjáték egészébe illeszteni, annak céljait szolgálni
- tanári-rendezői instrukciókalapján dolgozni
- bábuját a játék tartalmának megfelelő mozgatni
- a helyes színpadi beszédre szerephelyzetben
- a bunraku bábu mozgatása során magas fokú együttműködésre
- a bunraku bábbal játszott jelenetben egyszerű díszletelem használatára
- kesztyűbáb szerkezeti felépítésének megfelelő bábmozgatásra
- ellentétes karakterű figurákat jelenetbe helyezni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- zártterű dobozszínházban kialakítható árnyjáték játéklehetőségeit
- különböző árnyfigurák játéklehetőségeit
- a világítás bábszínpadi alkalmazását, módszereit, eszközeit
- festett hátterek használatát
- az árnyjáték történetét, nagy civilizációk árnyjátékos hagyományait
- a polgári bábjátszás jelentősebb képviselőit, állomásait
- a művészi bábjáték sajátos lehetőségeit, jeles magyar alkotóit, alkotóműhelyeit
- a bábszínésznek, bábjátékosnak a különböző színházi struktúrákban betöltött szerepét

Fejlessze a tanulók
- stílusérzékét

- művészi látásmódját
- képalkotó képességét
- animációs látásmódját
- lényegkiemelő képességét

Ösztönözze a tanulókat
- egyéni munkavégzésre, önálló elképzeléseik megvalósítására
- társai és saját bábjátékos munkájának értékelésére
- adottságaiknak, képességeiknek leginkább megfelelő játékmód megtanulására, az abban való elmélyülésre
- a társművészetekben rejlő lehetőségek keresésére és felhasználására
- kísérletezésre a bábszínház képi világának egyedivé tétele érdekében
- bábszínpadi előadások megtekintésére, elemzésére, értékelésére
- bábszínházak és/vagy bábművészek munkájába való betekintésre
- a tanulók által készített bábelőadás bemutatására

Tananyag
Árnyszínházak, árnybábok világa
- Zártterű dobozszínházban (elemlámpával, gyertyával) kialakítható árnyjáték
- Az emberi kézzel, az emberi sziluettel, tömör síkidomokkal, áttört síkfelületekkel való kísérletezés, események vetítőernyőn való megjelenítése
- A fényforrás helyének tudatos kialakítása
- Az árnyfigurák fajtájának kiválasztása, egyszerű figurák elkészítése
- Játék különböző árnyfigurákkal
- Az egyes bábtechnikák árnyjátékban való alkalmazása
- A nézőpont és a technika összefüggései
- A világítás lehetőségei a bábszínpadon, a fény fajtái (pl. pont-, szórt-, csúcs-, ellenfény)
- A realitás és az irrealitás határán (pl. két írásvetítő használatával)
- Festett hátterek használata (pl. vetített dia háttér, celluloidra festett hátterek, vegyes anyagú hátterek)
- A festői hátterek alkalmazásának jelentősége
- A bábszínésznek, bábjátékosnak a különböző színházi struktúrákban betöltött szerepe

Bábtörténet
- A művészi bábjáték kialakulása Magyarországon és a világban
- A társművészetek hatása a bábművészetre

Színpadi bábjáték
- Szabadon választott témához fénytechnikai kísérletek, majd ezek eredményeinek beépítése előadásba
- Árnyszínházi bábelőadás létrehozása
- Etűd készítése önállóan vagy párban szabadon választott témára az eddigiekben tanult bábtechnikákkal; ezeket független jelenetekként vagy egymásba fűzve adják elő

Követelmények
A tanulók ismerjék
- zártterű dobozszínházban kialakítható árnyjáték játéklehetőségeit
- különböző árnyfigurák játéklehetőségeit
- a világítás bábszínpadi alkalmazását, módszereit, eszközeit
- festett hátterek használatát
- az árnyjáték történetét, nagy civilizációk árnyjátékos hagyományait

- az egyes bábtechnikák használatára vonatkozó konvenciókat

Legyenek képesek
- bonyolultabb mozgatási technikájú bábu működtetésére
- az árnyszínházi előadás létrehozásában, különböző szerepekben és funkciókban történő közreműködésre
- tanulmányai során szerzett bábszínházi, dramatikus tapasztalatainak alkotó felhasználására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a nemzetközi és hazai kortárs bábszínházakat
- az új bábszínpadi törekvéseket
- néhány kiemelkedő bábszínházi előadást
- a manufaktúra jellegű kiscsoportos együttműködést
- az értékelés fontosságát, az értékelési szempontokat

Fejlessze a tanulók
- a bábszínpadi munkában való jártasságát
- színpadi jelenlétének erejét

Ösztönözze a tanulókat
- önálló kísérletezésre, gyakorlás általi fejlődésre
- a bábjáték sajátos kifejezési formáinak alkalmazására
- a bábjáték során használt eszközeik elkészítésére vagy megtervezésére
- minél több bábelőadás megtekintésére, megbeszélésére, elemzésére, értelmezésére
- a bábszínészet hivatásszerűen gyakorolt módjainak megismerésére

Tananyag
A kísérletezések színháza
- Kortárs, jeles alkotások megtekintése és elemzése
- Témához szabadon választott bábtechnika és színpad (pl. paraván, doboz-színház, díszletek) kialakítása
- Kiscsoportos együttműködés a tervezéstől a kivitelezésig, manufaktúra jelleggel
- Az effektek, a térhasználat, a fény szerepe a tervezett bábjátékban
- Kiscsoportos bábjáték a létrehozott bábszínházban
- A létrejött előadás bemutatása
- Egymás alkotásainak megtekintése és értékelés (szempont kell legyen pl. a bábu és bábos kapcsolata; a bábu megjelenítő, utánzó, megidéző, helyettesítő funkciójának játékban való kibontása; a bábu-bábos-tér hármasságának kapcsolata; a vizuális megjelenítés egyedi stílusa; a szokásostól eltérő effektek használata)

Felkészülés a vizsgára
- Minden tanuló a szaktanár vezetésével egy szabadon, a tanuló egyéniségéhez, érdeklődéséhez, képességeihez közel álló témát, ehhez bábtechnikát választ
- A témát önállóan, jelenetekre bontva, a próbafolyamatot megtervezve, majd bepróbálva kell előadásra kész állapotba hozni
- Csoportokban egy szabadon választott téma bábszínpadra állítása: a hangsúlyt a bábtípusnak megfelelő mozgatási eljárások begyakorlására, a színpadkép kialakítására, a bábuk és

bábosok kapcsolatára, a bábszínészi hiteles jelenlétre helyezve

Bábtörténet
- Nemzetközi és hazai kortárs bábszínházak
- Új törekvések a bábszínpadon

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a nemzetközi és hazai kortárs bábszínházakat
- az új bábszínpadi törekvéseket
- kiemelkedő bábszínházi előadásokat
- a manufaktúra jellegű kiscsoportos együttműködést
- az értékelés fontosságát, értékelési szempontokat

Legyenek képesek
- a szerepalkotásban önálló gondolataik, egyéniségük érvényesítésére
- kifejező bábmozgatásra
- a beszédfolyamat részeinek és egészének tudatos irányítására
- az ábrázolt figura megjelenítésének elemzésére
- a társművészetekben szerzett ismereteiket a bábjátékos munkában hasznosítani

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék
- a polgári-művészi bábjáték európai hagyományait, kortárs törekvéseit
- a bemutatásra szánt produkció funkcionális és látványelemeinek működését, hatását
- az egyes bábtechnikák lehetséges színpadtechnikai alkalmazását
- a társművészetekkel való kapcsolódás lehetőségét
- a bábszínház működéséhez kapcsolódó legfontosabb mesterségeket

Legyenek képesek
- bonyolult szerkezetű (marionett-, bunraku-, árny-) bábu mozgatására és alkalmazására
- az emberi és technikai tényezők összehangolt alkalmazására
- a bábjáték alkotófázisaiban való részvételre
- a bábu és bábos kapcsolatának értelmezésére a csoportos játékban és mások játékában is
- az általa használt bábu színpadi tartalomnak megfelelő mozgatására
- különféle szerepek megformálására, a szerepalkotásban önálló gondolataik, egyéniségük érvényesítésére
- az előadás/próba folyamán szükség szerinti háttérmunkára
- egyéni és csoportos jelenetek önálló összeállítására, előadására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Bábjáték
- egyéni vagy páros jelenet, 3-5 perc
vagy
- csoportos jelenet vagy előadás, 15-30 perc

A vizsga tartalma
A tanuló egyéni vagy páros jelenet bemutatásával vagy csoportos jelenetben/előadásban önálló szerep megformálásával teljesítheti a művészeti záróvizsga követelményeket. A jelenet vagy előadás készülhet drámai, dramatizált vagy szerkesztett mű alapján, illetve zenei vagy képzőművészeti alkotás bábszínpadi adaptációjával vagy rögzített improvizációval. A tanulónak egyéni vagy páros produkciójában egy szabadon választott bábtechnikát kell (kesztyűs, árny, marionett, bunraku, vajang) alkalmaznia, választását indokolnia kell. A csoportos jelenet vagy előadás a választott téma szerint épülhet egy kiválasztott bábtechnikára, vagy - ha ez indokolt - több együttes alkalmazására.

A vizsga értékelése
- A bábuval történő kifejezés ereje, hitelessége
- A mozdulatok, mozgássorok kivitelezésének pontossága, folyamatossága
- Verbális produkcióban a nyelvi kifejezőeszközök használata
- A tekintet tudatos irányítása
- A bábos és bábuja, valamint a bábok közötti kontaktus elevensége, összehangoltsága
- A zene és hanghatások figyelembevétele
- A díszletek, kellékek használata
- Páros vagy csoportos produkció esetén koncentráció, együttműködés
- Eredetiség, kreatív megoldások
- A jelenet/előadás kifejezőeszközeinek összhatása

Bábkészítés

A bábkészítés tantárgy legfőbb célja, hogy a tárgyalkotás során fejlessze a tanulók képzelőerejét, fantáziáját, továbbá tegye lehetővé, hogy a tanulók megismerhessék a bábkészítés során a tárgy bábuvá alakításának élményét. A képzés feladata, hogy a tanulók képességeit, eltérő fejlődési ütemét figyelembe véve fejlessze vizuális érzékenységüket, kifejezőkészségüket, alkotóképességüket, bővítse technikai tudásukat, jártasságukat.

A tantárgy speciális feladata, hogy a bábjáték főtárggyal összhangban az ott alkalmazásra kerülő bábok, kellékek, díszletek előállítását is szolgálja.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

<u>Fejlesztési feladatok</u>

Ismertesse meg a tanulókkal
- a természeti anyagok, a természetben található formák felhasználásának többféle módját
- az ember alkotta formák, tárgyak felhasználásnak többféle módját
- a tárgyak átlényegítési lehetőségeit
- a mozgatási irányokat
- emberi tulajdonságok, jellemvonások, valamint anyagok, formák, arányok társításának lehetőségeit
- gyakran előforduló mesefigurák terményekből/tárgyakból történő elkészítésének egyes lehetőségeit

Fejlessze a tanulók
- lényegkiemelő képességét
- megfigyelő képességét
- a hasonlóságfelismerő és asszociációs képességét
- a természetben található formák iránti érzékenységét
- formaalkotási képességét
- stílusérzékét

Ösztönözze a tanulókat
- a tárgyak funkciójának megváltoztatására
- az ember alkotta formák megismerésére
- a különböző természetes és mesterséges formák, tárgyak, anyagok szabadon történő összeépítésére
- az egyszerű tárgyalakító technológiai eljárások kipróbálására
- a kialakított tárgy bábokkal való játékra

Tananyag

A természetben rejlő formák tanulmányozása, felhasználása
- Természetes anyagok (pl. termések, gyökerek, zöldségek, virágok, ágak, kövek, madártollak, szálas anyagok gyűjtése, megfigyelése, csoportosítása)
- Szereptípusok és karakterek létrehozása a látvány alapján
- Egyszerű technológiák alkalmazásával rögtönzött bábuk készítése

A tanteremben, gyerekszobában található tárgyak, formák tanulmányozása, felhasználása: a tárgy-bábok világa
- Tárgy-metamorfózis játékok különböző tárgyakkal
- Ellentétes tulajdonságú tárgyak keresése, azokhoz karakterek társítása
- Emberi tulajdonságok kifejezéséhez tárgyak társítása
- A mozgatási irányok és a mozgatási áttételek összhangba hozása
- Tárgyak összeépítése, átalakítása a kialakítandó figurának megfelelően

Játék a létrehozott bábokkal
- Mesefigurák és egyszerű mesei helyzetek megjelenítése

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a természetben található és a mesterséges tárgyak közötti lényegi különbségeket
- azokat az egyszerű technológiai eljárásokat, amelyekkel a természetben található és mesterséges tárgyak összeépíthetők, átalakíthatók
- mozgatási irányokat
- a leggyakrabban előforduló mesefigurákat

Legyenek képesek
- a természetben található és a mesterséges tárgyak megkülönböztetésére
- emberi tulajdonságok megjelenítéséhez szükséges anyagok, formák vagy tárgyak keresésére
- tulajdonságok tárgyi ábrázolására
- a mozgatási irányok közötti eligazodásra
- tárgyakhoz, formákhoz meseszereplők társítására
- az általa készített tárgy-bábok használatára

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bábtest fogalmát, ennek lényegi összetevőit
- a test, a tömeg, a méretek, arányok kifejező erejét
- a függőlegesen tagolt bábu részeit
- a felülről, merevrúddal mozgatott egyszerű marionett bábu fizikai tulajdonságait és abból adódó képességeit
- a bábu anyagának és az elvárt mozgékonyságának összefüggéseit
- a textilek sokoldalú alkalmazási lehetőségét
- a színekkel, felületekkel, tömegekkel létrehozható legfontosabb figurákat
- a hátulról mozgatott egyszerű bábtest anatómiai részeit
- a markolat használatát, s így a bábu mozgatásának lehetőségeit
- a fej-nyak-törzs összeillesztésének egyszerű módjait
- a báb arcának legfontosabb kifejező részeit
- az emberi arányoktól való eltérés következményeit (pl. érzelmi, hangulati, kifejezésbeli hangsúlyok)
- a bábu talajon való járásának módjait

Fejlessze a tanulók

- anyaghasználatban való következetességét
- anyagtársítási és -alakítási képességét
- arányérzékelését
- térformáló képességét
- tárgyalkotó képességét

Ösztönözze a tanulókat

- az anyagok bátor kombinálására
- a pontos anyagmegmunkálásra
- az érzelmek megjelenítésére egyszerű, formában, színben, anyagban
- elkészített bábjaikhoz történetek kitalálására
- a bábuk kialakításával párhuzamosan mesei fordulatok játékban való kipróbálásra
- a társakkal való közös alkotásra
- művészeti albumok tanulmányozására (öltözetek, viselek, épületek)

Tananyag

A felülről mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa

- Ismerkedés a felülről mozgatott egyszerű plasztikus bábok készítésére alkalmas anyagokkal
- A felülről mozgatás technikai elvárásai: függőlegesek, vízszintesek aránya; a test, a törzs, a fej helyzete; a tömeg és a testsúly arányának elosztása; szoknyás, palástos, láb nélküli figurák kialakítása
- Marionett kereszt nélküli mozgatási lehetőségei
- Egyszerű figurák felzsinórozása
- A plasztikusság, a hengeresség megjelenése
- A tartórúd és nyelének használata

A hátulról mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa

- A hátulról mozgatott bábu fejében elhelyezett mozgató (markolat) használata
- Az emberi anatómia szerinti szerkezet kialakítása a testarányok esetleges változtatásával
- A fej-nyak-törzs ízeinek mozgékonyságára való törekvés

- Az arc egyszerű, de kifejező megjelenítése
- Apró mozdulatok kivitelezéséhez szükséges anyagok, eljárások megismerése

Asztalon kialakítható doboz-színház
- Az asztalon kialakítható színpadi tér lehetőségeinek kutatása
- A tér és a lehatárolás lehetőségeinek kialakítása
- Hullámkarton dobozok asztali színházzá alakítása
- A „színpad” használatának további lehetőségei (mint hátul nyitott tér, a hátulról való benyúlás)

Játék a létrehozott bábokkal
- Népmesék vagy legendamesék részleteinek megjelenítése az elkészített doboz-színházban, a kivitelezett bábokkal, csoportbontással
- A tanulók által szabadon készített bábukhoz közös történet kialakítása

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a bábtest fogalmát, ennek lényegi összetevőit
- a függőlegesen tagolt bábu részeit
- a textilek sokoldalú alkalmazási lehetőségét
- a hátulról mozgatott egyszerű bábtest anatómiai részeit
- a markolat használatát, s így a bábu mozgatásának lehetőségeit
- a fej-nyak-törzs összeillesztésének egyszerű módjait
- a bábu talajon való járásának módjait

Legyenek képesek
- a felülről mozgatott bábu szerkezeti elemeinek felismerésére
- felülről, merevrúddal mozgatott egyszerű szerkezetű, textiltestű báb elkészítésére
- a hátulról mozgatott bábu szerkezeti elemeinek felismerésére
- hátulról mozgatott, rövid markolatú egyszerű szerkezetű bábu elkészítésére
- textilek egyszerű megmunkálására,
- az általuk készített bábokkal kapcsolatot teremteni, azokat mozgásba hozni

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a sík és a tér közötti legfontosabb különbségeket
- a síkok felhasználásával téri elemek építésének lehetőségeit, egyszerű technológiai eljárásokat
- az izületek, ízesülések találkozásának technológiai összeépítését, a síkok összeszerelésének lehetőségeit
- a mozgató pálca törzshöz illesztésének módjait
- a papírok sokféleségét, felhasználásuk sokoldalúságát, a felület-megmunkálási eljárásokat
- a síkbábok öltöztetésének lehetőségeit
- a nagyítást-kicsinyítést és ennek technológiai megoldásait
- az alulról mozgatott síkbábok szerkezeti részeit
- a vásári mézesbábokat

Fejlessze a tanulók
- konstrukciós képességét

- látványelemző képességét
- lényegkiemelő képességét
- absztraháló képességét

Ösztönözze a tanulókat
- egyéni látásmód, egyéni stílus kialakítására
- a papírok sokoldalú kombinálására
- a síkbábokkal kialakítható papírszínház használatára
- egymás figurájának kipróbálására, közös játék szervezésére
- művészeti albumok megtekintésére (öltözködéstörténet, egyházművészet, népművészet, naiv festészet, történelmi korok emberábrázolása)

Tananyag

Síkbábok világa
- Egy anekdota- vagy legendamese elemzése, jelenetekre bontása, majd a képmutogató játékformához szükséges felületek megfestése
- Fényképek, fotók (ember, állat-, és növényvilág) vizsgálata, kézrajzzal való felnagyítása, ezek kivágása, ízekre bontása, kiegészítése, egyszerű technológiával való összeszerelése
- A szemben-nézet fontossága, eltűnés élbe fordulással, a profil nézet kialakítása
- Kétoldalú (elől - hátul, jobb - baloldal), felülről mozgatható, egyszerű ízekből összeállított síkbábok kivitelezése
- A síkbábokhoz dobogó, porond készítése
- A pálcás sík-marionettel való ismerkedés, mozgatópálcák használata
- A papír mint anyag sokoldalú felhasználása, különböző eljárások és felületmegmunkálások kipróbálása
- Síkidomok figurákká építése, ízeknél mozgékonyá alakítása
- Vásári mézesbábok egyszerű formáinak vizsgálata
- Alulról mozgatható síkbábok tervezése, kivitelezése
- Az alulról mozgatott síkbábokhoz háromoldalú, hullámkartonból rögtönzött paravánok készítése

- Különböző rétegek egymásra építése, plasztikus felületek létrehozása papírból
- Óriási méretű figurák alkotása hullámkartonból

Játék a létrehozott bábokkal
- Mítoszok, mitikus tartalmú mesék (vagy azok részleteinek) megjelenítése mozgó képekkel
- A tanulók által szabadon készített síkbábokhoz közös történet kialakítása

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a síkok felhasználásával téri elemek építésének lehetőségeit, egyszerű technológiai eljárásokat
- az izületek, ízesülések találkozásának technológiai összeépítését
- a síkok összeszerelésének lehetőségeit
- a mozgató pálca törzshöz illesztésének módjait
- a papírok sokféleségét, felhasználásuk sokoldalúságát, a felület-megmunkálási eljárásokat
- a síkbábok öltöztetésének lehetőségeit
- a nagyítást-kicsinyítést és ennek technológiai megoldásait
- az alulról mozgatott síkbábok szerkezeti részeit

Legyenek képesek
- papírok felhasználásával felülről és alulról mozgatott, egyszerű ízesítésű síkbábok készítésére
- a papírok megmunkálásához szükséges eljárások végrehajtására
- a síkformák figurákká alakítására
- a szemben és profil nézet megkülönböztetésére
- a pálcás sík-marionett és a mozgatópálcák használatára

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- az emberi test legfontosabb arányait
- a karakterek és a hozzájuk társítható anyagok sokféleségét
- a botbábok egyszerűbb fajtáit
- a botbábok egyszerűbb fajtáit
- a botos bábok szerkezetének alapvető részeit
- az alulról mozgatott botbáb mozgatási lehetőségeit
- a mozgatási szerkezetek elkészítésének egyszerű változatait
- az ízesülések illesztéséhez használható anyagokat, eljárásokat
- a bábu kézmozdulatainak kifejezésbeli jelentőségét

Fejlessze a tanulók
- formaérzékét
- tárgyalkotó képességét
- a felületgazdag díszítésre való képességét
- metaforikus, szimbolikus látásmódját
- analizáló és szintetizáló képességét

Ösztönözze a tanulókat
- önálló feladatmegoldásra
- egymás alkotásainak megismerésére
- közös játék kialakítására
- a népszokásaink bábjátékos elemeinek vizsgálatára

Tananyag

Alulról mozgatható egyszerű botbábok
- Egyszerű mozgásokra képes törzs, tengely, szerkezeti váz kialakítása
- Plasztikus fej létrehozása
- A népi betlehemes bábtáncoltatás tanulmányozása
- Saját, arasznyi méretű botbáb kollekció készítése, nyakba akasztható dobozszínházzal
- Fakanál báb (szoknyás és nadrágos) készítése

Alulról mozgatható egyszerű vajang bábok változatai
- Áttétellel, pálcákkal mozgatott kezek és karok ízesülései
- Az izületek csatlakoztatása egyszerű technológiával
- A textilhasználat kifejező felhasználása a bábu öltöztetése során
- Különböző méretű (akár 70-80 cm magas) bábok készítése az eddig tanult technológiák alapján

Játék a létrehozott bábokkal
- Rövid bábetűdök létrehozása botbábokkal, csoportbontásban
- A tanulók által szabadon készített botbábokhoz közös történet kialakítása

Követelmények
A tanulók ismerjék
- az emberi test legfontosabb arányait
- a karakterek és a hozzájuk társítható anyagok sokféleségét
- a botbábok egyszerűbb fajtáit
- a botos bábok szerkezetének alapvető részeit
- az alulról mozgatott botbáb mozgatási lehetőségeit
- a mozgatási szerkezetek elkészítésének egyszerű változatait
- az ízesülések illesztéséhez használható anyagokat, eljárásokat

Legyenek képesek
- az egyszerű botos bábok szerkezetének felépítésére
- érzelmek kifejező ábrázolására a bábkészítés során
- az alapanyagok jellegzetességeit figyelembe vevő alkalmazásra
- a szerepkaraktereknek megfelelő mozgatás kitalálására, a szükséges szerkezetek megvalósítására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a kesztyűbáb (zsákbáb) szerkezeti elemeit, felépítését
- a kesztyűbábbal végrehajtható egyszerű mozgássorok technikai igényeit
- a kesztyűbáb szerkezeti adottságaiból fakadó elkészítési eljárások technológiáit
- a sík és plasztikus felületek kombinálási lehetőségeit
- a bábu tekintetének jelölését, az arckarakterek kialakításának módjait
- a kétkezes játék nyújtotta lehetőségeket
- az anyagkiválasztás és a mozgás, mozgékonyság összefüggéseit
- a jelenethez illeszkedő stílus és mozgáslehetőségek jelentőségét a bábkészítést megelőző tervezésben
- a vásári bábjátékok műfaji sajátosságait

Fejlessze a tanulók
- vizuális érzékenységét
- absztrakciós képességét
- stílusérzékét
- mozgáskoordinációját
- szakszerű eszközhasználatát

Ösztönözze a tanulókat
- a kivitelezés során a technológia átgondolására
- a kézjátékok kipróbálására
- egyszerű, könnyű szerkezetű paravánok kipróbálására
- humoros jelenetek kitalálására, szereplőinek elkészítésére, a játék bemutatására
- a tradicionális vásári népi bábhősök megismerésére

Tananyag

Az alulról mozgatott gyűszűtől a zsákbábig

- Az emberi kéz, mint a kommunikáció eszköze (mint, forma és mint bonyolult szerkezet)
- A könyök-alkar-tenyér-kézfej, mint anatómiai egységgel való ismerkedés
- Kézjátékok
- A kéz csupasz és kesztyűbe bújtatott „lénye”
- Zenére való mozdulatsorok gyakorlása, a könyök-alkar-tenyér-kézfej formai adottságaiból kialakítható „lények”
- A mindennapi életben használt különböző kesztyűk bábos felhasználása
- A kezek által megformált figurák mozgékonysága, (kellékfogás, élethű szuszogás alvás közben, csetepaté teremtése)
- Egy vagy két ujjra húzható apró gyűszűbábok készítése
- Festett, ötujjas kesztyűre könnyű, üreges fej szerelése

Az alulról mozgatott kesztyű báb

- Zsákbáb készítésének fázisai: elemző megfigyelés, figurák tervezése, anyagválasztás
- A bábu alakjának és a kéz anatómiájának összefüggései
- A bábu nyakának, derekának, „lábának” helye
- A fej kialakításának technológiái: papírmasé, rideghab, szivacs, papírpép
- Az arc kifejező festése, varrása, a szem formája, a tekintet iránya
- A haj, az öltözetek fontossága

Játék a létrehozott bábokkal

- Rövid bábetűdök létrehozása ellentétes karakterű kesztyűbábokkal, 2-3 fős csoportokban
- Ismerkedés Vitéz László-játékkal

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kesztyűbáb (zsákbáb) szerkezeti elemeit, felépítését
- a kesztyűbábbal végrehajtható egyszerű mozgássorok technikai igényeit
- a bábu tekintetének jelölését, az arckarakterek kialakításának módjait
- az anyagkiválasztás és a mozgás, mozgékonyság összefüggéseit
- a tradicionális vásári bábjátékot, néhány népi bábhős történetét

Legyenek képesek

- kézjátékokban egyszerű mozdulatokkal megjeleníthető figura megjelenítésére
- öt ujjas kesztyűből báb készítésére
- a bábu tekintetének jelölésére, karaktervonások kifejezésére
- a jelenethez illeszkedő stílus- és mozgáslehetőségek kiválasztására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a maszkok különböző típusait
- maszkkészítési eljárások egyszerűbb és bonyolultabb változatait
- a maszkon megjelenő érzelmek, arckifejezések torzításának, túlzásának, növelésének hatásait
- a maszkok, álarcok használatának egyes kultúrtörténeti példáit
- maszkok és öltözetek kapcsolatát
- a magyar népszokások farsangi alakoskodó maszkjait
- a maszkok színháztörténeti, színházi jelentőségét

Fejlessze a tanulók
- érzelemkifejező képességét
- arányérzékét
- térhasználatát
- szimbólumalkotó képességét
- absztraháló, elvonatkoztató képességét
- stílusérzékenységét

Ösztönözze a tanulókat
- változatos eljárások kipróbálásra
- veszélytelen technológiák alkalmazására
- a maszkok kipróbálására
- egyszerű jelmezek készítésére
- fejfedők tervezésére és egyszerű eljárásokkal való kivitelezésére
- társművészeti kitekintésre
- társai, önmaga és a felnőtt világ, a hétköznapi maszkok megfigyelésére
- művészeti albumok megtekintésére (nagy kultúrtörténeti korok maszkkultúrájával való ismerkedésre)

Tananyag
Maszkok világa
- A maszk, mint jel a természeti népek rítusaiban és népszokásainkban
- A maszk jelentősége a színháztörténetben, a történelmi korok karneváljain
- A maszk mögé bújás jelentésváltozásai
- Maszkkészítés: zacskó, zsák, sík, festett, teljes arcot eltakaró, orrnyergig érő plasztikus, léggömbre kasírozott, textil maszkok
- A karakterek felnagyítása, méretnövelés, a felületek érzelmi kifejezése
- A maszkos játékok jellegzetességeinek kipróbálása, közös játék (rítus, farsang, mesei vagy mitológiai jelenetek) kipróbálása

Óriások és törpék
- A méretek megnövelése, eltúlzása
- A maszkokhoz egyszerű jelmezek készítése
- Ellentétes karakterek teremtése méretek, arányok, bábtechnikák felhasználásával
- Kétemberes óriásbábok, „földön túli lények” készítése
- Fejre szerelt maszkok, elöl-hátul kiképzett álarcok készítése
- Természeti népek rítusmaszkjainak rekonstrukciói, ezek működésbe hozása
- Gyűjtőmunka a természetből, természeti formák beépítése a maszkokba

Játék a létrehozott bábokkal, maszkokkal
- Játék mitológiai történethez készített maszkokkal és jelmezekkel
- Alakoskodó játék farsangi maszkokkal

Követelmények
A tanulók ismerjék
- maszkkészítési eljárások egyszerűbb változatait
- a maszkon megjelenő érzelmek, arckifejezések torzításának, túlzásának, növelésének hatásait
- maszkok és öltözetek kapcsolatát
- a magyar népszokások farsangi alakoskodó maszkjait

- a maszkok színháztörténeti, színházi jelentőségét

Legyenek képesek
- maszk tervezésére, figyelemmel az emberi arc arányaira,
- különböző technikákkal karakteres maszkokat létrehozni
- a maszk használatóságának bemutatására
- a különböző maszkokhoz egyszerű jelmezeket kivitelezni
- eligazodni a maszkos játékok világában

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanulók ismerjék
- a bábkészítés alapvető szakkifejezéseit (pl. felülről, alulról, hátulról mozgatott, sík és plasztikus báb)
- az egyes bábmozgatási technikák működési elvét, és elkészítésének egyszerűbb változatait (pl. merevpálcás sík marionett, hátulról mozgatott, bábfejbe beépített markolatú báb, kesztyűbáb ötujjas kesztyűre épített bábfejjel)
- a tervezés és kivitelezés alapvető szempontjait (pl. jelenetelemzésen alapuló figura látványterve, bábtechnika meghatározása, anyagkiválasztás, technológiai lépések egymásra épülő sorrendjének eldöntése, kivitelezése)
- az alapanyagok sokféleségét, fontosabb fizikai-kémiai tulajdonságaikat
- a kivitelezéshez szükséges eszközöket, technikákat, technológiákat
- az elkészített bábu alkalmazási lehetőségeit
- a rögtönzött báb fogalmát

Legyenek képesek
- az alapvető bábmozgatási technikák közötti biztonságos eligazodásra
- a kivitelezési munka fázisainak követésére
- kreatív anyaghasználatra, megmunkálásra
- a tárgyak átlényegítésére, azok funkcióinak megváltoztatásával egyszerű figurák megalkotására
- az alapvető anatómiai arányrendszereknek megfelelő figurák tervezésére és kivitelezésére
- a képi sűrítésre
- a csodás elemek egyszerű technikai megoldásainak (pl. sík átváltozó-báb) alkalmazására
- egy adott témát megjelenítő bábok csoportjának elkészítése során a stílusegység megtartására
- saját elképzeléseinek megvalósítására tanári segítséggel vagy önállóan
- rögtönzött bábot készíteni
- az elkészített bábu „életterének” kialakítására egyszerű díszletelemekkel (pl. állványra szerelt sík hátterek, függesztett függönyök, rúdra szerelt térbeli tárgyak)
- az általa készített bábu használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Bábkészítés 90 perc

A vizsga tartalma
A tanuló a vizsgán megadott témához szabadon választott figura megjelenítésére bábut készít szabadon választott technikával. A tanulónak a bábut rögtönzött módon, egészében kell megalkotnia, kiviteleznie, a rendelkezésére álló anyagokból, eszközökből választva. Az elkészült bábut karakterének megfelelően egyszerű mozgás- vagy mozdulatsor (pl. járás, forgás, dőlés) bemutatásával kell megmozgatnia, láthatóvá tennie ezzel a használhatóságot, a vizuális jellemzőket. A tanulónak a bemutatás során fel kell vázolnia a bábu elkészítéséhez szükséges lépéseket is. A vizsgán a tanuló az életkori sajátosságainak megfelelően összeállított jelenetsorból húz.

A vizsga értékelése
- A választott bábmozgatási technika összhangja a jelenettel
- Műfaji sajátosságok figyelembevétele, ezek kreatív alkalmazása
- Lényegkiemelés, arányok, színek, kompozíció
- Ötletesség
- A bábu működőképessége, használhatósága
- A vizuális megformáltság igényessége
- Tárgyalkotó, manuális és konstruáló képesség szabadsága
- Karakterábrázolás (színek, formák, arányok, eredetiség, anyagválasztás)
- Az ötletek kreatív alkalmazása

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a bonyolultabb marionett bábok szerkezetét
- ezek elkészítésének technológiai lépéseit
- a merev tartórúd és a zsinórral való függesztés közötti különbséget
- a marionettkereszt elkészítésének és használatának módjait
- a bábtest anyagának különböző fajtáit
- a bábtest és emberi arány kapcsolatát
- a többzsinóros marionettek függesztésének és felzsinórozásának lehetőségeit
- a bábtest izületeinek és felzsinórozásának kapcsolatát
- a marionettbábbal való játék és a játéktér kapcsolatának lehetőségeit

Fejlessze a tanulók
- szimbólumalkotó képességét
- absztraháló, elvonatkoztató képességét
- stílusérzékenységét
- manipulációs képességét
- térlátását és térhasználatát
- konstrukciós képességét
- analizáló és szintetizáló képességét

Ösztönözze a tanulókat
- változatosságra az anyaghasználat során

- önálló munkavégzésre
- a megismert munkaformák alkalmazására saját ötleteik, gondolataik kidolgozásában
- egyre összetettebb szerkezetek alkotására, a többzsinóros marionett készítésére és használatára
- műalkotások, bábszínházi előadások megtekintésére

Tananyag

Marionettek világa

- A felülről mozgatottság újszerű megtapasztalása, egymás testének felzsinórozása, közös játék
- A marionett bábok bonyolultabb változatainak vizsgálata
- A merev mozgatórúd kiváltása felzsinórozással
- Mozgatókereszt szerkesztése
- Ízelt testrészekkel rendelkező bábu készítése
- A bábu kezeinek, lábainak felzsinórozása, majd mozgatása
- A marionett bábu hagyományainak, fajtáinak, technikájának, működési elvének tanulmányozása
- A marionett színpad technikai megoldásaival való ismerkedés, egyszerű, asztalok segítségével is kialakítható marionett-híd építése

Játék a létrehozott bábokkal

- Bábetűdök létrehozása, kiemelt tekintettel az egyensúlyi problémákra, a reptetésre, a lebegés lehetőségeire
- A tanulók saját élményeiből, tapasztalataiból építkező történet feldolgozása marionett technikával, csoportbontással

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bonyolultabb marionett bábok szerkezetét
- ezek elkészítésének technológiai lépéseit
- a merev tartórúd és a zsinórral való függesztés közötti különbséget
- a marionettkereszt elkészítésének és használatának módjait
- a bábtest anyagának különböző fajtáit
- a bábtest és emberi arány kapcsolatát

Legyenek képesek

- a marionett bábok szerkezeti elemeinek megnevezésére
- felzsinórozással mozgatható marionett bábok elkészítésére
- mozgatókereszt készítésére és alkalmazására
- a bábtest felzsinórozására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bunraku bábu sajátosságait, szerkezetének részeit
- a bunraku bábu mozgatásának módjait
- a bunraku bábu elkészítésének fázisait, a bábtörzs belső mechanikájának kialakításait
- a bábtörzsbe építhető egyszerűbb gapitok fajtáit és elkészítésének módjait
- a bunraku történetét, kultúrtörténeti jelentőségét

- a bonyolultabb kesztyűbábok szerkezetét
- kezek, lábak készítésének, felhelyezésének módjait
- a kesztyűbáb készítésének egymásra épülő munkafázisait
- az egyszerű paravánok, porondok felépítését
- a fény, a világítás jelentőségét, használatának egyszerű módjait
- akusztikus hatások keltésének egyszerűbb változatait
- a vásári bábjáték műfaji sajátosságait

Fejlessze a tanulók
- formateremtő, tárgyalakító, mintázó képességét
- perspektivikus ábrázoló képességét
- téralkotó képességét
- esztétikai érzékét
- képi önkifejező képességét
- igényét anyagok, tárgyak gazdag felületmegmunkálására
- eszközhasználatának szakszerűségét

Ösztönözze a tanulókat
- a szerkezetek aprólékos megfigyelésre
- a megfigyelt szerkezetek elemzésére, rekonstruálásának igényére
- egyre összetettebb és mechanikus szerkezetekkel mozgatott bábuk tanulmányozására
- egyszerű világítástechnikai megoldások kialakítására
- a fénnyel való kísérletezésekre
- egyéni korrekciók, vélemények megfogalmazására
- mások munkájának elemző értékelésére
- műalkotások vizsgálatára

Tananyag
A hátulról mozgatott bábtípus, a bunrakuk világa
- A bábfej és markolatának kialakítása
- A bábtörzsbe való benyúlás módjainak kipróbálása és egyszerűbb bábtörzs elkészítése
- A báb kezeinek megjelenítési módjai (saját kezünk, mintázott karok és kezek) összegyűjtése
- A bábu könyökéhez mozgató pálcák, markolatok szerelése
- A bábu és a bábos testének viszonyrendszeréből adódó sajátosságok tanulmányozása
- A bábfej formázása, festése
- A bunraku színpad sajátosságainak vizsgálata
- A bábos nyílszíni játékterének kialakítása
- A bunraku történeti hagyományainak megismerése

Játék a létrehozott bábokkal
- Bábetűdök létrehozása, kiemelt tekintettel egy bunraku és 2-3 mozgatókapcsolatának megvalósítására, játékban való közös koncentráció megélésére

Kesztyűbábok világa
Az 5. alapfokú évfolyamon megtanult technikák tovább fejlesztése, a kesztyűbáb színpadi eszközeinek megismerése
- A bábu arányának, szerkezetének, mozgatásának tanulmányozása
- Hagyományos vásári figurák rekonstrukcióinak elkészítése
- A vásári bábjáték műfaji sajátosságainak összegyűjtése
- Saját stílusú vásári bábfigurák tervezése, kivitelezése

- A kesztyűbáb technikájához szükséges színpadi ismeretek összegyűjtése
- Állványokra szerelhető egyszerű háttér és díszletelemek készítése
- Ismerkedés a fénnyel, a világítással, mint fontos látványelemekkel
- A fénnyel való időmúlás jelzése
- Fényvisszaverő, csillámló felületek kipróbálása
- Akusztikai terekkel, hangokkal, zajkeltő eszközökkel való kísérletezés, egyszerű zajkeltő eszközök készítése
- A látvány, az akusztikus mező és mozgás összekapcsolása

Játék a létrehozott bábokkal
- A vásári bábjáték műfaji sajátosságainak, a játékmód hagyományainak megfelelő 2-3 fős bábetűd létrehozása kesztyűbábbal
- A Vitéz László-játékok egy-egy szituációjának eljátszása csoportbontásban

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a bábtörténet egyetemes és magyar vonatkozásainak lényeges korszakait és nagy művészegyéniségeit
- a bunraku bábu sajátosságait, szerkezetének részeit
- a bunraku bábu elkészítésének fázisait, a bábtörzs belső mechanikájának kialakításait
- a bunraku történetét, kultúrtörténeti jelentőségét
- a bonyolultabb kesztyűbáb szerkezetét
- a kesztyűbáb készítésének egymásra épülő munkafázisait
- az egyszerű paravánok, porondok felépítését
- a fény, a világítás jelentőségét, használatuk egyszerű módjait
- a vásári bábjáték *műfaji sajátosságait*

Legyenek képesek
- egyszerű fejmozgató-rudas bunraku báb készítésére
- a bunraku báb fejének mintázására
- a bunraku bábbal játszott jelenthez egyszerű díszletelemek készítésére
- egyszerű világítástechnikával a bábu karakterének megerősítésére
- kesztyűbáb szerkezeti felépítését követve a báb megalkotására
- a felületeket aprólékos, igényes kidolgozására
- a tradicionális vásári bábjáték műfaji sajátosságait ismerve két ellentétes karakterű figura elkészítésére,

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a pálcás bábok tradícióit, történetiségét
- a pálcás, vajang bábok szerkezeti felépítését
- a pálcás báb arányainak fontosságát
- az arányok és mozgatási sajátosságok összhangját
- a színpadi irányoknak megfelelő arc és tekintet kialakítását
- a mozgatás és az anyag, valamint az ehhez társítható technológia kiválasztás összhangjának fontosságát
- az árnyjáték változatait, történeti hátterét, kultúrtörténeti jelentőségét
- az egyszerű eljárásokkal létrehozható árnyékok megjelenítésének módjait

- egyszerű szerkezetű árnybábok készítésének fázisait
- a balesetmentes kísérletezés és munkavégzés szabályait

Fejlessze a tanulók
- tárgyalkotó képességét
- rögtönző képességét
- absztraháló képességét
- téralkotó képességét
- a látványelemző képességét

Ösztönözze a tanulókat
- a sík és plasztikus formák fényben, vetítőfelületen való viselkedésének vizsgálatára
- az anyagmegmunkálásban és a tárgyalakításban a technológiák kombinálására
- más népek és korok kultúrájának, művészetének megismerésére
- pontos, szakszerű munkavégzésre
- egyéni stílus kialakítására
- önálló alkotómunkára, anyaggyűjtésre

Tananyag

Vajangok - alulról mozgatott pálcás bábok
- A vajang báb kultúrtörténeti jelentősége, a bábtörténetben elfoglalt helye
- A pálcás vajang báb szerkezetének megfigyelése
- Egyszerű szerkezetű vajang készítése
- A bábu fejének, tartórúdjának, karjainak rögzítés módjainak tanulmányozása, elkészítése
- A méretek anatómiai hűséghez való igazítása
- Egy vagy két, rövid vagy hosszú mozgató segédpálca beépítése
- A pálcás báb testének öltöztetése
- A világítás módjai (alulról, oldalról, felülről), hatása a bábu plaszticitására, a játék dramaturgiájára

Játék a létrehozott bábokkal
- A keleti mitológia egy-egy történetének árnyjátékkal történő megjelenítése

Árnyszínházak, árnybábok
- A keleti mitológia és az árnyjáték kapcsolata
- Vetítőernyő, vetítőfelületek, különböző fényforrások kipróbálása
- Kézzel, az ember sziluettjével, tömör és áttört síkfelületekkel fényforrások előtt való kísérletezés
- Több pontból való vetítés, mélységek kialakítása a vetítőernyőn
- Színes fények használata
- Zártterű dobozszínházban létrehozható árnyfelületek kialakítása
- Különböző anyagok mozgatása fényben, ezek árnyékával való kísérletezés
- A fényforrás helyének tudatos megválasztása, az árnyfigurák fajtájának kiválasztása, elkészítése
- A nézőpont és a technika összefüggéseinek vizsgálata

Játék a létrehozott bábokkal
- Önállóan választott témához az árnyjáték műfaji és technikai sajátosságait szolgáló báb etűdök létrehozása csoportbontásban

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a vajang és az árnybáb történetét, műfaji sajátosságait
- a vajang és az árnybáb mozgatási lehetőségeit
- a vajang és az árnybáb készítéséhez használható anyagokat, eljárásokat, eszközöket
- a fény használatának egyszerű módjait
- a vajang és az árnyszínpad szerkezeti elemeit, felépítését

Legyenek képesek

- egyszerű vajang báb készítésére
- a vajang báb testrészeinek összeszerelésére
- a játékterek tagolására, ebben a vajang és árnybáb mozgatására
- hátulról és alulról mozgatott árnybábok szerkezetének továbbgondolására
- fényforrások összeállítására, vetítőfelületek kialakítására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az alapvető színpadtechnikai, látványtervezői kifejezéseket
- a színpadi látványtervezést segítő makettek, modellek funkcióját
- a bábparavánok, takarások, színpadi elemek szerkezetét
- a színpadi világítás jelentőségét, a bábjáték világítási, fénytechnikai eljárásait
- a fény látványelemként való alkalmazásának fontosságát
- a kivitelezés fázisainak ésszerű elosztását a technika, az anyag, a technológia között
- az önellenőrzés, a folyamatos korrektúra módjait
- az alkotó folyamatok (tervezés, kivitelezés, életre keltés) egymásra hatását
- bábelőadások látványelemző metodikáját

Fejlessze a tanulók

- önállóságát
- biztonságos munkavégzését
- konstrukciós képességét
- analizáló és szintetizáló képességét
- tervező- és kivitelező készségét
- látványelemző képességét
- térlátását
- téri tájékozódási képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a színpadok szerkezetének lerajzolására, ezek elemzésére
- egyéni munkavégzésre
- pontos, szakszerű tervezésre és kivitelezésre
- látott bábelőadások látványrajzainak, díszletelemeinek lerajzolására
- makettek készítésére, berendezésére, ehhez méretarányos figurák készítésére
- önellenőrzésre, folyamatos korrektúrára
- a kísérletezések szakszerű korrektúrájára
- színházi, bábszínházi előadások megtekintésére
- társainak alkotásaival szemben elfogadó, elemző, igényes, értékelő észrevételek megfogalmazására

- saját alkotásának elemzésére, az eljárási, megoldási, technológiai, tervezői fázisok indokolására, másokkal való elfogadtatására

Tananyag

Szcenika, fények, világítás

- Kisméretű makett színpadok építése
- A makettek arányait figyelembe vevő díszletelemek, bábok készítése
- A készítés fázisainak rajzos rögzítése, látványtervek alkotása
- Paravánok, dobozszínházak, asztali porondok szerkezetének, felépítésének megismerése
- Egyszerű szerkezetű paravánok, takarások, díszletelemek alkotása
- Az eddig tanult összes bábkészítési eljárás önálló alkalmazása
- A világítással és fénnyel való festés alkalmazása, fényvisszaverő felületek kialakítása
- A műhelymunka fázisainak, szabályainak kialakítása

Felkészülés a vizsgára

- A szaktanár vezetésével egy szabadon, a tanuló egyéniségéhez, érdeklődéséhez, képességeihez legközelebb álló bábtechnika kiválasztása
- A bábkészítés fázisainak önállóan felvázolása
- A tanuló által megtervezett bábu elkészítse
- Az elkészült bábu típusához társítható díszletelemek, paravánok, doboz-színházak elkészítése

Játék a létrehozott bábokkal

- Közösen választott témához a tervezéstől a kivitelezésig, manufaktúra jelleggel a csoport bábszínházának kialakítása, kiemelt tekintettel az eddig tanult bábtechnikák szabadon történő felhasználásával
- Az önállóan létrehozott egyéni bábszínház bemutatása a csoport előtt

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szabadon választott téma önálló feldolgozásának, a tervezésnek, a bábkészítésnek egyes lépéseit
- az önellenőrzés, a folyamatos korrektúra módjait
- az egyéni munka során felhasználható segédanyagok szabadon történő használatát
- a bábjáték legfontosabb bábtípusait, bábfajtáit
- a bábfajtákhoz illeszkedő tereket, paravánokat, esztétikai elvárásokat
- a látványtervezés alapvető kritériumait

Legyenek képesek

- a tervezéstől a kivitelezéséig önálló munkavégzésre
- az anyagok és a bábtechnika kiválasztásának indoklására
- az egyes bábfajták elkészítéséhez szükséges idő megtervezésére
- az általa tervezett idő betartására
- a kivitelezés, bábkészítés során önmagával és társaival türelmes, igényes, elmélyült alkotási folyamatra
- önellenőrzésre, társai értékelésére

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a bábkészítés során használt anyagok fajtáit, ezek jellemző tulajdonságát,

megmunkálásának eljárásait
- az egyes bábmozgatási technikák elkészítésének bonyolultabb változatait is (pl. zsinóros marionett, bunraku, kétpálcás vajang)
- az általa készített bábu kultúrtörténeti gyökereit

Legyenek képesek
- az alapvető bábtípusokhoz (kesztyűs, vajang, bunraku, marionett, árny) egyéni stílusú báb tervezésére és elkészítésére, a technikai megoldások továbbfejlesztésére
- az anatómiai arányrendszerektől eltérő figurák tervezésére, kivitelezésére
- az absztrakcióra, a stilizálásra
- a bábjátékban speciálisan alkalmazható trükkök, csodás elemek bonyolultabb technikai megoldásainak alkalmazására
- egy adott témát megjelenítő bábok csoportjának elkészítése során saját, egyéni stílus kialakítására, stílusegységre, az attól eltérés megindokolására
- saját elképzeléseinek önálló megvalósítására
- a tervezés során más területeken szerzett ismereteinek (pl. gyermekjátékok, viselet, divat) beépítésére
- az általa készített bábu használatára, működtetésére a saját maga kialakította játéktérben (pl. kisméretű dobozszínház, térbeli domborzatok marionett bábhoz, térbeli, állványra szerelt díszletek kesztyűbábhoz).

<u>A művészeti záróvizsga követelményei</u>

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Bábkészítés
- gyakorlati 90 perc
- szóbeli 10 perc

A vizsga tartalma
Gyakorlati vizsga
A bábkészítés gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:
A vizsgát megelőzően
Adott jelenet bábterveinek (színterv, méretarányos tervrajz) elkészítése, valamint egy, a tanuló által választott figura kivitelezése.
A tanulónak önállóan kell elkészítenie a tanár által megadott 2-3 szereplős jelenethez a vizsgamunkát szabadon választott technikával. A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.
A vizsga helyszínén, ideje alatt Az elkészített bábtervek egyikének részmegoldása (pl. arcmintázás, mozgatási rendszer megépítése, technológia alkalmazása), elkészítése
A vizsgára elkészített bábut működésbe hozva szerkezeti felépítésének bemutatása

Szóbeli vizsga
A tanuló bemutatja a gyakorlati vizsgára készített bábterveket és az elkészült bábut, melyekről az alábbi szempontok szerint indoklást ad és/vagy kérdésekre válaszol
- a bábtechnika kiválasztása a téma kibontásának szolgálatában

- a tervezés során kialakított stílus
- a készítés szempontjai, a megvalósítás fázisai, anyagai, eljárásai

A vizsga értékelése
- Az alapanyag, a megjelenítés, az indoklás összhangja
- Az adott témához választott bábtechnika megfeleltetése
- A tervek és a bábu kivitelezésének igényessége (képzőművészeti megjelenítés, karakter, stilizáltság, arányok, méretek)
- A formaalkotó és alakító, kifejező, konstruáló képesség színvonala
- A bábu alkalmazhatósága
- A tanuló alkotásában megnyilatkozó eredetiség foka
- Tájékozottság a bábtechnikákban, a színpadok, paravánok típusaiban, a szakkifejezések helyes használatába

Közös tantárgyak

Beszéd és vers

A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt - az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelő szinten - könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklődést a tudatos beszédművelés, valamint a vers- és prózamondás mint önálló pódiumi műfaj iránt.

A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különböző képességfejlesztő gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoritereken keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintű, tudatos használatára, az irodalmi műalkotások értő befogadására és értelmezésére, jussanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erősödjön befogadói és előadói attitűdjük, váljanak képessé a verskultúra ápolására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a beszédfolyamat eseményeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a vers zenei-ritmikai jellemzőit

Fejlessze a tanulók
- hallási figyelmét
- megfigyelőképességét
- ritmusérzékét
- a csoportos munkára való készségét

Ösztönözze a tanulókat
- képességeik megismerésére
- megfigyeléseik megfogalmazására
- versolvasásra, fantáziájuk, asszociációs képességeik felszabadítására
- csoportos versjátékokra

Tananyag

Lazítógyakorlat
- Lazítás-feszítés

Légzőgyakorlat
- A légutak és a légzés folyamatának megfigyelése
- Légzőgyakorlatok hangokkal
- Szabályozott légzés egyszerű szólamokkal, mondókákkal
- Fúvójátékok folyamatosan, szaggatottan, lágyan, erősen

Hanggyakorlatok
- Játékos hangutánzás (állatok, gépek, tárgyak) magassági és dinamikai váltásokkal)

Hallásgyakorlat
- Egymás hangjának felismerése
- A környezet hangjainak megfigyelése

Artikulációs gyakorlatok
- Beszédmozgás-ügyesítés szavakkal, szólamokkal, nyelvtörő mondókákkal
- Szájról olvasás - hangok

Ritmus- és tempógyakorlatok
- Versek ütemezése tapssal, járással, ütőhangszerekkel
- Kis vers-zenei kompozíciók készítése közmondásokból, ritmikus szólásokból

Hangsúlygyakorlat
- A szóhangsúly
- Szövegek memoriterként való rögzítése
- A közös szövegtanulás (mondókák, ritmikus gyermekversek, párbeszédes versek)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- az egyszerű mozgásügyesítő gyakorlatokat
- artikulációs és ritmusgyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat

Legyenek képesek
- figyelmüket a saját beszédükre irányítani
- a szöveg zenei-ritmikai elemeinek kiemelésére
- csoportos ritmusjátékokra
- csoportban történő vers-előadásra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a célszerű beszédlégzés folyamatát és egyszerű gyakorlatait
- a hétköznapi beszéd stílusteremtő erejét
- a vershelyzetek felismerésének lehetőségeit
- az egyszerűbb képek, hangulatok kibontásának lehetőségeit
- a mimika és a testbeszéd szerepének jelentőségét

Fejlessze a tanulók
- hangszínnel való bánásának képességét
- szabad asszociációs készségét
- hanggal történő karakterábrázoló képességét

Ösztönözze a tanulókat
- a saját és mások beszédének megfigyelésére
- különböző hangulatú szövegekkel való munkára
- kifejezőeszközeik bővítésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Légzéstípusok ismertetése, megfigyelése
- A célszerű beszédlégzés folyamatának ismertetése és egyszerű gyakorlatai

Hanggyakorlatok

- Hangkitaláló játékok (pl. állatok, mesefigurák, tárgyak elképzelt beszéde)
- Személyek és hangulatok megszólaltatása (hangszín-játék)
- A természetes alaphang gyakorlatai mindennapi szólamokkal, verssorokkal

Artikulációs gyakorlatok

- Ajak és áll gyakorlatok
- A magánhangzók gyakorlatai
- A szóvégejtés játékos gyakorlatai

Ritmus és tempógyakorlatok

- Versek, mondókák ütemezése kötött mozgással
- Versek, mondókák lassuló és gyorsuló tempóban egyaránt, hangerőváltásokkal

Hangsúlygyakorlatok

- Az állítás (kijelentés) hangsúlya
- Ereszkedő beszéddallam
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A név hangsúlyai
- A név a cím, és a szöveg kapcsolata szöveggel való munkák
- Játék a szöveggel (ismert gyerekdalokkal, versekkel)
- Képek felismerése, szétválasztása, saját szavakkal történő leírása
- A hangulatváltó-pontok tudatosítása
- Hangkulissza készítése szabad asszociációkkal
- Mozgás-improvizáció a szövegre (szöveg nélkül)
- Szöveg és mozgás összekapcsolása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Rövidebb szövegek kiválasztása, bemutatása a gyerekirodalom klasszikusaitól, - az egyéni választások szabadságával

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a természetes és a szerep-beszédhang jellemzőit
- a vers képekre tagolásának módjait az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét

Legyenek képesek

- légzésük egyszerű szabályozására
- különféle hangszínekkel karakterek és hangulatok megjelenítésére
- egyszerűbb költői képek felismerésére és kibontására
- a szövegek tartalmának kifejtésére
- a szöveg memoriterként való rögzítésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a természetes beszédhang tulajdonságait
- a hétköznapi beszéd stílusteremtő erejét
- a saját középhang megtalálásának módjait
- a meseszövés alapvetéseit
- a mesék, verses mesék, kisprózák, illetve a prózaversek előadói különbségeit

Fejlessze a tanulók

- koncentrációs képességét
- artikulációs ügyességét és pontosságát
- a belső képek előhívását
- a történetmeséléshez szükséges készségeket

Ösztönözze a tanulókat

- az otthoni gyakorlásra
- saját élményeik szabatos megfogalmazására
- mese és novella olvasására
- eredményeik bemutatására
- mesélésre, nagy mesemondó egyéniségek lemezeinek vagy előadásainak meghallgatására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok zaj és látvány (vállemelés) nélkül
- Légzésszabályozó gyakorlatok

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Mondókák mellhangon és fejhangon
- A közép hangsáv felismertetése
- Hangelőrehozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A zárhangok gyakorlatai, kettőzésük technikája
- A hosszú magánhangzók ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasás (ismert verssorok, mondókák)

Ritmusgyakorlatok

- Ütemezés kitalált mozgássorral
- Időmérték- ütemhangsúly (támaszkodni a ritmusra, ellene dolgozni...)
- Ritmus a prózában
- A tagolás módozatai

Hangsúly-gyakorlatok

- A kérdezés hangsúlya és hanglejtése kérdőszóval és anélkül
- Közbevetések
- A mesélő és a beszélő elkülönítése
- Értelmi és érzelmi hangsúlyok
- Felkiáltások, óhajtások, jelző és jelzett szó kapcsolata

A szöveggel való munkák
- Közös mese-költés (pl. egyszerű láncmese vagy ismeretlen történetek végének kitalálása, nem várt fordulat beiktatása)
- Így mesélte anyukám - kedves mesék után-mondása
- Saját élményű történetek és viccek mesélése
- Mesélési technikák felismerése
- Közös mesemondás, dramatizálással
- A szereplők elkülönítése, megszólaltatása
- Nonverbális kommunikáció, mimika, testbeszéd

Mesehallgatás, meseolvasás
- Mesemondókkal való ismerkedés, előadás, hangoskönyv segítségével
- Régi és új „mesék" olvasása (népmesék, majd rövid műmesék)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a kérdezés, felkiáltás, közbevetés helyes dallamvonalát
- a szereplők elkülönítésének néhány variációját
- az alapvető testbeszéd-formákat

Legyenek képesek
- széles hangterjedelemben, játékosan és könnyedén mondani szöveget
- rövid történetek, mesék értelmezésére, élményszerű felépítésére, közönség előtti önálló előadására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a koncentráció szerepét a beszédben
- a vers-kommunikáció fogalmát
- a művek befogadásának, értelmezésének és közvetítésének lehetőségeit
- a versmondó versenyek mibenlétét, és az azokon való részvétel ismérveit
- a balladamondás sajátosságait

Fejlessze a tanulók
- ritmusérzékét
- kommunikációját
- a személyes közlés és a saját gesztusrendszer tudatosítását
- képi fantáziáját
- előadói technikai tudását

Ösztönözze a tanulók
- eleven hanghasználatát
- produktív fantáziáinak előhívását
- önálló szövegválasztását
- „házi" vers- és prózamondó alkalmainak szervezését
- önálló véleménynyilvánítását

Tananyag
Légzőgyakorlatok
- Szöveges gyakorlatok mozgás közben
- A lopott (pót) levegővétel technikája

Hanggyakorlatok
- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Skálázás szavakkal, verssorokkal, legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok
- A j-l-r hangok gyakorlatai
- Az artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- „Szinkron-játék" (szájról olvasás) versekkel

Ritmusgyakorlatok
- Időmértékes versek ritmizálása
- Játék a magyaros versformákkal

Hangsúlygyakorlatok
- A tagadás hangsúlya

Szöveggel való munka:
- Változatos hangulatok, érzelmek megmutatása (kreatív hangfestés)
- Vershelyzetek, szituációk- helyzetdalokban, zsánerképekben
- Lírai dalok - hangszín, hangulat, érzelem, tempó
- Ismerkedés a balladákkal - sűrített érzelmek, feszültségek megjelenítése

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Választott nép- vagy vígballada
- Kisprózák (műmesék, novellák)
- Vidám, rövid időmértékes versek

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a légzés szövegtagoló szerepét
- beszédhibáik korrekciós lehetőségeit, a kreatív hangfestés eszközeit
- a hangszín szerepét a hangulatteremtésben
- a pódiumi kiállás, megszólalás alapvető ismérveit

Legyenek képesek
- légzésük tudatos irányítására
- oldott, természetes középhangjuk használatára
- saját kiejtésük megfigyelésére és elemzésére
- különböző ritmusú lírai művek érzékletes megszólaltatására
- felépített produkciók bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a hallás és beszédállapot kapcsolatát

- a gyakran hallható beszédhibákat, és azok korrekciós lehetőségeit
- az érzelmek, indulatok hangsúlymódosító szerepét
- a verselemzés előadói központú megközelítését

Fejlessze a tanulók
- hallásfigyelmét, hallási megkülönböztető képességét
- képzelőerejét
- érzelmi intelligenciáját
- empatikus és műértelmező képességeit

Ösztönözze a tanulókat
- a gesztusok és a mimika természetes használatára
- a versek saját élményű megfogalmazásának közelítésére
- önálló választású szövegek megformálására
- csoportos versműsorokban való részvételre

Tananyag
Légzőgyakorlatok
- Fizikai terheléssel
- Koncentrációs légzőgyakorlatok
- Nyelvtörők légzésszabályozással

Hanggyakorlatok
- A térhez igazodó középhang gyakorlatai
- Indulati fokozás-csillapítás egyszerű szólamokkal

Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörők a sziszegő és a susogó hangok gyakorlására
- A gyakran előforduló beszédhibák egyszerű korrekciós gyakorlatai

Ritmusgyakorlatok
- Időmértékes versek tetszőleges és kötött ritmuskísérettel

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok
- Mondatok hangsúly-variációi
- Az indulat és érzelem hangsúlyai

Szöveggel való munka:
- Tartalom és forma; gondolati ívek
- Személyes közelítés a szöveghez
- A szöveg és a testbeszéd egymásra hatása
- A megszemélyesítések játékai (párbeszédes versek)
- Ismerkedés a szónoki beszéd alapjaival - az érvelés tagolási technikái
- Erő, dinamika, gondolat a szövegben
- Elbeszélő költemények - (narrátor, több szereplő ...)
- Rövid, ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Az irodalomórai kötelezők előadói feldolgozása
- Válogatás, önálló választás alapján, a kortárs irodalomból

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
- a művészi előadás gondolati (érzelmi) és beszédtechnikai feltételeit
- a hangsúly és érzelmi többletek jelentés-módosító szerepét

Legyenek képesek
- alkalmazkodni a térhez
- megfelelő hangerővel, tartósan, érthetően szöveget mondani
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a beszédtechnikai váltások szerepét
- a leíró költészet és a gondolati líra sajátosságait, előadói követelményeit

Fejlessze a tanulók
- figyelemmegosztó képességét
- esztétikai érzékenységét
- képközvetítési készségeit

Ösztönözze a tanulókat
- hangi adottságaik eleven használatára
- önismeretük pontosítására
- saját közlésvágyuknak megfelelő szövegek kiválasztására, tolmácsolására
- csoportos és egyéni előadói munkára
- ünnepi műsorok szerkesztésében való kreatív részvételre
- az irodalmi előadó-művészet fórumainak megismerésére

Tananyag
Légzőgyakorlatok
- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben

Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerőgyakorlatok: a középhangerő, az erős és az intim hangvétel
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok
- Pontos, pergő tempójú szöveges gyakorlatok mozgás és fizikai terhelés közben

Ritmus és tempógyakorlatok
- Időmértékes szövegek gyakorlatai tempóváltásokkal

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok
- Összetett mondatok hanglejtése
- A „lebegő” szólamvég

Szöveggel való munka
- Gondolati és leíró versek színei

- Hangszín-váltások, hangerő, tempó, ritmus
- Érzelmek- átélés, és/vagy közvetítés
-Instrukció-adás (pl. egymás versmondásának megfigyelése, értékelése, a véleménynyilvánítás formája)
- Saját élmény keresés a versekben
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
- Ünnepi műsorok szerkesztési gyakorlata (szövegek és zenék gyűjtése, válogatása)

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Az iskolai kötelező verseken túli önálló választások
- Műballadák

<u>Követelmények</u>
A tanulók ismerjék
- az írásjelek megszólaltatásának lehetőségeit
- a kifejező beszéd lehetőségeit és hatáselemeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátjaikat

Legyenek képesek
- figyelmük megosztására
- érzelmeik kondicionálására
- fantáziájuk és előadókészségük felszabadítására
- ismeretlen szövegek értelmezett felolvasására
- önmaguk és egymás teljesítményének többirányú értékelésére

<u>Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után</u>

A tanulók ismerjék
- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét
- a szövegválasztás alapvető kritériumait
- a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket
- a testbeszédjeleit
- a pódiumi szereplés alapvető követelményeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátjaikat
- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát

Legyenek képesek
- a beszédfolyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében
- hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát
- a fejlesztő és a korrekciós gyakorlatok alkalmazására beszédükben
- a szövegek zenei elemeinek kiemelésére, a ritmus és a vers gondolati összefüggésének felismerésére
- a szövegek tartalmának értelmezésére, memoriterként való rögzítésére
- mesék és versek, prózai szövegek önálló vagy csoportban történő előadására
- önmaguk és társaik teljesítményének értékelésére
- a kommunikációs csatornák eleven használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Beszéd és vers
- beszédgyakorlat-sor bemutatása 5 perc
- vers- és prózamondás 5 perc

A vizsga tartalma
A beszéd és vers művészeti alapvizsga két részből tevődik össze:
- Beszédgyakorlat-sor bemutatása
Tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (a beszédtechnikai gyakorlatok közül a szaktanár által összeállított - és legalább 3 különböző feladatot tartalmazó - gyakorlatsor)
- Vers- és prózamondás
A tanuló a vizsgára, a kötelező memoriterekből választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek).
A közösen feldolgozott művekből (kötelező memoriterekből) a tanuló által választott egy-két különböző hangulatú vers vagy próza előadása, illetve a kötelező memoriterekből a vizsgabizottság által választott egy-két mű, memoriter előadása
történik.

A vizsga értékelése
Beszédtechnikai ismeretek:
- a gyakorlatok ismeretének szintje,
- a megvalósítás pontossága,
- oldott artikuláció és középhang,
- tudatos nyelvhasználat
A választott szövegek előadása:
- kifejező megszólaltatás,
- előadásmód,
- kiállás,
- jelenlét,
- közvetítő erő,
- előadói készségek

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a hangszín jelentésformáló szerepét
- az önálló szövegelemzés ismérveit
- a tartalom kibontásának kreatív formáit

Fejlessze a tanulók
- ritmus- és tempóérzékét
- képességeit érzelmi megnyilvánulásaik megformálására

Ösztönözze a tanulókat
- a rendszeres gyakorlásra
- beszédképességeik, a verbális és nonverbális csatornáik minél változatosabb használatára
- új képességek kibontakoztatására, felfedezésére

Tananyag
Légzőgyakorlatok
- Bemelegítő gyakorlatok

Hanggyakorlatok
- Hangerőszabályozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok
- A magánhangzók kapcsolódásainak helyes ejtése

Ritmus- és tempógyakorlatok
- Ritmizálás az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével

Önálló verstechnikai gyakorlatok, játékok
- Versek, népdalok vakszövegként való használata
- Versépítés (a vers logikájának felismerése)

Szöveggel való munka
- Fokozás, építkezés, poentírozás
- Hogyan mondjunk ma régi szövegeket?
- Idegen szavak a szövegben - megoldások
- Kor- és karakteridézés
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Iskolai kötelezők melletti szabad választások
- Klasszikusokból szabadon választva
- Kortárs versekből való választás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel
- „Ismeretterjesztő előadás” szerkesztése - zenével

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a magánhangzók kapcsolódásaira érvényes ejtési szabályokat
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- az önálló szövegelemezés ismérveit

Legyenek képesek
- beszédtechnikai ismereteik előadói helyzetben való tudatos alkalmazására
- klasszikus versformájú szöveg skandálás nélküli ritmikus megszólaltatására
- ismert karakter-hangzások megformálására, alkalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókat
- a szövegek tagolásának, földolgozásának módozataival
- a beszédtanítás nagy egyéniségeivel

Fejlessze a tanulók
- hangadási bátorságát és erejét
- előadói önbizalmát, kifejező eszközeit

Ösztönözze a tanulókat
- beszédük rendszeres gondozására
- önkifejező szövegek gyűjtésére, előadására
- versműsorok látogatására

Tananyag

Légzőgyakorlatok
- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával

Hanggyakorlatok
- Szinten-tartó (bemelegítő) gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok
- A mássalhangzók kapcsolódásának helyes ejtése

Ritmusgyakorlatok
- Gyakorlatok tempóváltásokkal

Szöveggel való munka
- A nagy érzelmek verseinek megszólaltatása
- Tragikum a közlésben
- Szerelmes versek
- Realista és groteszk szövegek (novellák)
- Nonszensz versek
- A tudatos szövegválasztás ismérvei
- Saját mondanivaló megtalálása és kifejezésre juttatása (közlésvágy)
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Iskolai kötelezők melletti szabad választások
- Kortárs versekből való választás
- Kisprózák-egypercesek, prózaversek
- Repertoár-építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel
- „Ilyenek vagyunk” „önismereti előadás” szerkesztése - zenével

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a bemelegítő hang-gyakorlatokat

- a beszéd dallamának változatait és kifejező
- erejét
- a beszédtanítás hazai nagyjainak nevét és fontos műveit

Legyenek képesek
- halkan és suttogva is szöveget mondani
- önállóan, személyiségükhöz illő verset/szöveget választani
- csoportmunkában együtt dolgozni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a beszédtechnikai váltások szerepét a kifejezésben
- az önálló versválasztás, feldolgozás ismérveit
- a kifejező előadás kritériumait
- a különböző pódiumi műfajokat

Fejlessze a tanulók
- „beszéd-elemző" hallását
- érzelmi rugalmasságát
- előadó-technikai felkészültségét

Ösztönözze a tanulókat
- a változatos hanghasználatra
- a kifejező-eszköztár tudatos használatára
- önálló repertoár-építésre
- csoportos pódiumi előadások létrehozására

Tananyag
Légzőgyakorlatok
- Gyakorlatok suttogott beszéddel
- Koncentrációs gyakorlatok figyelemmegosztással

Hanggyakorlatok
- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával
- Váltások a beszédben (hangerő, hangszín, hangmagasság)

Artikulációs gyakorlatok
- Beszédmozgás ügyesítő gyakorlatok

Ritmusgyakorlatok
- Prózai szövegek ritmizálása

Hangsúlygyakorlat
- A hangsúly és a szórend viszonya

Szöveggel való munka
- A kifejező előadás ismérvei váltakozó hangulatú, tartalmú szövegekben
- A vershelyzet megteremtése, felidézése, a hangulatváltások gyakorlása
- A tudatos szövegválasztás ismérvei

- Versmonológok- drámai monológok (azonosságok és különbségek)
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Kortárs versekből való önálló választás
- Monológok, versmonológok, szerepversek
- Repertoár-építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel
- Szertartásjátékok, oratóriumok, nagyobb lélegzetű irodalmi művek csoportos megszólaltatása
- Vers-színház (új kifejezési formák keresése)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- az artikulációs mozgás-ügyesítés gyakorlatait
- a pódiumi műfajokat
- a különböző hangulatú versek, szövegek előadásának technikai ismérveit

Legyenek képesek
- egyéni beszédfeladataik önálló, eredményes elvégezésére
- saját repertoár-építésre
- önállóan, személyiségükhöz illő vers- vagy prózai szöveg kiválasztására
- csoportos munkában pódiumi előadások létrehozására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókat
- a beszéd-bemelegítő gyakorlatok jelentőségével
- az önálló versformálás felelősségével
- a pódiumművészet kiemelkedő alakjaival
- a versmondás szerepével.

Fejlessze a tanulók
- önállóságát
- értelmi és érzelmi intelligenciáját
- kommunikációs készségeit
- értő befogadói attitűdjét

Ösztönözze a tanulókat
- önképzésre
- a szakirodalom tanulmányozására
- a verskultúra ápolására előadói estek látogatására, info-kommunikációs eszközökkel támogatott vershallgatásra
- a tudatos nyelvhasználat elmélyítésére

Tananyag
Összetett gyakorlatok: a légzés-hangadás-artikuláció összehangolása
Összetett beszéd-bemelegítő gyakorlatok
Rövid elméleti áttekintés a pódiumművészet történetéről

Vershallgatás- a pódiumművészet nagyjai
Szöveggel való munka
A kifejező előadás ismérveinek rögzítése
Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
Szövegek memoriterként való rögzítése
Kortárs versekből való önálló választás
Tematikus versmondó versenyekre való felkészülés
Repertoár-építés, gyarapítás
Szerkesztési gyakorlat
Önálló estek szerkesztési alapelvei

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a szinten-tartó és a továbbfejlesztő beszédtechnikai gyakorlatokat
- a verselemzés, a szövegértelmezés folyamatát
- a szerkesztés alapvető technikáit
- a pódiumművészet történetének rövid krónikáját, és kiemelkedő előadóit

Legyenek képesek
- önállóan bemelegíteni szöveges szerepléseik előtt
- önálló szövegválasztásra és annak megformálására
- rövidebb lélegzetű önálló műsorok szerkesztésére

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanulók ismerjék
- az önálló szövegelemzés ismérveit, a tartalom kibontásának kreatív formáit
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- a beszéd váltásait (erő, magasság, hangszín, tempó)
- a szövegek tagolásának, feldolgozásának lehetőségeit
- a különböző hangulatú szövegek előadási technikáit
- a pódiumművészet történetét, kialakulását, és ismert alakjait
- a pódiumi műfajokat

Legyenek képesek
- dramatikus és színpadi munkájukban az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására
- önállóan, személyiségükhöz illő vers- vagy prózai szöveg kiválasztására
- ismeretlen szövegek kifejező megszólaltatására
- saját repertoár-építésre
- a választott és megtanult szövegek hiteles tolmácsolására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Beszéd és vers
- beszédgyakorlat-sor bemutatása 5 perc
- vers- és prózamondás: előadás repertoárból 12 perc, ismeretlen szöveg felolvasása 3 perc

A vizsga tartalma
- Beszédgyakorlat-sor bemutatása
A tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (pl. bemelegítő gyakorlatok, az artikulációs biztonságot és pontosságot fejlesztő feladatok, szöveg ritmizálása)
- Vers- és prózamondás
Repertoárból való vizsga:
A tanuló szabadon választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek).
A tanuló a repertoárjából választott három különböző hangulatú vers vagy próza előadása.
A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott további két művet kell előadnia.
Ismeretlen szöveg értő megszólaltatása:
A tanuló a vizsgabizottság által hozott irodalmi anyagból - a helyszínen történő választás és rövid felkészülés után - értelmezett, bemutató felolvasást tart, s ezzel kapcsolatban kérdésekre is válaszol.

A vizsga értékelése
- Beszédtechnikai ismeretek
- A tudás technikai szintje
- A megvalósítás pontossága
- Természetes, oldott artikuláció és középhang
- Választott szövegek előadása
- Szövegválasztás (önismeret és önértékelési szint)
- Értelmezés (a szövegek gondolati és érzelmi síkjai, az előadás építkezése)
- Előadásmód (kiállás, jelenlét, közvetítő erő, előadói készségek)
- Elméleti felkészültség
- Helyes nyelvhasználat
- Ismeretlen szöveg előadása:
- A felolvasás gördülékenysége
- A szöveg értő megszólaltatása
- A szöveg alaphangulatának közvetítése
- Helyes nyelvhasználat

Mozgás és tánc

A tantárgy célja a tanulók testtudatának kialakítása és fejlesztése, a mozgással történő önkifejezés fejlesztése, a testbeszéd, mint nyelv tanulmányozása, az alapvető mozgástechnikai elemek megismertetése és elsajátíttatása. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanulók legyenek képesek színházi helyzetekben megvalósuló, mozgásra, táncra épülő feladatok ellátására.

A tantárgy feladata elérni, hogy a tanulók megtapasztalhassák egyéni vagy csoportos mozgásokra, illetve táncra épülő gyakorlatok elvégzésével fizikai jelenlétük lehetőségeit, a mozgásban fellelhető szabadságérzetet, a test alkalmassá tételét különböző érzelmi állapotok és helyzetek megjelenítésére.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

<u>Fejlesztési feladatok</u>
Ismertesse meg a tanulókkal
- a mozdulat indításának, megállításának lehetőségeit

- a futásos és térérzékelő gyakorlatok és játékok típusait
- a verseny-, illetve körjátékok különböző fajtáit

Fejlessze a tanulók
- mozgásintenzitását
- mozgáskoordinációját
- koncentrációját

Ösztönözze a tanulókat
- önmaguk testének megismerésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- a mozgás örömének megtapasztalására
- a kis- és nagyobb csoportban végzett játékokban való részvételre
- a játékokban rejlő kreativitás kibontására

Tananyag

Indítás-megállítás gyakorlatok
- Az indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok, illetve szituációs játékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály típusú játékok, a kettős körben történő páros fogók)

Versenyjátékok, különböző típusú fogó játékok
- Nehezített fogó és üldözéses játékok, gyermekjátékok nehezített változatai (térbeli, s szabálybeli átalakítással) a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére

Speciális futásos és kikerüléses gyakorlatok
- Hosszabb távú, ritmus és irányváltásos futások, erdő (álló társak között) és testrész-vezetéses (pl. egyik, majd másik kar, mellkas, fej) futások

Egyensúly játékok
- Toló és húzó mozdulatok játékos formában (pl. „bogozó”, sószsákot cipelő, Gólya viszi...), ilyen játékhelyzeteket tartalmazó gyakorlatok

Népi játék, tánc
- Körjátékok, ügyességi játékok: különböző fogócskák (terpesz-, fészek-, láncfogók), ritmusjátékok (egyenletes lüktetés erősítése, tempótartási gyakorlatok), egyszerű ugrásgyakorlatok ugrós zenére, különböző támaszhelyzetekben

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a versenyjátékok szabályrendszerét
- a gyakorlatok megértéséhez szükséges szakszavakat

Legyenek képesek
- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
- csoportos feladatokban való részvételre
- az egyensúlyra és irányváltásra épülő feladatok pontos elvégzésére

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a bemelegítéshez szükséges játékformákat
- a dinamikus elmozdulásban rejlő lehetőségeket
- a gyakorlatok egymásra épülésének lehetőségeit
- népi játékok, illetve lánc- és körjátékok egyes fajtáit, az ugrós táncok alaptechnikáit

Fejlessze a tanulók
- mozgáskoordinációs készségét
- koncentrációs készségét
- fizikai képességeit-kondícióját, rugalmasságát

Ösztönözze a tanulókat
- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- partnerekkel való együttműködésre
- kis csoportokban történő tevékenységre
- a kreatív képességek kibontakoztatására
- a közös játék örömének megtapasztalására, felismerésére, tudatosítására

Tananyag

Bemelegítő játékok
- Összekapaszkodó, egymás elérésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok
- A bemelegítés szempontjából meghatározó gyakorlatok szituációs formában, különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával

Egyensúly- és vezetéses gyakorlatok
- Egyensúlygyakorlatok támasz- és fogásos helyzetekben, vezetéses gyakorlatok kéz, fej, valamint fogásváltásos irányítással

Népi játék, tánc
- Utánzó (pl. állatutánzó) játékok, párválasztó-játékok, népi gyermekjátékok, lánc és körformák a táncban; ugrós táncok alaptechnikái; csoportosan a közösségi táncélmény megszerzése (pl. ugrós táncok alapmotívumaival, cifrák, lengetők)

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a csoportos futás-, egyensúly- és bizalomgyakorlatok szabályait
- a népi gyermekjátékok menetét

Legyenek képesek
- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
- a dinamikus, irányváltásos feladatokban való részvételre
- az egyensúly gyakorlatok koordinált elvégzésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a talajfogás különböző módozatait
- a bizalomgyakorlatokban való részvétel szabályait és lehetőségeit
- a testközéppont használatának, a mozgás azon keresztül való vezetésének lehetőségeit
- a gyakorlatok egymásra épülésének különböző lehetőségeit
- ugrós táncok motívumfűzéseinek lehetőségeit Fejlessze
- a tanulók biztonságát a talajfogás, eséstechnika, illetve a négy végtag egyenlő értékű használatát kívánó gyakorlatok végzése során

Ösztönözze a tanulókat

- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag

Bemelegítő játékok

- A gimnasztika életkornak megfelelő gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok

- Szituációs formában különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával; testrészvezetéses futások, páros fogó, vezetőt követő, ún. kígyózó futás

Állatmozgások, középmagasságú mozgások

- Különböző mozgáskarakterek elsajátítása, illetve ezeken keresztül a négy végtag egyenrangú, a testközéppont által vezérelt, koordinált használata; majom- és macskakarakterű mozgáselemek elsajátítása

Bizalomgyakorlatok

- Egymás és önmaguk elfogadását célzó, dőléses, billenéses, haladásos helyzetekben történő gyakorlatok, partner-felismeréses játékok csukott szemmel

Mozgássorok, motívumsorok felépítése

- Állatmozgások, középmagasságú mozgáselemek motívumainak sorba fűzése, elemsorrá fejlesztése

Tánc

- Térbeli elmozdulás lehetőségei ugrós motívumokkal
- Ugrós táncok motívumfűzései: szólóban, párban

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai elemeit és egymásra épülésük lehetőségeit
- a tanult néptánc alaptechnikák elemeit és fűzésük lehetőségeit

Legyenek képesek

- a mozgástechnikai elemek harmonikus elvégzésére
- a magasságszintek rugalmas váltására
- az állatmozgások koordinált végrehajtására

- a táncelemek stílusos reprodukálására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a térbeli elmozdulás horizontális és vertikális irányú lehetőségeit
- a mozdulat lassításának technikai összetevőit
- a kórusmozgásban való részvétel lehetőségeit
- a párválasztó játékokat, illetve a páros és ugrós-legényes táncok alapelemeit, technikáját

Fejlessze a tanulók
- térérzékelését
- egyensúlyérzetét és koordinációs képességét
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat
- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és csoportos munkában való részvételre
- a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag

Tér- és helyzetérzékelő gyakorlatok
- A térirányok, a színpadi tér felosztásának ismerete, „üres” tér kitöltésének, a tér mindhárom dimenziójában való elmozdulás képességének megteremtése, csukott szemes és az ún. Vezetéses gyakorlatokon keresztül a tér érzetének, érzékelésének fejlesztése

Egyensúly- és lassított mozgás-gyakorlatok
- Az egyensúlyérzék fejlesztése, a lassú, súlyáthelyezéses mozgások billenés nélküli vezetése, páros, csoportos gyakorlatokban a súlyáthelyezés, súlyfelvétel, s a különböző támaszhelyzetek gördülékeny megoldása, a súly és erőegyensúly megteremtése

Kórusmozgások
- Csoportos gyakorlatban különböző mozdulatok, mozgáselemek, tánc és/vagy mozgáskombinációk szinkronban történő elvégzése, a közös elmozdulások közben a helyes irányok, a mozgáskarakter és ritmus megtartása, az egységes mozgáskép kialakítása

Tánc
- Táncba hívó játékok (pl. hajlikázó)
- Párválasztó játékok
- Páros táncok
- Ugrós-legényes táncok

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a tanult feladatok technikai összetevőit
- az érintett feladatok szakkifejezéseit
- az ugrós-legényes táncok alapjait

Legyenek képesek
- a tánc- és mozgástechnikai elemek figyelemvezetési pontok mentén történő elvégzésére
- az egyéni és csoportos térbeli elmozdulásban rejlő lehetőségek alkalmazására
- különböző típusú tánc- és mozgástechnikai feladatok stílusos bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a test egyes részeinek függetlenített mozgatásából adódó lehetőségeket
- a bizalomgyakorlatokban rejlő technikai lehetőségeket
- a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit
- ritmusképletek mozgásban történő alkalmazásának lehetőségeit
- az eszközös táncok technikai felépítését
- a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit

Fejlessze a tanulók
- mozgástechnikai és ritmikai képességét
- mozgásának intenzitását és dinamikáját
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat
- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és csoportos munkában való részvételre
- a mozgásból fakadó dinamikai és ritmikai lehetőségek megtapasztalására

Tananyag
Analitika, izoláció
- A test részeinek elkülönítéses mozgatása, egymástól való függetlenítése, a feszítés és lazítás lebontása kisebb „egységekre”

Bizalomgyakorlatok
- Partner talajra kísérése dőléses, billentéses helyzetből
- Talajra kíséréses elemek gyakorlatsorba fűzése

Lépés- és járásgyakorlatok
- Karakterformák keresése járásgyakorlatokon keresztül
- A gerinc mozgatása törzshullám-gyakorlatokon keresztül
- Láb- és kar-gyakorlatok plasztikus lehetőségeinek kibontása

Ritmika
- Alapfokú ritmusgyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok lépésanyagban és tapssal
- Többszólamúság a ritmusban
- Adott mozgásanyag ritmizálása, motívumépítés megadott ritmusképletre

Tánc
- Eszközzel járt táncok (pl. bot, üveg, seprő, párna, kendő, kalap)
- Páros táncviszony, szoros összekapaszkodás (pl. a csárdás alaptechnikáival)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- az eszközös és páros táncok technikai alapjait

Legyenek képesek

- a tánc- és mozgástechnikai elemek ritmikailag és dinamikailag pontosított elvégzésére
- karaktermozgások elvégzésére
- egyszerű mozgáselemek, technikai gyakorlatok pontosítására, s motívumsorba rendezésére

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a gyakorlatfűzések megtervezésének szabályait, és szerepét a színházi munkában
- a színpadi mozgások gyakrabban használt elemeit, technikai jellemzőiket
- a nehezített körülmények között végzett bizalomgyakorlatok biztonságos végzésének feltételeit
- a párban végzett tánchelyzetek esetén az egymásra hatás, valamint a megfelelő tónus megteremtésének technikai összetevőit

Fejlessze a tanulók

- bátorságát és akaraterejét
- mozgásának precizitását, részletgazdagságát
- koncentrációját az egyénileg, illetve páros, csoportos helyzetekben végzett gyakorlatokban

Ösztönözze a tanulókat

- részletgazdag mozgástechnikai munka végzésére
- különböző típusú technikai feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és partnerrel történő munkában való részvételre
- mozgásgyakorlatokban rejlő lehetőségek kreatív kibontására

Tananyag

Gyakorlattervezés

- Különböző típusú gimnasztikus és egyéb bemelegítő gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színházi feladatnak megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Bizalomgyakorlatok

- A korábbi gyakorlatkör továbbfejlesztése nehezebb, nagyobb koncentrációt és fizikai aktivitást követelő feladatokkal (zuhanásos helyzetek, illetve tempóból történő változatok)

Technikai előkészítés (a tánc- és mozgásszínházi táncokhoz)

- Talaj - és egyensúlygyakorlatok, támasz- és gördülés elemek páros helyzetekben
- Lépés és forgásgyakorlatok, táncanalitika

Tánc

- Kollektív táncformák (pl. moldvai táncokon keresztül), ahol a dallamorientált zenei illeszkedés és a csoporttáncolás adta lehetőségek érvényesülnek)
- A testen megjelenő többszólamúság (pl. kéz, láb mozgásának különválasztása)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tanult fizikai gyakorlatok végrehajtásának technikai, elméleti szempontjait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- kollektív táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek
- különböző karakterű gyakorlatsorok memorizálására és koncentrált végrehajtására
- attraktív mozgástechnikai feladatok biztonságos és kellően pontosított bemutatására
- partnerrel végzett tánctechnikai feladatok kellő figyelemmel és érzékenységgel történő elvégzésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék
- a feldolgozott mozgásgyakorlatok és táncok jellemzőit, típusait
- az alapvető mozgásművészeti szakkifejezéseket (pl. ritmus, dinamika).

Legyenek képesek
- a mozgásgyakorlatok és/vagy táncok egyéni és csoportos koncentrált és pontos elvégzésére,
- a gyakorolt és rögzített mozgássorok, koreográfiák bemutatására, előadására
- az adott színházi helyzetnek megfelelő mozgásszínházi eszközök megválasztására,
- karakterábrázolásra a mozgás és tánc eszközeivel,

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Mozgás és tánc
- egyéni produkció 2-3 perc
- csoportos produkció 10-20 perc

A vizsga tartalma
Lépés-, járás-, futás-, ugrás-, esés-, talaj-, emelés- és támaszgyakorlatok, dinamikai gyakorlatok, tánclépések, illetve a koreográfiák köréből a szaktanár segítségével kiválasztott és összeállított produkció

A vizsga értékelése
- Mozgás- és táncgyakorlatok ismerete, gyakorlati alkalmazása különböző szituációkban
- A feladatok végrehajtásának pontossága, minősége (mozgáskoordináció, ritmika, dinamika, térhasználat, koncentráció, együttműködés)

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a pantomim technikai elemeinek elsajátíttatásán keresztül a karaktermozgások, az izolált

végtag mozgatás, illetve mozgatott testrész figyelemvezető képességének attribútumait
- a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit
- a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit

Fejlessze a tanulók
- izolációs képességét, testtudatát
- jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat
- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- elmélyült, részletgazdag tánc- és mozgásfeladatok elvégzésére, elemzésére
- az összetett mozgásformák egymásra épülő gyakorlatokon keresztül történő elsajátítására

Tananyag
Eséstechnika, előkészítő akrobatikus gyakorlatok
- Gurulás előre-hátra, támasz- és billenésgyakorlatok, kéz- és fejállás, kézen átfordulás oldalra, illetve ezek gimnasztikus előkészítése; talajfogás csúsztatással, eséstechnika előkészítés leforgásos, féltérdre érkezéses, kigördüléses módon

Színházi akrobatika
- Esés és zuhanás, pofon, ütések, színházi verekedés, tárgyhasználat

Pantomim alapgyakorlatok
- A pantomim testtechnikája, különös tekintettel az erőgyakorlatokra (húzás, tolás, emelés), illetve az előkészítésben szereplő izolációra, feszítés-technikára és járásgyakorlatokra

Jelenlét-gyakorlatok
- A koncentráció mozgó testre (testrészre) való irányításának fejlesztése, erősítése a néző irányított figyelmének megragadása érdekében

Tánc
- Nemi identitást erősítő táncformák (lánytáncok, pl. karikázók; férfitáncok, pl. legényesek)
- A keringő alaplépéseinek, tánctechnikájának elsajátítása
  Alapfokú mozgástervezési gyakorlat
- Egyszerű mozgáshelyzetek tervezése és rögzítése, a tempó, dinamika pontosítása, a gyakorlat szituációba helyezése, illetve bővítése motívumsorrá; hétköznapi mozgáshelyzetek pontosítása, motívumsorrá tervezése

Karaktermozgások
- A mozdulat szélesítésén, torzításán keresztül megközelített karakterizálás motívumok egymásután illesztésével, a szélsőségesen „fogalmazott” gesztusok belső ritmizálásával, az egymásból nem következő elemek találkoztatásakor kialakuló sajátos stílus megteremtésével

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- a tanult táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek
- a pantomim, illetve hétköznapi mozgások elemeinek ritmikailag és dinamikailag pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- tánctechnikai elemek helyes elvégzésére
- karaktermozgások elvégzésére
- egyszerű mozgáselemek pontosítására, s motívumsorba rendezésére

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- különböző tánctípusok és mozgásszínházi táncok alapelemeit, ezek szabályrendszerét
- a zene és a mozgás viszonyát, működésük, belső szerkezetük azonosságait és különbözőségeit
- rövidebb lélegzetű mozgásetűd összeállításának lehetőségeit

Fejlessze a tanulók
- képességét az elmélyült, koncentrált munkára, különböző mozgáshelyzetekben, az alkotó folyamatban
- színházi jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat
- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- önálló, a mozgás elemző, részletező végrehajtásából adódó gondolkodásra, a feladattal szembeni szándék megszületésére, kialakulására
- improvizatív és rögzített tánc- és mozgásszínházi alkotó folyamatokban való részvételre

Tananyag

Kontakt tánc előkészítés
- Alapgyakorlatok talajon, egyensúlyi- és támaszhelyzetek párban, illetve tárgyhasználattal, partnervezetéses gyakorlatok ellentartással, talajra kísérés súly elvezetéssel; alapfokú kontakt tánc- és mozgásszínházi technikák elsajátítása

Emelések
- Statikus és lendületből történő emelések az egyszerűbb emeléstechnikák felhasználásával, futólagos emelések lendület elvezetéssel

Zenés improvizáció
- Improvizáció megadott mozgástechnikai eszköztár, illetve szabad intuíció alapján, különböző stílusú és karakterű zenékre; rögzített mozgásanyag, motívumsor alkalmazása több, egymástól erősen eltérő zenemű felhasználásával

Rögzített improvizációra épülő mozgásetűd
- Az előzőleg tánc- és/vagy mozgástechnikai szempontból, előkészített, szituációkra, jelenetekre bontott alapanyag improvizatív feldolgozása és rögzítése, majd előadássá szerkesztése

Tánc
- A reneszánsz tánchagyományokat hordozó forgatós alapú páros táncfajták elemei, különös figyelemmel a tartás-ellentartás technikájára (pl. mezőségi páros táncok)
- A tangó alaplépéseinek, forgástechnikájának elsajátítása

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tanult technikák működésének elemeit és tulajdonságait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- a tanult táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek
- különböző tánctípusok és mozgásszínházi folyamatok ritmikailag és dinamikailag pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- eltérő karakterű zenei motívumok atmoszférájának, ritmikai és dinamikai világának megfelelő mozgás- és tánc elemek alkalmazására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a mozgás- és táncszínház időkezelésének lehetőségeit, a pillanat kiemelésére, elmélyítésére irányuló megoldások technikai összetevőit
- a maszk jelentését és jelentőségét a mozgásszínházi munkában

Fejlessze a tanulók
- képességét az elmélyült, koncentrált munkára, a lassú színházi, s a maszkos technikákat alkalmazó munkában
- jelenlétét tánc- és mozgástechnikai helyzetekben
- kreativitását a tánc- és mozgásszínház terén

Ösztönözze a tanulókat
- a részletgazdag tánc- és mozgásszínházi munka elvégzésére
- a különböző típusú tánc- és mozgásszínházi helyzetek intenzív, erőteljes jelenléttel bíró megjelenítésére
- a színházi értékű tánc- és mozgásszínházi tevékenységben való részvételre

Tananyag
Szimbolikus pantomim mozgások
- Lebegés, repülés, úszás, a talajtól való elszakadás mozgásai, s ezek szimbolikus megjelenítési formája

Lassított mozgás - lassú színház
- A folyamatok sűrítésén, motívumtöredékek kiemelésén alapuló, a mozdulatok billenés nélküli, súlyáthelyezéses vezetésére vonatkozó gyakorlatok

Maszkos gyakorlatok
- Az arc mimikájának „maszkos” lehetőségeitől a festett maszkon át a kultikus maszkok használatáig terjedő lehetőségek megtapasztalása; a test idomulása a maszkos játékban, a maszk formáló, irányító ereje a mozdulatokban

Improvizáció és mozgástervezés
- Adott szituációra, esetleg technikai eszköztárra tervezett gyakorlat, amely rövid motívumokra, sűrű, pontosan „fogalmazott” mozdulatokra épül
- Az improvizáció elemeinek rögzítése motívumsorokká
- rögzített motívumsorok ritmikai és szerkezeti tagolása

Tánc
Párban járt táncok, forgatós alaptechnikák felhasználásával történő improvizációs gyakorlatok

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tanult mozgás rendszerek működésének jellegzetességeit és alapelveit
- az érintett területek szakkifejezéseit, tematikáját

Legyenek képesek
- különböző tánc- és mozgásszínházi folyamatok pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
- a mozgás világában jelentkező időkezelési lehetőségek használatára és értelmezésére
- a tanult táncformák technikai alapjainak alkalmazására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a mozgás színházi értékű megjelenítő képességének lehetőségeit a gesztusok pontosítása, értelmezése, s érzeteinek működtetése révén
- a mozgásszínházi előadás létrehozásának dramaturgiai, formai és szerkesztési elveit, a technikai környezet meghatározása mellett

Fejlessze a tanulók
- képességét a belső állapotok és viszonyok megjelenítése terén
- jelenlétét tánc- és mozgásszínházi helyzetekben
- színészi képességeit a mozgásszínházi, s általában a nonverbális munkában

Ösztönözze a tanulókat
- a részletgazdag tánc- és mozgásszínházi munka elvégzésére
- a különbözőtípusú tánc- és mozgásszínházi helyzetek intenzív, erőteljes jelenléttel bíró megjelenítésére
- mozgásszínházi előadás elkészítésében, s annak bemutatásában való alkotó részvételre

Tananyag
Rövid lélegzetű, motívumokra épülő táncanyag tervezése
- Egyénileg megalkotott és bemutatott, tömör fogalmazású motívumok felhasználásával készített koreográfia, gesztus értékű mozdulatokban megjelenő koreográfia

Mozgásszínházi előadás
- Egy adott, mozgásszínházi szempontból elemzett, szerkezetileg, formailag, eszközeit tekintve előkészített alapanyag adaptációjának elkészítése csoportos formában

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult mozgás rendszerek működésének jellegzetességeit és alapelveit
- az érintett területek szakkifejezéseit, tematikáját
- a mozgás és tánc világának helyét és lehetőségeit a színházi munkában, a színházi típusú alkotófolyamatokban

Legyenek képesek

- a tánc- és mozgásszínházi működés mozgástechnikai, mozgástervezési és szerkesztési elemeinek alkalmazására és igényes működtetésére
- színházi jelenetek, adott szituációk, illetve valamely tematika mentén indított improvizáció színházi értékű megjelenítésére, ill. elvégzésére a test nyelvén, a korábban tanult technikák szabad alkalmazása, minőségi működtetése révén

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a mozgástréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében
- a mozgás, tánc és a pantomim szerepét a színházi munkában
- néhány néptánc, történeti és kortárs tánc-, valamint mozgásszínházi stílust
- a tánc- és mozgásszínházi előadás elemzésének néhány szempontjait
- a mozgásszínészi alkotómunka főbb összetevőit, fázisait és menetét

Legyenek képesek

- egy adott színházi feladatnak megfelelő mozgástréning, mozgássor, tánc vagy koreográfia előadására, bemutatására, esetleg összeállítására
- a különböző tánc- és mozgásszínházi technikák tudatos alkalmazására
- a pantomim testtechnikájának és karakterábrázolásának egyszerű alkalmazására
- színészi jelenlét felmutatására mozgásszínészi játékban
- tánc- és mozgásszínházi előadások elemzésére és értékelésére
- rendezői instrukció követésére, az adott szituáció mozgásban történő megoldására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgás és tánc
- etűd 3-5 perc
- előadás 15-30 perc

A vizsga tartalma

A gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:
Etűd
Az etűd egyéni vagy 2-3 fős mozgás-, illetve táncszínházi vagy pantomim technikai produkció lehet.
A mozgás- és táncszínházi etűd rögzített improvizációval készülhet.
Az etűdben a tanulónak egyéni feladatokat kell végrehajtania oly módon, hogy tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.
Csoportos előadás
Az előadás választott irodalmi mű vagy zenemű mozgás- és táncszínházi adaptációja lehet.

Az előadásban a tanulónak egyéni és csoportos feladatok végrehajtásával kell közreműködnie oly módon, hogy tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.

A vizsga értékelése
- A gyakorlatok, táncok illetve játékok ismerete
- A produkció végrehajtásának pontossága, minősége, intenzitása (mozgástechnika, ritmika, dinamika, térhasználat, karakterábrázolás, színpadi jelenlét, koncentráció, együttműködés)

Zene és ének

A tantárgy célja az ösztönös zenei készségek fejlesztésével a biztos hangképzésen alapuló éneklés, valamint az egyszerűbb ritmus- és dallamhangszerek használatának elsajátítása.

Cél, hogy a tanuló a zeneirodalom kiemelkedő szemelvényein keresztül megismerjék a zenei stíluskorszakokat és azok jellemző műfajait, különös tekintettel a zenés színházi műfajokra és a zene színházi felhasználásának lehetőségeire.

A fejlesztési feladatok az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

A tantárgy feladata elérni, hogy a tanuló számára természetessé váljanak a zenei megnyilvánulási formák, és hogy képessé váljon a dramatikus tevékenységek során azok kreatív alkalmazására, érzelmek kifejezésére, önkifejezésre.

A zene és ének meghatározó készségfejlesztési területe a zeneérző-és értő képesség fejlesztése a kiemelt kulcskompetenciák tükrében.

A tantárgy sajátossága, hogy speciálisan olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat fejleszt, amelyek hatással vannak más, nem zenei képességekre is. (transzferhatás).

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány régi hiedelmet őrző dalát és szokásdallamát
- néhány, a tanulók életkorának megfelelő vers megzenésített változatát
- a negyed (tá) a nyolcadpár (ti-ti) és a negyed szünet (szün) fogalmát
- a felelgetős és a kánon éneklést
- az egyszerűbb ritmushangszereket (tikfa, csörgő)
- egyes, a dramatikus játékokhoz alkalmas zeneművek részleteit

Fejlessze a tanulók
- tiszta éneklését
- ritmusérzékét
- tempóra vonatkozó megfigyelési képességét
- ritmus- és dallamimprovizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat
- önfeledt éneklésre

- minél több mondóka és dal elsajátítására
- egyéni és csoportos éneklésre
- különböző ritmushangszerek kipróbálására
- egyszerű dallam és ritmus rögtönzésére

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok
- Szillabikus, kis hangterjedelmű szöveges gyakorlatok

Egyszólamú éneklés
- Gyermekjátékdalok és szokásdallamok (pl. naphívogatók, esőhívogatók, lucázás, regölés)
- Énekelt versek (megzenésített, a tanulók életkorának megfelelő gyerekversek)

Többszólamú éneklés
- Népdalkánonok
- Egyszerű dallamokhoz vokális dudakíséret
- Énekelt versek (megzenésített, a tanulók életkorának megfelelő gyerekversek)

Énekes improvizáció
- Dallamvisszhang-játék
- Versek megszólaltatása kis hangterjedelmű, a tanulók által rögtönzött dallamokkal, énekbeszéddel

Ritmusgyakorlatok
- Saját légzés, szívdobogás ritmusának megszólaltatása
- Mozgás közben egymás tempójának átvétele
- Különböző mozgással tempóérzék fejlesztése
- Egyenletes lüktetés, illetve mondóka, dal- vagy versritmus hangoztatása
- Ritmusvisszhang-játék (mozgással és/vagy hangszerrel)

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Csendjáték, mozgáskoncentrációs gyakorlatok
- A környezet hangjainak megfigyelése, utánzása a környezet tárgyaival, ritmushangszerekkel
- Dallamhoz mozgásformák keresése, dallamok előadásmódjának mozdulatokkal való megismétlése

Zenehallgatás
- Állatok ábrázolása a zenében
- Különböző karakterű táncok (a klasszikus zenében)
- Népzenei felvételek (különböző tájegységek táncdallamaiból)

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a tanult hiedelmet idéző és szokásdallamokat
- a tanult énekelt verseket
- a negyed, nyolcad ritmusképletet

Legyenek képesek
- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- az egyenletes lüktetés, illetve mondóka, dal- vagy szövegritmus hangoztatására

- a hallott zenemű karakterének megfelelő mozgásos lekövetésre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány, a felnőtt élet szokásait utánzó gyermekjátékdalát és szokásdallamát (pl. párválasztók, lakodalmasok, altatók)
- néhány, a tanulók életkorának megfelelő vers megzenésített változatát
- az egyszerű felelgetős és kánonban énekelhető dalok további szemelvényeit
- a szinkópa ritmusképletet
- egyes, a gyermekvilághoz, ismert mesékhez köthető klasszikus művek részleteit

Fejlessze a tanulók
- tiszta és bátor éneklését
- többszólamú éneklését
- ritmus- és dallamimprovizáló képességét
- zene és mozdulat összekötésére irányuló képességét

Ösztönözze a tanulókat
- az önfeledt éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- improvizálásra
- zenéhez kötődő szabad mozgásra
- a zenei megnyilvánulásokban való minél aktívabb részvételre

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok
- Közepes hangterjedelmű szöveges gyakorlatok, hajlítással is

Egyszólamú éneklés
- Gyermekjátékdalok (felnőtt élet szokásait utánzó játékok, pl. párválasztók)
- Szokásdallamok (pl. lakodalmas)
- Énekelt versek (pl. évszakokhoz, természeti jelenségekhez kapcsolódó költemények megzenésített változatai)
- Más népek dalai, játékai

Többszólamú éneklés
- Egyszerűbb kánonok
- Énekelt versek

Énekes improvizáció
- Hangszín- és hangmagasság változtatására irányuló játékok, gyakorlatok
- Dallamhangok, rövid dallamok éneklése dinamikai váltásokkal
- Adott prózai vagy verses szövegre megadott skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok
- Egész test, mint hangszer használata (taps, dobbantás, térd, csettintés)
- Egyszerű ritmusosztinátók különböző testhangzásokkal, ritmushangszerekkel, használati tárgyakkal
- Rezonáló deszkalap, mint hangszer (szekrény, pad, szék)

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Különböző zeneművek hangulatának visszaadása mozgással
- Mímes játékok (hangszerek megszólaltatása, zenekar)

Zenehallgatás
- Karakterek ábrázolása a zenében
- Népzenei felvételek (szokásdallamok, pl. lakodalmas)
- Néhány népi hangszerek hangjának megismerése, felismerése

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tanult gyermekjátékdalokat és szokásdallamokat
- a tanult énekelt verseket
- a szinkópa ritmusképletet
–a megismert hangszerek hangját

Legyenek képesek
- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- két, illetve három hangból álló motívum improvizálására
- a zene hangulatának, karakterének megformálására mozgással

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány az élet eseményeit idéző dalát (táncnóták),valamint a karácsony és a Gergely-járás szokását őrző dallamát
- néhány, életkoruknak megfelelő vers megzenésített változatát
- a triola ritmusképletet
- néhány ismert barokk zenei szemelvényt
- a barokk tánctételek karakterét
- a barokk zene néhány jellemző stílusjegyét

Fejlessze a tanulók
- tiszta éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- hangterjedelmét
- zenei memóriáját
- képességét a zenei történések értelmezésére, ismert történeten keresztül

Ösztönözze a tanulókat
- önfeledt éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- kánonéneklésre
- ritmushangszerek kreatív használatára
- elmélyült zenehallgatásra
- néhány zenei stílusjegy megfigyelésére
- a hallott zeneművel kapcsolatos gondolataik megfogalmazására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Szöveg nélküli gyakorlatok, oktáv hangterjedelemig

Egyszólamú éneklés

- Szokásdallamok (karácsonyi magyar népénekek, Gergely-járás)
- A magyar népdalkincs élet eseményeit idéző dalai (táncnóták)
- Énekelt versek (a tanulók életkorának megfelelő költemények megzenésített változatai a capella vagy hangszeres kísérettel)

Többszólamú éneklés

- Kánonok
- Quodlibet

Énekes improvizáció

- Dallamhang, egyszerű dallam zenei összetevőinek változtatása (időtartam, hangmagasság, hangerő, hangszín, szünetek) valamely kifejezni kívánt tartalom szolgálatában
- Adott prózai vagy verses szövegre egyszerű dallamimprovizáció a zenei összetevők változtatásával
- Felelgetős játék

Ritmusgyakorlatok

- Ritmusfelelgetős a tanult ritmusképletek alkalmazásával
- Ismert dallamra ritmusosztinátó rögtönzése a tanult ritmusképletek alkalmazásával

Dramatikus játékok

- Ismert eseménysor visszaadása némajátékkal, zenére, kisebb csoportokban
- Zenehallgatás
- Különböző hangulatú barokk zenei szemelvények

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány (táncnóták), a karácsony és a Gergely-járás szokását őrző dallamát
- a tanult megzenésített verseket
- a triola ritmusképletet
- a barokk zene néhány jellemző stílusjegyét

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- ismert történet mozzanatait a zenei fordulatokon keresztül követni
- a triola ritmusképlet hangoztatására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a magyar népdalkincs néhány betyárvilágot idéző dalát
- további énekelt verseket
- az egyszerűbb dallamjátszó hangszereket
- az éles és nyújtott ritmust

- klasszicista zeneszerzők néhány dalát
- a klasszicista stílus néhány jellemző jegyét
- a klasszicizmus kiemelkedő zeneszerzőit
- ismertebb klasszicista zeneművek egyes részleteit

Fejlessze a tanulók
- tiszta, kifejező éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- karakterfelismerő képességét a zenében

Ösztönözze a tanulókat
- a felszabadult, kifejező éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- a ritmus- és dallamhangszerek használatára
- a zenei elemeket bátran alkalmazó rögtönzésre
- az életkori sajátosságok tükrében néhány klasszicista zenemű megismerésére

Tananyag
Beéneklő gyakorlatok
- Melizmatikus gyakorlatok

Egyszólamú éneklés
- A betyárélethez kötődő népdalok
- Énekelt versek
- Ismert klasszicista dalok

Többszólamú éneklés
- Könnyű klasszikus kánonok
- Egyszerű kétszólamú énekek

Énekes improvizáció
- Dallam felépítése hangonként, csoportban
- Szöveg hangoztatása kánonban a zenei összetevők változtatásával, majd dallammal megismételve
- Hangszínjáték, Hanglánc játék
- Adott prózai vagy verses szövegre megadott skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok
- Ismert dalhoz, zenerészlethez ritmusosztinátó az ismert ritmuselemekkel

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Karakterek megjelenítése ritmus- illetve egyszerűbb dallamhangszerekkel
- Különböző szituációknak megfelelő rövid párbeszéd improvizálása énekelve, ritmus- vagy dallamhangszerekkel

Zenehallgatás
- Jellemábrázolás a zenében
- Népzenei felvételek (betyárvilágot idéző dalok

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a magyar népdalkincs néhány, betyárvilágot idéző dalát
- a tanult énekelt verseket
- a tanult klasszicista dalokat
- a klasszicista stílus néhány jellemző jegyét
- a klasszicizmus kiemelkedő zeneszerzőit
- az egyszerűbb dallamjátszó hangszereket

Legyenek képesek
- csoportban adottságaiknak megfelelően kifejezően énekelni
- felismerni és hangoztatni az éles és nyújtott ritmust
- ritmus- és dallamhangszerekkel karaktereket ábrázolni
- a klasszicizmus néhány stílusjegyének felismerésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány, az élet eseményeit idéző dalok balladáját
- romantikus zeneszerzők néhány dalát
- a romantika három-négy stílusjegyét, különböző zenei formáit (kérdés-felelet, szóló-tutti, rondó)
- néhány ismertebb romantikus zenemű egyes részletét az életkori és a csoport sajátosságok tükrében

Fejlessze a tanulók
- tiszta, bátor, a romantika dalainak megfelelő éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- improvizáló készségét a zenei formák terén
- kifejezési képességét a különböző hangulatok zenei eszközökkel történő visszaadása, illetve különböző zenék hangfelvételeinek - szituációhoz rendelése terén

Ösztönözze a tanulókat
- a romantikus dalok minél több stílusjegyéinek megfelelő éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- a romantikus zene néhány szemelvényének megismerésére
- a hallott zene hangulatának megfogalmazására

Tananyag
Beéneklő gyakorlatok
- Mellrezonancia bekapcsolása
- Könnyű kétszólamú gyakorlatok

Egyszólamú éneklés
- Az élet eseményeihez kötődő népdalok (pl. katonadalok, guzsalyasok)
- Balladák
- Romantika ismertebb könnyű dalai

Többszólamú éneklés
- Könnyű kétszólamú kórusművek

Énekes improvizáció
- Rövid lélegzetű zenei kompozíciók kitalálása, illetve improvizálása az összes zenei összetevő alkalmazásával
- Adott prózai vagy verses szövegre hétfokú (dúr, moll) skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok
- Különböző formák megkomponálása ritmushangszerekkel (kérdés-felelet, szóló-tutti, rondó)

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Mások által játszott jelenet „szinkronizálása" ritmus és/vagy dallamhangszerekkel
- Különböző érzelmek, hangulatok megjelenítése rövid, improvizált dallamokkal

Zenehallgatás
- Történet a zenében
- Népzenei felvételek (az élet eseményeit idéző dalok, balladák)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a magyar népdalkincs néhány, az élet eseményeit idéző dalát, balladáját
- romantikus zeneszerzők egyes dalait
- a romantika néhány stílusjegyét, különböző zenei formáit (kérdés-felelet, szóló-tutti, rondó)

Legyenek képesek
- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- a romantikus dalok minél stílusosabb éneklésére
- egy hallott zeneműre történetet kitalálni
- a romantika néhány stílusjegyét felismerni

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány, a történelmi eseményekhez kötődő dallamát, balladáját
- XX. századi zeneszerzők néhány, különböző stílusban írt dalát
- XX. századi költők egyes verseinek megzenésített változatát
- a tizenhatod ritmusértéket
- a XX. század egyes jellemző stílusirányzatait

Fejlessze a tanulók
- biztos légzéstechnikán alapuló éneklését
- értelmezési képességét a hallott zenemű üzenetének minél pontosabb megfogalmazásában
- jellemző stílusirányzatok közötti eligazodását

Ösztönözze a tanulókat
- minél több dal elsajátítására
- a mondanivalót közvetítő éneklésre
- a hallott zeneművekkel kapcsolatos gondolataik megfogalmazására
- a zenei elemek dramatikus helyzetekben történő kipróbálására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok

- Intenzív rekeszlégzés gyakorlása

Egyszólamú éneklés

- Történelmi eseményekhez kötődő népdalok (pl. verbunkosok, bujdosók, kuruc kori nóták)
- Balladák
- Énekelt versek (XX. századi költők egyes verseinek megzenésített változata)
- XX. századi zeneszerzők egyes dalai

Többszólamú éneklés

- Kánonok minél több belépéssel
- Könnyebb kétszólamú kórusmű

Énekes improvizáció

- Visszhangjáték tanulók által rögtönzött dallammal, ritmussal
- Adott prózai vagy verses szövegre hétfokú (dúr, moll) dallamimprovizáció a szöveg hangulatának figyelembevételével

Ritmusgyakorlatok

- Tizenhatod ritmusértéket tartalmazó versek megszólaltatása ritmushangszerekkel

Dramatikus játékok, gyakorlatok

- Különböző karakterek megjelenítése szituációba helyezve dallam- vagy ritmushangszerekkel
- Hallott zenemű hangulatának megfelelő cselekmény kitalálása, eljátszása némajátékkal

Zenehallgatás

- A XX. századi stílusirányzatok szemelvényei
- Történelmi eseményekhez kötődő népzenei felvételek

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magyar népdalkincs néhány, történelmi eseményekhez kötődő dallamát, balladáját
- XX. századi zeneszerzők néhány dalát
- XX. századi költők tanult megzenésített verseit
- a tizenhatod ritmusképletet
- a XX. század jellemző stílusirányzatait

Legyenek képesek

- csoportban adottságaiknak megfelelően, az adott ének üzenetét közvetítve énekelni
- az ismert zeneművekben az adott mű stílusjegyeit felismerni
- hallott zeneműre cselekményt kitalálni és megjeleníteni
- különböző karakterek szituációban történő megjelenítésére dallam- vagy ritmushangszerekkel

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- az egyszerűbb ritmusképleteket
- az egyszerűbb ritmus- és dallamhangszereket és azok használatát

- a főbb zenei stílusokat és műfajokat

Legyenek képesek
- adottságaiknak megfelelően tiszta, kifejező, élményszerű éneklésre
- egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére
- gondolataik, érzéseik megfogalmazására egy hallott zenemű kapcsán
- egyszerűbb zenei elemek kreatív alkalmazására a különböző dramatikus tevékenységek során
- a megismert zenei stílusok és műfajok jellemző jegyeinek felismerésére

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Zene és ének
- csoportos gyakorlatsor vagy zenés színpadi etűd 5-10 perc
- szólóéneklés vagy csoportos éneklés 2-3 perc

A vizsga tartalma
A zene és ének gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.
Csoportos gyakorlatsor
A csoportos gyakorlatsort a szaktanár állítja össze a csoport adottságainak figyelembe vételével:
- a ritmus-, metrum-gyakorlatok során a láb, a kéz és a metrikus ének/beszéd egymástól való függetlenítése
- az akusztikus drámagyakorlatokban ritmus- és/vagy dallamhangszerek segítségével egy akciósor lekövetése szólóéneklés, páros vagy kiscsoportos éneklés (3-4 fő) során.
A tanuló 8 különböző stílusú, szabadon választott dal előadásával készül. A dalanyag kiválasztásánál ügyelni kell a tanuló adottságainak szem előtt tartására. A vizsgán a tanulónak az általa választott két dalt kell bemutatnia: egy népdalt a capella és egy másik, egyéb műfajú dalt hangszeres kísérettel. Az előadásához igénybe vehető élő hangszeres kíséret, amelyről a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése
Gyakorlatsor: az elemek ismerete, pontos végrehajtása
Akusztikus drámagyakorlatok: pontosság, kreativitás, kooperáció
Ének: tiszta intonáció, stílushű előadásmód, szövegérthetőség, prozódiai pontosság

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- az opera műfajának jellemző stílusjegyeit
- a különböző korok operáinak jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- az opera műfaj kialakulásának jelentőségét a zene- és színházművészetben
- a jelentősebb operaszerzőket

- néhány, az opera műfaját reprezentáló művet
- egyes librettók fontosságát és azok irodalmi kapcsolódását

Fejlessze a tanulók
- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét
- képességét a zene és szöveg mondanivalójának előadásban történő érzékeltetésére

Ösztönözze a tanulókat
- az opera jellemző műfaji sajátosságainak megismerésére
- minél több opera, operarészlet megismerésére, értő, befogadó hallgatására
- minél több operarészlet éneklésére
- a tanult részletek kifejező előadására
- élő operaelőadás megtekintésére
- az elemző beszélgetésekben való aktív részvételre

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok
- Különböző hangulatú beéneklő gyakorlatok (dúr - moll)
- Dinamika változtatása vezénylésre

Egyszólamú éneklés
- Operarészletek éneklése a karakterek figyelembevételével (a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Többszólamú és/vagy csoportos éneklés
- Különböző operák szemelvényei (lehetőség szerint zongorakísérettel, a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Énekes improvizáció
- Különböző karakterek megjelenítése beszédhanggal, majd énekhanggal
- Opera szövegkönyvének részleteire dallamimprovizálás

Ritmusgyakorlatok
- A feldolgozni kívánt opera valamely szituációjához hanghatások megtervezése, illetve a szituáció hangszerekkel történő „eljátszása”

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Operarészlet szövegének prózai jelenetként való eljátszása
- Játék a hangokkal: hang hozzárendelése a szituációba helyezett karakterhez

Zenehallgatás
- Különböző korok operáinak részletei
- Élő előadás vagy koncertszerű élmény megtekintése audiovizuális eszköz segítségével

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a különböző korok operáinak jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- az opera jelentőségét a zene- és színházművészetben
- a jelentősebb operaszerzőket

- néhány, az opera műfaját reprezentáló művet
- egyes librettók fontosságát és azok irodalmi kapcsolódását

Legyenek képesek
- az opera jellemző műfaji sajátosságait a hallgatott művekben felismerni
- a tanult énekes szemelvények adottságaiknak megfelelő eléneklésére
- a megismert mű által közvetített gondolat, érzelem, hangulat megfogalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a daljáték, operett, musical jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- a jelentősebb daljáték-, operett-, musicalszerzőket
- néhány, a daljáték, operett, musical műfaját reprezentáló művet

Fejlessze a tanulók
- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét
- stílus- és műfajelemző képességét

Ösztönözze a tanulókat
- minél több mű megismerésére
- minél több dal, részlet eléneklésére
- a tanult szemelvények műfajnak és stílusnak megfelelő előadására
- élő előadás megtekintésére
- az elemző beszélgetésben gondolatai megfogalmazására
- az improvizációkban és a dramatikus játékokban való aktív részvételre

Tananyag
Beéneklő gyakorlatok
- Egyszerű két- és háromszólamú beéneklő gyakorlatok (dúr - moll)

Egyszólamú éneklés
- Daljáték-, operett-, musicalrészletek éneklése a karakterek figyelembevételével (a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Többszólamú és/vagy csoportos éneklés
- Különböző daljáték-, operett-, musicalrészletek szemelvényei (lehetőség szerint zongorakísérettel, a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Énekes improvizáció
- Egyszerű énekes szemelvény eléneklése különböző változatokkal: szavakra bontva, szótagokra bontva, hangzókra bontva többszólamú játékok az előzőek alapján (pl. kánonban, a szólamon belül szavakra bontva)

Ritmusgyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok az ismert ritmuselemekkel, különböző metrumokban (2/4, 3/4, 6/8), egyszerű ritmushangszereken megszólaltatva

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Remake (mai változat) készítése az egyes művek kiválasztott jeleneteire
- Helyzetkomikum hanghatásokkal, hangszerekkel: a különböző zenei elemekben rejlő komikus hatás előidézése szituációba helyezve

Zenehallgatás
- A tanult daljátékok, operettek, musicalek vagy azok részletei
- Élő előadás megtekintése

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a daljáték, operett, musical jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- a jelentősebb daljáték-, operett-, musicalszerzőket
- néhány, a daljáték, operett, musical műfaját reprezentáló művet

Legyenek képesek
- a daljáték, operett, musical jellemző műfaji sajátosságait a megismert művekben felismerni
- a tanult énekes szemelvények adottságaiknak megfelelő eléneklésére
- a megismert mű által közvetített gondolat, érzelem, hangulat minél pontosabb megfogalmazására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a rockopera jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- a rockopera műfajának néhány kiemelkedő dalát
- népzenei és műzenei hagyományok hatását a rock- és a jazz zenére
- különböző kultúrák zenei gondolkodásmódját

Fejlessze a tanulók
- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét
- figyelemösszpontosítását a társas zenei megnyilvánulások során
- zenei érzékenységét
- stílus- és műfajelemző képességét

Ösztönözze a tanulókat
- improvizatív zenei megoldásokra
- az érzelmek zenei elemekkel történő kifejezésére
- a zenei kommunikáció alkotó módon való felhasználására
- különböző kultúrák színházi és zenei formáinak megismerésére

Tananyag
Beéneklő gyakorlatok
- Tempóváltoztató gyakorlatok, melizmatikus gyakorlatok tempójának növelése
- Hangképzés az egyéni sajátosságok figyelembevételével

Egyszólamú éneklés
- Különböző kultúrák dalai és rockoperák szemelvényei a stílus figyelembevételével
- Könnyebb jazz sztenderdek éneklése a stílus figyelembevételével

Többszólamú/csoportos éneklés:
- Spirituálék, gospelek éneklése a stílus figyelembevételével
- Rockoperák szemelvényei a stílus figyelembevételével

Énekes improvizáció
- Különböző stílusoknak megfelelő dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok/hangszeres improvizáció
- Sztenderd ritmusok, blues, funky, latin, (samba, bossanova, flamenco), swing ritmusok alkalmazása rögtönzésben
- Aszimmetrikus ritmusok

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Zenei dialógus, zenei szerepcsere
- Különféle kapcsolatok zenei kezdeményezése, felvétele és zárása

Zenehallgatás
- A tanult rockoperák részletei
- Élő előadás megtekintése
- Világzenét játszó zenekarok felvételei és koncertjei

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a különböző kultúrák zenéjére jellemző stílusjegyeket
- a különböző zenei hagyományok hatását a rock és a jazz zenére
- rockopera műfaját reprezentáló művek valamelyikét
- a világzenét játszó jelentősebb előadókat

Legyenek képesek
- érzelmek, állapotok kifejezésére a különböző zenei elemek (tempó, dinamika, hangmagasság) alkalmazásával
- a tanult rockoperák énekelt részleteinek, valamint a különböző kultúrák tanult dalainak adottságaiknak megfelelő eléneklésére
- a dinamikában és a tempóváltozásokban rejlő kontrasztok kihasználására
- különböző egyszerű hangszerek kreatív módon való használatára

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a zene- és a színházművészet kapcsolatának különféle lehetőségeit, formáit
- azokat a zenei elemeket, amelyek egy-egy előadás szerves részét képezik, fontos dramaturgiai szerepük van, de nem illeszthetők be a tradicionális műfajok valamelyikébe
- a revü, és a kabaré műfajának néhány kiemelkedő dalát
- prózai színházi előadásokhoz alkalmazott zene jelentősebb alkotásait

Fejlessze a tanulók
- zenei memóriáját
- zenei rögtönzési képességeit
- alkotóképességét a társas zenei megnyilvánulások során

Ösztönözze a tanulókat
- a színház és a zene kapcsolatának alkotó módon való átgondolására
- a korszerű színházi és zenei formák megismerésére
- színházi munkájuk során a zenei megoldásokkal való önálló kísérletezésre
- egyes jelentősebb kortárs színházi előadások zenéjének megismerésére

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok
- Helyes énektechnika kialakítása, hangképzés az egyéni sajátosságok figyelembevételével

Egyszólamú éneklés
- Dalok kortárs színházi előadásokból

Többszólamú éneklés
- Oktávgyakorlatok
- Kísérletek a kóruséneklés színpadi alkalmazásával
- Színpadi előadások kórusainak éneklése a stílus figyelembevételével

Énekes improvizáció
- Valamely prózai színdarab szereplőjének érzelmei, gondolatai improvizált dallamban megfogalmazva

Ritmusgyakorlatok
- Ritmushangszerek és karakterek
- Ritmushangszerek a színész játékában
- Jelenet akusztikai háttere ritmushangszerekkel
- Gondolat és érzelem kifejezése ritmikai váltásokkal

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Jelenet és zenei hatás kontrasztja
- Zenei hatás jelentésmódosító funkcióval

Zenehallgatás
- Zenét alkalmazó kortárs színházi előadás megtekintése
- A színpadi zene meghallgatása és hatásának elemzése

Követelmények

A tanulók ismerjék
- azokat a zeneműveket, zenei elemeket, amelyek egy előadás szerves részét képezik, fontos dramaturgiai szerepük van, de nem illeszthetőek bele a tradicionális műfajok valamelyikébe
- a zene- és a színházművészet kapcsolatának különféle lehetőségeit, eltérő formáit
- a revü, és a kabaré műfajának tanult dalait
- a prózai színházi előadások tanult dalait, kórusait

Legyenek képesek
- kreatívan alkalmazni, variálni a hang legjellemzőbb összetevőit (hangmagasság, időtartam, hangerő, hangszín, hangok közötti szünet)
- zenei elemeket kreatív módon alkalmazni jelenet készítése során (kontraszt és jelentésmódosító funkció

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék
- a zene színházi felhasználásának lehetőségeit
- a főbb zenés színházi műfajokat és azok legjelentősebb képviselőit

Legyenek képesek
- az adottságainak megfelelő, szabadon választott ének stílusának, műfaji sajátosságainak megfelelő előadására
- saját énekhez egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére
- gondolatai, érzelmei kifejezésére szabadon választott zenei megnyilvánuláson keresztül
- az ismert zenei stílusok és műfajok dramatikus tevékenységhez való, a tanuló érzés- és gondolatvilágának kifejezését szolgáló hozzárendelésére
- a megismert zenés színházi műfajok jellemző stílusjegyeinek saját tevékenységben való érvényesítésére, adottságainak megfelelően

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Zene és ének
- csoportos zenés színpadi etűd 15-20 perc
- szólóéneklés vagy dallam vagy ritmus improvizáció 3-5 perc

A vizsga tartalma
A zene és ének gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:
Csoportos zenés színpadi etűd
A csoportos zenés színpadi etűdöt a szaktanár állítja össze a csoport adottságainak figyelembevételével. Az összeállítás adjon lehetőséget a főbb zenés színházi műfajok minél színesebb bemutatására
A csoportos zenés színpadi etűd tartalmazhat prózai, illetve mozgásszínházi elemeket, az összeállítás azonban hangsúlyosan zenei fogantatású legyen!
Szólóéneklés vagy kiscsoportos éneklés (2-4 fő)
A tanuló öt, a zenés színházi műfajok valamelyikét is tartalmazó, szabadon választott dal előadásával készül. A dalanyag kiválasztásánál ügyelni kell a tanuló adottságainak szem előtt tartására. A vizsgán a tanulónak a saját maga által választott dal(oka)t kell bemutatnia. Az előadásához igénybe vehető élő hangszeres kíséret, amelyről a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése
Etűd:
- a kompozíció íve, megformálása,
- az együttműködés minősége;
- a választott műfajnak és stílusnak megfelelő előadásmód

Ének:
- tiszta intonáció,
- a választott zenés színházi műfaj sajátosságainak megfelelő előadásmód,
- szövegérthetőség,
- prozódiai pontosság

Színházismeret

A színházismeret tantárgy fő célja, hogy a tanulók tudatos színjátékosokká, felkészült nézőkké, illetve „színházcsinálókká" váljanak. Egyrészt reflektálni tudjanak önmaguk és a csoportjuk színházi tevékenységére, másrészt a látott előadásokban felismerjék azokat a színházi összetevőket, amelyek a színházi élmény forrásai. Ehhez a célhoz az alapfokon elsősorban a gyakorlat felől közelíthetünk. Ezeken az évfolyamokon a színházi kifejezés sajátosságait, formanyelvének összetevőit elsősorban drámajátékos eszközökkel közelíthetjük meg. Azok a színházi műfajok állnak a középpontban, amelyek a tanulók korosztálya által létrehozott színházi előadásokban leggyakrabban előfordulnak. így a tanulók önmaguk, illetve kortársaik színházi tevékenységéből kiindulva vonhatnak le következtetéseket a színház természetéről, illetve a színpadi kifejezés legfőbb alkotórészeiről. Azokról a formákról, műfajokról, módszerekről pedig, amelyeket ők maguk nem gyakorolnak, játékos formák segítségével szerezhetnek személyes tapasztalatokat.

A továbbképző szakaszban az élőben (vagy felvételről) megtekintett előadások teremthetnek alkalmat arra, hogy egyfajta színházi szemlélet, illetve fogalomkészlet felépítéséhez segítse hozzá a tanulókat a színházismeret tárgy. Az órák középpontjában a továbbképző szakaszban egy-egy előadás megtekintése áll: míg az alsóbb évfolyamokon főként gyermek- és diákszínjátszó előadások közös megnézése, addig a felsőbb évfolyamokon sor kerülhet ifjúsági színházi előadások, illetve gondosan kiválasztott felnőtt színházi előadások megbeszélésére is. A megtekintett előadásokat mindig egészében, összhatásában próbáljuk megragadni, mert elsődleges célunk a színházi élmény elmélyítése. Ugyanakkor egy-egy részlet, alkotórész, összetevő részletesebb vizsgálata megteremtheti annak a lehetőségét is, hogy fokozatosan felépüljön a tanulókban egyfajta színházi szemléletmód, illetve fogalomkészlet.

A tantárgy keretében a színházismeret, egyetemes és hazai színház- és drámatörténet, a dramaturgia, a bábművészet elméleti ismeretei, jelentős alkotásai, értékei élményszerű és tevékenységközpontú megismertetése valósul meg.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi szöveg fogalmát
- a téma fogalmát
- a színpadi figura fogalmát
- a színpadi építkezés lehetőségeit
- a ritmus fogalmát
- a színpadi tér fogalmát, a tér hangsúlyos pontjait, a térirányokat
- a szövegmondás egyéni és együttes módjait
- szerkezeti egység fogalmát
- a legfontosabb szerkesztési elveket
- a mozgás és a gesztus színpadi szerepét
- a színpadi képalkotás lehetőségeit
- a kellék és a jelmez fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét a szöveg színpadi lehetőségeinek felismerésére
- érzékenységét a színházi előadás alkotórészévé vált szöveg hatásai iránt
- érzékenységét a különféle szövegekben megjelenő hangulati hasonlóságokra

- képességeit a szerkesztett játékokban érvényesülő szerkesztési elvek felismerésére, alkalmazására
- térérzékelői és térhasználói képességeit
- képességeit a szerkesztett játék zenei hatásainak érzékelésére

Ösztönözze a tanulókat
- önálló véleményalkotásra
- a szerkesztett játékok alapjául szolgáló alkotások megismerésére
- szerkesztett játékok megismerésére, létrehozására
- minél több élő szerkesztett játék megtekintésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára

Tananyag

Szerkesztett játékok

A szerkesztett játék tanulmányozásán keresztül a tanulók egyidejűleg kapják meg az alkotás, a kipróbálás, a kísérletezés és a rendszerezés lehetőségét: alapvető színházismereti fogalmak tisztázhatók ezen a műfajon keresztül. A továbbá a szerkesztett játékokkal való foglalkozás lehetővé teszi, hogy a tanulók alkotó módon, a megtapasztalás, megélés élményén keresztül, a színház elemeivel kísérletezve közelítsenek a színházi ismeretek felé.
A szerkesztett játék vizsgálata lehetőséget teremt a színház legalapvetőbb jellegzetességeinek felismertetésére: a szöveg és a játék, a szövegmondás és a színpadi megjelenítés különbségeinek felismerésére, a színházi előadás összetevőinek és felépítésének érzékelésére.

Az előadás irodalmi alapanyagának gyűjtése, válogatása
- Egyeztetett téma (tematikus rend) alapján
- Figurák köré építve
- Helyzetek köré építve
- Hangulati hasonlóság alapján
- Motívumok köré építve
- Asszociációkalapján

Az irodalmi alapanyag kibontása
- A téma feltárása (dramatikus gyakorlatokkal, szituációkkal, monológokkal)
- A szövegekben rejlő zeneiség kibontása (kórus)
- Hanghatások és szöveg - aláhúzás és ellenpontozás
- Zene és szöveg együttes hatása
- Szövegritmus jelentősége és jelentéshordozó szerepe (szöveges ritmusjátékokkal)
- Szövegek megszólaltatása különböző stílusokban (stílusjátékok)

A szövegmondás variációi és színpadi hatásuk
- Az egyéni szövegmondás
- Együttes szövegmondás (pl. kórus, visszhang, szavankénti láncmondás)

Szöveg és tér
- A tér irányai, hangsúlyos pontjai
- Egyén és csoport elhelyezése a térben
- Egyéni és csoportos mozgások a térben

Szöveg és tárgyak
- Jelmezek, kellékek, hangkeltő eszközök (pl. ritmushangszerek) használata

Az előadás felépítése
- Szerkesztési elvek
- A szöveg és a megjelenítés összefűzése
- A tér, az idő és a szöveg együttesei
- Szöveg és kép egymást erősítő, árnyaló illetve gyengítő hatása
- Szöveg-gesztus-mozgás (tánc) együttesei (jelentésmódosító hatások)
- A szituáció változása a szöveg redukálásával
- A szöveg ritmusa és a jelenetritmus
- Az előadás ritmusa (kiemelt pillanatok)

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a színpadi szöveg fogalmát
- a téma fogalmát
- a színpadi figura fogalmát
- a szövegek legfontosabb szerkesztési elveit
- a ritmus fogalmát
- a színpadi tér fogalmát, a tér hangsúlyos pontjait, a térirányokat
- a mozgás és a gesztus fogalmát
- a kellék és a jelmez fogalmát

Legyenek képesek
- megadott szempontok alapján színpadi megjelenítésre alkalmas szöveg válogatására
- a szövegmondás egyéni és együttes módjainak alkalmazására
- felismerni, hogy egy szerkesztett játék hatása milyen alkotórészekből adódik
- egy szerkesztett játék szerkesztési elvének felismerésére
- a tér nyújtotta lehetőségek felismerésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal:
- a mese fogalmát, jellegzetes elemeit
- a mese történetének jellegzetes elemeit
- az irodalmi elbeszélés és a színpadi megjelenítés legalapvetőbb különbségeit
- a narrátor fogalmát
- a színpadi alak jellemzésének alapvető formái, lehetőségeit
- a maszk fogalmát
- a díszlet fogalmát és legalapvetőbb fajtáit
- a jelmez és kellék használatának alapvető formáit
- a terek váltását, illetve a szimultán ábrázolás a lehetőségeit
- a színpadi világítás fogalmát
- a szituáció fogalmát
- a jelenet fogalmát

Fejlessze a tanulók
- képességét, hogy felismerjék a mesei történet legfőbb összetevőit
- képességét, hogy felismerjék a mese szituációit
- képességét, hogy felismerjék egy színpadi alak legalapvetőbb tulajdonságait, a történetben betöltött szerepét

- képességét, hogy felismerjék a jelmezek, maszkok, kellékek figurateremtő hatását
- képességét, hogy felismerjék a tárgyak szerepét, szimbólumteremtő, -hordozó lehetőségeit

Ösztönözze a tanulókat
- önálló véleményalkotásra
- színpadi megjelenítésre alkalmas mesék megismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- minél több élő mesejáték-előadás megtekintésére

Tananyag
Színházi előadás meséből
A gyermekszínjátszók által a leggyakrabban feldolgozott, színpadra adaptált irodalmi (epikus) alkotások a mesék. Az adaptálás folyamatának vizsgálata és gyakorlati kipróbálása lehetőséget teremt a színház legalapvetőbb jellegzetességeinek további - az előző évfolyamhoz képest ki bővített, mélyített - tanulmányozására, többek között az epikus és a drámai kifejezés különbségeinek érzékeltetésére.

Játék a mese összetevőivel
- A mese képei (ezek ábrázolása állóképekkel, állóképek sorával)
- A mesei szituációi (szituációs játékok)
- Meseindító helyzetek (szituációs játékok)
- Jellegzetes mesei elemek (ismétlődések, fordulatok, váratlan események, akadályok, gátak
- szituációs játékokban)
- A mese tanulságai (szituációs játék, egyéb drámaformák)

A mese szereplői
- Alaptulajdonságok megjelenítése (pl. szoborjátékok, szerep a falon, tulajdonsághordozó játékok)
- A mese hőse a hős bemutatására (pl. improvizációk, szituációs játékok, a hős egy napja, pillanatképek a mesehősök életéből)
- A hős segítői és ellenfelei (szituációs játékok)
- Meseszereplők találkozásai (szituációs játékok a szokványos és a szokatlan találkozásokra)

Elbeszélés és megjelenítés
- Elbeszélő a színpadon (egy vagy két narrátor, a narrátor mint szereplő, csoportos narrálás)
- A narrált tartalom képi és hangulati elemeinek megjelenítése (stilizált mozgások, hangaláfestés, állóképek, tablók)
- A narráció kiváltása játékkal (a narráció átfordítása szituációba)
- A mesei szituáció kibontása jelenetté (pl. improvizációk, szituációs játékok)
- A jelenet felépítése (kezdő helyzet, fordulatok, záró helyzet)

Díszlet
- Az üres tér lehetőségei
- Díszlet emberi testekből (szoborjátékok, állóképek)
- Helyszínteremtés fényekkel
- A helyszínek jelzése, helyszínváltozások, jelzett, stilizált díszletelemek és azok elhelyezése, mozgatása
- Szimultán helyszínek
- A tér kiemelt pontjai különféle díszletekben

Jelmez és maszk
- Egy-egy mesei szereplő felöltöztetése (jelmezbörze, divatbemutató)
- Ruhadarabbal figurateremtés (színek és formák szimbolikája)
- A maszk lehetőségei

Kellékek
- A kellék karakterépítést segítő szerepe
- A tárgyak különféle szituációkban
- A kellék szimbólumteremtő és -hordozó lehetőségei

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a mese fogalmát, jellegzetes elemeit
- a mese történetének jellegzetes elemeit
- az irodalmi elbeszélés és a színpadi megjelenítés legalapvetőbb különbségeit
- a narrátor fogalmát
- a színpadi alak jellemzésének alapvető formáit, lehetőségeit
- a maszk fogalmát
- a díszlet fogalmát és legalapvetőbb fajtáit
- a jelmez és kellék használatának alapvető formáit
- a színpadi világítás fogalmát
- a szituáció fogalmát
- a jelenet fogalmát

Legyenek képesek
- egy történet alaphelyzetének, fordulatainak felismerésére
- a mesefigurák jellegzetességeinek felismerésére
- jelmezekkel, maszkokkal, kellékekkel figura teremtésére
- a tér- és díszlethasználattal megteremtett színpadi világ felismerésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a probléma fogalmát
- a szituáció legáltalánosabb összetevőit
- a szándék és a motiváció fogalmát
- a jelenet legáltalánosabb jellegzetességeit
- a jellem fogalmát
- a jellemábrázolás legalapvetőbb lehetőségeit
- az emberi viszonyok ábrázolásának legáltalánosabb jellegzetességeit
- a színpadi játék és a díszletek összefüggését

Fejlessze a tanulók
- képességét, hogy egy adott előadásban megjelenő legfőbb problémá(ka)t felismerjék
- képességét, hogy egy adott szituáció legfőbb jellegzetességeit felismerjék
- képességét, hogy egy figura adott szituációban érvényesülő legfontosabb szándékát felismerjék
- képességét, hogy egy adott figura hosszabb távon érvényesülő szándékát, érintettségét (motivációját) felismerjék
- képességét, hogy egy adott szituációban, illetve egy előadás egészében megjelenő emberi

viszonyokat felismerjék

Ösztönözze a tanulókat
- színpadi megjelenítésre alkalmas epikus alkotások megismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- minél több irodalmi adaptációból készült élő előadás megtekintésére

Tananyag
Színházi előadás novellából, regényből
Az adott korcsoporthoz tartozó gyermek-, illetve diákszínjátszók gyakran és örömmel vállalkoznak nagy kihívást jelentő feladatokra: elbeszélések, illetve ifjúsági regények színpadra állítására. A nekik szóló gyerek- és ifjúsági színházi előadások is gyakran nyúlnak ezekhez az alapanyagokhoz. Az adaptáció folyamatának és a létrejött előadásoknak a vizsgálata elmélyítheti az epikus és a drámai műfajok közti különbségek ismeretét, ugyanakkor tovább építheti a tanulók színházi gondolkodását és fogalomkészletét is.

A színpadra állítás fázisai
- Problémakeresés, alapanyag keresése
- A választott mű szituációkra bontása
- Az egyes szituációk feltárása
- A történetet alapvetően befolyásoló szituációk feltárása
- Jelenetek építése a szituációkból
- Előadásépítés jelenetekből (szerkesztési lehetőségek)

Figurateremtés drámatechnikákkal
- Jellemzők összegyűjtése
- Tulajdonságok kibontása (a figura viselkedése)
- A figura helyzetben -a jellemek megteremtése

A szereplők viszonyai
- A szereplők kapcsolatainak alaptípusai
- Megjelenítési lehetőségek a szereplők közötti kapcsolatok ábrázolására (drámatechnikákkal)
- A szereplők közötti kapcsolatok változása
- A szereplők és azok kapcsolatainak alakulása az előadás egészében

A színpadi környezet megteremtése
A figurák és kapcsolataik megjelenítését lehetővé tevő egységes színpadi környezet megteremtése (jelmez, kellék, maszk, díszlet, zene, fények)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a szituáció legáltalánosabb összetevőit
- a szándék és a motiváció fogalmát
- a jelenet legáltalánosabb jellegzetességeit
- a jellem fogalmát
- a jellemábrázolás legalapvetőbb lehetőségeit
- az emberi viszonyok ábrázolásának legáltalánosabb jellegzetességeit
- a színpadi játék és a színpadi környezet összefüggését

Legyenek képesek
- egy irodalmi alkotás és színpadi megvalósítása közti különbség megfogalmazására
- szituációk, jelenetek elkülönítésére
- a jellemek jellegzetességeinek, motivációinak felismerésére
- a szereplők közti viszonyok felismerésére
- a színházzal kapcsolatos szókincs felhasználására véleményük kifejtésében

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a hétköznapi élethelyzet és a színpadi szituáció összekapcsolásának lehetőségeit
- a típus fogalmát
- a probléma szituációkra való bontásának lehetőségeit
- a személyesség színházi szituációkba való áttételének lehetőségeit
- a színpadi világítás alapjait
- a zene színpadi használatának alapjait
- a szituációk és a jelenetek összefüggéseit
- a mozgásszínház fogalmát és legfontosabb műfajai

Fejlessze a tanulók:
- ön- és társismeretét
- szituációelemző képességét
- színházi látásmódját

Ösztönözze a tanulókat
- a színházzal kapcsolatos szókincs használatára
- környezetük problémáinak érzékelésére
- a játékban rejlő általános érvényű tartalmak felismerésére
- a térhasználattal való kísérletezésre
- akusztikai kísérletezésre
- a világítással való kísérletezésre
- minél több gyermek- és diákszínjátszó előadás megtekintésére

Tananyag
Színházi előadás személyes élményanyagból (életjátékok)
Az életjátékok létrehozásával, a személyes élményanyagból történő kiindulással az érintettség előnyei és hátrányai is megjelennek a gyermek- és diákszínjátszók munkájában. Az életjátékok tanulmányozása ezzel egyidejűleg a színházismereti tanulmányok új fázisát is jelenti: az alapfok végén ennek a műfajnak az alapos vizsgálata az eddig tanultak szintetizálása mellett egyben már a drámai kifejezés lehetőségeinek közelebbi megismeréséhez is elvezeti a tanulókat.

A tanulókat foglalkoztató problémák gyűjtése, kiválasztása, kibontása
- Problémagyűjtő és a problémákat rendszerező tevékenység (ön- és társismereti, improvizációs játékok)
- A megtalált problémahelyzetek feldolgozása (szabályjátékokkal, szituációs játékokkal)
- Komplex dráma a kiválasztott problémák vizsgálatához

Eszközök a személyesség áttételére színházi helyzetbe
- A probléma áthelyezése analóg helyzetbe

- A személyek tipizálása (szituációkegy-egy típus kibontására; a típusok megjelenítése változó körülmények között)
- A személyes tartalmak reális és nem reális terekbe helyezése
- A személyes tartalmak expresszív képpé fogalmazása
- A személyes tartalmak mozgásszínházi megjelenítése

Szituációteremtés, jelenetépítés
- A problémák körüljárása rögtönzésekkel
- A rögtönzéstől a szituáció felépítéséig dialógusok és akciók kidolgozása
- Jelenetszerkesztés szituációkból

A világítás
- Természetes és mesterséges fények hatása
- A fény atmoszféra teremtő ereje
- A fény jelentésteremtő és -módosító szerepe
- A színek és szimbolikájuk alkalmazása a világításban

A zene
- Élőzene, audiovizuális eszközökkel támogatott zene
- A zene érzelmi, hangulati, atmoszférateremtő hatása az előadásban
- A zene dramaturgiai szerepe
- A zene, mint az előadás önálló alkotóeleme (pl. dalok)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a típus fogalmát
- a probléma szituációkra való bontásának lehetőségeit
- a személyesség színházi szituációkba való áttételének lehetőségeit
- a színpadi világítás alapjait
- a zene színpadi használatának alapjait
- a szituációk és a jelenetek összefüggéseit
- a mozgásszínház fogalmát és legfontosabb műfajai

Legyenek képesek
- a főbb színházi alkotóelemek (pl. alapanyag, színészi játék, tér, akusztikai elemek, jelmezek) felismerésére saját előadásban
- a hétköznapi élet problémáját színházi szituációvá alakítani
- a személyesség színházi szituációkba való áttételére
- rögtönzésekkel szituációk felépítésére
- a megismert színházi fogalomkészlet használatára a saját rögtönzések elemzésekor

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék
- azt az alkotói folyamatot, ahogyan egy-egy előadás létrejön
- a színházi alkotóelemeket (pl. alapanyag, színészi játék, tér, akusztikai elemek, jelmezek, kellékek, világítás), azok hatását
- azokat a dramatikus konvenciókat, amelyek az alapanyag színpadra állítását segítik
- a színházművészet megközelítésére alkalmas fogalmi készlet elemeit (pl. játéktér, főszereplő, mellékszereplő, jelenet, fordulat, felvonás)

Legyenek képesek
- színházi megjelenítésre alkalmas helyzetek, problémák felismerésére
- előadások alapanyagául szolgáló alkotások válogatására
- saját csoportja által létrehozott előadások sajátosságainak leírására a megismert fogalmi készlet segítségével
- annak megfogalmazására, hogy a színház milyen eszközökkel gyakorol hatást a nézőre
- a színházi összetevőkről és működésükről tanultak alkalmazására

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga szóbeli vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Színházismeret
előadás(részlet) elemzése 10 perc

A vizsga tartalma
A tanuló/csoportja által a vizsgán bemutatott saját produkció egészének vagy részletének felidézése a megismert fogalmi készlet alkalmazásával, a színházi alkotóelemek és azok nézőre gyakorolt hatásnak elemző bemutatása.
vagy
A tanuló a tanár által a vizsgát megelőző félévben előre kiadott legalább öt különböző alapanyaggal (problémák, szituációk, szövegek) ismerkedhet meg. A vizsgán a tanuló szabadon választott alapanyaggal kapcsolatban feltárja, hogy mi az a helyzet, probléma, amely színházi megjelenítésre alkalmas, valamint felvázolja, hogy milyen színházi eszközöket alkalmazna megjelenítésükre, és azok várhatóan milyen hatást gyakorolnak a nézőre.

A vizsga értékelése
Színházi megjelenítésre alkalmas helyzetek, problémák felismerése A színházi alkotóelemek és azok hatásának ismerete, alkalmazása A feladathoz kapcsolódó fogalmi készlet ismerete, használata

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a drámai és nem drámai alapanyagú színház jellegzetességeit és különbségeit
- az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségeit
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai színház néhány lehetséges formáját (pl. rítusjáték, táncszínház)
- a színház és a film legfőbb különbségeit
- a drámai színház néhány klasszikus műfajának sajátosságait (komédia, tragédia, realista színmű)

Fejlessze a tanulók
- érzékenységét a jelen idejű színházi élmény befogadására
- érzékenységét a színészi játék, illetve a színházi kifejezés hitelességének felismerésére

- színházi ízlését
- színházi előadás elemző képességét

Ösztönözze a tanulókat
- értékes élő színházi előadások látogatására
- a színházi alapelemekkel való önálló kísérletezésre

Tananyag
A színházművészet sajátosságai
Ezen az évfolyamon elsősorban azt kívánjuk tisztázni, hogy mitől színház a színház, mi különbözteti meg a vele rokon művészeti formáktól, illetve, hogy mik azok a jellegzetességek, amelyek a színpadi kifejezés nélkülözhetetlen összetevőit jelentik.

Színház, mint a megjelenítés művészete
- Drámai és nem drámai alapanyagú színház
- Az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségei

Drámai műfajok a színházban
- A komédia dramaturgiája (alapprobléma, történetvezetés, fordulatok, végkifejlet)
- A komédia tere, térhasználati konvenciói
- A jellemkomikum sajátosságai, helyzetkomikum és jellemkomikum összekapcsolódása a komédiában
- A színész munkája a komédiában (az emberi gyarlóságok és az értéktévesztések színészi ábrázolása)
- A klasszikus tragédia dramaturgiája (alapprobléma, történetvezetés, fordulatok, végkifejlet)
- A tragikus szituáció: válsághelyzetek, döntési kényszerek, választási lehetőségek
- A tragikus hős és ellenfele(i), a közöttük zajló küzdelem fázisai, fokozatai, tétje
- A tragikus hős hiteles jelenkori ábrázolásának problémái (a színész eszközei a hősábrázolásra: hogyan jelezhetők a „hős” emberi léptékei, miképp hitelesíthető a jelenben is)
- A realista színmű dramaturgiája (alapprobléma, a történet indokai, okszerűsége, fordulatai, végkifejlete). A történet hétköznapisága és mitikus mélységei
- A realista színház díszlete, jelmeze, tárgyhasználata
- Emberábrázolás a realista színházban: motivációk, kapcsolatok, emberi viszonyok, a színész jellemábrázolása
- Jelenetszervezés (a reális szituációk megjelenítése, valószerűsítése, felépítése, fordulatai, illetve a mindebben megnyilvánuló emberi tartalmak)

Színházi előadás nem drámai alapanyagból
- A rituálisjáték hagyományai. A tradíció szerepe és funkciója. Rítus a modernkori színházban
- A rítus dramaturgiája, a színpadi eseménysor felépítése, egységei, ezek kapcsolódási módjai
- A színházi előadás szertartás jellegét megteremtő eszközök (rituális tér, zene és ritmus szerepe, tárgyhasználat)
- A szertartásjáték szereplői, a közönség részvétele a rítusban
- A tánc- és mozgásszínház dramaturgiája (a zene előadásszervező szerepe, tétel- és etűd-dramaturgia)
- Mozgásformák, tánctechnikák
- A táncszínházi előadó, a mozgásszínházi színész kifejezőeszközei a tánc-, illetve a mozgásszínházban

A színház és rokon műfajai
- A film és színház hatásának és befogadásának különbségei
- A tévéjáték és a színház hatásának és befogadásának különbségei
- Az élő és a rögzített előadás

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a drámai és nem drámai alapanyagú színház jellegzetességeit és különbségeit
- az olvasott dráma és a megjelenített dráma hatásának különbségeit
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai színház néhány lehetséges formáját (pl. rítusjáték, mozgásszínház, táncszínház)
- a színház, a film, a televízió legfőbb különbségeit
- a drámai színház egy-két klasszikus műfajának sajátosságait

Legyenek képesek
- megkülönböztetni az élő, jelen idejű színházi élményt a rutinból született, „holt színháztól”
- felismerni a színészi játék, illetve a színházi kifejezés hitelességét
- különbséget tenni egy adott színházi eladáson belül a hatásos és hatásvadász, illetve az ízléses és ízléstelen megoldások között

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a színpadi adaptáció fogalmát
- az improvizációból született előadások legfőbb jellegzetességeit
- a drámaszöveg és az előadásszöveg különbségeit
- a húzások, bővítések sajátosságait, a vendégszöveg fogalmát
- a dramaturgia fogalmát
- az előadásokban érvényesülő legalapvetőbb dramaturgiai formákat (hatásmechanizmusokat)
- a felütés (kezdet), fordulat és zárlat (befejezés) fogalmát
- a motívum fogalmát, színházi értelmezését
- a színházi tér fogalmát és formáit
- a színpadformák fogalmát, a legfontosabb színpadformákat
- a játéktér fogalmát és legfőbb jellegzetességeit
- a zaj, zörej és zene színházi szerepét
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai alapanyagú színház fogalmát
- az előadás egységes jelrendszerének szükségességét
- az előadás stílusának fogalmát

Fejlessze a tanulók
- képességét az epikus és a drámai kifejezés megkülönböztetésére
- dramaturgiai érzékenységét
- motívumfelismerő képességét
- improvizációs képességét
- térhasználatát

Ösztönözze a tanulókat
- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- a színházi alapelemekkel való önálló kísérletezésre
- színházi tárgyú kiadványok olvasására

Tananyag
A színházi előadás alkotórészei I.
Ezen az évfolyamon a színházi előadás alkotórészeiből kiindulva elkezdhetünk szisztematikusan felépíteni egy színházi szemléletmódot, illetve fogalomkészletet. Az élőben vagy videóról megtekintett előadások kapcsán az előadás egy-egy összetevőjét, alkotórészét tesszük alaposabb vizsgálat tárgyává. Egy-egy részterületre figyelve a színház konkrétabb alkotórészei felől haladunk az elvontabb összetevők felé. Ugyanakkor természetesen a megtekintett előadás egészének megbeszéléséről sem feledkezünk el.

A színházi előadás alapanyaga
- Dráma, adaptáció, „önmagát író" előadás
- Az előadás szövegkönyve

Dramaturgia alapjai
- Beavatkozások a színpadra állított drámába, illetve nem drámai műbe
- Jelenetek elhagyása és átcsoportosítása, összevonása
- Az előadás legfontosabb fordulópontjai, ezek szerepe, megjelenítésük módjai
- Témák és motívumok végigvezetése az előadáson
- Beavatkozások eredeti alapanyagba: húzások és bővítések, vendégszövegek
- A jelenetek közötti kapcsolatok megteremtése
- Az előadás kezdete, vége, felépítése, szervező elvei

A tér
- A színházi tér (pl. nagyszínpad, kamaraszínház, stúdió- vagy szobaszínház)
- A színpadi forma (a dobozszínpadtól a térszínházi formákig)
- Játéktér és nézőtér viszonya, az előadás és közönsége kapcsolata, ezzel összefüggő nézői magatartásmódok
- A játéktér (határai, térformái, szintjei, sajátosságai)
- Díszletfajták (az üres tértől, az absztrakt és stilizált téren át a valóságábrázolásig és az illúziókeltésig)
- Térhasználat (járások, meghatározó irányok és mozgások, hangsúlyos pontok)

Az akusztikai réteg
- A zajok szerepe az előadásban, az ismétlődő zajok teremtette motívumok
- A zajtól a ritmusig és a zenéig
- A zene szerepe az előadásban (felvonásátkötő, aláfestő, hangulatteremtő szerep vagy autonóm funkció)
- A zene megjelenési módjai (a bejátszás, illetve az élő zene különféle formái)
- A zene stílusa, hangzása, hatása
- Zenei motívumok, zenedramaturgiai

A rendező munkája
- Az előadás jelrendszerének, kifejezésmódjának meghatározása
- Az előadás stílusának meghatározása, stiláris jellegzetességeinek érvényesítése
- A rendezői koncepció megjelenítésének eszközei az előadás komplex jelrendszerével
- A színészvezetés

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a színpadi adaptáció fogalmát
- az improvizációból született előadások legfőbb jellegzetességeit
- a drámaszöveg és az előadásszöveg különbségeit
- a húzások, bővítések sajátosságait, a vendégszöveg fogalmát
- a dramaturgia fogalmát
- az előadásokban érvényesülő legalapvetőbb dramaturgiai formákat (hatásmechanizmusokat)
- a motívum fogalmát, színházi értelmezését
- a színházi tér fogalmát és formáit
- a zaj, zörej és zene színházi szerepét
- dráma fogalmának színházi (és nem irodalmi) értelmezését
- a nem drámai alapanyagú színház fogalmát
- az előadás egységes jelrendszerének szükségességét
- az előadás stílusának fogalmát

Legyenek képesek

- megkülönböztetni az epikus és a drámai kifejezést
- felismerni egy előadás működésének, felépítésének legalapvetőbb dramaturgiai jellegzetességeit
- felismerni egy előadás legfőbb motívumait
- felismerni a színházi tér és színpadi formák legfőbb jellegzetességeit, illetve előadásalakító szerepét
- felismerni a zene (illetve egyéb akusztikai elemek) szerepét egy előadás színházi hatásmechanizmusában

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a színpadi előadásban megjelenő legfőbb metakommunikációs jeleket
- alkat és színészi karakter fogalmát
- a legalapvetőbb színpadi szerepköröket
- a színészi játékstílus fogalmát
- a színpadi műfaj fogalmát és összefüggését a színészi játékstílussal
- a színészi kifejezés legalapvetőbb formáit
- a színészi jelenlét fogalmát
- a színészi karakterteremtés legfőbb jellegzetességeit
- a jelmez fogalmát, legfőbb jellegzetességeit, legfontosabb funkcióit
- a szituációteremtés legfőbb formáit
- a színpadi feszültség fogalmát, a színpadi feszültségteremtés legalapvetőbb formáit
- a rendezői koncepció fogalmát
- a színész és rendező közös munkájának alapvető formáit
- a színházi stílus fogalmát

Fejlessze a tanulók

- képességét, hogy egy előadás hatásmechanizmusában felismerjék a nonverbális és metakommunikációs jeleket
- képességét, hogy érzékeljék a színészi alkat és a megjelenített karakter kapcsolatát
- képességét, hogy a színész által megjelenített karakter legfőbb jellemzőit felismerjék,

ugyanakkor érzékelje azokat az alapvető - színészi eszközöket is, amellyel a figurák jellemzése történik
- képességét, hogy felismerjék a színészi játék intenzitását, a színészi jelenlét erejét
- képességét, hogy a színészi játékstílus műfajokkal összefüggő legalapvetőbb sajátosságait felismerjék
- képességét, hogy érzékelje egy előadás legerősebb feszültségpontjait, lássa a feszültségkeltés legalapvetőbb formáit
- képességét, hogy felismerjék egy-egy szituáció legfőbb jellegzetességeit, a benne megjelenő problémák összetevőit, a - problémáihoz való különféle emberi viszonyok sajátosságait
- képességét, hogy érzékelje egy-egy jelenetben, illetve az egész előadásban a meghatározó emberi viszonyokat, illetve azt, hogy - milyen viszonyrendszer működteti az egyes jelenteket, illetve az előadás egészét
- képességét, hogy érzékelje egy-egy előadás legfőbb válságpontjait, legfontosabb fordulatait
- képességét, hogy felismerjék egy-egy előadás legalapvetőbb stílusjegyeit

Ösztönözze a tanulókat
- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- saját színházi előadás létrehozására
- színházi tárgyú szakirodalom olvasására

Tananyag
A színházi előadás alkotórészei II.
Ezen az évfolyamon folytatódik a színházi előadás alkotórészeinek áttekintése. Ez tovább építi a tanulók színház szemléletmódját és fogalomkészletét. Ezen az évfolyamon az élőben (vagy videóról) megtekintett előadások kapcsán főként a szereplő, a színész munkáját, annak összetevőit tesszük alaposabb vizsgálat tárgyává. Ugyanakkor természetesen a megtekintett előadás egészének megbeszéléséről sem szabad továbbra sem elfeledkezni.

Nonverbális és metakommunikációs jelek a színész játékában
- A testtartás, a mimika, gesztusok, mint a színészi kifejezés alapjai
- A jellegzetes mozdulatok, mozgások, mozgásformák kifejező ereje
- A térköz jelentésteremtő funkciója
- Hangszín, hanghordozás
- A metakommunikációs jelek hitelesítő vagy átértelmező szerepe

Színészi játék
- Alkat és színészi karakter
- Színpadi szerepkörök
- Egyes tradicionális színházi műfajokhoz tartozó színészi játékstílusok
- A színész munkája a stilizációtól, az illusztráción át az átélésig, illetve az eltartott, ironikus játékmódig
- A színészi jelenlét
- Színészi szerepformálási módok

Jelmezek
- A színpadi öltözet formái (az utcai ruhától a jelmezig)
- A jelmezek kor- és helyszínjelző szerepe
- Színek és formák a jelmezekben
- A jelmezek karakterábrázoló képessége
- A szereplők csoportosítása az öltözetük alapján
- Hierarchia, státusz, viszony megjelenése a jelmezben

- Átöltözések, jelmezváltások
- Álöltözetek, álarcok, maszkok

Szereplők a jelenetekben
- Kapcsolat- és szituációteremtés a színészi játék segítségével
- A jelenet folyamata, ritmusa, ritmusváltásai
- Válságpontok, fordulatok a jelenetben, ezek kifejezésmódjai
- A feszültségkeltés színészi és rendezői eszközei
- Emberi erőterek és ezek változása a jelenetben

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a színpadi előadásban megjelenő legfőbb metakommunikációs jeleket
- alkat és színészi karakter fogalmát
- a legalapvetőbb színpadi szerepköröket
- a színészi játékstílus fogalmát
- a színpadi műfaj fogalmát, és összefüggését a színészi játékstílussal
- a színészi kifejezés legalapvetőbb formáit
- a színészi jelenlét fogalmát
- a színészi karakterteremtés legfőbb jellegzetességeit
- a szituációteremtés legfőbb formái
- a színpadi feszültség fogalmát, a színpadi feszültségteremtés legalapvetőbb formáit
- a rendezői koncepció fogalmát
- a színész és rendező közös munkájának alapvető formáit
- a színházi stílus fogalmát

Legyenek képesek
- egy előadás hatásmechanizmusában felismerni a metakommunikációs jeleket
- érzékelni a színészi alkat és a megjelenített karakter kapcsolatát
- felismerni a színész által megjelenített karakter legfőbb jellemzőit
- érzékelni azokat az alapvető színészi eszközöket is, amellyel a figurák jellemzése történik
- felismerni a színészi játék intenzitását, a színészi jelenlét erejét
- felismerni a színészi játékstílus műfajokkal összefüggő legalapvetőbb sajátosságait
- érzékelni egy előadás legerősebb feszültségpontjait, elkülöníteni a feszültségkeltés legalapvetőbb formáit
- felismerni egy-egy szituáció legfőbb jellegzetességeit, a benne megjelenő problémák összetevőit, a problémáihoz való különféle - emberi viszonyok sajátosságait
- érzékelni egy-egy jelenetben, illetve az egész előadásban a meghatározó emberi viszonyokat, továbbá azt, hogy milyen - viszonyrendszer működteti az egyes jeleneteket és az előadás egészét
- érzékelni egy-egy előadás legfőbb válságpontjait, legfontosabb fordulatait
- felismerni egy-egy előadás legalapvetőbb stílusjegyeit

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a színházi fogalomkészlet alkalmazásának lehetőségeit egy-egy konkrét előadás elemzésében

Fejlessze a tanulók
- színházi előadás elemző képességét
- képességét az előadás dramaturgiai működésének felismerésére
- képességét a színházi előadás alkotórészeinek felismerésére
- képességét a színházi előadás kifejezésmódjának és jelrendszerének felismerésére
- képességét a rendezői koncepció és jelentésének felismerésére

Ösztönözze a tanulókat
- értékes élő színházi előadások megtekintésére
- a megtekintett előadás során szerzett élmény elemző feldolgozására
- saját színházi előadás létrehozására
- színházi tárgyú szakirodalom olvasására

Tananyag

Színházi előadások komplex elemzése

Ezen az évfolyamon szintetizáljuk az eddig szerzett ismereteket. Ezért a középpontban egy-egy élőben vagy videóról megtekintett előadás komplex megbeszélése áll. Így a diákok tapasztalatokat szerezhetnek arról, hogy ismereteik alkalmasak színházi előadások elemzésére, értelmezésére, értékelésére.
A komplex elemző beszélgetésekben az alábbi szempontokat érdemes használni. Természetesen a konkrét elemzett előadás alapján kell eldöntetni, hogy mik azok a szempontok, amelyek az adott előadásban fontosak, lényegesek, illetve melyek azok, amelyek annyira lényegtelenek az adott előadás működése szempontjából, hogy szóba sem kell őket hozni.

Elemző beszélgetések előadásokról

Az alapanyag
- Az alapanyag természete (dráma, adaptáció, nonverbális anyag)
- Az alapanyag stiláris, műfaji, dramaturgiai sajátosságai, ezek hatása az előadás megformálására

Dramaturgia
- Színházi szövegkönyv: változtatások az alapanyagon (húzások, betoldások, vendégszövegek - ezek alkalmazásának célja)
- Az előadás felépítése, szervező elvei, a jelenetek logikai kapcsolata
- Az előadás kezdete, ennek hatása a nézői befogadásra
- Az előadás legfontosabb fordulópontjai, ezek szerepe
- Az előadás zárása, ennek hatása a nézői befogadásra

A tér
- Az előadás színházi tere (a nagyszínpadtól a szobaszínházig)
- A színpadi forma (a dobozszínháztól a térszínházi formákig)
- Előadás és közönség kapcsolata, ennek hatása a nézői befogadásra
- Játéktér és díszletvilág
- Az előadás térhasználata (kitüntetett pontok, ezekhez kapcsolódó akciók, motívumok, figurák; meghatározó térirányok és mozgások, ezek jelentése)

Tárgyak, kellékek
- A tér berendezésének szerepe a játékban
- Az előadás legfontosabb tárgyai, kellékei (ezek kiemelésének lehetőségei, illetve a hozzájuk kapcsolódó jelentések)

- Az egyes figurák kapcsolata a tárgyakkal, kellékekkel, ennek jelentése és hatása
- Állandó vagy változó tárgyak, kellékek; ezek funkciói és funkcióváltásai
- A tárgyak, kellékek „útja”, az így keletkező motívumok
- A tárgyak, kellékek összefüggése az előadás más elemeivel, hatása a játékstílusra

Zajok, zenék
- Az előadás akusztikai rétege, a zajok, zenék jelentősége az előadásban
- Az ismétlődő zajok, zenék, illetve a belőlük születő motívumok, ezek hatása az előadás jelentésére
- Az előadásban megszólaló zajok, illetve zenei stílus(ok) - ezek illeszkedése a játékstílushoz
- A zene funkciói (átkötő szerep, hangulatteremtő szerep, dramaturgiai szerep, önálló alkotórész)
- A zene és az előadás műfajának összefüggései

Jelmezek
- A színpadon megjelenő öltözetek kort, illetve helyszínt meghatározó szerepe
- Színek és formák, a köztük lévő kapcsolat, hatásuk az előadás hangulatára, jelentésére
- Az egyes szereplők öltözete, ruhájuk színe, formája, szabása, ezek jellemző ereje
- Átöltözések, ruhaváltások, ezek funkciói
- A szereplők csoportjai öltözékük alapján, a jelmezek hierarchiát, státuszt, viszonyokat közvetítő szerepe
- A jelmezek kapcsolata az előadás más alkotórészeivel, viszonyuk a térrel, hatásuk a szereplők viselkedésére, az előadás játékstílusára

A szereplők jellemzése szavak nélkül
- Amit még az előtt tudunk az egyes figurákról, hogy megmozdulnának, megszólalnának
- Álarcok, maszkok használata, az arcfestés szerepe, ezek hatása a nézői elvárásokra, összefüggésük az előadás műfajával, stílusával
- A szereplők alkata, az egyes figurák testtartása, ezek szerepe a jellemzésben
- A szereplők arca, arckifejezése, mimikája, ennek hatása a jellemzésre
- A szereplők jellegzetes mozdulatai, gesztusai, ezek összefüggése az előadás játékstílusával
- A metakommunikációs jelzések „üzenetei” a szereplők viszonyáról, kapcsolatuk jellegéről, változásáról

A mozgások szerepe az előadásban
- Megkomponált mozgások, koreografikus részletek, ezek összefüggése az előadás más kifejező eszközeivel
- A mozgások hatása az előadás hangulatára, az egyes figurák jellemzésére, a produkció stílusára

Színészi játék
- Az előadás műfajának, stílusának hatása a színészi munkára
- Az adott előadás játékstílusának hatása a színész játékára
- A színész mimikája, gesztuskészlete
- A színész hanghordozása, beszédmódja
- A színész metakommunikációs jelzéseinek erősítő, gyengítő vagy átértelmező szerepe
- A színész figura át teremtő eszközei
- Színészi „létezésmódok” (az átéléstől az alak pszicho-fizika jellemzésén át a szerep és a színész közti távolság érzékeltetéséig)

Az előadás stílusa
- A jelenetek szervező elvei
- Az előadás leghangsúlyosabb mozzanatai (jelenetei, előadásrészletei)
- A rendezői koncepció, ennek kifejtése az előadásban
- Az előadásban megjelenő színházi eszközök, kifejezésmódok
- Az egyes elemek, színházi alkotórészek rendszerbe szervezése

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a színházi fogalomkészlet alkalmazási lehetőségeit egy-egy konkrét előadás elemzésében

Legyenek képesek
- színházi előadás elemzésére
- az előadás dramaturgiai működésének felismerésére
- a színházi előadás alkotórészeinek felismerésére
- a színházi előadás kifejezésmódjának és jelrendszerének felismerésére
- a rendezői koncepció és jelentésének felismerésére

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék
- a színházművészet legfontosabb kifejezőeszközeit (pl. szövegmondás, mozdulat, gesztus, mimika, akció, zenei- és látványelemek),
- a műfaji, stiláris, illetve formai konvenciórendszereknek a legfontosabb sajátosságait, felhasználási lehetőségeit,
- a konkrét előadások elemzésében, értelmezésében felhasznált fogalmakat (pl. drámai formák, színházi műfajok, színpadtípusok, játékstílus), azok meghatározásait, kapcsolódásukat,
- az előadás alkotóelemeinek hatásmechanizmusait, azok miként befolyásolják a nézői élményt, hogyan szolgálják az előadás jelentését.

Legyenek képesek
- egy-egy színházi előadás meghatározó alkotóelemeinek (pl. alapanyag, tér, jelmez, zene, világítás, színészi játék), ezek sajátosságainak, kapcsolódási módjának felismerésére
- a színházi előadás vizsgálatára, értékelésére a benne érvényesülő (műfaji, stiláris, illetve formai) konvenciórendszer szerint
- saját színházi tevékenységében - a megismert fogalmi készlet alapján - tudjon érvelni az általa kigondolt elképzelések, megoldások mellett
- egy-egy színházi előadás átfogó értékelésére, eljutni az előadás jellemzőinek leírásától, összetevőinek elemzésétől a színházi műalkotás értelmezéséig

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Színházismeret
írásbeli (a vizsgát megelőzően elkészítve)
szóbeli 15 perc

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

Előadáselemző dolgozat (5-8 oldal)

Szabadon választott - a vizsga évében - készült előadás elemző bemutatása. A dolgozatot a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tizenöt nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

A dolgozatnak ki kell térnie:

- az irodalmi alapanyag és a dramaturgiai munka jellegzetességeire
- a tér és a térhasználat sajátosságaira,
- a jelmezek jellegére és funkciójára
- a tárgyak, kellékek szerepére
- az esetleges akusztikai elemek (zene, zörejek) sajátosságaira, funkciójukra
- az előadás felépítésére, ritmusára
- az emberi viszonyok sajátosságaira, azok ábrázolásának módjára
- a megjelenő karakterek sajátosságaira, ezek ábrázolására

vagy

Tanulói portfolió (dosszié)

Egy - a vizsga évében készült - előadás létrejöttének különböző fázisait (pl. olvasópróba, díszlettervek, rendezőpéldány) vagy a bemutatást követő véleményeket (pl. értékelések, a közönség reakciói, média megjelenés) gyűjti össze és strukturáltan tartalmazza. A portfolióba bekerülhet minden írásos, képi és egyéb dokumentum, mely az előadással kapcsolatba hozható.

A portfoliónak kihagyhatatlan része a dokumentumokhoz kapcsolódó, tanulói reflexiók, melyek a készítő nézőpontját, tanulási útvonalát jelenítik meg.

A portfoliót a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tizenöt nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

Szóbeli vizsga

Az előadáselemző dolgozat vagy a portfolió megvédése a vizsgabizottság által megfogalmazott kérdések alapján.

Szempontjai:

- a szövegkönyv, a dramaturgiai munka jellegzetességei
- a tér és a térhasználat sajátosságai
- a jelmezek jellege és funkciója
- a tárgyak, kellékek szerepe
- az akusztikai elemek (zene, zörejek) sajátosságai, funkciói
- a világítás módja és hatása
- a színészi karakterábrázolás jellegzetességei
- az emberi kapcsolatok ábrázolásának módja
- az előadás felépítése, ritmusa
- a jelenetszervezés sajátosságai
- a rendezői koncepció megjelenésének módjai
- az előadás stílusa, műfaja
- a színházi előadások különböző közreműködőinek szerepe az előadás létrejöttének folyamatában

A vizsga értékelése

- Az elemzéshez, értelmezéshez kapcsolódó fogalmak ismerete, alkalmazásuk a választott

színházi előadásra
- Szempontok és a fogalmak közötti összefüggések ismerete
- A téma szóbeli vagy írásbeli kifejtésének képessége

Hatályba léptető záradék

A Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség Presbitériuma a nyíregyházi Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola Pedagógiai programjának, a „**Kormány 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelete** az **új Nemzeti Alaptantervben /110/2012. (VI.4.) Korm. rendelet**/, valamint a **2011. évi CXC. köznevelési törvényben** leírt, jogszabálynak megfelelő módosítását az előírtak alapján a **25/2024. (V.21.) sz. Pb-NYEK** határozatával jóváhagyta.

A módosított program hatályba lépése: 2024. 09.01.

Nyíregyháza, 2024. május hó 31. nap

Dr. Kovács László Attila
igazgatólelkész

Veczánné Repka Jolán
egyházközségi felügyelő

ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda,
Magyar- Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola

4400 Nyíregyháza, Luther utca 7.sz.

Az óvodai intézményegység Pedagógiai programja 2024.

„Minden dolgotok szeretetben menjen végbe”

1 Kor. 16,17

Az intézmény neve:
Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda, Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

Az óvoda jellemző adatai
Az óvoda telephelyeinek pontos címe:4400 Nyíregyháza, Közép utca 1. sz.

Az óvoda fenntartója, címe, telefonszáma: Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség
4400 Nyíregyháza, Luther tér 14. sz. T: 42/508-770.

Az óvoda engedélyezett férőhelyeinek száma: 105 fő

Óvodai csoportok száma: 4

ÓVODAI CSOPORTOK ADATAI

1. sz. óvodai telephely Nyíregyháza, Közép u. 1. sz	1. BÚZASZEM CSOPORT	vegyes (26 fő)
	2. SZIVÁRVÁNY CSOPORT	vegyes (26 fő)
	3. HAJNALCSILLAG CSOPORT	vegyes (26 fő)
	4. MUSTÁRMAG CSOPORT	vegyes (26 fő)
AZ ÓVODA ENGEDÉLYEZETT CSOPRTSZÁMA 2015. 09.01-jétől		4

Az óvodai nevelési év rendje:
- szorgalmi időszak: szeptember 1 - május 31-ig
- nyári időszak: június1-augusztus 31-ig
- nyári szünet: öt hét (július végétől augusztus végéig)

Az óvoda nyitva tartása: munkanapokon 7-17 óráig

A módosított program hatályba lépése: 2024.

A programot készítette: Kovácsné Mráz Ágnes óvodapedagógus
közoktatásvezetői szakvizsga

Az óvoda helyi pedagógiai programja tartalmazza:

- az óvodai nevelés alapelveit, értékeit, célkitűzéseit,
- azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek: személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeket,
- a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet,

- az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelést,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését.
- a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket.

A nevelési program tartalmazza továbbá:

- Az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket, feladatait,
- A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit, továbbfejlesztésének lehetőségeit.
- A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket:
- az erkölcsi nevelés és a hitéletre való nevelés elveit és gyakorlati módszereit.
- Az angol nyelvvel való ismerkedés feladatait, módszereit.

A program szakértői minősítését végezte: 2009-ben Németh Zoltánné
közoktatási szakértő
óvodai szaktanácsadó
2011-ben Fodorné Preznyik Zsuzsanna
közoktatási szakértő

A helyi pedagógiai program elkészítésénél az alábbi dokumentumokat vettük figyelembe:
137/2018. (A Kormány 363/2012.(XII.17.) Korm. Rendelet, életbe lép 2018. szeptember 1-jén
A Kormány 363/2012. (XII.17.) Korm. Rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
A 2011.évi CXC. Törvény a nemzeti köznevelésről (hatályba lépő rendelkezések)
20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet
1997. évi XXXI. tv. A gyermek védelméről és gyámügyi igazgatásáról.
2012.évi I. törvény a Munka törvénykönyvéről
2023.évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról.

ELŐSZÓ

Jézus mondja:„ Én vagyok a világ világossága:
aki engem követ, nem jár sötétségben,
hanem övé lesz az élet világossága.”
János 8. 12

Ez a program - tartalmánál fogva- múltból táplálkozó, a gyökerekre építő, több ezer éves értékrendet képviselő. Az egyetemes keresztyén értékrend ugyanakkor jövőbe mutató üzenetet közvetít.
Hisszük és valljuk, hogy ha az óvodai nevelésben megalapozzuk a keresztyén erkölcsi normákat, az élet váratlan és nehéz helyzeteiben is lesz mire támaszkodni.
Hisszük, ha megtanítjuk a gyermekeket közösségben élni, a közösség pozitív szabályai szerint, később sem lesznek a közösség ellenfelei és egyéni érdekeik nem kerekednek felül. Hisszük, hogy jövőnk szempontjából olyan emberekre van szükség, akik már óvodáskorban elsajátítják a környezettudatos magatartást, akik felelősek döntéseikért és egymásért. Hisszük, hogy ha nem a fogyasztói társadalmi szabályok szerint nőnek fel, miszerint:” vedd és vidd!”, akkor nem a pillanatnyi öröm hajszolásával telik az életük.
Tartalmas, vidám, értékes gyermekkort szeretnénk nyújtani nekik, mi óvodapedagógusok a családdal együttműködve.
Mert fontosnak tartjuk, hogy sikeres legyen munkánk eredménye: a társadalmilag hasznos és egyénileg értékes neveltséget, készségeket, jártasságot és tudást birtokló gyermek iskolába lépése.

Óvodánkkal megvalósulhat a nyíregyházi evangélikus intézményrendszer első láncszeme. A mi egyedi helyzetünk lehetővé teszi azt, hogy az óvodában megalapozott keresztyén erkölcsi szokásrendszer tovább folytatódjon az Evangélikus Általános Iskolában, sőt akár az Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziumban. Ez a lehetőség adott, ezt szeretnénk a szülők számára felkínálni, a szülő joga és felelőssége, hogy él-e vele.

Nevelési programunkat ajánljuk mindazon szülő számára, akiknek fontos, hogy gyermekük színvonalas nevelésben részesüljön, és keresztyén értékrend szerint nevelkedjen.

Programunk az óvodáskorú gyermek testi, lelki, értelmi nevelését elősegítő pedagógiai program, ugyanakkor szeretetteljes légkört megteremtő, szeretetkapcsolatokra építkező program.
Mivel és hogyan történik mindez:

- a nevelés tervezett és spontán hatórendszerének megvalósításával,
- a gyermekközpontúság, a gyermeki jogok és szükségletek előtérbe állításával,
- a természeti környezet személyiséget formáló szerepének kiemelésével,
- az egészséges életmód szokásrendszerének megalapozásával,
- az óvodai játék, mozgás, kommunikáció, tanulás, és a manuális tevékenységek megvalósítása élményszerű megfigyelések, tapasztalások, gyakorlás útján.
- tehetséggondozás a minden gyermekben rejlő erősségekre építve, változatos tevékenységek biztosításával (mozgás, ének, nyelvi, kézimunka)
- egyéni fejlesztés és hátránykompenzáció fejlesztő szakemberek bevonásával (logopédus, gyermekjóléti és családsegítő munkatárs, gyógypedagógus, pszichológus, mozgásterapeuta)

- a családokkal történő szoros együttműködéssel, egyházi és világi kapcsolatrendszereink erősítésével, bővítésével. Az intézményi lelkésszel való rendszeres kapcsolat ápolása, heti hittan foglalkozások, gyülekezeti alkalmak, áhitatok, családi napok során.

A keresztyén erkölcsi értékek megalapozása és megőrzése mellett, nagyon fontos azonban az is, hogy fokozottabban ismerjük, és őrizzük meg helyi értékeinket, hiszen abból kiindulva, azokra alapozva tudjuk kialakítani a kerek egészet.

Közös dolgunknak tekintjük tehát, hogy Nyíregyházán a meglévő intézményrendszert, hagyomány rendszert erősítsük, és a hiányzó láncszemeket pótoljuk. Óvodánk egy olyan környezetben alakul meg, ahol az evangélikus lakosság szorgalma, kitartása, tenni akarása várost, egyházat és iskolát alapított.
Mi sem lehetünk gyengébbek elődeinknél! Számunkra is a hit ereje és a tenni akarás mutat utat. A mai kor válságaira az egyház és intézményrendszereinek nevelőmunkája adhat kiutat.

Az evangélikus egyház útmutatása alapján most a legfontosabb az összetartás és az intézményrendszer erősítése. Meg kell szólítani az embereket, a szülőket és a gyermekeket, hogy van remény a felemelkedésre, a hit és szeretet által.
Mi az óvodáskorú gyermekek nevelői úgy gondoljuk, hogy színvonalas, és mindenkor a természeti és társadalmi környezetre épülő, és azt figyelembevevő helyi nevelési program biztosíthatja a gyermekek harmonikus testi, lelki értelmi fejlesztését.
Feladatunk szerteágazó, egymásra épülő és egymással összefüggő, komplex módon érvényesülő differenciált és játékos tevékenységek szervezése, melyek átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét.

AZ EVANGÉLIKUS ÓVODA TEOLÓGIAI-PEDAGÓGIAI ALAPVETÉSE

A Magyarországi Evangélikus Egyházban elkötelezettek vagyunk az oktatási-nevelési küldetésünket szolgáló óvodák fenntartásában és működtetésében. A Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolában arra törekszünk, hogy Krisztus személyén tájékozódó Isten-hitünk vezéreljen minket, melynek evangélikus jellegéhez ragaszkodunk. Ennek szellemében az evangélikus óvoda legfontosabb egyedi alapjai a következők:

A megközelítés
Az evangélikus óvodában a legfőbb érték az ember, aki Isten teremtménye, kegyelemre szoruló és Krisztusban megmentett egyéniség. Az evangélikus óvodában követjük Krisztus végtelenül elfogadó magatartását, melyben azt mondja: *Engedjétek hozzám jönni a kisgyermekeket, és ne akadályozzátok őket, mert ilyeneké az Isten országa (Lk 18,16)*. Az egyén iránti elköteleződésben látjuk a személyiség kibontakoztatásának kulcsát.
Ezért óvodánk
arra törekszik, hogy a családokkal való együtt munkálkodásban, valamint a gyermekekkel való bensőséges együttlét révén megismerje és elfogadja a gyermekek teljes személyiségét, egyénileg megjelenő képességeinek, korának adottságait szem előtt tartva segítse testi, szellemi és lelki felnövekedését. Figyelünk arra, hogy a nevelés minden résztvevője megfelelő biztatást és bátorítást kaphasson feladata értelmezéséhez és áldozatos betöltéséhez.
A döntéshozatal
Jézus tanításának és életpéldájának értelmében az evangélikus óvoda szándéka személyes emberi kapcsolatok kialakítása. Nem kíván elszigetelődni nehéz helyzetektől sem. Életfolytatásában – természetesen a törvényesség megtartásával – nem a külső szabályok elsődlegesek, hanem az Isten- közeli, személyes döntések. Ezt csakis a Jézus Krisztusban való bizalmi közösségben tudja elképzelni. Munkájában azt az egész életre szilárd bázist adó bizalmi közösséget igyekszik felébreszteni gyermekekbe és családjaikban egyaránt.

Ezért óvodánk
olyan egyéni és közösségi élményeket kínál, amely esélyt ad a személyiség kibontakoztatására, a hit megszületésére, a családok számára pedig a keresztény közösségben hordozott közös felelősség megélésére. Tapintatot, védelmet, személyességet nyújtunk. Mindenkit saját érési folyamatában látunk. Hitoktatóink, intézményi lelkészeink, óvodapedagógusaink nem hatalmi helyzetből, hanem esendő, személyes példaadással segítik ezt.

A Biblia
Az evangélikus óvoda a Bibliát alapnak tekinti, mert benne – a múlt- és jelenkor személyes és közösségi tanúságtevői révén – rajzolódik ki Krisztus személye, akin keresztül Isten személyes jelenlétével találkozik. Emiatt központi kérdésnek tartja az Írással való elmélyült, személyes, bölcs és tudós kapcsolatot, melynek részben megismertetését, főképpen pedig tartalmának természetes megélését tartja szem előtt.

Ezért óvodánk
segíti az óvodásokat koruknak megfelelő módon a Biblia helyes megértésében. Óvodapedagógusaink pedig készek Krisztusra mutató forrásként forgatni, melyen keresztül Isten akaratát keresik.

A közösség

Az evangélikus óvoda Krisztus lelkületével működő gyülekezetté kíván formálódni. A benne alakuló közösség - szülők, óvodapedagógusok, gyermekek – arra hívattak, hogy Krisztus tanítványaivá, Isten népévé váljanak. Készek legyenek szeretetben elfogadni a sokféle gondolkodást, irgalmas szeretettel vegyenek részt egymás életében, vállalják a világban való jelenlétet, legyenek készek bűnöket megbocsátani, és járja át őket a jó cselekvések természetes vágya.

Ezért óvodánk
nevelőmunkájának középpontjában nem a jótettek halmozása, tudásbéli teljesítmények vagy a jó magaviselet áll. Teljesítményeiktől független szeretettel fogadunk el mindenkit nagy gondot fordítunk a sokféleség elfogadására.

I. BEVEZETÉS

Az óvoda rövid bemutatása, előzmények, helyzetelemzés:

Az óvodai intézményegység 2009. szeptember 1-én nyitotta meg kapuját Nyíregyházán a Luther tér 14. szám alatt, az Evangélikus Egyházközségi Hivatal bal szárnyában egy lelkészlakás átalakításával. A szükséges helyiségek kialakítása után egy csoportszobában 25 férőhellyel indult el az óvodai nevelés. A 6/2009 (III. 13.) NYEEKPR határozata alapján 2009. szeptember1-től kezdtük meg a működésünket a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség fenntartásával, az Evangélikus Általános Iskola és Óvoda többcélú intézmény szervezeti formájában.

Az Evangélikus Általános Iskolának nagy hagyományai vannak. Első ízben, 1892-ben nyitotta meg kapuit, majd 1945-ben államosították. Évtizedeken keresztül a Kodály Zoltán Általános Iskolaműködött itt, melynek Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata volt a fenntartója. 2001-ben az épületet visszakapta a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség és ismét megkezdhette működését az Evangélikus Általános Iskola.

Az óvodai intézményegység családias, otthonos környezetben nyílt meg, és nevelési programunk megvalósítása során fontos célunk volt, hogy magas szakmai színvonalon valósuljanak meg vállalt feladataink, és változatos, tartalmas programokat szerveztünk a gyermekek, szülők számára. Mindig törekedtünk arra, hogy szoros kapcsolatot ápoljunk az iskolával és így sok közös rendezvény, közös ünnep és kirándulás valósult meg. Az evangélikus egyházzal és a gyülekezettel sok örömteli eseményen vettünk részt. Óvodásaink számos ünnepen énekes-verses műsorral szolgáltak templomainkban, gyülekezeteknél, ifjúsági és nyugdíjas rendezvényeken. A gyermekek hitéletre

való nevelése szervezett hittanfoglalkozásokon és a mindennapi tevékenységekbe ágyazottan valósul meg. A gyermekek szeretnek óvodánkba járni és a szülők is elégedettek az itt folyó nevelő munkával. Folyamatosan sokan kerestek fel bennünket és jelezték számunkra, hogy szeretnék, ha gyermekük óvodánkba járna. Sajnos hely hiányában sok szülőt el kellett utasítanunk. Ez a nagy igény indította egyházközségünket arra, hogy pályázatot nyújtson be óvodabővítésre, ami 2011-ben sikeres lett. Hálásak vagyunk Urunknak, Istenünknek, aki megadta nekünk a sikert és a növekedést, és erőt adott mindannyiunk számára a feladatok elvégzéséhez.

I.1. Az óvoda tárgyi infrastrukturális feltételrendszerének változásai:

A Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség 2010-ben óvodabővítésre nyújtott be pályázatot, (ÉA-OP 4.1.11,) amely sikeres lett, így 100 millió Ft EU-s támogatásból, közel 50 millió Ft Országos Egyház által nyújtott önerőből, továbbá a fenntartó is közel 20 millió Ft-ot tett hozzá az új óvoda felépítéséhez. A szükséges intézkedéseket követően 2012 januárjában megkezdődött a Szent István utcán lévő régi Luther Márton Kollégium épületének bontása, majd az új 800nm-es óvoda épület felépítése. Az épületet a Nyírségterv tervezőiroda tervezte, a projekt vezetője Sallai Gábor presbiter úr volt. Kivitelező a Karakter 95 Kft volt.

Az óvoda épülete egy emeletes, modern, korszerű technológiával épült, az épületben alkalmazták az energiatakarékos és biztonságtechnikai eljárásokat. Az épület teljeskörűen akadálymentesített, korszerű lift segíti a mozgáskorlátozottak emeletre jutását. Az épületben három csoportszobát alakítottak ki a szükséges gyermekmosdóval, öltözőkkel, egyéni fejlesztő szobával. A tornaszoba és a tornaszertár jó feltételeket biztosít a mindennapos tornához, a testneveléshez és egyéb szervezett foglalkozásokhoz. A helyiségekben parketta, a közlekedőkben, mosdókban járólap burkolat van, amely esztétikus kivitelű. Az óvoda bútorait főleg Németországi kapcsolatok segítségével, adományokból biztosítottuk. Az épületben korszerű tálalókonyha van, 2024-ben ipari mosogatógép vásárlásával még gyorsabbá és hatékonyabbá vált a mosogatás. A gyermekek étkeztetését a Luther Márton Kollégium konyhájával kötött szerződéssel biztosítjuk, és biztosítjuk a diétást étkeztetést is. (tej, tojás, liszt érzékenység, diabétesz) A fűtés szintenként szabályozható, egyedi gázkazánnal történik és radiátorok fűtik a helyiségeket. Az óvoda tetőszerkezetére napelemeket helyeztünk el 2020-ban, ami segíti a villamosenergiával való takarékoskodást is.

Az óvoda udvarán a kombinált mászóka alatt ütéscsillapító gumilapot helyeztünk el, térburkolattal alakították ki a parkolókat, a gyermekek által használt udvarrészeket pedig füvesítettük, kialakítottuk a veteményes, virágoskerteket és díszfákat, gyümölcsfákat ültettünk.
Céljaink ennek érdekében:

A minőségi fejlesztést a fejlesztőjátékok folyamatos beszerzése, telepítése, esetleges cseréje jelenti, ezek programunk sikeres megvalósítását elősegítik. A játékok, az udvari és tornaszobai mozgásfejlesztő eszközök mennyiségi és minőségi beszerzése, bővítése folyamatos feladat. A zenei kelléktárat, bővítettük új hangszerek eszközök vásárlásával. a vizuális neveléshez, jó minőségű esztétikus alkotások készítéséhez megfelelő anyagokat évente többször vásárolunk. A környezeti neveléshez, a megfigyelésekhez, a kerti munkához alkalmas eszközöket biztosítunk: virágoskert, gyümölcsfák, magaságyások és kislapátok. A nagyméretű térkővel burkolt udvarrészen festett téri játékokat és közlekedési pályát alakítottunk ki.
Az óvónők szakkönyvellátottságát bővítettük, és az intézményi továbbképzési terv ütemezése alapján folyamatosan-biztosítjuk a szakmai továbbképzést.

A játékos differenciált tanuláshoz, az eszközállomány folyamatosan bővül és a szertári eszközkészlet bővítésében folyamatosan esztétikus új eszközöket készítenek az óvónők, óvodai dolgozók.
Az óvoda kiemelkedően rendelkezik a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. 2021-től minden csoportban digitalis táblát biztosítunk a gyermekek ismereteinek bővítéséhez, elsősorban a Learning apps program felhasználásával.

Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon alakítottuk ki, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek. Biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Lehetővé tettük mozgás és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, anyagokkal vettük körül. A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak számukra hozzáférhető módon, de a gyermekek biztonságára ügyelve helyeztük el. 2023-ban kerti zuhanyzót alakítottunk ki, biztosítva ezzel a meleg nyári napokon a felüdülést. A csoportszobákban, tornateremben, egyéni fejlesztő szobában, nevelői szobában hűtő-fűtő klíma segítségével biztosítjuk az optimális hőmérsékletet, és a készülékeknek évente elvégeztetjük a szükséges karbantartását is. Az óvodai épület megfelelő munkakörnyezetet biztosít az óvodai munkatársaknak és lehetőséget teremt a szülők fogadására.

Óvodánk bővítésének története: 2013-ban óvodánk jó hírének köszönhetően egyre több szülő jelezte igényét, hogy óvodánkba szeretné íratni gyermekét. Sajnos a megüresedő férőhelyekre (az iskolába távozó gyermekek száma) tudtunk csak felvenni új gyermekeket, a jelentkezők száma pedig négyszeres arányú volt. A Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség Presbitériuma a nagy igények figyelembevételével úgy döntött, hogy a Luther téri óvodai épületrészt újból megnyithatjuk. A szükséges engedélyeztetési eljárás után 2014 szeptemberében kisebb átalakítások és berendezések után ismét megnyitott egy csoport. Az alapító okirat módosításával óvodánknak azóta 105 férőhelye van.

A Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség épületének felújítása miatt a 2. számú telephely áthelyezésre került az önkormányzati fenntartású Gyermekek Háza Déli Óvoda Bóbita Tagintézmény épületébe (Nyíregyháza, Vécsey köz 4-6). Itt egy csoportszobát, öltözőt, mosdót, tornaszobát, udvarrészt használhatna k a Mustármag csoportos óvodásaink.

A MEE Nevelési és Oktatási Irodájához benyújtott sikeres pályázat eredményeképpen a tetőtér beépítésének köszönhetően további egy csoportszobát alakítottunk ki a tornaterem áthelyezésével, így 2020. szeptember 1-jétől egy épületben van mind a négy csoport.

Az újonnan kialakított Mustármag csoportban a játékeszközök és berendezési tárgyak esztétikus, otthonos kialakítást eredményeztek.

I.2. Szakmai, személyi feltételek:

Létszám alakulása: A Közép u. 1. szám alatti épületben 2020. szeptember 1-jétől négy csoportba 104 férőhelyre vehető fel gyermek. A vegyes életkorú osztatlan óvodai csoportokba 26 gyermek járhat.

Minden csoporthoz biztosítjuk a személyi feltételeket: két óvodapedagógust és egy dajkát, akik az elfogadott Helyi Pedagógiai program szerint, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával összhangban valósítják meg a feladatokat, figyelembe véve a fenntartó egyház elvárásait.

Alapvetőnek tartjuk, hogy a szülők érezzék, minden dolgozó a gyermekekért tevékenykedik,
akikben a szülők partnert és támaszt találnak. Ugyanakkor a pedagógus is támaszkodik a szülők segítségére, kéréseivel a gyermek fejlődése érdekében fordul hozzájuk, hiszen a cél közös: a gyerekek nyugodt, vidám, szeretetteljes kiegyensúlyozott élete, fejlődésének elősegítése.

Óvodákban a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak: 1fő karbantartó, 4 fő dajka, 1 fő segítő dajka, 1 fő pedagógiai asszisztens, 1 fő óvodatitkár és 1 fő konyhai dolgozó.

A dolgozók munkájának értékelése

Az óvoda rendszeresen méri és értékeli folyamatait. A dolgozók munkájának értékelésére nagy hangsúlyt helyezünk. A rendszeres szakmai munka belső ellenőrzésével a pedagógiai program megvalósulását segítjük. Tartalmi, tárgyi és szervezeti folyamatainkat évente rendszeresen szempontrendszer alapján mérjük és értékeljük, hogy a meghatározott területeken és a fenntartó által jóváhagyott munkatervek alapján és a saját munkatervben kitűzött rövid-, és középtávú céloknak hogyan tud megfelelni, azok megvalósításában hol tart.

Eddig elért eredmények, amire támaszkodhatunk:

- nyugodt, tevékeny, fejlesztő óvodai légkör,
- magas színvonalú jól megtervezett, tartalmas szakmai munka
- az óvoda dolgozói gyermekközpontú, elfogadó és szeretetteljes bánásmóddal fordulnak a gyermekek felé,
- az ünnepek, rendezvények színvonalas megszervezése és megvalósítása,
- jó együttműködési készség a kitűzött feladatok teljesítésében,
- megújulási készség a szakmai munkában,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése érdekében jó együttműködés a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- jó együttműködés a szülőkkel.

I.3. A családok szociokulturális háttere:

A városban a szülők és a családok összetétele különböző. A város több pontjáról érkeznek hozzánk gyerekek, körzet határ, ill. kötelező felvételre vonatkozó rendelkezés nincs, hiszen intézményünk egyházi fenntartása ezt lehetővé teszi. (2011. évi CXC. Köznev. törv. 31.§)
A bokortanyákon, külterületeken élő szülők iskolázottsága, életmódja, lakáskörülményei és jövedelemszintje átlagosnak mondható. A kertes házak ápoltak, gondozottak és általában nagyméretűek. A családok többsége szoros kötelékben van a nagycsaláddal, a generációkkal. Országos szinten és városunkban is a gyermekvállalás növekvő tendenciát mutat. A családok sok éve együttműködve, jó partnerként segítik az óvodai, iskolai nevelőmunkát, a rendezvényein részt vesznek, és lehetőségeikhez mérten támogatják azt. Óvodánkban jelenleg az evangélikus gyermekek aránya 38%, református gyermekek aránya 32%-os, egyéb felekezetűek aránya 30%.

Óvodánkba várunk bármilyen felekezetű vagy felekezeti hovatartozás nélküli gyermeket, aki nyíregyházi lakos, helyben él és elfogadja a pedagógiai programunk alapelveit, célkitűzéseit. Amennyiben az óvodai férőhelyekre túljelentkezés van, akkor előnyben részesülhetnek, akik evangélikus felekezetűek. (2011.évi CXC. Köznevelési törvény 31.§)

I.4. Gazdálkodás, finanszírozás:

Az óvoda fenntartási és működési költségeit az évente összeállított fenntartó által jóváhagyott költségvetésben kerül előirányzatra. Célunk, hogy az intézményegység tárgyi feltételei optimálisan szolgálják ki a napi működést, ugyanakkor ügyelünk a takarékosságra, állagmegóvásra és fejlesztésre. A költségvetési keretek teljes felhasználására törekszünk. A minőség biztosítása érdekében anyagi lehetőségeinkről tervszerűen és folyamatosan tájékozódunk. Az óvoda anyagi haszonszerzésre irányuló tevékenységet is folytathat, (pl. terembérlet a fenntartó jóváhagyásával) ha nem sérti az alapfeladatainak ellátását. Ezt az összeget a költségvetés megállapításánál figyelmen kívül kell hagyni.
A költségvetésen túl az alábbi bevételek segítik az óvoda működését:

- pályázatok,
- alapítványi bevételek (a szülők felajánlott adójának 1%-a, óvodai jótékonysági bál, külön rendezvények, felajánlások, egyház által felajánlott adományok)
- szülői igények alapján önköltséges foglalkozások szervezése.

II. ÓVODÁNK NEVELÉSI CÉLJA, FELADATA

II. 1. Az óvoda alapvető funkciói:

1. Óvó- védő
2. Szociális
3. Nevelő és személyiségfejlesztő

II. 2. Cél:

Az óvoda a köznevelési intézményrendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek 3, életévétől a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvodai nevelésünk célja, hogy biztosítsuk az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvodai nevelésünk célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú harmonikus fejlődését a gyermekei személyiség kibontakoztatását a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekellátását is)

II. 3. Az óvodai nevelés általános feladatai:

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

II.3.1. Az egészséges életmód alakítása: az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás az
- öltözködés, a pihenés,
- a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelés megvalósítása.

II.3.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés:

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezért szükséges:

- hogy a gyermeket már óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék,
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze,
- az óvoda egyszerre segítse a gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek,
- az óvoda nevelje a gyermekeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakor lása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) szokás és normarendszerének megalapozása.
Helyi sajátosságunk továbbá a keresztyén értékrendszer közvetítése az erkölcsi, érzelmi nevelés kiteljesítése érdekében.
Lelki nevelés a gyermekek személyiségének kibontakoztatásával, az érzelmi élet kiteljesítésével, a pozitív személyiségjegyek erősítésével. Hitéletre való nevelés a heti két hittanfoglalkozás, a mindennapos áhítatok és a Családi Istentiszteletek alkalmával.

Az óvoda a gyermekek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, hazaszeretet és a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.
A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

II.3.3. Az anyanyelvi, az érzelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása:

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszéltető környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai tevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd-, és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire építve biztosít a gyermekeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten, szervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

II. 4. Speciális kiemelt feladatok:

- **közösségi élet, erkölcsi és hitéletre való nevelés**
- **prevenciós és korrekciós feladatok. (mozgásfejlesztés)**
- **kisgyermekkori angol nyelvi nevelés, tehetséggondozás**

A pedagógiai program jellemzői:

- középpontban a gyermek és környezete áll,
- a tolerancia és együttműködési készség fejlesztése,
- természet- és élet közeliség,
- a keresztyén erkölcsi értékrendszer sokoldalú közvetítése,
- a másság elfogadása (vallási, faji, fejlettség stb.)
- az egyéni bánásmód, az egyéni elvárásokhoz való alkalmazkodás,
- az óvónők változatos lehetőségeket, alkalmakat teremtenek a kötött és a kötetlen tevékenységekhez, és kihasználják a spontán lehetőségeket,
- a műveltségtartalmakat tudományágakra bontva, mégis komplexen közvetítjük, egy tudatosan megtervezett egységben,
- a kisgyermekkori kétnyelvűség megalapozása, az idegen nyelv megszerettetése,
- fontosnak tartjuk az anyanyelvi nevelés állandó jelenlétét, folyamatosságát az egész nap folyamán és mindenfajta tevékenység közben,
- programunk a testi, lelki, értelmi nevelés összhangjára törekszik.

II. 5. Az óvodai nevelés alapelvei:

Az óvodai nevelésünk elvei, célja: az egyszeri és megismételhetetlen gyermeki személyiség szabad kibontakoztatása.

E cél megvalósítása érdekében a következő alapelveket vesszük figyelembe:

a) a gyermeket - mint fejlődő személyiséget- szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Óvodásainkat az elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.

b) a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége s ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Az óvodai nevelésünk segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.

c) az óvodai nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, elősegítésére irányul, az emberi jogok és a gyermekeket megillető jogok tiszteletben tartásával oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

A speciális célkitűzésekből adódó részfeladatok a következő területeken valósulnak meg:

- az egészséges életmód kialakítása
- lelki, érzelmi nevelés és szocializáció
- értelmi nevelés és fejlesztés a fő tevékenységi formákon keresztül

- A speciális nevelési szükségletű gyermekek fejlesztésének rövid és hosszú távú feladatait minden esetben az óvodai környezetbe integráltan nevelhetőséget igazoló gyógypedagógiai-orvosi-pszichológaiai vizsgálatok diagnózisára, javaslatára kell építeni.

Biztosítani szükséges:
- a másságot elfogadó személyi, tárgyi környezetet
- az alkalmazkodó képességük, akaraterejük, önállóságuk fejlesztéséhez szükséges motivációs bázist.
- a fejlődésükhöz szükséges rendszeres fejlesztést és vizsgálatot speciális szakember háttérrel.

III. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

III.1. Gyermekkép

Nevelési programunk az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény is egyszerre.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk.

Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakoztatásának, sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodánkba járó gyermekeket tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezze.

A gyermeknek alapvető joga születésétől fogva, hogy olyan nevelésben részesüljön, amelyikben személyisége kiteljesedhet, és a gyermek jogos érdekeit szolgálja. Olyan nevelésben részesüljön, amely elősegíti harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségei, képességei, ismeretei, jártasságai, érzelmi és akarati tulajdonságai műveltsége életkori sajátosságainak megfelelő, tudatos fejlődését. Erkölcsös, önálló életvitelre és céljai elérésére, a magán érdeket a köz érdekeivel összeegyeztetni is képes emberré felelős állampolgárrá válhasson.

Joga van:
- az egyenlőséghez (függetlenül vallástól, származástól, nemiségtől)
- az egészséges testi és lelki fejlődéshez,
- különleges és szakértő ápoláshoz, fejlesztéshez, ha sajátos nevelési igényű,
- a szeretethez, megértéshez és gondoskodáshoz
- a támogatáshoz, a játékhoz és pihenéshez,
- szükség esetén az azonnali segítéshez,
- ahhoz, hogy megoltalmazzák a kegyetlenségtől, az elhanyagolástól, kihasználástól, káros médiahatásoktól.

Szüksége van:
- testi és lelki biztonságra,
- elismerésre és visszaigazolásra,
- mozgástérre, játékra és mozgásra,

- állandóságra és változatosságra,
- megfelelő táplálkozásra,
- szilárd erkölcsi értékekre, valódi példaképekre.

Személyiségfejlődésüket a test, a lélek, az értelem hármas egységében kívánjuk megvalósítani.
Szeretnénk, ha gyermekeinkről elmondhatnánk:

- Jól érzik magukat az óvodában.
- Közvetlenek, nyíltak.
- Őszinték, megbocsátani tudók, tisztelettudók.
- Viselkedésükön tükröződik Isten és mások felé irányuló szeretet.
- Pozitív beállítottságúak, vidámak.
- Edzettek, jó teherbírásúak, saját és társaik egészségét, testi épségét nem veszélyeztetik.

III.2. Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
Az Óvodai nevelés országos alapprogramja tartalmazza azokat az általános pedagógiai – pszichológiai alapelveket, amelyet a gyermekek fejlesztése érdekében munkánk során érvényesítünk. Az óvodánk helyi programja erre épül, ezt teljesíti ki.
Sajátos szervezeti keretek és formák között, különböző tevékenységekkel integrálja és differenciálja az óvoda óvó-védő, nevelési és szociális funkcióit.
Óvodánk nyitott és bekapcsolódik azokba a tevékenységekbe, amelyet a vele kapcsolatot tartó intézmények a gyerekek érdekében folytatnak. Ezekbe a tevékenységekbe bevonja a különböző helyi, társadalmi, művelődési, egészségügyi, gazdasági és egyéb szervezetek képviselőit. Ugyanakkor fellép és elutasít minden olyan szolgáltatást, kezdeményezést, tevékenységet, amely az óvodás gyermek testi, szellemi, szociális, érzelmi fejlődését megzavarhatja, vagy veszélyezteti.
Olyan esélyegyenlőséget alakít ki, amellyel az adott területen lévő gyerekek élet- és nevelési feltételeit javíthatja.

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk. Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretet teljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkorspecifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű- az életkornak és fejlettségének megfelelő- tevékenységekről. Különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

III.3. Pedagóguskép

Az óvodában a nevelő munka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. Az óvodai nevelés eredményességéhez hozzájárul az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája. Egymás munkájának megbecsülését kiemelten fontosnak tartjuk.
A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.
A migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladtuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját és anyanyelvét.

Óvodánk nevelőtestülete pedagógiai munkáját keresztyén erkölcsi felelősséggel, hitbeli elkötelezettséggel végzi. A mindennapok során a gyermekek érdekében végzett munka csak a feltétel nélküli szeretet közvetítésében valósulhat meg.
Keresztyén szellemű nevelésünk során előtérbe helyezzük a gyermek életkori és egyéni sajátosságait, kiemelten fontosnak tartjuk, hogy segítsük lelki, érzelmi fejlődésüket, hittel és szeretettel neveljünk.

Programunk az egységes szemléletet és feladatrendszert biztosítja számunkra, az óvodapedagógusok változatos érdeklődése, szakmai módszertani kultúrája, helyismerete pedig egyediséget visz a csoport életébe.
A vallásos ismeretek elsajátítása, a lelki közösség megélése a gyermekcsoport életében megerősítő pozitív élmény legyen. Az alapvető egyetemes keresztyén etikai normák megismertetése a személyiségformálás fontos eszköze. A megbocsátás, az elfogadás, együttműködés, együttérzés a szeretetkapcsolatok apró jelei segítik a gyermekeket abban, hogy jó emberek, jó keresztények legyenek.

Hitüket vállaló, biztonságot, szeretetet közvetítő óvónőink bizalommal teli otthonos légkört teremtenek. Az óvodában dolgozó felnőttek mélyen átérzik az evangélikus egyházi óvodai nevelés felelősségét, fontosságát. Rendszeresen részt vesznek Istentiszteleten (min. havonta) bibliaórákon, gyülekezeti alkalmakon, felkészítik a gyermekeket egyházi énekes-verses szolgálatokra. Együttműködnek az óvodalelkésszel, támogatják munkáját.
A gyermek lelke, lelki üdve felett nem rendelkezünk, de a legtöbbet tehetjük meg érte:
Kezét fogva az Úr Jézushoz vezetjük őt!

III.4. Szülőkép

Az olyan szülő az ideális a gyermek fejlődése érdekében, aki:

- azonosulni tud a Helyi Pedagógiai Program szellemiségével, céljaival,
- a gyermek fejlesztése érdekében végzett feladatokkal,
- segíti mindennek megvalósulását elvileg és gyakorlatilag is.
- gyermekének jogai alapján megfelelően képes az együttműködésre,
- képes a jó kapcsolat kialakítására és megtartására a gyermek nevelése érdekében,
- aki tiszteli gyermeke pedagógusát és az óvoda valamennyi dolgozóját,
- aki vigyáz az óvoda rendjére,
- aki betartja a Házirend szabályait, ismeri kötelességeit és jogait.

A gyermek szülője köteles: a családjogi 1997.évi XXXI. törv. 12. §-a alapján

- a gyermekével együttműködni, emberi méltóságát tiszteletben tartani,
- gyermekét az őt érintő kérdésekről tájékoztatni,
- gyermekének jogainak érvényesítése érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni,
- a gyermeke ellátásában, fejlesztésében közreműködő személyekkel, szervekkel és hatóságokkal együttműködni.

A szülő joga, hogy gyermeke neveléséhez igénybe vegye a pedagógiai szakszolgálat intézményét. A szülő kötelessége, hogy megjelenjen a nevelési tanácsadáson, biztosítsa gyermekének pszichológusi vizsgálatokon és a fejlesztő foglalkozásokon való részvételét, ha a gyermekkel foglalkozó pedagógus erre javaslatot tesz. Ha az e bekezdésben foglalt kötelezettségének a szülő nem tesz eleget, a jegyző kötelezi a szülőt kötelezettségének betartására. Nkt. 72. § (1) bek.

III.5. Az óvodai nevelés rendszerében megvalósuló feladatok biztosítják az óvodai nevelés céljának kiteljesedését.

A rendszer elemei a következők:

a.) a nevelés alapvető keretei: az egészséges életmódra nevelés, az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása, az értelmi nevelés és fejlesztés.

b.) az óvodai élet tevékenységi formái: a játék, a verselés, mesélés, a mozgás, a munka, a tanulás, mese-vers, ének-zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás kézimunka, a külső világ tevékeny megismerése. Közülük elsődleges és alapvető a játék és mozgás, mely áthatja a gyerek egyéb tevékenységeit is. E tevékenységi formák az óvodai nevelés eszközei.

c.) a hittanfoglalkozás hetente valósul meg,

d.) az egyéb délutánonként szervezett foglalkozások a mozgásfejlődést és a tehetséggondozást segítik elő: heti egy alkalommal mozgásfejlesztő gyermektornát, ovifocit, néptáncot, balettet, zeneovit, kézműves kuckót szervezünk. A napi tevékenységekbe ágyazottan és heti egy szervezett alkalmon az angol nyelvvel való ismerkedés is megjelenik. (dalok, mondókák, kifejezések naponta jelen vannak, kezdeményezés formájában.)

e.) a tevékenységek kerete: hagyományápolás és teremtés a környezet tevékeny megismerésében

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.
Óvodánk helységei tiszták, barátságosak, a dekoráció a gyermekek vagy az óvónők munkája. Folyosónkat is főleg gyermekmunkák díszítsék. Az óvoda tükrözze a helyi értékeket, a magyar hagyományokat.

Az óvodai élet tevékenységi formáin a magyar nyelv használata érvényesül. Feladatunk az anyanyelvi értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása. A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett törekszünk a minél teljesebb kommunikációra. Rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítjuk az utánzáson alapuló nyelvtanulást. A magyar kultúrkincsből (irodalom, zene, népi játékok) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezzük meg a nyelvelsajátítást. A kommunikáció más csatornáit is fejlesztjük különböző drámajátékokkal, szituációs játékokkal mely a mozdulatok, a mimika és a gesztus jelentéstartalmát fejleszti. Az óvónő feladata, hogy alkalmanként biztosítson lehetőséget a migráns gyerekek számára, hogy a szülőhazájában tanult verseket, dalokat, mondókákat elmondhassa, és ezáltal élményt nyújtson társainak. Így tudatosan elősegítjük az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, továbbá az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Az óvodai élet megszervezésénél, az új program bevezetésénél és megvalósításánál arra törekszünk, hogy minden gyermek személyiségének formálása speciális módon, sok játékossággal, ötletességgel, de mindig sok türelemmel és szeretettel történjen.
Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi, lelki szükségleteinek kielégítése. Ezenbelül: Az egészséges életmód alakítása, az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés, az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik. A nevelés az óvodában családias, derűs légkörben folyik, biztosítva a gyermek fejlődéséhez szükséges sokféle és változatos tevékenységet.

Az óvoda egyrészt folytatja a család nevelő munkáját, másrészt új módon kiegészíti azt.
Az óvoda a családdal együtt elért eredményeivel megalapozza az iskolai életet, így a gyermekek képessé válnak arra, hogy ott a növekvő követelményeknek eleget tegyenek. A sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű gyermekek problémáit még az iskolába lépés előtt rendezni kell. A szükséges szakemberek bevonásával szükséges felkészíteni őket az iskolai életre. Állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai eljárásban részesüljön attól kezdődően, hogy igény jogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. (a Nkt. CXC. törvény 47. §-a alapján).
Minden gyermek érezze, hogy közösségben élni jó, érezze a felnőttek szeretetét.
Az óvodai nevelés a családdal (szülőkkel, nagyszülőkkel) együttműködve eredményesebben alapozhatja meg a gyermekek nyelvi, kulturális fejlesztését és a hagyományápolást.

Nevelésfilozófiánk, értékrendszerünk:

Egész Európában ráirányul a figyelem az iskoláskor előtti nevelésre, az óvodák szerepére, amely a leghatékonyabban képes kiegyenlíteni a családi körülményekből, nevelésből fakadó esélyegyenlőtlenségeket.

A pszichológiai kutatások is rávilágítottak az érzelmi és szociális faktorok meghatározó szerepére a korai gyermekkori fejlődésben. Mindinkább növekszik az a meggyőződés, hogy az ember fejlődése szempontjából a legtöbb dolog 0-7 éves korig dől el.
Óvodásaink életminősége függ attól, hogy milyen mértékben tudjuk átadni számukra azokat az információkat, amelyek a keresztény élet kibontakozásában a legfontosabbak. Szeretettel akarjuk hitre nyitottá nevelni gyermekeinket, úgy mutatva be nekik ezt a világot, hogy teljes világképük legyen.

Célunk, hogy ne csak a látható, hanem a láthatatlan világra vonatkozó ismeretekkel is rendelkezzenek.
Az óvodai nevelés országos alapprogramjának elveivel és céljaival összhangban, ugyanakkor keresztény emberként közvetítjük az értékeket, ismereteket, és valósítjuk meg a céljainkat.
Az evangélikus egyházi óvodában különösen fontos és alapvető a lelki nevelés, melynek során:

- A gyermekek pozitív személyiségjegyei kialakulnak, megerősödnek.
- Célunk a keresztyén erkölcsi normák beépítése a gyerekek interperszonális kapcsolataiba.
- A hitre nyitottság, a hitélet gyakorlása szabad lehetőségként jelenik meg a gyerekek számára.
- A Bibliai történetek alapján megvalósuló információ - és értékközvetítés különösen segíti a gyermek személyiségének kibontakoztatását.
- A lelki szükségletek kielégítése életkoruknak megfelelő vallási és egyházi ismeretek elsajátításával valósulhat meg.

Ahhoz, hogy gyermekeinkből jobb emberek, jó keresztények legyenek, meghitt és nevelő családi légkör, és ezt jól kiegészítő, segítő óvodai nevelés szükséges.
A vallásos nevelés nem azt jelenti csupán, hogy a gyerek minél több történetet tudjon a Bibliából, vagy minél több egyházi éneket ismerjen. Sokkal fontosabb, hogy jobb emberré váljék, aki képes szeretni, aki nemcsak kapni, hanem adni is szeret másoknak.
Fontos, hogy boldog legyen, harmóniában éljen Istennel, önmagával és másokkal.
A gyermek életének első éveiben természetes módon nyitott a lelki világ felé. A tudatos döntést később hozza meg a gyermek, de döntéséhez a korai évek tapasztalatai szükségesek.

Felelősen dönteni csak akkor lehet, ha megismertük döntésünk tárgyát.
Az a fontos, hogy súlyos és megoldhatatlan problémákkal teli világunkban gyermekeinkkel együtt, Isten segítségével találjunk megoldást.

Programunk mindezek által:

- alkalmazza az Óvodai nevelés országos alapprogramjának cél és feladatrendszerét,
- alkalmazza az irányadó dokumentumok által meghatározott nevelési kereteket, tevékenységi formákat, a fejlesztés tartalmi eszközeit,
- gazdagítja, kiteljesíti az óvodai nevelést,
- az értelmi, a testi és a lelki, értelmi nevelés egyforma hangsúlyára törekszik,
- a keresztyén erkölcsi értékrend alapján valósítja meg óvodásaink személyiségfejlesztését, megalapozza a gyermekek hitéletét.

Mindez esély gyermekeinknek a teljesebb életre!

III.1. Az óvoda cél-és feladatrendszere

Nevelési és fejlesztési célok	Nevelési és fejlesztési feladatok	Sikerkritériumok
Az életkori és egyéni sajátosságokat figyelembe vevő egyéni eltéréseket toleráló, gyermekközpontú nevelés.	- A másság elfogadása, kezelése, tekintettel az eltérő adottságokra, képességekre, szokásokra. - A prevenció, differenciálás, tehetséggondozás egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztőmunka. - A hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése, speciális ellátása. - kiemelet figyelmet igénylő gyermek esetében az óvoda együttműködik a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.	- a fejlődésmérő eszközök segítségével nyomon követhető a gyermekek fejlődése. Az óvodáskor végére minden területen fejlődnek, tehetségük kibontakozik. - A gyermekek határozottak, nyíltak, kreatívak, véleményüket bátran megfogalmazzák. A problémahelyzeteket igyekeznek megoldani, de szükség esetén a nevelőhöz fordulnak. -a gyerekek fejlettség szerinti beiskolázásának biztosítása. A gyermekek fejlődésének nyomon követése, fejlettségmérő lapon, egyéni fejlődési naplóban.
Élményen, sokirányú tapasztalatszerzésen és tevékenységeken alapuló óvodai élet szervezése. Kisgyermekkori angol nyelvi nevelés, játékos idegen	A kíváncsiság, felfedezési vágy, kísérletező kedv, és tudásvágy megalapozása, ismereteik bővülése, mélyítése Az alkotó tevékenység ki-	Az alapvető erkölcsi értékek és az új értékmegőrző tevékenységek iránt fogékony tanulni vágyó gyermek, aki a megszerzett tudás birtokában képes a választásra, és

nyelvvel való ismerkedés, mozgás, intellektuális, zenei és alkotóképesség fejlesztés, tehetségük kibontakoztatására.	bontakoztatása és sok oldalú funkciójának kihasználása. Az angol nyelv használatának kialakítása a mindennapi tevékenységekben és és egyéb tehetséggondozó szervezett foglakozásokon keresztül.	képes a döntéshozatalra. A gyermekek megismerkednek angol dalokkal, játékokkal, mondókákkal, kifejezésekkel, amelyeknek nagy szerepe van a nyelvtanulásban. Az iskolakezdésre nyelvi alapokkal rendelkeznek.
A keresztyén és nemzeti kulturális értékek átadása, közvetítése az ünnepek, hagyományok ápolásával.	- A kultúra valós értékeinek közvetítése az életkori sajátosságok figyelembevételével. - Hagyományaink, kulturális értékeink megismertetése, megőrzése, folyamatos szervezése a munkaterv alapján. - A gyermekeket körülvevő környezet, a természet szeretetére, megbecsülésére nevelés - A jeles napok, állami és egyházi ünnepek óvodásokhoz igazodó közvetítése. Színvonalas ünnepi alkalmak megszervezése.	Hagyományainkat tiszteletben környezetét megbecsülő, megóvó, szépségét észrevevő gyermeki személyiség, amely közvetítőként hat a család felé. A gyermek –óvoda –család-iskola és gyülekezet kapcsolatának erősödése.

Az óvodai nevelés célja az alapprogram szellemében
Az óvodában a nevelés célja, hogy az óvodások

- sokoldalú,
- harmonikus fejlődését, a hátrányok csökkentését,
- a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse
- az életkori,
- az egyéni sajátosságok és
- az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. (a kiemelt figyelmet igénylő gyermek ellátását is)

Az óvodások sokoldalú fejlődésének biztosítása:
Az óvoda nevelőmunkájában biztosítjuk a gyermekek:

- testi,
- erkölcsi, érzelmi
- szociális,
- értelmi fejlődését.

A mindennapokban a gyermekek sokféle tevékenységet folytathatnak:

- az egészséges életmódjuk alakításában,
- játékban, mozgásban

- a munkavégzés során
- a tanulási folyamatokban.

A **gyermekeknek biztosítjuk:**
- a sokoldalú tapasztalatszerzést,
- a sokoldalú értékközvetítést,
- a megfelelő mennyiségű és minőségű tapasztalatszerzést.

A **személyi feltételben biztosítjuk:**
- az óvodapedagógusok sokoldalú felkészültségét,
- a gazdag, sokszínű módszertani kultúráját,
- a sokoldalú kapcsolatépítésre törekvés képességét.

A **tárgyi feltételben biztosítjuk:**
- a testi fejlesztéshez szükséges eszközöket,
- a játékhoz szükséges eszközöket,
- a tanulási folyamathoz szükséges eszközöket.

III.2. Az óvodások harmonikus fejlődésének elősegítése.

Értelmezésünkben a harmónia testi-lelki-értelmi kiegyensúlyozottságot jelent. Összhang, amely megteremti a gyermek és a környezet közötti biztonságot és a nyugalmat.
Ezen nevelési célelemünk a gyermeki személyiség kibontakoztatása során a harmonikus fejlődés garantálása. Hogyan tudjuk ezt az értéket képviselni?
A gyermekek fejlődéséhez biztosítjuk a testi, erkölcsi, értelmi és az érzelmi fejlesztés közötti egyensúlyt, s a harmonikus fejlesztéshez biztosítjuk a személyi feltételeket.
A felnőttek rendelkeznek olyan attitűddel, amely elősegíti:
- az összehangolt, nyugodt nevelőmunkát,
- jellemző rájuk a nagyfokú gyermekszeretet, a szociális érzékenység, az empátiakészség, a hitelesség és
- a kölcsönös megértésen alapuló összhang a felnőtt- gyermek, felnőtt-felnőtt közötti kapcsolatban.

Az óvoda tárgyi környezete tükrözze a harmóniára törekvést. Az óvoda biztosítja a gyermekek neveléséhez a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható környezetet, valamint a gyermekeknek megfelelő napirendet, heti rendet.

Harmonikus személyiségfejlesztésben a 3-7-(8.) évesekre jellemző pszichoszociális fejlődés összetevőit vesszük alapul:
A. Interperszonális kapcsolatok
Alapvető feladat az új interperszonális kapcsolatok formáinak kialakítása, mely egyaránt értendő a gyermek-felnőtt és gyermek-gyermek kapcsolatra, hogy értelmes kooperációra alkalmassá váljanak. Ehhez szükséges a kapcsolat érzelmi igényének és kapcsolatfelvétel képességének folyamatos fejlesztése, elsősorban az óvodapedagógus modellhatása és a szoktatás révén.
B. Énkép - önismeret - önértékelés
Fejlesztése a gyermek természetes megnyilvánulásaira és teljesítményére adott konkrét és pozitív megerősítések által. Ennek eredményeként képesek felmérni saját helyzetüket a csoportban, képesek az önálló helyzetmegoldásokra (autonómok), hatékonynak (kompetensnek) érzik, észlelik magukat, így önérvényesítésük szociálisan, elfogadható módon, teljesítményen keresztül történik.

C. Új attitűdök, értékek, normák kialakítása

Alapvető, hogy a gyermekek megismerjék és gyakorolják a társas együttélés, önérvényesítés alapvető szabályait:

- egymásra figyelés, együttérzés, egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése,
- a nevelési helyzetekben az összpontosításra, erőfeszítésekre való képesség mellett a jó megoldásra ösztönző belső igény, belső motiváció (igénynívó) alakítása, a jól elvégzett „feladat" utáni megelégedettség, mint jutalom - értékének alakítása,
- az érzelmi átélés, az érzelmek felismerésének és saját érzelmeik pontos kifejezésének alakítása, az érzelmek feletti életkorban elvárható kontroll erősítése.

D. Az erkölcsi értékek alakítása

A szociális erkölcsi normák felfogásán, beépülésén keresztül:

- A jó és a rossz felismerése, az őszinteség, igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése - saját élethelyzeteikben való megtapasztalása, érzelmi átélése mellett - a megfelelő értelmezéssel párosulva, és a nevelő személyes példáján keresztül.
- Továbbá a felnőttek tisztelete, megbecsülése:
- Minden élethelyzetben való udvarias viselkedés, a nevelő kéréseinek, utasításainak elfogadása, amely természetesen nem a gyermek alárendeltségét jelenti.
- Egymás játékainak, építményeinek, személyes tárgyainak tiszteletben tartása, óvása.
- A játék megosztása érdekében legyenek képesek a belátásra.
- Egymás személyiségének, másságának, pillanatnyi érzelmi állapotának (pl sírás) elfogadása. A csúfolódás, a kirekesztés, durvaság, bántalmazás semmilyen formája nem megengedett.
- Ismerjék fel önmaguk és egymás pozitív, negatív tulajdonságait. Törekedjenek a hibáik belátására, javítására.
- A közösségért végzett munka erkölcsi megbecsülése személyes dicsérettel ill. a közösség előtti kiemelésével.
- Személyes érdekeit a közösség szabályainak elfogadásával, betartásával érvényesítse.

E. Az értelmi nevelés feladatai

A kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítésével, illetve a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendszerezése, célirányos bővítése oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek megismerő kognitív képességei, így: egyre pontosabb valósághű észlelés,

- figyelem összpontosításra való képesség, valósághoz közelítő képzeleti működés,
- reproduktív emlékezet,
- problémamegoldó- és kreatív gondolkodás, az alakuló fogalmi gondolkodás.

F. A testi nevelés

A testi nevelés átfogó tevékenysége és feladatrendszerét elsősorban a gondozás és a mozgás által kívánjuk megvalósítani. E két tevékenység az egész óvodai életet átszövi. A gondozás elsősorban

az óvodapedagógus feladata. A gyermek jó közérzete adhat alapot az összes óvodai tevékenységéhez. A gyermek legalapvetőbb természetes megnyilvánulási formája a mozgás is csak akkor lehet fejlesztő hatású, ha azt a gyermek kellemes, nyugodt, biztonságos környezetben, jó közérzettel, örömmel végzi.
Ezért a testi nevelésben fő feladatunk:

- sokirányú gondozási tevékenységgel a gyermek komfortérzetének biztosítása, a gyermek ilyen
- irányú igényének felkeltése, jó szokások alakítása, a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgás megszerettetése, rendszeres mozgással egészséges életvitel kialakítása,
- testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése, kondicionális képességek fejlesztése. (erő, gyorsaság, állóképesség.) Koordinációs képességek fejlesztése.

III.3. Az óvodások életkori sajátosságainak figyelembevétele

Az életkori sajátosságokat figyelembevevő óvodai gyakorlat kialakításához elengedhetetlen a fejlődés lélektani és pedagógiai kutatások eredményeinek alapos ismerete, életkoronként és életkori szakaszonként egyaránt.
Tudnunk szükséges, hogy az életkori sajátosságok az egyes életkori szakaszokban a gyermekek átlagára jellemző tipikus vonások, tulajdonságok, amelyek a gyermek értelmi, érzelmi folyamataiban, gondolkodásában, magatartásában megnyilvánul.
Nevelési célelemünk tehát a gyermekek életkori sajátosságainak a megfelelő óvoda működtetése.

Az óvoda az életkori sajátosságoknak megfelelően biztosítja:

- a gyermeknapi több órás mozgásigényét,
- a gyermekek érzelmi vezéreltsége miatt igényelt érzelem gazdag, családias, sürgetésmentes
- óvodai életét, a gyermekek napi több órán áttartó szabad játéktevékenységét,
- a tanulás tartalmát, formáját, eszközeit az Alapprogram által deklaráltak figyelembevételével,
- a gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére épülő motivációs bázisát,
- a fejlesztésekhez nélkülözhetetlen cselekvésekre ösztönző játékos módszereket.

A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően biztosítjuk:

- az óvoda humán erőforrásait,
- az óvoda tárgyi feltételeit.

A nevelés tervezésében is elsődleges szempont a gyermekek életkori sajátosságainak betartása.

III.4. Az óvodások egyéni sajátosságainak figyelembevétele:

A gyermek, fejlődő személyiség, életkori szakaszonként más sajátosságokkal. Minden életkorban más-más szükségletei vannak. Különböző családi környezetben, különböző adottságokat hordoz. Ezzel magyarázható, hogy minden gyermek egyszeri és megismételhetetlen.
A legfontosabb feladatunk a gyermekek megismerése, hiszen a tudatos fejlesztés csak az egyéni szükségletek, képességek ismeretében valósíthatók meg.
Fontos célelemünk tehát a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevétele.
Az óvodapedagógusok a gyermekek egyéni jellemzőit:

- indokolt esetben helyzetelemzésben rögzítik az óvodába bekerülés időszakában,

- az óvodapedagógusok a gyermekeket még az óvodába járás előtt megismerik (ha a szülő ebbe beleegyezik)

Az óvodába lépés időszakában minden gyermekről egyéni fejlettségmérő anyag készül, a megfigyelési szempontsor alapján. A képességek felmérése után minden gyermeknek meghatározható a fejlesztés tartalma, s ehhez hozzárendelt a fejlesztő munka értékelése.
Az óvoda a gyermek személyiségfejlesztésében:

- együttműködik a családdal,
- az egyénekre irányuló megfigyeléséről tájékoztatja a szülőket,
- az egyénekre vonatkozó tervezett fejlesztések eredményességéről beszámol a szülőknek megbeszéléseken, ill. fogadóóra keretében
- a szülőket közös fejlesztésre ösztönzi.

Az óvoda nevelőtestülete alkalmazza:

- a gyermekek fejlettségmérő lapjait,
- a fejlődést diagnosztizáló szempontrendszert, munkaanyagot,
- a fejlesztés tartalmát, eszközeit, eredményességét rögzítő szakanyagot,
- (feladatlapok, gyermekrajzok stb.)
- a tervezett foglakozásokhoz a tematikus terveket, projektterveket a pedagógiai program alapján, egyéni fejlődési naplót vezet, amelyben félévente rögzíti a gyermekek fejlettségét,
- a fejlesztő pedagógussal együttműködve egyéni fejlesztési tervet készít és valósít meg.

III.5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermek ellátásának megfelelő nevelés biztosítása

Különleges bánásmódot igénylő gyermek: (2011. évi CXC.Nkt.4.§)

- sajátos nevelési igényű,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd
- kiemelten tehetséges gyermek
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

A gyermekeknek biztosított:

- az egyéni aktuális fejlettséghez igazított differenciált fejlesztés,
- a különleges bánásmódot igénylő gyermek vagy gyermekcsoport számára fejlesztési terveket dolgoz ki és ezeket hatékonyan meg is valósítja.
- az óvodapedagógusok a gyermekeket egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására nevelik.
- a fejlesztéshez szükséges speciális személyi feltételek a Pedagógiai Szakszolgálatnál, a Szakértői és Rehabilitációs bizottság szakvéleményének javaslatai alapján.

III.6. Óvodánk gyakorlatából kiinduló szemlélet és felfogásmód, a program alapkoncepciójának tisztázása.

Programunkban az integrálódás jelentése:

- összekapcsoljuk az egymást követő napirendi szakaszokat a játékos tevékenységekben, (kötött és kötetlen formákban)
- különböző életkorú és fejlettségű gyermekek együttnevelése részben osztott vagy osztatlan csoportban,
- különböző nevelési eljárásokat, módszereket, eszközöket koncentrálunk a foglalkozásokban. (kötött és kötetlen formában)

A differenciálódás jelentése:

- Az adott csoportban – a nevelés folyamatában- az egyszerűtől az összetett felé, a magasabb szint felé haladunk.
- Az eltérő képességű és tempójú gyermekek megismerése, fejlesztése a nevelési folyamatban.
- Az egyéni nevelési módszerek és eljárások alkalmazása valamennyi óvodai tevékenységi formában a nevelési folyamatban.
- Elfogadjuk és tiszteletben tartjuk az egyéni eltéréseket, különbségeket.

Alapelemek:

Programunkban az integráció szervezeti kerete az óvodai játék és mozgás, amelyiknek középpontjában a gyermekek állnak.

Nevelési alapelveink:

- gyermekközpontúság: elviekben és a gyakorlatban,
- a nevelés elsődlegességének hangsúlyozása,
- az erkölcsi nevelés hitre és szeretetre épül,
- a nevelés során kiemelt helyet kap a cselekvés és a tevékenység,
- nyugodt, szeretetteljes légkör alakítása,
- esztétikus környezet megteremtése,
- a gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése,
- esélyegyenlőség megteremtésére törekvés,
- elegendő idő, hely és eszköz biztosítása a játékra, mozgásra, tanulásra,
- a gyerekek differenciált egyéni fejlesztése,
- a gyerekek fejlesztéséhez egyéni utak biztosítása,
- a gyermeki önállóság határainak fokozatos szélesítése,
- a gyermek mozgásigényének biztosítása,
- a külső környezet felé nyitott nevelési légkör megteremtése,
- az óvónők szakmai önállóságának biztosítása a program keretein belül.

IV. NEVELÉSÜNK ALAPVETŐ KERETEI

Az egészségnevelés meghatározása:

Az egészségnevelés olyan tevékenységek összessége, amely az élet minőségét komplex módon kívánja javítani. Nemcsak arra tanít, mi hasznos és káros, hanem készségeket fejleszt ahhoz, hogy az ember az egészségét képes legyen megőrizni és védeni egész élete folyamán.
Nyilvánvaló, hogy az óvoda, mint nevelési intézmény, nagyban befolyásolja az óvodások életszemléletének formálását, így hatással van az alapvető készségek és képességek kialakulására is. A felnövekvő nemzedéket már gyermekkorban hozzá kell szoktatni, hogy egészségesen éljen, elsajátítsa az alapvető higiéniai szokásokat, ismereteket; egészségesen táplálkozzon és megszokja a rendszeres testmozgást. Az egészség elsősorban ezeken a szokásokon keresztül válhat az ember mindennapjainak tartozékává.

Az egészségnevelés kiemelt általános feladatai:

- Az egészséges életmód és szokások megalapozása, kialakítása, vagyis megtanítani a gyermekeket helyesen élni;
- A tudatos önművelődés és önfejlesztés megalapozása;

- Tudják és érezzék a gyermekek, hogy az egészség érték, melyet védeni és őrizni kell, ezáltal az egészséges életvitel alakítása.
- Egészséges és biztonságos környezet megteremtése, biztos szokásrendszer kialakítása. Megtanulni kikerülni, vagy leküzdeni a rájuk (a gyermekekre) leselkedő veszélyeket.
- A testi képességek fejlődésének elősegítése, a testi egészségvédelem, edzés.
- Az összerendezett mozgás fejlődésének segítése.

Alapjául az egészség három oldala szolgál: a testi, a lelki és a társadalmi egészség (a szociális biztonság állapota), amelyek csak együttesen, kölcsönösen kiegészítve egymást is értelmezhetők.

IV. 1. Az egészséges életmódra nevelés helyi feladatai

Az egészséges életmódra nevelés a mai életünkben felértékelődött, fontossága hosszú távon meghatározza a felnövekvő gyermekek életmódját, életstílusát.

IV. 1.1. Célok:

- a gyermekek testi-lelki egészségének biztosítása, komfortérzetük kielégítése
- pozitív kapcsolat a természeti és társadalmi környezettel
- a pozitív családi szokásokat figyelembe vevő életritmus kialakítása.

IV. 1.2. Feladatok:

- a gyermekek életkorának megfelelő óvodai életritmus kialakítása a rendszeres tevékenységek biztosításával
- Az óvónő- orvos-védőnő kapcsolatrendszerének megteremtése a gyermekek egészség-ügyi szűrése érdekében. Megfelelő szakemberek bevonásával (a szülővel, pedagógussal együttműködve) speciális gondozó prevenciós és korrekciós testi-lelki nevelési feladatok ellátása.

IV. 1. 3. A nevelési területek:

- Gondozás, szokásrend kialakítás. Testi nevelés, mozgásigény kielégítés, harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségének kialakítása, megóvása.
- Egészséges biztonságos környezet kialakítása, egészségvédelem.
- A betegségmegelőzés egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

IV. 1.3.1. Az edzettség kialakítása, egészségvédelem

<u>Mozgás – Edzés</u>

A gyermekek mozgásigényének kielégítését és fejlesztését a testnevelési foglalkozások, a mindennapos torna és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek (változatos udvari játékok, sokféle és sokirányú mozgásos szabályjátékok, népi dalos játékok, körjátékok) szolgálják, melyeket részben a gyerekek szabadon választanak, részben az óvónők kezdeményeznek, szerveznek.

Környezetünkben lehetőségeinkhez mérten sétákat, kirándulásokat szervezünk, melyek az élményhatásokon kívül a gyermekek mozgásigényének kielégítését, mozgásuk fejlesztését is szolgálják. A sétákat gondosan szervezzük meg, tekintettel az adott csoportban lévő gyermekek életkori és egyéni sajátosságaira. A kirándulások helye legyen biztonságos, ismerkedjenek különböző felszíni formákkal. (síkság, domb, hegy, vízpart,)

A testi és lelki egészség eléréséhez a test rendszeres edzése is hozzájárul. A mozgás a gyermek egyik legtermészetesebb életmegnyilvánulása. A megfelelő, célszerű és tudatosan irányított, higiénikus környezetben megvalósuló mozgás pozitívan hat az anyagcserére és az idegrendszerre. Javítja a mozgási rendellenességeket, segíti a növekedést és a helyes testtartás elsajátítását. Óvodánkban mozgásfejlesztő külön foglalkozásokat is szervezünk heti rendszerességgel, melynek célja a prevenció, korrekció és a mozgásformák megszerettetése. Ehhez mozgásfejlesztő óvodapedagógust biztosítunk.
Továbbá szervezünk még focit, balettet, néptáncot, amit szintén szakemberek vezetnek. (önköltséges alapon).

A testmozgás iránti igény kialakítását már a gyerekkorban el kell kezdeni, hisz tudjuk, hogy a mozgásnak egészségmegőrző élettani és mentális hatása is van. A közös séták, kirándulások és sporttevékenységek segítenek kialakítani a gyerekekben az igényt a mozgásra, a szabad levegőn tartózkodásra, a fizikai aktivitásra. A szülők kötelessége is gyermekeket a rendszeres testmozgásra késztetni.

Az óvodáskorú gyermekek a mozgásigényüket a nagymozgásokban és a játékban elégítik ki. Lehetőséget kell biztosítanunk óvodásainknak, hogy lehetőleg mindennap (az időjárási tényezők figyelembevételével) ügyességüket az udvaron, mászókákon és labdajátékok által is fejlesszék. A gyerekek testedzése egészségük fenntartása, a megbetegedések megelőzése szempontjából fontos. A szabad levegőn való rendszeres tartózkodás növeli az ellenálló képességet, ezért ez télen sem maradhat el. (-10 fokig) A túlságos lehűlés veszélyének elkerülése végett célszerű többször nem túl hosszan
levegőzni, játszani (szánkózni, csúszkálni, hógolyózni).

Pihenés

A mindennapi mozgás után a gyerekeknek szükségük van hosszabb-rövidebb ideig tartó pihenésre. A nyugodt pihenéshez biztosítjuk az optimális feltételeket (a külső és belső zavaró ingerek megszüntetése, szellőzés, csend, nyugalom, megfelelő nagyságú fektető, ágy vagy szivacs, megfelelő, kényelmes pizsama). Mesével, altatóval csendesítjük le, nyugtatjuk meg a gyerekeket. Pihenés közben a halk zene, illatmécses is megnyugtató lehet, ha a gyerekek kedvelik. A különböző alvásigényeket figyelembe vesszük, nem erőltetjük az alvást, a gyerekek alvásigényében is érvényesül az egyéni sajátosság elve. Az óvónő a gyermek alvási szokásait tiszteletben tartja. (kisebb puha tárgyak, kendő, testhelyzet stb.)

A folyamatos ébredést lehetővé tesszük a gyermekek számára, ugyanakkor ügyelünk arra, hogy a korábban ébredők ne zavarják a még alvókat. A nagyobbak számára biztosítjuk a csendes halk tevékenységet 14 óra után.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Tudnak önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodni, fogat mosni, fésülködni, amikor azt szükségesnek érzik;
- Önállóan használják a mosdót;
- Köhögéskor, tüsszögéskor igénylik a zsebkendő használatát, helyesen fújják az orrukat;
- Esztétikusan megterítenek, vigyáznak az asztal rendjére, tisztaságára;
- Ismerik és alkalmazzák a kulturált étkezési szokásokat, az evőeszközöket helyesen használják;
- Önállóan öltöznek, vetkőznek, ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket bekötik, ruhaneműjükkel gondosan bánnak;

IV. 1.3.2. Egészségvédelem

A gyermekek számára az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete és alkalmazása jelenti azt a minimális követelményt, amely egyben egészségük védelmét is jelenti. A gondozási feladatok magas szintű, hatékony elvégzésével pedig mi, az óvoda dolgozói járulunk hozzá a betegségek megelőzéséhez.
Ezen felül az alábbiak biztosításával kívánjuk segíteni a gyermekek egészségének védelmét:

- Kéthavi rendszerességgel jön intézményünkbe a védőnő, akihez szükség esetén bizalommal fordulhatunk segítségért, tanácsért. Rendszeresen szülői fórumot szervezünk a szülők tájékoztatása érdekében.

- Évente több alkalommal az óvodáskorú gyermekek szűrővizsgálatára kerül sor a védőnő által, amely egyszer a nagycsoportos korúak hallásvizsgálatát, látásvizsgálatát is magában foglalja.

- A gyermekek státuszlapjának kitöltését a gyermek védőnője és háziorvosa végzi. Vizsgálataik alapján javaslatot tehet. (Eltérés van, vagy nincs, utalja-e további kezelésre vagy fejlesztésre.) Továbbá összefoglalást ad a gyermek fejlettségéről. A beiskolázási záradékot beiskolázás előtt kitölti.

- Kiemelten fontos kérdéskör a fogak ápolása. Mivel a fogszuvasodás hazánkban népbetegség, fontosnak tartjuk a helyes fogmosási technika elsajátíttatását a gyermekekkel. Mindig felülről lefelé, illetve enyhén körkörösen mozgassák a fogkefét, sohasem oldalirányban. A fogmosás optimális időtartama minimálisan két perc legyen. Szájukat alaposan öblítsék ki. A rágóizmok erősítése és az egészséges fogíny megőrzése érdekében ösztönözzük a gyerekeket a rágásra. (zöldségek, gyümölcsök fogyasztásával)

- A gyerekek évente két alkalommal szűrővizsgálaton vesznek részt az óvoda körzeti fogorvosánál.

- Feladataink közé tartozik a gyermekek orvostól való félelmének eloszlatása is. Évente egy alkalommal látogatást teszünk valamilyen egészségügyi intézményben (pl.: mentőállomás, valamilyen szakrendelés a kórházban, gyógyászati segédeszközöket készítő üzem, stb.)

- Az óvodában megbetegedett gyermeket azonnal elkülönítjük, a szülőt értesítjük. Megérkezéséig a gyermekről gondoskodunk, felnőtt felügyeletét biztosítjuk.

- A fertőzések elterjedését gyakori szellőztetéssel, az óvoda helységeinek alapos napi takarításával, heti „nagy” takarításával, illetve az évente két alkalommal történő teljes fertőtlenítésével igyekszünk minimálisra csökkenteni.

- Nagy hangsúlyt helyezünk a baleset-megelőzésre is. Ennek fontos összetevőjének tekintjük a megfelelő méretű, biztonságos eszközök biztosítását, továbbá a figyelem és a megfelelő veszélyérzet kialakítását a gyermekekben. Az óvoda dolgozói megosztott figyelemmel kísérjék az egész nap folyamán a gyermekek tevékenységeit. Az észlelt veszélyforrásokra hívják fel a gyermekek figyelmét, (udvar, csoportszoba, folyosó, kirándulások, stb.) szükség esetén nyújtsanak segítséget számukra. A bútorzatban, játékeszközökben történő meghibásodást jelezzék a vezetőnek.

- Betegségből, vagy hosszabb hiányzás esetén csak friss orvosi igazolással jöhetnek vissza a gyermekek a közösségbe.

IV. 1.4. Az egészséges életmód kialakításának óvodai feladatai:

A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása:

Az óvoda helyiségei pedagógiai céljaink megvalósítását segítik elő. Az óvodai környezeti hatások befolyásolják a gyermekek személyiségének alakulását. Ezért, a lehetőségeinket figyelembe véve, igyekszünk olyan esztétikus, színharmóniát biztosító, gazdag tárgyi környezetet kialakítani, amely kedvezően befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának alakulását. A gyerekek csak ilyen környezetben érzik magukat jól.

Az öltözők berendezése és világítása a gyerekek kényelmes vetkőzését – öltözését szolgálja. Minden gyermek holmija számára külön vállfát, tároló zsákot, megfelelő tároló helyet szükséges biztosítani, melyet a gyermekek jelével látunk el. A tornafelszerelésüket külön zsákban helyezzük el.

A csoportszoba több funkciót is ellát: a játék, a tevékenységek, az étkezés és az alvás helyéül is szolgálnak. Alapterülete 25-28 fő számára nyújtanak elegendő teret.

A csoportszobák nagy ablakfelületek, illetve lámpatestek által megvilágítottak. A megfelelő LUX mennyiség biztosítása érdekében fontos ezek rendszeres tisztántartása. Ugyanakkor a melegház hatás érvényesülése miatt kora tavasztól késő őszig a megfelelő árnyékolás biztosítása nélkülözhetetlen.

A csoportszoba bútorai színben, formában, méretben változatosak kell legyenek. Fontosnak tartjuk továbbá, hogy legyenek könnyen tisztán tarthatók, stabilak, ugyanakkor a gyerekek által is viszonylag könnyen mozgathatók és ne legyenek balesetveszélyesek. A különböző játéktevékenységekhez elkülönített helyeket, kuckókat, mesesarkot alakítunk ki. Minden csoportban van egy olyan sarok, amelyet az évszaknak megfelelően alakítunk ki, ott helyezzük el a séták során gyűjtött „kincseinket”.

A csoportszobának legyen mindig megfelelő (20-22°C) a hőmérséklete (ebben a radiátorok termosztatikus szeleppel történő ellátása nagy segítségünkre van), de fontos a folyamatos szellőztetés, különös tekintettel az étkezések utáni, a lefekvés előtti alapos és a délutáni pihenés ideje alatti folyamatos szellőztetésre. Mindezt az óvónő fali hőmérővel ellenőrizze. Fűtési idényben elengedhetetlennek tartjuk a párologtatást.

Csoportszobánként egy mosdó helyiséggel rendelkezünk, ezért (a személyi higiénia megfelelő biztosítása érdekében) az „ütközések” elkerülésére nagy gondot fordítunk. A különböző nemek részére különböző WC-k állnak a gyermekek rendelkezésére, egymástól elválasztva, az intimitás biztosítása érdekében. Kézmosáshoz folyékony szappan használatát tartjuk megfelelőnek. Könnyen elérhető fogason minden gyermeknek jellel ellátott, saját törülközője legyen. A fogmosó felszerelések szintén jellel ellátottak, így biztosítva azt, hogy a gyermekek csak a sajátjukat használják. Megfelelő magasságban elhelyezett tükrök szolgálnak a ruházat és a haj rendbetételének, valamint a helyes fogmosási technika ellenőrzésére.

Az óvoda udvara az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. Kialakítása, felszerelése az óvodának sokféle tevékenységét szolgálja minden évszakban és a különböző napszakokban. Talajfelületét igyekszünk változatossá tenni, jelenleg füves, homokos és térköves-betonos részek váltják egymást. Megfelelő arányban szeretnénk biztosítani a napos és az árnyékos részeket. Ennek érdekében fákat, bokrokat, sövényeket ültetünk. Kialakítjuk a veteményeskerteket, virágoskerteket. Mozgást fejlesztő eszközök (pl.: különböző mászókák), homokozók és egyéb udvari, egyéni-társas játékszerek teremtik meg a lehetőségét a sokoldalú szabadon választott tevékenységeknek. A gyerekek jó közérzete biztosításának további feltételének tartjuk, hogy az óvodások az udvaron együtt játszhas sanak a társaikkal és szabad tevékenységük közben is érezzék az óvónő személyes törődését. Élettani szempontból fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek a nap bármelyik szakaszában folya-

dékot, vizet ihassanak. Ennek érdekében a csoportszobában és az udvaron is biztosítjuk számukra a folyadékot,
melyet saját jellel ellátott pohárból fogyasszanak.

Sikerkritériumok:
- Kialakul bennük a tiszta, esztétikus környezet igénye.
- Ügyelnek környezetük rendjére, gondozottságára.
- Észreveszik, ha valami hiányzik vagy rendetlen, a rendetlenséget megszüntetik.
- Játékaikat, eszközeiket rendben tartják.

IV. 1.5. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A szabadban végzett tevékenységek által a gyermekek kiegyensúlyozottá, edzetté válnak.
- Testileg- lelkileg- szellemileg teherbíróvá válnak, felkészültté az iskolai életre.
- Megtanulnak alkalmazkodni a körülményekhez, megfelelően mozogni, tájékozódni, erejükkel gazdálkodni.
- Önállóan végzik személyükkel kapcsolatos tisztálkodási, öltözködési teendőiket.
- Alkalmazkodó képessé válnak, közvetlen kapcsolatot tudnak kialakítani környezetükkel. Megszeretik a növénygondozást.
- Szükségleteiket felismerik, igényükké válik a rendszeres mozgás.
- Igénylik a szabadban való tartózkodást, sétát, kirándulást. Képesek felfedezni a természet szépségét, és óvják is azt.
- Igénylik környezetük rendjét, az elhasználódott anyagokat szelektíven a kijelölt helyre gyűjtik.
- Az egészséges életmódhoz kapcsolódó táplálkozási szokások beépülnek a gyermeki személyiségbe.

Speciális egészségvédelmi feladatok a Házirendben is szabályozottak: Az óvónő teendője baleset, vagy napközben megbetegedő gyermek esetén, allergiás roham ill. rosszullét esetén.
Óvodánkban a gyermekek egészségi állapotáról rendszeresek a védőnői szűrések, (hajazat, köröm, bőr) annak érdekében, hogy az esetleges fertőzés kiderüljön, majd a háziorvos kezelésben részesíti a gyermeket, esetleg a családot. Fogorvosi szűrések fél évente vannak, de ellátást óvodánkban nem kapnak a gyermekek.

IV. 2. Az érzelmi nevelés és a szocializáció (lelki és társadalmi egészség) biztosításának óvodai feladatai

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége, személyiségén belül az érzelmek dominálnak. Az interperszonális kapcsolatok jellemzője is az érzelmi alap, amelyek kölcsönös érzelmekből keletkeznek, és az embereket közelebb hozzák egymáshoz, vagy eltávolítják egymástól.

IV.2.1. Célunk:

- a gyermekeket óvodánkban érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül a beszoktatástól az óvodáskor végéig;
- a gyermekek környezettel szoros kapcsolatban történő személyiségformálása, melyben kapcsolatokat teremtenek másokkal, közelebb kerülnek egymáshoz, és amelynek következtében alakul énképük;

- a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján;
- szociális képességek kialakítása, az érzelmek és a barátság fogalmának és az iránt uk való igénynek a kialakítása;
- szeretetteljesen forduljanak egymáshoz, nevelőikhez, és imádságban Urunkhoz.

IV.2.2. Feladatunk:

- A beszoktatás pillanatától kezdve az érzelmi biztonságot nyújtó, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családias légkör megteremtése, és biztosítása.
- A gyermekek interperszonális kapcsolataiban a pozitív érzelmi töltés segítse az együttműködő társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést.
- A gyerekek legyenek képesek –fejlettségükhöz mérten- megkülönböztetni a jót és a rosszat.
- Irányt mutatunk, hogy konfliktushelyzetekben és az élet minden területén forduljanak egymáshoz, nevelőikhez, és a Bibliai útmutatásokhoz.

IV.2.3. Célkitűzéseink megvalósulása érdekében szükségesnek tarjuk a következőket:

Már az óvodához szoktatásnál törekszünk arra, hogy a gyermekeket kedvező hatások érjék. Éppen ezért tartjuk nagyon fontosnak, hogy a szülőkkel való kapcsolatfelvétel már a beszoktatás előtt meg történjen. Úgy gondoljuk, hogy nagyon sok előzetes konkrét ismeret szükséges ahhoz, hogy az óvónő fokozatosan elnyerje a gyermek bizalmát, átvehesse és biztosíthassa a szülő távollétében a felnőtt kapcsolat biztonságát a gyermekben. Olyan családias légkört teremtünk az óvoda dolgozóival, amelyben a gyermekek érzelmileg kötődnek egymáshoz és a felnőttekhez. Arra törekszünk, hogy ez a légkör hasson ösztönzőleg kapcsolatteremtésükre, cselekvésükre, játékukra. Igény szerint lehetőséget adunk arra, hogy a szülők és a gyermek együtt ismerkedjen az óvodával. Betekinthetnek az óvoda szokásrendjébe, belső életébe, ezzel könnyebbé szeretnénk tenni a gyermek számára az új környezet elfogadását. A gyermekek magukkal hozhatják kedves tárgyaikat, játékaikat, mely az otthonról hozott biztonság egy darabkáját jelentik számukra.

A beszoktatás idején is természetesnek tartjuk az egyéni eltérésekhez, igényekhez való igazodást, mely megjelenik a gyermekekkel való bánásmódban. Az érzékeny, félénk gyermekek esetében az óvónő sok türelemmel, gyengédséggel, nyugalmat sugárzó magatartással igyekeznek a gyermekek lelki egyensúlyát biztosító kedélyállapot megteremtésére olyan program specifikus elemek beiktatásával, mint például az ölbeli játékok, halk zene, meghitt mese. Olyan gyermekeknél azonban, akiket az érdeklődésből fakadó aktivitás és az intellektuális érzelmek motiváló hatása jellemez a tiltó és korlátozó nevelői attitűd helyett az ésszerű szabályok, szokások kialakítására, betartására helyezzük a hangsúlyt. A passzív, visszahúzódó gyerekeket fokozott odafigyeléssel és bátorítással segítjük az előrelépésben, és sikerélményekhez juttatjuk. A gyermek és a szülő igénye szerint ill. az óvónő, ha úgy ítéli meg, lehetővé tesszük a gyermek beszoktatásánál a szülő jelenlétét, mellyel célunk az érzelmi biztonság kialakítása. A beszoktatás időtartama egyéni igényektől függ.

Igény esetén igyekszünk megteremteni a lehetőségét annak, hogy egy csoportba járhassanak azok a gyermekek, akik már korábbról ismerik egymást, érzelmileg kötődnek egymáshoz.

A csoport „régi” tagjait érzelmileg előkészítjük az új gyermekek fogadására.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása; az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességének formálása, erősítése.

A szocializáció fogalma az egyénnek a környezetével való kontaktus teremtését, a közösségbe való beilleszkedését, valamint annak normái, szabályai és magatartásformái elfogadását jelenti.

A család alapozza meg és indítja el gyerekeket a szocializáció útján, a családi védettségből kilépve kitágul a szociális tér, egyre nő a személyiségére hatást gyakorló személyek száma. Az óvodape-

dagógus feladata és felelőssége a gyerekekkel megismertetni, elfogadtatni azokat az elvárásokat, amelyek eltérnek az otthoniaktól, de teljesítésük elengedhetetlen a közösségi élet és tevékenység szempontjából. Az óvodában bevezetett szokások és szabályok előfeltételei annak, hogy a gyermekek be tudjanak illeszkedni a közösségbe. A szülő segítségét is kérjük abban, hogy támogassa, segítse gyermekének a közösségbe való beilleszkedést. (pl. óvodába lépés előtt ismerkedjen gyermekekkel, kisközösségekkel) Legyen bizalommal az óvodapedagógushoz.

Arra törekszünk, hogy a gyereket az óvodába lépéstől kezdve pozitív érzelmi hatások érjék, mert csak ennek eredményeképpen látjuk biztosítottnak a pozitív felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatok kialakulását. A gyerekek társas kapcsolatainak alakulását mindig nyomon követjük, adott esetben erősítjük a baráti kötődéseket, máskor társakhoz segítjük a magányosokat. Bevonjuk a gyerekeket a csoportélet hagyományainak, a szabályainak kialakításába, a gyermekek tevékenységéhez mindenkor szabadságot biztosítunk, a határok pontos megjelölésével. Követelményeinket röviden, érthetően, pozitívan fogalmazzuk meg, a javításhoz mindig lehetőséget adunk.

A kapcsolatok erősítése érdekében minden gyermek számára biztosítjuk a személyes perceket, ahol lehetőség nyílik a saját érzések elmondására, mások érzésének meghallgatására, elfogadására.

A szocializáció szempontjából különös jelentősége van a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlásának. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme olyan erkölcsi tulajdonságokat erősít, mint az együttérzés, segítőkészség, lelkiismeretesség, őszinteség, igazmondás, önzetlenség, figyelmesség. Fejleszti akaratukat, ezen belül önállóságukat, önfegyelmüket, kitartásukat, feladattudatukat, szabálytudatukat.

Minimálisra igyekszünk csökkenteni a nemkívánatos magatartás módokat, figyeljük és elemezzük azokat a tüneteket, amelyek a gyerekek társas kapcsolatainak zavarát jelzik, és megkeressük az egyén viselkedésének rendezési lehetőségeit.

A szocializációs folyamatban a pedagógus feladatának tekintjük:

- a viselkedéskultúra megalapozását;
- a kultúrához kötődés erősítését, az értékek megbecsülésére nevelést;
- a társas élet szabályaihoz való alkalmazkodás és az önérvényesítés erősítését;
- adjon lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse társas szükségleteit, gyakorolhassa a másság elfogadását;
- a közös szabályalkotásra, a szabályok betartására és esetleges módosítására ösztönzést;
- az alapvető udvariassági szokások, magatartásmódok fejlesztését;
- a megkezdett tevékenység befejezésére való ösztönzést;
- birtokló gondoskodás helyett ésszerű korlátok közötti szabadság biztosítását;
- a példaadást, a pozitív értékek megmutatását, mindig a pozitívumból kiinduló, majd az esetleg szükséges korrigálásra rámutató értékelést.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja, viselkedése.

A nehezen szocializálható, beilleszkedési és magatartászavarú, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pl.: pszichológus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, logopédus stb.) közreműködésével.

IV.2.4. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ragaszkodnak óvodájukhoz, társaikhoz, a felnőttekhez; ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra,

- a gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés és cselekvés szokásainak, szabálya-inak betartása,
- egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén,
- a felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival,
- a közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben,
- törekszenek a konfliktus helyzetek önálló megoldására, belátóak és hibázás esetén bocsánatot kérnek egymástól,
- a csoportba látogató vendégeket szeretettel fogadják,
- a tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján végzik, be is fejezik,
- képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit,
- értékelik saját és társaik tetteit, megpróbálnak megfelelni az eléjük tárt pozitív magatartási formáknak,
- érvényesítik kezdeményező készségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket;
- igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat,
- szociálisan, érzelmileg éretté válnak az iskolába lépére.

IV.3. Az értelmi nevelés, fejlesztés megvalósítása

Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről.
A magyar nyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – helyes mintaadással – az óvodai nevelői tevékenységünk egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédkedv fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, s a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítunk.

IV. 3.1. Az értelmi nevelés célja:

- egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, aktív cselekedtetéssel, érzelmi ráhatásokkal,
- másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és a kreativitás) fejlesztése.

IV. 3.2. Az értelmi nevelés feladatai:

- anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása,
- a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével történik a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendszerezése, célirányos bővítése oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek megismerő kognitív képességei, így:
    - egyre pontosabb, valósághű észlelés,
    - figyelemösszpontosításra való képesség,
    - képzeleti működés
    - reproduktív emlékezet
    - problémamegoldó és kreatív gondolkodás

IV. 3.3. Az értelmi képességek fejlődésének és fejlesztésének legfontosabb kiindulópontja az optimális feltételrendszer biztosítása.

Ezek a következők:

- békés derűs légkör,
- változatos, tevékenységre alkalmas hely,

- elegendő idő a fejlesztésre,
- megfelelő, gondolkodásra serkentő eszköztár,
- játékos, cselekvésbe ágyazott tapasztalatszerzés.
- egyéni képességeket figyelembe vevő pedagógus

V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

V.1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára.

Az óvodai nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott helyi pedagógiai program alapján történhet, és a gyermek neveléséhez szükséges teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg. Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Az óvodapedagógus tevékenységének és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazott összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli. (gyógypedagógus) A speciális mozgásfejlesztő tornafoglalkozásokat, mozgásfejlesztő óvodapedagógus vezeti. Az angol nyelvvel való ismerkedéshez napközben biztosítjuk angol nyelvet jól beszélő óvodapedagógust és különfoglalkozás keretében angol nyelvtanárt. (hosszú távon fokozatos bevezetéssel minden csoportban.)

A migráns vagy nemzetiséghez tartozó gyermekek esetében a dolgozóknak feladatuk lehetőséget biztosítani ahhoz, hogy a gyerekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Az óvodapedagógus további feladata:

- biztosítja a megfelelő feltételeket a különböző időtartamú tevékenységformákhoz,
- a kialakult nyelvi szituációk függvényében rugalmasan alakítja csoportjának heti és napirendjét,
- a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett törekszik a minél teljesebb és egyértelmű kommunikációra,
- a helyi nevelési program megvalósítását - a gyermekek egyéni és életkori sajátosságainak figyelembevételével – a módszerek változatos megválasztásával végzi,
- rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel teremti meg az utazásos nyelvtanulást,
- a nemzeti kultúrkincsből (irodalom, zene, népi játékok) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezi meg az irodalmi nevelést, anyanyelvi nevelést,
- a gyermekeket elfogadó és modellnyújtó magatartása mintát jelent a gyermekek számára.

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartalmú tevékenységformák megteremtésével. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot nyújtanak a gyermeknek. A napirendünk igazodik a különböző programokban megfogalmazott feladatokhoz. Figyelembe veszi a helyi szokásokat, igényeket. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti belső arányok kialakítása. A napi és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai nevelésünk tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését különböző, az óvodapedagógusok által készített – kötelező és nem kötelező – feljegyzések, dokumentumok is szolgálják

Különböző tevékenységformák mellett a munkajellegű tevékenységeket is folyamatosan építse be a napirendbe. A különféle tevékenységformák változatos alkalmazása biztosítja a gyermekek számára a sokoldalú tapasztalatszerzést, a világ élményszerű megismerését, beszédkészségük fejlesztését.

A mindennapi élet során adódó beszédhelyzetek kihasználásával segítse a produktív beszéd fejlődését.

Óvodánkban a szülők tájékoztatása érdekében havi programtervet készítünk, melyen követhetik az eseményeket. A faliújságon továbbá elhelyezzük az aktuális dal és versgyűjteményt, a külön foglalkozások időpontjait, és az óvodai élettel összefüggő hirdetményeket.

V.2. Tárgyi feltételek

Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás-és játékigényük kielégítését, és a gyerekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vagy ekörül. A gyermekek által használt tárgyi eszközöket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

V. 3. Az óvoda kapcsolatai

1. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

2. Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

3. Az óvodánknak 2023. márciusától testvéróvodai kapcsolata van a Szentendrei Evangélikus Zenei Óvodával, évente szakmai napot szervezünk az egyházközség bevonásával.

4. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

5. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvodánk a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint- szakmai kapcsolatot tart fent.

VI. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyeket a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez, a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokhoz, évszakváltozásokhoz, alkalmakhoz, igényekhez, egyházi ünnepeinkhez.

VI.1. Napirend

Az életkornak megfelelő helyes életritmus kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele, ezért a gondozás központi kérdésének tekintjük. A napi életritmus, a rendszeres, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei. A napi-, és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az ember egészséges fejlődéséhez szükséges a napi beosztás, a napirend. Reagálunk ugyanis a természet változásaira (évszak, napszakok), és testünk is ritmusszerűen működik. A ritmus tehát hozzátartozik az ember életéhez, megkönnyíti azt, de megbomlása következményekkel járhat. A gyermek életében azért elengedhetetlen, mert hiánya neurózist és különféle betegségeket okozhat. Neurózis ott keletkezik, ahol nincs rendszer, változás változást követ, ahol az emberre túl sok feladat hárul, és ahol a szervezet nem tud pihenni. A napirend életbe való beépítése pedagógiai jelleget is ölt, bebiztosítja ugyanis az alapvető társadalmi, higiéniai és munkaszokásokat.

A napirend egészséges rendszert visz a gyerek életébe. Az óvodai életrend megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat, figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk.

Óvodánkban arra törekszünk, hogy a napirend járuljon hozzá a gyerekek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez. Biztosítsa a gyerekek gazdag, változatos tevékenységét, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségleteknek megfelelő váltakozását.

Fontosnak tartjuk, hogy a napirendben a legtöbb időt a gyerekek legfőbb tevékenysége, a játék és a mozgás kapja.

Igyekszünk úgy dolgozni, hogy minden gyerek esetében és minden tevékenységre vonatkozóan az egész nap során érvényesüljön a szervezettség.

Küszöbölje ki az óvónő a felesleges, indokolatlan várakozási időt!

A napirend kialakításakor az egyes tevékenységi formákra szánt időtartamokat a nyitvatartási időnek megfelelően osztottuk el.

Nagy hangsúlyt helyezünk arra, hogy a napirend biztosítsa a csoport, valamint az egész óvoda nyugalmát, a különféle tevékenységek folyamatosságát, zavartalan bonyolítását. A napirend alkalmazkodjék az évszakhoz. Télen az ebéd idejét a déli napsütéses órák kihasználása kedvéért célszerűnek láttuk kicsit későbbre tenni. A téli időszakban is a hőmérséklet és a időjárási viszonyok figyelembevételével töltünk rövidebb vagy hosszabb időt a szabadban.

Napirendünk lehetőséget ad arra, hogy előre be nem tervezett, de a gyerekek személyiségfejlesztését, ismeretkörük gazdagítását szolgáló események beiktathatók legyenek. A szülőket kötelesek tájékoztatni az óvónők a programokról, sétákról, kirándulásokról. (Havi programterv kiírása, írásbeli hozzájárulás kirándulás esetén)

A napirend főbb kereteit mindig meg kell tartani a csoport nyugalma és fegyelme, a gyermekek biztonságérzete és tájékozódása, a szokások rögződése érdekében! Arra törekszünk, hogy a gyere-

kek napirendje a családban lehetőség szerint az óvodáéval összhangban legyen, és egymást harmonikusan egészítse ki.

Napirend szeptember 1. – május 31.

7.00 – 8.00	Gyülekezés, játék, egyéb szabadon választott tevékenység.
8.00 - 12.00	Étkezés előkészítése, közös tízórai, játék, kötött és kötetlen óvónő által kezdeményezett foglalkozás, testápolás, öltözködés, levegőzés, mindennapos frissítő torna, séták, kirándulások.
12.00 - 14.45	Előkészület az ebédhez, közös ebéd, testápolás, pihenés előkészítése, pihenés
14.45 - 15.20	Folyamatos ébredés, testápolás, étkezés előkészítése, uzsonna
15.20 - 17.00	Játék, levegőzés, szabadon választott tevékenység

Napirend június 1 - augusztus 31-ig

7.00 - 8.30	Gyülekezés, levegőzés, játék egyéb szabadon választott tevékenység.
8.30 -	Étkezés előkészítése, testápolás, tízórai, öltözködés, játék a szabadban séták, kirándulások, mindennapos torna, egyéb szabadon választott tevékenység.
12.00 -	Öltözködés, étkezés előkészítése, ebéd, tisztálkodás, pihenés.
14.30 - 15.20	Folyamatos ébredés, tisztálkodás, étkezés előkészítése, uzsonna.
15.20 - 17.00	Játék, levegőzés, szabadon választott tevékenységek.

VI.2. Hetirend

A hetirendben a napirendhez hasonlóan vannak rendszeresen visszatérő, szokásokat alapozó tevékenységek, ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján a rugalmasságra.
A hetirend nem napokhoz jelölt tevékenységet jelent, hanem a témakörökhöz, ünnepekhez, az egyházi esztendő eseményeihez, hagyományokhoz, aktualitáshoz kapcsolódó komplex ismeretnyújtási formát. Arra azonban törekedni kell, hogy egy héten belül minden foglakozási terület valósuljon meg, és a heti tervezésben erre tudatosan készüljön fel az óvónő.

A hetirend összeállításának feladatai:

- A hetirendben életkortól függetlenül biztosítani kell a rendszeres mozgásfejlesztést. A keret és az időtartam változó. Szervezhető kezdeményezett vagy kötött formában. Heti egy alkalommal minden korosztály számára kötelező a testnevelés foglalkozás. A 3-4 évesek számára októbertől, novemberig fokozatosan vezethető be – a gyermek beszoktatása és eltérő érdeklődése miatt- a kötelezettség.
- A felajánlott, választható tevékenységeket célszerű úgy alakítani, hogy naponta folyamatosan legyen lehetőség a művészeti tevékenységekre és a mozgásos tevékenységekre, amelyek a szabad játék keretein belül szervezhetők.
- Vegyes összetételű csoport lévén a kisebbeknek a felajánlott tevékenységek választhatók. A nagyobbakat ösztönözzük arra, hogy kitartóan vegyenek részt a kötöttebb foglalkozásokon, melyet motivációval, differenciálással, változatos módszerekkel valósítunk meg.
- A heti tervezőmunkában az óvónő a tevékenységek célját, feladatait, módszereit három fejlettségi szintre tervezze meg, az ahhoz szükséges eszközöket készítse elő. Szükséges itt is a három felnőtt munkájának összehangolása. Az óvónők heti váltásban dolgoznak.

Az életkornak megfelelő helyes életritmus kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele, ezért a gondozás központi kérdésének tekintjük. A napi életritmus, a rendszeres, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei. A jó napirendet a folyamatosság és a rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Az ember egészséges fejlődéséhez szükséges a napi beosztás, a napirend. Reagálunk ugyanis a természet változásaira (évszak, napszakok), és testünk is ritmusszerűen működik. A ritmus tehát hozzátartozik az ember életéhez, megkönnyíti azt, de megbomlása következményekkel járhat. A gyermek életében azért elengedhetetlen, mert hiánya neurózist és különféle betegségeket okozhat. Neurózis ott keletkezik, ahol nincs rendszer, változás, változást követ, ahol az emberre túl sok gond hárul, és ahol a szervezet nem tud pihenni. A napirend életbe való beépítése pedagógiai jelleget is ölt, bebiztosítja ugyanis az alapvető társadalmi, higiéniai és munkaszokásokat. A napirendi időbeosztás a 104. oldalon található.

VI.3. Gondozás

A gondozási tevékenység a nevelés szerves részét képezi, azzal egységben kell, hogy megvalósuljon. Alapvető szükségleteket elégít ki, amelyek elősegítik a kisgyermek fejlődését.

A gondozási feladatok magas szintű, hatékony megoldását feltételnek tekintjük a gyermekek kedvező fejlődésének és általános egészségügyi állapotának fenntartása, illetve erősítése tekintetében. A gondozás folyamatában nagyon lényegesek tartjuk a fokozatos szoktatást és gyakorlást, a szokáskialakításban pedig fontos szabály a következetesség. A különböző szokások (étkezés, önkiszolgálás, tisztálkodás stb.) kialakulási folyamatában törekszünk arra, hogy a gyermekek sok elismerést, bizalmat kapjanak, jussanak sikerélményhez. Úgy gondoljuk, hogy az óvodáskor mintegy átmenetnek is tekinthető ezen a téren, hisz óvodáskorban tudatosulni, rögzülni, szokássá kell kialakulnia azoknak a tevékenységeknek, melyek majd iskoláskorban biztosítják, hogy pl.: a testápolást önállóan végezzék el a gyermekek. A kiscsoportos gyermek még sokszor szorul a felnőtt segítségére, majd fokozatosan önállóvá válik, és egyre jobban megérti a kialakítandó szokások értelmét.

A gyerekek életkori sajátosságait figyelembe véve az egészségügyi szokások kialakításában az óvodáskort alapozó jellegűnek tekintjük. Ez az időszak a legalkalmasabb a személyi higiénia alapkészségeinek begyakorlására, az egészségügyi szokások kialakítására.

Az egészséges életmód, az egészségügyi szokások kialakításában a gyermekek azonosulási, utánzási törekvésére építünk. A sikerélmény biztosítása, a szeretetteljes hangulat, a kellemes közérzet segíti az elfogadást, a beépülést. Fontosnak tarjuk a felnőtt példamutató magatartását, a megfelelő minta közvetítését, a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak megfelelő magyarázattal kísért bemutatást.

Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyerekkel, alakítja testsémájukat, fejleszti irányérzéküket, szókincsüket, segíti önállóságuk fejlődését és együttműködik a gondozást végző munkatársakkal.

Az eredményes munkánk feltétele továbbá, hogy a dajkák is pontos ismeretekkel rendelkezzenek: a gyermekek egészséges testi- szellemi fejlődését milyen környezeti tényezők, milyen tevékenység fajták, miként befolyásolják. Az egészségügyi szokások pontos menetét megbeszéljük az azonos gyakoroltatás miatt.

Törekszünk a családi és óvodai gondozási szokások összehangolására, a gyermekek önállóságának elősegítése érdekében.

A gondozás nemcsak a gyermekek egészséges fejlődését biztosítja, hanem magában rejti a megbetegedések megelőzését, a gyermekek egészségének védelmét is. Az egészség megőrzésére irányuló gondozás magában foglalja a személyi és környezeti higiéniát, az egészséges táplálkozást,

kulturált étkezést, a szervezet edzését, a testnevelést és a betegségek, kisebb rendellenességek prevencióját, korrekcióját. (Az általános elvek mellett, természetesen, mindig figyelembe vesszük a gyermekek egyéni sajátosságait is!)

VI.4. Táplálkozás

Óvodánkban a napi háromszori étkezést biztosítjuk, Luther Márton Kollégium konyhájával kötött szerződés alapján. A központi étrendet alkalmanként kiegészíthetjük a gyerekek ill. szülők által hozott gyümölcsökkel, zöldségekkel az ebből közösen elkészített gyümölcslevekkel, vitaminsalátákkal. Az étkezések azonos időpontban, 2,5-3 órás időközökre elosztva, kulturált körülmények között, derűs légkörben zajlanak. Az étkezések jól szervezetten, közös étkeztetés módszerével folynak. Étkezés előtt és étkezés után hálát adunk. Tekintetbe vesszük a gyerekek egyéni tempóját, egyéni szükségleteit. Ügyelünk arra, hogy a lehető legkevesebb legyen a várakozási idő. A helyes étkezési (pl.: alapos rágás), illetve táplálkozási (pl.: sok gyümölcs és zöldség) szokások kialakításra nagy hangsúlyt helyezünk!
Törekszünk arra, hogy a gyermekek csak akkor üljenek asztalhoz, amikor az étel már a rendelkezésükre áll, ezzel minimálisra csökkentve a fárasztó várakozási időt. A gyermekeket ösztönözzük, de nem kényszerítjük az új ízek megismerésére, az étel elfogyasztására. (dicséret, buzdítás, példaadás)
Folyadék egész nap a gyermekek rendelkezésére áll, így mindenki egyéni szükségleteinek megfelelő mennyiséget fogyaszthat, de emellett szükséges őket figyelmeztetni a rendszeres folyadékbevitelre. Óvodánkban mindennap tisztított vizet tudunk biztosítani az egészségük megóvása érdekében. Télen alkalmanként gyógyteát, gyümölcsteát biztosítunk a gyermekek részére.

Fontosnak tartjuk a kölcsönös információcserét a szülőkkel az egyes gyermekek étkezési szokásairól. Az óvodában és az otthon kialakított helyes étkezési szokások összhangjára törekedünk. A gyerekek fejlettségüknek megfelelően használják az evőeszközöket, és segítsük őket ezek rendszeres, helyes használatára.
Óvodánkban igény esetén biztosítjuk az anyagcserezavarban szenvedő gyermekek étkeztetését (cukor, tej, tojás, kakaó allergia)

VI.5. Testápolás

Környezetünk és testünk tisztasága nemcsak elégedettséget és jó érzést szül, hanem a betegségek elleni küzdelemben is szerepe van. Az alapvető tisztálkodási szokások kialakítását már a kisgyermekkorban el kell kezdenünk.
A test higiéniájának alapjai a mosakodással kezdődnek. Játék, munka vagy egyéb tevékenységek folyamán a gyerekek keze gyakran piszkos lesz, ezért figyelmeztetni kell őket a rendszeres kézmosásra. A WC használata után és evés előtt is a rendszeres kézmosás segít a kórokozók ellen. Ezek a köröm alatt is megtelepednek, ezért fontos már most megismertetni a gyermekeket a körömkefe használatával. E szempontból a legfőbb feladat az önálló kézmosás begyakorlása. A gyerekek sajátítsák el a folyékony szappan helyes használatát. Kézfejüket töröljék szárazra.
A fogápolás és a száj higiénére nevelés az óvodai egészségnevelés és egészségügyi szokások kialakításának fontos mozzanata. A nagycsoportosoknál elkezdődik a fogak cseréje, ezért ápolásukra nagyon oda kell figyelni. A gyerekek fogkeféje legyen közepesen kemény, és a fogkrém jó minőségű. A fogkeféket legalább három havonta cseréljék ki a szülők. Az óvodai fogmosást az főigazgató átmeneti ideig járványhelyzetben korlátozhatja, ugyanis a fogkefék érintkezését nem lehet megakadályozni és ez fertőzésveszélyt hordoz
A papír zsebkendő a gyerekek számára elérhető helyen legyen. A helyes orrfújás és zsebkendő használat kialakulását elő kell segítenünk.
A testápolás a gyerekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakulását szolgálja. A személyi tisztaság alapköve-

telménye, hogy a gyermekben szokássá, igénnyé alakuljon a tisztálkodás és a fésülködés, a testápolás tevékenysége.

VI.6. Öltözködés

A gyermekek öltözéke legyen célszerű, álljon összhangban önállóságukkal és az óvodai élettel. Fontosnak tarjuk továbbá, hogy a gyermekek ruházata tiszta, ízléses, praktikus legyen és ezt önmaguk is igényeljék. A ruharabokat az óvodai ruhazsákban helyezzék el, és kérjük a szülőket, hogy biztosítsanak pótruhát is. Az udvari játszóruhát a zsákban helyezzék el, és ha szükségét érzik a polcon elhelyezhető a hazamenős ruha. Lehetőleg minden ruhában benne legyen a gyerek jele.
Az öltözködésnél a rétegességet hangsúlyozzuk, mely az öltözködési szabályok közül a leglényegesebb. Így kerülhető el a meleg miatti túlzott izzadás, amit gyakran megfázás követ. Jelentőségét nap, mint nap éreztetjük a gyerekekkel, s ebben kérjük a szülők segítségét is. Törekszünk arra, hogy a gyerekek önálló öltözködését elősegítsük, és ebben kérjük a szülők segítségét is.
A benti lábbeli legyen kényelmes, levegőzzön, és tartsa a bokát. Felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy a nem megfelelő lábbeli lúdtalpat okozhat. Az udvari lábbeli az évszaknak megfelelő legyen.

VII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

VII. 1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyerek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyerek a külvilágból és saját világából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé.

VII. 1.1. A játék célja:

- a gyermek tevékenység és cselekvési vágyának kielégítése
- képesség és készségfejlesztés
- ahol a cselekvések gyakori átélésével a gyermek egyéni vágyai, ötletei kibontakozhat-nak, komplex módon fejlődhetnek.

VII. 1.2. Feladat:

- a játék alapvető feltételeinek biztosítása,
- az egyéni és a közös élményekből szerzett benyomások feldolgozása,
- a játékfajtáknak és azok tartalmának minőségének gazdagítása a gyerekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével,
- a kreativitás fejlesztése.

A gyakorlatban kétféle játékot különböztetünk meg, melyek a feladatokat meghatározzák:

A gyermek szabad játékát:
Ehhez az óvónő megengedő, indirekt résztvevő magatartással viszonyul. Ezt a játékot külső szemlélőként, értő megfigyeléssel kell követnünk.
A szabad játékhoz a gyermek érdekében néhány alapvető szabály szükséges:

- a játszóhely vagy játék azoké, akik először kiválasztották maguknak, de ösztönözzük őket a megosztásra, az együttműködésre,
- a játszócsoporthoz kérésre lehet csatlakozni, de az elutasítást is el kell viselni, ha indokolt,

- a játékok a gyermekek számára elérhető helyen vannak, de a tevékenység végén helyükre kell rakni,
- a játékeszközt rongálni, szájba venni nem szabad,
- a játszóhelyek kiválasztásánál legyenek tekintettel mások játékára.

Az óvónő a szabad játékkal kapcsolatos passzív szerepét akkor változtathatja meg, ha:
- a gyermek igényli az óvónő részvételét vagy segítségét,
- a kialakult szabályok sérülnek,
- a konfliktus agresszióba torkollik,
- a játék tartalmi íve olyan pontra érkezett, hogy onnan a gyermek önállóan nem tud továbblépni,
- a játék tartalma az eszközhiány miatt nem tud kibontakozni.

Az óvónő által kezdeményezett játék jellemzői:

- a játék helyét, tartalmát, eszközeit tervezni, lebonyolítását szervezni kell, de a napi gyakorlatban a gyermek reakcióihoz, jelzéseihez kell alakítani a tényleges megvalósítást,
- akkor a legeredményesebb, ha komplex módon, több nevelési területekhez kapcsolódó tartalmat hordoz,
- a gyermekek bármikor elmehetnek, vagy visszatérhetnek e tevékenységekbe,
- a játékot az érdeklődés tartja fenn ezért ideje nem behatárolható.

A kisgyerek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd, amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.
A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményt biztosítson a különböző játékformákhoz, mint például a mozgásos játékokhoz, a szerepjátékokhoz, az építő, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz, a dramatizáláshoz és a bábozáshoz. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában is meg kell mutatkoznia. Az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával támogató-serkentő magatartásával, indirekt reakcióival éri el.
A játék közben a gyerek derűs, felszabadult, a játék örömforrás számára: maga a cselekvés, a manipuláció, az elképzelés szerez örömet. Motivációja nem a célban, hanem a tevékenységben van, tehát önmagáért való. A játékot a feszültség csökkenése kíséri, és áthatja a gyerekek minden tevékenységét. Az óvodáskor végéig a játék marad a gyerek legfőbb tevékenysége, és a munka a tanulás és megőrzik játékos jellegét.
A játék fejleszti a gyerekek mozgását. A változatos mozgás ügyesebbé teszi a gyereket. Növeli önállóságát, kitartását, hozzáértését.
A gyerekek a játék útján ismerkednek a világgal, a tárgyakkal, a tárgyak tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel, ezzel hatással van a gyerekek értelmi képességeinek fejlődésére.
A játéknak a kreatív személyiség fejlesztésében értékes mozzanatai, - pl. a szerepjáték, bábozás, dramatizálás – lehetőséget adnak a szociális kreativitás fejlődésére (magatartásmódok, szerepek fölcserélése stb.).
Fejlesztő hatását fokozzák a játékot kísérő pozitív érzelmek. A játék derűjén, vidámságán, örömén átszűrve minden hatás fölerősödik, és az új vonások pozitív érzelmektől kísérve épülnek be a gyerekek személyiségébe.
A játékot kísérő érzelmek közlési vágyat ébresztenek. Fokozódik a gyerekek beszédkedve. A

beszédkedv ösztönzi a nyelvi kommunikációs készség fejlődését. A gyerekek játék közben föltett kérdései és a továbbkérdezésre bátorító óvónői válaszok ösztönzik a beszédet, a gondolkodást.
A játékban válnak közelivé és elfogadhatóvá a viselkedési szabályok. Lehetőség nyílik a szabályok megértésére, a helyes magatartás gyakorlására.
A személyiségfejlődésben különösen jelentős, hogy legváltozatosabban a játékban nyilvánulnak meg és fejlődnek a gyerekek közti társas kapcsolatok. A közös játék olyan bonyolult kölcsönös kapcsolatokra, együttműködésre készteti a gyerekeket, amilyenre a játékon kívül még nem képesek. A közös játékban alakulnak a játékhagyományok, amelyek a „mi tudat" létrejöttét erősítik. Így a játék a közösségi élet fejlesztésének alapvető eszköze

VII. 1.3. A játékirányítás általános elvei, az óvónő feladatai:

A játékirányítás alapvető sajátossága, hogy közvetett.
Az óvónő élje bele magát a gyerekek által elképzelt, megteremtett játékhelyzetbe.
Az óvónő biztosítsa, hogy a gyerekek saját elgondolásaikat valósíthassák meg a játékban, hogy fantáziájuk, hangulataik, érzelmeik szabadon megnyilvánulhassanak.
A közbelépés csak akkor szükséges, ha gyerekek egymást zavarják, és ha a játékszerek használata testi épségüket veszélyezteti.
Az óvónő maga is szívesen vegyen részt egy-egy játékban, ismerje a gyerekek érdeklődési körét, tapasztalatait és élményeit. Tudjon és szeressen játszani.
Sose hagyja felügyelet nélkül a gyerekeket. Teremtse meg a játék lehetőségeit a teremben és az udvaron is. Érje el, hogy a gyerekek szívesen tartózkodjanak a szabadban. Az óvodai nevelés folyamatában az óvónő úgy tekintse a játékot, mint a nevelési célok elérésének legfőbb eszközét. Ezért teremtse meg mindazokat a feltételeket, amelyek a játék fejlődéséhez szükségesek.
A gyerekek játékát tudatosan megfigyelve megismerjük a gyerekek képességeit, neveltségüket, verbális megnyilvánulásaikat. Figyelemmel kísérjük a társas kapcsolatok alakulását, az alá, fölé és mellérendelt szerepek vállalásának alakulását.
Megkülönböztetett figyelmet szánunk annak, hogy a különböző játékfajták hogyan jelennek meg a játékban, mennyire integrálódnak és differenciálódnak.

VII. 1.4. A játék feltételek megteremtése:

<u>Megfelelő nyugodt légkör:</u>
Az egész óvodai élet elengedhetetlen feltétele. Ennek érdekében nagyon fontos az együttélés alapvető szabályainak, szokásainak kialakítása, a természetes, hiteles, érzelem gazdag óvodapedagógusi magatartás, empátiás készség.
A nem túl sok szabály betartása fokozza a gyermekek biztonságérzetét, segíti őket az eligazodásban.
<u>Megfelelő hely a játékokhoz:</u>
Ez a csoportszobában és az udvaron egyaránt fontos. Biztosítani kell a lehetőséget az építéshez, konstruáláshoz, ábrázoló tevékenységekhez, szerepjátékokhoz. Vegyes csoport lévén különösen fontos figyelembe venni az életkori arányokat, a fiúk, lányok arányát, az egyéni igényeket is. Legyenek állandó játszóhelyek, de legyen lehetőség a változtatásra is. Legyen elegendő tér a nagyobb mozgást igénylő játékokhoz is. Az udvaron is biztosítsa az óvónő az évszaknak és az időjárásnak megfelelő játék lehetőségeket. Használja ki tudatosan a mozgásos játékokhoz szükséges nagyobb tért.
<u>Elegendő játékidő:</u>
Mivel a játék a gyermek alapvető tevékenysége, ezért természetes, hogy a napirendben erre kell a legtöbb időt biztosítani. Óvodánk csoportja folyamatos életszervezéssel működnek. A tízóraizás

nem szakítja meg a játék folyamatát. A gyerek számára elegendő idő jut egy-egy játéktevékenység befejezésére. A nap folyamán a délelőtti és délutáni játéknak egyenértékűnek kell lennie.
Az eszköz:
A tudatos óvónői munka lényeges eleme a játékeszközök kiválasztása, biztosítása. Ez az óvónő nagy felelőssége, hiszen az, hogy a gyermek mikor, mivel játszik, milyen eszközökkel találkozik, lényegesen befolyásolja minden irányú fejlődését. Az eszközök biztosításánál figyelni kell tapasztalataikat, élményeiket. A játékban nagy jelentősége van az egyén ismeretének, a differenciált eszközök biztosításának, hogy a bármely területen kiemelkedő képességű vagy a fejletlen gyermek is megtalálja a számára legmegfelelőbb eszközt és tevékenységet, ami fejlődését elősegíti. Fontos, hogy a játék-
eszközök legyenek esztétikusak, könnyen tisztíthatóak, balesetmentesek.
Az eszközök kiválasztásánál a gyermek általános és egyéni fejlettségének ismeretén túl fontos tudni a különböző játékszerek fejlesztő hatását. Az óvónő tudatosan használja a fejlesztőjátékokat a gyermekek egyéni képességeinek fejlesztése érdekében.
Játékeszközök a mozgásfejlesztés szolgálatában. Az egészséges óvodás gyerek szeret mozogni, ezért fontos, hogy a játék alatt is biztosítsuk számukra a mozgáshoz szükséges eszközöket.
Változatos eszközökről gondoskodjon a koordinációs képességek fejlesztése érdekében. A nagymozgások fejlesztéséhez a bújáshoz, ugráshoz, mászáshoz is biztosítsa a lehetőséget.
Élmények:
A játék egyik éltető eleme a tapasztalatszerzés és élményháttér. A játék akkor válik igazán érdekessé a gyermek számára, ha valamilyen helyzetbe be tudja helyettesíteni magát, mely által vágyait, álmait a játékban megvalósítja. Ezért igen fontos, hogy a gyerek legyen élményháttere, legyen hozzá közelálló szerepmintája, amellyel érzelmileg azonosulni tud, és játékába behelyettesíti.
Fontos tehát a közvetlen tapasztalatszerzés biztosítása az óvodában és a családban egyaránt. Az óvónő kísérje figyelemmel a gyermek játékát, ha a gyermek ingerszegény környezetből érkezik, segítse őt a fejlődése érdekében.

VII. 1.5. Játékfajták és fejlődésük, irányításuk ajánlott módszerei

Gyakorló játék
A gyakorló játék irányításában biztosítsa az óvónő a mozgásteret és mindazokat a játékszereket, eszközöket, anyagokat, amelyek alkalmasak a gyerekek mozgásigényének és manipulációs vágyának kielégítésére. A megfelelő eszközök, anyagok, a csoportszobában és a szabadban is állandóan álljanak a gyerekek rendelkezésére. A kicsik számára legyenek öltöztető, húzható, rakosgató játékszerek, természetes anyagok. Legyenek olyan eszközök, amelyeket tologathatnak, amelyekbe rakodhatnak, maguk is beülhetnek, amelyekkel szállíthatnak.
3-4 éves korban a hangok, a szótagok, szavak, esetleg rövid mondatok és dallamok, a halandzsa játékos szabály szerinti ismétlés útján válnak játékká. A játék szempontjából nem a szöveg, a hanem annak ritmusa és a sokszor hozzákapcsolódó mozgás a lényeges. Ez szerez örömet.
5-6-7 éves korban is engedni kell a gyakorló játékot.
Gyakran előfordul, hogy a gyerek belefeledkezik a műveletek, mozdulatok ismételgetésébe. Amikor azonban az aktivitása csökken, az óvónő ösztönözze szóval, esetleg eszközökkel a korábbi, abbahagyott játék folytatására.
A szerepjáték
A szerepjáték nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta. A gyerekek szerepjátéka tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeiket tükrözi. A gyerek játékában különösen a hozzá érzelmileg közel álló felnőtteket és társakat utánozza.
Kedvező csoportlégkörben, megértő, elfogadó, szeretetteljes óvónői magatartás esetén az azonosulás intenzívebb. Törekedjen az óvónő arra, hogy minden gyerek szerepjátéka egyéni képességeinek legfejlettebb szintjén bontakozhasson ki. Kísérje figyelemmel, de ne irányítsa a játékot. A konflik-

tusok megoldásában is csak szükség szerint vegyen részt. A játék megfigyelése legyen rendszeres, mert ezáltal mélyebben megismerheti a gyermeket.
A szerepjátéknak nagy jelentősége van a gyermek egész személyiségfejlődésében, elsősorban szociális területeken. A gyermek szociális tanulással a felnőtt mintáról sajátítja el, tanulja meg az erkölcsi értékeket, a társadalmi együttélés szabályait.
3-4 éves korban a gyerekek elsajátítják, és már betartják a játékszerekkel és az együtt játszással kapcsolatos elemi szabályokat. Képesek olyan szerepjátékok kezdeményezésére és eljátszására, amelyek egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat tartalmaznak. Tartósan kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együtt játszás igénye. A játékszerekkel és eszközökkel végzett cselekvés, a szereplők magatartása megfelel a szerep által megkívánt tevékenységeknek és emberi kapcsolatoknak.
5-6-7 éves korban megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait, tevékenységük logikáját. Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz. A játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.
Szerepjáték közben fejlődik képzeletük, szervezőképességük, kommunikációs képességük.
A játék közben felállított szabályok fejlesztik önbizalmukat, akaratukat, szabálytudatukat, erkölcsi érzéküket.

Barkácsolás

A barkácsolás legyen kötetlen. A létrehozott eszközt minden esetben használják is fel a játékban, dramatizálásban stb. Fontos a folyamatos gyűjtőmunka, az eszközök megfelelő elhelyezése, és annak biztosítása, hogy bármikor hozzáférhessenek.
Barkácsolás során tapasztalatot szereznek az anyagok tulajdonságairól, bővülnek matematikai ismereteik. Fejlődik a szem-kéz koordináció, finommotorika.
A verbális fejlesztésre is jó alkalom a barkácsolás, az anyagok tulajdonságainak megismerésére, megnevezésére.
3-4 éves korban készítsenek a gyerekek kevésbé munkaigényes, kiegészítő játékszereket, segítsenek az óvónőnek a játékok megjavításában.
5-6-7 éves korban az óvónő segítse elő, hogy a barkácsolás a szerepjáték, a bábozás természetes eszköze, alkotórésze legyen.

Építő, konstruáló játék

A „valamit alkotni” igénye, öröme kreativitásuk mellett értelmi és társas képességeiket is sokoldalúan fejleszti. Az építő játék az eszközök és az anyagok változatosságát igényli. Beszerzésüknél vegye figyelembe az óvónő a csoport összetételét, a gyerekek egyéni sajátosságait, továbbá, hogy a játékszerek különböző fajtái más-más fejlettségű gyerekeknek felelnek meg. Igyekezzék az óvónő elérni, hogy minden gyerek megtalálja a neki legmegfelelőbb építő és konstrukciós elemeket és képes legyen ezekkel elmélyülten játszani.
Építés, konstruálás közben fejlődik a gyerekek kreativitása, gondolkodása, megfigyelőképessége, bővülnek matematikai ismereteik. Fejlődik a szem-kéz koordináció. Jó lehetőség nyílik a percepció fejlődésére és a verbális fejlesztésre.

Szabályjáték

Minden játék pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. A játék jellegéből következik, hogy fontos a szabályok pontos betartása, a szabályoknak megfelelő viselkedés. A szabályjátékok egyes fajtái főként a gyerekek mozgását, mások elsősorban értelmi képességeiket fejlesztik.
Mozgásos szabályjátékokhoz tartoznak: a testnevelési játékok, a dalok és mondókás népi játékok, fogócskák, bújócskák, körjátékok, labdajátékok, mozgásos versenyjátékok.
Az értelmi képességet fejlesztő játékok: különböző társasjátékok, képes kirakók, dominók, kártyajátékok, nyelvi játékok.
A szabályjátékok kiválasztásánál az óvónő vegye figyelembe a gyerekek kívánságait, fejlettségét, a csoport létszámát, a helyi adottságokat, a játék előzményeit. Segítse a gyerekeket a játék kiválasztásában, vezetésében, a szabályok betartásában. A játék legyen mindig öröm.

A szabályok betartása fejleszti önbizalmukat, türelmüket, toleranciájukat, kudarc és sikertűrő képességüket. Helyes magatartásformákat sajátítanak el.: türelem, kitartás, akaraterő, mértéktartás, szerénység, eredményre törekvés. E játékok során sok matematikai ismeretre is szert tesznek, fejlődik logikus gondolkodásuk. A csoportos és csapatjátékokban fejlődik közösségi érzése, felelősségtudata, feladattudata.

VII. 2. A gyermekmunka jellegű tevékenysége

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység (az önkiszolgálás, segítés az óvodapedagógusnak és más felnőttnek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi munka, a környezet, a növénygondozás stb.)
A gyermek munkája önként,

- azaz örömmel és szívesen - végzett aktív tevékenység,
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége,
- a közösségi kapcsolatok- a kötelességteljesítés alakításának eszköze – a saját és másokelismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.
A munka felelősséggel jár, a munka végzése közben a gyerekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti, társadalmi környezetükről. Az óvodában a munka elsősorban közösségért végzett tevékenység. Elősegíti a kapcsolatok színesebbé, bensőségessé válását. Lehetővé válik általa a kitartás, a felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása, az önértékelés és ezzel együtt a közösségi értékelés alakulása.

VII. 2.1. Cél:

A sokféle, változatos munkajellegű tevékenység során olyan készségek, képességek, tulajdonságok, szokások alakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek környezethez való viszonyát, kötelesség teljesítését.

VII. 2.2. Feladat:

A munka és munkajellegű játékos tevékenységekkel személyiségfejlesztés. Közös tevékenységek során a társas kapcsolatok, a csoportban kialakult szokások, erkölcsi normák, szabályok elsajátítása. A munkára nevelés a szocializáció része, mert minden formája közösségért végzett tevékenység.
Munkajellegű tevékenységek az óvodában:

- Önkiszolgálás
- A környezet rendjének megőrzése
- Naposi munka
- Alkalomszerű munka
- Növény és állatgondozás

VII. 2.3. A tevékenység folyamata, az óvónő feladata:

A munkajellegű tevékenység megszervezésénél figyelembe kell venni a csoport összetételét. (életkor, fejlettségi szint, szociokulturális háttér.) Az óvodapedagógusnak a tevékenységet úgy kell megszervezni, hogy minden gyereknek legyen feladata, ezt mindvégig differenciáltan kezelje, a gyermek egyéni fejlettségét figyelembe véve.
Az óvónő tanítsa meg a gyerekeket a feladatok elvégzésére. Mindenfajta munkában és minden korcsoportban teremtse meg az önálló munkavégzés lehetőségét. Biztosítsa a munka állandóságát és folyamatosságát. A gyerekek mindazokat a feladatokat, amelyek ellátására képesek, végezzék is el. Az állandóság, a folyamatosság is erősítse bennük a munka szükségességének érzését. A munka a napi tevékenységek természetes részét alkossa, soha ne legyen büntetés.

Az óvónő teremtse meg a gyerekek számára az életkorukhoz, erejükhöz mért munkalehetőségeket. Biztosítsa a legalkalmasabb eszközöket, szoktassa rá a gyerekeket, hogy tartsák azokat rendben. A gyerekek érezzék, hogy munkájukat igénylik és számontartják. Az óvónő tegye lehetővé, hogy a gyerekek az általuk különösen kedvelt munkafajtákban elmélyedhessenek. Igyekezzék elérni, hogy gátlásos, visszahúzódó társaikat bevonják a munkába. Az együttesen végzett munka, a közös öröm és felelősség, az együtt elért eredmények segítsék a baráti kapcsolatok, kisebb csoportok kialakulását. Ehhez szükséges, hogy a napirend biztosítson a munkára megfelelő időt, és a gyerekek a különböző feladatokat egyéni tempójuknak megfelelően végezhessék. A munka helyes megszervezése és kellő tárgyi feltételei biztosítsák, hogy a gyerekeknek ne kelljen várakoznia.

Segítse a szülőket, hogy vegyék komolyan, tartsák tiszteletben gyermekük munkáját, megbízatásait, legyenek segítségére annak elvégzésében. Igyekezzék elérni, hogy minden család szoktassa gyermekét a saját személyével kapcsolatos teendők elvégzésére.

A naposság

A naposság közösségi megbízatás. A naposságot 4 éves kortól lehet bevezetni, hiszen a munkavégzés feltétele, hogy rendelkezzenek az elvégzéséhez szükséges alapvető készségekkel. Szükséges továbbá, hogy a gyermekek ismerjék munkájuk célját, átérezzék jelentőségét a közösség szempontjából. A naposság feladattudatot feltételez, figyelemösszpontosítást igényel. A kissé ügyetlenebb gyermeket segítsük, és ne rekesszük ki a feladatok végzéséből. Gyakorlás útján szerzi meg a gyermek a kellő tapasztalatot, és válik képessé a munka végzésére.
4-5 éves korban a naposi munka sikere összefügg a kiválasztás módjával, a munka irányításával és értékelésével. Minden napos ismerje meg, hogy az egyes területeken mikor, milyen feladatai lesznek.
Az óvónő ossza meg a naposok között a munkát, beszélje meg velük, hogy ki miért felelős.
Segítse a gyereket a munka folyamatos ellátásában, a célszerű együttműködésben. Ismertesse meg velük az egyes munkafolyamatokat, azok részmozzanataival együtt. Az étkezéssel kapcsolatos teendőket a naposok maguk végezzenek. A játékelrakásban azt vegyék számba, hogy rendben van-e minden. Az óvónő szoktassa őket arra, hogy tekintsék át a csoportszobát, és ahol szükséges, segítsenek.
A naposok feladataikat növekvő önállósággal oldják meg.

5-6-7 éveseknél a naposi munka megszervezése az előzőekhez hasonló, de már nagyobb önállósággal, felelősséggel látják el feladataikat.
Az óvónő fokozatosan bővítse az új tennivalókat, miközben pontosan megismerteti a gyerekekkel, mit vár el tőlük, s a feladatokat hogyan végezzék el. Az új feladatok kiosztása előtt beszélje meg, hogyan volna célszerű elosztani a munkát. Ezzel segítse elő, hogy maguk a gyerekek képesek legyenek munkájukat megosztani, napos társukkal együttműködni. Tanítsa meg a naposokat a segítségnyújtásra. Játékelrakás után, ha szükséges, eligazítják, esztétikusan elhelyezik a tárgyakat. A naposok egyéb feladatai olyan mértékben növekednek, amilyen mértékben ezt az óvoda adottságai lehetővé teszik.

Alkalomszerű munkák

Az óvoda, a csoport életében vannak olyan munkafeladatok, amelyeket a gyerekek a naposi feladatok mellett alkalomszerűen végeznek. Alkalomszerű munkának tekinthető a környezet rendjének biztosítása, segítés az óvónőnek, egymásnak és a kisebbeknek, ajándékkészítés és egyéb megbízatások.

A 3-4 évesek kezdetben az óvónővel együtt végezzék a munkát. Az óvónő hívja fel a gyerekek figyelmét az együtt végzett munka előnyeire, mutassa meg az együttműködés lehetőségeit. Az ünnepekre való felkészülés során készítsenek a gyerekek az óvónő segítségével olyan kisebb tárgyakat, amelyeket részben ajándékba adhatnak, részben a terem díszítésére is felhasználhatnak.

Az óvónő adjon minél több megbízatást a gyerekeknek. Különösen a mozgékony, nehezen koncentráló gyerekeket lehet a megbízatásokkal érdeklődővé, aktívvá tenni. Különösen gondot fordítson az óvónő a közösen végzett munkákra, a gyerekek közötti munkamegosztás és együttműködés megszervezésére, valamint azokra a munkákra, amelyeket az egész csoport érdekében végezhetnek el.

Segítik a kisebbeket és egymást az öltözködésben, a vetkőzésben. Teljesítik az óvónő egyéb megbízatásait: a kért eszközöket behozzák, vagy kiviszik, az üzeneteket átadják stb.

Adjon az óvónő a gyerekeknek alkalmilag olyam megbízatásokat is, amelyekhez otthoni előkészületekre van szükség.

5-6-7 éves korban részt vesznek a csoportszoba díszítésében, rendezésében, a csoportszoba átrendezésére vonatkozó megbeszélésen, ötleteket adnak az óvónőnek. Virágot hoznak a vázába. Vigyáznak a terem rendjére, felszólítás nélkül felveszik az elejtett papírdarabokat, helyére teszik a kint felejtett eszközöket. Társaikkal együtt meghatározott időközökben nagytakarítást végeznek a játéksarokban. Ünnepekre ajándékot készítenek. Minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van.

Növény és állatgondozás

A növények és kisállatok gondozásával ezek életfeltételeinek megteremtéséhez járulnak hozzá a gyerekek, miközben átélik és megfigyelik a közreműködésük nyomán létrejövő változásokat. Óvodánkban akvárium van, ahol megfigyelhetik a halak életét.
A teremben és a kertben az évszakoknak megfelelően végezhető tevékenységek: a csíráztatás, rügyeztetés, veteményes és virágoskert gondozása, a falevelek összegyűjtése stb.
Óvodáskor elején a lehetőségeknek megfelelően az óvónő a növényeket a gyerekek előtt gondozza. A 4 évesek folyamatosan közreműködhetnek a növények gondozásában. Legyen élősarok a csoportszobában, mivel az a gyerek tevékenységének és megfigyelésének egyik területe. Legyenek benne különböző növények, odakerüljenek a gyerekek által gyűjtött, az óvónő által hozott termések és magvak, a tél utolsó harmadában rügyeztetett ágak, csíráztatott magvak is.
A kisebbek már részt vesznek a magvak ültetésében és a kikelt növények gondozásában. Ősszel segítenek a lehullott levelek összegyűjtésében, használják testméretüknek megfelelő kerti szerszámokat. Az óvónővel együttműködve az évszaknak megfelelően folyamatosan gazdagítják, változtatják az élősarkot.

5-6-7 éveseknél az óvónő igyekezzék a növénygondozást úgy megszervezni és irányítani, hogy a gyerekek minél önállóbban láthassák el feladataikat. Állapítsák meg, mikor milyen feladatok ellátása célszerű és fontos. A gyerekek közösen és egyenként is gyűjtsenek különböző terméseket, palántákat, hagymákat.

Az óvónő hívja fel a figyelmüket arra, hogy mit, hol és mikor hozhatnak be gyűjtőmunkába. A gyűjtött terméseket, magvakat, hagymákat, egyéb növényi részeket meghatározott szempontok szerint csoportosítják, és elvethetik az udvari magaságyásokban, virágágyásokban, és rendszeresen vegyenek részt a növénygondozásban. Mindehhez eszközöket is biztosítunk: locsolók, gereblyék. Közreműködnek a falevelek összegereblyézésében. Folyamatosan részt vesznek a növények gondozásában, megállapítják az elvégzendő műveletek sorrendjét, indokolják egy-egy feladat elvégzésének szükségességét (pl. öntözést).

VII. 2.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Saját személyükkel kapcsolatos tevékenységeket önállóan, pontosan végzik.
- Környezetük rendjére, ezen belül saját holmijukra és azok rendezettségére figyelnek.
- Alkalomszerű feladatokat szívesen vállalnak, azok elvégzésében önállóak.
- Naposságot szívesen vállalnak, az ezzel járó feladatokat a pozitív értékelés hatására önállóan, igényesen végzik.
- Szívesen közreműködnek a növények állatok gondozásában.
- Munkavégzés közben képesek a feladatot megosztani, egymás javaslatait elfogadni.

VII. 3. Mozgás, mozgásos játékok

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. Az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a 3-7 éves korú gyermek fejlesztésében. Ebben az életkorban a gyermekek leginkább a mozgás, a tevékenységek által szereznek információt környezetükről.

VII. 3.1. A mozgásfejlesztés célja:

- a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése,
- a mozgás megszerettetése,
- a rendszeres mozgással egészséges életmód kialakítása,
- a mozgástapasztalatok bővítése sok gyakorlással,
- a mozgáskészség alakítása,
- a testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése (kondicionálás),
- a mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése, pozitív
- személyiség tulajdonságok erősítése.

VII. 3.2. A célok elérése érdekében végzendő feladataink:

- A fizikai állóképesség fejlesztése, a fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitás előkészítése.
- A nagy- és finommozgások és fizikai erőnlét fejlesztése, a vesztibuláris, egyensúlyérzetet befolyásoló mozgások végeztetésével, egyensúlyfejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordinációja, ritmikus tevékenységekkel a ritmusérzék fejlesztése.
- A testséma fejlesztése a testrészek megismerésével, nevének-funkcióinak megtanulásával, a testfogalom kialakításával, a kezesség erősítésével, az oldaliság tanításával.
- A sikeres feladatmegoldások eredményeként az önértékelés és az önbizalom növelése.
- A mozgással kapcsolatos és a mozgáshoz kapcsoló szókészlet fejlesztése.
- A folyamatos hely, idő, eszköz biztosítása.
- Fontosnak tartjuk a mozgásfejlődés folyamatainak nyomon követését, elősegítését, regisztrálását, a gyermek egyéni fejlettségmérő lapján.

A mozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszere az egész óvodai életünket átszövi. A testnevelési foglalkozásokon túl jelen van a szabad játékban, környezeti és esztétikai nevelésben, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységekben is.

VII. 3.3. A mozgás hatása az értelmi képességek fejlődésére:

- A mozgásos játékok- gyakorlatok, téri helyzetek felidézésével fejlődik a gyerekek vizuális memóriája.
- A testrészek, téri irányok, formák megismerésével, megnevezésével, bemozgásával bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük.
- A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját, a keresztcsatornák és a fogalomalkotás fejlődését is.
- A mozgás közben számtalan lehetőség nyílik mennyiségi és formai, vizuális és környezetismereti tapasztalatok szerzésére.

VII. 3.4. A mozgás hatása a szociális képességek fejlődésére:

- Segíteni az "én tudat" fejlődését (a saját testének és mozgásos képességeinek megismerése révén).
- A közös örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolatai kiszélesednek.
- A társakhoz való alkalmazkodás közben fejlődik önuralmuk, együttműködő és tolerancia képességük. Lehetőségük nyílik különböző viselkedésminták tanulására.
- A mozgásos versengések során átélik a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezeknek a kezelését, elviselését.

VII. 3.5. A motoros képességek fejlesztése:

- kondicionális képességek (erő, gyorsaság, állóképesség)
- koordinációs képességek (egyensúlyérzék, téri tájékozódó képesség, reagálási képesség)
- mozgékonyság, hajlékonyság
- nagy és finommozgások fejlesztése

Kiemelt mozgásfejlesztést az alábbi területen végzünk:

- a szabad játékban (a gyermekek spontán, természetes mozgása közben),
- a mindennapi testnevelésben és a testnevelési foglalkozásokon, külön szervezett mozgásfejlesztő foglalkozáson.

VII. 3.6. A mozgásfejlesztés tartalma a szabad játékban

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szeretnek ugrándozni, futkározni, csúszni-mászni, manipulálni - vagyis mozogni.
Célunk a szabad játéktevékenységben, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet.
Feladatunk, hogy megőrizzük ezt a mozgáskedvet (ha szükséges felkeltsük) és tudatosan építsünk rá.
Lényeges a megfelelő motiváció, a mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása, a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, a szükséges és elégséges szabályok megtanítása.

A gyermekek napirendjét úgy alakítjuk ki, hogy egész nap biztosítjuk számukra a megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekre a csoportszobában és az udvaron egyaránt. (igazodva a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez.)
A 3-4 éveseknél a természetes nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni. Ebben az életkorban a gyermekek gyakran kezdeményeznek csúszó-mászó játékokat, ezért leginkább az ehhez szükséges eszközöket biztosítjuk.

4-5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése. A szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztését szolgálják a különböző célba dobó játékok, a kugli, az ugróiskola, ugrókötelezés, valamint a manipulációs barkácsoló tevékenységek is.
Az egyensúly fejlesztése a szabad játékban leginkább a belső fülben levő vesztibuláris központ spontán ingerlésével érhető el - hintázó, ringató, pörgő mozgások közben. Erre a célra nagyon jól használhatók a különböző hinták, a nagy ugráló-füles labdák, ugróasztal, billenő-forgó korong.
5-6-7 éves korban a finommotorika fejlesztésére fektetjük a legnagyobb hangsúlyt (tekintettel az iskolába lépés közeledtére - írás előkészítés). A játékban nagyon sok lehetőség nyílik ennek a spontán fejlesztésére (pl. gyöngyfűzés, kicsi elemekből építés, babaöltöztetés, konstruálás, ábrázolási – és kézimunka technikák gyakorlása közben).

Mivel a gyermekek mozgásigénye különböző, nagyon fontos, hogy a nagyobb, aktívabb mozgást és a nyugodt tevékenységet kedvelő gyermekek megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, tartsák tiszteletben egymást.

A kellemes légkörben, jól szervezett mozgásos tevékenységekben a gyermekek örömmel vesznek részt. A sikeresen jó hangulatú tevékenység a gyermek számára pozitív élményt nyújt, s ez újabb cselekvésre készteti őket. Így a mozgás természetesen beépül a gyermek spontán tevékenységeibe, szokássá-igénnyé válik.

A rendszeres mozgás során fejlődnek pszichikai, testi, értelmi és szociális képességei, ezek eredményeként a gyermekek egészségesebbek lesznek.

VII. 3.7. A mozgásfejlesztés tartalma a testnevelési foglalkozásokon a mindennapi frissítő tornán és a mozgásfejlesztő foglalkozásokon

A testnevelés fejleszti:

A gyerekek természetes mozgását: a járást, futást, támaszt, függést, egyensúlyozást, ugrást, dobást. Megismerteti velük a gimnasztikát és néhány talajtorna-elemet, labdagyakorlatokat és a sokszínű, változatos testnevelési játékokat. Lehetőséget biztosít a gyerekek mozgástapasztalatainak rendszeres bővítésére, fejleszti cselekvő- és feladatmegoldó képességüket, erősíti a szép mozgás iránti vonzalmukat. Fejleszti testi képességeiket, az ügyesség sokféle formáját, a testi erőt, gyorsaságot és állóképességet. Az örömmel végzett gyakorlatok és játékok elősegítik a gyerekek helyes testtartásának, szép mozgásának kialakulását. Fontos szerepet játszik az egészség megóvásában.

A testnevelési foglalkozások során is teremtsünk alkalmat speciális gyakorlatok beiktatásával a testalkati deformitások megelőzésére is (lábboltozat erősítés, gerinctorna).
A testnevelés hatására a gyerekekben fontos személyiségtulajdonságok is alakulnak és erősödnek meg: mint a bátorság, a fegyelmezettség, a kitartás, együttműködés, egymás segítése.

Alapvető feladatunk a jó levegőjű, tiszta, tágas környezet, a megfelelő eszközök és a megfelelő öltözék biztosítása minden gyerek számára.

A különböző nehézségű differenciált feladatok adásával elősegítjük, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat. A gyermek számára a megfelelő nehézségű gyakorlat kiválasztása, nemcsak a mozgásos képességeit fejleszti, hanem képet ad önismeretéről is.
A 3-4 évesek testnevelési anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza, ezért a nagymozgások fejlesztése kiemelt feladatunk. Különböző járások, futások, csúszások, mászások talajon, szereken, tárgy alatt vagy fölött, szer megkerülésével.
A 4-5 éves korban a mozgásfejlesztésből (a mozgásfejlesztés más területeihez hasonlóan) már nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése. Ennek érdekében sok olyan gyakorlatot szervezünk, amelyek végzésekor különböző irányokban végeznek mozgásokat és különböző formákat mozognak be, elhelyezkednek különböző szereken, formákban. Ezen kívül előtérbe kerül az egyensúlyérzék fejlesztése: különböző mozgások végzése emelt felületen, forgások, fordulatok, testhelyzet változtatások, futás közbeni megállások.

A szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatok (pl. babzsák feldobása, elkapása, célba dobás, egyensúlyozó járás létra fokai között, célba ugrás), valamint az oldaliság tanítása szintén e korosztály mozgásfejlesztését irányozza meg és egészíti ki a korábban kialakultakat.
5-6-7 éveseknél az észlelés fejlesztése a legcélzottabb. Ebben az életkorban az alaklátás, formaállandóság fejlesztésére tervezünk sok gyakorlatot. Új feladatként jelentkezik a finommotorika fejlesztése.
Ez azért nagyon lényeges fejlesztési terület, mivel a finommotoros koordináció az írás megtanulásának elengedhetetlen feltétele. A testnevelési foglalkozásokon ezt természetes módon a szerek különböző fogásmódjával, kisebb testrészekkel végzett mozgásokkal fejlesztjük (pl. különböző méretű labdák, botok, szalagok - kézi szerek alkalmazásával). A foglalkozásokon lehetőség nyílik a keresztcsatornák fejlesztésére is. A bemutatott gyakorlatokat látják, hallják a tevékenység pontos megnevezését és elvégzik a látott, hallott feladatokat.

A testnevelési foglalkozásokon és a mindennapi testnevelésben (alkalmazott) végzett testmozgások (amelyeknél a mozgások tempója, ritmusa, iránya változhat):

Játékok: futó-, utánzó-, szerep- és szabályjátékok.
Rendgyakorlatok: egyenes testtartás, vonal és köralakítás, fordulatok meghatározott irányba.
Járás: kis és nagy lépésekkel, különböző irányokba fordulással, változó szélességű sávok, vonalak között, különböző tárgyak megkerülésével, átlépésével, tartásával, speciális járások, állatjárások utánzása, ritmusra járások, különböző tempóban - majd közbeni tempóváltással.
Futás: különböző tempóban - majd közbeni tempóváltással, különböző irányokba - majd közbeni irányváltoztatással, változó szélességű sávok között, különböző tárgyak megkerülésével, átugrásával, versenyfutás.
Szökdelések, ugrások: helyben és haladva (előre-hátra) - páros lábon, váltott lábbal, akadályokon át-le-fel (pl. mélyugrás, magasugrás, távolugrás.) Különböző alakzatba beugrás-kiugrás (kör) felugrásban váltott lábbal is. Szökdelés egy lábon, oldalirányba szökdelés.
Támasz, függés és egyensúly gyakorlatok: csúszás, kúszás, mászás különböző irányokba, majd irányváltoztatással, különböző szélességű és formátumú helyeken és tárgyakon - talajon, padon, zsámolyon, bordásfalon - vízszintes és függőleges irányba, különböző tárgyak megkerülésével, átmászásával.
Egyensúlyozó járás: földre helyezett pallón, emelt szeren (pl. pad), forgások fordulatok, testhelyzet változtatások (pl. gyűrű, kötél, kötéllétra) Állás: lábujjon, sarkon, egy lábon.
Gyakorlatok szem-láb koordináció fejlesztésére:

- ugrókötéllel, kötél fölött átugrás - változó magassággal,
- különböző lábakkal karikába belépés, kilépés, beugrás, kiugrás,
- ugróiskolák egyszerűbb és nehezített formában,
- függeszkedés - átfogással tovahaladás,
- lábbal különböző formák rajzolása (alkalmi felületen, homokba, hóba).

Koncentrációs mozgásgyakorlatok: kéziszer gyakorlatok (babzsák, bot, szalag, karika, labda).

Dobások, labdás gyakorlatok: (szem-kéz koordináció fejlesztésére)

- babzsák célba dobása változó nagyságú körbe, változó távolságról, különböző tárgyak fölött,
- babzsák csúsztatás két vonal közé,
- babzsák dobás vízszintes és függőleges célra,
- kugli - játék,

- labdajátékok (labdagurítások, labdavezetések, labda feldobások - elkapások, alsó és felső dobások, labdahajítások).

Gimnasztika:

- nyakizom gyakorlatok (fejfordítás, fejkörzés),
- kartartások, karkörzések, karlengetések, karhúzások (különböző irányokba, formákba ritmusra is),
- törzsmozgások (törzsfordítások, törzshajlítások),
- lábmozgások (lábemelések, lábkörzések, láblengetések, lábhajlítások, lábfejgyakorlatok),
- kar-láb- és törzsmozgások, testhelyzetek, ellenoldaliságban ritmuskeresztezett mozgások kialakítása, végzése a mozgáskoordináció kialakulása érdekében.

Az óvodai testnevelés szerves része a mindennapi frissítő torna is. Ezt minden korcsoportban naponta legalább egyszer 10-15 perces időtartammal szervezzük meg (megfelelő időben és ruházatban a szabadban történjék leginkább).

A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják, kiegészülve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal. A gimnasztika anyaga főleg törzsgyakorlatokból áll, mert ezek a helyes testtartás kialakulását segítik elő. A játékokat a foglalkozásokhoz és a korosztály számára legmegfelelőbb fejlesztési feladatokhoz igazodva választjuk ki.

Rendszeres és megfelelő szervezés esetén a gyermekek szívesen és örömmel vesznek részt benne.

Igénnyé, majd szokásukká válik a mindennapi torna (mozgás). Az örömmel jó hangulatban végzett játékok jó lehetőséget nyújtanak a mozgásfejlesztés egy-egy feladatának megvalósításához, társas kapcsolatok alakulásához is. A játékok, térformák felidézésével lehetőségünk nyílik vizuális, verbális memóriájuk fejlesztésére, valamint szókincsük gyarapítására is.

VII. 3.8. Mozgásfejlesztő külön foglakozások, gyógytestnevelés

A gyermekorvosi és ortopédiai szűrővizsgálatok feltűnően magas arányban mutatták ki, hogy iskoláskorban évről évre nő a mozgásszervi megbetegedések, deformitások száma. Egyre több a szorongó gyerek, gyakori a scoliosis, a hanyagtartásból eredő mellkas-gerincdeformitás, a következményes izomkontaktúrák és a lúdtalp. A szűrővizsgálatok arra is rámutatnak, hogy ezen elváltozások kezdeményei már óvodáskorban kimutathatók. Ez a tény kiemeli az óvodai test-és mozgásnevelés fontosságát. fontos tudni, hogy az óvodások körében diagnosztizálható pszichés és mozgásszervi elváltozások az esetek többségében az un. túlterheléses betegségekre vezethető visszsza. Ebben az esetben szerepet játszik napjaink kevés mozgást biztosító életmódja: csökken a természetes mozgásszabadság kiélési lehetősége, ugyanakkor a gyermek növekvő fizikai és szellemi követelményrendszerek elvárásait próbálja teljesíteni. Eközben aránytalanság alakulhat ki a gyermek terhelése és terhelhetősége, az igénybevétel és a gyermek aktuális képességei között.

Mindezek a tények óvodánkat arra sarkalták, hogy 2013. februárjától beindítottunk mozgásfejlesztő külön foglalkozásainkat. A tevékenységet heti egy alkalommal 17, főként nagy, ill. középsős csoportos gyerekkel folytatjuk. A foglalkozásokat mozgásfejlesztő óvodapedagógus vezeti. A mozgásfejlesztő eszközök, kéziszerek bővítése, beszerzése, hosszú távú feladatunk.

A mozgásfejlesztő foglalkozások célja:

- A tartáshibák és elsődlegesen a lúdtalpasság kialakulásának megelőzése, illetve a már kialakult deformitások gyógytestnevelésben alkalmazott gyakorlatokkal történő javítása
- A preventív torna bevezetése és alkalmazás után kevesebb gyereknél jelenjenek meg ortopédiai elváltozások, deformitások.

A mozgásfejlesztő torna eszközei: tornaszőnyeg, terményzsákok, babzsákok, hengerek, apró golyók, kendők, szalagok, Greiswald kombinált tornaszer, mozgáskotta.

A preventív torna részei:

- Játék
- Lábtorna
- Tartásjavító gyakorlatok
- Játékok, versengések
- Légző gyakorlatok, relaxáció

1.Speciális játék
2. Lábtorna gyakorlatok:
- masszírozás
- alapgyakorlatok
- előkészítő, lazító gyakorlatok
- speciális játékok
- szerrel végzett gyakorlatok - könnyű
- nehéz szerek

3. Tartásjavítás- helyes tartás
- bemelegítő és bevezető gyakorlatok
- tartásjavító gyakorlatok

4. Játékok, versengések
5. Légző gyakorlatok, *a szervezet lecsillapítása*

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére a mozgás fejlesztésében:

- A gyerekek örülnek a mozgásnak. Mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik. Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és ugrásban növekednek.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak, növekszik teljesítőképességük. Javul testtartásuk, erősödnek tartóizmaik.
- Fejlődik tér és időtájékozódó képességük, kondicionális és koordinációs képességük.
- Igénylik a mozgást.
- Ismernek és eljátszanak futó- és fogójátékokat, a szabályok magyarázata nélkül.
- Egyéni-, csoportos, sor- és váltóversenyt játszanak az óvodapedagógus segítségével és a szabályok pontos betartásával.
- Megértik az egyszerű vezényszavakat.
- A természetes járást ütemes járással váltakoztatják. Tegyenek különbséget a harmonikus, összerendezett járás ill. futás tevékenységeiben.
- Képesek körülhatárolt területen futás közben az óvónő felszólítására feléje fordulva, szétszórt elhelyezkedésben megállni, ill. oszlopból és szétszórt elhelyezkedésből felszólításra kézfogással kört alakítani.
- Állórajtból kiindulva 20-30 métert futnak.
- Mozgás közben tudjanak irányt változtatni, jobbra-balra-hátra fordulatot tenni, (fejlettségi szinttől függően) az irányok megnevezésével. Legyenek képesek sor és köralkotásra.
- Egyensúlyozzanak egy lábon, valamint különböző szereken (pl. padmerevítő gerendán) emelt magasságban (10-30 cm) két lábon. Tudjon fél és páros lábon szökdelni.

- Csúsznak, kúsznak, másznak a talajon irányváltoztatással is. Két feladatból álló mászó feladatot 5-6 lépés nekifutással összekapcsolnak.
- Hat-nyolc lépés nekifutással, tetszés szerinti akadályt átugranak. ugrásukat a talajéréskor fékezni tudják.
- Tudjanak labdát dobni, megfogni, gurítani, pattintani, vele célozni, kislabdát hajítani távolba.
- Nyugodtan állnak (néhány mp-ig) alapállásban, és fél lábon.

VII.4. A gyermek és környezete, a külső világ tevékeny megismerése

Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve biztosítson a gyermekeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés elősegíti, hogy a gyermekek az őket közvetlenül körülvevő és a tágabb természeti-társadalmi környezetből olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyek az életkoruknak megfelelő, biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz, a környezettel való aktív kapcsolat tevékeny kialakításához nélkülözhetetlenek. Megismeri a szülőföld, az itt élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás, a nemzeti, a családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is a birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Az óvodapedagógus segíti a gyermek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását (rendezését, felszínes ismereteik elmélyítését, rögzítését, részben újakkal való gyarapítását), fejleszti értelmi képességeiket (figyelmüket, megfigyelőképességüket, emlékezetüket, képzeletüket, gondolkodásukat, kifejezőkészségüket, beszédüket, ítélőképességüket, az összefüggések meglátását), pozitív viszonyulás kialakítását a természeti, -emberi, -tárgyi környezethez.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés során kialakulnak a gyermekben a kulturált élet szokásai, az elfogadott viselkedési formák, az érzelmi és erkölcsi viszonyok.

VII. 4.1. A társadalmi és természeti környezet megismerésére nevelés célja:

- hogy nyitottá tegye a gyermekeket a környezeti hatások befogadására, a felszínes érzékeléstől az egyre tudatosabbá váló megismerés felé vezesse a gyermekeket,
- legyenek tisztában azzal, hogy a teremtett világért ők is felelősséget vállalhatnak,
- a környezet megismerése a tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával, amely felkelti, ébren tartja a gyerekek kíváncsiságát, érdeklődését, kielégíti megismerési vágyukat.

VII. 4.2. A cél megvalósítása érdekében végzendő feladataink:

- Mivel a környezet megismerésének óvodai feladatai részben a gyermek otthoni, óvodánkívüli tapasztalataira épülnek, meg kell ismernünk a gyermekek családi hátterét, szokásrendszerét majd ezeket tudatosan felhasználjuk, beépítjük a fejlesztési programunkba.

- Fontos feladatunk a természeti és társadalmi környezet megismerésére nevelésben, hogy a kisgyermek eleven, élő, változásaiban gazdag, eredeti környezetben gyűjtse élménybe ágyazott tapasztalatait. A földi életet Isten ajándékának tekintjük, a látható világot összekötjük a láthatatlan világgal, ezáltal az ismereteket komplexen adjuk át.

- E nevelési terület módszereit is a tevékenységközpontúság jellemezzen. Sokféle tevékenység lehetőségének biztosításával, természetes élethelyzetek teremtésével elősegít-jük, hogy a gyermekek maguk fedezhessék fel, figyelhessék meg környezetük tárgyait, jelenségeit. Ezzel segítjük a gyermekek kíváncsiságának, érdeklődésének, megismerési vágyának felkeltését és elmélyítését. Lehetőséget teremtünk a minél több érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidézésére.

- A tapasztalatszerzés cselekvően átélt, érzelmileg színezett tevékenységeihez minden gyermek számára - folyamatosan - biztosítjuk az eszközöket. Külön hangsúlyt kapnak a természetes alapanyagú eszközök. Az esztétikai célszerűségi szempontok érvényesítése mellett hatásukat fokozza, hogy a környezetükben megtalálhatóak, s önálló alkotásra is serkentenek. A szerzett tapasztalatok, szempontok alapján történő rendszerezésének megtanítása lehetővé teszi a gondolkodási képesség hajlékonyságának alakulását, mivel gyermekeknek alkalmuk nyílik többféle megoldás közötti választásra, a különböző szempontok felfedezésére.

- Nagy hangsúlyt helyezünk a kulturált élet, a helyes viselkedés szokásainak, a természe-ti-társadalmi (emberi-tárgyi) környezethez fűződő helyes érzelmi és erkölcsi viszony kialakítására (pozitív viszonyulás).

Mindezen feladatok megoldása a gyermekek aktív részvételével, akaraterejük, kitartásuk fejlesztésével, személyiségük sokoldalú kibontakoztatásával történik.

A természeti és társadalmi környezet megismerésére nevelés csak komplex módon és az óvodai élet folyamatában valósítható meg.

VII. 4.3. A társadalmi és természeti környezet megismerésének tartalma:

A gyermek és környezete

- család – óvoda - lakóhely,
- testrészek, egészségvédelem,
- emberek munkája, foglalkozása,
- környezetünk mennyiségi, tér, szín és formai viszonyai,
- időjárás, természeti változások a megfigyelések által,
- napszakok, növény és állatvilág.

A környezeti elemek védelme, alakítása:

- Föld, élővilág, levegő, víz, település és táj.

- A munkavégzés a környezetben, a környezetért.
- A jeles napok, ünnepek hagyományok. (egyházi, állami)

Mindezeknek a keretét az évszakok adják, melynek feldolgozásánál különböző fejlesztési célok érvényesülnek: mozgás, énkép, testséma, vizuális, zenei és verbális fejlesztés.
A környezet megismerése a tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával felkelti, ébren tartja a gyerekek kíváncsiságát, érdeklődését, kielégíti megismerési vágyukat.

VII.4.4. A külső világ megismerésének tartalma:

- Környezeti nevelés.
- Környezetvédelem.
- Környezetalakítás.

A környezeti nevelés ember, természet, hagyomány szoros kapcsolatrendszerében nyilvánul meg:
A gyermekek rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel a családról:

- adatairól (saját nevük, életkoruk, lakcímük, szüleik neve, foglalkozása, testvéreik szá-ma, neve),
- a családtagok egymáshoz való viszonyáról, kapcsolatáról, munkájáról, kötelességeiről, az együttélés tapasztalatairól,
- legyenek tisztában a szeretet, a tisztelet, az együttérzés, az egymás iránti érdeklődés, se-gítő szándék - fogalmaival, és próbálják erre alapozni mindennapi viselkedésüket tá-gabb környezetükkel szemben is.

Az óvoda új környezet a gyermek számára. Fontos, hogy megismerése érzelmileg pozitívan hasson. Ismerkedjenek meg az óvodával (környezetével, játékaival, eszközeivel) életével-szokásrendszerével, feladataival, a felnőttek óvodai munkájával. Koruknak megfelelően - önállóan is - járuljanak hozzá vállalkozásaikkal, közreműködéseikkel környezetük ápolásához (rendben tartásához, szebbé tételéhez).

Testünk, testrészeink, érzékszerveink megismerése, önmaguk és mások jellegzetes külső tulajdonságainak megtanulása, azonosítása, a megszerzett, összegyűjtött tapasztalatok feldolgozása ezek funkcióiról fontos tartalmi egységet képviselnek. Testünk, testrészeink, érzékszerveink tisztántartása, ápolása, védelme - ezeknek nemcsak az ismerete, hanem folyamatos gyakorlása - nagy jelentőséggel bír egészségünk megőrzése érdekében, a betegségek elleni védekezésben is. Tapasztalataik alapján bővítjük és rögzítjük ismereteiket az orvos gyógyító munkájáról (betegségek, beteg ápolása, gyógyszerek használata.)

A közlekedésre nevelés fontos szempontja a helyes viselkedés megalapozása - az utcán, a tömegközlekedési eszközökön. Ezt néhány alapvető közlekedési szabály megismerésével, azok betartásával, az adott helyi lehetőségek közötti gyakorlással alapozzuk meg. (A közlekedési jelzőlámpa színeinek jelentése, a gyalogátkelőhely jele - használatuk).
Ismerkedjenek meg a különböző közlekedési eszközökkel. Az óvoda környezetében megtalálható lehetőségeket természetes környezetben, a nem elérhetőeket képről, filmről. Legyen ismeretük néhány alapvető közlekedési eszköz funkciójáról, pl. autóbusz - embereket szállít, teherautó - árut fuvaroz, mentő - beteget visz.

Az évszakok, napok, napszakok - folyamatos megfigyelése, tapasztalatok gyűjtése, a természeti környezet megismerésére, különböző összefüggések megláttatására alapvető lehetőséget biztosítanak. Az időjárás elemeinek változása, hatása környezetünkre (pl. öltözködésünkre), az évszakra jellemző jegyek alakulása, a színek és fények megfigyelése (esztétikája, szépsége) a legegyszerűbb biológiai, ökológiai, fizikai, kémiai tapasztalásokra adnak lehetőséget. Alkalmat (helyet,

időt, teret) kínálunk és biztosítunk a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik felfedezés, a kutatás örömeit. Az így szerzett tapasztalatok, szempontok alapján történő rendszerezése, ismeretek rögzítése által megtanulják az évszakok nevét, jellemzőit, sorrendjét, a napok nevét, sorrendjét, a napszakokat.

A növény és állatvilág megismerése szoros egységben történik az adott évszak, nap, ill. napszak megfigyelésével. Megláttatjuk az összefüggéseket közöttük, a növény és állatvilágban történő változásokat, alkalmazkodásukat, reakcióikat, viselkedésüket. Alkalmat teremtünk közvetlen módon találkozni a természetvédelemmel, környezetvédelemmel.

Az óvoda közvetlen természeti és társadalmi környezetének megismertetése-megismerése (amelyben élünk) szintén fontos tartalmi egységet képviselnek. Felhívjuk a gyermekek figyelmét e környezet értékeire –a teremtett világ szépségeire. A környezetünkben előforduló középületek, közintézmények látogatásai során ismerjék meg azok funkcióit, feladatait, az itt dolgozó emberek munkáját (foglalkozásokat).

Természeti környezetünk növény- és állatvilágának folyamatos megfigyelése, e szépségek megóvása érdekében végzendő feladataink - a természet megszerettetésére, annak ápolására, az állatok gondozására, egyáltalán a pozitív viszony kialakítására, megerősítésére irányul.

Mind a társadalmi, mind a természeti környezet ismereteinek tartalma akkor megalapozott, ha az a gyermek számára érzelmileg telített, élményhatású, az egyes gyermekek számára konkrét tapasztalatokon alapul.

Környezetvédelem, környezeti nevelés

A gyermek a születésétől kezdve ismerkedik a környezettel, s az ismeretszerzés folyamata végül egy környezetbarát, környezettudatos életvitel megvalósulását eredményezheti. Az óvodai nevelésben figyelembe kell vennünk a családi nevelést, hiszen a családok életvitele, mindennapjai határozzák meg elsősorban a gyermek attitűdjeit, szokásait, kommunikatív képességeit.

Az óvodai élet- melyben meghatározó az óvónő személyisége – példát adhat a gyermekeknek, a szülőknek. A környezettudatos életvitel kialakulásához fontos a környezetbarát óvoda megteremtése.

Óvodás gyermekeink számára a természeti és társadalmi környezet jelenti a „világot”. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. Már az óvodáskorú gyermek is átéli állapotát, változásait. Részesei, alakítói, felelősei és hatásának elszenvedői vagyunk egy személyben! Nincs a környezetben elhanyagolható, lényegtelen, felesleges elem, tényező. Hálószerűen kapcsolódik össze minden.

A gyermeket már az óvodában meg kell tanítani arra, miként lehet harmóniában élni a természettel; csak ekkor várható el, hogy később felnőttként is szeressék és védjék a természetet.

Célunk: Olyan gyermekeket nevelni, akik ismerik, szeretik és védik a természetet. Óvodásainkban azt a környezettudatos magatartásformát szeretnénk megalapozni, hogy megértsék: bár még kicsik, de már is tehetnek valamit a természet védelmében. Ez pozitív hatást vált ki, és egy életre szóló indíttatást jelent.

Feladataink: Építsünk a gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira és mi magunk is biztosítsunk olyan jellegű élményeket, amelyek lehetővé teszik a gyermek számára a közeli és távolabbi környezetünkben végbemenő folyamatok meglátását, illetve az azokban való tevékeny részvételt.

Figyeljünk tudatosan a környezetre és a természetvédelemre, a gyermek természetszemléletének formálására.

Építsünk az óvodai életbe olyan hagyományokat, amelyek szebbé, gazdagabbá teszik a gyermekek életét: - ismerje meg a szülőföldjét, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi nemzetiségi néphagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Munkatervet évente készítünk, mindez az évszakok változásaira, a mindennapok realitására, ünnepekre, aktuális eseményekre épül.
Fontos, hogy a gyermekcsoport korát, fejlettségét, adottságait figyelembe véve válasszunk a megfelelő lehetőségek közül.
Alkalmazzuk a tevékenységek differenciált szervezeti formáit, az egyéni fejlesztés lehetőségeit, különös tekintettel a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek esetében.

Eseménytervünkbe a következő játékokat, tevékenységeket, kísérleteket építjük be:

- Dramatikus, mimetikus, szimulációs és bábjátékok, társasjátékok.
- Közvetlen környezetünk, játszóhelyünk megfigyelése, rendbetétele.
- Kirándulások, környezetvédelmi túrák, tanyalátogatások gyerekekkel, szülőkkel.
- Hulladékgyűjtési akciókba való bekapcsolódás (pl. papírért virágot).
- A szülői értekezletek témái között jelenjenek meg a környezettudatos életvitel témakörei. (szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, adománygyűjtés stb.)
- Problémahelyzetek közös megoldása (pl. állatok védelme, természeti értékek védelme iránt).
- Óvodai csoportjaink részvétele az őszi, tavaszi udvari takarításban (levélgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtés, virágok elhelyezése és gondozása) Arra szoktatjuk a gyereke-ket, hogy a hulladékot válogassák szét, és tanulják meg mi az ami újrahasznosítható.
- Hasznos rovarok megfigyelése (katicabogár, hangya, méh és a férgek közül a földigiliszta).
- Önkéntes növényvédőink megismerése (sündisznó, vakond).
- Kártevők a kertben (meztelen csiga, cserebogár, szarvasbogár, sáska, levéltetű, lepkék/hernyó/, darazsak).
- Légszennyeződés – megfigyeljük az út mellett a port a fákon, virágokon, összehasonlítjuk a liget, az erdő fáival.
- Téli madárvédelmi munka, az állatvédelem legfontosabb szabályainak hangsúlyozása.
- Sétáink során figyeljük a sózott úttest melletti növényzetet.
- Megfigyeljük az összegyűjtött hó tisztaságát, szennyezettségét.
- „Jeles Napok” programjainak beépítése eseménytervünkbe.
- Élősarok gondozása.
- Akvárium gondozása.
- Teát főzünk gyógynövényekből alkalomszerűen.
- Mindig figyelmet fordítunk a víztakarékosságra. A lámpát lekapcsoljuk, ott, ahol nem tartózkodunk.

Akcióterv, melyet figyelemmel követhetünk és tartalmilag beépíthetünk:

Március 22.	A víz világnapja
Április 22.	A Föld napja
Május 10.	A madarak és fák napja
Június 21.	A nap napja
Szeptember 22.	Európai autómentes nap
Szeptember 26.	A tiszta hegyek napja
Október 4.	Az állatok világnapja
Október 15.	Nemzetközi gyalogló nap
November 9.	Nemzetközi ne vásárolj semmit nap

Környezetalakítás

A környezettel való aktív ismerkedés áthatja az egész óvodai életet, a nevelés komplex folyamatát.

Ilyen a csoportszoba rendjének helyreállítása, átrendezése, ünnepek előtti dekorálás. Az óvónő, dajka által megkezdett kerti munkában segítenek, nagyobbak önállóan részt vesznek.
A csoportszobai élősarokban való tevékenykedés: virághagymák ültetése, hajtatás, gyűjtött termések rendezése, terepasztal készítése stb.
A séták, kirándulások, természetbeli játékok után lehetőséget adunk a benti, nyugodt beszélgetésekre, játékra, mesékre a környezet titkairól, ezzel segítve a tapasztalatok feldolgozását. Az óvodás gyermeket minden tevékenységbe be lehet vonni játékosan, a mesék világán keresztül. A természet érdekességei mesében elmondva még jobban felkeltik a gyermek érdeklődését.

Különböző játékok, megfigyelések, kísérletek, képeskönyv nézegetések alkalmasak arra, hogy a gyermekek az óvónő vagy a szülő segítségével megismerkedjenek a talaj, a víz, a levegő fontosságával, védelmével. Nem a pontos mérés a fontos, hanem hogy együtt csodálkozzunk, megnevezzünk, elmeséljünk valamit.

VII. 4. 5. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

Kialakulnak azok a szokások, magatartásformák, melyek a környezettel való harmonikus együttélést biztosítják későbbi életvitelükben.
A társadalmi és természeti környezet megismerésében a fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére.
Család: Ismerik teljes nevüket. Tudják édesanyjuk, édesapjuk és testvéreik nevét. Ismerik lakásuk címét, szüleik foglalkozását, vagy legjellemzőbb tevékenységüket.
Óvoda: Eligazodnak az óvoda épületében, udvarán. Tudják társaik nevét, jelét, óvónőjüket, dajkájukat nevén szólítják. Tevékenységeikkel, közreműködéseikkel hozzájárulnak az óvoda mindennapi életéhez, környezetének alakításához.
Testünk: A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják.
Tudják tisztántartásuk fontosságát, igényesek testük tisztaságára.
Ismerik az orvos gyógyító szerepét. Ismerik érzékszerveiket, azok funkcióit.
Közlekedés: Ismerik a legalapvetőbb és legfontosabb közlekedési szabályokat, tudják betartásuk fontosságát (közlekedési lámpa szerepe, zebra használata).
Ismerik a közlekedési eszközöket, azok legfontosabb funkcióit. Tudják a kulturált viselkedési formákat a tömegközlekedési eszközökön utazva.
Évszakok, növény- és állatvilág: Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességét. Ismerik az idő fogalmát, a napszakokat megkülönböztetik. Ismerik a "növény" szót. Tudják, hogy növények fejlődése és az időjárás (évszakok) között összefüggés van.
Ismernek néhány alapvető növénnyel kapcsolatos munkát.
Az általuk ismert állatokat csoportosítják a szerint, hol élnek. Nyomon tudják követni az állatok életének alakulását az évszakok (időjárás) változásainak következtében. Felismerik az emberi gondoskodás fontosságát az állatok életében (etetésében és gondozásában).
Az óvoda közvetlen természeti és társadalmi környezetének megismerése: Ismerik a környezetükben lévő néhány intézmény rendeltetését. Részt vesznek közvetlen természeti környezetük ápolásában, gondozásában,
Pl.

- madárházikó készítésével, kihelyezésével,
- a fák, veteményeskert, virágoskert folyamatos megfigyelése, ápolása, gondozása.
- Az óvodáskor végére a gyermek életkori sajátosságainak megfelelően megtanul tájékozódni és eligazodni a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetben.

Mindezek által:

- Pozitív érzelmi viszonyulása megerősödik az őt körülvevő világban.
- Kialakul a takarékosság, (energia, víz, eszköz) a hulladékkezelés fogalma, a természetes-anyagok használatának értéke, melyet korukhoz képest alkalmaznak.
- Megtanulják értékelni és védeni az egyes környezeti elemeket, mint talaj, víz, levegő.
- Aktív és cselekvő személyiség lesz, fogékony az új dolgok iránt.
- Az iskolai tanuláshoz szükséges értelmi képességeik jól fejlődnek.

VII. 4.6. Jeles napok, néphagyomány ápolás, népszokások:

"A múlt tisztelete az a vallás,
mely az új nemzedék köteléke.
Ne veszítsünk el a múltból,
Mert csakis a múlttal alkothatjuk a jövendőt."
(Anatol France)

A népi hagyományok megismertetése, őrzése az óvodai nevelés szerves részeként kapcsolódik a környezet megismerésére neveléshez, a mozgás, játék, zenei, irodalmi és vizuális nevelés folyamatában. Így a modern világgal ötvözve tovább él a népi kultúra, s a mai gyerekek is megtalálják benne a szépséget, örömöt. Az egyházi ünnepekhez is szorosan kapcsolódnak az évszázadok során kialakított népszokások. Célunk, hogy itt ne a babonaság kapjon helyet, (kiszebáb égetés, lucázás) hanem a tiszta, hittel vezérelt népi kultúra.
Fontos, hogy az óvónő tudja a népszokások eredetét, ismerje azok lényegét, jelképeit. Legyen jártassága a kézművességben (gyöngyfűzés, agyagozás, szövés, nemezelés).

Ismerjen számos ünnepekhez, évszakokhoz kapcsolódó népi játékokat, népdalt, mondókát, népmesét, találós kérdést és építse be mindennapi munkájába. Hogy a néphagyományok népszokások mely elemeit, és milyen mélységben építjük be, ez függ a gyermekek életkorától, a csoport, kor és nem szerinti összetételétől, és a lakóhely hagyományaitól.
Feladataink: - identitástudat erősítése

- gyökerek ápolása (családi, nemzeti)
- tájjellegű hagyományok felkutatása, és őrzése (pl. tárgyi, zenei, irodalmi, néprajzi örökségek)
- a gyermekek tradíciótiszteletének alakítása, sok érzelem vezérelt tevékenységgel
- a szülők, nagyszülők, generációk bevonása a hagyományok feltárásába.

Az óvodai ünnepi készülődések során is érvényesítsük a játékosság, élményszerűség, a motiválás, aktivizálás és differenciálás elvét. Az ünnepnek akkor van igazán értelme, ha közösen vagyunk részesei az előkészületeknek, lelkileg is ráhangolódunk és ezáltal közösségformáló hatású.

A tartalmi készülődés: egyik hatékony módszere lehet a dramatikus játék, szituációs játék, mely magában foglalja az ünnep lényegét, a játékot, a verbális fejlesztést, mozgásfejlesztést stb., (pl. Mihály-napi vásározó, betlehemes játék, pünkösdölő) Továbbá a hozzá kapcsolódó népi bölcsességek, találós kérdések, szólások, parasztregulák, ízes nyelvezete sokszor feledésbe merült szavakat hoz felszínre. Mindezek anyanyelvi nevelésüket segítik, érzelmileg közel állnak a gyerekekhez, a történetek előadása által beépülnek az ünnep szokásai.

Tárgyi kellékek: kapcsolódjanak az adott ünnepkörhöz, és az óvónő ösztönözze a gyerekeket az alkotásra, ill. keltse fel érdeklődésüket a hagyományos technikák iránt. (pl. agyagedények, szőttesek, különleges karácsonyfadíszek stb.) Olyan eszközöket adunk a gyerekek kezébe, amellyel nemcsak a népi kultúra elemeit őrizzük meg, hanem fejlesztő munkánkba is beépül. A népi kismes-

terségek, a természetes anyagok felhasználása által fejlődik anyagismeretük, finommotorikájuk, taktilis érzékük, színérzékük stb.

A hagyományos népi használati tárgyakat alkalomszerű gyűjtéssel vagy a múzeumfaluba való látogatással hozzuk közel hozzájuk. A gyűjtőmunkában, az előkészületekben alapvető követelmény a szülők, nagyszülők bevonása is, hiszen ez egy jó lehetőség az együttműködésre. Törekedjünk arra, hogy minden közös tevékenységünket, és ünnepeinket hassa át a gyerekek iránti szeretet, az igényesség, és a díszítésben való mértékletesség.

A hagyományápolás, olyan keretet ad óvodai életünk egészének, mely tekintettel van a gyermekek egyéni fejlettségére, segít kialakítani az emberi együttélés szabályait, felkészít a felnőtt életre, illetve megalapozza azt. Az óvodai élet valamennyi tevékenységébe beépül, folyamatosan jelen van. A folyamatosságot nemcsak az egyházi ünnepek, jeles napok évenkénti visszatérése, az azokhoz fűződő szokások, hanem a mindennapok tevékenységei is biztosítják. Az ünnepekre való felkészülés fontos része a mindennapoknak.

Az egyházi ünnepek és a néphagyományok a magyar nép történetében évszázadokon keresztül összefüggött. A néphagyomány ápolás és népszokások őrzése fontos célja és feladata az óvodánknak.

Fontos, hogy az óvónő tudja a népszokások eredetét, ismerje azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit. Legyen jártassága a kézművességben, ismerjen számos népi játékot, népdalt, mondókát, népmesét, találós kérdést. Hogy a népszokások, néphagyományok mely elemeit építjük be, az függ a gyermekek életkorától, a csoport, kor és nem szerinti összetételétől, és a lakóhely hagyományaitól.

Nagy feladat hárul az óvónőre abban, hogy a gyermekeket megismertesse a népi kultúra, elemeivel, a hagyományokkal, tárgyi emlékekkel. A néphagyomány ismeretén túl, tisztában kell lenni azzal is, mi az, amit ezekből a szokásokból az óvodai életbe bele lehet szőni, s azt milyen módon, milyen pedagógiai eljárással célszerű beépíteni a gyermekek életébe.

Feladataink:

- a nemzeti identitástudat erősítése,
- a gyökerek ápolása (családi, nemzeti, evangélikus egyházi),
- a tájjellegű hagyományok felkutatása, és őrzése (pl. tárgyi, zenei, irodalmi, néprajzi
- örökségek),
- a gyermekek tradíciótiszteletének alakítása,
- a szülők bevonása a hagyományok feltárásába.

Az óvodai hagyományápolás során is hangoljuk össze a gyermek életkori sajátosságait, fejlettségét, érdeklődését és a hagyományápolás tartalmát, módját, formáit. Az ünnepi előkészületek hosszabb folyamatot jelentenek, amelyben törekedni kell arra, hogy a gyermekek aktív, közreműködő szerepet kapjanak.

Az ünnepek komplex események, melyeknek több elemük van:

- tartalmi oldala (mit ünneplünk?),
- érzelmi vonatkozásai (mi az, ami a gyerekek számára maradandó élmény lehet?), tárgyikellékek (amik a gyermeki érdeklődést felkeltik), az ünnep koreográfiája (hogyan ünneplünk?),
- az ünnepet előkészítő szakasz gyermek által végezhető tevékenységei (pl. díszítés, gyűjtés).

Az ünnepi készülődés során érvényesítsük a játékosság, élményszerűség, a motiválás, aktivizálás és a differenciálás elvét. Az ünnepnek akkor van igazán értelme, ha közösen vagyunk részesei az előkészületeknek, majd magának az ünnepnek játékos módon való előadásában közösen együttműködünk. Ez érzelmileg is közösségformáló hatású.

A tartalmi készülődés: egyik hatékony módszere lehet a dramatikus játék, szituációs játék, amely magában foglalja a játékot, a verbális fejlesztést, mozgásfejlesztést, ismeretbővítést stb. (pl. Betle-

hemes játék, pünkösdölés), továbbá a hozzá kapcsolódó népi bölcsességek, találós kérdések, szólások, parasztregulák, ízes nyelvezete sokszor feledésbe merült szavakat hoz felszínre. Mindezek érzelmileg is közel állnak a gyermekhez, a mulatságos történetek, csúfolók, örömet okoznak számukra.

A tárgyi kellékek: kapcsolódjanak az adott ünnepkörhöz, és ösztönözze a gyerekeket az alkotásra, illetve keltse fel érdeklődésüket a hagyományos technikák iránt (pl. anyagedények, régi képeslapok, szőttesek, különleges karácsonyfadíszek stb.)

Óvodánk életét alapvetően az egyházi esztendő eseményei teszik teljessé, ünnepeink szorosan kapcsolódnak az egyházi ünnepekhez.

Természetesen a hagyományos óvodai ünnepek, ünnepélyek is szerves részét képezik intézményünk életének. A hagyományosan évszakokhoz kapcsolódó, vagy kiemelkedő történelmi, állami ünnepek, a gyermekek életkorának megfelelő módon kerülnek megünneplésre.

Az óvodánkban heti egy alkalommal hittanfoglalkozást tart óvodánk hitoktatója, aki a gyermekekhez szóló bibliai történetekkel, imádságokkal, énekekkel ismerteti meg őket, melybe az óvónők is bekapcsolódhatnak. Igyekszünk minél szemléletesebben, gyermeknyelven megismertetni őket a bibliai történetekkel, Jézus életével. A történeteket mindig bábok, képek, dramatizálás segítségével mondjuk, ill. játsszuk el. Célunk, hogy kérdezzenek, gondolkozzanak el a hallottakon, és beépüljenek személyiségükbe a pozitív értékek.

Vegyes életkorú csoportunkban a gyerekek keresztyén nevelését segítik a hittan anyagához és az ünnepekhez kapcsolódó ábrázolás, vizuális tevékenység, a gyertyagyújtás során elmondott imádságok, énekek, szeretetküldések, csendjátékok stb.

Havi egy alkalommal a gyerekek és a családok részére családi istentiszteletet tart lelkészünk a templomban. Részt veszünk dalos, verses szolgálatunkkal néhány egyházi ünnepen.

Ünnepeink, programjaink és szolgáltatásaik:

- Hittan alkalmak (hetente 1X).
- Családi Istentiszteletek (alkalomszerű).
- Séták, kirándulások szűkebb és tágabb környezetünkben.
- Logopédia (hetente).
- Bábszínház, színházlátogatás.
- Zenés meseelőadások alkalmanként.
- Nyílt napok szülők és tanítók részére (február).
- Önköltséges különfoglalkozások szakoktatóval hetente szülői igény szerint (balett, néptánc, kézműves, zeneovi, sakk, mozgásfejlesztő torna)
- Őszköszöntő vásár. Mihály nap (szept. 29).
- Ingyenes különfoglalkozások. (Foci, angol)
- Mikulás.
- Adventi ajándékkészítő délután szülők részvételével.
- Adventi forgatag.
- Karácsony az óvodában.
- Farsangi mulattság (igény szerinti jelmezkölcsönzéssel).
- Nyitott délutánok az óvodába lépő gyermekeknek és szülőknek.
- Családi kirándulás és sportnap (erdei tornapálya, biciklitúra, templomlátogatás).
- Pünkösd. Anyák napja.
- Évzáró, nagycsoportosok búcsúztatása.
- Gyereknap. Gyerekhét.
- Óvodai jótékonysági bál

Az óvodás évek alatt a gyermekek számára igen fontos események még a születés és névnapok közös megünneplése, mely alkalmat nyújt a közös készülődésre, az ajándékozásra. A csoport versel, dallal, saját készítésű kis ajándékkal kedveskedjen az ünnepeltnek.

Az egyházi ünnepek és a hozzá kapcsolódó tartalmak:

- Reformáció ünnepe: templomlátogatás.
- Advent: közös készülődés a csoportokban, díszítés, ajándékkészítés.
- Gyülekezetben szervezett adventi ünnep, óvodásaink szolgálatával: Első gyertya
- Mikulás: közös Mikulásvárás.
- Karácsony: közös ünnepi gyertyagyújtás, Betlehemezés. Ünnepi istentiszteleten valórészvétel nagyszülőkkel, szülőkkel, gyerekekkel.
- Vízkereszt: templomlátogatás nagycsoportosokkal.
- Vízkereszttől hamvazószerdáig. Farsang. Vidám mulattságok.
- Böjti idő: Újszövetségi történetek Jézus Krisztus életéből.
- Virágvasárnap: Istentiszteleten való részvétel, óvodások szolgálatával.
- Húsvét: a tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap. Ünnepi Isten tiszteleten való részvétel, dolgozókkal, szülőkkel és a gyerekekkel.
- Pünkösd: húsvét utáni 50. napon. Hagyományokra épülő pünkösdölés, vagy templomlátogatás.

A keresztyén életforma egyben azt is jelenti, hogy gazdag lehetőséget kínálunk a szülői háznak, a generációknak, hogy együtt éljük át ünnepeinket. Az elzárkózás helyett a nyitottság, az egymásra figyelés és a tisztelet jellemezze együttműködésünket.
Az ünnepek színvonalas megszervezése, megtervezése, és lebonyolítása az óvoda dolgozóinak összehangolt munkáját igényli.

VII. 5. Környezetünk mennyiségi és formai viszonyai

A környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok. A környezet változásainak megfigyelése el sem képzelhető matematikai alapismeretek nélkül. Megismerése közben matematikai tapasztalatok birtokába is jut a gyermek. Ezért a matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb.

A gyermek aktivitása kapcsolatban van vágyaival, szükségleteivel, a tevékenységek idevezethető motívumaival. A környező világ megismerése, birtokbavétele a gyermek életében igen korán jelentkező vágy. Mindaz, ami körülveszi a matematika nyelvén is fölfogható, megérthető. Erre építünk, amikor problémát jelentő élethelyzetek megteremtésével biztosítjuk a matematikai tapasztalat megszerzését. A motiváció legfontosabb funkciója az érdeklődéskeltés, az aktivitás fokozása, a figyelem tartósságának növelése, a gondolkodtatás, a jó teljesítményre serkentés. Módszereinket a tevékenység központúság jellemzi.

VII. 5.1 Célunk:

A minket körülölelő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában és tevékenyen, a gyermekek igényeihez, ötleteihez, aktuális élményeihez igazodva.

VII. 5.2 Feladatunk:

- a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, fejlesztése, és kielégítése a szemléletesen észlelhető, alapvető matematikai összefüggések, változások, azonosságok, különbségek felfedeztetésével,

- az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása,
- pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása,
- a környezetünk mennyiségi és formai viszonyainak megismerésére nevelés meghatározó szerepet kap a gyerekek képességeinek fejlesztésében is (tapasztalás, emlékezés, megértés, konstruálás, ítélőképesség).

Ehhez feladatunk a nevelés és fejlődés optimális feltételeinek biztosítása.

Gazdag tapasztalatszerzés biztosításával, sok érdekes problémahelyzet létrehozásával aktivizáljuk őket.

A matematikai tapasztalatszerzés légköre legyen aktív légkör, s olyan - amelyben szabadon, bátran megnyilatkozhatnak a gyermekek, amelyben a tévedés a tevékenység természetes velejárója, amit ki lehet javítani.

Az óvónő biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és biztonságos életvitel szokásainak alakítására segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Feladatok:

- A gyermekek a természetes környezetben végzett megfigyeléseik alkalmával vegyék észre, hogy a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlíthatók, szétválogathatók tulajdonságaik szerint, ill. saját szempontok alapján.

- Alkossanak megfelelő szöveget (ítéletalkotás), fogalmazzon állításokat a mennyiségiviszonyokat ábrázoló képekről. Igaz-hamis eldöntése. Végezzenek sorba rendezést megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályok, ill. egyéb szempontok szerint. Soralkotások, sorváltások balról-jobbra, föntről-lefelé. Ismerkedjenek meg a sorba rendezett elemek helyével a sorban - sorszámok.

- A számfogalom megalapozására végezzenek mérési, összemérési feladatokat mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel. Tudják a meg- és leszámlálást 6-10-es számkörben, a gyerekek és a csoport fejlettségének megfelelően, valamint a kis számok megszámlálás nélküli, összkép alapján történő észlelését, felismerését, megnevezését. Tegyenek szert tapasztalatokra a darabszám változásairól (műveletek előkészítése).

- A gyermekek szerezzenek tapasztalatokat a geometria körében.

- Jussanak el az egyszerű geometriai formák felismeréséig - fejlettségüknek megfelelően.

  Minden alkalmat meg kell ragadni, hogy a gyermekek egyaránt jól tájékozódjanak a térben és a síkban ábrázolt világban. Nevezzék meg a térbeli állások helyzetének irá-nyait, a helyviszonylatokat kifejező névutók használatában gyakorlatra tegyenek szert (jártasság megszerzése).
- Másoljanak síkban-térben.

- Figyeljék meg a rész - egész viszonyát.

- Tükörrel való tevékenységeik során tegyenek szert élményekre, tapasztalatokra.

- Többféle megoldási lehetőség kínálása kapcsán fejlesztjük a divergens (szétágazó) gondolkodásukat.

Matematikai képességüket az alábbi témakörök alapján fejlesztjük:

- Halmazok képzése, összehasonlítása, bontása.
- Halmazok elemeinek sorba rendezése, összemérése, becsléssel elemek párosítása.
- Mennyiségek összemérése síkban és térben.
- Sorszámok.
- Tapasztalatok számosság változásáról.
- Tevékenységek tükörrel.
- Tájékozódás térben.

VII. 5.3 Környezetünk mennyiségi és formai viszonyainak megismerésében a fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

Összehasonlíthatóság, szétválogathatóság

- tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása szabadon és egy-egy kiemelt, megnevezett vagy felismert tulajdonság szerint. Összehasonlításaikat szóban is kifejezik, és mások megállapításainak igazságát megítélik. Értik és helyesen használják az év során szereplő mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat.

- tárgyak, személyek, halmazok szétválogatása (osztályozása)
  - saját szempont szerint,
  - ismert, megnevezett tulajdonság szerint,
  - elrontott válogatás javítása,
  - más által elkezdett válogatás folytatása a válogatásban érvényesülő szempont felismerése alapján.
- Sorba rendezés
  - képesek jól ismert (de meg nem nevezett) tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére,
  - megnevezett egyszerű szempontú rossz válogatást, sorba rendezést javítanak, esetenként új szempontokat is kitalálnak - azt válogatással, sorba rendezéssel kifejezik.
- Számfogalom megalapozása
  - megszámlálás nélkül átlátnak 0, 1, 2, 3, 4, 5 tárgyat (különféle méretben, különféle lerendezésben),
  - tudnak számlálni tízig (a 7, 7.5 évesek 20-ig). Elő tudnak állítani különféle elemekből különféle elrendezéssel ugyanannyit, többet, kevesebbet,
  - össze tudnak mérni két halmazt párosítással is (10-ig), az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is,
  - hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni, az összemérés alapján helyes megállapítást tudnak tenni. Részt tudnak venni más mennyiségek összemérésében is.
- Geometria

  - Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat meg is nevezni.
  - Másolással képesek megépíteni, kirakni a mintával megegyező, de színben és nagyságban eltérő elemekből térbeli és síkbeli alakzatokat.
- Tájékozódás a térben és a síkban
  - Adott irányt mozgással tudnak követni, s értik térbeli mozgásukra, az irányok jelzésére használt alá, fölé, elé, mögé, mellé szavakat.

- A térben való tájékozódásban elérhető a jobbra-balra irányok megkülönböztetése.
- Értik a névutók síkra vonatkoztatott helyét is.

- Környezetünk mennyiségi és formai viszonyainak megismerése az alábbiakat foglalja magába:
  - a számnevek ismerete, sorszámnevek alkalmazása,
  - a legegyszerűbb téri irányok, relációk ismerete, névelők-névutók használata,
  - a viszonyok kifejezése,
  - néhány térbeli és síkbeli alakzat megnevezése.

VII. 6. Verselés, mesélés

Az érzelmi biztonság megadásának s a magyar nyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak.

Az óvodáskorú gyerek életkorának megfelelő irodalmi műfajok: a vers és a mese. A verselés és a mesélés élmény a kisgyerekek számára. A mese és a vers emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese- képi és konkrét formában – esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal nem elvezet a mélyebb értelemben vett pszichikus realitástól és a külvilágra irányított megismerési törekvésektől, hanem ráébreszt ezekre.

A mese és a vers legtágabb értelemben tanít. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A belső képteremtés képességének kifejlődése nélkül lehetetlen az olvasóvá válás, amely e foglalkozási ág távlati, lényegi feladata. Csak abból a gyerekből lesz jó beszélő és jó olvasó, aki képes intenzív belső fantáziakép megjelenítésére. Szükséges az is, hogy a gyerekek kézbe vegyék, nézegessék a könyveket, amelyekben kedves meséik, verseik találhatók.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi- népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi-, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

VII. 6.1 Célja:

A gyermekek érzelmi - értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyek megalapozása, csodákkal teli meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

VII. 6.2 Feladatok:

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása. A fejlettségnek megfelelő jellegzetes tartalmak biztosítása, mese vers, bábozás, dramatizálás során.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése.

VII. 6.3 A mese és a vers helye az óvodai élet egészében

- A mesének és versnek egész nap helye van, amikor csak a gyerekeknek igényük van rá.
- A ráhangolódás, az állandó meghitt hely segítségével, tudatos meseválasztással fokozatosan szoktatjuk rá a gyerekeket, a figyelmes, közös mesehallgatásra.
- Altatás, pihenés előtt mindennap mesélünk, verselünk, éneklünk, gyakran ezeket egymásba fűzve.
- A versek, mondókák témája kapcsolódjon a tevékenységekhez.
- Az óvónők bábozása motiválja a gyermeki bábozás alakulását.
- Dramatizálni sokszor hallott, kedves meséket szoktunk.
- Különösen tudatosan alkalmazzunk verset, mondókát, mesét a beszoktatás ideje alatt.
- Élményszerű előadással segítjük, hogy a gyerekek örömmel hallgassanak, mondogassanak verseket.
- Alkalmi versekkel hangulatosabbá tesszük ünnepeinket, jeles napjainkat.
- A szülőket meggyőzzük arról, hogy a gyerekek számára nagyon fontos a rendszeres, meghitt mesemondás. Az óvodában tanult versek mesék, mondókák és énekek jelenjenek meg a faliújságon, hogy a szülők otthon is elmondhassák.

VII. 6.4 Az óvónő feladatai:

- Az irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvónő feladata. Művészi értékű irodalmi alkotásokkal biztosítsuk az esztétikai élmény mélységét. Az egyházi és vallási tárgyú versek, történetek is rendszeresen jelen legyenek.

- A kisebbek versanyagát népi mondókákkal, ritmikus, zenei hatású, játékos versekből állítjuk össze. Olyan meséket választunk, amelynek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik. Később már állatmesék, népmesék novellisztikus mesék alkotják a gyerekek meséit.

- A nagyobbak mesetárába válasszon többfázisos állatmeséket, cselekményesebb novellisztikus, realisztikus meséket, tündérmeséket, tréfás és műmeséket. Bizonyos határok között a tanmesének is helye van.

- Alkalmanként biztosítson lehetőséget a migráns gyerekek számára, hogy a szülőhazájában tanult verseket, dalokat, mondókákat elmondhassa, és azáltal élményt nyújtson társainak. Így tudatosan elősegítjük az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, továbbá az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Az óvónő fejből mondja az alkalomhoz illő mondókákat, verseket, megmutatja a hozzájuk tartozó mozdulatokat, játékokat. Emlékezetből, ritkábban könyvből olvassa, arca és hangja játékával életre kelti a mesét.

A kicsiknél a beszoktatás nehéz időszakában jó szolgálatot tehetnek a dúdolt ritmikus mondóka mesék. Az előadásmód fő szabálya minden korcsoportban: a beszéd zenei elemeinek érvényesítése. Nélkülözhetetlen a személyesség, az élő emberi kapcsolat sokféle érzékeltetése.

A jól kiválasztott verseket és meséket nagyon kedvelik a gyerekek és újra és újra szívesen hallgatják.

A magyar kultúrkincsből (irodalom, zene, népi játékok) a már említett tudatosan felépített tematika segítségével választja ki a gyermekeknek az éppen megfelelő anyagot. Ezek közvetítésekor

törekednie kell a kifejező előadásmódra, amelyet erőteljes mimikával, gesztikulációval, és egyéb segédanyagok (bábok, képek, könyvek, stb.) felhasználásával tesz minél érthetőbbé. A bibliai történeteket is mindennap hallgassanak az óvodánkban. (Mesélő Biblia)

Az óvónő szorgalmazza, hogy a gyermekek otthon is rendelkezzenek mese és verseskönyvekkel, képes Bibliával, amelyeket kedvük szerint nézegethetik.

Az óvónő kezdeményezze, hogy otthon is rendszeresen énekeljenek, verseljenek, meséljenek a felnőttek a gyerekeknek.

VII. 6. 5 A fejlesztés tartalma:

Óvodáskor elején: a mondókák, a hangutánzó mondókamesék közös mondogatása megnyugtató, örömöt adó és arra is alkalmasak, hogy felkeltsék, és az évszakok változására, a természet és az időjárás-változás közötti összefüggésekre irányítsák a gyerekek figyelmét. A képeskönyvvel való első óvodai találkozások kötetlen, kellemes együttléttel kapcsolódjanak össze.

Ebben a korban 2-3 kiolvasót, 6-7 rövid sorokból álló verset ismételgessenek rendszeresen, de mondjon az óvónő sok verset csak szórakoztatásul is. Ezeket a környezetről, az időjárásról, az évszakok megfigyeléséből, természeti jelenségek, tárgyak, állatok megszemélyesítésével létrehozott mondókákból, az óvoda környékén lévő növények, felbukkanó állatok felismerésére, üdvözlésére szolgáló népi mondókákból válogassa az óvónő. Ezekre a mondókákra – alkotóinak szándéka szerint – kisüt a nap, esik az eső, s az állatok, a tárgyak értelmes emberi nyelven válaszolnak. Ezért tetszik a gyerekeknek. Mondjon az óvónő rövid történeteket saját gyerekkoráról, hasonló korú kisgyerekekről, állatokról, állatkölykökről. 12-14 alkalommal meséljen új mesét. A többi időt a már megismert kedvenc mesék elmondása töltse ki.

5-6-7 éves korban a korábban megkedvelt, megtanult mondókáknak, mondókameséknek, verseknek gyakori, alkalomszerű ismételgetése és a természeti jelenségekre illő mondókák mellett főként a társakkal való közös játékokhoz tanítson az óvónő a gyerekeknek 4-5 kiszámolót, hintázó, labdázó, párválasztó felelgető, csoportokban is hangoztatható tréfás mondókát. Fokozhatja velük a játék lendületét, örömszínezetét, ezért mindig mozgással együtt tanítsa, és a játék kedvéért gyakorolja. A versek témaköre a gyerekkor élményvilágára épüljön.

Állatmesék, tréfás mesék és nagy tündérmesék egyszerűbb változatainak elmondására is ebben a korban kerüljön sor. A mese a népköltészet legnagyobb, legsokrétűbb műfajainak egyike, amely a múltban jórészt a felnőttek mulattatására, tanítására szolgált. Szükséges, hogy az ismert, rendelkezésre álló mesegyűjteményekből az óvodás korcsoportnak való népmeséket válogassa ki az óvónő. Hosszabb, bonyolultabb meséket is átalakíthat az óvodások érdeklődésének, felfogóképességének megfelelően.

VII. 6.6 A fejlődés várható jellemzői:

Óvodáskor elején a gyerekek bekapcsolódnak a mondókák, a versek mondogatásába. Maguktól is ismételgetik a felnőttől gyakran hallott szövegeket. Figyelmesen, szívesen hallgatják a rövid meséket, örülnek azok gyakori ismétlésének. Tudnak két-három kiolvasót, hintázó, állathívogató, tréfás állat és névcsúfoló rigmust. A versek ismételgetésébe önként bekapcsolódnak. A felnőtt által elmondott verset meghallgatják, kedvük szerint mozdulatokkal kísérik. Várják és kérik a mesét. Van kedvenc meséjük és mesehősük. Szórakoztatja őket a képeskönyvek lapmozgatása, beszélgetést kezdeményeznek az ismert képekről, a lapok forgatása közben „tudják, mi következik”.

5-6-7 éves korban a gyerekek játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogatnak. Az elhangzott vers, mondóka ismétlését kérik.

10-12 mondókát, 6-8 verset megjegyeznek, 15-25 mesét, történetet meghallgatnak az év folyamán. Várják, kérik a mesemondást, és a Bibliai történeteket is. Figyelmesen, csendben végig hallgatják, viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei. A folytatásos

mesék, verses mesék, Bibliai történetek szálait össze tudják kötni. A meséskönyvek képeit önállóan is hosszan nézegetik, kérik a felnőttet, hogy meséljen róluk. Vigyáznak a könyvekre.

VII. 6.7 Dramatizálás, bábozás

Drámajátéknak nevezünk minden olyan játékos emberi megnyilvánulást, melyben a dramatikus folyamat jellegzetes elemei lelhetők föl. A dramatikus folyamat kifejezési formája: a megjelenítés, az utánzás,

Drámajátékaink az emberépítést célozzák, feladatuk a személyiségformálás, a kapcsolatfelvétel, a kapcsolattartás, a közlés megkönnyítése. Így a dramatikus játék tulajdonképpen pontosan megfogalmazható szocializáló tevékenység.

A játékok és készségfejlesztő eljárások, amelyek a rögtönzött drámajátszást segítik elő, cselekvést, aktív részvételt követelnek minden játékostól. A drámajátékokban együttjátszásról van szó, az egész csoport játszik, mindenki azonos szituáció részese.

VII. 6.7.1 A drámajáték célja, hogy gazdagítja:

- a nevelőmunkát, a játékot,
- színesebbé, intenzívebbé teszi a foglakozásokat,
- viselkedési bátorságot ad a résztvevők korának megfelelő fokon és formában,
- könnyed és természetes kapcsolatokat alakít,
- aktív részvételre, kommunikációs kifejezésekre, kreativitásra ösztönöz.

VII. 6.7.2 Feladata:

A játékban, mint a tanulás egyik formájában rejlő nevelő erőt felhasználni a nevelési célok megvalósítása érdekében. A játékok során gazdagodik érzelmi életük, értelmi képességeik fejlődnek.

VII. 6.7.3 Eszközei:

A különböző játékok és gyakorlatok. Fontos, hogy ezek épüljenek a metakommunikációra, a közlés, a kapcsolattartás, érzékelés mozzanataira, a látás, hallás, tapintás, a térben való testi eligazodás játékaira, a ritmusjátékokra, a testbeszédre.

VII. 6.7.4 A drámajáték gyűjtőfogalom.

Magában foglalja az alábbiakat:

Képességfejlesztő drámajátékok:
- ismerkedő
- bizalomfejlesztő
- interakciós,
- csoportépítő,
- szituációs játék.

Érzékelést fejlesztő (egyénfejlesztő)
- kommunikációs képességeket,
- figyelmet,
- gondolkodást,

- mozgást,
- ritmusérzéket,
- viselkedést,
- önismeretet fejlesztő játékok.

Népi játékok

- régmúltat idéző
- bújócskák, fogócskák,
- körjátékok, kiszámolók,
- hidasjátékok,
- szerepjátékok.

VII. 6.7.5 Az óvónő feladatai a drámajátékok sikeres megvalósítása érdekében:

- a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevétele,
- a gyermek gondolkodásszintjének, ismereteinek, beszédkészségének a figyelembevétele,
- nyugodt, kritikamentes légkör kialakítása,
- megfelelő hely, tér, idő, eszköz biztosítása,
- az önkéntes részvétel biztosítása,
- a fokozatosság elve,
- a játékok kiválasztása illeszkedjen a nevelési célhoz.

Az óvónő adjon lehetőséget a gyerekeknek arra, hogy mese, vers elmondása után saját elgondolásaik alapján játsszák el a lerövidített mesét, történeteket. A dramatizáláshoz gondoskodjék különféle eszközökről, jelmezekről, a különböző szerepeket jelző kellékekről.

VII. 6.7.6 A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Érzelmi téren: érzelmi stabilitásra, morális érzékenységre, kreatív gondolkodásra tesznek szert a gyerekek. A személyiségközpontú improvizációs gyakorlatok, játékok segítik, hogy önmagukat éljék meg, természetesek legyenek.
- Testi: képesek érzelmeik kifejezésére testük segítségével. A metakommunikációs jelzéseket tudatosabban használják. Testsémájuk fejlődik, a térben jobban eligazodnak.

VII. 6.7.7 A bábjáték

A bábjátékban a gyerekek közvetlenül nyilvánulnak meg, játéktevékenységük a környezethez való viszonyukat, az átélt cselekvés vagy történés általuk fölfogott tartalmát tükrözi. A gyerek a bábot azért is érzi közel magához, mert az még nála is kisebb, cselekvéseit, sorsát ő irányítja.

Az óvónő a bábot valamennyi tevékenységhez hatékonyan alkalmazza. Bábszínpadra valók azok a mesék, gyerekjátékdalok, párbeszédes rövid történetek, amelynek cselekménye dramatizálható, vagy táncra, mozgásra alkalmas. A zenei elemek elsajátításához, gyakorlásához, történet megelevenítéséhez játékos segítséget adhat a báb.

A báb rendkívül sokat segíthet pl. a beszoktatás során, a gyermek megnyugtatásához, vagy a mindennapi problémahelyzetek feloldásában is.

A jó bábozáshoz elengedhetetlenül fontos a bábmozgatáshoz szükséges mozgásanyag, mozgásforma elsajátítása. E cél érdekében tudatosan alkalmazzunk gyakorlatokat, amelyekkel fejleszthető a testtartás, a kifejező mozgás. Mozgásfejlesztésnél a karral és ujjakkal végzett kisebb mozgások fejlesztése szükséges, attól függően milyen a báb mozgatási technikája.

3-4 éves korban elsősorban a bábu mozgása kelti fel a gyerek érdeklődését. Biztosítsa az óvónő a korosztálynak megfelelő bábokat. Egyszerűbb párbeszédes jeleneteket eljátszhatnak, ujjbábbal.

5-6-7 éves korban a gyerekek kézméretének megfelelő bábok, kicsi és nagy paraván is álljon rendelkezésre. Játszhatnak ismert meséket, de önálló jeleneteket is elbábozhatnak.

Az óvónő feladatai hasonlóak a bábjáték feltételeinek megteremtésében, mint a drámajáték során. Használja ki a bábjáték nyújtotta nevelési, fejlesztési lehetőségeket.

VII. 7. Anyanyelvi nevelés, kommunikációs nevelés

A program lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikációs nevelés. Az anyanyelvi és kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési feladatok megvalósításának minden mozzanatában.

VII. 7.1 Célja:

Az anyanyelvi nevelésnél a szókincs bővítése, a sajátos nyelvi formák elsajátítása, a nyelvtanilag helyes beszéd, a mondanivaló árnyalt megfogalmazásának fejlesztése.

VII. 7.2 Feladata:

A beszédészlelés, beszédértés, és a beszédprodukció megfelelő fejlődésének elősegítése, az esetleges hiányosságok, sérülések felismerése, a hátrányok leküzdése, megfelelő szakemberhez történő irányítása- logopédus.
A kommunikáció egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban. Célja a kapcsolat felvétele, az információ eljuttatása a másikhoz. A társ reakcióiból, kommunikációs és metakommunikációs jelzéseiből a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése.

VII. 7.3 Az óvodapedagógus feladata

Az egyéni fejlődés biztosításához, hogy személyes példájával (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés) kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt, teremtsen lehetőséget a párbeszédre, bővítse szókincsüket, gazdagítsa metakommunikációs ismereteiket. (pl. gesztusok, arckifejezések, testtartás stb**.)** Kerülje el a javítgatást a nevelőtevékenységében.

A gyermek beszéde és metakommunikációs képessége elsődlegesen függ a családtól. Az óvodapedagógusnak differenciáltan kell foglalkoznia a nyelvileg hátrányos helyzetű a fejlesztendő és a kiemelkedően fejlett gyerekkel.

Szükséges, hogy a gyermekek számára hiteles és elfogadható legyen a felnőtt mondanivalója, mivel életkori sajátosságából adódóan elsősorban a metakommunikációra figyel. A gyermekekre figyelő, jó beszédpéldát adó, jól artikuláló, választékosan beszélő környezet a nyelvi fejlődést pozitívan befolyásolja.

A fejlesztés egyik módja, hogy a gyermek életkori sajátosságaihoz igazodva anyanyelvi játékokat építünk be a mindennapi életbe. Szem előtt kell tartani, hogy ezt az életkort a spontán, érzelmi, kreatív szociális és gyakorlati tanulás jellemez. Az óvónő ezeket a gyakorlatokat játékos keretben végeztesse, fontos, hogy örömmel és sok ötlettel fűszerezett csoportos játék legyen, melynek eredménye a kialakított készségek és képességek megszerzése lesz. Cél a minél korábbi preventív fejlesztés, a hátrányos helyzet csökkentése óvodáskor végére.

A beszéd két oldala: a beszédprodukció és a beszédészlelés. E két folyamat egymást feltételezve és támogatva fejlődik a nyelvelsajátítás folyamatában.

A beszédtanulás feltétele: a beszéd létrehozásához és érzékeléséhez megfelelő központi idegrendszer, másfelől az ép beszédszervek és hallásszervek megléte szükséges. Bármelyik sérülése

zavart okozhat a nyelvelsajátítás folyamatában, később az írás-olvasás tanulásában. Az óvodapedagógus feladata, hogy erre figyeljen.

VII. 7.4 A megismerési folyamat alapja és bővülése az alábbiak szerint történik:

Lényeges, hogy a fejlesztés mindig csak az adott életkornak megfelelő keretekben történjen A túladagolt feladatok negatív irányba befolyásolják a gyermek fejlődését. Építhetünk a gyermek mozgásigényére, utánzási vágyára. Beépíthetjük az egyes gyakorlatokat a kezdeményezésekbe, (környezetismeret, ének-zene stb.) alkalmazható némelyik kezdeményezés előtt, koncentrációs gyakorlatként, összeköthetők metakommunikációs gyakorlatokkal.

Az óvodai nevelés minden területe alkalmat ad a gyermek beszédfejlettségi szintjének felmérésére. Általános képet kapunk már 3-4 éves korban a gondozás, önkiszolgálás, étkezés, játék közbeni beszélgetések során a gyermek hallási és beszédészleléséről, szókincséről, verbális és beszédprodukciós szintjéről, a keresztcsatornák fejlettségéről. Ezek alapján állíthatjuk össze az anyanyelvi fejlesztés tartalmát.

- Óvodáskor elején inkább a játékos utánzás, légzés gyakorlatait végeztessük.
- A következő fejlődési fokon, ezek mellé egy-egy hangfelismerési gyakorlat társulhat.
- Óvodáskor végén ajánlott a feladatok rendszeresebb végzése, amely hangfelismerési, hangzódifferenciáló gyakorlatokkal bővülhet.

Vegyes csoport lévén figyelnünk kell arra, hogy milyen életkorú gyermekekkel játszunk.
Végezhető a mindennapos frissítő tornába beépítve. Ilyenkor részt vesznek a kisebbek is, ezért legalkalmasabbak a légzésgyakorlatok, hangutánzással egybekötve, a nyelv és ajakgyakorlatok, ciklizáló gyakorlatok. Beépíthető az óvónő által kezdeményezett foglalkozásokba. Ekkor elsősorban hangfelismerés, hangzódifferenciálás, auditív emlékezet, ritmusfejlesztés alkalmazható az előbbieken túl.
Óvodáskor végén kezdeményezhetünk olyan anyanyelvi játékokat, ahol már nehezebb fejlettebb képességeket feltételező feladatokat tervezhetünk.

Az óvodai csoportban csak a szükséges képességeket fejlesszük, a hibás hang kijavítása a logopédus feladata.

Anyanyelvi gyakorlatok:

1. Beszédszervek ügyesítése, a magyar beszédhangok sajátosságainak kiemelése:
   - légzésgyakorlatok, hangutánzással egybekötve,
   - hangutánzó gyakorlatok,
   - nyelv és ajakgyakorlatok,
   - ciklizáló gyakorlatok,
   - suttogó gyakorlatok.
2. Hallás és beszédhallás fejlesztése:
   - közvetlen környezet hangjainak felismerése,
   - egymás hangjainak felismerése,
   - hibafelismerés,
   - hangfelismerés, hangzódifferenciálás.
3. Auditív ritmus fejlesztése
4. Auditív emlékezet fejlesztése

VII. 7.5 A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Az érthető, kifejező, hatásos és meggyőző beszédkészség alapjai kialakulnak.
- A metakommunikatív jelzéseket használják, kifejezően, jól kommunikálnak.
- Gondolkodásuk, képzeletük, szándékos figyelmük fejlődik, beszédkészségük erősödik.
- Beszédfegyelmük kialakul.
- Kifejlődik a beszédhelyzet és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető.
- Többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű, és sebességű beszéd.
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot.
- Képolvasásnál a balról jobbra haladás irányát tartsák be.

VII. 8. A gyermek és az esztétikum

"Élmény és tanulás, tapasztalatszerzés és gyönyörködés, befogadó és cselekvő tevékenység szorosan egymásba ötvöződő sora vezeti egyre feljebb a gyermeket, egyre gazdagítva, bővítve az esztétikumiránti fogékonyságát, vonzódását (Mészáros István)"

Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. A gyermek közvetlen környezetében találkozik először a színek, formák, hangok, ritmus világával, az élővilág állandó változásával. Élményei, tapasztalatai, ismeretei ezekre épülnek. A gyermekek otthoni környezetükből nagyon eltérő tapasztalatokkal, esztétikai érzékeket (ízlést) alapozó élménnyel kerülnek óvodánkba – mely élményeket, tapasztalatokat, ismereteket óvodai nevelésünk komplex módon építi be az esztétikai nevelésbe (a pozitívakat megerősíti és továbbfejleszti, a negatív hatásokat kiszűri).

VII. 8.1 Az esztétikai nevelés célja:

Olyan tapasztalat- és élménynyújtás, amelynek segítségével a környező, objektív világ a gyermek számára érzéki síkon megfoghatóvá válik, és képessé teszi a gyermeket a valóság esztétikai felismerésére, megvalósítására és létrehozására.

Az óvodáskortól kezdve céltudatosan fejlesztjük az esztétikai fogékonyságot. A mindennapi életben rengeteg alkalom kínálkozik az esztétikum iránti érdeklődés felkeltésére, a reagálás lehetőségeinek megteremtésére. A kisgyerekekben kialakul a vágy, a kíváncsiság a széppel való „újratalálkozásra", s ez a törekvés pszichés indítékot biztosít az esztétikum iránti vonzódás állandósulására.

VII. 8.2 Az esztétikai nevelés feladata:

- az esztétikai élmények iránti vágy felébresztése és megalapozása,
- a speciális, különböző tevékenységeknek megfelelő képességfejlesztés (a játékosság keretein belül),
- tér és lehetőség biztosítása az életkori sajátosságokból fakadó szárnyaló gyermeki kíváncsiságnak, fantáziának,
- céltudatosan irányítjuk a gyermeket a környezet iránti nyitottság felé.

Felkínáljuk a gyermek számára mindazokat a lehetőségeket, amelyek az óvónői mintakövetésből is adódhatnak: a sokszínűség, az alkotó kíváncsiság kielégítésére, önnön igényeinek gazdagítási lehetőségeire. Csak az a pedagógus tud alkotó gondolkodásra nevelni, aki maga is alkotó módon dolgozik.

Lehetőséget és segítséget kell biztosítanunk a gyermek számára a szabadon választható esztétikai tevékenység gyakorlásában, élményeinek újraélésében.

A kreativitás - az alkotó gondolkodás és cselekvés - kialakítása, az esztétikai tevékenységek fontos feladata. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás- és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több alkalmat kell adnunk arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket az ábrázolásban, az ének-zenében, a mozgásban megvalósíthassák. Továbbá minél több eszközzel ismerkednek meg a gyermekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Mindig törekszünk arra, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtsunk ehhez segítsége, ha azt a gyermek maga kéri és igényli.

A komplex esztétikai nevelés személyiségfejlesztő hatása a nevelés és fejlesztés más területeihez is szervesen kapcsolódik: ének-zene, énekes játékok, rajzolás, mintázás, kézimunka, mozgás.

VII. 9. Ének- zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok a népi gyermekdalok, az éneklés, a zenélés felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása meglapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. Fejleszti a gyerekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét, elősegíti mozgáskultúrájuk fejlődését.

Óvodánkban kiemelt jelentőségű feladatunk az egyházi énekek tanítása, éneklése. Az egyházi zenei anyag kiválasztása igazodik az egyházi ünnepekhez, a gyermekek érzelmeihez. Az énekeket az Evangélikus Énekeskönyvből, a Jertek énekeljünk c. gyűjteményből válogatjuk elsősorban. Ezeket az énekeket naponta énekeljük, alkalmanként gyermekkórust szervezünk az Istentiszteletek szolgálatához, ünnepekhez.

Zenei nevelésünknek a gyermeki lét egészét át kell hatnia. Zenei élményeket szereznek a gyermekek játék közben - spontán, kötött és kötetlen keretű szervezett foglalkozásokon, egyéni érdeklődésük alapján.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi –nemzetiségi nevelés esetében- a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az éneklés, a zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

VII. 9.1. A zenei nevelés célja:

- a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése,
- a zene (éneklés, zenélés tevékenységeinek) megszerettetése,
- a zenei élményekhez juttatás,
- a közös éneklés örömének felfedezése, és ebben aktív részvétel.

VII. 9.2. A zenei nevelés feladata:

- a zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése,
- a gyermekekben a zenei anyanyelv megalapozása,
- a zenei képességek, készségek kialakítása, fejlesztése,
- a kreatív zenei kedv kialakítása, fejlesztése,
- a folyamatos fejlesztő hatások megszervezése,

- ünnepekhez kapcsolódó magyar és egyházi szokások, énekek megismertetése, a magyar hagyományok ápolására való törekvés
- tanuljanak óvodás gyermekeink magyar gyermekdalokat, játékokat, mondókákat.

A zenei nevelés elsősorban az érzelemre hat, de egyidejűleg az értelemre is. Fontos a zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan, hogy gyermekeink örömmel, érzelmi gazdagsággal felszabadultan énekeljenek. Ezért megfelelő légkörrel biztosítjuk az érzelmi motiváltságot.
Feladatunk a zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése, a tudatos tervszerű és folyamatos fejlesztő hatások megszervezése, a zenei önművelődésre és önképzésre való állandó igény. Igazi örömet csak az az éneklés, játék ad a gyereknek, amit könnyedén, jól elsajátított készségekkel végez-
nek. Ezért a gyerekek képzelete és alkotókedve oldott légkörben és akkor fejlődik, ha szívesen vesszük ötleteiket, új elképzeléseiket. Énekes beszélgetéssel, változatos dallamfordulatok kitalálásával magunk is mintát kínálunk.

VII. 9.3. Ének, zene, énekes játék - a zenei nevelés tartalma:

A kigyűjtésnél a tervezésnél forrásként Forrai Katalin: Ének az óvodában és Törzsök Béla: Zenehallgatás c. könyveket használjuk.
Dalanyag
Ismerkedjenek meg a gyermekek

5-6 mondókával melyek
- 2-4 motívum terjedelműek (3-4 év)
- 4-6 motívum terjedelműek (4-5 év),
- 6-12 motívum terjedelműek (5-6-7 évesek)

14-16 gyerek játékdallal, melyek:
- 8-12 ütem terjedelműek (3-4 év)
- 12-16 ütem terjedelműek (4-5 év)
- 12-18 ütem terjedelműek (6-7 év)
- 3-4 népdalt,
- 3-4 műdalt.

A dalok
- hangterjedelme ne lépje túl a nagy hatod távolságot,
- hangkészlete főleg a félhang nélküli dallamfordulatokon mozogjon, de hangsúlytalan
- helyen, lefelé futó motívumokban a fá és a ti is előfordulhat.

A dalokban a negyed és páros nyolcad (3-4 év), negyed szünet és szinkópa (4-5 év), mellett a dalok és mondókák ritmusigénye szerint tizenhatod is szerepelhet.
Javaslat a dalok hangkészlet szerinti megoszlásának arányára:

- sz-m	2 dal
- l-sz-m (fá)x	2 dal
- sz-m-d (lá)	1 dal (5-6-7 éves korban)
- m-r-d	2 dal
- sz-m-r-d (fá)x	2 dal
- d-l-sz	1 dal (3-4-5 éves korban)
- m-r-d-l (ti)x	1-2 dal

- l-sz-f-m-r-d	2 dal (5-6-7 éves korban)
- m-r-d-l-sz	2 dal (5-6-7 éves korban)
- r-d-l-sz	2 dal (5-6-7 éves korban)

A x-gal jelölt dalok az 5-6-7 évesek dalanyagában szerepelnek.

Játékok:

- elsősorban kétszemélyesek, ill. egyszerű utánzó mozgással kísért megszemélyesítő szerepjátékok (3-4 éves korban)
- főként csoportos jellegűek, melyek megfelelnek életkoruknak és az adott csoport fejlettségi szintjének, ezek lehetnek új térformákat, sor és ügyességi játékokat, esztétikus mozgást igénylő párjátékok, bonyolultabb mozgást, szervezést igénylő játékok, énekesfelelgetős játékok. (5-6-7 éves korban)

Éneklési készség:

Eleinte kisebb-nagyobb csoportokban énekelgessenek, és törekedjenek a tiszta éneklésre (3-4 éves korban). Később az óvónő indítása után önállóan, megközelítően tisztán énekeljenek csoportosan. 4-5 éves korban már jelentkezik az egyéni éneklés igénye. Önkéntes jelentkezés alapján kielégítjük és segítségadással megerősítjük ezt az igényt. Végül 5-6-7 éves korban a csoport tagjai önállóan és tisztán énekeljenek, a megszokott hangmagasságon és tempóban. A gyerekek egyénileg és tisztán énekeljék az általuk választott dalokat.

Hallásfejlesztés:

Figyeljék meg, különböztessék meg, a térben is mutassák a magas (magasabb) - mély (mélyebb) hangokat. Ismerjék a halk-hangos fogalompárt, értsék jelentésüket, majd zenei tevékenységeikben alkalmazzák egyéni fejlettségüktől függően - akár egyénileg is.

Figyeljék meg a természet, a közvetlen környezetük zenei, beszéd és zörej hangjait. A finomabb hangszínek különbségének meghallása, beszédhangszín megváltoztatásával a mondat értelmének megváltoztatása, a hangirányok és hang távolságok érzékelése, néhány dallam- és ritmusjátszó hangszer hangjának és játékmódjának megismerése (eredetiben is) összetett feladatot jelentenek, melyek által biztosítjuk a sokoldalú fejlesztést - mindenkor szem előtt tartva a gyerekek egyéni fejlettségi szintjét.

Ismerjék fel a tanult dalokat dúdolásról, hangszerjátékról. A felismerésben segítjük őket egy jellegzetes kezdő motívumnak, egy gyakrabban ismétlődő dallamfordulattal. Ismerkedjenek meg a dallambújtatás fogalmával. Hallható jelre előbb rövid, majd hosszabb motívumszakaszokkal gyakorolják, játszanak vele. Megerősítésként eleinte kézmozdulatokkal kísérjék.

Ritmusérzék fejlesztése

Érzékeljék, majd zenei tevékenységeikben alkalmazni is tudják, a mondókák és dalok egyenletes lüktetését, ritmusát (a negyed szünetet is!), ezeket meg tudják különböztetni és esetenként össze is tudják kapcsolni. Dalokat, mondókákat ismerjenek fel ritmusról. Belső hallás alapján a mondókák és dalok ritmusát hangoztassák. Rögtönzött ritmust tudjanak visszatapsolni, és ilyen ritmusmotívumokat maguk is találjanak ki.

Éneklés közben tartsák a tempót. Az ettől eltérő gyors és lassú közötti különbségeket ismerjék, alkalmazzák (énekkel, mozgással).

Ismerjenek meg néhány ritmushangszert, majd önállóan is használják (dob, cintányér, triangulum) a dalok lüktetésének és ritmusának kiemelésére, éneklés kísérésére is.

Egyszerű játékos, táncos mozgások játékhoz kapcsolásával, játékos mozdulatok kitalálásával, a mozgások egyöntetű végzésével, a szép harmonikus járással, a koordinált kéz és lábmozgásokkal, a

különböző térformák kialakításával (kör, hullámvonal, csigavonal) az esztétikus mozgáskultúra megalapozását segítjük elő a gyermekekben.

Zenehallgatás

A különböző jellegű egyszerű, majd bonyolultabb elsősorban népdalok, műdalok énekes vagy hangszeres előadása, műzenei szemelvények hallgatása során a zene figyelmes, érdeklődő meghallgatására, befogadására neveljük a gyermekeket. Magyar tánccsoportok, dalkörök, zenekarok programjainak megismerésével a gyermekekben a magyar zenei kultúrához való kötődést erősítjük meg.

Felkeltjük a hangszeren való tanulás (játszás) iránti érdeklődésüket (hangszer kiállítások látogatásával, zeneiskolába szervezett programokkal).

VII. 9.4. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére a fejlesztés területeinek megoszlása szerint:

Dalanyag, éneklési készség

A gyerekek tudják és magyar mondókákat, hat hang terjedelmű magyar dalokat tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelni - az egyvonalas c és a kétvonalas c abszolút magasságok között.

Minimum tíz dalt olyan biztonsággal énekelnek csoportosan és egyénileg is - hogy elkezdeni is tudják. Ismert dalt hallás alapján tudnak dúdolni. Felelgetős játékokat két csoportban folyamatosan az óvónő segítsége nélkül is el tudnak énekelni. A mondókákat, dalokat egyénileg is biztonsággal mondják, éneklik, ügyelve a helyes kiejtésre. Tudjanak több egyházi énekeket, közismert Istent dicsőítő dalt.

Hallásfejlesztés

Felismerik a magas és a mély éneklés közötti különbségeket, maguk is tudnak magasabban és mélyebben énekelni, dalt kezdeni, térben mutatni egyéni (fejlettségi szinttől függően 3 fokozatban).

Ismerik a halk-hangos közötti különbségeket, értik a fogalom pár viszonyát, alkalmazzák csoportosan és egyénileg is. Képesek e zenei fogalom párokat a dinamikai különbségekkel együtt felismerni.

Megkülönböztetik és felismerik hallás alapján az egymástól eltérő zörejeket (a finomabb hangszín különbségek eltérése szerint is), megfigyelik a természet és a környezet hangjait, hallás alapján következtetnek a hangforrás irányára, távolságára, 2-3 hangszer hangszínét és 2-3 ritmusjátszó hangszer hangját megkülönböztetik.

Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszer játékról, a dalokat sajátos kezdő motívumukról, a hasonló fordulatokból.

Tudnak dalokat - hallható jelre - hangosan, majd magukban énekelni (dallambújtatás).

Próbálkoznak, egyéni fejlettségi szintjüknek (képességeiknek és fantáziájuknak) megfelelően az énekes felelgetős játékkal.

Ritmusfejlesztés

Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.

A különbséget kifejezik cselekvéssel, mozgással - csoportosan és egyénileg is. A jól ismert dalokat, mondókákat jellegzetes ritmusuk alapján felismerik. A mondóka és dalritmus kiemelésekor figyelnek a negyed szünet pontos jelzéseire, de az egyenletes lüktetés folyamatos kifejezésekor nem állnak meg a szünetben. A szünet érzékeltetésére játékos mozdulatokat találnak ki.

Ritmusmotívumokat visszatapsolnak (csoportosan és egyénileg is). A ritmushangszereket használva kiemelik a lüktetést, a ritmust, a motívum hangsúlyt. Képesek kísérni a csoport énekét nem túl hangosan, hogy a dallam jól hallható legyen. Összehasonlítják és énekléssel, mozgással bemutatják a normál tempónál gyorsabbat és lassúbbat. A tempókülönbségeket más fogalom párokkal is összekapcsolják.

Zenei mozgáskultúra fejlesztése

Szépen, harmonikusan járnak, mozognak együtt. A játékhoz tartozó egyszerű mozgásokat és a játékos, táncos mozdulatokat a zene lüktetésének megfelelően egyöntetűen, folyamatosan és esztétikusan végzik. Irányításunkkal képesek szép térformát alakítani körben, hullámvonalban, csigavonalban.

Képesek egyensúlyváltást kívánó mozgásokra. Mozgásukban megjelennek a járás-lépés változatos formái.

Zenehallgatás

A bemutatott zenét, a hangulatban egymástól eltérő népdalokat, műzenei szemelvényeket, más népek dalait figyelmesen hallgatják. Érzik, hogy a zenehallgatás öröm, hogy a két-három szólam összecsengése érdekes, gyönyörködtető. Figyeljék meg a dal jellegét, tréfás-érdekes szövegét, az előadó hangszer hangszínét.

Nagy hangsúlyt helyezünk, és kiemelten kezeljük a magyar mondókák, népi- és gyermek játékdalok, egyházi énekek megismertetését, megszerettetését a gyermekekkel. A fejlesztés tartalmi egységeiben jelentkező feladatokat elsősorban ezeken keresztül ismertetjük meg az óvodásokkal.

Környezetünk, és egyházunk hagyományaihoz kapcsolódó dalok, mondókák, játékok közvetítése által pozitív viszony kialakítását segítjük kultúránk és nyelvünk iránt.

VII. 10. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Ezek a tevékenységek az óvodapedagógus által biztosított feltételekkel, az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását. (Óvodai nevelés országos alapprogramja)

VII. 10.1. Az óvodai rajzolás, mintázás, kézi munka célja:

Vizuális tapasztalatok nyújtása életkornak megfelelően.

Felhívni a gyermekek figyelmét a környező valóság esztétikai szépségeire, valamint arra, hogyan lehet ábrázolni-rajzolni, festeni, mintázni - azokat az élményeket, tárgyakat, személyeket, jelenségeket, amelyek számukra örömet okoznak, szépek, érdekesek, fontosak. Ezzel fejlesztjük képi gondolkodásukat, segítjük őket az alkotás örömének megtapasztalásában.

Az ábrázolás- és önkifejezés megszerettetése mellett célunk a gyerekek megfigyelőképességének, szín- és formaérzékének, díszítőkészségének, valamint az íráshoz szükséges speciális készségek fejlesztése, a képi-plasztikai-konstruáló kifejezőképességek kibontakoztatása. Az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret és változatos eszközöket biztosítunk. Maga a tevékenység és ennek öröme a fontos, valamint az igény az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai
alakítására, és az esztétikai élmények befogadására.

VII. 10.2. A célok elérése érdekében végzendő feladataink:

- A figyelem felkeltése a természetben és környezetünkben látható szép iránt.

- Az érdeklődés felkeltése a színek, a színharmóniák, formák iránt.
- Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel, eljárásaival.
- A vizuális jelrendszer megismertetése (pont, vonal, folt, színek, formák).
- A rajzkészség és kézügyesség fejlesztése, egyszerű munkafogások és eszközhasználat képességének fejlesztése, különböző anyagok és technikák megismertetésével.
- Sokféle lehetőség megmutatása a képi-térbeli megjelenítésre. Alkotó, alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- Az íráshoz szükséges speciális készségek fejlesztése, kézmozgások finomítása (finommotorika fejlesztése), a helyes testtartás kialakítása, a vizuális percepció fejlesztése.
- Az önértékelési képesség kialakítása (tudjanak beszélni, véleményt formálni saját és társaik munkájáról).

Ha a gyermek mindennapi életébe, játékába az ábrázoló tevékenységek minél több lehetőségét építjük be, a technikák (tevékenységek) gyakorlására, pontosítására minél több időt, alkalmat teremtünk, előbb-utóbb elér arra a szintre, amikor "művei" kifejezővé válnak, tükrözik világról szerzett ismereteit, érzelmi megnyilvánulásait. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemivel és eljárásaival.

Hagynunk kell, hogy a gyermek saját szintjén, saját elgondolásai szerint, saját élményeit alkossa újra. "Maga a tevékenység - s ennek öröme - a fontos". (Óvodai nevelés országos alapprogramja)

Ebben csak akkor segítjük, irányítjuk, ha elakad, ha a gyermeknek szüksége van az instrukciókra.

Ilyen lehetőségek mellett a gyermeki fejlődés mozgatórugója az önfejlesztés lesz.

VII. 10.3. A fejlesztés tartalma, ajánlott tevékenységek:

A fejlesztés tartalma 3-4-5 éves korban:

Az ábrázolás anyagaival való ismerkedés közben - a firkálásból, gyurkálásból kibontakoztatva elsősorban a gyerekek élményeihez kapcsolódó egyénileg választott témák kifejezése.

Az óvodai élet gyerekek számára fontos jeleneteinek, a foglalkozási ágakban megfigyelt és feldolgozott jelenségek, témák ábrázolása emlékezet, megfigyelés alapján. A közös játékhoz dramatizáláshoz, bábozáshoz, építéshez szükséges eszközök, kellékek, alkalmi ajándéktárgyak együttes készítése, díszítése.

A közvetlen óvodai környezet - csoportszoba - rendezésében, ünnepi díszítésében való együttes részvétel, önálló segítés.

A magyar népi kultúrával való ismerkedés során a fennmaradt tárgyi emlékeink megismerése. Természetes alapanyagok: termések, agyag, gyapjú, természetben található anyagok felhasználása.

<u>Képalakítás fejlesztésére javasolt tevékenységek, lehetőségek:</u>

- Firkálgatás, rajzolgatás, festés a gyerekek kedve, érdeklődése szerint, emlékképeik, képzeleteik nyomán (3-4 éves korban).
- Emberalakok, környezet, tárgyak rajzolása saját elképzelés alapján, különböző cselekményes jelenetek, mese-vers megjelenítéseként (4-5 éves korban).
- Tetszés szerinti színválasztás, színhasználat, gyönyörködés a szép szín-együttesekben.
- Ábrázolás a megszokottól eltérő formájú, színű, és nagyságú képfelületen, változatos anyagú papírokon.
- Vonalak és a színekkel képzett foltok használata (3-4 éves korban).

- Vékonyabb-vastagabb vonalak, tagoltabb formák, részformák, színek, színfoltok alkalmazása, mindezek ritmusba rendezése díszítésekben. Formák képzése vonalakkal, színfoltokkal.
- Színre, formára, kompozícióra vonatkozó tapasztalatok gyűjtése.
- Tájékozódás a kép síkján, térviszonyok jelzése.
- Képek készítése festéssel, rajzolással, papírragasztással, agyaglapba karcolással, tárgyak lenyomataival. Képalakítás spárga és fonaldarabkák textillapra applikálásával, színes papírlapra tépéssel kialakított papírfoltok felragasztásával.
- Rajzolás puha ceruzával, zsírkrétával.
- Festés ecsettel, sokféle színű sűrűre oldott gombfestékkel, temperával. Színkeverés festékkel, új színek létrehozása. Az ecset kimosásának, a helyes vízhasználatnak a gyakorlása.
- Rajzolás nagyobb felületre: homokba pálcával, színes iskolai krétával táblára, földre tett csomagolópapírra, udvaron, aszfalton (egész nagy méretekben is.)

Plasztikai munkák - a mintázás fejlesztésére ajánlott tevékenységek, lehetőségek:

- Tetszés szerint különféle formák, tárgyak, anyagok gyurkálása, formálgatása és díszítése különböző eljárásokkal.
- Tapasztalatszerzés az anyagok tulajdonságairól, viselkedéséről: nyomhagyás, karcolhatóság, képlékenység. (Képlékeny, könnyen megmunkálható anyagok használata).
- Anyagok formálása, formákra alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés: nyomkodva, gyurkálva, mintázva, gömbölyítve, sodorva, simítva, karcolva, gyűrve, tépve, ragasztva stb.
- A konstruálás, az anyagok formálása során tapasztalják meg a gyerekek, hogy "miből mit lehet csinálni."
- Különféle természeti tárgyak gyűjtése az óvoda környékén, séta közben kirándulások alkalmával. A gyűjtött tárgyak formáinak összehasonlítása más formákkal, szétválogatása, csoportosítása szempontok szerint (pl. felületi tulajdonságaik szerint).
- Figurák, alakok mintázása, törekedve a formák tagolására, a főbb részformák érzékeltetésére, ábrázolására, díszítésére.
- Egyszerű ajándéktárgyak, játékok készítése szerkesztő-összerakó munkával, díszítések kézi munkával. Bábok, díszletek készítése, ezek festése, összeszerelése.
- Változatos, sokféle, lehetőleg nemes, könnyen megmunkálható anyag használata.
- Ismerkedés különféle technikákkal, alkalmazásuk gyakorlása (nyírás, tépés, hajtogatás, konstruálás, plasztikus formálás stb.)

Építés:

- Különböző formák rakosgatása, sorakoztatása.
- Különféle anyagokból tárgyak, elemek felhasználásával kisebb-nagyobb méretű térbeli alakzatok építgetése, alakítása együttesen is.
- Téralkotó tevékenység a belső terekben, a gyerekek által a játék során kialakított térrészek berendezése a célnak megfelelően.
- Térbeli tapasztalatok, tájékozódás a dolgok térbeli helyzetei, formák egymáshoz rendelésének egyszerű lehetőségei felől, soralkotás, ritmusképzés.
- Nagy térbeli alakzatok formálása a gyerekek közös, mozgásos játékai során.

A fejlesztés tartalma 5-6-7 éves korban

Ajánlott tevékenységek:

- A gyerekek saját élményeiknek, hozzájuk közel álló cselekményes témáknak, velük vagy környezetükben történt eseményeknek, mesék, versek, dalok, történetek elképzelt szereplőinek, jeleneteinek képi-plasztikai kifejezése.

- Közös játékaikhoz, más foglalkozási ághoz, dramatizáláshoz - bábozáshoz, társaik, szüleik megajándékozásához, környezetük szebbé tételéhez játékeszközök, tárgyak, kellékek készítése. A szűkebb és tágabb környezet rendezése, alakítása, díszítése.
- Találkozás a népi hagyományokhoz kapcsolódó alkotásokkal, nemzeti kultúránk hagyományvilágával, tárgyaival, eszközeivel.

Képalakítás - rajzolás, festés, kézi munka fejlesztésére javasolt tevékenységek, lehetőségek:

- Egyéni és közös kompozíciók rajzolása, festése kisebb és nagyobb méretekben, élmények alapján vagy elképzelés szerint.
- Rajzolás nagy méretben - együtt is -, a földre, az aszfaltra.
- A környezetben található, a gyerekeknek kedves, számukra érdekes tárgyak, formák, jelenségek megfigyelése és emlékezet alapján való egyéni témába ágyazott megjelenítése.
- A rajzolt formák gazdagítása, díszítése a gyerekek tetszés szerinti formákkal, színekkel, formaismétléssel.
- Mesék, történetek, események elképzelése, képi ábrázolása (különféle technikákkal és anyagokkal).
- Gombfesték, valamint a tempera használata. Fehér temperával való keverésének kipróbálása, keveréssel előállított színekkel, az egyéni színkeverés érvényesítésével különböző méretű kompozíciók (bábok, álarcok, díszletek) festése.
- Képeskönyv, leporelló készítése kivágott képekből, ennek további díszítése saját rajzaikkal.
- A formára, színre, kompozícióra vonatkozó tapasztalatok gyűjtése és megfigyelések végzése, térkifejezés a kép síkján egymás melletti, fölötti formákkal.

Plasztikai munkák - a mintázás - a kézi munka fejlesztésére javasolt tevékenységek, lehetőségek

- Emberalakok, állatok, tárgyak mintázása, a legjellemzőbb forma, a legfőbb tagoltság egyéni érzékeltetésével. A mintázott figurák összerendezése különböző térbeli kompozícióba.
- Játékok, bábok, modellek, ajándékok, fenyődíszek készítése szerkesztő és konstruáló munkával, mintázással, szövéssel, fonással. Díszítésük kézimunkával - a gyerekek által ismert eljárások önálló alkalmazásával. Változatos, képlékeny anyagok alkalmas eszközökkel, szerszámokkal való alakítása, formálása.
- A kézimunka és az ábrázolás technikáinak együttes alkalmazása.
- A formára és anyagismeretre vonatkozó tapasztalatszerzés, megfigyelés.

Építés

- Nagyobb térben - nagyobb méretű elemekből búvóhelyek, házak stb. építése.
- Hosszabb időn keresztül, közös munkával, gazdagodó formavilágú építmények építése.
- Különféle makettek építése és berendezése a gyerekek által alkotott modellekkel. Élményeik alapján is képesek barkácsolni, makettet építeni, modellt alkotni felnőtt segítségével, pl. tűzhányó.
- Tájékozódás a térben, téralakítás.
- Statikai tapasztalatok gyűjtése.
- Arányviszonyok, a makettek és a hozzájuk készített kiegészítő formák egymáshoz viszonyított méretei.
- Közeli múzeumokkal, kiállításokkal, helyi műemlékekkel, szép parkokkal, utcarészletekkel, tájházzal való ismerkedés.

VII. 10.4. A fejlődés várható jellemzői a rajzolás - mintázás - kézimunka területein az óvodáskor végére a fejlesztési területek megoszlása szerint:

Téralakítás

- A gyerekek meglehetős biztonsággal mozognak az őket körülvevő térben. Megértik e viszonylatokra vonatkozó kifejezéseket, maguk is használják azokat. Környezetük tárgyainak térbeli helyét képesek saját testükhöz viszonyítani.
- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, térbeli makettek berendezésében.
- Bátrak, ötletesek a téralakításban.
- Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére (nagyságbeli különbségeikről, a fokozatokról).

Képalakítás
- Élményeik, elképzeléseik, képzeteik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Emberábrázolásukban megjelennek a részformák.
- Próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével.
- Képalakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonyokat.
- Síkbeli kompozícióikban törekszenek a képfelület betöltésére.

Képi kifejezés

- Ismerik és egyéni tetszésük szerint alkalmazzák a képi kifejezőeszközöket (vékonyabb, vastagabb vonalakat, színfoltokat, rajzolt, mintázott formákat).
- Látási-tapintási-mozgási tapasztalataik vannak a formák tulajdonságairól.
- Késztetést éreznek arra, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják.

Színhasználat
- A színekben örömüket lelik, színhasználatban bátrak, érvényesítik kedvelt színeiket.
- Képesek vezetéssel (irányítással) észrevenni a környezet és saját munkáik színhangulatát.
- Ismerik a színek sötét és világos árnyalatait.

Díszítés
- Önállóan - saját elképzeléseik alapján - díszítenek tárgyakat.
- Érvényesül ritmusteremtő képességük a forma és színismétlésben, kedvvel alkalmaz-zák képalakításukban és plasztikai munkáikban a forma és színritmusokat, a díszítés többféle technikáját.

Kézimunka - plasztikai munka
- Szívesek használják az alapvető technikai eljárásokat, eszközöket, anyagokat.
- Van tapasztalatuk ezek legfontosabb tulajdonságairól és használatuk módjáról.
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján és megfigyeléseik felhasználásával.
- Önállóan és csoportmunkában is készítenek egyszerű kellékeket, modelleket, maket-teket.
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat.

VII. 10.5. A vizuális nevelés hatása a képességeik fejlődésére, várható jellemzői az óvodáskor végére:
- Közös és egyéni alkotások készítése közben képesek egymásra tekintettel lenni. A rajzolás, mintázás kézimunka a gyermekek örömteli tevékenységeivé válnak.
- Érdeklődéssel nézegetik egymás munkáját. Ismerik az ábrázolási technikákat, azokat képesek önállóan is alkalmazni.

- Ismerik és biztonsággal használják az ábrázolás eszközeit, anyagait, azokat biztonsággal választják különböző technikákhoz. Kézmozgásuk lehetővé teszi az egyre pontosabb, apróbb mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését.
- Megismerkednek a népművészettel, népi használati eszközökkel, népi motívumokkal. Esztétikai érzékük fejlődik, felfigyelnek a szép és egyedi alkotásokra.

A gyerekeket megismertetjük magyar nemzeti kultúránk tárgyi emlékeivel. Ellátogatunk a Múzeumfaluba, Jósa András Múzeumba, ahol bemutatjuk az óvodásoknak a népi építészeti emlékeket, megismerhetik a magyarok életmódját, szokásait, hagyományai tükröző tárgyi emlékeket. Részt veszünk szervezett óvodás programokon, megtekintjük a népi kultúrát bemutató kiállításokat (pl. hímzések, szövések stb.)

Az óvoda környezete is tükrözze hagyományos kultúrát, tárgyi emlékeinket óvjuk. Gyűjtőmunkánkba bevonjuk a gyermekeket, szülőket, nagyszülőket. A gyermekek tisztelik és becsülik e tárgyi kultúra értékeit. Dekorációnk részét alkotják, terítők, törölközők, köcsögök, szakajtók stb. Rajzolásmintázás-kézi munka során gyakran merítünk témákat a népi kultúrkincsből (csuhézás, mézeskalácssütés stb.).

VII. 11. Tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben játékos, utánzásos, spontán és szervezett , amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Olyan tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon és időkeretekben valósul meg.

A tanulás közben végzett sokféle tevékenység lehetőséget ad az érdeklődés kielégítésére, a tapasztalatszerzés, a "megtanulás", a gondolkodás örömének átélésére, az alkotásra, az emberi és tárgyi környezet szépségének felfedezésére. A tanulás a gyerekek világképének alakulását is befolyásolja.

Hatására a gyerekek tapasztalatai rendeződnek. Pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük és gondolkodásuk, képessé válnak problémák felismerésére és megoldására.

VII. 11.1. Cél:

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermek kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelmi beállítódására, tapasztalataira, ismereteire.

Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört alakít ki, ahol minden gyermek hibázhat, ahol mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra.

A tanulás feltétele a gyerekek cselekvő aktivitása, a közvetlen sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának elősegítése. Szerzett tapasztalataira alapozva irányítsuk a gyermeki gondolkodás fejlesztését.

VII. 11.2. Feladat:

- barátságos és szeretetteljes légkör biztosítása,
- tevékenység központúság,
- a kommunikáció kiemelt fejlesztése,

- gyakorlatra, mozgásos tapasztalatszerzésre irányuló feladatvégzés megvalósítása,
- a gyermekek szintmérésének elvégzése, ennek alapján az egyéni és csoportos és mikrocsoportos feladatok tervezése, megvalósítása.
- az elmélyült tevékenységekhez nyugodt légkört és környezetet teremt, pl. a csoportszoba elrendezésével. A párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységekhez csoportbontásban biztosítja a megfelelő eszközöket és a szabad választás lehetőségét és az átjárhatóságot.
- a gyermek világképének formálása úgy, hogy rátaláljon önmagára, fedezze fel az őt körülvevő világot, segítsük őt a világban és a hitben való életre.

VII. 11.3. A tanulás irányításának általános elvei:

Az óvodában a gyerekek spontán, önkéntelen módon tanulnak, ezért az óvónő a gyerekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítsa a tapasztalat és ismeretszerzés folyamatát. A gyerekeket a tanulásban a kíváncsiság, az óvónőhöz fűződő érzelmi kapcsolat, a foglalkozási helyzet motiválja. Az óvónő a gyerekek kérdéseire, megjegyzéseire építve vezesse a tapasztalat- és ismeretszerzés folyamatát.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. A foglalkozások szabad légköre, a gyermeki megnyilatkozások lehetősége biztosíték arra, hogy megismerhesse a gyerekek érzelmeit, gondolkodásának, nyelvi fejlettségének szintjét. Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül, mindvégig játékos jellegű marad. A játékos feladatmegoldások fokozzák a gyerekek érdeklődését, kitartását, fejlesztik gondolkodását.

A gyerekek játék és munka közben is tanulnak. A foglalkozásokon szerzett tapasztalataik, ismereteik elemei viszont megjelennek a játékban, a társas magatartásban vagy egyéb tevékenységben. Az óvónő a foglalkozásokon változatos, játékos eljárásokat alkalmazzon. Játékosság forrása lehet az eszköz, az eljárás, a módszer.

A játékosság, mint alapelv, a tanulás egész folyamatában érvényesüljön. Az óvónővel és társakkal való együttműködésben alakulnak közösségi tulajdonságaik. Új magatartásmódokat és viselkedési szokásokat sajátítanak el. Elsősorban a tanulási folyamatban jön létre a gyerekek tanuláshoz szükséges beállítódása, feladattudata. A tanulás alapja tehát az óvónő és a gyerekek kölcsönös egymásra ható közös tevékenysége, amelyet az óvónő az előre megtervezett feladatok alapján a gyerekek részvételével, megnyilatkozásaikhoz, egyéni fejlettségükhöz igazodva szervez és irányít.

Az óvónő biztosítja a tanulás tapasztalatszerző, képességfejlesztő, ismeretközvetítő hatásának érvényesülését. A tanulásirányítás a gyerekek folyamatos megfigyelésére épül. A tervezés fontos követelménye, hogy az újabb tapasztalatok és ismeretek szorosan kapcsolódjanak a már meglévőkhöz, tartalmuk fokozatosan mélyüljön, bővüljön. A szervezési feladatok megítélésénél fontos annak figyelembevétele, hogy vannak gyerekek, akik csak négy, vagy öt éves korban lépnek be az óvodába, de vannak olyanok is, akik három-négy éven át, tehát a hetedik életévük betöltéséig ott vannak. Ezért nagy körültekintéssel kell szervezni, mert az egyes foglalkozások anyagának tervszerű, tudatos feldolgozása csak így járul hozzá a sikeres iskolára előkészítéshez.

Napjainkban a projektoktatás gyakorlata a projekthét formájában is megvalósul. Általában érdekes témákat keresünk, amelyek beilleszthetők az évszakokhoz, jeles napokhoz élményekhez. Pl. Márton napi libajátékok hete, maci-hét, nemzeti hét, víz hete, húsvét hete, gyermekhét. Pedagógiai koncepciónk lényege a tanulási folyamatot érintő aktivitás, eszközkészítés, és a tanulás közben létrejövő tárgyi, szellemi produktum. A célirányos cselekvést gyakran összekapcsoljuk hasznos célok megvalósítására is, pl. a környezetvédelemmel kapcsolatos projektmunka. A digitális csoportnaplóban is lehetséges ezeket a projektheteket tervezni, elmenteni, egymás között megosztani. Továbbá a projekthét lebonyolítása, vezetése, kiemelt egyéni és csapatmunka, továbbfejlődési lehetőség az óvodapedagógusok számára.

Az óvónő módszerei a tanulási folyamatban:

- Együttműködésre törekvő, a gyermeki érdeklődést felkeltő, nevelői stílus hangsúlyozása.
- Komplex nevelőmunka megvalósítása, a csoportok sajátos pedagógiai programjának továbbfejlesztése
- Egyéni fejlesztési terv készítése, a lemaradt részképességek fejlesztésére.

VII. 11.4. A tanulás megszervezése:

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati probléma- és feladatmegoldás,
- az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló játékos, cselekvéses tanulás, kötött vagy kötetlen formában.

A kötetlenség a gyerekek önkéntes részvételét jelenti. Alapvető szabály, hogy a kezdeményezés nem zavarhatja a kialakult játékot, ezért a foglalkozási időpontjának megválasztása az óvónőtől nagy körültekintést, tapintatot igényel.

A kötetlenség a kezdeményezés időpontjára is érvényes. Történhet a nap bármelyik időszakában, amikor a nevelési helyzet és a gyerekek tevékenysége erre lehetőséget ad. A kötetlen foglalkozásokon kötetlen az elhelyezkedés is. A foglalkozásokon a gyerekek a legkülönbözőbb módokon foglalhatnak helyet. Az óvónő törekedjék arra, hogy minél több foglalkozás a tárgy vagy a jelenség természetes környezetében folyjék. A gyerekek érdeklődésüktől függően menet közben is be- és kikapcsolódhatnak a foglalkozásba. Az óvónő ezért változó létszámú és összetételű csoporttal foglalkozik.

Az egyéni munkaformában a gyerekek lehetőleg saját elképzelésük szerint, saját eszközeikkel, önállóan oldják meg a feladatokat. A mikrocsoportos munkaformánál különösen a nagyok tanulják meg, hogy társaikkal együttműködve, egymást segítve vegyenek részt a tanulásban. A mikrocsoportos munkaforma különösen alkalmas a társas kapcsolatok fejlesztésére. A tanulásban felhasznált eszközök kiválasztásánál (tárgyak, képek, munkaasztalok stb.) törekedjék az óvónő arra, hogy érdeklődésre, aktivitásra, a gondolkodási műveletek alkalmazására, a feladatban rejlő probléma felismerésére és megoldására ösztönözzenek.

Fontosnak tartjuk a tanulási folyamatban a gyermekek élményeinek meghallgatását, az otthoni és óvodai megbízatásokat a szülők és nagyszülők bevonásával.

Nevelésünk másik alappillére a helyi adottságok felmérése, beépítése, hogy milyen tájékozódási és vizsgálati területek vannak az óvodához legközelebb. Hiszen a mérés, összehasonlítás, a vizsgálat, kísérletek, modellalkotási vizsgálatok közvetlen környezetben érthetőbbé válnak.

VII. 11.5. A feladatok megvalósításának ajánlott módszerei:

3-4 éves korban a gyerekek az óvodába különböző tapasztalattal érkeznek. Nagyon fontos, hogy a tárgyakról, dolgokról minél több érzékszerv segítségével szerezzenek cselekvéses tapasztalatokat.

Legyen alkalmuk egyenként a témával kapcsolatban többféle cselekvésre, konkrét műveletekre, a valóságos környezettel való aktív ismerkedésre.

A gyerekeknek igen jó a mechanikus emlékezete. Az emlékezés fejlesztésére természetes alkalmat adnak az óvodai és az otthoni élmények, élménybeszámolók. A képzelet fejlesztésére számtalan lehetőség adódik a nap során, ha az alkotáshoz, a kreatív tevékenységhez az eszközök mindig a gyerekek rendelkezésére állnak.

A lényeges és lényegtelen különválasztása, az alapvető gondolkodási műveletek (analízis, szintézis, összehasonlítás) elemei már a kicsiknél megjelennek.

Beszédük, figyelmük bizonyos fokú önirányítására. A megfigyelés pontosságának, differenciáltságának fejlesztését jól szolgálhatja a tárgyak, jelenségek összehasonlítása,
4 éves korban a gyerekek már jobban tudnak alkalmazkodni társaikhoz, az óvónőtől kapott feladatokat társaikkal együtt is végre tudják hajtani. Kezdenek képessé válni mozgásuk, megkülönböztetése. A különböző helyzetekben megoldásra váró feladatok közben a gyerekeknek nemcsak új tapasztalatok, ismeretek szerzésére nyílik lehetőségük, hanem a meglévők alkalmazására, a változások, okokozati összefüggések felismerésére is.

Az emlékezés fejlesztését a tanulás folyamatához kapcsolódó apró otthoni megbízatások adásával is segítheti, az óvónő aktivizálhatja a gyerekeket. A gondolkodás fejlődése megkívánja, egyúttal segíti a beszéd fejlődését. Az óvónő fokozatosan érje el, hogy a gyerekek mondanivalójukat összefüggően, szívesen adják elő. A kötöttebb vagy kötetlen foglalkozások időtartama 3 éveseknél kezdetben 3-4 perc legyen és fokozatosan 10-15 percig növekedhet.
4 éveseknél 10-15 percről fokozatosan 20-25 percre növekedhet.
5-6-7 éves korban a gyerekek már megadott szempontok szerint önálló megfigyeléseket is végeznek. Az óvónő minél többször adjon módot hosszabb ideig tartó, folyamatos megfigyelésre. Tegye lehetővé, hogy a gyerekek a jelenségeket változásukban, fejlődésükben érzékeljék. Megfigyeléseik alapján a különböző összefüggések önálló felismerésére is nyújtson lehetőséget. Ebben a korban megkezdődik az önellenőrzés képességének alakulása is. Az óvónő itt már fokozottan segítse elő - pl. páros és mikrocsoportos munkával - a gyerekek együttműködésének fejlődését.

A közösségi élet szempontjából fontos normák, együttélési szabályok megismerésére a tanulás során adódó lehetőségeket használja fel. A foglalkozás anyagának feldolgozása során használja fel egyegy gyerek különösen széles körű tájékozottságát. Minél több gyerek kapjon lehetőséget egyéni élmények, tapasztalataik elmondására. A foglalkozások időtartalma fokozatosan legfeljebb 30-35 percre emelkedhet.

Az óvodában alkalmazható digitális eszközöket (cd lejátszó, projektor, fényképezőgép, laptop, számítógép, interaktív tábla) célszerűen használja. Az informatikai eszközöket tudatosan, sokoldalúan használja fel. A gyermekekben igyekezzen felkelteni és fenntartani az önálló tapasztalatszerzés megismerés igényét, a próbálkozás örömét. Ennek érdekében indokolt esetben használja az IKT eszközöket is. Az önálló tapasztalatszerzéshez – a játékhoz és egyéb tevékenységekhez – az életkornak és a gyermekek egyéni képességeinek megfelelő eszközöket biztosít.

VII. 11.6. Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, örömmel tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Kerülje a túl általános sztereotip értékelést (ügyes vagy), helyette a konkrét jó cselekedetét, tettét emelje ki, alkalmazza a differenciált árnyalt értékelést. Alkalmazza s jutalmazás sokféle módszerét (simítás, bólintás, gesztus, szóbeli közlés) egyénileg, a csoport és a szülők előtt egyaránt. A büntetés kerülendő a tanulási folyamatban, de a szóbeli közlés, gesztus, kérdés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

A tanulás folyamatokban a gyermeket tudatosan megfigyelve tapasztalatokat szerezhetünk a gyerekek feladatvégzése, munkatempója, figyelme, beszédkészsége, kitartása területén, melyet a fejlettségmérő lapon rögzítsünk.

VII. 11.7. Prevenció és korrekció a tanulási folyamatban

A lassúbb fejlődésnek számos oka lehet, ezek csoportokba sorolhatók:

1. Az első csoportba a környezeti eredetű okokat soroljuk, (szociális okok). Ide tartozik az ingerszegény környezet, a kisgyermekkel való megfelelő foglalkozás elhanyagolása, különböző környezeti ártalmak, érzelmi sérülések, hibás nevelés.
2. A második csoportba a szervezetet, elsősorban az idegrendszert károsító biológiai okok tartoznak, melyek szintén lassítják a fejlődést (organikus okok). Ide sorolhatjuk a koraszülöttséget, a kisebb fokú parinatális, ill. posztnatális (szülés alatti, utáni) idegrendszeri ártalmakat, különböző betegségeket stb.
   Súlyosabb idegrendszeri sérülés értelmi fogyatékosságot okozhat.

Eddigi tapasztalataink szerint a korrekciós munka megszervezésénél a következőket tartjuk szem előtt:

- Az egész személyiséget kell fejleszteni, személyiség alatt értve a gyermek szomatikus és pszichikus sajátosságainak, tulajdonságainak összességét. A fejlesztést nem lehet tehát leszűkíteni például csak az értelmi képességek fejlesztésére, csak egy tünet megszüntetésére.

- Első lépésként meg kell állapítani, mennyiben felel meg a gyermek az életkori átlagszintjének, illetve a felmérések alkalmával, a felmérőlapok kitöltésekor látható milyen területen gyengébb.

- Szükséges tájékozódni az elmaradás, a problémák, a nehézségek eredetéről, gyökereiről, mert ez messzemenően befolyásolja a korrekciós módszerek megválasztását.

- Mindig figyelembe kell venni a gyermek egyéni sajátosságait, eddigi fejlődését, szociokulturális hátterét, testvérei között elfoglalt helyét, a csoportban való helyzetét stb.

- Az említettek ismeretében lehet csak megszervezni a korrekciós munka által elérhető

  célt.

- Meg kell különböztetni a korrekció megszervezésénél a fejlesztendő területeket, képességeket és a felhasználható eszközöket, módszereket. (pl. rajz, festés, bábjáték, ének-zene stb.)

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhetünk el eredményt. A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskola érettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait, az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

VII. 11.8. Tehetséggondozás a tanulás folyamatában

Tehetségnek azt a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességet értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos, vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni. Kiemelten tehetséges gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki általános, vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek meghatározásában tehát jelen van a kiemelten tehetséges gyermek gondozása, fejlesztése is. Nkt. 4. § (12)

A tehetség többet jelent, mint a magas IQ, mint a rendkívüli képességgel járó csúcsteljesítmény. A tehetséget jelzi újszerű dimenziók megközelítését, rendkívüli gondolkodási és viselkedési módot, mely új utak, új megoldások és új lehetőségek felfedezésére ösztönzi az egyént.

Hisszük, hogy minden óvodás gyermeknek vannak erősségei és tehetséges valamiben. Hisszük, hogy tisztelet és alázat nélkül nem lehet kapcsolatokat építeni és gyermeket nevelni.

Az óvodai tehetséggondozásunk két szálon fut:

-tehetséggondozás és fejlesztés az óvodai csoportokban, az egyéni érdeklődésnek megfelelő differenciált fejlesztés, fejlődés áll, amely kiterjed a képességek kibontakoztatására és a hátránykompenzációra.

-tehetséggondozás és fejlesztés a tehetséggondozó műhelyekben, amelyek speciális tehetségfejlesztési programmal, éves munkatervvel működnek. A programokhoz biztosítjuk a megfelelő helyet, időt és szakembert.

A tehetség legfontosabb összetevői:

a.) képességek, adottságok, készségek

1. intellektuális képességek:
   - logikus gondolkodás
   - a következtetés képessége
   - figyelem, emlékezet
   - az ismeretszerzés és megőrzés képessége
   - kifejezőképesség
   - érzelmi intelligencia
2. művészi képességek:
   - rajz
   - zene
   - tánc
   - előadói képesség (mesemondás, versmondás, dramatizálás, bábozás
3. Pszichomotoros képességek
   - testi ügyesség
   - kézügyesség
4. kreativitás
5. feladat elkötelezettség, kitartás

Az óvónő feladatai a tehetséggondozás folyamatában:

- a gyermek képességeinek megismerése, mérése
- együttműködés a családdal
- speciális gondozás, fejlesztés a csoport keretein belül
- a továbbhaladás menedzselése, egyéni utak megtalálása
- fejlesztőprogram kidolgozása
- adott területen az óvodapedagógus önművelése
- együttműködés az iskolákkal, művelődési intézménnyel

A gyermekek megfigyelése, mérése:

A játéktevékenység megfigyelése kiemelt módszerünk. A gyermeket mélyen és valóságosan megismerni elsősorban a játékon keresztül lehet. Ekkor látható a hajlama, világhoz és társaihoz való viszonya, kommunikációja. A játék során sajátít el olyan képességeket, mint kitartás, alkotó gondolkodás, önbizalom. A másokkal való együttjátszás megtanítja a gyermeket a barátság a figyelmesség és az együttműködés fontosságára. A méréseink a pedagógiai területre is kitérnek, melyet az egyéni személyiségnaplóban rögzítünk.

Minden jó nevelési rendszer a gyermek szükségleteit helyezi előtérbe, azaz ösztönzi, csábítja, ahol erre képesnek látszik és segíti, ahol gyengébb. Az óvónő segítse elő a gyermek önértékelését, sokféle kreatív tevékenységre adjon lehetőséget, és teremtse meg a szükséges feltételeket a gyermek továbbfejlődése érdekében. Különfoglalkozásaink további lehetőséget biztosítanak:
Óvodánkban lehetőségük van foci edzéseken való részvételre, öt éves kortól. Az ide járó gyerekeknek lehetőségük van óvodás városi bajnokságokon való részvételre a Bozsik-program keretében. További fejlesztésük is ebben a programban biztosított.
-a néptánc oktatást Így tedd rá! -módszerrel a Szabolcs néptánc egyesület néptánc-pedagógusa végzi, és az egyesületben egészen felnőttkorig gondozzák a tehetséges gyerekeket.
-a zeneovit heti egy alkalommal zenepedagógus, fejlesztőpedagógus végzi.
-az angol nyelvi kuckókat nyelvvizsgával rendelkező óvodapedagógusok vezetik. Alkalmanként angol nyelvi lektor is segíti a nyelvi fejlesztést.
-a kézműves kuckó lehetőséget nyújt a vizuális kultúra fejlesztésére, a változatos kézműves technikák elsajátításával az alkotóképesség kibontakoztatására.
-a mesekuckó a nyelvi kifejezőképesség és dramatikus játékok által segíti a nyelvi tehetség kibontakoztatását, beszédkultúra fejlesztését.
- a kosárlabda edzés a labdajátékok iránti szeretetet segíti, a gyerekek számára elősegíti az egyéni képességek és a csapatjáték fejlődését.

Az óvodapedagógus a tehetséggondozás érdekében használja a modern információ feldolgozási eszközöket, mutasson példát az infokommunikációs eszközök óvodai alkalmazására

VII. 12. A kisgyermekkori angol nyelvi nevelés. (speciális feladat)

Minél fiatalabb a gyermek, annál könnyebben képes több nyelvet is elsajátítani, ha azzal rendszeresen és szisztematikusan foglalkozik. A kutatások valójában azt mutatják, hogy ha korán merítünk bele egy gyermeket a második nyelv elsajátításába, annál jobb lesz felnőttként a nyelvtani és kiejtésbeli felfogóképessége. Az is igaz, hogy nem tesz előnyre az írásbeli nyelvtani feladatok megoldásában, de előnyre tesz szert kiejtésben és a nyelvtani szerkezetek hosszan megmaradó tökéletes kiejtésében.

Az anyanyelv megtanulása szempontjából is a kritikus időszak a hét éves kor előtti időszak. Ez azt jelenti, hogy ha egy gyermek ez idő alatt nem tanulja meg első nyelvét, akkor soha nem fog tudni folyékonyan beszélni azon a nyelven, ill. nem tudja teljes mértékben elsajátítani azt. Ez azért van, mert a gyermek fejlődésének ezen ideje alatt az agyban van egy bizonyos biológiai készség a nyelv elsajátítására. A hatodik életév betöltésével a fogékonyság csökken. Bár az ember később is jól megtanulhat egy másik nyelvet, de valószínűtlen, hogy a tanuló valaha is eljut az anyanyelvi beszélő nyelvtudás szintjére.

Célunk:

- az idegen nyelvvel való ismerkedés óvodások részére négy-öt éves kortól.
- a kétnyelvűség megalapozása, az idegennyelv megszerettetése, megteremtve ezzel a későbbi kétnyelvű iskolai oktatás alapjait.

Feladata: az angol nyelv használatának kialakítása mindennapi kötetlen tevékenységekben és szervezett különfoglalkozásokon keresztül.

A nyelvvel való ismerkedés alapelve a mindennapos kötetlen angol nyelvű társalgás kezdeményezése, amelyet angolul jól beszélő óvodapedagógusok végeznek.

Az óvodapedagógus bekapcsolódik a gyermekek játékába, kihasználja a játékban rejlő lehetőségeket, lehetőséget biztosít az egyéni és kiscsoportos fejlesztésre. Továbbá a gondozási tevékenységekben, a napi élethez kapcsolódó szavak, kifejezések spontán beépülését elősegíti. A szervezett

különfoglalkozásokat óvodapedagógusok, alkalmanként angol nyelvtanárok vezetik. (heti egy órában)
A nyelvtanárok által használt eszközök:
A kisgyermekeknek készült könyvcsalád címe:
1. New Yippee! Red Student's Book (tanulási könyv)
2. New Yippee! Red Teacher's Book (tanári kézikönyv)
3. New Yippee! Red Flashcards (szókártyák)
4. New Yippee! Red Class Cd (Cd hanganyag)

Tehát három könyvet tartalmaz: pirosat, zöldet, kéket, amelyek érdekesek és szórakoztatóak a gyermekek számára. A tananyag az összetett intelligencia elméleten alapul, melynek célja, hogy segítse a gyerekeket a hallás és beszédértés fejlesztésével. Nyolc téma köré épülő leckéket tartalmaz, amelyben történeteket, dalokat, hallásértés feladatokat, képes szótárat, matricákat és gyakorlatokat végezhetünk. Továbbá négy összefoglaló lecke elvégzésével a tanár ellenőrizheti és megerősítheti tudását a gyermeknek.

A idegen nyelvi kommunikáció fejlesztésben a kötetlen társalgás mellett aktívan felhasználjuk a nyelvi játékokat, dalokat a gyermekek fejlődésének elősegítése céljából. Az angolul jól beszélő óvodapedagógus az angol tanár által már tanított dalokat, mondókákat, nyelvi formákat napközben kötetlenül kezdeményezi. Ezáltal, az ismétlések során jobban rögzülnek ezek a kifejezések, szófordulatok.

A program alkalmazás módja: fokozatos. Azaz az első évben egy csoportban foglalkozik velük az angol nyelvet jól beszélő, középfokú angol nyelvvizsgával rendelkező óvodapedagógus. A különfoglakozásokat igény szerint szervezzük kisebb és nagyobb gyerekek részére. Később az óvodapedagógusok angol nyelvi továbbképzésének elvégzése után több csoportban is beindítható.

Iskolai angol nyelvi órák látogatása iskolába készülő nagycsoportosokkal.

Tanítók, tanárok az óvodában alkalmanként kis csoportfoglalkozást vezetnek.

Sikerkritérium:

Munkánkat akkor tekintjük sikeresnek, ha a gyermekeket két-három év alatt olyan angol nyelvi szintre eljuttatunk, hogy megértik a hétköznapi szituációkban a célnyelven elhangzó egyszerűbb mondatokat, ismerik az alapszókincset, melynek egy részét használni is tudják. Valamint az óvodáskor végére képesebb egyszerűbb kérdésekre a célnyelven tőmondatokban válaszolni.

VIII. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

VIII.1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotában, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

VIII.2. Testi fejlettség terén

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani képes.

VIII.3. Lelki fejlettség területén

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.
A lelkileg egészséges gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett, megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az óvodai élet tevékenységi formáinak sikerkritériumai (összesítve)

<u>Az egészséges életmód alakítása</u>

1. Önállóan használja a WC-t.
2. Vigyáz a mosdó rendjére.
3. Önállóan mos kezet, használja a körömkefét.
4. Önállóan mos fogat, a fogápoló szereket tisztán tartja
5. Szükség szerint használ zsebkendőt.
6. Ügyel az étkező asztal esztétikus rendjére.
7. Helyesen használja az evőeszközöket.
8. Mozgása harmonikus, összerendezett
9. Szokásává vált a rendszeres, gondos tisztálkodás.
10. Helyesen, megfelelő sorrendben öltözik, vetkőzik, ruháját rendbe rakja.

<u>Mozgás</u>

1. Képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon.
2. Tud rövidebb távon egyenletes iramban futni.
3. Versenyjátékokban betartja a szabályokat.
4. Tud ütemtartással járni.
5. Tud helyben labdát vezetni.
6. Tud egykezes felsődobással célba dobni.
7. Tud gurulóátfordulást végrehajtani előre.
8. Szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban.
9. Tud néhány mozgásos játékot (futó-, fogójáték) irányítás nélkül játszani.
10. Tud a térben tájékozódni, ismeri az irányokat.

<u>Anyanyelv fejlesztése, mese, vers</u>

1. Szívesen mesél, báboz, dramatizál.
2. Gondosan bánik a könyvekkel.
3. Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni.
4. Folyamatosan, érhetően összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.
5. Udvariassági kifejezéseket használ.

6. Beszéde tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek
7. Várja, igényli a mesehallgatást.
8. Tud történeteket kitalálni, azt elmondani, megjelenítem.
9. Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára gondolatainak érthető kifejezését. Minden szófajt használ.
10. Minden magán és mássalhangzót tisztán ejt. (fogváltással összefüggő eltérés lehetséges)
11. Különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
12. Végig tudja hallgatni és megérteni mások beszédét.

Ének-zene, énekes játék

1. Élvezettel hallgat zenét.
2. Tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
3. Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni.
4. Tud dallam, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.
5. Tud társaival térformákat alakítani.
6. A különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt, egyöntetűen, esztétikusan végzi.
7. Tud élvezettel, irányítás nélkül játszani néhány dalos játékot.
8. Felismeri a halk-hangost, és tud halkan, hangosan énekelni, beszélni.
9. Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudja mindkettőt mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni.
10. Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést ütőhangszerekkel tudja kísérni.

Rajzolás, mintázás, kézimunka

1. Örömmel, saját kezdeményezésére ábrázol
2. Képalkotásában kifejezi gondolatait, élményeit.
3. Elképzelés után meseszereplőket stb. hangulatot is kifejezve, jellegzetes színekkel, formákkal, mozgással ábrázol.
4. Tud egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani.
5. Önállóan és csoportosan is készít játékot, kelléket, ajándékot.
6. Téralakításban, építésben másokkal együttműködik.
7. Ábrázolása változatos színhasználatot és tagoltságot mutat.
8. Emlékezet utáni témákban a részleteket is ábrázolja.
9. Díszítő, tervező feladatot változatos színekkel, rajzolással, festéssel, papírmunkával, agyagba karcolással stb. megold. Tud különféle technikával képet alkotni, a technikát önállóan rendelkezésre álló anyagokból megválasztani.

A külső világ tevékeny megismerése

1. Megkülönbözteti az évszakokat és a napszakokat.
2. Ismeri környezete növényeit, állatait, részt vesz a növény gondozásban, természetvédelemben.
3. Képes két kiterjedést vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kisebbet, kevesebbet, nagyobbat, többet létrehozni.
4. Helyesen használja a tő és sorszámneveket.
5. Tud 10-es számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni. Meg tudja állapítani, több, kevesebb vagy ugyanannyi-e.
6. Helyesen használja a térbeli viszonyokat jelentő névutókat.
7. Ismeri a színeket, azok világosabb, sötétebb árnyalatát.
8. Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik. Tudja nevét, lakcímét, testvérei nevét, szülei foglalkozását, saját születési helyét idejét.

9. Ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait és betartja azokat, ismeri szűkebb lakóhelyét és a közelben lévő közintézményeket. A környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.
10. A tárgyakat legalább 10-ig meg tudja számlálni, össze tudja hasonlítani nagyság, forma, szín szerint. Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
11. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási for-mák szokások, amelyek a természet és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

Tanulás

1. Az egyszerű feladatokat megérti.
2. Ha a helyzet megkívánja, kivárja, amíg rá kerül a sor.
3. Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
4. Feladatai végrehajtásában kitartó.
5. Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő.
6. Él benne az iskola, a tanulás utáni vágy.
7. Tevékenységének eredményét reálisan értékeli.
8. Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
9. Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő.
10. Szándékos figyelemre képes.

VIII.4. Szociális érettség tekintetében

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. Gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

Érzelmi nevelés, szocializáció

1. Ragaszkodik a csoporttársaihoz és a csoportban dolgozó felnőttekhez.
2. Igényli a csoportban kialakult szokásrendszer alkalmazását.
3. A játékszereken megosztozik társaival.
4. Segíti társait a tevékenységekben.
5. Türelmesen meghallgatja a felnőtteket és társait.
6. A csoportba érkező vendégeket szeretettel, udvariasan fogadja.
7. Az udvariassági formák betartásával kommunikál.
8. Érdeklődik társai iránt, meghallgatja őket.
9. Konfliktushelyzetben társaival egyezkedik.
10. Számon tartja társai hiányzásainak okát.
11. Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
12. Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb- szükség szerint kreatív-elvégzésében nyilvánul meg. Kitartásának, munkatempójának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Munka jellegű tevékenységek

1. Szívesen vállal egyéni megbízatásokat.
2. A barkácsoláshoz használt eszközöket, szerszámokat, anyagokat, gondosan, esztétikusán rákja el.
3. Részt vesz a kerti munkában.
4. Az étkező asztalt esztétikusán teríti meg.
5. Étkezés után az edényeket elrakja.
6. Aktívan vesz részt a teremrendezésben, ágyazásban.

7. Szívesen végez munka jellegű tevékenységet.
8. Önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatai.
9. A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja.
10. Ügyel saját személye és környezete rendjére.

Játék

1. Alkalmazkodik a játék szabályaihoz.
2. Játékhelyzetben újraalkotja a felnőttek tevékenységét.
3. Társaival a játék során cselekvéseit összehangolja.
4. A barkácsolás természetes része a szerepjátéknak.
5. A játékhoz készített eszközöket felhasználja további játékai során.
6. Képes megérteni és elfogadni játszótársai elgondolásait.
7. Le tud mondani egy-egy kedves játékszerről.
8. Képes szerepvállalásra és a szerepek elosztására.
9. Képes szerepjátékok megszervezésére, az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására.
10. A játéktémát napokon keresztül folytatja társaival.

IX. A SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ, SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ ÉS/VAGY FEJLŐDÉSBEN AKADÁLYOZOTT GYERMEKEK FEJLESZTÉSE

Napjainkra sajnos jellemző, hogy növekszik a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, így a szociálisan retardált, nehezen beilleszkedő gyermekek száma.

A szociokulturális hátránnyal induló gyerekek fejlesztő segítség nélkül iskolai és később társadalmi kudarcnak vannak kitéve!

Mindezek ismeretében ezeknek a gyerekeknek differenciált fejlesztését felzárkóztatásuk érdekében a következő tényezők teszik szükségessé:

a családok szociális helyzete

- a gyermek szomatikus, mentális, szociális fejlettségének a szintje
- a nyelvi kifejezőképesség hiánya
- az iskolai tanuláshoz szükséges képességek fejletlensége

Szemléletünkben, törekvéseinkben azonosulunk Mária Montessori gondolataival:

, Teremtsünk olyan mértékű integrációt, amit csak lehetséges, és olyan kevés izolációt, ami feltétlenül szükséges."

Ezt az integrációs lehetőséget kívánjuk mi is megadni az arra rászoruló és alkalmas gyereknek.

Az integráció értelmezése: pedagógiai értelemben együttnevelést jelent.

A Nkt. meghatározza a hátrányos helyzetű, és a halmozottan hátrányos gyermekek fogalmát.

121.§ (4). hátrányos helyzetű gyermek, tanuló az, aki családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző nyilvántartásba vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak.

Nkt.4.§ Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Nkt.47.§(1) A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön.

Beilleszkedésükhöz az alábbi feltételek szükségesek: gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatása, a neveléshez speciális tanterv, segédlet. Az integrált óvodai neveléshez, foglalkoztatáshoz, szakirányú végzettségű gyógypedagógus, speciális gyógyászati és technikai eszközök.

Az óvoda a halmozottan hátrányos gyermekek számára az oktatásért felelős miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program szerint óvodai fejlesztő programot szervez. Az óvodai fejlesztő programban az a gyerek vehet részt, aki halmozottan hátrányos helyzetűnek minősül. Az óvoda vezetője felveheti a fejlesztő programba a hátrányos helyzetű gyermeket is.

Az így felvehető gyermekek létszáma nem haladhatja meg az adott csoportba felvett gyerekek létszámának 15%-át. (20/2012.EMMI rendelet 173.§(1)

Az óvodai fejlesztőprogram keretében, a gyermek igényéhez igazodva biztosítja az óvoda

- a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységeket,
- az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.
- Az óvodai fejlesztőprogram szervezésének feltétele, hogy az adott nevelési évében az óvodában a halmozottan hátrányos gyermekek aránya eléri a 10%-ot.

Hogy integráló, vagy szegregáló módon történjen- e a nevelés, azt a szakértői bizottság határozza meg a gondviselő kérésére, vagy egyetértésével. Ha a szakértői bizottság úgy ítéli meg, hogy a gyermek integráltan nevelhető úgy az intézményi jegyzékből megfelelő intézményt javasol. Megvalósulhat az elhelyezés alapítványi, vagy magánintézményben is, ha a feltételek megvannak, de mindenképpen figyelembe kell venni a sérülés mértékét.

Érzékszervi fogyatékosság esetében:

Beszédfogyatékosság: pl. megkésett beszédfejlődés, beszédhiba esetén

Számukra kiemelkedő jelentősége van az anyanyelvi nevelésnek. Az óvodai tevékenységek során ki kell használnunk a beszédre serkentő spontán szituációkat, és tudatosan törekednünk kell az ilyen lehetőségek megteremtésére. Szükséges a beszédfejlesztő és anyanyelvi játékok tudatos alkalmazása.

Szakember, logopédus fejlesztését igényeljük.

Látás fogyatékosság, gyengén látás (szemüveghasználattal.)

Feladatunk, hogy segítsük a gyermekeket a játékban való részvételben, a közösséghez való alkalmazkodásban, a viselkedési formák megtanulásában, gyakorlásában, a mozgásban a látáshoz szükséges eszközök óvásában, tisztán tartásában.

Enyhe hallássérülés

Feladatunk az aktív nyelvhasználat építése, (beszédértés, érhető kiejtésre nevelés) megerősítés. Célunk, hogy értsék meg a hozzájuk intézett kérdéseket, közléseket, mondatba foglalt formában is. Ébresszük fel és fejlesszük a kommunikációs igényüket, a családi szociális háttér bekapcsolásával.

Mozgásszervi fogyatékosság: óvodánk teljeskörűen akadálymentesített, mozgássérültek számára kialakított parkolóval, és lifttel rendelkezünk. A gyermekkorban kialakult mozgásszervi deformitások korrigálása, és prevenció céljából mozgásfejlesztő különfoglalkozásokat szervezünk.

IX.1. Az óvónő szerepe és feladata az integrációban

Olyan integrációs program és tevékenység megvalósítása, amely a kiemelt figyelmet igénylő, különleges bánásmódot igénylő, ill. a sajátos nevelési igényű gyermek szükségleteit figyelembe veszi, együttnevelésük sikere érdekében. Ne legyenek túlzott követelményeink, de ne becsüljük alá

képességeiket sem: amit a gyerek tud, és aminek kivitelezésére lehetőség van, azt végezze el. Önmagához képest fejlesztjük, de az óvodáskor végére ki kell alakulnia az alkalmazkodó képességnek, akaraterőnek, önállóságra törekvésnek, együttműködésnek.

Beszéljünk a gyerekeknek társuk érkezéséről, a helyes viselkedésről. (Pl. szemüveges, vigyázni kell a szemüvegére.) Csak akkor várhatjuk el, hogy megértsék egymást, ha tudják mi az amit el kell fogadniuk társuk állapotában.

Együttműködés szükséges a szülőkkel is, hogy gyermekeiket bíztassák az elfogadásra, a sérült gyermek szüleivel pedig segítő szándékú legyen az együttműködés.

IX.1.1. Célunk

A hátrányokból való lemaradások csökkentése differenciált fejlesztéssel. Sokoldalú személyiségfejlesztés, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.
A szociokultúrális hátrányokból adódó lemaradások kompenzálása, hogy az iskolába kerülve minél kevesebb kudarccal kezdjék meg az iskolai tanulást.

X.1.2. Feladataink:

- A **hátrányos helyzet** okainak a feltárása,
- minden gyermeknek esélyt adni az önmagához viszonyított fejlődésre, hiányainak pótlására, hátrányainak kompenzálására saját tempója szerint,
- minden fejlesztés eszköze a játék és a mozgás legyen, szinte észrevétlenül váljon tanulássá!
- Olyan játéktevékenységek biztosítása, amely elősegíti a magasabb szintre jutást.
- Az eredményes fejlesztés érdekében aktív együttműködés megszervezése szakemberekkel. (orvos, gyógypedagógus, logopédus)

A lassúbb fejlődésnek számos oka lehet:
- Környezeti eredetű szociális okok. (ingerszegény környezet, elhanyagoló nevelés, egészségtelen életmód stb.)
- Biológiai okok: a szervezetet, ill. az idegrendszert károsító okok, melyek lassítják a fejlődést. (koraszülöttség, szülés alatti vagy utáni idegrendszeri ártalmak, fertőző betegségek.)

A korrekciós munka megszervezésének irányelvei:
- Az egész személyiséget kell fejleszteni. Nem lehet csak egy tünet megszüntetésére irányulnia a munkánknak.
- Első lépésként meg kell állapítani, hogy mennyiben felel meg a gyermek az életkori átlag fejlettségi szintjének, milyen területen vannak lemaradások.
- Szükséges tájékozódni a lemaradás, a problémák, a nehézségek eredetéről, gyökereiről, mert ez befolyásolja a korrekciós munka módszereinek megválasztását.
- Mindig figyelembe kell venni a gyermekek egyéni sajátosságait.
- Az említettek ismeretében lehet megszervezni a korrekciós munka által elérhető célt. Ügyeljünk a legközelebbi fejlődési fokra, azaz ne akarjunk túl sokat egyszerre.
- Határozzuk meg a fejlesztendő területeket, képességeket, a felhasználandó eszközöket, módszereket.
- A fejlesztő foglalkozás egy része lehet frontális jellegű, a lassabban haladóknál egyéni jellegű.

Szomatikus területen:
- a testi ügyesség, a mozgáskoordináció, finommotorika fejlesztés
- fizikális állóképesség, tűrőképesség, fáradékonysági küszöb javítása
- a retardált gyerekek egy részére jellemző nagyfokú mozgásigény levezetéseill. csökkentése
- a látási, hallási analizátor működésének javítása, fokozása

- a beszéd területén a hangképzés-ejtés, szókincsbővítés, összefüggő beszéd fejlesztése

A megismerő folyamatok területén:
- a figyelem, a figyelem terjedelmének, tartósságának, a figyelem akaratlagosságának fejlesztése,
- az érzékelés, észlelés, (tér, idő, alakészlelés) fejlesztése,
- az emlékezés látási, hallási terjedelmének, tartósságának megbízhatóságának fejlesztése,
- a képzelet (reproduktív) fejlesztése,
- a gondolkodás (analízis, szintézis, fogalomalkotás, következtetés,) fejlesztése,
- a mennyiségfogalom kialakulásának elősegítése.

A magatartás korrekció területei:
1. érzelmi élet: kiegyensúlyozottság, szülőkhöz, társakhoz, óvodához, iskolához megfelelő viszonyulás
2. az akarat, kitartás, feladattudat fejlesztés
3. az egyes pszichés problémák, helytelen magatartási módok (verekedés, árulkodás, csúfolódás, és az ezek nyomán fellépő szorongás, félelem megoldása)

Ezeknél a gyerekeknél is figyelembe kell venni a terhelhetőséget, a velük szemben támasztott elvárásokat: ha alul terheljük őket, érdektelenné válnak

Ha túlterheljük őket fáradtak, zaklatottak lesznek, vagy a kudarctól való félelem távol tartja a feladattól s meg sem próbálja azt.

X.2. Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések.

A Közép utcai új óvodai épülettel, annak bővülésével és a játszóudvar esztétikus és biztonságos alakításával, jelentős tárgyi eszköz és feltételjavulás történt, amely elősegítette az esélyegyenlőség széleskörű megvalósulását:
- megszűntek a helyiség hiányosságok, tornaszoba, tágas egyéni fejlesztő szoba, elkülönítő, iroda, tálalókonyha, mosóhelyiség és közösségi tér lett kialakítva. A csoportszobák is tágasak, világosak és a hűtő-fűtő klíma beszerelésével komfortosabbak lettek.

- az óvoda teljesen akadálymentesített, a mozgáskorlátozottak, kismamák használhatják a liftet, a mozgássérült parkolót.

- az óvoda udvara füvesített, és nagyrészt térkővel burkolt, így esős idő után is ki lehet menni, nincsen tócsa és sár. Megvalósítjuk az egészséges életmódra nevelést.

- körzethatárunk nincs, így a város több pontjáról, a külső területekről, a bokortanyákról és a környező településekről immár sok gyermek érkezett hozzánk. Az evangélikus családok aránya eléri a 40%-ot. Az eltérő környezeti és családi háttérből eredően, továbbá a fenntartói elvárások alapján nevelési programunk tartalmazza azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják az óvodánkba járó gyermekek személyiségének fejlődését, testi-lelki-értelmi szükségleteinek kielégítését, a hátrányos helyzetű gyerekek differenciált fejlesztését, fejlődésének segítését.

Óvodánkban az esélyegyenlőség érdekében megvalósult:
- a gyermekközpontú, családorientált szemlélet. Szorosan együttműködünk a családdal, rendszeres tájékoztatással segítjük őket. Szülői fórumok, fogadóórák, szülői értekezletek, szülői munkadélutánok, Gyermekhét, Anyák napja, Családi Istentisztelet és még sok egyéb közös

program, rendezvény, kirándulás valósult meg. A szülők elégedettek az itt folyó munkával, és évek óta az óvodai férőhelyekre többszörös a túljelentkezés. A gyermekek felvételénél előnyt élveznek az evangélikus családok, és azok, akik az evangélikus általános iskolát választják a későbbiekben. Óvodánk bő lehetőséget teremt a partnerekkel való együttműködésre: óvoda-család-gyülekezet-iskola.

- együttműködünk a szakszolgálatokkal: A Pedagógiai Szakszolgálathoz tanulási képesség és iskolaérettségi vizsgálatokra küldjük a gyerekeket, ha az óvodapedagógusaink által végzett egyéni felmérések, pedagógiai jellemzés alapján ez indokolt. (természetesen a szülőkkel való egyeztetések után.)
- Rendszeres kapcsolatot tartunk a védőnővel, a Gyermekjóléti szolgálattal, Közművelődési Intézményekkel. Az intézményben a gyermek és családsegítő szociális munkás hetente egy alkalommal segíti munkánkat.
- Az intézményben logopédus segíti a gyermekek beszédfejlődését.
- Heti egy-egy órában ingyenesen járhatnak a gyerekek foci-edzésre, közülük előnyt élveznek a tehetséges, ám hátrányos helyzetű gyermekek. Az angol nyelvi foglalkozásokat is ingyenesen vehetik igénybe a gyerekek, ahol ezáltal az idegennyelv iránt felkeltjük az érdeklődésüket.
- A mozgásfejlesztő különfoglalkozásokra is sok gyermek jár, amely segíti a gyerekeket a tartásjavításban egyéb ortopédiai problémákban. A mozgásprevenciót, korrekciót ezáltal is megvalósítjuk. Ehhez személyi feltételként mozgásfejlesztő pedagógust alkalmaztunk.
- Minden gyermek esetében megvalósítjuk az egyéni képességek megismerését felmérését. A fejlődésük nyomon követését óvodába lépéstől digitális csoportnaplóban rögzítjük (félévente) amely segítséget ad ahhoz is, hogy kiderüljön, milyen területen van szükség korrekcióra. Felmérjük a gyermekek értelmi, beszéd, szociális és erkölcsi állapotát, és egyéb hatékony gyermek megismerési módszereket alkalmazunk. A Játsszunk együtt! - című csomaggal (Rákóczi Zoltánné-Kissné Takács Erika) az óvodáskorú gyermekek megismerésének, fejlesztésének változatos formáit vezetjük be. Különböző feladatlapok, munkalapok is segítik munkánkat.
- Az óvoda étkeztetését a Luther Márton Kollégium konyhájával kötött szerződéssel oldjuk meg. Lehetőséget biztosítanak a diétás vagy tej, tojás, glutén mentes menü főzésére is, így a táplálék allergiás gyermekeknek is tudunk megfelelő étkezést biztosítani.
- Óvodásaink hátrányai főleg családi környezetükből és családjuk anyagi helyzetéből adódnak. A 328/2011. (XII.29.) Korm. Rendeletnek megfelelően a szülők nyilatkozatot adhatnak be a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének igénybevételéhez a megfelelő jogcímek alapján.
- Változatos óvodai programokat, kirándulásokat szervezünk és így óvodásaink csoportos, (olcsóbb) belépővel juthatnak el a botanikus kertbe, állatkertbe, Múzeumfaluba. Ennek nagyon örülnek a szülők is.
- A keresztény értékrendet képviselő óvodánk azt az erkölcsi felelősséget vállalta és valósítja meg, miszerint semmiféle hátrányos megkülönböztetést nem képvisel. A keresztény értékrendszert sokoldalúan közvetítjük mindenki számára, harmóniában élünk a természettel,

szeretetkapcsolatokra és toleranciára építjük nevelési feladatainkat. A gyermekek erkölcsi nevelését, személyiségfejlődését a heti hittanfoglalkozás és a napi imádságok, csendes percek is segítik.

- A tehetséges, kiemelkedő képességű gyerekek számára, egyéni differenciált feladatadást, és tudatos fejlesztőmunkát végzünk. Lehetőséget biztosítunk számukra a versenyeken, fellépéseken való megmérettetésre, szereplésre, (rajz, vers, mesemondó stb.) és járnak különfoglalkozásokra (néptánc, balett, kosárlabda, kézműves kuckó, foci, angol, mozgáskotta).
- Az óvodánkból főleg az evangélikus általános iskolába mennek a gyerekek. Az iskolai beilleszkedésüket a gyerekek fejlődésének nyomon követésével, írásban kérjük a tanítóktól, akik minden éven elégedettek az óvodai felkészítésükkel.

Pályázati lehetőségek: Bízunk benne, hogy a közeljövőben eszközfejlesztési és beruházási források segítségével tovább fejlődhetünk és a megfogalmazott célkitűzések és programok színvonalasan megvalósulhatnak, a gyermekek, a családok kedvezőbb ellátásáért, fejlődéséért, mindannyiunk örömére.
Óvodánk a Jósa András Múzeummal együttműködési megállapodás keretében megvalósuló múzeumi programsorozatokban vehet részt, évente több alkalommal. Ezeken ingyenesen részt vesznek a gyerekek és ezáltal a kulturális programokkal is fejlődik majd identitástudatuk, bővülnek ismereteik.
Óvodánk a szomszédos Csodavár fejlesztőközponttal is rendszeresen együttműködik, szakemberei ingyenesen, vagy kedvező módon mérik, segítik, fejlesztik a részképesség gyengeséggel küzdő óvodásainkat. (gyógypedagógus)
Továbbra is keresni fogjuk a pályázati lehetőségeket a szélesebb körű partneri összefogásért és az óvodásaink esélyegyenlőségének megvalósítása érdekében.

Az integrációs fejlesztő program átfogó táblázata
Szervezési feladatok

Kiemelt szempont	**Fejlesztés iránya**	**Feladatok, tevékenységek**	**Felelős, határidő**
A gyermekek óvodai beíratásának elősegítése	Teljes kör, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás (hároméves kortól) a köznevelési törvény alapján.	Szülők tájékoztatása, közös programok, nyílt óvodai foglalkozások szervezése	Óvodavezető Áprilisi beíratás ill. egész évben folyamatosan, ha van férőhely
A beilleszkedést elősegítő csoportalakítás: testvérgyerekek, szülők kéréseinek figyelembevétele	SNI, HHH, HH gyerekek arányos elosztása	Szakvélemények, Határozatok, Térítésmentes étkezés igénybevételéhez nyilatkozatok begyűjtése	óvónők, szeptember
Óvoda-iskola-szülők-gyülekezet	Partneri együttműködések kialakítása	- közös programok megvalósítása: ünnepek, istentisztelet, Bibliaóra, kiránduu-	főigazgató, óvodavezető, óvoda-

kapcsolattartása, közös alkalmak szervezése, rendezvényeken való részvétel. Óvodai kirándulások megszervezése	Változatos programokkal élménynyújtás, ismereteik bővítése	lás, családlátogatás - értekezletek, egyéni beszélgetések Belépés kedvezményes csoportos belépővel	iskolalelkész, szülők, Az éves munkaterv alapján.

Pedagógiai munka kiemelt területei

Kiemelt szempont	**Fejlesztés iránya**	**Feladatok, tevékenységek**	**Felelős, határidő**
Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés	Részletes megfigyelések, fejlettségmérő lapok, szülőkkel fogadóórák	egyéni fejlesztési dokumentum. A dokumentumok alapján pedagógiai jellemzés elkészítése, szükség esetén vizsgálatkérés a Ped. Szakszolgálattól. Szükség esetén egyéni fej- gyógypedagógusfejlesztési terv készítése.	Óvodapedagógusok Október vége Óvodavezető
Kommunikációs nevelés	Szókincs, beszédértés, nyelvi kifejezőképesség	Anyanyelvi nevelés feladatainak megvalósítása: beszélgetés, folyamatos beszéd, szókincsbővítés, mondókák, mesék, versek stb. Közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés: mikrocsoportos tevékenységek. Szükség esetén logopédiai megsegítés helyben az óvodákban	Óvodapedagógusok Folyamatos
Érzelmi nevelés, szocializáció	Beilleszkedés, bizalom, elfogadás, együttműködés	Családias légkör biztosítása, anyás beszoktatás, kedvenc tárgy behozatala, testvérek egy csoportba kerülése: Csoportalakító,	Óvodapedagógusok Folyamatos

Egészséges életmódra nevelés	Egészségtudat kialakítása, egészséges táplálkozási szokások kialakítása	bizalomerősítő játékok Egészséges életmód napok megvalósítása- Sportnapok, Oviolimpia, - Foci bajnokság Tej-gyümölcs-zöldségnap Mozgásfejlesztő torna stb.	óvodapedagógusok Az éves munkatervekben meghatározott időpontokban
Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése. Identitás tudat fejlesztése	Befogadás, tolerancia, erkölcsi nevelés, pedagógiai tartalmak beépítése a nevelés folyamatába. Hazaszeretetre nevelés.	Szerepjátékok, dramatikus játékok, munkajellegű tevékenységek adománygyűjtés megvalósítása Hagyományőrzés Egyéni differenciált fejlesztés, Sportversenyek,	Óvodapedagógusok folyamatos
Tehetséggondozás	A HH, HHH gyermek kezdeményezésére és egyéni érdeklődésére fejlettségére támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák.	foci, rajzversenyek, mesemondóversenyek óvodai, és egyéb intézményi szinten	Óvodapedagógusok folyamatosan

Gyermekvédelemmel, egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

Kiemelt szempont	**Fejlesztés iránya**	**Feladatok, tevékenységek**	**Felelős, határidő**
Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, szervezése Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás	Fejlődés nyomon követése, szükség esetén szakorvosi vizsgálat kezdeményezése, mint együttműködő partnerekkel közös programok ki alakítása	Szűrővizsgálatok Fogászati, gyermekorvosi és ortopédiai is Szülői értekezleteken, szülői fórumon értekezleten előadások, tanácsadások tartása	óvodavezető, szakorvos, védőnő évente többször Munkaközösség vezetők. Éves munkatervben meghatározott időpontban
Együttműködés különböző szociális, és művelődési intézménnyel, pályázatok benyújtása	Ruha, játék, könyvadományok gyűjtése, kirándulások, programok szervezése, programokon való részvétel	Pályázati lehetőségek felkutatása, egyházunk szociális intézményeivel, múzeummal stb.	főigazgató, óvodavezető Folyamatos

"Szociális kerekasztal" létrehozása	Intézményegységeken átívelő szakmai segítségnyújtás biztosítása szociális, lelki problémákkal, valamint tanulási, magatartási, beilleszkedési nehézséggel rendelkező gyermekek, pedagógusaik és szüleik részére	Szponzorok keresése Esetmegbeszélések, Prezentációk Ismeretterjesztő témák feldolgozása Jó gyakorlatok összegyűjtése	Fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, gyermekorvos, védőnő, pszichológus, óvodapedagógusok, logopédus, Iskola-óvoda lelkész, gyülekezeti segítő munkatársak

Együttműködések kialakítása

Kiemelt szempont	**Fejlesztés iránya**	**Feladatok, tevékenységek**	**Felelős, határidő**
Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat	Szülők támogatása, erőforrásaink eltárása	Jelzőrendszer működtetése Gyermekvédelmi beszámoló készítés Gyermekvédelmi konferencián való részvétel	Főigazgató, óvodavezető, gyermekvédelmi felelős, óvodapedagógusok aktualitás szerint
Védőnői hálózat	A gyermekek óvodai beíratásának támogatása, korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás	A tanév során naprakész az együttműködés a gyógypedagógussal fejlesztőpedagógussal logopédussal és a védőnőkkel.	Az együttműködési megállapodásban rögzítettek szerint
Szakmai szolgáltatók	Konzultációk a gyermek fejlődéséről, közös fejlesztési tervek, szolgáltatások továbbképzések szervezése, biztosítása	Egységes Pedagógiai Szakszolgálat-Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság	Óvodavezető Folyamatos
Együttműködés különböző szociális, és művelődési intézménnyel, pályázatok benyújtása	Ruha, játék, könyvadományok gyűjtése, kirándulások, programok szervezése programokon való részvétel	Pályázati lehetőségek felkutatása egyházunk szociális intézményeivel, múzeummal stb. Szponzorok keresése	Főigazgató, óvodavezető Folyamatos

Óvoda-iskola átmenet támogatása

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek	Felelős, határidő
Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka	Tanulási képességek megalapozása, tanulási és egyéb részképesség zavarok megelőzése, monotónia tűrés, megoldási késztetés, alkotásvágy, figyelemkoncentráció	Fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus tevékenysége, szakszolgálatok javaslata alapján Fejlesztő foglalkozások biztosítása, differenciálás. Sokoldalú ismeretszerzési lehetőségek biztosítása.	Óvodapedagógusok Folyamatos
Iskolaválasztás támogatása	Az óvodánkba járó gyermekek előnyben részesítése, tanácsadás	Szülői értekezletek, egyéni beszélgetések, az iskola szervezett programjain való részvétel	Főigazgató Óvodapedagógusok Február
Közös óvoda-iskola programok megvalósítása	- közös sportnap - közös kirándulások -vetélkedők, rajzverseny, - közös ünnepek, -istentiszteleti alkalmak	Óvoda-iskola program megvalósítása	Főigazgató óvodavezető Óvoda-iskola programok a munkaterv alapján

Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek	Felelős, határidő
Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel	Alkalmanként családlátogatások, egyéni beszélgetések, közös programok	Beszoktatási terv, Beszoktatás és együttnevelés	Óvodapedagógusok Augusztus és folyamatosan
A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása	Szülők jelenléte a gyermekek igényei szerint (anyás beszoktatás)	Az óvodában folyamatos beszoktatás megvalósítása, szülői igények figyelembevételével. (beosztás készítése)	Óvodapedagógusok Beszoktatás időszakában

Rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás	Egyéni fejlesztési napló, bejegyzések megbeszélése, tevékenységeken való részvétel biztosítása, gyermekek alkotásai	Napi beszélgetések, Faliújságra kifüggesztett információk. Havi programterv, óvodaújság	Óvodapedagógusok Folyamatos
Egyéni beszélgetések	Család szokásainak, értékrendjének megismerése, nézetek kicserélése	Napi szinten, szülői értekezlet, fogadóórákon Egyéni beszélgetések	Óvodapedagógusok folyamatos
Szülői közösségek kialakítása	Rendezvények közös szervezése: közös programok fórumok stb.	Szülők közössége működik minden óvodában, bevonásuk a programok megvalósításába rendszeres	Óvodapedagógusok Az éves munkaterv alapján

Intézményi önértékelés, eredményesség

Kiemelt szempont	**Fejlesztés iránya**	**Feladatok, tevékenységek**	**Felelős, határidő**
Intézményi önértékelés készítése szempontsor alapján	Mérhető, objektív mutatók, fejlesztési irányok meghatározása, eredmények összevetése	Az intézményi önértékelés elkészítése óvodai, intézményi szinten	Főigazgató, óvodavezető évente június
Eredményesség mérése	Indikátorok teljesülése: beóvodázási létszám, hiányzás, megvalósult programok, beiskolázás, iskolaérettség, iskolaválasztás	Az eredményességből levont konzekvenciák, további feladatok meghatározása	Főigazgató, Óvodavezető, óvónők június

X. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ALKALMAZÁSÁNAK FELTÉTELRENDSZERE

X. 1. Célunk:

Óvodásainknak a sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. Mindezt eredményesen úgy tudjuk megoldani, ha sok játékossággal, ötletességgel, de mindig tudatosan, sok türelemmel és szeretettel végezzük munkánkat.

A leírtakat az óvodai nevelés teljes időtartamában a nevelési feladatok minden területén, az óvodai élettevékenység egészére igyekszünk kiterjeszteni és alkalmazni.

X. 2. Az óvodapedagógus feladatai

Az óvodapedagógus alapvető feladata, hogy a 3-7 éves gyermekek testi, lelki fejlődéséhez biztosítsa a szükséges személyi, tartalmi, tárgyi feltételrendszert, és elősegítse minden gyermek számára az optimális fejlődési folyamatot. Az óvónő rendelkezzen a heterogén csoport szervezéséhez, irányításához szükséges megfelelő felkészültséggel. Nevelő fejlesztő munkája során mindig vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességeit, fejlődési ütemét, szociokulturális hátterét.

Az óvodás gyerekek nagy többsége az óvónők nevelő-fejlesztő munkájának eredményeképpen iskolaéretté válik. Iskolaérettségük azt jelenti, hogy személyiségük fejlettsége alapján alkalmasak arra, hogy az iskola másféle szokás- és elvárás rendszerébe eredményesen illeszkedjenek, és megfelelő szinten teljesítsék azt.

Az óvodapedagógus úgy vezesse el a gyermeket az iskola küszöbéig, hogy a gyermek új feladatokra felkészült legyen, s eközben boldog gyermekkorát megőrizhesse. A gyermekeknek joguk van a hajszoltság nélküli, békés gyermekkorhoz, mely - életkorának megfelelő tevékenységek keretében optimális feltételeket teremt egészséges testi és lelki fejlődéséhez. Meg kell kapnia azt, amit az élet csak egyetlenegyszer nyújthat számára: derűs, boldog, felszabadult, önkéntes játékba feledkezést.

Az óvodai évek meghatározóak lesznek további sorsa alakulásában.

Óvodai programunk a 3-7 éves korú gyermek alapvető tevékenységi formáira épül.

- Saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti
- Tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját.
- Rendszeresen tájékozódik a pedagógiai tudományára és az óvodapedagógiára vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.
- Rendszeresen tájékozódik az óvodai nevelést, képességfejlesztést támogató digitális technológiai eszközökről és lehetőség szerint alkalmazz is azokat.
- Aktív résztvevője az online megvalósuló szakmai együttműködéseknek.
- Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is.
- Munkájában alkalmaz új módszereket, tudományos eredményeket.
- Részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban

X. 2.1. A gyermek és környezete sokoldalú megismerése

Minden fejlesztés alapja az, hogy az óvónő megismerje a gyermeket és annak környezetét, szociális hátterét, egyéni képességeit, sajátosságait, egész személyiségét. Ehhez nyújthat segítséget az első családlátogatás, amely természetesen a szülő hozzáállásától is függ.
Semmiképpen nem szabad erőszakosan „betörni" a család intim szférájába. Fogadóóra alkalmával is gyűjthetünk információkat a gyermek otthoni viselkedéséről, érdeklődéséről.
Fontos, hogy az óvónő úgy kérdezzen, hogy kérdéseiből kitűnjön az együttműködési készség, a segíteni akarás.

Miután egy kezdeti képet kapott a gyermekről, így tervezheti az egyéni érési folyamathoz igazított, differenciált fejlesztési folyamatokat, lehetőség szerint a családdal összhangban.

A gyermek fejlődése szempontjából fontos, hogy az óvónő és a szülő rendszeresen tájékoztassák egymást a gyermek fejlettségéről. Hosszabban a fogadóóra alkalmával és nagyon röviden a napi találkozások alkalmával valósuljon meg.

X. 2.2. A gyermek érési folyamatához igazított differenciált tervezés.

Az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a gyermek fejlődéséhez szükséges differenciált tevékenykedés feltételrendszerét.

Óvodai csoportnaplónkban a tevékenységeket három szintre tervezze meg. A feladatokat a felmérések, a gyermekek megismerése alapján állítsa össze.

Szükséges, hogy ismereteit folyamatosan bővítse, felkészüljön a gyermek kérdéseire, rendelkezzen nagyobb szervezési, áttekintő képességgel, kreativitással. Az óvodapedagógus által kezdeményezett, szervezett foglalkozásokat hassa át a játékosság, az élményt adó, oldott légkörben való cselekvés. A hiányos ismeretek pótlásához, az ismeretek gyakorlásához, elsajátításához, megerősítéséhez, biztosítsa a feltételeket, és a megfelelő módszereket alkalmazza (mozgással, több érzékszerv bevonásával, cselekvéssel stb.). A fejlesztés során a gyermek pozitív értékelésével, megerősítésével formálja énképét, helyes önértékelését.

Az óvónő, ha azt tapasztalja, hogy egy gyermek bizonyos funkciójában elmaradt, vagy tartósan stagnál, térjen vissza a gyermeknek arra a szintjére, amiben még biztonságosan mozog, majd fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatot, juttassa el a következő szintre. Hívja fel a család figyelmét a lemaradásra és a fejlesztési lehetőségekre, ismertesse a fejlesztési folyamatot, majd az elért eredményt. Az együttműködés a gyermek érdekében valósuljon meg. Szükség esetén súlyosabb lemaradás, beilleszkedési nehézség, kiemelt figyelmet igénylő gyermek esetében kérje szakember tanácsát, segítségét:

- Pedagógiai szakszolgálat
- Logopédus
- Pszichológus
- Gyermekorvos, védőnő
- Gyermek ideggyógyász
- Fül-orr-gégész

Kiemelkedő képességű gyermek esetében ismertesse a szülőkkel a gyermek tehetségét, további fejlesztésének lehetőségeit. Az óvónő feladata, hogy biztosítsa a megfelelő tárgyi feltételeket a gyermek tehetségének kibontakoztatásához, differenciált egyéni bánásmóddal tudatosan fejlessze a képességeit.

Ehhez szükséges, hogy folyamatosan készüljön fel a speciális képességek támogatására, ismereteit bővítse. A továbbfejlesztéshez keresse a lehetőségeket, vegye fel a kapcsolatot szakemberrel. A meghirdetett versenyekre, rendezvényekre a szülővel közösen készítse fel a gyermeket.

X. 2.3. A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, szükséges korrekciója

Az óvodapedagógus a gyermek fejlődését az erre szolgáló fejlettségmérő lapon kövesse nyomon, az óvodába lépéstől az iskolakezdésig. A fejlettségmérő lapot folyamatosan vezesse és az ebben rögzített információkat folyamatosan használja fel a munkája során. A mindennapi életben, játék közben a tudatosan megfigyelt fejlettségi szintet rögzítse, kontrollálja. A felmérések, és megfigyelések alapján mutatkozó hiányosságokat, a gyermekhez igazodva korrigálja, tervezze meg és különböző módszerekkel valósítsa meg a további fejlesztést. Ha egy gyermeknél nagymértékű hiányosságot tapasztalunk legkésőbb az iskolába lépés előtti évben, számára egyéni fejlesztési terv készítése szükséges.
Ez átfogó alapos tervezést igényel a feladatok és módszerek megválasztásával. Kérheti szakemberek segítségét is: pedagógiai szakszolgálat, mozgásfejlesztő pedagógus, pszichológus, logopédus stb. E folyamat eredményeként kívánjuk eljuttatni a gyermeket az óvodáskor végére az iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szintre.

X. 3. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Napjainkban a világ gyorsabban változik, mint valaha. A családok élete, a szülők munkahelye sem stabil és ez a bizonytalanság következményekkel jár. A családi nevelés és annak értékmegtartó hatása megingott, a családi élet hiányosságai egyre sürgetőbb szükségleteket hoznak létre, érzi ezt a szülő és a nevelő egyaránt. A családgondozás és a segítségre szorulók támogatása a szétszórt városi és a távolabbi falusi körülmények miatt is behatárolják a gyermekvédelmi munkát. A gyermek a családjával sajátos érzelmi kötöttségben, élet-és érdekközösségben él.

A szülő nyitottsága határozza meg a probléma közös megoldását. A közvetlen viszony, a gyermekre való fokozottabb odafigyelés, igény szerint családgondozó segítheti a nehéz helyzetbe került családokat.

X. 3.1. Feladatunk:

- Azoknak a körülményeknek a feltárása, amelyek a gyermek fejlődését hátrányosan befolyásolják.
- A család tiszteletben tartása mellett tapintatos, személyes kapcsolat kialakítása azokkal, akik segítséget kérnek, vagy segítségre szorulnak.
- A családi nevelés erősítése, a gyermek iránti felelősség ébren tartása.
- Az újabb rendelkezések alapján a körzetünkbe tartozó hátrányos helyzetű gyerekek óvodába kerülését már 3 éves kortól kezdeményezzük. (védőnővel való konzultáció alapján)
- Az esetek megismerése, feltárása után a hátrányos helyzetű, vagy halmozottan hátrányos helyzetű esetleg súlyosan veszélyeztetett gyereket nyilvántartásba vesszük, a csoportnaplóba a hátrányos helyzet okait bejegyezzük, a fejlesztés feladatait meghatározzuk.
- A szükséges intézkedéseket megindítjuk: gyermekvédelmi felelős, óvodavezető, iskolafőigazgató, Gyermekjóléti szolgálat, Városi Gyámügyi Hivatal, Jegyző.
- Egyéb karitatív feladatunknak tekintjük, hogy alkalmanként részt vegyünk ruhagyűjtésben,„ cipősdoboz akcióban”, segítő kezdeményezésekben, erre buzdítjuk a gyerekeket, családokat.
- Tájékoztatjuk az óvodalelkészt, igazgatólelkészt, akivel konzultálva megbeszéljük a segítségnyújtás további lehetőségeit. (segítő munkatársak, gyermekmunkások bevonása)

A nyilvántartásba vétel szempontjai:

- Súlyos anyagi helyzethez kapcsolódó elhanyagoló nevelés.
- E nevelésen belüli testi –lelki bántalmazás.
- Súlyos érzékszervi károsodás, tartós betegség.
- Megromlott családi kapcsolat, gyermek egészségét veszélyeztető életkörülmények.

A gyermekvédelmi munka minden óvodapedagógus feladata, melyet ebben az óvodában az óvodavezető koordinál. Többcélú intézmény lévén az iskola gyermekvédelmi felelőse és az iskolafőigazgató segítheti munkánkat. (pl. új információk átadásával)
Ez a munka az óvónőktől egyfajta érzékenységet és empátiás készséget kíván meg.

Az óvónő a szülők részére adjon tájékoztatást:

- A rendszeres gyermekvédelmi támogatás és az étkezési hozzájárulások igénybevételéről.
- A családi nevelést segítő szakemberek munkájáról (pszichológus, családsegítő,). A gyermek joga, hogy az óvodában a család anyagi helyzetétől függően a szülő kérelmére ingyenes – vagy kedvezményes étkezésben részesüljön. (Önkormányzati Határozat alapján)

Az óvónő feladata: a gyermek hátrányos helyzetéből eredő lemaradásának feltárása, a gyermek képességeinek kibontakoztatása, a differenciált egyéni fejlesztés megvalósítása és a gyermek fejlődésének segítése. Sok szeretettel, odafigyeléssel, segíteni abban, hogy a csoportban ne érje hátrányos megkülönböztetés.

Feladata továbbá a kapcsolattartás megszervezése a nevelési intézményekkel, pedagógiai szakszolgáltatás intézményeivel, egészségügyi szervekkel, gyermekjóléti szolgálattal. Az egyház részéről: óvodalelkésszel, lelkészekkel, gyülekezeti segítő munkatársakkal, gyermekmunkásokkal,

- A gyermekek személyiség fejlődéséről folyamatos feljegyzés készítése a fejlődési naplóban.

- Differenciált nevelés, speciális fejlesztőmunka megszervezése, a fejlődésben lemaradt, átlagtól eltérő gyermekek esetében.

FELADAT	*FELELŐS/HATÁRIDŐ*	*ALÁÍRÁSI JOGKÖR*	*INTÉZKEDÉSI JOGKÖR*
A gyermekvédelmi esetek feltérképezése, szűrése	Csoportvezető óvónő Évente -09. 15.-ig	Óvodavezető	intézményi
A gyermekvédelmi nyilvántartások összesítése, értékelése, adat- szolgáltatás a többcélú főigazgatónak.	Gyermekvédelmifelelős, Óvodavezető Félévente /tanévnyitó, tanévzáró/	Óvodavezető	Szakhatósági
Környezettanulmányok, pedagógiai jellemzés készítése szakhatóság felkérésére.	Csoportvezető óvónő Alkalomszerűen	Óvodavezető	Szakhatóság
Kapcsolattartás az Szakértői			

Rehabilitációs Bizottsággal (szak-vélemény)	Óvodavezető	Óvodavezető	Szakhatóság
Kapcsolattartás a Pedagógiai szakszolgálattal	Csoportvezető óvónő		
Kapcsolattartás a családsegítő szolgálattal	Óvodavezető	Óvodavezető	Szakszolgálat
	Óvodavezető Gyermekvédelmi felelős	Óvodavezető	Családsegítő szolgálat

X. 3.2. A jelzőrendszer folyamata:

A gyermekvédelmi esetek feltérképezése, a feladatok koordinálása (egyéni esetmegbeszélések révén), a gyermekvédelmi szempontból szükséges nyilvántartások vezetése - az adatszolgáltatás az óvoda vezetőjének, aki szükség szerint jelzi a Gyermekjóléti Szolgálat vagy a jegyző felé. A folyamatot végzik: óvodapedagógus - gyermekvédelmi vezető- óvodavezető. Környezettanulmányok, szakvélemények készítése szakhatóság felkérése. Kapcsolattartás az önkormányzat szociális előadójával, nevelési tanácsadóval, családsegítő központtal. Végzi: óvodavezető.
Pedagógiai munka koordinálása a gyermekvédelmi esetekben, valamennyi csoportban, végzik: - óvónő, óvodavezető
Óvodánkba járó 5 évet betöltött 10 napot, illetve hosszabb ideig igazolatlan hiányzása esetén felszólítás.
Végzi: óvodapedagógus - óvodavezető.
A három sikertelen felszólítás után az óvodavezető a jegyző felé jelenti a hiányzást.
A jelzőrendszert kiterjesszük egyházunk vezetői, óvodalelkészünk, segítő munkatársai felé, akik lelki támaszt és egyéb segítséget nyújthatnak a bajba jutott családoknak.
A gyermekvédelmi felelős minden évben két alkalommal beszámol munkájáról a nevelőtestületnek, az ügyek intézéséről és az óvoda vezetőjével folyamatos kapcsolatban áll.

X. 4. Csoportszervezés

Óvodánk négy csoporttal működik. A felvételre jelentkező gyermekek kor és nembeli jellemzőitől függ a csoportszervezés, amely az óvodavezető hatásköre. Osztott, részben osztott, vagy osztatlan csoportszervezés, ill. heterogén csoportszervezés lehetséges. A heterogén életkorú csoport megszervezésének előnyei:

- A szülők igényeinek figyelembevétele, a testvérgyerekek, ismerősök egy csoportba való elhelyezése megvalósulhat.

- A szocializáció vegyes csoport esetében még fokozottabban valósul meg, jobban tolerálják a másságot. Sokkal több lehetőség adódik bizonyos személyiségjegyek fejlesztésére. Pl. segítőkészség,

- A kisebbek képességeikhez mérten hamarabb bekapcsolódnak a nagyobbak tevékenységébe, újdonságokat, érdekességeket tartalmazó információt hallgathatnak. Jobban megvalósul az utánzásos tanulás.
- Nem érkezik egyszerre túl sok kicsi gyermek, akiknek ellátása, beillesztése nagy feladat a dolgozók számára.
- A csoportot nem kell átszervezni az „évismétlő nagycsoportosok miatt" maradhat a gyermek négy évig egy közösségben.
- Biztosítva van a gyermeknek az a joga, hogy képességeihez mérten egyéni ütemben fejlődhessen.
- Az egyéni bánásmódra, differenciált fejlesztésre optimális lehetőséget biztosíthatunk.

A heterogén életkorú csoportok kialakításánál figyelembe vesszük az életkori arányokat, ehhez alakítjuk a csoportszoba elrendezését, a játékeszközök kiválasztását.

XI. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE:

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Az óvoda kapcsolatait meghatározza az óvoda elhelyezkedése, sajátos helyzete, fenntartója.

Az óvodánknak a feladatai - a változások és a törvényi előírások miatt is- a köznevelési feladatok ellátására mutatnak. Megnőtt a szülők, az iskolák és a fenntartó szerepe, melynek jogai, kötelezettségei, igényei, elvárásai jelentősen befolyásolják, az intézmény működésével kapcsolatos feladatainkat.

A változások és a törvényi előírások miatt egy olyan intézményi minőségirányítási programot az Evangélikus Általános Iskolával egyeztetve, amely meghatározza az óvodai minőségcélokat, folyamatosan méri és értékeli az intézményben folyó munkát, szervezeti működést, közvetlen partnereink elégedettségét, elégedetlenségét és igényeit.

XI. 1. Célunk:

- biztosítani minden óvodásunk számára a minőségileg garantált, fejlődésüket elősegítő óvodai ellátást,
- biztosítani közvetlen partnereink számára, hogy elvárásaikat és igényeiket – a gyermekek érdekeinek és életkori sajátosságainak figyelembevételével- kielégítjük.
- Nevelőmunkánk színvonalát, hatékonyságát közvetlen és közvetett partnereink számára láthatóvá tenni, és számukra szolgáltatásainkkal biztosítani az elégedettséget.
- Hatékonyan működtetni a partnerközpontú működést és képessé válni a folyamatos fejlődésre, megújulásra.

XI. 2. Feladatunk:

- Rendszeres kapcsolattartással javítani az óvoda és a partnerek közötti együttműködést.
- Rendszeresen és tudatosan mérni a mérési rend szerint az óvoda partnereinek elégedettségét, az óvodában folyó szakmai munkát és szervezeti működést.
- Az eredmények összegzése után meghatározni a javítandó területeket.

- Az ellenőrzési, értékelési módszerek megismerésével, alkalmazásával fejlődjön a dolgozók önértékelési képessége.

Az óvodánk közvetlen és közvetett partnereit a Partnerlistán rögzítettük. A partnerlista elkészítésével átláthatóbbá válnak kapcsolataink és a partner részéről való képviselők, kapcsolattartók elérhetősége.

XI. 3. Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, a családi nevelést kiegészítve segíti a gyermek fejlődését, folytatja a megkezdett nevelési folyamatot, szükség esetén korrigálja a fejlődésben történő lemaradásokat, pótolja a családi nevelésben felmerülő hiányosságokat.

Óvodakezdés segítése

A szülők tájékoztatása.

Lehetőséget biztosítunk az óvodai életbe való betekintésre, szakmai munkánk megismerésére. Ennek időpontját kihirdetjük és a leendő óvodások és szüleik részére nyílt napot tartunk.

A beíratás után (augusztus utolsó hete) szülői értekezletet szervezünk, ahol megismertetjük a házirendünket, bemutatjuk a csoportok óvodapedagógusait, segítőit. Elmondjuk, hogy az óvodakezdést hogyan segítjük/segíthetjük közösen a szülőkkel (a beszoktatás ideje, rendje, módja), minden felmerülő kérdésükre igyekszünk megnyugtató választ adni. A szülő, ha az óvodai beiratkozás napján – az elektronikus elérhetőségének megadásával – kérte, elektronikus úton értesítést kap arról, hogy a gyermeke óvodai felvételt nyert, vagy felvétele elutasításra került.

A beszoktatás ideje, rendje, módja

Szeretetteljes légkörben fogadjuk a gyermekeket, hogy a szülőtől való elválás egyre zökkenő mentesebbé váljon.

Segítjük az óvodai élettel való ismerkedést, a biztonság megalapozása érdekében (1-2 hónap).

Lehetőséget adunk az óvodai élet rendszerének megismerésére, a szokás szabályrendszer gyakorlására (egész évben).

Visszaszoktatás (folyamatosan)

A 4-5 és 5-6-7 éves korú gyermekek részére visszaszoktatással kezdődik a tanév, a biztonságot nyújtó légkör megalapozása érdekében.

Fontos szerepet kap az egymás iránti érdeklődés, a csoporttársak varasa, a nyári szünetről visszatérő gyermekek fogadása.

A kapcsolattartás formái:

- Családlátogatás: célja a gyermek közvetlen környezetének megismerése, a gyermekélettörténetének feltárása, tájékozódás a család nevelési módszereiről, a gyermek szociális hátteréről, szokásairól. A családlátogatás során lehetőség adódik az óvodapedagógusnak arra, hogy nyugodt körülmények között megbeszélhesse a szülőkkel a felmerülő problémákat, beszélgetést kezdeményezzen a gyermek fejlődéséről, fejlesztéséről az elkövetkező közös feladatokról. A családlátogatás csak a szülő beleegyezésével valósítható meg. Indokolt esetben (pl. a gyermek életkörülményeiben bekövetkezett változás miatt) visszatérő látogatást lehet tenni. Az óvodapedagógus a családlátogatás tapasztalatait rögzítse a gyermek személyiséglapján.

- Napi kapcsolattartás: ilyenkor a szülő rövid időkeretben bizalommal fordulhat az óvónőhöz a gyermeke egészségi állapotát, fontosabb napi események, illetve a családban történt fontosabb változásokat illetően.

- Szülői értekezlet: az óvónő évi két- három alkalommal szervezze meg. Az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat beszéljük meg. Az óvodapedagógus feladata a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembevétele, és a felkészült, pontos tájékoztatás. A szülők válasszák meg a csoportban a szülői munkaközösség vezetőit, akik segítséget nyújthatnak ünnepélyek szervezésében, és képviselik érdekeiket az őket érintő kérdésekben.

- Fogadó óra: havonta egy alkalommal szervezhető a szülők előzetes bejelentkezése alapján. Ezen alkalmakkor az óvónők bővebb időkeretben, részletes tájékoztatást nyújthatnak a szülőknek a gyermek fejlődéséről. Az óvónők a szülővel az esetleges problémákat szakmai hozzáértéssel, megalapozottsággal, nyugodt körülmények között megbeszélhetik. A fogadóórán való részvételt az óvónő vagy a szülő is kezdeményezheti. A fogadóórán egyszerre csak egy gyermek szülője vegyen részt, a többi szülő a várokozás elkerülése érdekében bejelentett időre érkezzen.

- Nyílt napok: ezen alkalmakkor a szülők, az iskolai tanítónők, a fenntartó képviselői betekinthetnek az óvoda napi tevékenységeibe, a feladatok megvalósításáról képet kaphatnak és a gyermekek fejlődéséről közvetlen tapasztalatot szerezhetnek. Nyílt napok, délutánok szervezhetőek a bölcsődéből vagy családból érkezett gyerekek számára is.

- Közös programok, ünnepek: Olyan alkalmak, amelyek lehetőséget teremtenek a család és az óvoda kapcsolatának elmélyítésére, a szokások megismerésére. Fontosnak tartjuk, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból, úgy a külső, mint a belső tartalmukban, oly módon, melyet már a kitűzött céljainknál meghatároztunk. A szülők vegyenek részt az óvoda ünnepeinek előkészítésében, hagyományőrző munkájában. (gyűjtés, eszközkészítés, szervezőmunka). A szülők tartsák tiszteletben az ünnepek gyermekek napirendjéhez igazodó megszervezését. Óvodánkban a szülői képviseletet a Szülői munkaközösség látja el, melynek tagjait a csoportok szülői közössége választja. A szülői munkaközösség munkaterv szerint dolgozik és gyakorolja a szülők jogait. Szülői fórum: szakemberek bevonásával a gyermekek testi, lelki, értelmi nevelésének a szülők tájékoztatásának érdekében. Az együttműködés és a kommunikáció elősegítése érdekében az óvodapedagógus követendő mintát mutat a gyermekek és szülők számára a digitális eszközök funkcionálishasználata terén. A szülők és az óvodapedagógusok közösségi zárt csoportokat, levelezőlistát hozhatnak létre, amelyen elősegítik az információk áramlását. Óvodánk honlapján is tájékozódhatnak programjainkról. Ezeken a felületeken megjelenő képek megosztásáról írásban nyilatkozzanak.

XI. 4. Az Óvoda és az Iskola

Az óvoda és az iskola együttműködésében érvényesüljön a kölcsönös bizalom, egymás munkájának ismerete és megbecsülése. Ez biztosítja az átmenet folyamatosságát a gyermekek számára.

Az óvoda az általános iskolával közös programokat, tapasztalatcseréket szervez, ezzel is biztosítva a nevelés folyamatosságát. A tanítónők nyílt napok alkalmával mélyebben betekinthetnek az óvodában folyó nevelőmunkába.

Az együttműködés formái:
- nyílt napok,
- közös rendezvények,

- értekezletek,
- kirándulás.

Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet megkívánja az óvoda és az iskola nevelőmunkájának összehangolását és együttműködését.

A szülőt megilleti a szabad iskolaválasztás joga, és ezt óvodapedagógusaink tiszteletben tartják. Mindemellett azonban a tájékoztatjuk a szülőt, hogy óvodánk - többcélú intézmény lévén- az evangélikus általános iskolával szoros kapcsolatban van, ami az evangélikus keresztyén értékek ápolásán, nevelésén nyugszik. Fontosnak tartjuk, hogy a szülők érezzék, hogy a gyermekek nevelése az iskolában tovább folytatódik.

Az óvónő a szülők számára, rendszeresen adjon tájékoztatást a gyerekek fejlődéséről, egyéni fejlődési üteméről, az egyéni bánásmód alkalmazásának tapasztalatairól és az esetleges várható alkalmazkodási nehézségekről. Az óvoda elősegítheti a gyerekek zavartalan iskolai beilleszkedését, illetve csökkentheti az átmeneti nehézségeket, de nem vállalhatja egyedül a felelősséget a gyerekek iskolai magatartásáért és előmeneteléért.

Az óvoda a gyermekek fejlődésének nyomon követése érdekében, tájékozódik az iskolában nyújtott teljesítményéről. Ezt elsősorban személyes tapasztalatszerzéssel, iskolába való óralátogatással, tanítókkal történő szakmai konzultációkkal valósítjuk meg. (novemberben) Továbbá egy fejlettségmérő lapon tájékoztatást kérünk a gyermek mozgásfejlődéséről, nyelvi fejlődéséről, szociális érettségéről, beilleszkedéséről, értelmi képességeinek fejlődéséről. (február). Ezek számunkra fontos visszajelzések mellyel meggyőződhetünk munkánk eredményéről.

Az intézmény gazdasági irodájával rendszeres, napi kapcsolatot tartunk. (étkezési nyilvántartás, egyéb személyi ügyek)

XI. 5. Kapcsolattartás egyházi intézményekkel:

Nyíregyházi egyházi óvodákkal felvesszük és ápoljuk a kapcsolatot, és szakmai konzultációkat, látogatásokat és közös programokat szervezünk. Az ország evangélikus óvodáival is felvesszük a kapcsolatot és keressük az együttműködés lehetőségeit, évente többször részt veszünk szakmai napokon, az EPSZTI szervezésében. A jövőben szeretnénk határainkon túli, más országokban működő evangélikus óvodákkal is testvérkapcsolatot kialakítani, fejleszteni. Mindezek számunkra a nyitottságot, a kitekintés és az összetartozás lehetőségeit teremtik meg, mely egy ilyen kis óvodának rendkívül fontos.

XI. 6. Kapcsolattartás egyéb nevelési-, oktatási- intézményekkel:

A bölcsőde az óvodába lépés előtti intézményes nevelés helyszíne. A bölcsődébe járó gyermekek óvodába szoktatásának ideje minden év szeptemberének első napjaira tehető. A bölcsődei gondozónők egy-két délelőtt segíthetik a gyermekeket az óvodai környezet megismerésében. Az óvónők érdeklődnek a gyermekek egyéni szokásairól, bánásmódjáról. Jó kapcsolatot ápolunk a Kiwiház bölcsődével.

Óvodánk nyitott, és jó kapcsolatok ápolására törekszik egyéb nyíregyházi óvodákkal, iskolákkal, alkalmanként a Polgármesteri Hivatal irodáival. A hatósági jogszabályok figyelembe vételével a Kormányhivatallal, ÁNTSZ-el.

A dolgozók továbbképzéseinek megvalósítása érdekében a EPSZTI (Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet) és más felsőfokú intézmények tanulmányi osztályával való kapcsolattartásra törekszünk.

XI. 7. Az óvoda és a fenntartó kapcsolata:

Óvodánk fenntartója a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség.

A fenntartó által meghatározott módon az óvoda fenntartásával, gazdálkodásával kapcsolatos feladatokat rendszeresen egyeztetjük. Évente két alkalommal beszámolunk az óvodában folyó munkáról.

Az egyházi ünnepek és jeles alkalmak jó lehetőséget nyújtanak a családok, az óvodás gyermekek, a dolgozók és az evangélikus egyház kapcsolatának ápolására. Törekszünk arra, hogy a kapcsolattartás formái rendszeresek legyenek, és mindig tartalmas tevékenységet nyújtsanak. Óvodásaink évente többször énekes-verses műsorral szolgálnak templomainkban, nyugdíjas és ifjúsági közösségekben. Egyházunk képviselőit meghívjuk az óvodában szervezett ünnepeinkre, rendezvényeinkre.

Az egyházközség alkalmazásában álló óvoda-iskola lelkész, csoportonként a heti egy alkalommal foglalkozás keretében ismerteti meg a gyermekeket a bibliai történetekkel, egyházi énekekkel. Rendszeres és tartalmas együttműködést ápol a gyermekekkel. Nyílt napjain a szülők is betekinthetnek a hittanfoglalkozásokba.

XI. 8. Az óvoda és a közművelődési intézmények:

Kapcsolatunk folyamatos legyen a Múzeumfaluval, a Jósa András múzeummal, a Móricz Zsigmond színházzal, Kölyökvárral, MVMK-al, Vadasparkkal, Vikár Sándor Zeneiskolával, Botanikus kerttel, Nyírerdővel.

Azokat a rendezvényeket, programokat részesítjük előnyben, amelyek az óvoda pedagógiai elveivel, értékközvetítő szerepével összeegyeztethetők.
A kapcsolattartás formái: látogatás, tájékoztatás, rendezvényeken való részvétel.

XI. 9. Szakszolgálatok

Az óvodának a Szabolcs-Szatmár- Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Nyíregyházi Tagintézménye látja el a gyermek vizsgálatát, és készíti el a járási szakértői bizottsági véleményt. Szakembereik szükség szerint a logopédus, pszichológus fejlesztőpedagógus segíti a valamilyen nehézséggel részképességgel küzdő gyermekek fejlesztését ill. a mi a munkánkat. Az óvodapedagógus feladata a szakértői vélemény iránti kérelem elkészítése, amelyet megelőz a gyermek megismerése, mérése, a szülővel való beszélgetés, fogadóóra biztosítása. A szülő/gondviselő a vizsgálati kérelmet és a gyermek pedagógiai jellemzését megismeri, aláírja és a gyermek fejlesztése érdekében köteles együttműködni az óvodapedagógussal majd részt venni a szakszolgálat vizsgálatán.

Az egészségügyi szakszolgálatok: orvos, szakorvos, védőnő, a gyermek és ifjúságvédelem intézményei, a gyermekek nevelését speciális szakismeretekkel, vizsgálataikkal elősegítik.

Az intézmény külső kapcsolatainak tartalma:

- az intézmény terveinek elkészítése során egyeztet az érintett külső partnerekkel,
- rendszeresen megtörténik a kiemelt kulcsfontosságú partnerek igényeinek, elégedettségeinek megismerése,
- az intézkedési tervek kialakításába és megvalósításába az intézmény bevonja külső partnereit.
- az intézmény a helyben szokásos módon tájékoztatja külső partnereit (az információátadás szóbeli, digitális, vagy papíralapú),
- a partnerek tájékoztatását és véleményezési lehetőségeinek biztosítását folyamatosan felülvizsgáljuk, visszacsatoljuk és fejlesztjük (önértékelési tervek alapján).

XII. AZ ÓVODÁBA ÉS AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

Az óvodába lépés feltételei

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy a hároméves vagy annál idősebb gyermek felvételi kérelme teljesíthető. Óvodánk az evangélikus egyház fenntartásában áll így vallási tekintetben elkötelezett intézmény. Az óvodába jelentkező gyermekek felvételének előfeltételeként kikötheti valamely vallás, világnézet elfogadását, és ezt felvételi eljárás keretében vizsgálhatja. Nkt. 31§ (2) Ennek alapján előnyben részesülhetnek az evangélikus gyermekek, de nem kizáró ok a keresztlevél hiánya sem, ha szülő szándéka az evangélikus keresztség támogatása. Az óvodai felvételnél figyelembe vesszük az evangélikus iskolába, vagy az evangélikus gimnáziumba járó testvérgyerekeket.

A Szakértői Bizottság javaslata alapján óvodai csoportba integrálható sajátos nevelési igényű gyermek. Óvodánkban kis létszámú fejlesztőcsoport nem működik így csak az integrálható gyermekek felvételét tudjuk biztosítani, de ügyelnünk kell a csoportban az arányszámokra.
A gyermekek felvételét a mindenkori tanügy-igazgatási feladatoknak megfelelően végezzük.

Az iskolába lépés feltételei:
A tanköteles korú gyermek további egy nevelési évig óvodában történő részvétele kérdésében 2020. január 1-jétől az Oktatási Hivatal hoz döntést**.** Az Oktatási Hivatal eljárása közigazgatási hatósági eljárás.

Az eljárás a szülő kérelmére indul, hiszen a szülő az, aki bármilyen indokból úgy véli, hogy gyermeke számára az iskola megkezdése még nem indokolt, nem célszerű. A kérelemben bármilyen releváns indok leírható, így **a szülő leírhatja, miért, milyen okból kérelmezi a felmentést**. Az eljárásban ezen körülmények vizsgálatára kerül sor. A szülő a kérelméhez bármilyen, általa fontosnak tartott iratot, dokumentumot mellékelhet, kikérheti az óvodától a gyermek fejlődését nyomon követő nyomtatványt is, és azt is csatolhatja, ilyen módon a kérelemmel foglalkozó szakemberek közvetve az óvoda véleményét is figyelembe vehetik.

Amennyiben az Oktatási Hivatal hatósági eljárása keretében úgy ítéli meg, hogy különleges szakértelemre van szükség a megalapozott döntés meghozatalához, **szakértőt vesz igénybe.** Az iskolaérettségi vizsgálatok elvégzésére a már korábban is jogosult szakértői bizottságokat kérik fel, de **a beiskolázásról vagy az óvodában maradásról a szakértői vizsgálat eredménye alapján az Oktatási Hivatal dönt.**

Az iskolakezdés halasztása
Az Nkt. 45. § (2) bekezdése értelmében a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, **tanköteles**sé válik. A törvényes képviselő, vagyis a szülő vagy gyám kérelmére az Oktatási Hivatal döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. Nincs azonban szükség arra, hogy a szülő vagy a gyám kérelmezze ezt az Oktatási Hivatalnál, ha az illetékes pedagógiai szakszolgálatokon keresztül elérhető szakértői bizottság adott év január 15-e előtt kiállított véleménye azt tartalmazza, hogy a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvétele javasolt.
Ebben az esetben a gyermek automatikusan további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. Ebben az esetben a teendő a következő: a szülőnek a szakértői bizottsági véleményt a gyermek óvodájában be kell mutatnia, amely alapján az óvoda a köznevelési információs rendszerben (a továbbiakban: KIR) rögzíti ezt a tényt.

A **szülőnek csak akkor javasolt az Oktatási Hivatalhoz kérelmet benyújtani, ha szakértői bizottsági vélemény nem áll rendelkezésre.**
A kérelem benyújtása Az Oktatási Hivatal a kérelmeket csak **adott év január 1-**jét követően fogadja be, és a kérelem postára adására csak **január 18-ig van lehetőség.**
1. Az óvodaköteles, tanköteles gyermekek és tanulók nyilvántartása
020. január 1-jétől a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 5. § (8) bekezdés, valamint az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet 15/F. értelmében az Oktatási Hivatal vezeti az óvodai nevelésben részvételre kötelezettek és a tankötelesek nyilvántartását, továbbá a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet)
20. § (1b) pontja alapján figyelemmel kíséri az Nkt. 72. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott kötelezettség teljesítését.
2. Óvodai, tanulói jogviszonyokkal kapcsolatos intézményi bejelentések

Az EMMI rendelet 20. § (8) és 23. § (8) bekezdése alapján a nevelési-oktatási intézménybe felvett gyermeket, tanulót az óvoda, az iskola tartja nyilván, s ha a gyermek, tanuló óvodát, iskolát vált, akkor további nyilvántartása – az átadó intézmény értesítése alapján – az átvevő óvoda, iskola feladata. A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról rendelkező 229/2012. (VIII.28) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 15. § (1) bekezdése alapján, ha a köznevelési intézmény olyan gyermekkel, tanulóval vagy alkalmazottal létesít jogviszonyt, aki rendelkezik oktatási azonosító számmal, akkor a jogviszony létesítését követő öt napon belül köteles bejelenteni a jogviszony létrejöttét, a Vhr. 16. §-a alapján pedig az adatokban bekövetkezett változásokat a köznevelés információs rendszerén.
A KIR elektronikus felületen tett módosításaikkal egyidejűleg az Oktatási Hivatal is értesül a változásokról, ennek következtében az intézmények eleget tudnak tenni bejelentési kötelezettségüknek.
3. Óvodakötelezettség, tankötelezettség külföldön történő teljesítésének bejelentése
Óvodaköteles gyermek esetében az EMMI rendelet 20. § (2) bekezdése alapján a napi négy órában óvodai nevelésre kötelezett gyermek szülője, ha gyermeke az óvodakötelezettségét külföldön teljesíti, köteles arról a beiratkozás idejének utolsó határnapját követő tizenöt napon belül írásban értesíteni az Oktatási Hivatalt.
Az Nkt. 91. § (2) és (3) bekezdése alapján magyar állampolgár engedély nélkül folytathat tanulmányokat külföldön és tankötelezettségét külföldi nevelési-oktatási intézményben is teljesítheti. Magyarországon élő magyar állampolgár a tankötelezettségét, egyéni munkarend alapján, Magyarországon működő nevelési-oktatási intézményben teljesítheti. E szakasz (2)-(3) bekezdése értelmében a tanköteles tanuló tanulmányainak külföldön történő folytatását – a tanköteles gyermek nyilvántartása céljából – be kell jelenteni az Oktatási Hivatalnak, vagy ha a tanuló már hazai iskolába beiratkozott,
az iskola főigazgatójának és az Oktatási Hivatalnak. A külföldi tanulmányok ideje alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait egyéni munkarenddel rendelkezőként Magyarországon folytatja.
Felhívjuk a szülők figyelmét, hogy bejelentési kötelezettségüket a www.oktatas.hu oldal Köznevelés menüpontjának Külföldre távozás menüpontjában elektronikus űrlap kitöltésével és postai úton történő beküldésével tudják teljesíteni.
Az iskolába lépés feltétele, hogy a gyermek elérje az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítjuk az iskolakezdésre felkészítő óvodai foglalkozásokat, differenciált egyéni fejlesztést. Az Nkt. 45.§ (2.a) bekezdés: Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a Szakér-

tői Bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határiód előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a Szakértői Bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.

Ennek figyelembevételével értékeljük az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumait.

Testi fejlettség
Hat éves korára egy átlagos gyermek kb. 120-130 cm magas, és 20-22 kg súlyú. Természetesen ettől felfelé és lefelé is lehetnek eltérések. Ennek ellenére, ha a gyermek súlya jóval az átlag alatt marad, felmerül a kérdés, fizikálisan bírja-e majd az iskolával járó, megnövekedett terhelést. A tapasztalatok azt mutatják, a kisebb súlyú gyermekek fáradékonyabbak, teljesítményük hullámzóbb. A szülők testméretei befolyásolják a gyermek testtömegének alakulását, így ezt is figyelem be kell venni az iskolára való alkalmasság eldöntésénél. Fontos a jó egészségi állapot is. Megkezdődik a fogváltás, jelezve a második alakváltás beindulását E változás az idegrendszer érettségéről tájékoztat, az iskoláskor kezdetét jelenti. A fogváltás beindulása előtt a gyermek idegrendszerének nagy megterhelés
lenne a rendszeres, intenzív tanulás. A cipőfűző megkötésének képessége a finommozgások fejlettségéről, a térbeli tájékozódásról, a vizuális megfigyelő-képességről tájékoztat. A cipőfűző megkötésének tudása vagy nem tudása csak részben gyakorlás függvénye.
Ép érzékszervek
Az írás, olvasás tanulásához nélkülözhetetlen a jól működő látás és hallás. Érzékszervi fogyatékosság esetén nehezített a tanulás. Sajnos egy rutin szűrő-vizsgálat nem derít fel minden hiányosságot (pl. a rejtett kancsalságot, a látóér kiesést, a lusta pupillareflexet, a keresztezett szem-és füldominanciát, a lassúbb beszédhallást stb.)
Jó ceruzafogás, könnyed eszközkezelés
A helytelen ceruzafogás nehezíti az írástanulást, visszafogja a fejlődést, a kudarcélmény a lelki feltételeket rontja. A kézfej izmai görcsös állapotba merevednek. Igazi hátrányai gyakran csak a későbbi években mutatkoznak.
Az elemi mozgások összerendezettsége
Mellúszás, kúszás, mászás, lábujjhegyen járás, sarkon járás, külső talpélen járás, guggoló járás, szökdelés páros lábon és fél lábon, fej emelgetés háton- és hason fekvésben. E mozgások pontatlan, hibás kivitelezése az idegrendszer éretlenségére utal, ami megnehezíti az olvasás, írás tanulását (70 %).
Jó egyensúlyérzék
A egyensúlyérzék bizonytalansága bizonyos idegrendszeri rendellenességekre utal, ami maga után vonhatja a tanulási nehézséget, figyelemkoncentrációs problémát, magatartási zavart.
Pontos finommozgások
A vállövnek, csuklónak, ujjaknak mozgékonyaknak, függetleneknek kell lenniük. A jól irányítható kéz előfeltétele az írástanulásnak. A beszédmozgás is finommozgás. Mivel a beszéd irányítását végző érző- és mozgatóközpontok a kéz érző- és mozgatóközpontjainak közelében vannak, segíthetik, vagy gátolhatják egymás működését.
A keresztcsatornák jó működése
Biztosítja, hogy a gyermek egymástól függetlenül tudja mozgatni a végtagjait. A kéz, a láb, a fejbiccentő izmok, és a mimikai izmok mozgásainak függetlennek kell lennie egymástól. Ha nem történt meg a függetlenedés, nehezített az írástanulás, mert a gyermek nemcsak a kezével ír, hanem

a lába, a nyelve, az egész teste követi a kéz mozgását. Az akaratlan, fölösleges mozgások sok energiát emésztenek fel, a gyermek hamar kifárad az írástól.

Testséma
Fontos, hogy a gyermek ismerje saját testét, biztonsággal tájékozódjon rajta. Ismerje testrészei, ujjai nevét, helyét. A hiányos testséma nehezíti a világban való tájékozódást, bizonytalan személyiséget eredményezhet. A világot saját magunkhoz képest tudjuk bemérni. Ha ez a pont bizonytalan, minden bizonytalanná válhat.

Kézdominancia
Fontos, hogy mire iskolába kerül a gyermek, kialakult kézdominanciával rendelkezzen. A nem megfelelő kézzel történő írástanulás nehezíti az írás, olvasás elsajátítását, súlyosabb esetben beszédzavarhoz (súlyos, makacs beszédhiba, dadogás), személyiségzavarhoz (álértelmi fogyatékosság) vezethet.

Lábdominancia
A dominanciák akkor hibátlanok, ha azonos oldalra esnek. Az ellentétes oldali lábhasználat gyakran együtt jár a számolási készség gyengeségével. Nehezebben alakulhat ki a szám- és mennyiségfogalom.

Szemdominancia
Akkor jó, ha a domináns kéz oldalára esik. Az ellenoldali szem használata átállíthatja a kezet. Az ilyen gyermekek gyakrabban olvasnak visszafelé, cserélnek fel betűket, szótagokat. Lassúbb lehet náluk a szövegértés és a felidézés. Az ellenoldali szemdominancia önmagában nem szokott problémát okozni, csak ha más rendellenességekkel társul.

Füldominancia
Akkor jó, ha a domináns kéz oldalára esik. Az ellenoldali fül használata maga után vonhatja a lassúbb, pontatlan beszédhallást, a zenei hallás, a ritmusérzék gyengeségét, esetleg dadogást is okozhat (Delacato)

Jó térérzékelés
A beiskolázás előfeltétele a jó térérzékelés. Bizonytalan térérzékelés esetén a gyermek nyugtalan lehet, az egész személyisége bizonytalanná válhat. Indokolatlan félelmei lehetnek, ami agresszióban nyilvánulhat meg. A magatartási zavar hátterében, a figyelemkoncentráció és a hipermotilitás mögött gyakran térérzékelési probléma húzódik meg. (Nem azonos a térirányok felismerésével.)

Térirányok felismerése térben és síkban
A térirányok felismerése fontos feltétele az írás-, olvasástanulásnak. Fontos a névutók jelentésének pontos ismerete. Ha a gyermek bizonytalan a térirányok megítélésében, nem tudja elkülöníteni a jobbot a baltól, a fentet a lenttől, akkor nem tudhatja megkülönböztetni a b—d, p—b, a—e betűket, felcserélheti a betűket, szótagokat, esetleg visszafelé olvas, tükörírással vagy jobbról balra ír. (Nem azonos a térérzékeléssel)

Reprodukáló képesség térben és síkban
Az olvasás, írás előfeltétele, hogy a gyermek le tudja utánozni, másolni a látott mozdulatot, térbeli konstrukciót, vagy síkban alkotott mintát. Ennek hiányában képtelen lesz önállóan dolgozni. Képtelen lesz saját helyzetére átfordítani és alkalmazni a tanítótól kapott utasítást, mintát. A tanulás egyik legfontosabb útja az utánzás, másolás.

Soralkotás, sorritmus folytatása
Az írás térben és időben meghatározott rend, szabály szerint alkotott sor. Az olvasás egy betűsor dekódolása. A térben és időben való soralkotási képesség nélkül lehetetlen az írás, olvasás tanulása.

Szem - kéz koordináció
A gyermek akkor tud a vonalközben, megfelelő szinten írni, ha a szemével ügy tudja követni a kezek mozgását, hogy közben nem a kezére, hanem a leírt szövegre néz. A perifériás látását hasz-

nálja a keze irányításához. Ez a képességünk hatéves korban még fejletlen. Éretlenségénél fogva a hatéves gyermek még alkalmatlan arra, hogy a szűk vonalrendszerben a vékony ceruzával szépen tudjon írni.

Az iránykövetés képessége

Az íráshoz szükséges képesség. Azt jelenti, képes a gyermek keze gyors, hirtelen irányváltoztatásra. Ez a képesség is 10 – 12 éves korra érik be. Vizsgáljuk azt is, hogy balról jobbra írunk és olvasunk, megállapodás kérdése, semmilyen természetes oka nincs. Nem biztos, hogy a gyermek számára magától értetődő a balról jobbra való haladási irány.

Biztos alak - háttér megkülönböztetés

Fontos, hogy a gyermek ki tudja választani a számára fontos információt, el tudjon, vonatkoztatni a zavaró körülményektől, meg tudja különböztetni az alakot a háttértől.

Alak-, forma-, szín- és nagyságállandóság

(konstanciák felismerése)

Gestalt látás

Az olvasástanuláshoz szükséges képesség. E képesség fejlettségén múlik, hogy tudja-e a gyermek a részeket egészként értékelni, a betűsort szóként értelmezni. Az összeolvasás képessége vizuális szinten. Fejletlensége esetén nehezített, vagy lehetetlen az összeolvasás.

Azonosság felismerése

Betűfelismeréshez szükséges képesség. Ez teszi lehetővé, hogy különböző szövegkörnyezetben is felismerje a betűket, azonosítani tudja őket, illetve különféle alakjaikat meg tudja feleltetni egymással.

Különbözőség felismerése

Betűfelismeréshez szükséges képesség. Egyes írott és nyomtatott betűk alakjai között nagyon kis különbségek vannak. Fejlett megkülönböztető képesség nélkül nehéz az írás, olvasás tanulása. Ilyenkor gyakran fordul elő betűtévesztés, nehéz a tollbamondás, sok a helyesírási hiba.

Auditív megkülönböztetés

Hat éves korra kialakul az egyes hangok elkülönítésének és megkülönböztetésének képessége. Érés függvénye, de gyakorlás is kell hozzá.

Átfordítási képesség

Átfordítási képességnek nevezzük azt a képességünket, amikor az egyik érzékelési síkon szerzett ismeretet egy másik érzékelési síkon reprodukáljuk. Az a folyamat, amikor a látott, hallott, tapintott, vagy emlékképek formájában tárolt ismereteket képi formában jelenítjük meg. Átfordítás az is, ha elmondjuk, mit látunk, hallunk, tapintunk.

Általános tájékozottság

Hat éves korára a gyermeknek széleskörű ismeretekkel kell rendelkeznie az őt körülvevő világról. El kell tudnia helyezni magát az időben és a társadalmi környezetben. Ismernie kell a személyi adatait, lakhelyét, az évszakok, napszakok, napok váltakozását. Az általános tájékozottság hiányosságai bizonytalanságot, nyugtalanságot vonhatnak maguk után. Az új ismereteket nem tudják elhelyezni hiányos fogalmi rendszerükben, nehéz lesz a bevésés és a felidézés. Nehéz például megtanulnia a hónapok nevét és ezt a tudását alkalmazni a tájékozódásban annak a gyermeknek, aki nem ismeri az évszakok váltakozását, vagy használni az órát annak, aki nem ismeri a napszakokat.

Beszédkészség

Hat éves korára minden gyermeknek jól kell ismernie az anyanyelvét. Árnyaltan kell kifejeznie érzéseit, gondolatait. Egy adott képről, vagy témáról önállóan kell mondania néhány összefüggő mondatot. A megfelelően fejlett beszéd alapozza meg az írott beszéd megtanulását. A fejletlen beszédkészség, a súlyosabb beszédhiba, a hiányos fogalmi rendszer nehezíti az írás, olvasás tanulását. Azt jelenti, hogy fejletlen az írott beszéd megtanulásához szükséges idegi apparátus. A hiányos fogalmi rendszer nehezíti az értő olvasás kialakulását is, továbbá gyakrabban válik agresszívvé az, aki nem tudja kifejezni magát.

Gondolkodás
A megfelelő szintű fogalmi gondolkodás előfeltétele az olvasás-, írástanulásnak. Hat éves korára a gyermeknek spontán el kell végeznie az elemi gondolkodási műveleteket. Ha gondolkodásmenete nem logikus, vagy nem tudja elvégezni az elemi gondolkodási műveleteket (összefüggések felismerése, következtetések levonása, elemi logikai műveletek, ítéletalkotás).
Problémamegoldó gondolkodás
Az iskolába lépéssel külön hangsúlyt kap a problémamegoldó gondolkodás képessége. Fejletlensége megnehezíti a beilleszkedést, az írás, olvasás tanulását. A gyermek a tanulás során, lépten – nyomon problémahelyzettel találkozik. „Vegyem a kezembe a ceruzát, vagy ne vegyem? Hol kezdjem az írást? Hol nyissam ki a könyvet?" stb.) Megfelelő problémamegoldó rutin nélkül képtelen lehet az önálló munkára. A túlzottan védő, óvó környezetből kikerülő gyermekek hiányossága szokott lenni.
Emlékezet
Az emlékezet típusai: Vizuális-, auditív-, szó-, szám-, ritmus emlékezet. A tanuláshoz, az ismeretek hasznosításához, a bevéséshez, a feladattartáshoz szükséges. Az ismeretek rendszerré szerveződése teszi lehetővé az alkotó felhasználást.
Figyelem
A jól rögzíthető, tartós figyelem elengedhetetlenül fontos az iskolába lépéshez. A nehezen rögzíthető, könnyen elterelhető, megtapadó figyelem nehezíti, vagy lehetetlenné teszi az ismeretszerzést. A súlyos figyelemkoncentrációs zavarban szenvedő gyermek ismeretei rendszertelenek, esetlegesek. Ez a tünet gyakran együtt jár súlyos magatartási és beilleszkedési problémákkal.
Emberrajz
Az emberrajz 10 - 12 éves korig összefüggést mutat az intelligencia fejlődésével. A családrajz sok mindent elmond a gyermek érzésvilágáról, a család szerkezetéről, a családban elfoglalt helyéről.
Szocializáció
Megfelelő mértékű szocializáció nélkül nehezített a beilleszkedés az iskola rendjébe. A társakhoz való kapcsolódás képessége nélkül a gyermek nem érezheti jól magát a közösségben. A peremhelyzet rontja presztízsét a többiek előtt, teljesítményrontó hatása van. Tartós baráti kapcsolatok híján a gyermek magányossá válhat, esetleg agresszív, bohóckodó vagy depressziós lesz.
Feladattudat
Fontos a fejlett feladattudat. A gyermeket rávezetjük, hogy vannak kötelességei, aminek akkor is eleget kell tennie, ha nincs hozzá kedve, fáradt, vagy szívesebben játszana. Nem lehet elmulasztani vagy elodázni a feladatokat. A feladattudat fejlődése 6 éves kor körül felgyorsul.
Jó kudarctűrő képesség
Fontos, hogy a gyermek, szembe tudjon nézni azzal, ha valami nem sikerül rögtön. Merjen és akarjon újra és újra hozzáfogni egy feladathoz. Ne essen kétségbe attól, ha nem az övé a legszebb, legjobb munka. Ne veszítse el a kedvét, ha valamit ki kell javítania. Fontos, hogy megtanulja: hibázni szabad. A hibázás a tanulás útja.
Felnőttekhez való viszony
Fontos, hogy elfogadja a felnőtteket, bizalommal forduljon hozzájuk, ha segítségre van szüksége. A felnőtteknek méltónak kell lenniük a bizalomra!
A felsorolt alapképességek megléte biztosítja a sima iskolakezdést, az örömteli írás-, olvasástanulást. Egy-egy képesség gyengesége még nem teszi lehetetlenné a tanulást, de kisebb-nagyobb zökkenőket okozhat. Ha több területen gyengén teljesít a gyermek, felmerül az iskolaéretlenség gyanúja. A beiskolázási kötelezettség tág határok között mozog, így lehetőség nyílik az iskolakezdés kitolására. Óvodánkban az évismétlős nagycsoportos gyermekek számára egyéni fejlesztő foglalkozásokat biztosítunk, amelyet fejlesztő pedagógusok végeznek az egyéni fejlesztő szobában. Ők a képességvizsgálatok elvégzése után egyéni fejlesztési tervet készítenek és így az egyénre szabott fejlesztéseket heti rendszerességgel megvalósítják. A csoportokban pedig az óvodapedagógusok differenciált,

egyénre szabott feladatokkal valósítják meg a fejlesztést.
Az egészséges életmód szokásának kialakulását tekintve:
Önállóan végezzék a személyükkel kapcsolatos tisztálkodási, öltözködési teendőket. A sajátos nevelési igényű gyermekeknél szükség szerinti segítségadással.

XIII. AZ ÉRTÉKELÉS, ELLENŐRZÉS RENDSZERE

XIII.1. Óvodánk írásos dokumentumai:

- Helyi Pedagógiai Program
- SZMSZ
- Házirend
- A működéshez szükséges szabályzatok
- Az intézmény éves munkaterve
- Óvodai csoportnapló

Kötelezően használt nyomtatványok:

- Felvételi és mulasztási napló
- Felvételi előjegyzési napló
- Óvodai csoportnapló
- Az óvodai törzskönyv
- A tankötelezettség megállapításához szükséges szakvélemény
- Étkezési nyilvántartási napló
- A gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődés dokumentumai, felmérőlapjai

Továbbá:
Önértékelési terv, amelynek a fókuszában a tanulási-tanítási folyamat a pedagógiai munka minősége áll.
A szervezet, (intézmény) vagy az egyén (pedagógus, vezető) tevékenységeinek, kompetenciáinak és eredményeinek átfogó, szisztematikus, rendszeres, összehasonlítható, é s az önmaga által elvégzett felülvizsgálata meghatározott szempontok szerint.
Az önértékelés segít meghatározni az

- erősségeket, amelyekre építeni lehet a továbbfejlesztésben
- a fejlesztendő területeket, amelyek javítására célokat jelölünk ki és fejlesztéseket indítunk el.

Az önértékelés kiemelt célja:

- iránymutatást ad az óvodák számára a pedagógiai szakmai munka fejlesztéséhez (Önértékelési kézikönyv)
- mindhárom szinten segítséget nyújt a tanfelügyeleti ellenőrzésre,
- támogatja az egyének (pedagógus, vezető) felkészülését a minősítésre (belső értékelési csoport és a szaktanácsadó és a vezető is)
- a fejlődés és az előrehaladás mérése a saját intézményi célokhoz, elvárásokhoz mérten.

A főigazgató éves pedagógiai, működési terve:
Aktuális szervezés – tanügy igazgatási feladatok. A helyi program kiemelt feladatai. Elemzés, értékelés. A csoportok látogatásának tervezése.

Munkaközösségeinek terve:
Feltáró - elemző munka, kiemelt pedagógiai megfigyelése, vizsgálatok, bemutatók tervezése.

A gyermekcsoport nevelési, tevékenységi programja:

- a szokás és szabályrendszer tervezése Időkeret: negyedév.
- eseményterv-programterv Időkeret: havi
- a tevékenységi rendszer fejlesztési terve: Éves terv, heti foglalkozások tervkészítés.

Egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentumai:
Egyéni fejlettséget diagnosztizáló, tényfeltáró, helyzetelemző és fejlesztési feladatokat tervező dokumentum, amely 3-7 éves korig kiterjed a nevelési és a tanulási folyamatokra is. Egyéni fejlesztési tervek dokumentumai szolgálják a sajátos nevelési igényű, HHH gyermekek fejlesztésének mutatóit is.

XIII.2. Ellenőrzési és értékelési koncepció

- Az ellenőrzési és értékelési rendszer az egyéni nevelői magatartás kialakulását segítőeszköz. Előfeltétele az önállóság, a döntés felelőssége, az önirányítás lehetősége és képessége. Az óvodapedagógusnak választási lehetőség a nevelési céljai megvalósításához vezető út meghatározásában.
- Elvárás az óvodapedagógussal szemben az önkontroll. Az, hogy teljesítményeit vesse össze a követelményekkel, és viselkedését ennek megfelelően szabályozza. Csak így lehet az autonómia egyenlő a felelősséget vállaló önállósággal.
- A bizalom alapelv a vezető és a nevelőközösség együttműködésében. A nevelési feladatok, tártaknak tervezése, a feldolgozás ütemezése, a megvalósítás módszereinek, eszközeinek, kereteinek megválasztása, az óvodapedagógusok kötelessége és felelős szabadsága.
- A nevelőtestületben az erkölcsi elvek, tartalmak, a cél- és értékrendszer integrált egységként jelenik meg, és ebben az óvoda minden dolgozója képességei szerint - egyéniségét megtartva - aktívan részt vállal.
- A szabadság nem azt jelenti, hogy nincsenek kötöttségek, közösen kialakított szabályok. Az önállóság, függetlenség, önirányítás, amelyek az egyén autonómiájának összetevői, nem jelenük azt, hogy bárki függetlenítheti magát a közösségre érvényes szabályoktól, normáktól.
- A gyerekek életkor, személyiségük fejlettsége, egyéni fejlődésük üteme, a csoport összetétele meghatározói a csoportokban folyó nevelő-fejlesztő munkának.
- A célt, a feladatokat, a szervezeti kereteket-formákat a program tartalmazza. A megvalósításhoz vezető út sokféle lehet, de elsődlegesen a keresztény etikai normák irányítsák a haladást. A megvalósulás az óvodapedagógus képzettségének, személyiségének, kulturáltságának függvénye. A vezető mindezeket tiszteletben tartja.
- Az ellenőrzés-értékelés a kölcsönös bizalomra épül, amelynek középpontjában a gyerekek és óvodapedagógusok állnak.
- Ennek megfelelően az ellenőrzés: jelzés a pedagógusoknak, fogódzó, külsőmegerősítés, segítség a feltárt problémák megoldásában, szervezési javaslat, ha szükséges útmutatás, megerősítés abban, ami jó, rávezetés arra, hol szükséges a változtatás az eredményesség érdek-

ében, reális önértékeléshez vezető út azóvodapedagógus számára, aki maga is képes a teljesítményét kontrollálni, állandóan fejleszteni önellenőrzési képességét.

Az ellenőrzés módszerei, formái

- Az ellenőrzés módjának megválasztása mindig egyénenként differenciált. Attól függő, kinél, mikor, mit, miért ellenőrzünk.
- Az empirikus vizsgálatok: megfigyelések, elemzése, értékelések segítik az ellenőrzöttet és az ellenőrzőt az elért eredmények pontos megítélésében, gyermek-fel nőtt vonatkozásban egyaránt.
- A kölcsönös nyitottság, empátia, tolerancia az értékelés tudomásulvételét, elfogadni tudását erősítik. Ez lesz alapja a munka minőségét javító, belülről motivált teljesítményigény kialakulásának.
- Célunk, hogy az ellenőrzés-értékelés vezessen el a tudatos önmegfigyelés, az önkontroll kialakulásához, az önértékelés igényéhez.

Az ellenőrzés, értékelés célja:

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése.

Az ellenőrzés-értékelés kiterjed:

- a pedagógiai dokumentumokra (tervezések, a gyermek fejlesztési naplója),
- a pedagógiai gyakorlatra (a program megvalósítási minősége, témafeldolgozások),
- az elméleti felkészültségre (beszámolók, tesztek),
- a gyermekek fejlődésére (megfigyelések - az eredmények összehasonlítása a gyermek fejlődési naplójával),
- a nevelési stílusra, légkörre, attitűdre, nevelési eljárásokra, a szabály-szokásrendszerre, amely segíti a gyerekeket abban, hogy valóra váltsák a bennünk rejlő lehetőségeket.

Az óvoda belső ellenőrzését, értékelését az óvoda irányításai- szervezeti felépítése szerint:

- óvodavezető,
- főigazgató,
- szakmai munkaközösség vezetői végzik az éves pedagógiai munkaterv mellékleteként ellenőrzési terv alapján. Erről írásos feljegyzés készül.

Fenntartói, külső (szakértői) ellenőrzés szempontjai

Az ellenőrzés, értékelés kiterjed:

- nevelőmunka feltételeinek vizsgálatára,
- óvodai írásos dokumentációk, nyilvántartások vezetésére,
- a nevelő-fejlesztő munka eredményességére,
- az intézmény dolgozóinak munkavégzésére,
- vagyonvédelemre, törvényességi előírások betartására.

Az intézmény rendszeresen felméri a szükséges infrastruktúra meglétét és jelezzük a hiányokat az intézményvezetés és a fenntartó felé.

Az intézmény rendszeresen felméri a szükségleteket, hogy reális képpel rendelkezzünk a nevelőoktató munka, humánerőforrás szükségletéről. A humánerőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat idejében jelezzük a fenntartó számára.

XIV. AZ ÓVODÁS GYERMEK FEJLŐDÉSÉNEK FIGYELEMMEL KÍSÉRÉSE, ÉRTÉKELÉSE

Az óvoda az óvodás gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodásgyermek fejlődéséről a szülőt tájékoztatni kell.

Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéséhez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda vezetője tájékoztatja a szülőt az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt kötelességekről, továbbá a kötelességek nem megfelelő teljesítéséből eredő következményekről, valamint a Nkt. 72. § (4) bekezdésében foglalt jogokról.

Amennyiben a szülő az óvoda döntésében foglaltaknak önként nem tesz eleget, az óvoda vezetője az Nkt. 72§ (1) bek. a. pontjában, valamint a (4) bekezdésben foglaltak alapján a szülői egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerinti illetékes kormányhivatalt. (20/2012(VIII.31.) EMMI rendelet VI fejezet)

Követelmények az óvodapedagógusok számára:

- A gyerekeket az óvodai nevelés 2-3-4 éves folyamatában egyénenként differenciált fejlesztéssel az iskolai tanulásra alkalmas önálló személyiséggé neveljék.
- Elvárásaikat az egyén képességeihez viszonyítva fogalmazzák meg és az elért eredményeket is ennek megfelelően várják el. Figyelve a gyerek fejlődési ütemét, ahhoz igazodva tervezzék feladatait és juttassák el a gyermekek önmagához képest magasabb fejlettségi szintre.

Az óvodapedagógus értékelései gyerekenként:

- a gyerekek fejlődésének követése egész évben folyamatosan,
- a megfigyelés területein, a gyerekek:
    - motoros,
    - szenzoros,
    - verbális,
    - szociális fejlődésében
- a tevékenységek különböző jellemzőiben:
    - beilleszkedésben,
    - kapcsolatteremtésben,
    - szabályokban-instrukciókban,
    - megismerési folyamatokban,
    - érzelmi állapotokban,
    - akarati jellemzőkben,
    - erkölcsi, etikai értékrendek kialakulásában,
    - viselkedésben, magatartásban tevékenységek képességfejlesztő, magatartásformáló színvonalában, minőségében.

A diagnosztikai eljárások alapelvei

Az 5-6 életév tekinthető optimálisnak mind a komplex diagnosztikai eljárásokhoz, mind a fejlesztő jellegű foglalkozásokhoz, mivel a korábbi életszakaszokban tipikusnak mondható fejlődési egyenlőtlenségek erre az életkorra viszonylag kiegyensúlyozódnak. De természetesen az óvodába lépés jellemzői is fontosak a fejlesztőfolyamat érdekében.

A fejlesztő hatás mérését szolgáló eljárások

Az óvodapedagógusok által alkalmazott eljárások:

Fejlettség mérőlap kitöltése.
Személyiséglap vezetésével információszerzés az anamnesztikus adatokról. Az anya iskolai végzettsége és a szülők foglalkozása alapján szociális háttér kategóriáinak kialakítása.
A megtervezett foglalkozások hatásának utólagos ellenőrzése speciális feladatlapokon folyamatosan. Eszköz: Speciális feladatlapok gyűjteménye.
Pszichodiagnosztikai mérések speciális esetekben a Pedagógiai szakszolgálat keretében.
Binet Intelligencia teszt - az értelmi fogyatékosok kiszűrésére. (Pedagógiai Szakszolgálat)
Goodenough emberrajz - vizsgálat a finommozgások fejlettségének mérésére.
Oseretzky mozgásteszt - a mozgások összerendezettségének, különböző mozgások egyidejű végzésének mérése.
Videó felvételek a foglalkozásokról: elemzőmunka

XIV. 1. Pedagógiai diagnosztikai eszközök

A célok eléréséhez szükséges a fejlesztő folyamat ellenőrzése, az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig. Ez magában foglalja egyrészt a gyermek és környezetének, fejlődési jellemzőinek, másrészt az óvodapedagógus nevelői hatékonyságának tudatos nyomon követését. Ezt szolgálják programunkban a **kísérletileg kipróbált diagnosztikai eszközök. A pedagógiai programunk szakmai mellékletét képezik az összegyűjtött mérési, diagnosztikai, képesség és fejlettségmérő feladatlapok gyűjteménye.**

A megfigyelési szempontok abban segítik az óvodapedagógust, hogy az óvoda mindennapi életében a szabad és szervezett foglalkozások alkalmával felfigyeljen a gyermek jellegzetes viselkedésmódjaira.

A fejlettségmérő eszközök a gyermeki fejlődés folyamatának megragadását teszik lehetővé az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig. Mérések félévente.

Fő területei: mozgásfejlettség, testséma, a téri tájékozódás, térbeli mozgás fejlettsége, az értelmi fejlettség, a finommotoros koordináció fejlettsége, a nyelvi kifejezőkészség és a gyermek szociális fejlettsége, szociális érettsége. A jelzett pszichikus struktúrák a tanulási képesség meghatározói, illetőleg az iskolára való alkalmasság biztosítékai.

Az olyan szempontokat és feladatsorokat tartalmaz, amelyek idegélettani, fejlődés lélektani megalapozottságúak, de a gyermek mindennapi tevékenységében előfordulók, az óvodapedagógus által játékosan mérhetőek Rutinos teljesítésük csak óvodáskor végére várható el, illetőleg az iskolai érettség „alkalmasság csak a rendszeres, jó megoldások birtokában állapítható meg. Vezetése lehetőség szerint természetes helyzetben - a feladathelyzetben - alkalmazott megfigyelésen alapuljon, estenként játékos egyéni vizsgálaton.

Megfigyelési szempontok:

A csoporton belüli viselkedés megfigyeléséhez ad segítséget, így konkrétabb formában megfogalmazhatjuk a viselkedés általános szempontjait, illetve elemezhetjük a teljesítmény-hangsúlyos helyzetben mutatott magatartásformákat.
Viselkedésre általában jellemző:

- Állandó mozgás, nyugtalanság van körülötte.
- Nem tud nyugton maradni, állandóan fészkelődik, mocorog.
- Állandóan babrál, piszkál valamit.
- Nem hallja, ha szólítják, vagy legalábbis úgy tesz, mintha nem hallaná.
- Neve hallatán összerezzen.
- Szeszélyes, heves érzelmi kitörései vannak.
- Ha egyszer belelendült valamibe, nehezen szakítja félbe, nehezen vált tevékenységet.

- Nagyon lassú, tétova mozgású.
- Nagyon félénk, sírós.
- Egyéb egyéni viselkedési jellemzők.

Foglalkozások alatti viselkedése:
- Nem figyel, úgy tesz, mintha ott sem lenne.
- Elterelhető könnyen a figyelme.
- Nem követi a pedagógus utasításait.
- Ügy tűnik, mintha nem értené meg a feladatot, tanácstalan, nem tudja elkezdeni a munkát.
- Kérdésre zavartan hallgat.
- Maszatol ábrázolásnál, összegyűri a rajzlapot, vonalvezetése görcsös.
- Nem tud várni, igényeit késleltetni.

Alkalmazott módszerek:
- Folyamatos megfigyelés: az óvónők leggyakrabban alkalmazott módszere a gyermekek egyéni sajátosságainak, képességszintjeinek rögzítésére.
- Célzott megfigyelés: szokás-és /vagy képességszint óvodai szintű összehasonlításához, értékeléséhez.
- PREFER- Minimalizált iskolakészültségi vizsgálat: csak indokolt esetben, megbeszélések, értekezletek, szakmai napok. Tájékozódó vizsgálatok: szülők, iskolák visszajelzése.

XIV.2. Az óvodában használt és ajánlott mérési rendszerek

Óvodánkban digitális csoportnapló az OVPED napló működik, amelynek egyik célja a gyerekek fejlődési naplójának vezetése, az egyéni mérésének hatékonysága, elemzése, értékelése. A mérésekbe bevonjuk a szülőket is, (pl. az anamnézis,) továbbá évente kétszer képesség értékelést, pedagógiai értékelést, percentilis értékelést, és szociometriai méréseket is végzünk.
Az oviKréta bevezetésére 2024.szeptember 1-től kerül sor.

a.) Egyéni fejlettségmérő az OVPED naplóban
Az egyéni fejlettségmérő módszer kiterjed a következő területekre:
mozgásfejlettség,
- a testséma fejlettségének mutatói,
- a téri tájékozódás és a térbeli mozgás fejlettsége,
- az értelmi fejlettség,
- az emberábrázolás,
- a nyelvi kifejezőképesség fejlettsége,
- a szocializáció fejlettsége, a szociális érettség.

Ez számunkra jól bevált mérési eszköz. Előnye, hogy a fejlesztés rögzítése biztosítja az objektivitást, összehasonlíthatóságot.
A fejlődés 3-4 éven át folyamatosan regisztrálható, így a fejlettség tartalmára, ütemére, tendenciáira is megbízható adatokat kapunk.
A fejlődési adatgyűjtés szinte az egész személyiségére vonatkozik.
Ideje: óvodába lépéstől folyamatosan félévente,

b.) DIFER = Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer
(Nagy József + Józsa, Vidákovich, Fazekasné)
Elődje a Prefer (preventív fejlődésvizsgáló rendszer), amely a „személyiség” alaprendszerét véli bemérni.

A következő részképesség-területekre tér ki:
1.) írásmozgás-koordináció: írástanulás előfeltétele
2.) beszédhanghallás: olvasástanítás előfeltétele
3.) relációszókincs: eredményes szóbeli kommunikáció feltétele
4.) elemi számolás
5.) tapasztalati következtetés
6.) tapasztalati összefüggés-megértés
7.) szocialitás: az iskolakezdéshez szükséges szociális készségek és motívumok

c.) SINDELAR I.
A vizsgáló módszer nem elsősorban a mérést, hanem a megismerést szolgálja. Nem állapotot határoz meg, hanem a képességek minőségi elemzése által adja meg a megfelelő fejlesztési stratégiát.

A módszer elméleti hátterének "szerves része a kogníció három alap-pillére:
- a figyelem,
- az észlelés
- és az emlékezet

Az elméleti alapokhoz igazodnak a vizsgálóeljárás feladatai, melyek a kisebbeknél a következő részképességek szintjét mutatják meg:
- figyelem (tartósság)
- észlelés (vizuális, verbális-akusztikus, téri orientáció)
- intermodális integráció
- emlékezet (szeriális vizuális, szeriális verbális-akusztikus, intermodális szeriális)
- beszédmotorika
- vizuo-motoros koordináció

A nagyobbaknál már nincs külön feladat a tartós figyelem, a beszédmotorika és a vizuomotoros koordináció megfigyeléséhez, viszont nagyobb hangsúlyt kap a magasabb rendű képességek (szerialitás, intermodalitás) megismerése. Már nem az emlékezeti próbák alapján kell ezek fejlettségét meghatározni, hanem célirányos feladatokkal.

A mérést az óvodánk tanúsítvánnyal rendelkező fejlesztőpedagógusa végzi.

d.) Rákóczi Zoltánné – Kissné Takács Erika: Játsszunk együtt!
Az óvodáskorú gyermekek megismerésének és fejlesztésének rendszere és eszköztára.
Kapott feladatlapok és munkalapok alkalmazásával a gyermek fejlesztendő részképesség-területeknek megfelelő fejlesztéseket végezzük:
- testi érettség, motoros képesség,
- értelmi képesség,
- érzelmi, akarati, szocializációs képesség,
- anyanyelvi képességek.

Ezeket a mérési módszereket az óvónők megfigyelési alapján azoknál a gyerekeknél végezzük, ahol
valamelyik részképesség terület gyengeségének gyanúja merül fel.

A méréses módszerek legfontosabb eszközei: személyiség tesztek, szociometria képesség tesztek.

A teljes körű eredménymérés célja, funkciója:

- A mérésben résztvevő gyermekről általános képet kapni.
- A reprezentatív eredménymérés.
- Bizonyos szabályok megtartása esetén viszonylag kevés számú gyermek alapján – az azonos életkorú gyermekekre vonatkozóan - érvényes következtetések levonása.

XIV.3. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése

A belső ellenőrzés, értékelés a vezető és az azzal megbízott nevelőtestület tagjainak feladata - munkaközösség vezetők, vezető helyettesek). Ez a munka két fontos tényezőre irányul: - A gyermek fejlődésének ellenőrzésére és értékelésére. Magának a Pedagógiai programnak a vizsgálata abból a szempontból, hogy beválik-e a nevelési gyakorlatban.
Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum szempontjai:

1. Önálló fejlődés önkiszolgáló munka (öltözés, étkezés, testápolás) egyéni igények, jellemzők.
2. Játék a gyermek élményanyaga, a játék fejlődése, fajtái, sajátossága együttműködés a játékban a gyermek helye a játszócsoportban érzelmi megnyilvánulások.
3. Szociális magatartás beilleszkedés önállóság (bátorság, magabiztosság, szabályok betartása, stb.) kapcsolatteremtő képesség együttműködés a tevékenységekben (kitartás, fegyelmezettség, baráti kapcsolatok)
4. Kommunikációs képesség beszédhallás, beszédértés, hangok ejtése, szókincs, mondatszerkesztés folyamatos, összefüggő beszéd, önálló történet elmondása.
5. Kognitív képességvizuális észlelés, alaklátás és formaállandóság (alak, forma, méret, szín, rész egész viszony) téri tájékozódás (oldaliság, irányok, viszonyok) keresztcsatomák fejlődése észlelt összefüggések vizuális megfogalmazása gondolkodási műveletek verbális, vizuális memória és a figyelem tartóssága, terjedelme
6. Motoros képesség nagy mozgások (tempója, ritmusa, iránya) finommotorika, szem-kéz, szem-láb koordináció kezesség, testséma fejlődése (testrészek ismerete, oldaliság, elülső és hátulsó rész, függőleges zóna testrészek mozgatása.

A gyermekek megfigyelésének szempontjai alapján vezetett egyéni fejlődési dokumentum ellenőrzése folyamatosan történik. Év közepén az iskolába készülő gyermekek fejlődési eredményeiről írásos értékelést ad az óvónő a sikerkritériumok figyelembevételével. A csoportok év végi értékelései segítik, határozzák meg a következő nevelési év kiemelt feladatait.
A mérési metodika a gyermek életkorának megfelelő legyen és más mérési módszerekkel együtt kell alkalmazni.

Ügyelni kell:

- arra, hogy pontosan tudjuk mit, miért akarunk mérni,
- a mérési eszközt vagy eszközöket a céloknak kell alárendelni.

Az óvodában a megfigyelés és a vizsgálat módszere az, mely különösen jól használható és különösen jelentős az óvodapedagógiában.

A cél az, hogy a nevelőmunka gyakorlata számára hasznosítható és általánosítható hasznos tényeket, következtetéseket, törvényszerűségeket tárjon fel.

Az óvodában a humanisztikus módszer a leghatékonyabban alkalmazható módszerek: a közvetlen megfigyelés, a beszélgetés módszerei.

Az elemzéskor a megfigyelés tárgyának tekintjük:
- a gyermek és felnőttek kommunikációs megnyilatkozásait,
- a szituációt (játék, tanulás, munkajellegű tevékenység) amelyben ezek a megnyilvánulások létrejönnek.

A pedagógus megfigyelési tárgyai lehetnek:
- az óvónő eljárásai, módszere, eszközei, a gyermekkel való érzelmi kapcsolata, kommunikációs mintája,
- a gyermek tevékenységei elsősorban a játékban, viselkedésük egymáshoz, a felnőtthöz, a környezettel való kapcsolatuk, a teljesítményük.

A pedagógiai információkra vonatkozhatnak az
- előzményekre,
- az adott folyamatokra,
- az eredményekre.

A közös elvek alapján az óvónők gyermek csoportonként különböző szisztémák rendszerek szerint rögzíthetik pedagógiai információikat.

XIV.4. A pedagógiai program értékelése

Cél: Annak a megállapítása, hogy a PP beválik-e a gyakorlatban. A PP-ot célszerű elemezni, értékelni:

- Bevezetés közben az első szakaszban, az első nevelési év folyamatában számba venni a tapasztalatokat.
- A bevezetés után 3-4 évenként az eredményesség megítélése érdekében, a 3. nevelési év folyamata végén az iskolába lépő gyermekek vizsgálatával.

A PP-ban az alábbi területeket célszerű megvizsgálni:
- a gyermekek tevékenységei hogyan szolgálják a fejlesztési célokat (visszacsatolás),
- az óvodapedagógus feladatai hogyan segítik a gyermeki tevékenységek megvalósulását,
- a nevelés, a fejlesztés különböző területei között megfelelő-e az összhang.

A gyermek élettere, annak szervezettsége és a pszichés klíma, hogyan segíti a nevelés megvalósulását.
A HPP hatásának vizsgálata: a gyermek nevelésében az előre elképzelt fejlesztő hatások megjelennee a gyermek viselkedésében, létrejön-e a kedvező változás.
A 3. év végén a vizsgálati folyamat célja: milyen eredményt hozott a HNP, mit adott a pedagógiai gyakorlat számára?
A megfigyelések és mérések során a következő kérdésekre keressük a választ:
- a gyermekek fejlettségi mutatóiban milyen eredményeket hozott a szocializáció a megismerésben, a kommunikációban, az eredmények mennyire épülnek a gyermek játéktevékenységére, mennyire biztosítja a tapasztalatszerzés játékos lehetőségeit és mennyire alapoz az életkori sajátosságok egyéni változásaira,

- a nevelőtestület munkakedvét, munkakultúráját mennyire fokozta, serkentette,

- az óvodapedagógus alkotó fantáziáját, az innovációs folyamatok kibontakozását motiválta-e a program,
- mit mutatnak a szülők visszajelzései?

A PP bevezető szakaszában a dokumentumelemzés, a bevezetést követő folyamatban a mérések és a humanisztikus módszerek alkalmazása a célravezető.
Bármely vizsgálat csak akkor éri el célját, ha a tapasztalatokat követi az eredményeket és hiányosságokat feltáró objektív elemzés, értékelés, a pedagógiai részfeladatok meghatározása, a program vizsgálati munkálatainak elindítása.

XV. ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A helyi nevelési program érvényességi ideje:

A nevelőtestület határozata alapján érvényes: határozatlan ideig

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:
- hálózatbővítés, leépítés,
- a szervezet átalakítása,
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt,
- ha a Kormány és egyéb érdekegyeztető fórum módosítást javasol.

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

Írásbeli előterjesztés a többcélú intézmény, ill. óvoda nevelőtestületének.

Részletes szóbeli előterjesztés az intézmény igazgatótanácsának és fenntartójának.

Legitimációs záradék:

Elfogadta:
Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola óvodai Intézményegységének Nevelőtestülete
dátum: 2024.03.19.

Egyetértését nyilvánította:
Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola óvodai Szülői Munkaközössége
dátum: 2024.03.19.

Elfogadta:
Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Igazgatótanácsa
dátum: 2024.05.17.

Jóváhagyta:
Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség Presbitériuma
dátum: 2024.05.21.

Hatályba léptető záradék

A Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség Presbitériuma a nyíregyházi Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai programjának, a „**Kormány2/10/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben,** a **Nemzeti Alaptantervben /110/2012. (VI.4.) Korm. rendelet**, a **2011. évi CXC. köznevelési törvényben** leírt, jogszabálynak megfelelő módosítását 25/2024. (V.21.) Pb-NYEK **határozatával jóváhagyta.**

A módosított program hatályba lépése: 2024. 09.01.

Nyíregyháza, 2024.05.31.

Dr. Kovács László Attila
igazgatólelkész

Veczánné Repka Jolán
egyházközségi felügyelő

Legitimációs záradékok:

Elfogadta:
Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola óvodai Intézményegységének Nevelőtestülete

dátum: 2024.03.19.

Egyetértését nyilvánította:
Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola óvodai Szülői Munkaközössége

dátum: 2024. 03.19.

Elfogadta:
Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola Nevelőtestülete

dátum: 2024. 05.15.

Egyetértését nyilvánította:
Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola szülői Választmánya

dátum: 2024. 05. 17.

Egyetértését nyilvánította:
Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola Diákönkormányzata

dátum: 2024. 05. 14.

Elfogadta:
Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola Igazgatótanácsa

dátum: 2024. 05. 17.

Jóváhagyta:
Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség Presbitériuma

dátum: 2024. 05. 21.

Hatályba léptető záradék

A Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség Presbitériuma a nyíregyházi Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola Pedagógiai programjának, a „**Kormány 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben,** a **Nemzeti Alaptantervben /110/2012. (VI.4.) Korm. rendelet** /, a **2011. évi CXC. köznevelési törvényben** leírt, jogszabálynak megfelelő módosítását **25/2024. (V. 21.) sz. Pb-NYEK. határozatával jóváhagyta.**

A módosított program hatályba lépése: 2024. szeptember 1.

Nyíregyháza, 2024 .05 hó 31. nap

Dr. Kovács László Attila
igazgatólelkész

Veczánné Repka Jolán
egyházközségi felügyelő